

نه وه كان كه ره لاوژه كانيان

(گۆمهاله وتان)

مندی اقرا الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

MASSENVENTUNG
6. MARZ 1983
BAYERISCHE VERHALTNISSE IN BORT

2006

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النُّقَافِي)

پراي دانلود کتابهای مختلف مراجعه: (مُنْتَدَى اقرا النقافی)

پژدایزاندن جۆریها کتیب: سردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النُّقَافِي)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للكتب (کوردی , عربی , فارسی)

كۆمەڭە وتار

نەۋەكان و گەرەلاۋژەكانيان

ئىسماعىل جەمەئە مەن

۲۰۰۶

کتیب^۷

ناوی کتیب: نه وهکان و گهره لاوژهکانیان

بابهت: کومه له وتار

نوسینی: نیسماعیل حه مه نه مین

تایپ: شکار غه ریب

دیزاینی بهرگ: هاو به ش عوسمان

هه له چن: بیشور نا هر حه مه نه مین

شوینی چاپ: چاپه مه نه هیمن

تیراژ: ۵۰۰ دانه

چاپی یه که م ۲۰۰۶

ژماردی سپاردن: (731) سالی (۲۰۰۶)

پیرست

- ۷..... چەند نېينىيە كى پىۋىست
- ۸..... نىدوار سەبىد
- ۲۱..... كېن ئەوانەسى سەر دەبىرىن
- ۳۹..... دۆزى كەركوك و گرهەسى رۆشنىر
- ۴۹..... سىستانى و رىفراندۆم
- ۷۰..... پىشانگاسى كىتىسى فرانكفۆرد
- ۷۵..... گەندەلى نىدارى
- ۸۷..... زىلەيكە بدە لەسەر كىردە
- ۹۵..... لەنىۋان مردن و ونبۇندا
- ۱۰۸..... تىرۆر و سىسكوۋالىت
- ۱۳۷..... ھەلزاردن و دابەش كىردى دىموكراسى
- ۱۴۳..... زانكو و شەرسى فىلە پەرۆكان
- ۱۴۹..... نەۋەكان و گەرەلاۋزەكانىان
- ۱۵۹..... كرۆنولۆژى شۆرشۆكە كەسى ۱۹۶۸
- ۱۸۹..... بەلى و نەخىرە سەختەكانى رۆشنىر
- ۱۹۸..... رىفۆرم و پىرسىكى كىراۋەسى نەۋەكان
- ۲۰۰..... فۆكۆ و چەمكى شىۋازى ژيان
- ۲۱۳..... چەمك و شىۋازى ژيانى نەۋەكان
- ۲۲۳..... پىرسى پىرەنەسىيە مۇرالىكان
- ۲۳۵..... لەنىۋان مۇنۇمېنت و دەخىلەدا

چەند وشەيەكى پيويست

ئەم گوتارانەي بەردەستان پابەندەن بەكۆمەئىك رووداوى جۇراوجۇر و كىشەئامىزەو ، كەھەموو يەككە لەوانە چەمكىك ، بىرۆكەيەك ، كىشەبەندىيەكى فيكرى و فەلسەفى لەمەر جىھانى لەلامان ھاروژاندووە. ھەموو ئەو چركەساتەنەي بەريەكەوتنمان لەبەرەمبەر دنيايەكى پر كىشەيەندى كوردى، چركەساتى بىركردنەوئى خودىكن دەيەوئ ئەو شوئنايە داگىربكات كەبىركردنەو پيى بەخشيوە. ديارە نوسين ئەم بارەدا كىشە ئامىزە و جۆريكە لەرايەئكردنى ھەموو گومانىك بەسەر تەنافەكانى كۆنەخوئى و كۆنەرەفاتىزەو.

ئەم گوتارانە لەزۇر شوئنى جىاواز و لەسەر كۆمەئى بابەتى جوداواز نوسراون ، زۆربەيان لىرەو ولەوئ لەگۆقارو رۆژنامەكاندا بلابوونەتەو، بۆ ئەوئى خوئەريكى رەدوكەوتووى گوتارەكان و تىكستەكان خۇشيان لە پەرتبون و پەرەوازىيى بپارىزم ، ھەستەمكرد پاراستنى لەدووتوئى كتيبيكدا پيويستە، ھەم بۆئەوئى خوئەنەر لەبەردەم زنجيرەيەك بىركردنەو و لىكدانەوئى جۇراوجۇريئ ، ھەم بۆ ئەوئەيە كە رووداو سەرسامىيەكانمان ئاوەھا لەنيو رۆژنامە و گۆقارەكاندا نەچنە خانەي لەبىرچوونەو.

گوتارەكان وەكوخۇيان بلابوونەتەو، بىئەوئى جاريكى دىكە كار لەسەر ئاوپۇكيان بكەم، بۆ ئەوئى دەربىنيكى بى پىچ وپەنا بىت لەمەر بىركردنەوئى ئەوساكە و چركەساتى ئەو زەمەنى چەمك و ئىدىيەكانى ھاروژاندووە.

ھىوام وايە (نەوكان و گەرەلاوژەكانيان..) جىگەي گەتوگۆ و ھاروژاندنىك بىت ، كەخوئەنەر نىزيك بكاتەو لەماناكانى توندوتىژى وشە و تىژى رەخنەگرانەي راستەقىنە لەمەر دنياي كوردى ، نەك بۆ ئەوئى رەخنە ئامانجىك بىت ، نەخىر، بەئكو لەپىناو ئەوئى تىژى رەخنەگرانە لەخودى خويدا، ببىت بە شىوازيك لە شىوازانەكانى ژيانمان.

ئىسماعىل حەمەئەمىن - نورنىيەرگ - ئەلمانيا - بەھارى ۲۰۰۶

ئىدوارد سەئىد : ھەنگېرەۋەي دىۋى دوۋھەمى ئىمپىريالىزم ..^۱

-۱-

جەنگى ئىدوارد سەئىد ئەگەل ئەخۇشى شېرىپە نەجەي خويىن. جەنگى جەستەيەك بوو بۇ ماۋەي سىز دەسلەپ خۇي راگرت، خۇراگرتنىكى بېۋىنە ئە پىشتىۋە چالاكىەكى زېھنى و دەماغى پىر جۈئە و تىرپە و ھەراي ئىدىيەكانى ئە پىشتىۋە و دەستابوو. ئەۋانەيە نۇسەن ئە سەر بىرى ئىدوارد سەئىد و كارەكانى چەندەھا دووبارە خويىندەۋەي كىتەپ و چاۋپىكەۋتن و رېزبەندىيەكى ئاۋەھاي پىۋىستە بىت، كەتەدا جىۋاۋى بىكەين ئە نىۋان سەئىدى فەيلىسوف، سەئىدى رەخنەگرى ئەدەب، سەئىدى ەھرەبى فەلەستىنى، سەئىدى مۇسىقى، سەئىدى مۇۋق لەژىيانى رۇژانەدا، ئەمانە چەندە پۇلىنىكرەنى دەۋىت، ئەۋەندەش پابەستىكرەنيان بەيەكەۋە و كۆكرەندەۋەي ئەم ھەموو شەبەنگانە، خويىندەۋەي رادەيەكى باشى وورەدەكارى تىگەيشتىنى پىۋىستە. بەلام دەتۋانين بەگشتى ئەژىر نىۋى [بىريار/بىرمەند] دا ئەئىدوارد سەئىد تىبگەين.

ئەۋەي ئەم پىۋادە سەرنجراكىش بوو گۆرىنى وئەنى رۇژەلاتىيە ئە بۈنەۋەرىكى سادە ياۋەكو ھەژارەك ئەبەردەم دەرگاي رۇژاۋا دەرۋزە دەكات و تەۋاۋى كارى ئەۋ دەرۋزەيە، پىچرىنى بىرۋانامەيەكى زانكۇيىيە ياۋەكو ۋەرگىرىكى بىرۋاركانى ئەۋان بىت بىئەۋەي شۈيناي خۇي ئە ئەۋىتر (رۇژاۋا) دىارىيەكات، ياۋەكو وئەنى رۇژەلاتىيەك كەتۈرە ھەنچۈۋە ھەموو پىرۋەيەكى ئەقلانى رەتدەكاتەۋە، ھەموو پىرنىيىكى ئۇنىۋېرسالى بە دژە پىرۋەي كىلتۈۋى خۇي تىدەكات، مادامەكى ئەم پىرنىيەنە ئە دەۋلەتىكى داگىركار و ئىمپىريالى ياۋەكو غەيەرە نىسلام، ياۋەكو كاپىتالىستەۋە بەرھەمەينراۋن، ئەنىۋان ئەم دوۋ فىگۈرەدا فىگۈرىكى ئازايانەتر ھەيە، ئە مەلەۋانىك دەچىت لەمسەرى دەرياجەكەۋە تاۋەكو ئەۋسەرى بە مەلەدەيىرەيت و ئەۋسەرىشەۋە دىتەۋە بۇ ئەمسەر، بە جۈرىك كەئىدى ھەموو گەرمى و ساردى و شەپۇنى سەخت و مەنگى دەرياجەكە دەناسى، ئىدوارد سەئىد ئەۋ مەلەۋانە بوو، ئە ۋسەرى كىلتۈۋى رۇژەلاتەۋە خۇي كىرد بە كىلتۈۋى رۇژاۋادا، ئەدۋاي مەلەيەكى سەخت و بىيىسان وىي

^۱ ئەژمارە ۱۵۸ و ۱۵۹ ى ھەفتەنامەي ھاۋلاتى بىلابۇتەۋە.

پشوو ، جاريكى ديكه خوى كردهوه به پۇژهلەلات و به پۇژئاوادا، ئەو كەسەيرى دەرياچەكە دەكات دەزانيت لەكويدا دەبيت مەلەباسكەبكەيت و لە كویشدا دەتوانى بەهيمنى خۇت بدەيتە دەم شە پۇليكى هيمىن و بە مەلەبۇقە لەگەل ئەو شە پۇلەدا مەلەبكەيت، سەعيد ئەو بىرمەندەيه كەنەدەرۇزەكارىكى بىتنامى ئاكادىمىيە و نە رەتكەرەدەيهكى فوندمىنتالى بىرى پۇژئاواشە ، بەگشتى ئەو ئەو فيگورەيه لەنيوان دووكتوورى جىاواز و ميژووى بەريەكەوتنى هەردووکیاندا ، چىرۇكى هەردووکیان دەگىرپەتەوه و بەتونديش رەخنەى خوى پىادەنامىز دەكات.

سەعيد ئاوهەبابوو .. خوى كرد بە بىرى پۇژئاوادا و لە سينەتەرى دەسلەلاتدا كە بىرى پۇژئاوايه كورسيەكى بۇ خوى داگير كرد، كورسى بىريارىك كەبىيسانەوه هەوئى دامائىنى ماسكى جوانى پۇژئاوا دەدات ، ميشيل فۇكۇيانە ئەو پەيوەندىە ئاشكرا دەكات كە لەنيوان حەياچوونە خويناوپەكانى دەسلەلاتى پۇژئاوايى و مەعرفە و ئەدەبى پۇژئاوادا خوى رايەل كردهوه، بەمەش ئەو وینەيه قلىپ دەكاتەوه، كەوینەى وەرگر و دەرۇزەكارىكى مەعريفەى ئەكادىمىيە و تەنھا كارى وەرگرتن و كۆپى ئىدىيا بىت بۇ رۇشنىبرىك بەهەمان مەیتۆدە وه لە حالەتى سەراسامبوونەوه باز هەلەدەداتە بۇ ئەو بەر ، ئەو پەرى بەرنگاربوونەوهى دیوى ناشرىنى دەسلەلات و مەعريفە.

-۲-

ئەو پەيوەندىە تىكچەرژاوه سەختەى نيوان دەسلەلات و مەعريفە، بنەمايەكى تىئورى كارەكانى ئەو بوون، هەولەدانى دۆزىنەوهى كۆدەكانى دەسلەلاتى كۆلۇنيالى بوو لە بىر كردهوهى ئىمەى رۇژهلەلاتيدا ، ئەو خۇتىخزانە پىر زەبەرى كەبىرى پۇژئاوا و وینەكانى لە مەپ ئىمەو بەدرىژاى زەمەنى مژدەبەرە مەسىحىيەكانى ئەو وروپا و پەمامنىرەكانيان لە كۆنەستى گشتى و كۆهۇشمەندى خۇرئاوادا بۇ ئىمەيان پىكەيئاوه، بەنارەزووى خۇيان وینەيهکیان لەمەپ ئىمە پىشكەشى خۇرهلەلاتیهك كردهوه كە دووره لە واقەوه و تاودكو ئىستاش سەدە لەدواى سەدە ، (بىگومان بەجەنگى دوايى دژى تىرۇيشەوه)، ئەو وینەيه چەسپاوتر و وحشىتر دەبن . وحشىتر دەبن كاتىك بەتەواوى دەچنە نیو دەزگا و كەنالهكانى ياساوه ، ئىدى پۇژهلەلاتى بەندى و كۆپلە و چەوساوهى ئەو وینانەيه ، بەشیوپیەك كەخۇشى ئەژىر ئەو كلیشه بەندىه پۇژئاوا بۆى

نه خشان دووه، خوی کلیشه به ند ده کاته وه، هه مان وینهی نه خسه بۆکیشر او دووباره
 ده کاته وه، خوی به ره هه مینه ری هه مان وینهی سه قه ته له مه ر خوی.
 کی له ئیلمه کۆمه ئی پرسیاری مرۆقیکی رۆژئاوایی نه بیستوه، به وی که ئایا ژن
 لای ئیلمه په چه وحیجاب ده که نه؟ بیا وه کان چوار ژن دیفن؟ .. نه مانسه و زور پرسیاری
 بیتامی دیکه. به رده وام خویان دووباره ده که نه وه، ئییدی وه که نه وهی رۆژه لاتی ولاتی
 فه رشی بالداری سیند باد بیتا و پسر بیتا له هه ریمه کهانی هارونه ره شید و نه و
 بیا وانهی گۆپ ده خۆن و تابه یانی ده توان به سیجری ده رانه پسر جادوووه کهانیان له
 گه ل نا هه رته پر شه به قیه کهانی رۆژه لاتدا جوت بجن. به لای نه وانه وه گرنه که نیه که تو
 له ج مه وقیه تیسی زانستیدا بیتا، نه و وینه یه کی ره گار ژوکراوی هه چه له مه ر تسو
 وینه یه که چه نه ها سه ده یه پرا و پری کۆنه سی خۆر ئاوایی لیو بژ کر دوه به بینه یی
 شیوا و له مه ر تسو رۆژه لاتی و نانه وروپی، به لای زۆر به یانه وه تسو کهانییانی
 نامه ننیکی و هه لچویت، جوړیکیت له هارونه ره شیدکی و میباری کی ناشار سنانیت له
 ناخدا هه شار دوه، نه م وینه نه له چه وه کاند، له ته وه که کاند، له گتو وگسو
 ناراستو خۆکاندا، له دوا جاریشدا له مییدیای خۆر ئاوا دا به ناش گرا خۆیکان
 به ره مه دی نه وه. ئییدی نه وونه به سه تسو له کۆبونه وه یه کی گشتیدا بلایت
 هومو سیکی سوانی نه خوشیه کی ده روونی و عوسابییه و پابه ندن به تیکچوونیکی له ره وتی
 که شه سه ندنیکی سایکۆلۆژی و هتد. نه وونه به سه مادامه کی نه و قسانه له زاری تسو
 رۆژه لاتی وه گوترا وه، ئییدی هه مو نه م قسانه که له گۆشه نیگیه کی زانستیته وه
 گوترا وه، له بیر کردنه وهی رۆژئاوایه که وه یه کسه ر پابه ند ده کریت به کلتوری تسوه،
 به لام کامه کلتوور؟ بیگومان نه و کلتووری که خۆره لاتنسه خۆر ئاواییه کان باسیان
 لیوه کر دوه، نه که نه وهی که هه یه. بیگومان نه و بیرۆکه رۆژه لاتنسه سه قه ته ی
 به دریزی ته مه نیان له گه ئیدا په ره ده بوون، به م شیویه هه مو مه به سه کان، هه مو
 بیرو پا کان له و پیا ونا کاریه وه ده پیوری و تو رۆژه لاتیش له و که وانه یه دا نه بیتا
 جیت نابیتته وه. نه مانه به شیکن له و بیر کردنه په نهانیه کی که ئیلا واره سه عید له پرۆژی
 رۆژه لاتنسایدا په رده ی له سه ر هه لدا وه ته وه و چۆته نیو وورده کاریه کهانیه وه.

بەشىكى دىكە كەلە پىرۋىزى فېكىرى ئىدوارد سەئىدەۋە فېرى دەپىن ،
دووبارە كىرگەنەۋى پۇژھەلاتە بۇ وىنەكانى پۇژئاۋا ز خۇرھەلاتناسان ، دووبارە
بەرھەمىنانەۋى وىنە پىبەخشاۋەكانى پۇژئاۋا ، بۇ نەمۇنە وىنە ئىمەى عاتىفى و
ساكار و بى يادەۋەرى و مېژوۋ ، وىنەى ئەو مەۋقەى ئە ھەموو كەسىك دەۋىرىت و
تواناى يەكالا كىرگەنەۋى پۇدداۋەكانى نىە ، وىنەى ئەو سەربازەى ئە پىشت ئىنگىلىز و
كۇلۇنبايلىستەۋە دەرۋاۋ گىلانە بەرۋوياندا پىدەكەنى ، گەر ھاتوۋ جىۋىشى پىبدەن
لاى ئەو چىكەتە!! ئەو كائىنەى كەخاۋەنى مېژوۋى خۇى نىەو ھەموو شىكى ژيانى
بەئاسانى وبە قەدەر يەتەۋە بەلادا تىبەر دەپىت.

دەتۋانن ئە سەئىدى بىرمەندەۋە لەدىاردەى (خۇ بەكەمزانىنەى بەنىۋ سىياسى و
سەركردەى پۇژھەلاتى تىبگەىن ، كاتىك خواخوايەتى ئەبەردەم ژوۋرى كالۋكرچىترىن
سىياسى بىياندا ھەلقۇنە بكات و باۋەشى پىدەبكات ، ئە جىياتى ئەۋەى لايەنىكى
گىتۋوگۇكار بىت ئەسەر مەسەلەيەك مېژوۋى ، بەئاسانى ئەمەۋقەى گۈيگىرىك و
بەندەيەكى زەمەنى مېجەرسۇن نەبىت ھىچى دىكە بەخۇى رەۋا ناپىنىت.

ئەو ھەموو گولباران كىرگەنەى خرفىكى ۋەك گارنەر و دىلۋماسىيەكى كۈنەشەيتانى
ۋەك بىرىمەر ، ئە پىشتىيەۋە زۇر كۇدى مەترسىدارى ئاۋەھى ئە پىشتەۋە ۋەستابوۋ
كەئىدوارد سەئىد ئە نوسىنەكانىدا ئامازەى بۇدەكات . ئەو گولباران كىرگەنەى
پىرۋفيسۇرەكانى زانكۇ و بەنىۋ ھونەر مەندان نەك ھەر ھىچ سەنگ و قورسايەكى
پىنەبەخىن ئەبەردەم ئەمىركايىيەكاندا ، بەلكو بە پىچەۋانەۋە بى مېژوۋى و بى
زاكىرەى و سادەىى ئىمەى ئەبەردەمىياندا قولىكردەۋە ، ئەھەمۋانىش سادەتر ئەو
ھونەر مەند و زانكۇى و بەناۋ رۇشبىرانەۋوۋ ، ئەو سادەىى و نامىژوۋىيانە ئە
ھەئسۈكەۋتىاندا رەنگى دەدايەۋە ، باشتىر ۋابوۋ ئە جىياتى ئەو گولباران كىرگەنەى داۋى
پوۋبەپوۋبەۋىيەكى كراۋە بىكرابايە ، تىدا چەندەھا پىرسىيار و ۋەلام و خالى گىرنگى
تىدا پوۋنېكرابىيەتەۋە ، دەكرا زۇر پىرۋىزى ئەو جۇرە بىرى لىبىكرابىيەتەۋە ، چ نەبىت باشتىر
بوۋ ئە رىز كىرگەنەى مىندالان ئەبەردەم گارنەر و بىرىمەر !!

ئەئىدوارد سەئىدۋىتۋىزەنى ئەسەر پۇژھەلاتناسى و ئۇرىنىنتالىزم زۇر كۇدى
ئاۋەھا مەترسىدار ئاشكرا دەكەىن . زۇر كۇدى ئاۋەھا كەۋۇژانە بەرۋەردەمىياندا

تېيەريوون و دەرکمان پېنەکردووه، سەعید ئەو پیاوێهه چۆن ئێمه بە دەست سەرکردە کوردی و ئەقلى سیاسى کوردییه وه ئازار دەکێشین، ئەویش ئاوه‌ها بە دەست یاسەر عەرەفات و پێکه‌نینه و ماستاوچیه‌کانى له ئۆسلۆ و خۆ به‌کەم زانین و سادەیی و بى یاده‌وه‌رى ئەو دەست و تاقە‌که‌یه‌وه ئازار دەکێشیت، له چاوپێکه‌وتنی‌کدا سەرئەنجى هه‌مووان بۆ ئەوه راده‌کێشیت که سادەیی و خوش باوه‌رى و گە‌نده‌لى ئەو سە‌کردانه له ناستیک‌دايه، که زۆریه‌ى ئەوانه‌ى ئیمزایان له‌سەر پێکه‌وتنامه‌ى ئۆسلۆ کردووه ئەوه‌نده زمانى ئینگلیزى‌ان باش نه‌بووه که له ناستى خویندنه‌وه‌یه‌کى ساکارى ئەو پێکه‌وتنامه‌یه‌دا بووبیت!! ئەوانه‌ى ئیمزایان له‌سەر ناستیه‌ک کرد مه‌رجى سەرە‌کى خۆ‌له‌بیرکردن و خۆ س‌پینه‌وه‌ى ناسنامه، مه‌رجى یه‌کە‌م و جه‌وه‌رى ئەو ناستیه بوو.

بە‌م شێوه‌یه له هه‌موو سوچیکى ئەم رۆژه‌لاته ئەو وینانه خۆیان به‌ره‌مه‌دیننه‌وه . وینه‌ى (ئەوى دیکه / رۆژ‌ئاوا) که‌چه‌نده‌ها سە‌ده‌یه چیرۆکى تۆ به‌وشیوه‌یه د‌گ‌یریت‌ه‌وه که‌خۆی ده‌یه‌ویت، درۆیه‌ک بۆ ده‌کات که ئیدی دۆ‌لی‌ک‌راو بروای پ‌ی‌ده‌کات و خۆیشی ده‌بیت به‌ شیک ئەو . لی‌ره‌وه ئیدوارد سە‌عید گ‌رن‌گى ده‌دات به‌ گ‌یرانه‌وه‌ى چیرۆکه‌کان و دووباره‌ گ‌یرانه‌وه‌ى به‌وشیوه‌یه‌کى که‌خۆی هه‌یه نه‌ک به‌وشیوه‌یه‌ى ئەویدیکه‌ى خۆ‌ر‌ئاوای گ‌یراویه‌ته‌وه، پرۆژه‌ى ئەو ق‌لی‌کردنه‌وه‌ى هه‌موو ئەو کورسیانه بوون که‌چه‌نده‌ها سە‌ده‌یه ر‌یز‌ک‌راون، به‌پ‌له‌ى یه‌کە‌م کارى ئەو ق‌لی‌کردنه‌وه‌ى ئەو کورسیه‌ ناشرینانه‌بوو که‌هه‌موو یه‌کی‌ک له‌نیمه‌ نه‌گه‌رى دانیش‌ت‌ن‌مان له‌سە‌رى، نه‌گه‌ری‌کى ن‌یزیکه، له‌وانه‌شه به‌خۆمان نه‌زان‌ب‌ی‌یت و چه‌نده‌ها سانه له‌سە‌رى دانیش‌ت‌ب‌یتن. سە‌عید ئەو فه‌یله‌سوفه‌یه که ئەو ک‌ان‌فامیه و سە‌رسامیه دەرۆ‌ه‌کارانه‌یه و نه‌گ‌امان د‌ی‌ن‌یت‌ه‌وه.

—٤—

چیرۆک و چۆنی‌تى گ‌یرانه‌وه‌ى چیرۆکه‌کان به‌شیکى گ‌رن‌گى کارى چه‌نده‌ سانه‌ى ئیدوارد سە‌عید بووه، چۆنی‌تى گ‌یرانه‌وه‌ى چیرۆکه‌کان و خۆ‌شه‌ری‌ک‌ردن و ره‌واه‌ه‌ندیک‌ردنى خۆ له‌ ر‌یگه‌ى ئەو چیرۆکانه‌وه به‌شیکى دیکه‌ى پرۆژه‌ى ئۆ‌ن‌ت‌ان‌یست و له‌ دوا‌یشدا به‌شیکى دیکه‌ى چیرۆکى کۆ‌لۆ‌نی‌الی بووه، له‌زه‌مه‌نى ئێمه‌شدا ئیمپ‌ری‌الیه‌ت به‌هه‌مان شێوه چیرۆکه‌کانى خۆی د‌گ‌یریت‌ه‌وه و دووباره به‌ره‌مه‌ى ده‌ی‌ن‌یت‌ه‌وه، ئەم

پېرۇسە دووباره كړدنه ودى چيرۇكه كان و بهرهمهينانه ودى به دريژايي زدمه ن هاوشانى
 پېرۇسە داگير كړدن و تالانى و كوشتن و برين بووه، له نيسرائيله وه بېگره تاوه كو
 نه مريكيابه كان له هه موو كونجيكى دنيا، تاوه كو رځيى ناپارتيد و و رځيى به عس و
 نه تاتوركيه كان و مهلاكانى سياست، هه موو يه كيك له م سوستي مانه خه ريكي
 [گيرانه وه] ي چيرۇكى خوښه نى، له پال داگير كړدنه وه به وه خه ريكه خوى بكاته
 نه فسانه يه ك كه هه موو چيرۇكه كانى نيمه دواويستگه يي بكات و هه مووان له ويستگه ي
 نه و و له سيپه رى نه ودا بتوانين چيرۇكى خومان بگيرينه وه.

پرۇژى نۇرينتاليسى له بڼه چه وه ميژووى [گيرانه وه - السرد] ي نه و چيرۇكانه ن
 له مهر نه و ولاتانه ي كه خه لكى رۇژناوا نه يانبينووه وشاره زاي نين، پرۇژى
 نۇرينتاليسى گواستنه وه و گه يانديكى شيواوى نه و چيرۇكانه يه دهر بارى (نه وى
 ديكه / الاخرى) موسولمان، هيندوس، ناسياوى، نه فريقاى، به جورىك سده له دواى
 سده له زمه نه موبه شيره مه سيجه كانه وه تاوه كو نيستا كه له كه بوونيكى سه يرى له خو
 گرتووه، چنده ها كليشه ي ناوه ها ييكيه ي ناوه كه نوتوماتيكى و به شيوه يه كى نه ستى
 كليشه يه كى بير كړدنه ودى رۇژناواى له مهر رۇژه لات ييكيه ي ناوه . به شيكى گه ودى نه م
 پرۇسيسه له ريگه ي كرده ي گيرانه وه خوى بينا كړدووه، گيرانه وه له شيوه ي كتيبى سده ر
 و كړدنه ودى نه رشيضى ميله تانى غه يره مه سيح و نه وروپيه وه تاوه كو نوسينى كتيب
 له سهر جورى هه نسوكه ووتى نه و بونه وهره نامويه ي به جيهان كه ناوى رۇژه لاتيه، نه و
 چيرۇكانه ي كه له شيوه ي ميژوو نوسراوه و كتيبى قه به ي خوونه ريتى رۇژه لاتى و
 جوگرافياو سامانى سروشتيه وه. نوسراون، نه مانه پابه ند بوون به ليكولينه ودى
 هه مه جور و بيروپاي نوسه رى رۇژناواى دهر بارى رۇژه لاتى .

كرده ي گيرانه وه ميتوډى سهركى دروست كړدن بينا كړدنه ودى رۇژه لاتيه له كو
 هوشمه ندى خورناوادا، نه مه ش بودجه دانانى ملياره ها دولارو پاوه نى پيوويست بووه
 بو كړدنه ودى په يمانگى ليكولينه وه و سيپه رى نه رشيضى و به شى تاييه ت له
 وه زراته كانى دهر وه يان تاوه كو ده گاته كړدنه ودى به شى تاييه تى راويز له نيو
 جهرگه ي سوپادا بو زياتر شاره زا بوون نه و بونه وهره ناشارستيانه ي كه پيوويسته
 [حوكم بركين نه ك حوكمى خويان بكه ن].

گېرانه‌وې چىرۈكەكان له تېكىستى گەشتىارى سەددى ناوەر استەود بېگىر تەودەكو
لېكۈلېنەوې ئەنترۇپولۇستىك و رۇژە لاتىناسىك . زاخاودراو بە ھېزىك لى
گېرانه‌وې و چەمكى (گېرانه‌وې / گېرانه‌وې خوازى) چەمكى گىرگە و يەكە يەكى مېتۇدى
ئىدوارد سەعیدە لى توپۇزىنەوې قونبۇنەوې لى پىرۇژى رۇژە لاتىناسى و رەھەندە
جۇراو جۇرەكانى . سەعید ھەرتەنھا بە مەشەو نەودەو دىستە و كەلەكە بوونەى
گېرانه‌وې شىتە لېكانەوې بۇ سەر بنەما سەرەكەكانى ورووتيان بىكەتەو لى مانا
دىارەكانىيان . بەلكو دەچوۋە نەو دىوو مەبەستى گوتراوى تېكىستى رۇژە لاتىناسىيەو
نەبىنراو و نەگوتراوى دەھىنايە ئاخفتن . گېرانه‌وې نەسلى و مەبەستى شاراوى نەو
تېكىستانەى ئاشكرا دەكرە كەلە پىشت ووشەى بىرىقەدار و تاپتىلى زانستى زانستگاكاندا
خۇى ھەشار دابوو، نەو بەھەمان شىووش لى دىدى رۇژە لاتىناسىيەو رەخىنەى توندى
ئاراستەى جىھانى رۇژە لات دەگرت، ھىچ شىك لای ئىدوارد سەعیدى بىرمەند
بېگىرنگى و بېكۇد نەبوو، ھىچ شىك كىش بەدەر نەبوو لى گېرانه‌وانەى سەرچەم
دەمووچاوى سىياسى و كۆمەلەيەتى كۆمەلگەكانى مرقايەتى، كەخۇى بەدرىزاىى
چەندەھا سەدە بېكەيناوې لى ھەمانكانىشدا خۇيشى خۇى شىواندوۋ .

-6-

لەم گۆشەنىگايەو سەعید باس لى ئەدەب دەكات ، بەتايىت ھونەرى رۇمان، ھەك
بالاترىن پلەى گېرانه‌وې، لى ئەدەبدا بىروراکان تىدا يارى خۇيان دەكەن، رۇمان
بەريەكەوتنى چركە ساتى يادەوۋى مېژوۋىيە بە خەيال و يۇتۇبىيەى كەسى نوسەر .
لە ئەدەبەو گىرنگى گېرانه‌وې، ھەك ساتىكى مېژوۋىيە نوسىن و بەريەكەوتنى لى گەل
خەيالدا كەپرىتى لى ھەم و مەزەندەگەرايى (تەسەوراتى) جۇراو جۇر، پىرىتى لى
مېژوۋى كەسى و پارچەبە جىماوكانى رابوردوو، پەرچەكردارەكانى ئىستەو ساتەكانى
رق و ھەستەشاراۋەكان . لىرەو ئەدەبى گېرانه‌وې، كەلە چىرۈك و رۇماندا زياتر خۇيان
بەرچەستە دەكەن، گىرنگەكى سىنتراى ھەيە لى چەقى بىرگىرەنەوې ئىدوارد سەعید
لە تىگەيشتىنى نىۋان نەو پەيوەندىيە سەختە وئالۇزەى نىۋان مەعرفە و دەسلەت . نە
پەيوەندىيەى نىۋان ئىمپىريالىيەت و ئەدەب ، ئىمپىريالىيەت و رۇشنىرى .

ئىمپىريالىزم لای نىدوارد سەئىد پىرۆژەيەكى بەردەوامى گىرپانەۋەيە، كە بەردەوام ھەۋلەتدات ئەفسانەي خۇي بىكاتە چەقى جىھان و ئەۋانى دىكەش لە پەراۋىزى گىرپانەۋەي ئەۋدا بەرھەمەينەۋەي ئەۋىن، بەم شىۋەيەي ئىمپىريالىزم تەنھا پىرۆسەيەكى داگىر كىردنى سەربازى زەۋى وولاتانى دىكە نىيە. تەنھا گەشە سەندىكى بالاي سەرمايە نىيە، بەلكو پىرۆژەيەكى بەردەوامى نە پىچراۋى بەرھەمەينانى گىرپانەۋە و بەرھەمەينانى ئەفسانەيى خۇيەتتى، پىرۆژەيەكى داگىر كىردنى بىرى ئازادە لەۋەي ۋەك خۇي بىر بىكاتەۋە، بەمەش ئىمپىريالىيەت دىنى نۇيترايىيەت و سىرۋىتگە رايى جىھانە، گىرگىرتىن خايش لاي سەئىد ئەۋەيە كە ئىمپىريالىيەت لە فېنۇمىنىكى تاييەت بە دەسلەتتىكى عەسكەرى و سىياسىيەۋە دەگۈزىتەۋە بۇ نىۋە دەۋب و مىژۋىي تىكىستە مىژۋىي و زانستىيەكان، ئەۋ بىلايەنى لە ھەموو ئەۋ تىكىستانە دادەمالى كەتەۋەكو ئىستا لە ژىر پەردەي ھونەر ۋە دەۋب و زانستدا پىرۆژەيەكى مەترىسەدارى ئىمپىريالىيەت بوون لە نىۋە مەعرفەدا، ئىدى بەشىكى گىرگىش لە ئەۋ دەۋب و زانستىش بەرھەمەينەۋەي ئىمپىريالىيەتن و نىيەتتى راستەقىنەيى خۇيان لە شىتە ئىكردنەۋەكانى سەئىدا ئاشكەردەكەن، ئىدى جارىكى دىكە دەسلەت ئەك ھەر لە دەۋەۋەي مەعرفە نىيە و دىگىرنىيە لە بەردەۋمى مەعرفەدا، بەلكو خۇي بەرھەمەينى مەعرفەيەكى دىيارىكراۋە بە خۇي .

ئەۋەي كە دەمەۋىت لە دواخالدا لە سەر ئىدوارد سەئىدى بىريار باسى بىكەم ئەۋەيە ، كەزەمەنى ئىمپىريالىيەت تەنھا زەمەنىكى تاييەت نە بوۋە و بە سەرچۈۋە، بەلكو زەمەنىكە دىرژە بە خۇي دەدا، كىلتورىكى تاييەتتى بۇ خۇي بىكەينانەۋە لەرگەكى دەرگاكانى بىلاۋ كىردنەۋە پىرۇفېسۇرەكانى زانكو و پۇژنامە و مىدىياكانەۋە دىرژە خۇي نۆيەكەتەۋە، پىرۇسىيەكە بەردەۋامىيەكى ترسناكى ھەيە ، ۋە حىيىكە ئە ھەموو كۈن ۋەكە ئە بەرگىدا پەلامەت دەدات. ئەۋ ۋەھمەي لاي ئىمەي كورد لەۋەي راپەرىن دروست بوو ، بەۋەي سەردەمى ئىمپىريالىزم بە سەرچۈۋە ئىستا شەنەبايەكى دىمۇكراسى و ئاشتى لە دىنيادا ھە ئىكردەۋە!!، ۋەھمىك بوو سەركردەي كوردى و ئەقلى سىياسى كوردى بە ھەموو ھىزىكىيەۋە

دەيوست قەناعەتە تەمان بېڭات، ئىدى ئىمپىريالىزم ۋەك پىرۋە شىتېك بىو تايىبەت بىو
بەزەمەنىكى بەسەرچو، گۈزەشت !!

بەھەمان شېۋەش كاتېك ياسەرە رەفات و فەتخ ئىمزاى رېكەوتنامەى ئۇسلۇيان كىرد ،
دەيانەويست قەناعەت بە فەلەستىنىيەكان بەيىنن كەزەمەنى داڭىركارى و سىياسەتى
ئىمپىريالى پىشتىگىرىكىردن لە ئىسرائىل كۆتايى بېيەت، ئىدى لە شەو و رۇژىكدا ئەمىرىكا
بىو بە رابەرى ئاشتى و شارۋن و باراكىش بىوون بە كۆترىكى بىتتاوان . دىيارد ئىدىۋارد
سەئىد هېچ رېكەوتنىكى ئاشتى رەت نە كىردۈتەۋە، بەلام ئەۋەى ئەۋ دژى ۋەستائەۋ ئەۋە
بىوۋە، كاتېك خاۋەن مافەكان ۋەك گۈيگەر دەچنە نىۋو گەفتوگۈكانەۋە، ۋەك تەلەبەيەكى
ئاقلى جوجىك ترسىيىراۋى بەئەدەب گوتىار دەخوېننەۋە ئىمزا دەكەن لەسەر
رېكەوتنامەكان. ئەۋ پىش بىست و پىنج سال زىاتىر لەمەۋ بەر يەكىك بىو لەۋ كەسە
دانستاقەى كەبىراۋى بەۋە ھەبىو رېژىمى ناپارتىد بە رېكەوتنامەى ئاشتى تىۋاناي
ھەلەۋەشاندەۋەى دەبىت، دەكرىت [رابوردوۋ كارى تىداكرىت] و ھەلەۋەشىنىرەتەۋە پىكەۋە
ئەفرىقايى و كۈچبەزەكان ژيانىكى نۆى دەستېبىكەۋە، بەلام بىگومان بەيەكلاكرىدەۋەى
رابوردوۋ نەبىت ئەۋە رەۋنادات، ناكرىت ئەۋەندەسادەبىن و بلىن ئەۋەى رەۋىدا رۋىشت و
بابەردەكى بخەينە سەر و ئىمە كورى ئەمروېن، لاي ئىدىۋارد سەئىد ئەۋ پاشە رۋژە
پىرئاشتىە مەھالە بى يەكلاكرىدەۋەى رابوردوۋ بىكىبىت و مەشروعيەتى خۇى ۋەدەكرىت و
سەرەكەۋىت.

—۹—

گەر بەنىۋو سىياسى كوردى (بەۋانەشى كەئىدىيەى رۋىشنىرەۋون دەكەن) تۈزىك، چ
ئەبىت كەمىك شەرەزاي كارەكانى بىريارىكى گەۋرەى ۋەك ئىدىۋارد سەئىد بىوۋانايە ،
ئاۋەھا بە سەئەبىي و كائوكرچىيەۋە نەماندەبىيىن ئەبەردەم ئەمىرىكايەكاندا
گولبارانىيان بىكەن دەۋونە تەرەقىكى مفاۋەزكار نەك گۈيىرايەل، چ ئەبىت ئەۋ كەسە
لاۋازانە ئابىن كەبى مېرۋى خۇيان ئاۋەھا ئىعلان بىكەن ، ۋەك ئەۋەى ئەمرو دەبىيىنن،
بەجۈزىك لاۋاز كەھۋەزەۋىيەك ئازايانەتر خۇى دەكانە تەرەقىكى مفاۋەزكار ۋەك لە
سەرگەردەيەكى كۆرد كە سەدەيەك خۇيى ئەدۋى خۇى جىيەشتۋە. گەر بىرىكى كەم
شارەزا بىوۋانايە لە ئوشتى ئۇسلو و گەمەى ئىسلامى قۇندەمىنتال و يارىيان لەسەر
گۈرەپانى سىياسى فەلەسەتىنى و تىزەكانى ئىدىۋارد سەئىدىيان بەگىگىسەۋە ئەۋ

بارديه وه بخويندايه ته وه، نه وه فيگوره لاوازه مان نه ده بيني كه به بن پرژه خوي دهكات به عيراقيه كه كه نهك هه به دريژاي ميژوو بووني نه بووه، به لكو خوشي هيچ ته سه وريكي نيه بوي !! نه مه هه مان كي شهي عه ده فاته كه هيچ ته سه وريكي نيه كه نه سه ته يني داهاتوو به و شيويه ي نه وه داواي دهكات له چوارچيو ي غه زو نه ريحادا چون هاوالاتيه كي نه سه يني ليده ده رچيت؟ ياخود چ جوړه ئيسرائيله يه كه؟ ..

ئيمپرياليهت پرژه يه كي به رده وامه، ماشينيكه له وه ته ي هه ليووه تاوه كو ئيستاش نه كوژاوه ته وه به رده وامي شه له تازه كردنه وي خوي، داگير كردني ئيراق و پشتگير كردني له ژيره وي مه لاكاني باشوور و هيژه كوژه رفاتيفه كاني ئيراق به حيز به كورديه كانيشه وه، به شيكي نه و پيلانانن، كاتي خوي له بېسته كاندا پياده يان كردوه، نه وه زه مه نه كوئونياليست پي سي شهرم بوو بليت ئيمه داگير كهرين، به لام ئيستا به ئاشكراو بيشه رمانه هاوار دهكات و ياسايه كي نيو ده و نه تش هه يه كه داگير كردن وهك (ماره به جاش) ي لاي خومان ره وابه ندي دهكات، نه مه دژ وه ستانه وي سه عيد له دژي جدهنگي دوايي له و پر نسييه ساده يه وه نه هاتوو كه نه مه پياوه عه ره بيني شوفينه يه ياووه كو شوفينه يه كي شاراوه هه يه له بيرو راكاني دا و لايه نگري سه دام حوسين بووه، نه وانه ي نه وه مه زنده ي نه وه ده كه ن، نه وانه كه تيزه كاني ئيدوارد سه عيد له يه كه روانگه ي ناسيونالستي ته سه كه وه ده خوينه وه، نه وانه له و سوستيمه ره هه ند جياوازي ئيدوارد سه عيد تينه گه يشتون، كه له پشتيه وه ئيمپريالزم وهك پرژه يه كي به رده وامي دژ به به خته وه ري مروقايه تي تيده كا، نهك وهك چه ند نه خوينه واريك مه زنده ي ده كه ن كه گوايه ئيمپرياليزم كو تاي هاتوو، به لكو به رده وام له ريگه ي ده زگا كانيه وه ده موچاوي خوي ده گوړي، ئيدي چ له ژير ناوي گلوباليهت بيت ياخود له ژير ناوي ناشتي جيهاني ياخود دژه تيرور بيت، ئيمپريالزم مه كينه يه كي به ره مه ينه ري تيرور به هه موو جوړه كانيه وه، له سه روو هه موو شيانه وه تيروري فيكري، كه له پرژه ي ئيستاش راهه ره گه كاني خوي راكيشاوه.

-۱۰-

نمونه يه كي زيندوو له سه ر دوو باره كردنه وي خو ره لات بو وينه كاني ئيمپريالزم له نيو كلتوري خوي دا، نمونه ي به رگريكري كردني كي كو يرانه ي هه موو تيزيكي

وَرئاوايه ، به بئى گویدانه هه موو هه ستیكى به راوردكارى له شیتته ئكردنه وەى
وداوه كان.

نمونهى ئەم تهسه وده سادهیه ، به ناشكرا له پاشكۆى ئەده بى كوردستانی نوێى
٣، دا هاتوو، كه له یادی كوچى دواى ئیدوارد سه عیدا ئەو هه ئویستهى دژ به جهنگى
دهكات به عهیه، له و چهند دێردا هاتوو [ماوه تهوه بلین له جهنگى ئازادى
یراقدا ئیدوارد سه عید دژى ئەو جهنگه بوو، روناكیره ئیراقیه كان زۆریان هه و ئدا
، ئەو هه ئویستهى بگوریت، به لām ئەو قه ناعه تی بوو تاكو تایی ... هه رچونیک بوو
بت له پیگه زانستی ئەو روناكیره كه مناکاته وه..]، ئەم چهند دێره گهر به ته واوى
ۆشه ندیه وه نوسرا بیّت ، یاخود کوپیه کی خراپی خویندنه وەى چهند وورده
سینیکى رۆژنامه یی بیّت له سه ر ئیدوارد سه عید ، یاوه کو بیریکى تیپه رى
ژنامه نویكى (بیگومان له كه وانه یه كدا) هه فتانه مه یه کی رۆشنیری بیّت، ئەو كوڤه
، ترسیدرانه دووباره ده كاته وه كه سه عید به دریژایی توێژینه وه كانى باسى لیوه
ردوو، یه كه میان: كه پرۆژەى ئیستشراق ته نها له لایهن خورئاووه به ره مه ناھینریت
، ئكو له لایهن خۆره لاتیه كانیشه وه جاریكى دیکه به ر هه م ده هیئریتته وه، بۆ نمونه
، ته زایه کی وهك (جهنگى ئازادى عیراق) له لایهن ئەمیریکا و ته وه یه كگرتوو ده كانه وه
، ره سمى بوونی نیه!!، ئەمیریکا به ناشكرا هاوار ده كات و ده لیّت من ده و ته تیكى
گیركه رم و ئیسرائیلى داگیركه رم هه یه له به رامبه رتان، به مانای داگیركردنم بۆ
، به ستى خۆمه و ئەم بۆ هه فته نامه یه کی رۆشنیری حیکمه تی قوول و خویندنه وەى
وئى فیکرى ناویت بۆ ئەوه ی لیی تییگات، ئیدی ئازانم بۆ ئەمیریکا ده بیّت رزگاركار
بت و جهنگه كەشى جهنگى ئازادى بیّت. دووهه م: وینا كرده وەى وینه كان و دنیا بینینه
، چاوى ئیستشراقیكه وه، له پرۆژه كانى دیکه یدا ئیدوارد سه عید زیاتر ئەم مانایه
و ئده كاته وه و مه به ستى وینا كرده وەى وینه كانى نیمپریالیه ت و كۆلونیالیه ته
، لایهن خودى كۆلونیالیزه كراو و داگیراوه كانه . ئەو دێره ئەوه ندە ناشرینه
هه و ئده كات سه عید به شیوه یه کی دیکه وینه كیش بكات كه ده لیّت كه روناكیره
براقیه كان هه و ئیان داوه قه ناعه ت به ئیدوارد سه عید بكن به لām ئەو قه ناعه تی
ه كرده وه، ئەوه ی ئەم به خوینیته وه و شاره زای تیژه كانى سه عید نه بیّت واتیده كات
ه عید له حزبیك یاخود له كو ته یه ك عاجز بووه و كۆمه لئى كادییر هه وئى ئەوه دده ن

هه ئوئىستى بگوريت به لام كابرا كه لله دهقه و قه يدى ناكات خوئه و كه لله دهقيه ش به سنگفراوانيه وه قبولده كه ين مادامه كى نازى هه يه به سه زمانه وه!! ئايضا نهم وينه شيوانده ي سه عيد له لايه ن هه فته نامه يه كى روشنبيري وه شايه نى بيكه نى نيه!! ئايا نهم به رگريه كى بي سه روون داگير كه ريك نيه له دژى فديله سوفيك، داگير كه ريك كه به ناشكرا ده ئيت من نه هاتووم نازادتان كه م به لكو من داگير كه رم.

جارى ده بيت بزاني گهر شتى وه ها روويدا بيت و خدك هه بوويين له گهل ئيدوارد سه عيدا قسه يان كرديت، مه زنده ي له وه ناكه م له و بيريارد گه ورديه له وه نده كاظميت و كه لله ده قانه و كويرانه دژى له و جه نكه بيت، دياره كاتيگوريه كاني بيركرده وي ئيدوارد سه عيد و ده هنده كاني دژ به نه مريكايي و پابه ندردى به پرژه ي نيستشراقيه ت و ئيمپريالزم و كلتووره وه، چهند ژوورين كن به چهنده ها راره وي روناك و ته سك و فراوان بيكه وه گريدر اون، نهم جگه له وه ته نها ئيدوارد سه عيد نيه كه دژه نه مريكايه، به لكو چهنده ها بيريارى گه وره ي وه نوام چومسكى و تاريخ عه لى و به شيكى گه وره ي روشنبيراني له وروپاو پرژه لات هه لگري له و تيزه ن و تيزه ندى خويان له و باره يه وه هه يه، كه ئاسان نيه ئاوه ها به ئاساني وه لام بدرينه وه. ئيدى كاتيك ستوون نووسيكى هه فته نامه يه ك هه مو له و مه به ستانه ي سه عيد قليب ده كاته وه له چهند ديپيكدا ساده ي ده كاته وه و به ئاره زووى خوى ساناخواري ده كات، له و ديسانده وه بى له وه ي به خوى بزانييت، له و فيگوره پرژه لاتيه يه كه خوى به شيويه كى نيستشراقينه و ئيمپريالزمانه به ره مه ده ينيته وه، كه ته سه ور ده كات نه مريكا فريشتيه به مه رجيك خوى ده ئيت من داگير كه رم.

به هه ر حال بيدهنگى سه عيدو هه ئوئىستى سه عيد له زور زمه نى ئاوه ها دا، هه ئوئىستيكه چهنده ها بوعدى خوى هه يه و خورگه ي منيش له وه بوو كه نه خوشى ئاوه ها په لامارى نه دايه، چ نه بيت تانه و كاته ي به هيمنى له سه ر ئيمه ي ده نووسى، نه و كاته ته نكيد بووم، به هيمنى هه مو وه هه مه كاني ئيمه ي ده راوه نه وه و ديويكى ترسناك و ناشرينى ئيمپرياليه تى له ئيراقدا نيشان ده داين كه ئيمه ئيستا به هوى جه ماس و چه وساندنه وه ي چهند سائمان له ژير هه ره شه ي جينوسايدا ناييين و ناشمانه وييت بييين، ته نكيد بووم چهنده ها ناوينه ي جوانيشى بو راده گرتين بو له وه ي ديوى جوانى خومان بييين و به رده وام به خومان بده ين وه پرژه يه كى به مروقبوون، بو

ئەۋەى پىرۋژىيەكىمان ھەبىت لەژياندا ، پىرۋژى گەرانەۋە بۇ خۇمان، ۋەك مېرۇقىكى
ئازاد...

سلاۋ ھەزاران سلاۋ نە رۇخى ئاسۋەت...

---تەۋاۋ---

کین ئهوانه‌ی سه‌رده‌بردین؟

۱

ئه‌و پرسیاره‌ی به‌رده‌وام وه‌ک چیرۆکنوسیێک له‌خۆمی ده‌کهم ، ئه‌وه‌یه‌ کین ئه‌وانه‌ی له‌ که‌رمه‌ی ڕووداوه‌کاندا له‌بیر ده‌کړین و به‌ر ده‌ست قاچی پیاوه‌کانی میژوو ده‌که‌ون؟ ئه‌ی کین ئه‌وانه‌ی که‌ له‌ ژیر ناوی پیاو و ژنه‌کانی میژوو خۆیان ریزه‌ند ده‌که‌ن؟ په‌یوه‌ندی ئه‌وانه‌ی به‌ر ده‌ست و قاچ ده‌که‌ون و وونده‌ین و گۆریان گومده‌بیته‌ چیه‌ به‌وانه‌ی که‌ وه‌ک فیگوریکی سینترالی هه‌میشه‌ هه‌بوون له‌ نیو زمانی گیرانه‌وه‌دا؟ چ قه‌یرانیکه‌ له‌ پشت دیارده‌ی سه‌ربرینی جه‌سته‌یی و سه‌ربرینی ره‌مزی مرو‌قه‌کانه‌وه‌ وه‌ستاو ده‌؟!، له‌کامه‌ که‌ لیانی سه‌ختی میژوویدا مرو‌قه‌کان سه‌رده‌بردین و سه‌ریان له‌ جه‌سته‌یان ده‌کړینه‌وه‌؟..

ڕووداوه‌کانی ئهم دوایه‌ی ئه‌و ولاته‌سه‌یره‌ی که‌ نیوی ئیراقي ئیده‌نین و که‌شیش خۆی به‌ هاوالاتی ئه‌و ولاته‌ نازانیت، ئه‌و پرسیارانه‌ی سه‌رده‌وه‌ی له‌ لا هاروژاندم ، به‌تایه‌ته‌ کاتیێک له‌که‌ ناله‌ عه‌ره‌بیه‌کانه‌وه‌ وینه‌ی ئه‌و پیاوانه‌م ده‌بینی له‌ به‌ر قاچی تیروریسته‌ ده‌موچاو به‌ ستراره‌کان به‌زه‌لیلیه‌وه‌ دانیشتیوون و به‌ ترس و چاوی به‌زه‌یی داواکردنه‌وه‌ سه‌یری کامیرا و له‌ویشه‌وه‌ سه‌یری ته‌ماشاکاران ده‌کرد، ماوه‌یه‌کیشی نه‌ده‌برد دهم داده‌خوړیا کاتیێک له‌ هه‌مان که‌ ناله‌وه‌ ده‌میست که‌ ئه‌وانه‌ سه‌ربراون، هه‌ستیکی سه‌یر دایده‌دگرتم و ئیستاش هه‌مان هه‌ست لیمجودانابیته‌وه‌ که‌ دووره‌ له‌ هه‌موو هه‌ئسانگاندنیکی سیاسی ، دووره‌ له‌ هه‌موو سه‌یرکردنیکی ته‌رازووی هیزه‌کان و کیشه‌ی داگیرکردن و یه‌کلایکردنه‌وه‌ی گرفته‌ میژوویه‌کان، هه‌ستیێک دوور له‌مانه‌ هه‌مووی ، نازارم ده‌دات . زۆرجاریش ناتوانم بیری ئینه‌که‌مه‌وه‌و خه‌مده‌رپینیت، هه‌ستیێک به‌ قیز هاتنه‌وه‌ له‌ کرده‌ی پیسی و قیزه‌وه‌ری مرو‌قا!!، هه‌ستیێک به‌وه‌ی که‌ ئیمه‌ له‌ دنیایه‌کی بێ مۆرلدا ده‌ژین ، که‌ یشتوته‌ راده‌یه‌ک که‌ بالاترین هۆکاری کۆمونیکاتسیۆن بیته‌ هۆکاری بلاوکردنه‌وه‌ی قیزه‌وه‌ری و بوگه‌نی .

ئەوانەى كەلەسەر لاپەرەكانى ئىنتەرنىت دەقىزىن و وەك كارىلەى تۇقىوو
 ئىگەفرتىنەنە لەنىو خۇىنى خۇياندا و كەس تۈنەى بەدەنگەھاتنەوہىان نىە، ئەو
 ھەستەم لا دەھاروژىنىت كە تىرۇر و دۈژمنكارى چىدى ئەوئەندە دوور نىە لىمانەوہ،
 بەلكو لەنىو رۇحى ئەم سەدەيەدا خۇى بەرھەمدەھىنىتەوہ، گەر شىوہەكانى جەستەىش
 نەبن، ئەوا چەندەھا شىۋازى دىكەى سەربرىن ئە نجامدەدەن، بەشىوہەك كەنىمەى
 سەربراو ھەستەكەين بەوہى لەنىو دىنەيەكدا دەرژىن، بىلەن سەربرىن سەمەى
 سەرەكەوتنە لەژىاندا، ھەر ئەو بىسەرەيە ئەو ساتەوہە، كە ئىمە بەيەك كلىككردن
 دەتۈنەن چىژ لە بىنى ھەرام (تابۇ) بىنىن، ئەو شتە بىنىن كەنەمانىنىوہ، ئەو
 تەماشاكردنە تىركەين، كەناماقول و نامرۇبىيە لەگەل مۇرالى مرقۇف و دژە مۇرالى
 مەروپىيە، بەمانەيەكى دىكە گەر ئىمە پەيوەندىشمان نەبىت بەوسەربرىنەوہ، ئەوا
 بەتەماشاكردنى دەبن بەيەكك ئەو كەسانەى كەبەشدار دەبن ئەو سەربرىنە، ھەر
 وەك ئەوہ وایە كەمن ئەو ژوورەدا بىم ئەو كەسانەى تىداسەردەبرىن كە تىرۇرىستە
 ئىسلامىيەكان سەرىان لەجەستەيان دەكەنەوہو لەبەردەم كامىراكە ھەلىدەبرن، من
 ھەست بەتۈان دەكەم چۈنكە زۇر جار ناتۈان كۈنترۇلى خۇم بىكەم كەسەىرى نەكەم،
 ھەستكردن بەتۈانكردن تىكەل بەھەستكردن ئە قىزەورى دەبىت ئەم دىنەيە،
 بەتەبىيەت كاتىك لامسەلەي ھەندىك ھەست پىدەكەين ئەوانەى كەوامەزەندە دەكەن
 كەئىدى ئەم كۈمەنگايەنە ھەر وابوون و ھەر واش دەمىنەوہو ئەوئەش رۇتىنى ژىانى
 داگىركردنە وەكو چۇن ھەندىك ئە كۈلكەنوسەرە ھەردەكان پۇزشى بۇ دەھىنەوہ.

۲

لايەكى دىكەى مەسەلەكە ئەوہەيە كىن ئەوانەى سەردەبردېن؟، ئايا دىك چىنى و بۇش
 و رامسفىلەن !! ياخود كۈمەللىك ھەژارو بىدەردەتانن كەبەدۋاى نانۇ رۇژانەيان دەگەرېن
 و شەو و رۇژ ھەمالى دەكەن و لۇرى لىدەخوون و زەوہەك نىە تىدا بىجەوئەنەوہ جگە ئەو
 ساتانە نەبىت كەبۇچەند رۇژىك لەدۋاى چەند مانگ و سالى دەربەردەرى و غەرىبى
 مەنفاكانى ناندا، لەنىو مال و مىندالى خۇياندا دەجەوئەنەوہ، لەوئىش ئەوئەندە كىشەيان
 ھەيە كەناتۈانن بەو چەند رۇژەى لەوئىبوونىان چارەسەرى كەن، چارنىە دۋاى چەند
 رۇژىك دەبىت جانتا شەركانىان وەپىچن و بگەرېنەوہ بۇ كۇمپانىياكانىان و دىسانەوہ

پاکردن به دووی ناند و بلی نه ملاوئه و لایانده کات و نه دوا جاریشدا له بهر قاجی تیروریست وجه دهیه کی ئیسلامیست دهگیرسینه وه و هه ره شهی سه برپینیان لیده کریت و نه دوا و بستگهی ژبانی هه ندیک له و هه ژارانیه، له سه ره لا په ره ی ئینته رنیستدا به ده م هاواری نه لاهولنه کبه ره و قیژه ی خو یانه وه سه ریان له له شیان ده کریته و و ملیونه ها ته ماشاکاری ئینته رنیشتیش سه برکارین و له وانه شه وینه ی سه برپینه که لای خو ییان بیاریژن و و ببنته ئوبیکتیکی تیرکردنی ته ماشا و سه برکردن.

ئه مه چ سیناریویه کی پیس و بوگه نه که ئه م زورانبا زیانه ی دنیا به ره می ده هیئت و چ ناستیکی نزمی مۆالی مۆقاییه تیه، کامه زورانبا زیه که مۆق ده گیه نیته ناستی قه ساب و سه برپوا و ته ماشاکار و سه برپوا، نه و دی به چاویکی و ورده وه برپوانیته مه سه له کان، نه و پرسیاره ده کات کامه یه پرسیاری مۆال له نیو هه ناوی دنیای مۆدیرنه و کامه یه نه زمونی مۆدیرنه!!؟.

۳

فۆکو سه ره تای کتیبی (سزاو چاودیری) به وه سفیکی ترسناکی له تکردنی پیاو کوژیک و کافرکی دژ به کلێسا به چوار له ته وه، ده ستیپ ده کات. له ئیسلامیشدا له توپه تکردنی سۆفی و شاعیری گه و ره حه لاج و چه ندانی و ده کو نه و لا په ره ی میژووی نایه کان پرکردوته وه، به هه مان ره و تیش دنیای مۆدیرنه و پیشکه و تنی ته کنه لۆژیا چه نده ها کاره ساتی له و جوړه ی له شیوه ی بۆمی هیثووی و نابالم و چه کی کیمیای کۆمه لکوژی به ره مه یناوه. ئیدی بیرو وراو جیدالی ناینی وه له سه فی له لایه کن و میژووی ریالیستی سه ره زموی رو و دا وه کان له لایه کی دیکه ن، له نیوان ئه م دوو دنیایه که ئینی گه و ره و ترسناک هیه، رۆژ به رۆژ نه و که ئینه گه و ره تر و فرواتر و ترسناکتر ده بیت. کوشن له نیو ئه م که ئینانه وه سه ره ده دینیت، له که ئینی نیوان دنیای بیرو وراکان و دنیای واقعیدا، کوشن فیتومینییکه، دیارده یه که، که ئین و دژه کاریه کانی خویندنه وه ته فسیری نیوان دنیای بیرو وراکان و دنیای مامه له ی ریالیستی پیکه وه گریده دات، نه و خویننه ی ده رژیته و نه و دی سه ره ده بردیته شه ری نه و که ئینانه ن که مۆال و به هاگشتیه کانیان تیدابه تالبوته وه، نه و بۆشاییه مۆالییه ی بیرو وراکاندا، مۆقه کان سه ره ده بردرین و خوینیان حه لال ده کریت.

کاتیك نیولیبرالیزم دەبیته تاکرەهەندیەکی هیمۆگینالیتیستی و دەسەڵاتخوازی یەك دەولەتی و بەنیوی مافی مرقۆهەو تانك و ززیپۆش و راکیتی زیرەك و هەلیکۆپتەری ئەباشی و کیشوهربر دەکات و بەلاماری رژیمنیک دەدات کە خۆی بۆ ماوەی سی و پینج سالی رەبەق پشتگیری نیکردووه. سی و پینج سالی رەبەقە چاوی لیبۆشیوه، بەلام ئەپریکدا لەشیووی رزگاکارو بەدیھینەری دیموکراسی شەریعیەتیک دەدا بەخۆی و رژیمنیک دەروخبینیت کەخۆی پیکیهیناوه، سوبایەك چەك دەکات کەخۆی چەکی کوشندەیی داوەتی و وەك سەگی هەر بەریداووتە گەلان و میللەتان بۆ ئەوێ نازادیان لێ زەوتبکریت، ژەهری داوەتی بۆ ئەوێ بەهەزاران مرقۆ و گول و گیانەوهر و میروو ژینگە ئەچەند چرکەیه کدا ئەناوبات، ئەوساتەوختەدا زۆر کەلینی گەورە ئەدنیای نیستادا کەبەهاوچەرەخ ناسراوه، حەیاچوونەکانی خویان ئاشکرا دەکەن. ئەمە ئەکاتیکیکدا یە کەمافی مرقۆ دەبیته حوئجەتیک بۆ بەجیهینانی (سوستیمی تازەیی جیهان) ، هەستدەگەین کەلین و قەیرانەکانی مۆدیرنە و دنیای مۆدیرنە ئەو فینۆمینە ترسناکەیی خولقاندووه کە هەموو دووبارە - کۆلونیالیزەکردنیک (ریکۆلونیالیزەکردن) دنیا دەموچاوی دیار و ئاشکرایەتی، ئەو کەلینەو مرقۆهەکان، ئەو سەربازانەیی ئەمەر و ئەو بێهەری جەنگەکاندا دەکوژین ، ئەوانەشی بەر هیرشی سەربەڕین دەکەن ، هەمووان باجی ئەو ناتیکەیشتنە ددەن کە ئەنیو هەناوی مۆدیرنەو سەرھەنداو ، ئەمە دەتوانریت بەقەیرانیک میژوویی دیکەیی مۆدیرنە ئەقەلەمبدریت .

پێدەچیت پرسبیری مۆرال تاکە پرسبیری دواخراو بیت بۆ کاتیکی نادیار ، کاتیك مرقۆشی هاوچەرەخ مامەنە ئەگەل دنیای دەرەویدا دەکات ، تاکە پرسبیر بیت کەناکریت و گەر بشکریت ئەوا دواوەخریت بۆدوا پراکتیزەکردنی پیلانەکان! ، هەمیشە پرسبیری مۆرال ئەدواي مامەنەو کراوه ، هەمیشە ئەدواي ئەوێ تەفەنگ داھینرا مرقۆ گۆتوینەتی بۆچی ئەم تەفەنگەم دروستکرد! ، کە ززیپۆش بەو ترسناکیەو داھینرا و مائەکان ویران بوون و شارەکان باشتەر لەرێگەیی چەکەکانەو خاپور کران، زاناکان و داھینەرەکان گۆتیان بۆچی ئەوهمان کرد!! ، هەندیکیشیان ئەو پرسبیرەیان نەکرد و قازانجی داھینەنەکانیان کرد بەخەلات بۆ ئەدەب و جوانی!! ، و هەندیکیشیان دوور

لەھەموو پرسیارێک ئە ساڵۆنی ئۆرستۆکراتیەتی، ئەوروپی و ئەمریکادا شەرابیان دەخواردەووە باسیان ئە جیهانیکی ئاسودە دەکرد.

پرسیاری مۆرال ئەنیو ھەناوی زانست و ئایدۆلۆژیای سیاسی و بیروراو کاندای کاتێک ئەرێگەی مامەڵەووە پراکتیزەدەبن، پرسیاریکی ونبوووە و بەدوای ڕووبەرێکدا دەگەرێت کە ھەگیز نایدۆزێتەووە، پرسیاری مۆرال ئەچوارچێوەی مامەڵەی مەوقەدا ئەگەڵ دنیای دەرەویدا پرسیاریکی دواخراو و شەرمە، باجەکی ئەوانە دەیدەن کە ئەسەر لا پەڕەئێنتەرنێتەکاندا سەردەبڕێن و ئەبەھرەئێنتەرنێتەکاندا کۆنەزەرقاتیقسەکاندا (موحافزکارە نوێیەکان) دەکەون و ئەناو دەچن، ئەوانە باجی دەدەن کە بۆمبێ زیرەکی دنیای پۆست مۆدێرنەیان بەسەردا دەتەقیتەووە.

مۆرال و ئەخلاقیکی مەوقەنە چەندە ئەفەلسەفەدا زیندوووە، ئەوەندە ئەمامەڵەدا پشتگوێخراوە، ئەو کە ئێنەئێنتەرنێتەکاندا بیروراکان و کردەکاندا بەدیرزایی میژوو خۆی درێژکردۆتەووە، باجەکی ئەوانە دەیدەن سەردەبڕدێن و دەکوژێن.

۵

یورگن ھابرماس پێیوایە کە پڕۆیەکتی ڕۆشنەگەری ھەولدانێکی بەردەوام بێو بۆ بە [شیوەبازکردنێکی ئەقلائی مامەڵەئێزێان]¹، ئەوێشی لەو رێستەییەووە تێیدەگەین، ئەوێیە کە ئەسەدەئێزێان ھەژدەووە مۆدێرنە ئەرەوتی پێشکەوتنیدا ھەولدانێک بۆوە ئەرێگەئێزێان زانست و ھونەرەووە بۆ کۆنترۆڵکردنی ھەموو (ھێزە سروشتیەکان)، ئەوێشی ھێزی سروشتیە، ھەموو کردارێکی مەوقە ئەپەییوەندەئێزێان و بەرپەکەوتنیدا ئەگەڵ جیهانی خۆی، مامەڵەئێزێان مەوقە ئەگەڵ خۆی و سروشت و پەییوەندیەکانی. مۆدێرنە ھەولدانێک بۆ بۆ بەئەقلائیکردنکردنی فۆرمی ژیان و کۆنترۆڵکردنی ھەموو کە ئەبەرە سەختەکانی پێشکەوتنی مەوقایەئێزێان، ڕۆشنەگەران و سەدەئێزێان ڕۆشنەگەری ئەو ھیوا و ئاواتەیان ئەناسۆ ھەئێزێان، کە دادوەری و جوانی و یەکسانی، شان بەشانی پێشکەوتنی تەکنەلۆژی و ماتریائی بەھیلێکی یەکسان رێگەئێزێان خۆی بێرێت، ھەر ئەوێندەئێزێان نا، بەلکو ئەھەولداندا بەئێزێان بۆ کۆنترۆڵکردنی ھەموو بوارەکانی کۆمەلگە.

نابیت ئەوێمان ئەبیر بچیت کە مۆدێرنە پابەستە بە تێزێکی زانستی و تەکنەلۆژی و ئەدوا جاردا ھەمووی دەچیتە خانەئێزێان (بەرژەووەئێزێان خاوەنەووە)، ئەدۆرنۆ ئەژێر ناوێشان (ماتماتیککردنی دنیا) دا تێزەبەندەئێزێان خۆی کردووە، ئەوێش کردنی دنیا بە فابریکێکی گەورەئێزێان مەوقە بەو ژمارە و نوسروانەئێزێان ئەسەر کارتی بانق و کۆمپانیایو

ليستی حکومته کاندایه نیوان به کهلک و بیکه لکدا دابه شده کریڼ، (پونمونه نه وریا نیستاکڼ دهیه ویت له جیاتی په ناهه نده ودرگرتن، کچکردنی په سمی بڅه نه گهړ، نه مهش مانای نه ودهیه نه وانه ودره گیرڼ که خاوه به هره و توانا و پروانه می تاییه تن و نه وانی دیکهش بیبهش ده کریڼ. پوښکردنی مروقه کان به پیڼی سودمندیان سیاسه تی کوچه و نه ژیرناوی گونجاندن و تیکه لېوون و بیکه ودریان په ناهه نده و مافی په ناهه نده یی بو مروقه کانی دیکه کاریکی گران ددیت . پوښ کردنی مروقه له خودی خویدا به ره می نه قلانیه تیکی بیبه زهیه، که به بن نه وهش هیچ بیسه ووتیکی ته کنه لوزی وزانستی روونادات، مروقه کان له نیو نه خسه سازی و کوپیو ته ره کاندایه ته وای لوزیکی ژیا نیان ده پیوریت و دابهش ده کریڼ و لییدره ده کریڼ و توانا کانیان وده په درخړڼ، نه وده هیومانی و مروقه ناهیه، نه وده موزالیکي مروقه ناهیه . نه وده روچه و روچه دیه کانی مروقه. نه وده که نیوی فاکتوری مروقه ناهیه نه و هاوکیشیه دا جیکه نابیته وه.

نه قلیه تی ماتماتیکي نه وده زیره که که حه زنه کات هیچ شتیک هه بیت له دده وده هاوکیشی نه ودا بیت، هر بویه بو مهسه له هیومانیه کانیش چه نده ها فورمی رووکهش دده وریته وه. نه قلی ماتماتیکي (نه قلانیه تیکی ترسناکه) به ته عبیری هابرماس، نه قلانیه تیکه، دوو باره کوښونیا لیزه کردنه وه و ویرانکردن و تیکدانی پرودیکته کانی خوئی له نیو سوستیمه شمولیه کاندایه دکاته کاریکی هیومانی!!، نه قلیه تی نه وده ترسناک دهیه ویت نیسه مامه له نه گهل درنه نجامه کاندایه بکه یین به بن گه رانه وه بو هوکاره دووره کانی.

هر نه و نه قلیه ته یه حه زده کات هه موو شته کان له رووکه شیدا بمینیته وه، هه موو شتیک له فورمدا بیت به بیسه وده یاس له نیو وروک بکه یین، به مەر جیک خوئی له خودی مومارده سی نیوخوئی ولاتی خویدا، نه وده که نیوی دهنه نین (روژناوا)، له نیو مومارده سی جهوه هر و کرؤکدا سوستیمی دیموکراسیه و ده زگای چاودیرانی دیموکراسی دامه زرانده وه، مهسه له به نه رته یه کان له نیو خودی ولاته روژناویه کاندایه فورمدا نین نه وده نده ی جهوه هر دا مامه نه ی له گهلدا یه کتردا ده کن، به لام رووکاریهت و نیمچه دیموکراسی و هه زاری و داگیرکردن و دروستکردنی دیکتاتورده کان له دده وده خویاندا به ره مدیڼ!!، نه مهیه دوو رووی دنیای مودیڼه، له کاتیکدا بانگه شه ی هیومانیهت و مافی مروقه ده کات، له هه مانکاتدا پشته گری پیسترین و بوکه نترین سوستیمی توتالیتاری ده کات، به شیوه یه ک

لامسه لای وگۆ پینه دان دهبینن ، یاخود فەرامۆشکردن دەبیننلە بەرامبەر بیرورایەکی هیومانی، کە لە گەڵ بەرژەودەندەکانی خۆیاندا نەگۆنجێت.

ئەم دوورپوویە ئەو کەڵینەییە کە فۆندەمێنتالی کریستی و ئیسلامی و ناسیونالی تێدا گەورە دەبێت ، ئەو کەڵینەییە کە مەروڤەکانی تێدا سەردەبەردیست، ئەو کەڵینە کە ئێنی (ئەقلانیەتی ترسناکە) کە مەروڤایەتی بەرمو ڕووتبوونەوهی مۆرال و بەها بالاکانی لێبوردن و پێکەوه ژیان ڕایبچەدەکات.

ئەوانە ی کە بە خۆیان و جانتادابو ماسیەکانیانەووە لە سەر میزەکان یە یمان بەستی هاریکاری نیوان ڕۆژناواو میلیلە تانی دیکە لە ڕێگە ی پێدانی قەرز ی دوورو درێژخایەنی چەک و زریپۆش و فرۆکە و ڕاکێت ، دادەنیشن، هەرئەوانەن کە بەرھەمھاتووی ئەقلیەتی ماتماتیکی و بازارخوای ڕۆژناوان، هەرئەوانەن کە بەس لە پێکەوه ژیان دەکەن، بەلام لە راستیدا ئەوانە لە نیو ئەو کەڵینەووە سەریان دەھێناووە کە نیوی ئەقلیەتی ترسناکە.

٦

ڕۆژناوا پڕۆژەییە کە هێشتا کارەسات بو ئەوانی دیکە بەرھەمەدین، هێشتا لە نیو خەونی نیوئەند و سێنرالیزەبوونی خۆیدا، ئەمە ڕستەییەکی زۆر سادە ی دانیشتووانی ئەوروپادا خۆی وەرەدەدەخات ئەویش ڕستە ی [ئاخر ئیمە جیئاوین!!]، نوسەری ئەم بابەتە ئە میزگەردی کدا کە لە لایەن ڕیکخراوە چە پەکانی شاری نورنبێرگدا بانگھێشتکرا بوو، ئە گشتوگۆیە کدا لە گەڵ چە پێکی ئە ئمانیدا لە مەر بە نیو (بەرگری ئیراقی) ، چە پە ئە ئمانیە کە لە گەڵ بەرگریدا بوو، لە گەڵ بە کارھێنانی ھەموو توندتیزیە کدا بوو دژی ئەمریکا، کۆژراووە مەدەنیەکانیشی بە دەرنە نجامیکی ناسایی ھەموو بەرگریە ک تێدەگەیشیت. بەلام کاتی ک لیمپرسی: ئە جیاتی ئەو ی تو پارە کوکەیتەو بو بەرگری ئیراقی ، بو ناچیت لە ولاتە کە ی خۆتەووە دەستپێکەیت، بوچی ناچیت لێرە ئە ئە ئمانیا، کە لێواو لێو ئە سەربازگە ی گەوردی ئەمریکی . بەرگری نۆرگانیزە بکەیت، بە گانتەووە پیمگوت: من ئامادەم نارجوکیکی دەستی بخەمە ھامەریکی ئەمریکیو، گەر تو لێرە ئە نیزی ک ئەم نورنبێرگەو نارجوکیکی چرووک و دەمە قاچانیک ئە نیزی ک سەربازگە ی ئەمریکییە کان بتە قینی تەوا، ئەو ئەمدا گوتی : ئاخر ئیمە جودا یین!!!

له و رسته یه وه ههست به و (رهگه زیه رسته یه شاراوویه) ده که یه، ههست به و ههست گردنه به نیوه خوازیه ده که یه، که له وانی دیکه له دیدی (نیوه ند خوازیزم) وه جگه له په راویز نه بیته هیچی دیکه نیه، هیچ نیه جگه له وهی له وانه له زمونه کانیهان به هیچ شیوه یه که له له وانه ی نیوه ناچیت. لیره وه له (که نیوه جوادوازیه) ره و خوازی سه برینه له وهی دیکه، وه که ئوبه کتیکه بیرگردنه وهی پورئاوا له بهرام بهر میله تان و کولتورده کانی دیکه، شیوه ی سیاسی و فیکری خوی ورده گرت.

سەربرینی ئەوانی دیکە ، بە مەرگی ئەوانی دیکە بەراوورد دەکرێت ، بە مەرگی
نیوەند ، سەربرینی ئەوانی دیکە بەراوورد دەکرێت بە سەربرینهکانی خۆ ، بۆنۆنه گەر
تەقینهوهیهك له ئیسرائیل تیرۆر بیت ، ئەوا کوشتنی سەدهها کەس لەشاری (جەنن)
بەدەست ئیسرائیلییهکانهوه ، بەرگریکردنه له خۆ . ئیروه دهتوانین له سادهترین
پرنسیپی ههڵسۆڕینهری گهورهترین پرۆسیس (کرده) تییگهین ، دهتوانین لهوه تییگهین
که کاردساتهکانی رۆژهلات لهسهر بنه‌ماي چ جوهره پرنسیپیکی سادهوه خۆی
هه‌ڵه‌سۆڕینێ ، پرنسیپیکه گەر له سهر ئاساسی هه‌ست و هۆشه‌مه‌ندی بیرکردنه‌وه‌ی
مروۆفی رۆژئاوایی خۆی ئاشکرا نه‌کات ، ئەوا له‌هه‌ست و نه‌ودیوو بیرکردنه‌وه‌دا زۆر بریار
هه‌ڵه‌سۆڕینێ .

لەرۇزئالادا كاتىك مەكىنەك بەرھەمدەھىئىت ، بەسەدان چاودىرى تەكىنىكى جگەلە ھەئسەنگاندانى بەرھەمەكانى مەكىندەكە ، گرنگىەكى تەواو دەدن بەسەلامەتى مەھەكەن و كارىگەرى مەكىنەكە بۇ سەر مەھەكەن ، بۇ سەر ژىنگە ، بەشىۋەيەك كەزۇرجار توندرەۋىشى تىدا دەكرىت ، پاكۇخاۋىنى بەشىۋەيەك (بۇنمۇنە لەئەلمانىدا) پارەى بۇخەرج دەكرىت ، كەئىدى دەگەنە شۇئەيەكى گشتى پىس بىنىت ، ئەۋەى كە رۇزەلەتتە سەرەسا دەبىت بەۋ ھىۋمانىيەتە لە مەمەئەكرەنى رۇزئالە گەل ژىنگە و ئازەل و سەرەست ، بەلام گەر بىرك رۇخى بەراۋردكارىمان تىدا بىجۋىت و لەۋ سەرەسامىيە بەچەند ھەنگاۋىك بىيەنە دەردەۋە ، ئەۋ پىرسىارە لەخۇمان دەكەين ، بۇچى ھەر ھەمان ۋەلات بەلەيەۋە گرنگ نىيە گازى ژەر بەرۋىشەت بە دىكتاتۋىكى سەرەكىش ۋىت؟! ، بۇچى بەلەيەۋە گرنگ نىيە چى شتى بىكەكە رەۋانەى رۇزەلەتى بىكات؟ ، بۇچى بەلەيەۋە گرنگ نىيە كە سەرەست و ئازەلەكانىش بەخەردەل و گازى جۇراۋجۇر بەھۋىتەن ۋەھراۋى بن!! ، ئەم دەۋرۋەۋە ئەخلاقىيە ، ئەم دەل مۇرائىيەتە ، سىقەتەكى

ترسناك و بېبەزىي بىر كۈندە ۋەي پۇژئاۋايە، ئەو پۇژئاۋايەي لەنيو خودى خۇيدا دىموكراتە و دىكتاتورىيەت ۋەجەنگ و ھەژارى دەنيىرئە دەرەۋەي خۇي.

ئەقلىيەتى ماتىماتىكى و بەرزەوئەندخواری ئەوانە بەرھەمدیئیت کە پیمان دەلین :
ئیمە ئەنھا بەرھەمی خومان فروشتوو، دەتوانن نەیکرن!! . بەمەرجیک ھەر خوشی
کریاردکەشی دروستکردوو، کە کۆمەیک دیکتاتور و بازرگانی جەنگ و شەقاوی ئەو
کۆیتایانە، کە خویان (پۆژئاوا) پشتگیریان کردوو، نابیت هیچ یەکیک ئەو
گوتە بەناوبانگە بە عسیبەکان لەبیربکەین کە دەیانگوت: ئیمە بەدەبابەدی ئەمریکەو
ھاتنە سەرھوک!! .

Y

ئىلەم (دوورۈۈە مۇرالىيە) دىيارىتىن مومارسەي پۇژئاۋايە لەزەمەنى
(كرىستۇفۇكۇلبس) ۈۈە تاۈەكو ئىستا ، لەزەمەنى كۇلۇنئاييەتى تەقلىدىيەۈۈ تاۈەكو
رىكۇلۇنئاييەزكردنى (دوۋبارەكۇلۇنئاييەزكردن) نۇيى ئىستاي ئەمريكا ئەدنئادا. ئە
نئوان ئىلەم دوو مۇرالىيەتە، ئەنيوان دىۋى شەيتان و فرىشتەدا مرقۇقەكان سەردەبەردىن .
چ بەماناي جەستەيى و چ بەشىۈەيەكى سومبۇلى لەرىگەي چەۋساندەۈۈە
جۇراۈجۇرەۈۈە.

سەرپىنەكان، ئەۋەي لەسەر لاپەرەي ئىنتەرنېتەكانەۋە دەيانىن، زۆر قىزىقۇنى و دوورى ئاۋەھاي لەخۇگرتوۋە، ئەھەمانكاتىشدا زۆر بىرکردنەۋەي بىبەزەيانە يارى بەچارەنوسى مۇقەكان دەكەن، بەشىكى ئەۋانەي ئەم سائەي دوايدا سەربردان ئەۋ مۇقەكانە بوون بەئىندەري سوپاي ئەمىرىكى بوون، ئەۋانە بوون ئەگەل زىپۇش و ئەمىنەت و چەك و تفاق فرۇشتن و ئۇرگانىزەکردندا دەست بەكاربوون، ئەۋانەي بەسەر پردەكەي فەلوجەۋە سوتىنران و سوكاىەتى بەلاشەكانيان كرا. سەر بەۋ كۇمپانىيانە بوون كە كاريان جاسوسى و گرتن و كوشتن و ئەيارانە و ئەۋ پۇلىس و سەربازە درانە پىكەتوون بە ئارەزوۋى خۇيان بە پەيمانەستى جۇراۋجۇرەۋە كارى كوشتن و تىرۇرى سىياسى ئەنجامدەدن، ھەمان ئەۋكەسانە كەسانى ناسك و ئاژەل خۇشەيستىن ئەۋلاتى خۇياندا!! ئەمەيە كەنيوكۇنەرفقاتىزىمى ئەمىركايى بەرھەمى ھىناۋە، ئەۋلاتىكى ۋەك ئىراقىشدا ھەموو نەتەۋەۋە مۇقەكان دەخاتە بەردەم ھەئىزاردنى سەخت و ناماقول و ناجۇر، لە تىكەئگردنى ۋەرەقەي يارىيەكانيدا مۇقەكان دەخاتە بەردەم ھەئىزاردن

له نیوان نیسلامیه تیروسته کان و به ئیند ره کانی جهنگ و بازارگانه کاند!، له نیوان سه دامیکی دیکتاتورێ خوکرده و ژیکان له ژیر سایه ی هه ره شه ی سوپای ئه مریکیدا که له هه موو کاتی که ئاماده یه، هه موو سیاسی ورۆشنیریکی نه یار له ناو بیات که له گه ل سیاسه تیدا نه گونجیت، (بیگومان به وانه شی پێدا ده گرن له سه ره به کوردستانییوونی که رکوک). ئیدی هه رخودی ئه م هه ئێژاردنه به زۆر داسه پاوانه جوړیکه له سه ره برینی ره مزی مروقه کان له نیوان خراپ و خراپتر، ده گاته ئاستیک که ئیدی بریاردان خۆی له خۆیدا جوړیکه له سه ندنه وه ی بریار و ئیراده له مروقه، جوړیکه له سه ندنه وه ی سه ریکی هوشمه ند و خاوه ن ئیراده له جهسته یه کی دروست، به جوړیک جیهان ده بیته شوینیای ئه و هه ئێژاردنه قۆر و بیمانیانه، وای ئیدی ئادۆرنو گوته نی که [له مانی جه لادا پیاو ناییت باس له قه ناره بکات] ⁱⁱ.

۸

نیو کۆنزه رقانیزی ئه مریکایی و به تاییه ت هه ئوکانی واشنتۆن، ده یانه ویت به سه رجه م نیوه ند ه سیاسی ورۆشنیریکانی دنیا بلین: میژوو له یازده ی سیپتیمبه ره وه ده ستی پیکردوه، میژووی تیرۆر هه ره له روخانی ئه و دوو بورجه زده لاجه وه ده ستی پیکردوه، ده یانه ویت قه ناعت به هه مووان بکه ن، که تیرۆ کرده یه که (له ده ره وه ی ئه مریکایه) و ئه مریکاش ده بیته ریگه ی لیبریتی!! ده یانه ویت بلین هه موو کرده کانی دوژمنکاری و سه ره برین و کوشتن له ده ره وه ی ئیمه یه، ئیمه ی جوذاوا، له نیوه کی ئه م قسه یه دا هه مان بیرۆکه ی کۆلونیالیزه کردنه وه ی دیرینه یه به شیرویه کی دیکه دوو باره ده بیته وه، که ده یانگوت ئه و میلله تانه وه حشی و دره ندن و ئیمه شارستانییه تیای بۆ ده هینی، یاخود نه وانه ناتوانن هوکی خۆیان بکه ن ن به ئکو ده بیته له ژیر هوکمه دا بن!!

کرده ی دوژمنکاری له دیدی ئه مریکا و ئه و روپاشه وه کرده یه که له دیدی جاک دیریداوه، پابه ند به پێناسه کردنی رۆژئاوا (بۆ خۆی و له خۆی خۆیه وه) و (له گه ل خۆیدا)، له و ساته وه خته یه وه که رۆژئاوا خۆی به که له سه ری بیرکاری کاپیتالی کولتوری ئه و روپایی و رۆژنایی تیده گاتا، (کاپ) به (Kap) به په یی دیریدا [تایتلیکه، ناویشانیکه، سه ری گه وریه کاپیتاله وه ک ناویشانیك] ⁱⁱⁱ، گه ره

خويندري نازيز نه خه مه نيو مامه خوله کاني ياري زمانه واني ديري داوه دتوانين بليين: رۇژناوا که نيوه ندى کلتور يه که ي نه وروپايه، خو ي به که له سه ر و کاپي کلتوري دنيا تيده گات، هدر بويه سدير نيه که ئيسلاميه توند روه و کان ره هه نديکي رهمزيش دده ن به سه ر ليک رده و ي رۇژناوييه کان و سروش ي نه وه دده ن به لايه نگره کانيان که ليک رده و ي که له سه ري نه وان سه رتايه که بو ليک رده و ي که له سه ري گه وري عه لانيه ت که رۇژناوايه . نه وروپا خو ي به سه ر چاوه ي ميژووي چيرو که مه زنه کان تيده گات و پيناسه ي خو ي ده کات، خو ي وه ک ديري دا گفوتگو ي له سه ر ده کات ، له خودي خو يه وه پيناسه ي خو ي ده کات. نه مه ش کيشه به ندى گه وريه که له سه ر وه نامازه مان پيدا که له خودي خو ته وه و له گه ل خو تدا پيناسه ي خو ت بکه يت، ئيدي نه واني ديکه که له دهره و ي نه و کلتور دان ، هه ره شن و نامون به کلتوري کاپيتال، گه ر بريکي ديکه نه م تيزه شيبکه ي نه وه دتوانين زور ئيديا و تيزي ديکه ي له سه ر بينا بکه ين، دتوانين نه و کيشه به نديه وه سه يره بگه ين که ديري دا باس ي نه وه ده کات و ده ئيت: [نوسه ريکي وه ک قانيري نه وها چاوديري نه وروپا ده کات ، نه وها سه يري ده کات ، که نه وروپا ده موچاوي که سيکه، هيژيکي ربيهرايه تي له گه ل خو دا هه نگرته وه، به ماناي کاپيکه. سه ريکه چاوي هديه و هه ميشه له گه ل ئاسوگه دا خو ي ده سورئييت، به ناگايه نه و ربه و ي بوي ده گه رپيته وه... نه وروپا نه و شوينه باشه بووه، که نه وروپايه کان و رۇحي نه وروپا ، موجيزه يان تي دا خو لقاندوه] هه مان سه رچاوه ۲۱

دياره که ئيني گه وري نه م جوړه بيرکرده و يه وه سه ره نده گریت، خودي خو ناسين وه ک دوا پيناسه ي کولتور، کولتوريک که ده گاته کو تايي و خو ي به دوا کولتور تيده گات، کلتوريک له هوشمه ندى نه قلى رۇژناوايدا خو ي به تاکه پنه ور تيده گات، ياخود نه و راسته پنه وانه يه که هه موو کولتوره کاني ديکه ي پيده پيورييت، به جوړيک نه م (رۇژناوا سينترائزيمه) گه شه ي سه ندوه که ئيدي بواري به هيشتنه و ي هيچ ليوار و په راويزيک نه هيلىتته وه، نه و جوړه بيرکرده و يه نه نيو خودي رۇژناوا دا گه يشته راده يه که يه کيکي وه کو فوکوياما بکه وسته سه ر نه و راهه ئيه ي که کاپي رۇژناوايي له کلتوري نه مريکيايدا به رجه سته بووه و نه ويش کو تايي ميژووه، دوا نوينه ره و دوا نمونه يه مرقايه تيه، دوا نمونه جي سوستيمي سياسى و کومه لايه تيه، به شيويه که نه م که له سه ره گه وريه ته نه ا پنه وري خو ي به تاکه پنه ور بزانييت، له مه وه توند ره و ي

لەو ھەزىياتر پىي راکىشا كە كە (ھىمىنگتون) جۇرىك ئەو پاسىستى و كۇلۇنيالىزەنۇبىيە تىۋرەبەند بىكات و ناۋى (شەرى كىلتورەكان) ى لىيىنىت!! ئەمە كەرەنە ترين بۇچوونە!، مەن پىموايە ھەر چەمكى كىلتور خۇى ئەخودى خۇيدا دژە زۇرانبازى لەو جۇرەيە، كىلتورەكان يەكتى دەدوئىن وتەواو دەكەن، زانىستەكان دەرژىنەو ىيۇ يەك بىوارى مەعرەفەى شمولى مەرقانەو، ھونەرەكان سنورەكان دەبەزىن و بەھەمووان يەك كەش وھەوا پىكەدەيىن، كەنەوئىش ناۋى كەش و ھەواى كىلتورى ھاۋچەرخە. چەمكى كىلتور ھەرگىز لەگەل چەمكى زۇرانبازى يەك ناگرنەو، دەشيت زۇرانبازى خۇى خاۋەنى كىلتورىك بىت، ئەم كىلتورەشى كاتىك پىادەدەكرىت دىسانەو كەلتور بەرھەمدىنىت، بەلام دوو كىلتور زۇرانبازى بگەن ئەو ناتيگەيشتىكەو خويىندەنەو يەكى سىياسىيانەى بەرژەو ەندىدكارەى تاكرەھەندە، دوو شارستەنىت زۇرانبازى بگەن، ئەو ئەوانەيە ھىزە سىياسىيەكان بەنيۋى شارستەنىت و كىلتورەو شەب بگەن، ھەر وەك چۇن ھەموو تاوانىك ئەدنيدا لەژىر چەندە ناۋىكدا خۇى رەۋابەندى دەكات، بەلام كىلتورەكان ماناى شەب نازان، لەبەر ئەو ى جەوھەرى كىلتور جەوھەرىكى گىتوگۇئامىزانە و تەواو كارانەيە.

۹

ھەستىكرەن بەۋى كە كىلتورى رۇژناۋا تەواو كارە و گەيشتۇتە ئەو بىروايەى ھەموو كىلتورەكانى دىكە بەھەرەشە بزانىت و ھەموو كىلتورىك لەدەرەۋى خۇى بەيىگانە تىيىگات، قۇبىي ھەبىت ئەھەموو كىلتور و ئاينىك لەسەر زەۋى خۇى چالاك بىت و بەتىكەدرى كىلتورى تىيىگات، لەپشت ئەم ھەئەكارىيەو كۇنەرقا تىزىمى ئەۋرۇپايى و ئەمىركايى و ناسىونالىستەكان وەستان، ئەوانە ھەئەسۇرپنەرى ئەم جۇرە خۇ زىكرەنەن، بەجۇرىك كەزۇر ئەو فەيلىەسوف و رۇشنىرە نۇرگانىانەى دەرەۋى دەزگاي رۇشنىبىرى رەسمى وەك دىرىدا و ھابىرماز و چۆمكى و ئىدۋارد سەعيد و تارىق عەلى و ھەزارەھا رۇشنىبىرى رۇژھەلات و رۇژناۋا دژى ئەم ناماقۇلىيەتەنە لە جەنگىكى فىكىرىدان.

ھەر لەنيۋ خودى رۇژناۋادا ھابىرماز لەگوتارى (پوخانى پەيكەر ماناى چىيە؟)^{iv} لەبىروايەدايە كەلىنى گەۋرەى دىياى ئىستانمان لەو بىرۇرا ھەلانەو سەرچاۋەى ھەگرتوۋە كە نىۋكۇنەرقا تىزىمى ئەمىركايى بەرەبەرايەتى ھەئەكانى واشنتۇن

و پښتاکون پیاډی دهکښ. له وان له و پښینهی بیروپایانه وه که وتونه ته له و بروایه ی که ده بیت چ نمونه یه که له دنیای نیمه دا هه بیت ، له نمونه چی نه مریکایی با شتر بیت؟، نمونه جیک شهر ی ساردی برده وه و له گه وره ترین زورانبازی میژوویدا به سه رکه وتی هاته ده ری نمونه جیک که بازاری نازاد ده هیئته گورئ و گلوبالیزه کردنی دنیا له نه ستو ده گریټ، ده بیت له نمونه چه با شتر هه بیت له دنیا دا؟! تا کره هندی لهم بوچوانه سیاسه تی چنده ها سالی نه مریکایه کانه و هه و لدانه بو سینترالیزه کردنی له مریکانیزم وه که نمونه جیکی ته واکار و ره ها له دنیای نیمه دا. دووباره کولونیالیزه کردنه وهی ناوچه کانی نه وت و گوپینی ده سه لاتنه کان له نیی راقه وه سه رتهای زنجیره یه که که هیشتا چنده ها نه لقه ی دیکه ی به دوودا دیت.

هابرمز له گوتاره که یدا له مهر لهم تیژی جه ننگوازی و دووباره کولونیالیزه کردنه وهی دنیا ده لیت: [روخانی په یکه ره که ی سه دام نارگومینیکه که ره واخوازی ده به خشیت به له وان]. به لام له هه مان کاتیشدا هابرمز پینی وایه که لهم جه ننگانه ی نه مریکا ده و نه تی نه مریکا و دنیا به ره و شیواندن راپیچ ده کات [ده و نه تی که هه موو توانا و خاصیه ته کانی کورت بکاته وه له نیوان جه ننگ وناشتی ، زور نابات رووبه پرووی سنوری توانای نوزگانیزه کردنه کانی و هوکاره یارمه تیده ره کانی خو ی ده بیت ته وه، هه موو تیگه یشتنه کان له مهر کولتوره بیگانه کان و زورانبازی ده سه لاتنه کان به ره و چنده ها که نالی پره له کاری راپیچده کات]، نمونه ش له سه ره وه هابرمز ده لیت [له هه زارو توه دو نه وه دویه کدا نه مریکایه کان کونتیان نازاد کرد به لام نه یان توانی دیموکراسیزه ی بکن] .

لیروه دیموکراسیزه کردنی له چوارچیوهی هه لبراردنی داها توودا جیگه ی گومانه له پرووی نه تموسفیره فیکری و که شوه وای نیوکونزهرقاتیزمدا ، به دگومانیکه گه ورده مان له لابه جیده هیلی، به جوریک که هه لوکان به هه ر نرخی که بیت هه لبراردنیان ده ویت. ته نها بو نه وهی له دانی دامه کانی دیکه بدن. له و ده و نه تانه ی دیکه بدن که سالا هیه خو یان چ به چاونوقانن له توانا کانیان ، چ به چه کفر و شتنی نهینی پینیان و چ به راپوژکاری سی نای لهی له مهر هه ره شهی هیزه دیموکرازخوازکان و به چنده ها شیوهی دیکه پشتگیریان کردون. هه موو له مانه له ژیر دوو پرووی نه مریکانیزمدا که خاوهی چه مکیکی تاییه ته به تیرورریستی خو ی کورپه یی ده کات. چومسکی گوته نی]

تیروریستی له دلبی حکومتی له مریکاو نه وه یه که زه ده له نیمه بدات. به لام که نیمه خراپتیشیان لیکه یین نه وه تیرور نیته^۷، نیدی هه موو هه تیراز د نه کان له چوار چپوهی نه وه که شوه وایه دا له که نار هکانی روو که شیدا ده گیر سینه وه، هه مووی ده چپته خانده یاریه که که کونزه رقشایمی نویی نه مریکایی نه خشی بو کیشاوه.

نابیت نه وه شه له بیر بکه یین که هیزه دیموکراسیخوازهکانی نیو نه وروپا و نه مریکا و روژ ناوا به گشتی نه دژی نه م هیله جه نگیخوازی و میژووه ره شه یه که کونزه رقشایمی و ته وژمی راسته وه به گشتی له نیو ده سلات و سه ده وهی ده سلات بانگه شهی بو ده که نه خه باتده که نه. نابیت نه وه مان له بیر بچیتا که تیو کونزه رقشایمی نه وه ژو وانه یان بینا کرد که فونده میتتالیزم تیدا بجه ویتته وه که شه بکات، نه وانه به چاو پو شین له هه موو هیزه دیموکراسیخوازهکانی نیو-پاکستان و نه فغانستان، تالیانیان له (پیشاورد) له پریمگی موخابه زاتی پاکستانی و نه فغان ره به وه په رو ده کرد، خوینه ری نازین نابیت نه وهی له بیر بکات که تالیان زو ربدیان نه و مندا ل و میرد مندا لانه بوون که له قوتا بخانه نابیتیه کاندایه رو ده ده گران، له پال خویندنی ناین وه که وهوشیکی لی بوردن و خوشه ویشتی فیری له ویا نکردن چون کویرانه جیهاد بکه نه، فیریا نکردن که ته که فیر کردن و کوشتن به شیکه له جیهاد نه و میرد مندا لانه دوا ی چنده دها سان نیردرانه نیو نه فغانستان و شه ری لایه نه تا کوکیه کانیا ن یه کلا کرده وه، نیدی که کاریشیان پی نه مان لیاندان و قاعیده یان به ته سه کرد بو نه وهی نه و حو نجه تانه یان پی به به خشی ت بو نه وهی (سیا شه تی نویی جیهان) پیاده بکه نه. نه و سیاستی له زه مه نی رو لاند ریگانه وه له ژیر تایتلی (دووباره نورگانیزه کردنه وهی نه خشی دنیا) با سی لیوه کراوه. له سه ر ناستی نه وروپیش نه م جه نکه سامتا کانه و نه م یه که جه سه ری نه مریکانیزمی نه، ناسیونا لیسته کانی نه وروپاشی ها ژوژانکو وه، نه که له به ر نه وهی نه وان دیموکراسیخوازه قرن و در جه تگن، وه که له هه نویستی شیراک و شرو د مندا ل بینیمان، نه خیر به لکو نه پشویه جزیندا رگرتی شانازی بکی ناسیونا لیستیه، تیکه له به تر سیک له به ده ستچوونی روتی سیفتراتی نه ورتا نه دنیادا، نیدی جاک شیراک له کاتی که ده په سته به به سوونی سهرطری که مریکایی له لیراق و ناوچه که و به ناشه رمی تیده گات، هه ره خوشی نیمزای ناره دنی سوپای فه زشی ده گات بو نه فریقا

نه وه کان و سکه په لا وژیکانیان

(ساحل العاج) ، بهمه رجیك خه لکی ئەم ولاته ئەم ماوهیهی دوایدا بهرده بارانیان کردن!

ئەم دووفاقیه ، ئەم دووڕوویه ، ئەم دەبیل مۆرالییه ، بۆتە بەشیك ئەو زۆرانبازییه كه ئەمريكا و ئەوروپا ئەسەر جهستهی میلله تانی دیکه بهرپایان کردوو. ئەبهرامبەر ئەمه دا ئەوروپا جگه له پهیمانی ناتو بیر له پیکهینانی هیڤیکی سهربازی ئەوروپایی گهۆرد دهکاتهوه، ئیژه و لهوئ بهوئ ئەم زۆرانبازیه ناجوړانهوه ، بههوی ئەم کەش و ههوايهی نیوکۆنزهرفقاتیزم و ئەمريکанизمهوه، پۆلئ ئاسایش و سوپا و پۆلیس و دەرگاکی چاودیری بهزهقی دینه ودهسەر شانوی سیاسهت، کۆنزهفقاتیزم ههمیشه لهژیر ناوی ههردهشی دهرهکی دهگهشیتهوه، بهمهش دیسانهوه ئایینی ئیسلام وموسولمانان لهئهوروپا و ئەمريکادا، گهر هاتوو ئەوانه کەسانی عهملانیش بن، ئەوا بهچاوی گومان و شیوهتاوانباریه کهوه سهیر دهکړین، ئەو راسیستیه شاراوی که جارن لاواز بوو، ئیستا لهگهڵ ههر تهقینه وهیهك وکاریکی تیرۆریستیدا زیاتر بههێژتردهبن، ئوسامه بن لادن و قاعیده نهك ههر درژئ ئەمريكا و راسیسمی جیهانی نین، بهلکو تهواو لهخرمهتی تیزهکانی ئەواندا کاردهکهن وله منداڵدانی ئەوانهوه سهریانجوفاوه، ئەوان ئەو بهنگانه دهخهنه بهر دهستی راستهرو و راسیست و نیوکۆنزهرفقاتیزمانه، که سهبرپین و شانازیکردن بهلیکرندهوهی سهیری مروفا له جهستهی ،نیشانسانی کولتوری ئەویدکهی پۆژهه لاتی وموسولمانه. ئەوان زیاتر دیکۆمینت ددهن به نهقلی جهماعی تهماشاکاری ئەوروپایی کاریگهر نهژیر میدیا و پۆژنامه رهسمیه کاند، که بهشیکی زۆریان له ژیر کۆنترۆلئ رای رهسمیدا نیمچه حهقیقهت و حهقیقهت بهتهنخی و وینهی ناتهواو لهسەر پۆژهه لاتی و کولتورهکانی دیکه دهبیستن و دهبینن. بۆنمونه که پریۆرتهریکی تهلفیزيونیک دیته بهغدا یان سلیمانی ، بهلایه نهوه گرنگ نیه چهنده شانۆ و شانۆکار ههیه، بهلایه نهوه گرنگ نیه چهنده پۆژنامهی ئازاد و ئهدهبی جوان ههیه، چهنده رۆشنییری نهکتیف ههیه که سالاهیه سههرای نهبونی وجهنگ و چهوساندنهوه کاریان کردوه و نهدهب و هونهری جوانیان بهههرمهیناوه، ئەمانه هیچیان بۆ چاوی کامیرهکانی ئەوان جیگهی سهرنج نیه ، بهقهده هیندهی مهلایهکی تورپی توندروو بدۆزنهوه کهف نهدهمی بیتهدهرئ و ههرهشبکات لهههموو پرئسیبهکانی دنیاى تازه، بهلای میدیای رهسمی ئەوروپایه و گرنگ نیه چهنده ئافرهتان خهبات دهکهن بۆ ئازادی خوێان

وتانیستا چیان کردوو، به قهده هیئندی به داوی چه ند موچه جه به یه کی توندردودا بگه رین که تهنه چاویان به دهره دویه و وهك خییوی ترسناک هه ره شه له هه موو نازادیهك بکه ن که نافرته پیویسته به دهستی بهینیت. له و روانینه ئیستشراقیانه هیشتا دینامیکیه تی زوربهی میدیای ره سمیه، که به داخه وه نیوکونزده قاتیزم و له مریکانیزم زیاتر له و جوړه میدیایه زه قده کانه وه و کهش و هه وایه کی ناوه های به سر له وروپا و له مریکا و جیهانی دا پویشیوه که پریتی له توندردوکردنی هه موو راسیسیمیککی لاواز و پشتگیرکردنیکه بو هه موو له و هیژانهی داوی چاودیږی و کوئرتوئکردنی نازادیه کان دهکن، بیگومان دهیانه ویت له کلتوری بیگانه وه دهستپی بکه ن پاشان بیننه سر دیاریکردنی نازادیه کانی نیو له وروپا (هر له بیمه ی بیکاریه وه بیگره تاوه کو سوستیمی تهندروستی و په روه رده)، بیگومان له پشت له مانه وه دنیا یه ك کوپانیای گه ورده و ستاوه که جه ننگه کان به ره همدیئین و دهیانه ویت سوستیمی ده و له تی کو مه لایه تی بگوړن به سوستیمیککی شیوه له مریکایی که زمانه ته کو مه لایه تی و تهندروستیه کان تی دا کورتبکریته وه و ته سکر بکریته وه تاراده ی خنکاندنی هه موو هه لبراردنه کان.

۱۰

ته ماشاکاری سهر برین و سهر بردرا و جه لاد له نیو له و که لینانه ی به دریژایی له م گوتاردها باسمان لیوه کرد، ده سوړینه وه، به جوړیک که نیوکونزده قاتیزمی له مریکایی له سهریکه وه و له سهریککی دیکه شه وه دووړووی له خلای دنیای مؤدیرن پو ست مؤدیرنی له وروپاییش به ره می هیناوه.

کرده ی سهر برین ته نه ا کرده یه ك نیه کو مه لیک تیروریست و پیاو کوژ به ناوی ئیسلام و جیهاده وه پییه لستن، به لکو کرده یه که له قولایی که لینه گه ورده کانی نیوان مؤرا ل و به رژه ونه ندیه کانی ده سه لاتی له مریکا و له وروپاوه خو ی پیکه ی ناوه، هه موو له و فیکوره پیاو کوژانه ی قاعیده و به عس و پیاو کوژه کانی سه دام و سهر کرده و دیکتاتورچه کانی ناوچه که . به ره هه مهاتووی پرؤسیسیکی دووړودیژی میژووییه که له پشتیه وه ته نه ا یه ك زه رقاوی بچوکی ئیستاکی له و ستاوه، به لکو زه رقاویه گه ورده کانی دنیای مؤدیرنی نیمه هه ئیده سوړینن! که له داها تووشدا به ناوی دیموکراسیه ته وه هه موو دیموکراسیه تیك سهرده برن که هه ناسه بدات، هه موو

رۇشنىبىرىكى چالاک و ئۆرگانى ئەزىز پەستاتىنى مەنفاۋ پائىزان و گۆشەگىرگىر
 پامدەكەن گەر پامبىكرىت، گەر بۇشيان پام نەكرا ئەۋاچەندەھا چەقۇۋ كىرا
 جۇراۋجۇريان ھەيە كەنامادەباشن بۇ سەربىرىنى ھەموو ئازادىيەك كەبچىستە نى
 ووردهكارىيەكانى ژيانەۋە . كردهى سەربىرىن و چىژى تەماشائو سەربىردراۋ پىۋىست
 دىسانەۋە پىرسىيارە قوت بىكاتهۋە لەبەردەمان، پىرسىيارى ئەۋەى: بەراست ئەمجارەيە
 كىن ئەۋانەى كەسەردەبىردىن!!

سەرچاوه و پهراویزه‌کان

هابرماس: مۆدیرنه وەك پروژەییکی ناتەواو - ١٩٩٤ دەرگای بڵاوکردنەوێ ریکلامی ئە ئەمانی.

Jürgen, Habermas. Die Moderne ein unvollendetes Projekt. Reclam Verlag ١٩٩٤

^١ ئەدۆرنۆ: پەرورەدەکردنێك بەرەو پشیت بەخۆیەستن. ١٩٧٥ دەرگای بڵاوکردنەوێ سوركامپ.

Theodor W. Adorno. Erziehung zur Muendigkeit. Suhrkamp ١٩٧٥.

^١ جاك دیریدا: كاپینکی دیکه و دیموکراتیەکی دواخراو. دەرگای چاپی سوركامپ ١٩٩٢. ل. ١٥

Jacques Derrida. Das andere Kap , die vertagte Demokratie. Shhrkamp verlag ١٩٩٢

^٤ 'بگەڕێوه بۆ گوتاری هابرماس بەزمانی ئە ئەمانی (بوخانی پەیکەر مانای چیه؟) ئە کتییی (رۆژئاوایەکی پەرتبوو) ، دەرگای چاپی سوركامپ ٢٠٠٤ .

Juergen Habermas. Was bedeutet Denkmalsturz?."Der gespaltene Westen". SV. ٢٠٠٤.

^٧ نوام چۆمسکی ز کۆنترۆڵکردنی میدیا. بەزمانی ئە ئەمانی ئە لایەن دەرگای چاپی ئە وریاوه. ل. ٢٢.

Noam Chomsky. Media Control. Europa Verlag ٢٠٠٢

دۆزى كەركوك و گرهويك ئەسەر پۇشنىبىرى!!

(چەند سەرنجىك ئەمەپ گوتارى پىزدار مەسعود بارزانى ئەدىدارى پۇشنىبىرانى كورد

وعەرەب ئەھەولير)

گوتارى پىزدار مەسعود بارزانى ئەدىدارى پۇشنىبىرانى كوردى و عەرەبىدا ئەھەولير، جىگەى سەرنج و لىدوانىكى ھىمانەىيە ئەسەرجەم ئەو خالانەى گوتارەكە ھاروژاندووئەى ، ديارە گرنگىرىنىشى ئەوئەدايە ئەلايەن يەكىكەوۈ پىشكەشكراوۈ كە ئەھەرمە دەسلەتدايە و بۆلىكى گرنگى ھەبووۈ و ھەيەتى ئە گۆرەپانى سىياسى كوردى وعىراقى وناوچەكەدا . ئەمەش وامان لىدەكات كە ئەو گوتارە وەك بەلگەنامەىكى مېژووى تەماشابكەىن كەوۈكو شەشپىرىكى دووپر وايە ، يەكىيان تىژ مى دوزمىن دەپەرپنى و ئەويدىكەش لىپسراوئەى مېژووى لىدەكەوئەىتەوۈ ، بەماناى چەندە ئەنىو ھەرمە دەسلەتدا بىت ، ئەوئەندە دىكومىنتاركردن و بە بەلگەنامەكردى ھەئوئەستەكان دەبن بە پىوانەىكى مېژووى و ھەموو پاشگەز بوونەوۈو پاشەكشىيەك ئەو گوتارانە پاشەكشىيە رەواگىرىيەكى سىياسىانەى.

دەبىت ئەو راستىانە بلىن كە گوتارەكە ئە بۆنەىكدايە كەبەشيك ئە پۇشنىبىرانى تەقلىدى عەرەبى و كوردى ئەيەك ھۇندا كۆبوونەوۈ ، ئەوانەى ھەندىكىش ئە پۇشنىبىرانى (نۇرگانى) بە پىناسەى گرامشى ياخود بە پىناسەى فۇكۆ (پۇشنىبىرانى تىژرەو) و چالاكىشان يىشان تىدا بىت .

ئەوۈ ئەگوتارەكەدا ھەولى بۇ دەدرىت وەناگاھىنانەوۈيەكى بىرەوۈرەىكى خەوتوۈۈ ، كەدەيەوئە ئە ژىر تاتىلى برايەتى كورد و عەرەب و دىموكراسىدا پىناسەو مېژووى مىللەتىك و كۆمەلگايەكى زمانەوانى وكتوورى داپۇش ، گوتارەكە ھەر ئەسەرەتاۈۈ بەو ھەستەوۈ پوو ئەدەمى ئەو پۇشنىبىرانە دەكات و ودىر ھىنانەوۈيەك پىشكەش دەكات كە بوونى كورد چى بووۈ و بۆلى چى بووۈ ئە مېژووى ناوچەكەدا . ئەمە جگە ئەوۈى گوتارەكە سەراھەتىكى بىيەردەى ئەخۇ گرتوۈۈ كەبى ھىچ رازاندەوۈۈ پىچ و پەنايەك جەخت ئە كوردستانىبوونى كەركوك دەكات پاشان دىتە سەر چەمكى پىكەوۈۈ ژيان .

لهوهتهى سياسى كورد چۆته پرۆسهى به عيراقىبوونه وه ئاوهها به به سه راحت و به بيه پرده و روونى جهخت نه كراوته سه به كوردستانى بوونى كهركوك ، ماوهيه كه نه وهنده به عيراقى بووين كه ئيدى هه ندىكمان شه رمان له خومان دههات كه عه ره بى نازانين . گوتاره كه زۆر خالى ونبوو دهخاته سه ر پيتهكان و پيوستى به زياتر روونكرده وه نيه .

ئه وهى لای من گرنه كه نه وهيه ئهم گوتاره له بۆنه يه كى يه كگرتنه وهى رۆشنيرانى عه ره ب و كورد پيشكه شكراوه ، كه نه مهش وامان ئيدهكات له و مه به سه ته ناشكرايه تيبگه ين . كه گوتاره كه ئاراسته كراوه بۆ ئه و رۆشنيره عه ره بانى هاتوون ، به مانای هه سكردينه كه له لايهن ده سه لاتى كوردیه وه كه مه ترسى له كوینه سه ر هه لده دات ، له كامه جوړى هیز كه به رده وامى خوێ ، له ده سه ته جه معى و كو ليكتيقي و گردبوونه وه يدا نيه ! ، به لكو له هيزيكى تاكرو و ئينديقيدواله ، تاكيكه ، فيگوريكه ، مروفيكه له دووه ردى هه موو ره شه به كه كاندا سه ماى خوێ دهكات و خاوه نى ده سه لاتيكى ماتريالى نيه ، به لام خاوه نى ده سه لاتيكى به رده وامى ئورگاني چالاكه ، ئه و فيگوره ، ئه و مروفیه ، رۆشنيره به هه موو دوويه كانیه وه . گوتاره كه ئاراستهى ئه وان كراوه و بۆ ئه وان گوتراوه . ئه وان به (مه به ستم له رۆشنيرانه به گشتى) به راي هه موو ده سه لاتيكى دنيا ، رۆشنيران نه دوستى هه ميشه يين و نه دوژمنى هه ميشه يين ، بيگومان من باس له رۆشنيرى چالاك و جیدی ده كه م كه بواری تاييه تی خوێ ، بواری به كارهيئانی ده سه لاتى خویه تی له نيو ئيدياو زمان و نه ده بدا چالاكه و خاوه نى جيهان بينى خویه تی .

گه ر به مانه وييت باس له كيشه ی كهركوك بكه ين به راي من ناكریت ئهم دۆزه نه سه رجه م كيشه ی رۆشنيرى جيا بكه ينه وه . ئه و جودا كردنه وهيه له ئيوان رۆشنيرى و مامه ئه ی سياسيدا كاريگه ريه كى زۆر نيگاتيئانه ی هه بوو له ئاستى نوينه رايه تی كوردی له عيراق و له سه ر ئاستى نيو ده و له تييدا ، هه ر ئه مه به و كه رۆشنيره ته قيديه ناسيونانى و ئيسلاميه كانى عه ره بى له عيراقدا هاندا دم گه رمتر بينه پيشه وه و له په نا ئه و كورسيه وه دانيشين كه سه ركرديه ك ياوه كو ئه ندامى حزبى كى سياسى كه سالاهايه دژى ديكتاتوريه ت جه نگاوه و خه باتيكردوه بۆ نازادى ، دانيشن و دريژه به و ميراثيه بدن كه ناسيوناليستى عه ره بى له ئه زمونى سه داميه تدا بۆ ئه وانى

بەجىيىشتوو. سىياسى كوردى بەگىشتى ئەۋەندە ئەو دوو چەمكەي بەجودا لەيەكتەر دەيىنى ، كەئىستا وورده وورده بۆى دەردەكەوئىت كەكارى عەرەبە ئىراقىيەكان بە پىچەۋانەي ئەۋانەۋەيە ، بەماناى گەر سىياسى كوردى بەدوور لەتەيزەكانى كىلتوورى سىياسى و رۇشنىرانەي سىياسىيەۋە ، تەئكىد بىكەتە سەر ھاۋكىشەي تەرازوۋى ھىزەكان و تەحالفاتەكانىيان و جۆرى گەرە كوردن لەسەريان بىكات، ئەۋا سىياسى عەرەبى عىراقى بەئاراستەيەكى پىچەۋانەۋە كارى كوردوۋە، بەماناى گرنىگىداۋە بەبىرورا و كىلتوورىك كەبتوانىت خۆي لەسەر بىنا بىكات ، پاشان ھاتۇتە نىۋ تەحالفاتەكانەۋە. لىرەشەۋە كىشەي كەركوك و بەكوردستانىيەۋى چەندە لەسەر ئاستى مېژوۋىي و ۋاقىيدا بوۋى ھەيە ، ئەۋەندە ئىمە نەمانتوانىۋە لەسەرئاستى سىياسى لەپىشىنەي مەسەلەسىيە گرنەكانى ئىراقدا بىت !، ئەۋەي كە تاۋەكو ئىستا گوتراۋە چەند رىستەيەكى شەرمى سىياسىيە بوۋە لە مەر گەرەنەۋە، كەباس لە گەرەنەۋەش كراۋە تىكەئى بەگەرەنەۋەي ئەۋانە دىكە كراۋە، ئەۋەندەي تەئكىد لە عىراقىيەۋى كەركوك كراۋە ، ئەۋەندە تەئكىد نەكراۋە لە كوردستانىيەۋى !، ئەمە يەكەم جارە حزىيەكى سىياسى لەدەرەۋەي نىۋەندى كوردى ئاۋەھا بەراشكاۋى و بىپەرە بەس لەكوردستانىيەۋى كەركوك بىكات.

ئەۋەي كەدىسانەۋە دەمەۋىت تەئكىدى لەسەر بىكەم مەسەلەي ئەۋ دوو ئاراستە پىچەۋانەيەي (شىۋازەكانى بىرگەندەۋەي) سىياسى كوردىيە لە سىياسى عەرەبى عىراقى ، بۇ ئەۋەي زىاتەر ئەم مەسەلەيە روۋنەكەمەۋە دەتوانىن چەند وئىنەيەك بەيىنە پىش چاۋمان كە مەسەلەكانىم زىاتەر روۋندەكەتەۋە، مادامەكى ئىمە باس لە پەيۋەندىيەكى نىۋان رۇشنىرانى عەرەب و كورد دىكەين و مادامەكى بەرپىز مەسعودبارزانى ئەۋ دىدارە دەيەۋىت چەند پرنسپىيەك ئاراستەي ئەۋانە بىكات كەنىۋىيان رۇشپىرە و بەتايىبەت رۇشنىپىرى عەرەبى .

سىياسى عەرەب ئەۋ مېژوۋەي نىيە لە خوئىندا ۋەكو ئىمە، بەماناى گەر رۇشنىپىرى كورد بە حۆكى شەرى بەرگرى لەقەۋارە و بوۋى جەستەيىن و مېژوۋىي و كىشەكانىدا ئوقۇمبوۋىت، ئەۋا رۇشنىپىرى عەرەب ۋازى ھىناۋە ، كۇدىتاكەن كارى خۇيان بىكەن ، پاشان ھاتۇتە نىۋ جۈمگەكانى دەسلەتەۋە، روۋنتر قىسان بىكەم ، دەئىم ، بەحۆكى كوردبوۋنمان ، بەشدارىكى راستەۋخۇبوۋىن لە شەرىكى بەرگرى دوۋرودىيىز كەتاۋەكو

ئەمەش بىر دەۋامى ھەيە، شەرىك زىياتر بۇ مائەۋە بوۋە، بۇ ئىرەبوون نەبوۋە، گەر شەرى مائەۋە شەرىكى بەرگىرى بىت ئە ھەموو كىتور و زمان و خاك و جەستەيەك، ئەۋا شەرى (ئىرە بوون) شەرى پىئاسە و پەرىپىدانى ئەۋ پىئاسەيە بەھەموو دوۋرىە سىياسى و رۇشنىبىرەكانىيەۋە، ئىمە دەبىت يەكەمجار بوونمان ھەبىت، پاشان دەتوانىن ئىرەبوونمان بىسەلىتىن. ئەمەتارادەيەك كىشەي عەرەب بوۋە ئە سەردەمى كۇلۇنيالى بەرىتانى فەرنسىدا، عەرەب ئەۋسا بەرگىرى ئە بوۋى خۇى دەكرىد، بەلام بەھاتنە كايە رۇئىمە عەرەبىيە (پۇست كۇلۇنيالىيەكان) ئەم كىشەيە بەرۋىيەكى دىكەدا ۋەرچەرخا، ئىدى ھەموو كىشەكانى عەرەب ئە سىياسەت و كىتوۋرى سىياسىدا دەسۋاپەۋە، ھەلدانىك بوۋ بۇ بەخشىنى شىۋازىكى ناسىونالىستى سۇسيالىستى بە (ئىرەبوۋى) دەسلەتتى عەربى ئە زەمەنى جەمال عەبدولئاسر ۋە ئەسەردەمى قاسمىشدا دوۋ پىئاسە ئەشەرو مىللىنى سىياسىدا بوون بۇ بەخشىنى پىئاسەيەكى جىگىر بە دەۋلەتتى عەرەبى، بەشەك قەۋمىيە عەرەبىيەكان بوون و بەشەك كىشەكەمىستەكانى لايەنگىرى قاسم بوون، ئە نىۋان ئەم ھىزانەدا ئە مىسردا ئىسلامىيەكان چەكەرەيان كىرد و ئەغىراقتىش بەعسىيەكان ئەزىر سايە ئەفەلق وورەدە وورەدە گەشەيان كىرد. رۇشنىبىرى تەقلىدى عەرەبى زۇربەيان ئەروۋى سىياسىيەۋە پىگەيشتوۋى ئەۋ ئاۋ ۋەھۋايەن و ئەزىر ئەۋ كەش و ھەۋايەدا كارىيان كىردوۋە، ئەگەر ھاتوۋ ھەندىكىشىيان راۋ جىاۋازىيان ھەبوۋىت، ئەۋا كەنارگىر كراۋن و دەنگىيان كىز و شەرمائەبوۋە. ۋەك بەراۋردكارى دەتوانىن بىلىنكە زۇربەي رۇشنىبىرانى كورد ئەنىۋ كەشەگەراپى شۇر و بەرگىرى و مىل مىلانى خويىناۋى پىگەيشتوۋن و كارىيان كىردوۋەۋە كارىگەرى بەرگىرى ھىشتا جىگە پەنجەي خۇى ئەسەر بىرۋاكانىيان بەجىيەشتوۋە، چ ئەگەر ھاتوۋ ئەۋانە چەپ بن يىساخود ناسىونالىستى كوردى بىن، بەتايىبەت ناسىونالىستەكوردىيەكان ئەۋ تىزبەندىيەيان پىۋە ديارە.

ئىرەۋدەگەر بىنەۋە سەر مەسەلەي رۋونكرەنەۋى شىۋازى كاركرەنى رۇشنىبىرانى سىياسى كوردى و عەرەبى دەتوانىن بەم شىۋەيە بىرەكەينەۋە، و رۋوداۋەكانىش ئەۋ وىئازدەكرەنەمان زىياتر دەسەلىتى، بۇنمۇنە، سىياسى كوردى فىرە ئەۋدەبوۋە ھەموو تىزەكانى خۇى بە زەبر و ھىزە پابەندىكات، سەيرى ھەموو ھىزىكى سىياسىش دەكات ئەۋ رۋانگەيەۋە، بەمانى ئەۋى ئەنىۋ تەھالۋفائەكاندايە ئەۋەيە كەتسانى ئەگەلدا

دەكەت و مامەئەى ئەگەلدا دەكەت وەك واقعى حال، كى ئەدەرەودى ئەو تە حالوفاتانەىە جىگەى سەرنج نىە !، ەەر كاتىكىش بوو بەهيزىك و ەاتە نىو كوتلەىەكەوە سىياسى كوردى مامەئەى ئەگەلدا دەكەت، بەماناى ئەكەتى نەبوونى ەيز و نفوزى سىياسىدا حسابان بۇ ناكەت و بەمەترسىان تىناگەت، كەچى كەتۇزىك دىنە پىشەوە مامەئەى ئەگەلدا دەكەن، بازىاتر نەمۇنەىەكى زۇر سادە بەىنەمەو، زۇرەى ئەندامانى حەكەمەت و مەجلىسى حەكەم بەعەلاوىى بىرپارەەر لە حەكەمەتى عىراقىشەو، لەنىو ەناوى شۇرشى كوردىدا پىگەىشتەوون و شەىنەىەكىان بۇ خۇيان پىكەىناو، چەلەبى ئەوەندەى نانى كوردى خواردوو، ئەوەندە لەنىو ئەمىركادا نەماوەتەو، بەماناى ەموومان ئەمانەمان دەبىنى كەباسيان لە مافى كوردى دەكەد و كوردستانىەتى كەركەك و ئىدانەى تەعرب و تەبعىسىان دەكەد، لەكۇنگەرى سەلاحەدىندا دانان بە بىرگەگرنەكاندا نا، كەچى لەداوى رەخانى سەدام بەكەم كەس كەدزى قانەونى ئىدارەى دەوئەتى عىراقى بوو، چەلەبى بوو. ناىا دەبىت كىشەكە ئەمەسەئەى خىانەت و دۇسوزىدا لىكەدرىتەو، ياخود دەبىت بەشەىەىەكى دىكە ئەم ئەزەمەنە چەند تىگەىشتەىكەمان پىبەخشى لەمەر جەوہەرى رۇشنەىرانى تەقلەىدى عەرەبى؟!، بىگومان پىرسىارەكە لەمەر جەوہەرى رۇشنەىرى عەرەبىە پاشان رۇشنەىرى/كەلتورى عەرەبى خۇىەتى.

ئىمە سەردەمانىكە ئەوەندەى گرنەى دەدەىن بەمامەئە و تە حالوفات بەستن، ئەوەندە گرنەى نادەىن بەدارشتنى گوتارىكى سىياسى كوردى كەئىمە لەوانى دىكە جىابكانەو، بەەمان شەووش لەنىوان حەبەكوردىەكانىش ەمان كىشە ەىە، گەر ەرىەكىيان بەوئىنى وەكو ئەوى دىكە دەوئەت، ەمووان لە گشتەىرى و عەمەىانى سىياسىدا نەمەبوون، بەشەوەىەك ئەو پىرسىارەى كەئىستە خەئى كوردستان وەموو چاودىرىكى سىياسى بەوئىژدان دەىكەت ئەوەى ن ئەى كەواتە ئەم دوو حەكەمەتە بۇچى ەىە؟، گەر ئىمەش فەىدراىەتى پارىزگاكانەمان پىن قەوول نەبىت، ولەسەر ناستى تىورى رەتى بكەىنەو، ئەى بۇچى لەسەر ناستى عەمەئى و واقعى ئىمە بەكەم ەىزىن لە عىراقدا پىش دەرچەوونى ياساى فەىدراىەتى پارىزگاكان، ئەو ياساىەمان بەعەمەئى پىراكتىزە كردوو!!... ئەمەىە جىاوازى نىوان مامەئەى سىياسىانەو كەلتور بەەموو مانا سىياسى و فەرەنگىەكانىەو. ئەمەىە دزەكارى سىاسەتى كوردى

كەخە نەجەرىكى دووبرە وامان لیدەكات دۆزى كەركوك بېیتە قوربانى ئەو دژەكارىەى
 نىوان مامە ئەى سىياسە ئەو و كلتوورى سىاسىانە ، بەمانايەكى دىكەو غىباب و
 نامادەنە بوونى كلتوورىك بۇ سىياسەت ، دەموچاويك بۇسەلماندى لىرە بوونى كوردى
 دىاردەيەكى زەق و ئاشكرايە ، بىگومان ئەمە دواى ئەو دىت كە ئەكوردستانى باشورد ،
 كورد ھەنگاويكى خويناوى وپرکيشەى كيشەى شەرى بوونى خوى كردوو و
 لە پارچەكانى دىكەش ھىشتا ئەو شەرد بەردەوامە ..

بانمۆنەيەكى دىكە بھىننەو ئەسەر شىوازى كارکردنى رۆشنېرانی عەرەبى و
 خۆکردنېان بەدەسەلاتدا لە دەرگايەكى دىكەو ، كە ئەوانەيە لە چاوى ھەندىك
 سىياسەتمەدارى كوردیەو ، دەرگای پشتهوى دەسەلات بىت ، بۆنمۆنە عەرەبىكى
 عىراقى پىش ئەوى بىتەو نىوگەمەى سىاسى و بەتايىت دەسەلات ، وەكو ھەموو
 رۆشنېرىكى سىاسى سەيرى جوئەى ھىزەكان دەكات ئە گۆرەپانەكە ، بەلام پىش ھەموو
 شىك بەرنامەيەكى روون و ئاشكرا بۆخوى دادەنیت ، جىگېرەكان (الپوابت) ى قەومى و
 نايىنى ئەلا روونەو گەر نەشتوانىت بە ئاشكرا دەريانېرېت ئەوا تەسرىجىك نادات
 بەتېرى دژى ئەو جىگېرانە بىت . ئەوان سەرەقا بىروپاكان دادەريژن پاشان دىنە نىو
 مامە ئەو ، مامە ئەش ئەسەر مەسەلە مەبدەئىەكان ناكەن ، بەماناي نالىن
 بامامە ئەبكەين و بىيە نىو دەسەلاتەو پاشان قەوارەيەك دەدۆزىنەو بۆ گوتارى
 سىاسىمان ، ئەوان بەناسانى بىر ئەدەمارە ھەستىارەكانى كۆمەلگەى عىراقى عەرەبى
 دەكەنەو دىنە ناوەو ، بەخشكەيى جانتاكانېان لە مەنفای ئەوروپى و ئەمەريكايى
 دەپىچنەو و بەرەو بەغدا ياخود نەجەف و كەربەلا مىل رېگە دەبرن ، ماوہيەكى كورت
 نابات كۆمەلئ تەسرىجاتى ئىستىفرازى و سوژن لىدەر دەدەن ، ياخود دژ
 بە ئەمەريكايەكان لىدوانى رۆژنامەنووسى دەئىن و ئەكوتايىدا بەداخو ئەلايەن
 حزبەكانى نىو مەجلىس و ئەمەريكايەكانەو رازىدوكرىن و دىنە نىو گۆرەپانەكەو
 رۆژنامە دەردەكەن و ئاوەھا ئەتەنىشت ھەموو ئەوانى دىكە دادەنىشن و بەردەوامى
 دەدەن بەگەمەى سىاسى خويان . حوسىن مۆزانى كە رۆمانووسىكى عىراقى كەوەرگىرىكى
 بەتواناشە ئەزمانى ئەلمانىەو بۆ عەرەبى ، باس بەو دەكات كەزۆرەى ئەندامانى
 حوكمەتى عىراقى ئە بىكارەكانب ئەوروپا بوون و جانتايان بىچاوەتەو بەرەو بەغدا .
 لەنوسىنىكدا سەرى دەسورمىت ئەو ەى كە ئەمانە بوون بە بىراردەرى گرنگ لە

دياريکردنى چارەنوسەکان!، ئەمە وئەنەيەكى دیکەمان پېشکەشەدە کات لەمەر شوینای
 رۆشنبیرە مەسلەکیەکانی عەرەب، چاوخشاندىك بە میژووی کەسى ئەو سیاسیه عەرەبه
 ئێراقیانە ، زامنى چەندەها نمۆنى زیندوون. کەواتە کێشەکه لەکوێدایە ؟ ، بۆ
 ئەوان رۆشنبیرانى عەرەب، سەرەى ئەوئەندەى میژوویەکی دوورودریژیان نیە لەکاری
 سیاسى ، تەنانەت کلتوریش ، هەر وەك حوسین مۇزانى باسى دەکات، ئەوئەندە زیتەئەن
 ؟. ئیمەش سەرەرای ئەو هەموو توانا و ئیمکانیەتە ئەوئەندە سست وتەمەلین؟!

دیاره وەلامدانەوێهەکی تەقلیدی هەیه کەرۆزانە لەسەر مائپەرەکان دەییینن و
 گویمان لییدەبیّت، ئەویش تاوانبارکردنى هەردوو حزبە گەرودەکیە و یەکنەخستنى دوو
 ئیدارەکه، دیاره ئەمە وەك هەنگاویکی سەرەتایی تارادەیهك راستە، بەلام ئەمە
 هەنگاویکی سادەیه گەر هاتوو کړۆكى کێشەکه دیاری نەکەین ، من پیموایە کێشەکه
 لەئەقلیەتی سیاسى کوردیدایە ، ئەویش نەبوونی کلتورێکی سیاسیه کەسیاسەت وەك
 بیرورا نەمینیتەو بەئکو بچیتە ناستەکانى جیبەجیگردنەو، بۆ ئەو دیاره پيوستمان
 بەشەفاشیەتیکی زور فوندەمینتال هەیه بۆ ئەوێ بتوانین مانى کوردی ریکخەینەو و
 زۆرانبازیەکان ئاراستەخوازبکەین ، چ لەسەر ناستى نیوخۆی کوردی و پاشان لەسەر
 ناستى دەرەکی لەگەڵ عەرەب ومیللەتانى دیکە، بەمانای پیکهینانى ئالیەت و
 میکانزمیکی کارکردنى هاوێش لەسەر خالە بنەرەتی و جیگیرەکان ، عەرەب گووتەنى
 سەوابتەکان. یەكەم هەنگاوی خۆشکردنى زەمینەى ئەو کلتورە هەولدانە بۆ پیکهینانى
 کایەك و نیوەندیکی جولاوە بۆ بیروراکان و گەیشتنە بەمانای بوونی (گوتاریکی
 ئەقلانى سیاسى) ، گوتاریك ئەنە نجامی گفتوگۆیەکی هەمەلایەنە و بەشارى هەموو
 لایەنەکانى کۆمەلگەى کوردی پیکهاتبیّت، گوتاریك زامنى ئەو دەکات سەرەتاکانى
 رەنگرشتنى هێلى ناسینى شیوازی گەمەى سیاسیانە بیّت لە نیو هیزەکوردیەکان و
 تاکانى کۆمەلگەى کوردی .

نەم سەرەتایە پێك نایەت گەر هاتوو هەمووان بەشدار نەبێن لە داڕشتنى
 وەرەقەیهکی گشتى چارەنوسى ، چارەنوسیك لەسەر بینچینەى گفتوگۆ پێك بیّت، ئێرەو
 چەمكى یورگن هابرماز بەکاردهیئیم کە باس لە (دەسلەلاتیكى کۆمونیكاتیفی) دەکات ،
 بەکوردی پەتە (دەسلەلاتیكى گفتوگۆخواز و پەيوئەخواز) ، هابرماز ئەمە بەمەرچىکی
 سەرەکی دەبینیّت بۆ چاودیری کردنى (دەزگاکانى دەولەت و جیبەجیگردنى یاسا) ،

بەبئى بىوونى (قەناعەتچى گىشتى) كە ئەوئىش بىروا بوونە بە دىموكراسى
 وپرنسىبەكانى، بەبئى ئەو قەناعەتە ھاوبەشە ، ناتوانىن بچوكتىن كىشە لەمانى
 كوردیدا چارەسەر بگەين ، ئەگەر ھاتوو ھەر دوو ئىدارەش يەكگىریتەوہ . مەترسى
 رۆشنىرى تەقلىدى ەھرەبى بەمەسلەكەكانى نىو دەزگادەولەتەكانى دراوسیشەوہ ،
 كەلە پشت ھىزە ئىسلامىيەكان و ماددى و مەعنەوى يارمەتيان دەدەن ، مەترسىيەكى
 گەورەيە بۆ سەر كورد و مەسلەلەى كەركوك . يىگومان نابىت ئەو لەبەر بگەين كە
 دوو كەنالى گەورە و بەتواناى وەك جەزىرە و ەھرەبىيەيان لە پىناوئى ئەواندا ، رۆشنىرە
 مەسلەكە ناسىونالىستەكان ، خراوتە گەر . كەنالى ەھرەبىيە ماوئىيەكى كەم بەر
 ، مەستىيەكردنى شەرى عىراق كرايەوہ ، ئەوان پىيوستيان بەوہ بىو ئەو بەرەيە
 بەرۆشنىرئانى ناسىونالىست و قەومەجى و ئىسلامىست بەھىز بگەن كەدواى پوخانى سەدام
 رۆژمەكەى بەلاوازى سەردەردىننن ، ئەوان مېژوويەكيان بۆ پىكدىنن كەلەبنەردەتەوہ
 ناوئى نىن ، بۆنەوہ قەقىيەكى وەكو ئە ھەمە شىبائى ئەوئەندە زكراوہ كەئىستا
 ، داھاتووئا ئەگەرى ئەوئى لىدەكرئى ئە پەنا ھەر سىياسىيەكى جىدى كورد و ئىراقى
 نىشيتا . بۆ جەنگان دژى ئەم تەوژمە ناسىونال ئىسلامىيە ، دەبىت كورد خۆى ئەژىر
 ايتلى كلتورىكى دىموكراسىيە رېكبخاتەوہ ، لەبەر ئەوئى ئەوہ سانائىتىن پرنسىبى
 باسە ، كەبەبئى بىوونى كلتورىكى دىموكراسى مەھالە دىموكراسى و ھەابىژاردن
 نجامىكى دروستى ھەبىت .

ئەوانەيە يەكئىك بىرسىت ئەمانە ھەمووى چ پەيوئەندىيەكى ھەيە بە رۆشنىرئانى
 رەب و دۆزى بەكوردستانىبوونى كەركوكەوہ؟! بۆ وەلامدانەوئى ئەم پىرسىارە دەتوانىن
 چەند خالىكى كورت و چىر سەرنجەكانمان بخەينە روو ، يەكەم : ھەموو
 ئىرناسىنىكى ئەوئى دىكەن بەبئى خودناسىنى خودى خومان ، يەكتر ناسىنىكى
 ھاوہ ، بەماناى گەر دىدارەكان تەنھا تەنكىد كەردن بىت لەسەر مەسلەگەشەكان ،
 ! ئە ناھەنگىكى يەكتر ناسىن نەبىت ھىچى دىكەى لىدەرنەچىت . نابىت ئەوئەشمان
 ىر بچىت كەزۆبەى ئەو رۆشنىرە ەھرەبىيە ، ئەوئەندەى رۆشنىرى مەسلەكى و
 لىبدىن ، ئەوئەندە چالاك و ئەكتىف نىن . بەداخەوہ ئەرۆژەلەت ناوہپاستدا ،
 مەھوئى دەلقەيەكى گەورە ھەيە لەنىوان دەسلەلات و رۆشنىر ، لەبەر ئەوہ ئەو
 ئە و تەنانەت لەبۆنەكوردىيەكانىشدا ، بەپىنى ئەزەمنى خۆم ، ھەمىشە ئەوانە

به ناوی رۆشنبیرهوه قسان دهکهن و خویان به دهسه لات دهناسینن که له ناستی مهسهلهکی
 و تهقلیدیه تدان، ههر به ههمان پێودانگه ده بێت بلیین که رۆشنبیری تهقلیدی نهو
 مهترسیه بینادهکات له سهرد دۆزی کهرکوک و فیدرالیته. نههرکی دهسهلاتی کوردی و
 دهزگا رۆشنبیرهکانی کوردی نهوهیه رۆشنبیره چالاک و نۆرگانی و (تیزهوهکان)
 بدوژنهوه به کوردو عهرهیی و تورکمانیهوه، نهوانه تۆوی پیکهینانی کلتوریکی
 دیموکراسین و خاونی بهردهوامین و نهوانه که بروایان به سکولاریزم و عهلمانیته ههیه
 ، نهک نهوانه له کلتوری عهشیرهت و عروهی تهسکین پزیرهریان نهکردوه. دووم:
 مهسهلهی سووربوون له سهرد کوردستانییوونی کهرکوک له مهترسیدایه ، ههتاودکو نیمه
 (دهسهلاتیکی کۆمونیکاتیف) مان نه بێت، به مههرجیک زهمینهی نهو دهسهلاته له نارادیه و
 کاری له سهرد دهکریت. مرۆی کوردی به نهزمونیکی تالدا تپیه ریووه، نهزمونی
 ههئێزادنیکی گهوره و کیشهی ناوخۆشی زیاتر نهو نهزمونی چاتر کردوتهوه، نیستا
 قهناعهتیکی هاوکۆیی پهیدا بووه و زهمینهیهکی نازاد ههیه که بتوانین جاریکی دیکه
 به شداری ههمووان زامن له پرۆسهی دیموکراسیدا ، ههر وهکو گۆتم مهحاله زامنکردنی
 گهشهکردنی دیموکراسی به بێ بوونی کلتوری دیموکراسی ، ههموو تیگهشیتتیکی
 پێچهوانه لهم بارهیهوه ، دووباره کردنهوهی نهزمونی حکومهتی یهکهمی ههریبه.
 ههموو وهکته نار خستنی حزبیکی سیاسی یاخود هیزیکی کۆمهلایهتی یاخود تاکیکی
 کۆمهلگهی کوردی له به شداریکردن له پرۆسهی سیاسیدا ، دوورکهوتنهوهیه له کیشهی
 کهرکوک و درزبردنی مالی کوردیه. خالی سیههم نهوهیه : نیمه ناتوانین
 فیدرالیهتیگمان هه بێت له ژێر سایهی دهولهتیکی شیوه نیسلا میدا، یاخود به شیوه
 عهلمانی و سیکولار، به مانای ههموو موخامه له یهک له گهڵ هیزیک که بهروای
 به عهلمانیته و پرئسیبهکانی نه بێت که گرن گترینیان جیاکردنهوهی نایه له دهولت و
 دارشتنی یاساکانی له حوالی شهخسیه و پهروهرده به بێ گهڕانهوه بۆ هیچ
 مهرجه عیهتیکی ناینی ، (بیگومان له گهڵ به به شداریکردنی نهوان له گفتوگۆدا و پۆلی
 نیستتاری و راویژکاری نهک بریارده). یهکێک له ههره پرئسیبه گرن گهکانیش نهوهیه
 ده بێت نهو هیزه بهروا هینه رین به دیموکراسیهت ، نهک شورا، به تایهت هیزه
 ناینهکانیش و له سهروو ههمووشیان هوه (سیستانی) یه به نۆر مه ناینی
 مهرجه عیهتیبه کانی هوه، دۆزی کهرکوک پابهنده به خهباتکردن بۆ پرئسیبه عهلمانیهکان،

هەموو لیڊانیکی دیموکراسی لەسەر ناستی کوردی لیڊانیکیکە لە بە کوردستانییوونی کورد.

خائی چوارەم ئەوەیە ، خەباتکردن لەسەر ئانسەری ئێراقدا بۆ دەولهتیکی عەلانی و پرنسیپیهکانی دیموکراسی ، نێزکیبوونهوهمان زامن دەکات لەو هیژە رۆشنیرە عەرەبیە (چالاک و تیزرەوه)ی کە لە ئامان جو بۆ چووندا لە گەڵ هەموو تیزیکیی هەمەلایەنی و پلورالیەت یە کە دەگرنەوه، ئەرکی نیەمە دۆزینەوه و گرنگیدانە بە رۆشنیری چالاک و تیزرەوه ئەک پشتنەستورکردنی رۆشنیرە تەقلیدی مەسلەکیەکان.

لە کۆتایدا هەر ئەوەندە دەلیم دەسەلاتیکیی کۆمەنیکاتیفی کوردی ، کردنەوهی دەرگاکی گەفتوگۆ بە کراوایی و گواستنەوهی سیاسەتەوه لە شیوازی دیموکراسی بۆ پرۆسەیی دیموکراسی خۆی ، زامکردنی ئەو شەرە دوورودرێژە بە کە مرۆقی کورد لەو ناوچەیدا لە بەردەمیدایەتی ، گریدانەوهی کلتووورە بە مامەلەیی سیاسیانە و بوونی گوتاریکی سیاسیانە هاوبەش لە شیوای بەستنی کۆنگریهکی فراوانەیی هەمەلایەن لەسەر بینچینەیی دارشتنی (بە لگەنامەییەکی کارکردن) و ئیلتیزام پیووی ، دەرچوون لەو سیاسەتە کە دەلێت [گەوتن و نوسین و قسەکردن بۆ ئێوه و سیاسەت و مامەلە بۆ ئێمه] ، دەرچوون لەو جۆرە بیرکردنەوه سیاسیانە و پەيوەستکردنی سیاسەت بە رۆشنیری و رۆشنیرانی چالاکەوه، زامکردنی بە هیژکردنی جیگە پییەکانمانە لەسەر ولاتی خۆمان، شەری نیستا وەکو بینیمان شەری بیروارو عەقیدە و سیاسەتە، شەریکە تەنها سیاسەتیک دەتوانیت بیکات کە کلتوووریکیی کاملی لە پشتنەوه بیت.

تەواو

سیستانی و پېراندوم و دیموکراسیه تیکي ئه قلا نی

ئهو ئالۆزیه ی له نه خشی سیاسی ولاتیکی وهك ئیراقتا خوی گریداوه، ئالۆزیه که گهر له ئاستی سیاسیدا مهترسیدار بیټ، نهوا له سهر ئاستی کلتوری سیاسیدا هه ره شه له زور پرئسیبی گشتی دیموکراسی دهکات، نهوا مهترسیه ش له هه مان وشه وه سه ر هه لدهدا که له ژیر ناوی (دیموکراسی) خوی شیوه باز دهکات.

پرسیاره که نهویه ئایا دهکریت له ژیر داواکردنی دیموکراسیه ت و پیاده کردنی دیموکراسیه ت، هیژیکی نادیموکراسی و فونده میتتال گه شه بکات؟ باشتتر پرسیره که م فورموله بکه م بلیم: دهشیت له ریگهی دیموکراسیه ته وه هیژیکی نادیموکراسیه ت دهسته لات بگریته دهست؟ بو وه لامدانه وهی ئه م پرسیره و له پیناو خویندنه وه یه کی دیکهی کیشه هه نوکه ییه کانی نه مپروی کوردستان و ئیراق، هه ولده دم له گه ل خوینه ری ئازیزدا، بریک به دهنگی بهرز بیریکه مه وه.

یه کیك له و کیشانه ی که سه رجه م بیریارانی دنیای هه ژاند و هه موو نیوه ند ه سیاسی و رۆشن بیریه کانی دنیای خسته بهرده م کیشه یه کی چاوه روان نه کراوه وه، کیشه ی جهزائیر بوو، کیشه ی سه رکه وتنی هیژیکی تونده وهی نادیموکراسی، وهك به ره ی ئینقاز بوو که له دیسمبه ری ۱۹۹۱ به سه ر په یژه ی میتۆده کانی دیموکراسیدا، که هه لئژاردنه، هه لگه را، بو حوکم گرتنه دهست و کردنی کۆمه لگه له کۆمه لگه یه کی مه ده نیه وه بو کۆمه لگه یه ک شوراو شه ر حوکمی بکات و یه که م ئامانجی ئاشکرای هه له وه شانده وهی سوستیمی دیموکراسی و مه ده نی بوو له جهزائیر. نه وهی که نه وه هیژه ده یوو یست پیاده ی بکات تیکشکاندن هه موو نه شونه یه کی دیموکراسی بوو له کۆمه لگه ی جهزائیریدا، به مه رجی خو یان وهك به ره ی ئینقازی جهزائیری له ریگه یه ی نه و جوژه نه شونه دیموکراسیه وه، موماره سی شه ری هه لئژاردنیان کرد و شه ری هه لئژاردن و ده نگدان یان برده وه!! که س ناتوانیت به ئیسلامیه کی ئینقاز بلیت: تۆ به زه بر هاتوویت، نه خیر نه و به هه لئژاردن هات و مه شروعه تی دیموکراسی و مافی ده نگدان به ته واوه تی موماره سه کرا، نه مان به زۆرینه ی دهنگی میللته ی جهزائیری دهنگیان هیئا!!، نه مه ش کرۆکی کیشه که بوو،

ئەوان دژە پرنسپیی دیموکراسی نەبوون ئەمومارەسەى حوکم گرتنە دەست ، بەلام وەك خودی خۆیان و بەرنەمەیان ، جەبەهەى ئىنقاز برۆای بە دیموکراسی نەبوو ، شورا ، شەرع ، ئەمر و ئەهى ئىسلامیانە و دارشتنەوهى كۆمەلگە لە ژێر زەبرى شمشێر لەسەر مۆدیلی ئێران و ئەفغانستانی تالیبان پرۆژەى داھاتووی ئەوان بوو . چیرۆكەكە لەرووی كلتوری دیموكراسیەوه ئالۆزتر بوو كاتێك هیزێكى عەسكەرى بەزەبرى چەك ئەوانیان كرده دەرەوهى بازنەى گەمەى سیاسى و ئەندامەكانیان لەجیاتى ئەوهى پۆستى گرنگ لە حكومەتى جەزائیردا بگرنە دەست توندكرانە زیندانەوهو ببەش كران لەمافى مومارەسەى سیاسیانە و دەسەلات ، كەمافى سروشتى خۆیان بوو . بەو شێوە جەبریە هیزە سیاسیه مەدەنى و شێوە دیموكراسیەكان لە جەزائیر لە سیازەى یانوارى ۱۹۹۲ لە رێگەى جەنەرالەكانەوه ، جارێكى دیکە شەمەندەفەرى سۆستیمى دیموكراسیان خستەوه سەر هێلى ئاسنینى خۆى !! ئەمە چەندە لە رووی سیاسیهوه مەشروعیهتێكى هەبوو ، دەئەوهندە لەرووی كلتوری دیموكراسیەوه چەندەها كێشەى فیکرى هینایە سەر ئاستى گفتووگو .

ئەوهى لەسەرەوه ئامارەمان پێدا بەهەمان شێوە بەسەر ئەزمونى نازیهتدا پراكتیزە دەبێت ، هیتلەر كە پیاویكى نەخوشى نیمچە نەخویندەوار بوو بەهەلبرژاردن ھاكە سەر حوکم ، نازیەت (ناسیونال - سۆسیالیزم) بەزۆرینەى دەنگ و و بەتەجروبیەكى پەرلەمانى ھاكە سەر حوکم ، نەكلاشینكوڤ و نە میلیشیا و نە بەهیچ شێوەیهك زەبرىك لە پشتهوه هەبوو كە بەزۆر و ساختە دەنگبەینن . ئەمەش كڕۆكى كێشەكەیه كاتێك گروپیەكە نامانجى زەوتكردنى ئازادى كۆمەلگەبێت و دژە دیموكراتى بێت لەرێگەى پرۆسەیهكى دیموكراتیانەوه بێتە سەر حوکم .

لێردەو گەر ئەم كێشە فیکرى و تیۆریانە پابه‌ند بكەینەوه بە بارودۆخى كورستان و ئێراقەوه دەتوانین لە فینۆمین و دیاردەى [سیستانى] تێبگەین ، وەك سروشەخشیكى جیاواز كە دەیهویت لە رێگەى هەلبرژاردنى دیموكراتیهوه بگات بە ئامانجێكى نادیموكراتى ، كەئەویش لە بنەمادا هەولنانى مەرجەعیهتێكى ئایینى - شیعیە بۆ رێگەگرتن لە ئەدايكەبونى قەیسەرى مائەدووى كۆمەلگەیهكى مەدەنى - رېكۆلۆنیالیزە یاخود دووبارەكۆلۆنیالیكراوى چاودەروانكراو ، بەهەمان شێوەش پان عەرەبیزمى ئێراقى گەرەویی داھاتووی خۆى لەسەر هەلبرژاردنیكى ئاوەها بینا دەكات .

کیشیه کاتیک هیژیک دژ به دیموکراسی و نازادی دهیهویت نازادی بکاته که لیتیک و لیوهی بیته نیو ژووره تاریکه کانی دیسپوت و چهوساندنه وه. ههتوای نهم دوایهی سسیتانی له به نه نجامدانی هه ئیژاردنیک له ئیراقتا له سه ر بنه مای پسو له ی خواردن دابه شکردن، ههتوایه که به ریز دکتور نوری تاله بانی چهند لایه نیکی گرنکی کیشیه یاسایی و سیاسی نه وه ههتوایه ی دیاری کردوه که خوینهر ده توانیت زور خویندنه وهی خوی له سه ر بینا بکات و پیوویست به دووباره کردنه وه نیه. نه وهی که من دهمه ویت باسی لیوه بکه م مه ترسی نه وه کلتووره سیاسیه یه که له داهاتوودا گهمی سیاسی لهم ولاته دا هه لده سوړینی، نه وهی لای من گرنکه پیکهاته ی چهند ریتوال و که شیکه رایه کی سیاسیه یه که ر نیستا نه ژیر ناوی برایه تی و توله رانس و لیووردن و دیموکراسیه تی مافی هه ئیژاردنه وه ریگهی پینده ی، نه وا نه وهی داهاتوو نیو سه ده ی پیوویسته بو نه وهی نه نجامه سلبيه کانی بنه بر بکات و یه کلای بکاته وه، دیاره نه رکی هه مووانه ریگره کان له به رده م نه وه کانی داهاتوو که مکه ی نه وه نه ک به میراتی کیشیه ی تازه یان بو جیبه یلین !!.

لهم گو شه نیگایه وه کیشیه ی من له گه ل نه وه مامه له سیاسیه یه که له داهاتوودا ده بیته پرئسیبی ته قلیدی مامه له له نیوان ده زگای حکومی و مه رجیه ته دینه کاند، له هه مانکاتیشدا کیشیه ی من له گه ل نه وه نه قلیه ته یه که چون مۆالی مرویی و مافی سروشتی ده کاته قوربانی مافیکی سیاسی و رۆحانی مه رجیه تیگ پینوایه هه موو ته فسیره کانی دنیا له وه وه سه رچاوه هه لده گرن.

بو نه وهی زیاتر له نیذیه کانم نیژیک بیه وه هه زده که م بریکی که م له چهند چه مکیکی فیکری، بیریاریکی وه ک یورگن هابرماز له مه ر سوتیمی عه داله ت نیژیک بیه وه، هابرماز باس له دوو چه مکی گرنگ ده کات یه که میان فاکته کان یاخود به شیوه یه کی دیکه بلین راسته یه کان و حه قیقه ت ده گریته وه و دووه میشیان باس دانپیدانان ده کات به حه قیقه ت و فاکته کان. به شیوه یه کی دیکه Geltung دانپیدانان، وه ک نیعتراف پیکردن هابرماز له گه ل چه مکی فاکته کاندا Faktizitaet به کاریان ده یینی، بو نمونه راسته که رکوک شاریکی کوردیه و فاکتیکی میژووییه، به لام دانپیدانان و نیعترافکردنی نه وه دانیشتووه دیرینه ی نه وه شاره له رووی مۆال و نه قلا نیه ته وه پایه که ی گرنکی سه لماندن ی نه وه فاکته میژووییه.

لەم نێوەندەدا بۆ ئەوەی بتوانین راستیەکان بەسەلێنین پێویستمان بە سوسیتەمیکى
بیرکردنەوە و دەرگای کۆمەڵایەتى هەیە بۆ ئەوەی راستیەکانى ئێمە و راستیەکانى
ئەوانى دیکە بگەنە ناستیکى گونجاندن لە گەڵ یەكترى و دژبەیهكلى نەههستنهوه.

لەم گۆشه نینگای فاكت و دانپێدانانهوه، گەر دیموکراتیەتیەت پێگه‌بدات مەرجیەتیکی
وەك سسیتانی وەك فیکوریکی سیاسی رۆحانی باس لەخۆی بکات و فاكتەکان
بەوشیوەیە تەفسیر بکات کەخۆی دەیهوێت ، ئەوا نابێت ئەو پرسیارە نەکەین ، کە
تاجەندە ئەو وەك بەشیک لە واقعیکی کۆمەڵایەتى ئێراقى مافى هەیه یاسا و دەستور
ئێلام بەخش بکات و ئەمرو ئەهى دابەش بکات ؟ ، ئەوه‌ندەش کەقسەى ئەو و هه‌موو
هاولاتیەك بەیهك ناست وەرگیرین، دەبێت ئەو رابوچوونانە بەراورد بکەین لەگەڵ
گونجاندن و دانپێدانانى ئێمەش و بەراوردکردنى لەگەڵ فاكتەکانى دیکەدا کە ئەسەر
ئەرزى ئەم ولاتەدا دەرژین و بیرورای خۆیان هەیه، بەئاوردانەوه‌یهكى سانش ئە
تەشکێلەى فرە نەتەوه‌یى و ناینى و مەزھەبى کۆمەڵگەى ئێراقى ، دەبێت ئەو پرسیارە
پێوانەییە بکەین، کە تاجەندە پێویستە ئەو فەتوایە بەهەند وەرگیرین و تەنانه‌ت
وەك مەرجەعیەتیك سەیری بکەین ؟ گەر مەرجەعیەت رۆلى فەتوای هەبێت ، کەواتە
با کریست و دیانەکانیش و ئیزیدیەکانیش مافى تەسریحات و فەتوای ئەو جوړەیان
هەبێت ، مادامەكى ئەوانیش خاوەنى سەرچاوەگیرى رۆحى و مەزھەبى خۆیان، دەبوايه
هەر لەسەرەتاهە ئەم خالانە لەلایەن سیاسى و سەرکرەکانەوه رۆونبکرایەتەوه و گومانى
خۆیان لەمەر ئەم جوړە فەتوایە دەرپرپایە، ئەك بەرەوه‌ییری بچوونایە بۆ رەجالیکردن.
ئەم فەتوایە یەكەم فەتوا و دوا فەتوا نابێت گەر هاتوو لە ئێستاهە نەخێرتە ژێر
گومان و پرسیارەوه ، ئەوا لەداهاتوودا هه‌موو نەتەوه‌و مەزھەب و گروپە سیاسیه‌کانى
دەرەوه‌ی مەرجیەت پێوه‌ی دەنالینین. ئەمەسەیرکردنیکى ئەقالانى ئەو فەتوایانە
کە دەبێت بەرەوه‌وام بخرێتە ژێر پێوانەکارى پرسیارى ئەقالانى .

ئەو هۆیانەى دکتور نوری تالەبانى ئاماژەى پێداوه لەرووى یاسایەوه چەندە گرنگ ،
ئەوه‌ندەش لەرووى مومارەسەکردنى دیموکراسیەت و کەشى دیموکراسى و دروستکردنى
ترادیسیۆنى سیاسیانە لەم ولاتە گرنگى خۆی هەیه .

ئەى کەواتە چیبکەین ؟ ، پێوانە چیه بۆ ئەوه‌ی لە نیوان مافە سروشتیه‌کانى ئینسان و
فاکتەکان و حەقیقەت ئەیه‌کسانى و مافى ژيان و نازادى لە گەڵ ئەو دەرگا یاسایى و

حكومي و نايڊولۇژيا جياوازانه، ھاوسەنگىيەك دوست بېيت، بەتايىيەت ئەو بۇچوونانەي كە دەيانەۋىت جىھانبىنى خۇيان بىكەنە ياسايەك و پىادە بىرئىت؟
 دىۋىكى دىكەي كىشەكە ئەۋەيە كەھەموو ئەۋمەسلەنەي كەھەقىقەتە دەكرىت ئە پىرۇسەيەكى دەزگايىكرىندا (ھەلېزاردن ، داداگا، دەستور و لىزئەكانى) ، ئە نىۋان چەند ئارگومىنتىكى زىرەكى چەند پارىزەرىكدا (پىرۇفىسۇر و پىسپۇرى تايىيەت)بەۋويىستى ھىزىكى نادىموكراسى دىسپۇتىدا قۇرمولەبىرئىتەۋە و مىلى بابدىتتا، ، كەۋاتە دەكرىت ئەندامانى دەستوردارىز ئە رىگەي ھەلېزاردنىكى سەبەستەۋە بەزۇرىنەي دەنگ ھەلېزىرىن و ئەۋسا ئەۋان بە ھوكى دىموكراسىيەت ئەۋە ئەدەستوردا بەۋنەۋە كە سىستانى و مەرجەيەتە ئاينىەكان دەيانەۋىت!!
 پارىزەرە زىرەكانى مەرجەيەت، كەئەمانەش وورەدە ئە زۇر لاۋە ئەزىر تايىتلى پىسپۇرى ياسايى و سىياسى و تەكنۇكراتدا دەردەكەۋن، دەتۋان فەتۋاى مەرجەيەتەكان ئە شىۋەي ئارگومىنت و ھونجەتكارى ياسايى و سىياسى كە ئەروۋى سىياسىيەۋە بىگونجىت ئەگەل پىرئىسبەكانى دىموكراسىيەت، قۇرمولە بىكەن و ھەۋنبدەن ئە نىۋ راپەرەكانى پەرلەمان و جەنگى ھەلېزاردندا بىسەلمىن!! دەكرىت ئايەتوللا ئەزەمى سىستانى ئەدەتۋاۋەدە فەتۋاكانى ئە شىۋەي چەند ياساۋ ئارگومىنتىكدا ۋەپىچى گەر ئەتۋانىت بىرپارەكانى دەزگاي حكومى و پەرلەمانى داھاتو ھەئەۋەشئىتەۋە ، ئەۋا دەتۋانىت بۇ ماۋەيەكى دۋورودىز بىۋەستىنى و تەگەرە بىخاتە بەردەمى.

بۇ ئەۋەيەتۋان بىۋەستىن ئەم كىشەيە تۋوتۋ بىكەن دەگەرئىنەۋە بۇ لاي يورگن ھابىرمەز و تىزى ئەۋ لەمەر بەكارھىنانى ياسا و دىموكراسىيەت ئەسۋستىمى عەدالەتدا، ھابىرمەز پىيۋايە تۋانبار بوۋى نايىت، ئەگەر پارىزەرەي زىرەك و شەرەزا ھەبىت، كەۋاتە [تۋان بوۋى نىيە بەئكو پارىزەرەكان خراب و نەشارەزان] ، ئەمە لايەنىكى تارزىلدى گەمەي دىموكراسى و ياسايە كەزۇر ماف و تۋان دەشيت ئەۋ پىچەدا جىگەي خۇى بىكاتەۋە و خۇى پەردەپۇشبات.كەۋاتە چار چىيە بۇ ئەۋەي ئەم كەمە نەشرىنە پۋنەدات ؟، بۇ ۋەلامى ئەم پىرسىيارە پىست دەبەستىن بە ھابىرمەز و دەئىن پىشت بەستىن بە دىموكراسى ئەسەر بىنەماي [گوتارىكى ئەقلانى] ، ئەۋەي ئە زىر ناۋى گوتارى ئەقلانى تىيىدەگەين [نۇرمى مامەئەكرىنى ھەموو بەشدارانە ئە گوتارىكى ئەقلانىدا] ، ئەۋەي ئەزىر چەترى ئەم رىستەيەدا تىيىدەگەين بەشدارىكرىنى

هه‌مووانه له‌سه‌ر بنه‌مايه‌كى نه‌قلانى بو گه‌يشتن به (تيگه‌يشتنىكى هاوكويى) ، نه‌م جوړه تيگه‌يشتنه هاوكويه نه‌قلانيه ، نه‌م ده‌سته‌لانه‌يه كه هابرماز له ژير ناوى ده‌سته‌لاتىكى هاو پي‌يوه‌ندى و هاوبه‌ش ، ده‌سه‌لاتىكى كۆمه‌نيكاتيف پي‌نانه‌سى ده‌كات ، ده‌سه‌لاتىكه له‌سه‌روو هه‌موو مه‌زه‌ببته و قه‌ومه‌چيتيه‌كى تونده‌وانه‌يه ، ده‌سته‌لاتىكه تيگه‌يشتنى گشتى و به‌شدارى گشتى و گه‌توكويى نه‌قلانيانه بنه‌ماي هه‌نسورپنه‌رى برياره‌كايىتى ، نه‌م ده‌سه‌لانه كۆمونيكاقيقه بنه‌ماي ده‌سه‌لاتى دووه‌م داده‌مه‌ززينى كه هابرماز ئادمينستراتيف ياخود به‌كوردى ده‌سه‌لاتى به‌جيپه‌نه‌ر و ده‌زگايى پي‌نانه‌سى ده‌كات ، لي‌روهه و نه‌م نيوه‌نده‌دا فه‌تواي كه‌سيك - سه‌رويك ، هه‌ر كه‌سيك بيت گه‌ر له‌سه‌ر بنه‌ماكانى گوتارى نه‌قلانى نه‌گونجاو بيت له‌گه‌ل ده‌سه‌لاتى هاوكويى پي‌يوه‌نديدار ، فه‌توا يه‌كه چه‌نده مافى ده‌ربرينى هه‌يه ، مه‌رجى به‌جيپه‌نانى زه‌مه‌ت ده‌بيت ، چونكه له‌گه‌ل هاوكويى نه‌قلانيه‌تدا ناگونجيت . گه‌ر هه‌ر حيز بيكيش بيه‌ويت له‌سه‌ر هيلى پاريزگارى كردنى نه‌قلانى بيته‌گه‌مه‌ي ديموكراسيه‌وه ، نه‌وا موماره‌سدى نه‌م موماره‌سه‌يه‌كى مه‌شروع و ليگيتيم ده‌بيت ، گه‌ر هاتوو نه‌م كه‌سه سيستانيه‌كى مه‌رجيعيش بيت .

به‌لام له‌رووى گوتارى نه‌قلانيه‌وه چون له مافه‌كان تيله‌گه‌ين؟ ، بو وه‌لامدانه‌وه‌يه‌كى ساده ، نه‌ك فه‌لسه‌فيانه‌ي نه‌م پرسياره ، ده‌توانين بلين هه‌موو مافه سروشتيه‌كان مافىكى نه‌قلانين ، مادامه‌كى له‌چوارچيوه‌ي نه‌قل و لوجيكى سروشتيدا هه‌لده‌سورپيت ، بو نمونه مافى راده‌برين ، مافى ژيانى كه‌سيىتى و فه‌ردانيه‌ت (ئينديقيدوال) ، مافى جه‌سته‌يى و سه‌ره‌به‌ستى سيكسى . هه‌موو مافه‌كان ره‌واو نه‌قلانين كاتيك ريگر نه‌بيت له مافى نه‌ويديكه و زه‌رده به‌وى ديكه نه‌گه‌يه‌نيىت و به‌لانس و هاوئاسته‌نگيه‌كى له‌خو گرتبيت ، بو نمونه تو ده‌توانينت ئاهه‌نگ بكه‌يت به‌مه‌رجيك دراوسيكه‌ت بيزار نه‌كه‌يت ، نه‌مه پرئسيىكى نه‌قلانى ساده‌يه ، هه‌مان نه‌قلانه‌تيشه ده‌بيت له پيكه‌وه ژيانى نه‌ته‌وه‌كان و ئاينه‌جياوازه‌كان و زمانه‌جياوازه‌كاندا پياده‌بيت ، به‌م پييه و به‌هه‌موو پي‌ودانگيى نه‌قلانى ، فه‌تواي سيستانى يه‌كه‌م : دژه هاوكويى و پي‌يوه‌نديدارى گشتيه پيكه‌وه ، دووه‌م : وه‌ك مه‌رجه‌عيه‌تيى شيعى له‌نيو خويدا ته‌عبيره له خوى نه‌ك له‌هه‌موو شيعه ، سيه‌م : دژه مافى ناين و مه‌زه‌به‌كانى ديكه‌يه كه ئيسلام وشيعيه‌ت وه‌ك جيهان‌بنيه‌ك نابيين و موسلمان نين ، چواره‌م : فه‌تواي

سیستانی ، فهتوايه که دژ به دیموکراسیه تیکي نه قالانیه و دهیه ویت له ریگه دیموکراسیه وه خوی ره وابه ندی بکات.

زۆرینه وکه مینه گره وی سیستانی له پیناو ریگه گرتن له پیکهینانی دهستوریکی تازه فیدرال و مؤذیرن، نه و تانیستا بهرده وامه له سهر نه و گروه پیسه ی و پینی له سهر داددگریت، لای نه و زۆرینه پیوانه ی دیموکراسی داده ده ریژن و گهر به نه نقه ست بیټ یاوه کو له نه زانینه وه بیټ، سهر جه م سهره تاکانی دیموکراسی له بیر دهکات که مهرجی به که می به شداری هه مووانه له کلتوریکی دیموکراسیدا، به مانای سهره تا ده بیټ دهستوریکی دیموکراسی هه بیټ که مافی هه مووان و نه رکه کانی ده و نه ت و ده رکه کانی دیاری بکات و پرنسیپی گشتی سوستیمی سیاسی و مافه کان بچه سپینیت، پاشان هه ئبژاردن نه نجامیدری ، دهنه گهر هه ئبژاردنیش روویدات نه و له په نجا به په نجا که ی نیمه باشر نابیت که شهر ی ناوخی ئی که و ته وه، به م پییه ش گهر قسه ی سیستانی جینه جیکریت ، نه و کورد و سوونه ده چنه ژیر رکیفی زۆرینه ی شیعی ، نه مه ش هه مان گره وی جه به ی ئینقاز بوو بو گرتنه دهستی ده سالات ، هه مان گه مه یه که سیستانی و گشتکویی شیعه هه و نه دهنه پیاوه ی بکه ن له ئیرا قی داهاتوودا. دیویکی دیکه ی کیشه که نه ویه ، که نه و کلتووری شه تو ده رده کات هیچ جیاوازیه کی نیه نه و کلتووره سیاسیه ی له به رامهر نه و هه توایانه ده لهرزیت و خیرا راده کات بو باوه شی سیستانی و داوای نه رمکردنه وه نه و فهتوایه دهکات، نه مه ش وه لامدانه وه ی هه موو به نیو مه جلیسی حوکم بوو !! دیاره کاتیك مؤال و نه خلاقیکی سیاسیه ون بیټ و جیهانیینی سیاسیه و شیمایه کی فیکری و چوارچیوه ک بوونی نه بیټ نه و هه موو مه لایه ک و کافامیکی ناسیاسی خیه که ده توانیت سهر جه م نه و ده رگایانه بختانه لهرزینه وه.

مه ترسی نه م مامه نه یه له وه دایه گهر له ئیستا وه فهتواکان به هه ند وهرگیری ، نه و مه لاکان له پان ده رگا مه دهنیه کاند ده بنه مهرجیه تیکي یاسایی دیکه ، به مه ش دوو دیاره نه م کو مه لکه هه ئوه شیندراوه ی (به نیو ئیرا قدا) بوونی نابیت یه که م دیاره، نه قالانیه تیک له مامه نه ی سیاسیه و دووه مه ش که ده رنه نجامی سرووشتی یه که مه ونبووونی ده رگای مه دهنیه.

ئەم ڕۆژدەست دەکرێت زەبەر بەکاربەھێنرێت، بێگومان مەبەستەم زەبەری سیاسیانە و گۆشار
 خستە سەر ئەو ھێزەکانە کە دژ بە پرنسیپەکانی مافە سرووشتیەکانی کۆمەڵگەن،
 بێگومان گەر وەلامکی ناکرا وییەردە توند بەدراپەتەو، ئەوا نەسیستانی و
 نەمەرجیەتیکی دیکە ئاوەھا بەناسانی فەتوایان دەردنەدەکرد، دەبێت ئەو مەلایانە
 ئەو تێبگەن کە ھێزێک ھەیە دژیان دەوێستێتەو، بەداخەو دەبواوێ حەزبێ کوردی
 ئەو دەستپێشکەریە بکاردایە، بەپێی ئەو ئەزموونە تال و ترشە چەندسالە
 کە ھەیانە، ئەلەیکە دیکەو نابێت ئەو ئەبیربەگەن کە ئایەتوێلای ئەعزەمی
 سیستانی بۆگەسانی بێ قاعیدە سیاسی و جەماوەری وەک پاچەچی و ڕۆبەیی و پان
 عەریزەمەکان کە لە ژێر ناوی لیبرالیەت و مەلەکیەتی دەستوریدا خۆیان پێناسە دەکەن،
 وەرەقەیکە گۆشاری چاکە بۆ سەر ھەموو ھێزێکی سیاسی پێشکەوتوخواز، ئەھەمان
 کاتیشتا بۆ سەر کورد، وەرەقەیکە بۆ ماوەیکە دوورو درێژ قەرەبووی ئەو
 ناریکخاوەنی و نەبوونی قاعیدە سیاسیان بۆ دەکاتەو، ئەبەر ئەو سەیر نیە کە
 چەندە ئەوان لە ڕۆبەگەو بە سیستانی قەئس بن لە ڕۆبەگە دیکەو بۆ ئەوان
 سیستانی پالێشتیکی ئەم قۆناغەیانە، ھەر بۆیە سەیر نیە ئەگەر ئەو
 ئەدەرکەوتن و خۆنیشاندا وانیسانی ئێمە دەدەن کە ئەو فەتوایانە باش نین،
 بەلام ئەھەمان کاتیشتا ھەر خۆیان بە راکردن بۆ بەردەمی قاپی مائەکە بە ھایەکی
 سیاسی و پڕوپاگەندەیی بە خۆیان و سیستانی دەبەخشن و ھەمیشە ئیجابی ئەو ھەیان
 داو بەکورد و مەسیحیەکان ئەتەوکانی دیکە، کە سیستانی قورسایەکی گەورە ھەیە
 لە نیۆدەستەسیاسی و مەرجەعیەتەکاندا، بەمەرجی ئەو سەیری تەشکیلی جەوێ
 بکات دەبێت سەدرو حەکیم و خونی و مەرجەعیەتەکانی دیکەش قورسایان ھەیە و
 ئەو قورسایە دابەش بوو بە سەر ناکۆکیە شارواوەکانیاندا، وە سیستانی ئەو
 قورسایە نیە بەو شێوەیە ئەوان و کەنالی ئەلجەزیرە و عەرەبیە ئیسلامیست زلی
 دەکەن. ھێزە کوردیەکان لە ھەموو ھێزەسیاسیەکانی ئێراق رێکخراوتر و بە ئەزموونتر و
 شانسی زۆرتریان ئەبەردەمدایە، وەلامدانەوێ نوێنەرە کوردەکان کاریگەرێکی گەرمی
 دەبوو بۆ دەستاندنی ئەو شەپۆلە مەزھبی و ئابنەیی دەیەوێت بێتە دەزگایەکی
 کۆمەڵایەتی ویاسایی ئە ئێراقدا، کە بێگومان بەکەم کەس بەو ناگەرە دەستێت کورد
 و ئەو حزبە کوردیانە خۆمان، بەسێفەتی ئەو ئەبەدەوێ مەرجیەت و جەوێ

نیمه‌ی کورد، مه‌جوس و عه‌جهم و نه‌هلی زیمه‌ین، نابیت نه‌وش له‌بیر بکه‌ین که پان عه‌ره‌بیزم هه‌ولده‌دات گوتاری خوی له‌چهند ده‌روازیه‌که‌وه له‌گه‌ل مه‌رجه‌عیه‌تدا بکاته یه‌ک، که‌واته شه‌پرکردن بو‌عه‌لمانیه‌ت و خه‌باتکردنی حه‌زه‌کوردیه‌کان بو‌جیاکردنه‌وه‌ی ناین له‌ده‌ولت و ده‌زگا‌کان و یاسا‌کانی نه‌حوالی شه‌خشی و هتد... هه‌نگاوێکی گرنکه‌ نیزیکمان ده‌خاته‌وه له‌یه‌کلاکردنه‌وه‌یه‌کی ناشتیانه‌ی کیشه‌ هه‌لو‌اسراوه‌کانی و، ه‌ک که‌رکوک و سنووری کوردستان و گه‌رانه‌وه‌ی نا‌واره‌کان و زور کیشه‌ی دیکه‌، نه‌ز پیمو‌وايه‌ نیزیکبو‌ونه‌وه له‌نه‌قلانیه‌ت و گوتاری عه‌لمانی و دوورکه‌وتنه‌وه له‌وه‌واداریه‌خپله‌که‌یه‌ی نی‌وه‌ندی حه‌زه‌کوردیه‌کان، سه‌ره‌تای یه‌که‌می دروسته‌ بو‌بوون به‌نمونه‌یه‌کی پۆزه‌تیی له‌نی‌رافدا.

نابیت نه‌وش له‌بیر که‌ین که‌هه‌موو عه‌ره‌بی نی‌راقی، مه‌رجه‌عیه‌ت و حه‌زه‌یان پین باش نیه‌، به‌تاییه‌ت خه‌ل‌کانی رۆشه‌نبیر و نوسه‌ر و شانۆکار و مامۆستایان و ته‌کنیکاران و زۆریه‌ی فه‌رمانه‌به‌رانی ده‌زگا‌ بێ‌لایه‌نه‌ حکومه‌یه‌کان، هه‌مووان حه‌ماسیان هه‌یه‌ بو‌هه‌موو تیزیک‌ی عه‌لمانی، سه‌یرم لی‌دی‌ت حه‌زی کوردی مونا‌فقه‌سه‌ ده‌کن له‌سه‌ر ده‌ستکه‌وتنی سو‌زی سیاسیه‌ی نه‌و هه‌یه‌ شیعیه‌نه‌ و نه‌وه له‌بیرده‌کن که‌نه‌و هه‌یه‌ شیعیه‌نه‌ له‌دایکبو‌وی هه‌ل‌چوونیکی سیاسی و که‌فیکی سه‌ر شه‌پۆلن، له‌دوایداو له‌مو‌ماره‌سه‌ی سیاسی دا‌هاتو‌ودا گه‌ره‌ویان له‌سه‌ر نا‌کریت، چ له‌به‌ر نه‌وه‌ی زۆربه‌ی جه‌ما‌وه‌ره‌که‌یان به‌سو‌زداری نه‌م قونا‌غه‌ هه‌ناسه‌ هه‌ل‌کیشه‌نه‌ پشتگیری ده‌کرین و چ له‌به‌ر نه‌وه‌ی له‌نی‌و خویاندا دا‌به‌شبوون به‌سه‌ر چه‌نده‌ها تایه‌فه‌ی ناینی و مه‌رجه‌عیه‌ت و زۆرا‌نبازی سه‌ختیان له‌نی‌وانیان هه‌یه‌، له‌دا‌هاتو‌ودا گه‌مه‌ی خوی‌نا‌وی نی‌وانیشه‌یان چا‌وه‌روان‌کراوه‌. نه‌مه‌ جگه‌له‌وه‌ی هه‌مو‌ویان پشت به‌نی‌زان ده‌به‌ستن له‌رو‌وی یارمه‌تی مادی و مه‌عنه‌ویه‌وه، ده‌سه‌لاتی نی‌زانیش خوی له‌قه‌یرانی نا‌وخو و ده‌ره‌وه‌دا گینگل ده‌دا، لی‌دی نازانم بو‌چی فه‌تویه‌کی سیستانی نه‌وه‌نده‌ به‌هه‌ند وهر‌گیری!!

شه‌پرکردنی سیاسی و فه‌ره‌هنگی له‌گه‌ل مه‌رجه‌عیه‌ت و فه‌توا‌چیه‌کاندا گه‌ر به‌نه‌نجامیش نه‌گات له‌رو‌وی پرۆتۆکۆلی سیاسیه‌وه، نه‌وا ترادیسیۆنی جه‌نگیکی درێ‌زخایه‌نی فه‌ره‌هنگی و سیاسی له‌لایه‌ن هه‌یه‌ کوردیه‌کان بو‌هه‌موو هه‌یه‌ بێ‌شکه‌وتوو‌خوا‌زه‌کانی نا‌وچه‌که‌ داده‌مه‌زی‌نیت که‌پی‌ویسته‌یه‌کی سیاسی و کلتووری به‌بو‌نیاتنانی کۆمه‌لگه‌یه‌ک له‌سه‌ر بنه‌مای نه‌قلانیه‌ت و زان‌کردنی مافه‌سروشیه‌کان بو‌

هه‌مووان. ئه‌و هه‌یزه عه‌ره‌بیه‌ی له‌ئێراقدا دژی فه‌تواچیه‌کان، گه‌ر ئیستا شه‌رم بن له‌ بدر ونبوونی رێکخراوه‌یه‌کی سیاسی و کۆمه‌ڵایه‌تی بۆیان، ئه‌وا له‌داها‌توودا ئه‌وانه‌ ده‌بن به‌و هه‌یزه و که‌سبکردنی ئه‌وان باشت‌ره‌ ئه‌و مه‌لایانه‌ی که‌وه‌ک خانوی وهره‌قه‌ی قوما‌ر وان، له‌گه‌ڵ تیکچوونی سوستیمی مه‌لاکانی ئێران، ئه‌وانیش داده‌رمێن. ئه‌مه‌ی باس‌کرد شتی‌که‌ له‌ ئه‌قلانیه‌ته‌وه‌ نێزیکه‌، به‌داخه‌وه‌ هیچ هه‌لوێسته‌یه‌کی وه‌هامان تانیستا له‌ حزبه‌ کوردیه‌کانی خۆمانه‌وه‌ نه‌بینیوه‌ وه‌ چاوخشاندنه‌وه‌یه‌کی خێراش به‌ رابووردیان موجیزه‌مان پێیسته‌ بۆ ئه‌وه‌ی شتی ناوه‌هایان ئی چاوه‌روان بکه‌ین، ئه‌وان تاوه‌کو ئیستا به‌ پێچه‌وانه‌ی عه‌لمانی و ئه‌قلانیه‌ کاریان کردووه‌، ئه‌ نجامی ئه‌مجۆره‌ کارکردنه‌ پێ هه‌له‌ و خێله‌کیانه‌ی ئیستا ده‌یی‌نین، که‌ ئه‌و هه‌یزه‌ حه‌وزه‌ویانه‌ نه‌ک ته‌نها دان نانی‌ن به‌ مافی کوردا به‌ لکو به‌ ئایه‌تیکی پان عه‌ره‌بیز م و ئیسلامیزمه‌وه‌ کار ده‌که‌ن.

ئیستا ئیوه‌ندی‌که‌ بۆ زۆران‌بازی نی‌وان خواسته‌کان و له‌هه‌مان کاتیشدا ئیوه‌ندی‌کیشه‌ بۆ به‌شداربوونی هه‌مووان له‌ مامه‌ڵه‌ی سیاسیدا که‌له‌نه‌ نجامدا نۆرمی هاوبه‌ش پێکده‌هێنین، ئه‌مه‌ چهنده‌ له‌ گوته‌ری دیموکراسیا‌یه‌یه‌کی ئه‌قلانی نێزیکمان ده‌کاته‌وه‌، ئه‌وه‌ندده‌ش زامنی ئه‌وه‌مان بۆ ده‌کات که‌کیشه‌ هه‌لواسراوه‌کانیش له‌نی‌وان یه‌ک‌دی‌دا به‌مه‌به‌شتی پێکه‌وه‌ ژیا‌نی هاوبه‌شانه‌ی ئاره‌زوومه‌ندانه‌ چاره‌سه‌رکه‌ین، ئه‌وه‌ی که‌ ئیستا له‌ ژێر په‌رده‌وه‌ هه‌لگیرساوه‌ شه‌ری مه‌لاکان و هه‌یزه‌ ئیسلامیه‌کانی له‌ رێگه‌گرتن له‌ دروستبوونی هه‌موو شیوه‌ ژیا‌نیکی مه‌ده‌نی، له‌وانه‌یه‌ له‌هه‌موو ئه‌و پو‌ودا‌وانه‌ی سه‌رنجیان راکیشابم ئه‌و داواکاریه‌ی چهند مانگی‌ک له‌مه‌وه‌به‌ری حه‌وزه‌ بوو له‌ به‌سره‌ که‌ ئه‌و به‌رنامه‌ په‌خشکراوه‌ره‌بیه‌کانی که‌ناله‌ کوردیه‌کان گۆرانی تێدا‌یه‌ دژی ئه‌خلاقی گشتیه‌!!، ئه‌م داواکردنه‌ له‌ پال چهند داواکردنیکی سیاسه‌نه‌ی دیکه‌ جه‌ختی له‌سه‌ر کرابوو، ئه‌م خاله‌وه‌ هه‌ستده‌که‌ین ئه‌و مه‌لایانه‌ ده‌یان‌ه‌وێت نه‌مۆزجی نی‌رانی بکه‌نه‌ مۆدیلیکی پیا‌ده‌وه‌ هه‌ولده‌دن نه‌ک به‌ به‌شدار ی راسته‌وخۆی سیاسیا‌نه‌ به‌ لکو له‌ودیه‌و دزگا سیاسی و کۆمه‌ڵایه‌تی‌ه‌کانه‌وه‌ خۆیان بکه‌نه‌ مه‌رج‌ه‌ و ئیله‌ام به‌خش، به‌کوردی و کرمانجی سوستیمی ئیمامه‌ت بکه‌نه‌ سه‌رچاوه‌ی ژیا‌نی رۆحی و سیاسی و کۆمه‌ڵایه‌تی و یاسایی، ئه‌مه‌ش ئه‌و هۆکاره‌ بوو وای له‌باقر حه‌کیمی ره‌حه‌تی کرد که‌ به‌راسته‌وخۆ نه‌یده‌وویست به‌شدار ی بکات له‌کاری سیاسه‌تدا، ئه‌و ده‌یوو‌یست له‌ سه‌ر

مؤدیلی خومەینی لە پشت هەموو دەزگا سیاسیی و ئیدارەیی کە ئەو دەیان شەیت هێلی گشتی سیاسەت و دەستوور دابەڕێژیت و نوابزێکاری گشتی بێت لە سەر مؤدیلی ئێمەیی گەورەیی جەمھوری ئیسلامی ئێران.

تراژیدیا له وه دایه که مهرجهیه ته کان و حهوزه و ئیسلامیسته کان خاوهنی شیماو جیهانبینییه کی پوون و ناشکرا و منهه جین ، به لام هیزه به نیو سکولاریست و علمانی و دیموکراسیخوازه کان خاوهنی هیچ بهرنامه یه کی دیاریکراو نین و هه ره مه کیه تیکی بیما نا له تهرحه سیاسی و به بمانه ستنه کاناندا دیاره ..

بەگەرەنەو ەبۇ يورگن ەابرمەن، دەتوانىن باس لەخائىكى گەرنكى دىكە بەگەين كەينىزەكان دەخاتەو ەلە ەەولەدان بۇ گەيشتن لە تىگەيشتنىكى ئەقلانى بۇ كىشەكان، ئەوئش ئەو مەرجهيە كە ەابرمەن باسى لىئە كەروو ەلەرەوى بەشدارى يەكسانەنى ەەمووان لە پىكەينانى نۆرمىكى گشتى بۇ مامەلە كەرنى سىياسىانە، ەابرمەن پىئويە بەشدارىكەرنىكى يەكسانى ەەمووان بە كەمايەنى وروزيەتى لە دارشتنى دەستورلىك، يان بەلگەنامەيەكى مېژووى ، بېريارىكى چارەنوسى، مەرچىكى سەرەكى پىكەينانى شىوازىكى ئەقلانىە بۇ گەتوگۇكەرن لەگەل يەكتىرى ، سەرەتايەكى دروستە بۇ پىكەينانى ئەو نۆرمە گشتيانەنى كەسياسەت و گەمەى سىياسەت بەگشتى لەداهاتوودا كىشە ەەنوكەيى و مېژوويەكانى خوى پى تاووتوئ دەكات. بۇ مەن زور زەحمەتە ەەندىك ئەو حزبە سىياسىە كوردیانەبىيەن لە دەرهوى بازەنى بېرياردانەن، لەدەرەوى گەتوگۇيى ەەنوكەيدان. لەدەرەوى ەەموو ەاوبەشيەتتىكى كوردیدان، ئەمەش زور حزبى وەك حزبى كۆمەنىستى كرىكارى و تەنانەت حزبە ئىسلامىەكوردیەكانىش دەگریتەو، مەن خۆم لەگەل ەەردوولادا ناكۆكم و لەگەل زور بېروپاكانیاندا يەكناگرمەو، ئەگەر دژى نەبم، بەلام كەرنە دەرهویدان لە بەشدارى سىياسى بەو زەبرە و بەهیزی چەك و كەنارخستىيان ئەك ەەر دژە بەپرنسىبەكانى دیموكراسیەت ، بەلكو مەترسى بەفۆدەمىنتالبوون و توندەرەویان، بەشىكى دەكەوئتە سەرشانى ەەمووان، دیارە كەنارگرتىيان دەبیتە ەوى ئەووى لەبەر ەوى ئایدۆلۇژيان و اگرتنى تەرازووى ەیزەكانیان پەنا بېەنە بەر تەحالفات لەگەل ئەو ەیزانەنى كەدژە دیموكراسین و فۆندەمىنتالەن، بەشدارى نەكەرنى ئەوان لەكارى سىياسیدا دەبیتە ەوى ئەوان ئەو

تەھالوفاتانەدا خۇيان بېينەھە، ئەوانەھە لای زۆرەھە خۇينەر سەير بېت كەلېم
 ئەگەر تەھالوفکردن حزبى كۆمەنىست بە نەينى ئەگەل ئەو ھىزانەھە كەناۋى خۇيان
 دەنېن (بەرگىرى) كەھەندىكىيان كۆنەبەسىيەكانىن و ھەندىكىيانىش ئەو ەھەربە
 توندەرەھە كۆنرانەن ھاتوون ئەئىراقدا گۆرەپانى شەرى خۇيان درىژىكەنەھە،
 ھەندىكىيان گروپەھە ئەلقاعىدەن ، ئەگەرئىكى شىاۋە!! ئەمانە لەبەر ئەۋەى دژى
 ئەمىرىكان و ئەنتى ئەمىرىكايىن ، ئەگەر تەھالوفى داھاتوويان ئەگەل حزبى
 كۆمەنىستى كرىكارى (گەر لەژىرەھە بېت و بەنەينىش بېت) ئەگەرئىكى چاۋەرۋانكرارەھە،
 ئەوانەھە سەير بېت لاي زۆرەھە خۇينەرەھە كورد كە زۆرەھە بەنىۋ چەپى ئۆيرۋاپايى و
 ماركسىيەكانىش گروپەھە كەۋرەھە ئايدۆلۈژى و سىياسى خۇيان لەسەر ئەو گروپانە بىيات
 ناۋە كەخۇيان ناۋ ناۋە بەرگىرى ، ئىدى گەر نوسەرئىكى ەك تارىق ەئى لە دوا كىتېبىدا
 (بۆش لە بابىلۇن) ئەو گرەۋە بكات ، بەۋەى ھىودارە ئەو بەرگىرە خۇى زىاتەر
 ئورگانىزە بكات، ئىدى دەبېت ئىسلامىيەك چى بلىت!!

ئەوانەھە ئىستا خۇينەرئىك بلىت : كەۋاتە بابەسىيەكانىش بەنىۋى بەشداربوۋنى
 يەكسانانە بەينىنە نىۋ گەتوگۇكانمان و ھەموۋان ئەم شايىيە سىياسىيەدا بەشدارىن!!
 ئەز دەلېم بەگەرەنەھە بۇ ئەزمونى جەزانىر و جەبەھە ئىنقاز ، دەتۋانىن ئەو
 دەرئەنجامە ھەلگىشىن ، بەۋەى ھەر گروپىك لە بەرنامە و پەيرەو بۆچوون و
 جىھانبىنىدا دژ بە پرنسىپى دىموكراسى و سكوئارىزم بوۋ ئەۋا بۆى نىيە بەشدار بېت لە
 ھىچ گەتوگۇ و كەدەھەكى سىياسىيەھە بىرپارەدەدا، مەترسىدارە كاتىك من بەنىۋى
 يەكسانى و ئازادى رىگەبدەم بە مەلەھەكى سىياسى ، دوور لە ھەموو پەيوەندىدارىيەك بۇ
 كۆمەلگە و مافى سرووشتى مەۋقەكان لەمومارەسەھە ژياندا، بېت و مەنەھەجى خۇينىدن
 سەرتاپا بگورېت بە مۇدىلىكى ئىسلامى ، گەر ئەمانە زۆرىنەھە دەنگىش بەينىن ،
 مادامەھەكى لەبەرنامەدا دژە دىموكراسىن، ئەۋا نابىت بەشدارىن تاۋەكو بەھەندىك ئەو
 بىرورپايانەن دەچنەھە و داندىنن بەۋ نۆرمە ئەقلاىيانەھە كە نۆرمى مافە
 سروشتىيەكانى مەۋق و مەۋالى گىشتىيە، ئەك ھەر ئەۋەندە بەلگو بەكەردەش ئەمە
 بەشەفافيەتەۋە بىسەلېنن، بەدەخەۋە ئەم قسانەم شىئىكى لە جەختكردن لەسەر زەبەر
 تىلدايە، بىگومان جەختى سىياسىيانە، بەلام زور جار بۇ ئەۋەى بتۋانىن خۇمان لە

هه‌په‌شه بپارێزین ئەک هەر دەبیّت بەرگری بکەین ، بە‌ئێ‌کو دەبیّت هی‌ریش بە‌رینه سەر
سەرچاوه‌ی هه‌په‌شه‌کان.

ده‌توانم ب‌لێم که ئە‌قلانیەت (راتسیۆنالیزم) تاکه کیلیی هاوبه‌شه ئە‌و
ده‌رگا‌دا‌خراوانه‌ی کیشه‌کانمان ئی ناکاته گ‌ری و لی‌مان ئالۆز نابێت، به‌ش‌داریکردنی
هه‌مووان و قه‌ناعه‌ت‌کردنی هه‌مووان هه‌نگاوی دروسته، که‌نارگرتنی ئە‌وانی دیکه
(الاخر) به‌بی ئە‌وه‌ی گ‌فتوگ‌ویان له‌گه‌ڵ‌دا‌بکه‌یت و ئالته‌رناتیفیان ب‌خه‌یته‌ به‌رده‌م و
کۆمپ‌رۆم‌یسی پی‌ویست له‌نی‌وان یه‌کت‌دا نه‌خ‌ریته به‌ر گ‌فتوگ‌و ، مه‌حاله هه‌ج
هه‌ول‌دانێک وه‌به‌ر بیّت له‌سەر ب‌چو‌کت‌ترین کیشه که‌بو نمونه کیشه‌ی ئاواره‌کانی شه‌ری
ناو‌خۆی هه‌ولێر و سلێمانیه!!، با‌ئیمه وه‌ک کورد خۆمان له نی‌و مائی خۆمان‌دا
هه‌ول‌ده‌ین کار بۆ ئە‌و نمونه‌جه ئە‌قلانیه بکەین بۆ پی‌که‌یانی ئە‌و نۆرمانه‌ی
که‌له‌دا‌هاتو‌ودا وه‌ک ترادیسیۆنی مامه‌ئه‌ی سیاسیانه زۆر کیشه له‌سەر شانی نه‌وه‌کانی
دا‌هاتوو که‌مه‌ده‌کاته‌وه.

گه‌ر ئە‌و هه‌ول‌دانه‌ی ر‌ی‌فراندۆم و ئە‌و گوتاره‌ی ر‌ی‌زدار مه‌سعود به‌رزانی و یه‌ک‌خستنی
هه‌ندێک له‌ب‌یروا‌کانیان له‌ ر‌و‌ی فیدرالیەت که هه‌شتا له سنووری شه‌رم ده‌رنه‌چووه،
پیکه‌وه‌گریه‌ده‌ینه‌وه ، ئە‌وا ده‌توانین نه‌ پرۆژه‌ی ر‌ی‌فراندۆم و ئە‌کسیۆنه‌کانی دیکه‌دا ،
ئە‌و ترس و گومانه‌ ئاشکرا‌بکه‌ین که نی‌مه له‌ به‌رامبه‌ر هی‌زه‌حه‌وه‌ویی و پان
عه‌ره‌بیزم‌دا چاوه‌روانی ده‌کەین ، له‌هه‌مان کاتیش‌دا تاوه‌کو زوو نی‌و خۆی مائی کوردی
پرۆژه‌یه‌کی کارکردنی سکولاریزه‌ی له‌به‌رده‌م‌دا نه‌بیّت و به‌ش‌داری هه‌مووان زامن نه‌کات
له‌و پرۆژه‌یه‌دا و له‌سەر چه‌ند ته‌وه‌ریه‌که کارنه‌کات به‌ پر‌ن‌سی‌پ‌ی‌کی گشتی هاوبه‌شه‌وه
، ئە‌وا مه‌ترسی بوونی هه‌مووان به‌ چه‌ند کوردی‌کی شۆ‌قینی توره‌ له‌ئارا‌دایه و
مه‌ترسیه‌کی چاوه‌روانه‌کراوه!! ، مه‌ترسی بز‌ر‌کردنی هه‌موو ئە‌و سائه سو‌ی‌رو تال و
ترشانه و ده‌ست‌پیکردن له‌و خاله‌وه‌ی ده‌ستمان پیکردووه، ئە‌گه‌ری ترسان‌کن و
له‌به‌رده‌می مائه‌کانمان‌دا هه‌په‌شه له‌ خۆمان و نه‌وه‌کانی دا‌هاتوو‌مان ده‌کات.

پیش ئە‌وه‌ی باس ر‌ی‌فراندۆم‌یک بکەین که هه‌شتا به‌ته‌واوه‌تی له‌ جو‌خ‌زی پرۆژه‌ی
حیزب‌ی‌کی سیاسی ر‌یزه‌په‌ری نه‌کردووه، ده‌توانینی له‌و چوارچ‌ینه‌یه‌دا باس له‌زۆر
ته‌وه‌ری گ‌رن‌گی دیکه بکەین ، که‌ده‌کر‌یت پرۆژه‌ی ر‌ی‌فراندۆم یه‌ک‌خاته‌وه له‌ گه‌ڵ
کارکردن بۆ سکولاریه‌ت و پلورالیزم ، وه‌ک سیستمی‌کی سیاسی فیدرالیه‌تی‌کی کوردی

نه‌وه‌کان و گه‌په‌لا‌ژنه‌کانیان...

چاوه پوانکراو. به لام پيش نه ودي باس له و مهسه لانه بکه م حه زده که م باس له
سهر سورمانی خوم بکه م له به رامبه ر به هیند و هرگرتنی جیدایانه ی نه و پرژه یه له لایه ن
حزبی کوردی خو یه وه که گومانی نه وه هه یه نه و پرژه یه ی بو به ر خورده ی جه ماوه ری
بیته نه ک پرژه یه کی جیدی بو فیدرالیته!!، بو نمونه، له ریکه وتی ۰۶،۰۱،۰۴ به ریز
دکتور فوناد مه عسوم له گفتوو گو یه کیدا له گهل که نالی جه زیره زور لاوه کیانه
باسی له پرژه ی ریفرا ندوم کردو به لکو نیجای ناوه های دا به جه زیره که گوا یه کاری
ناوه ها دووره له حربه که ی نه و وه، هه ر وه که نه و دی کاریکی نه شیواو بیته!!، گووتی
نه وه کاری چه ند که سیکی دیکه یه دوور له هیزه سیاسیه کان، به کوردی و به کورتی زور
نه و ریفرا ندوم ی بچوک کرده و به رگی پرژه یه کی سیاسی و جه ماوه ری جیدی
نیدامانی، به مهرچیک هه ر حربه که ی به ریزی و کوردسات و که ناله نیعلامیه کانی و
کومیته کانی ریفرا ندوم له نه وروپا و مالیه پری تاییه تیان بو نه م مه به سته له لایه ن
خو یانه وه خستونه گه ر!!، گه ر نه م دوور که وتنه وه نه بیته له لوجیک و نه قلاتیه تی
ساده ی سیاسی ده بیته چ پیناسه یه کی دیکه ی پینه خشری!! نه م کاره دژ به یه کانه نه و
سیاسه ته کۆنینه یه مان ده هیته وه بیر، که هه رچه ک نیوه بیکه ن، نیمه له دوا
نه نه جامدا بریار ده رین، نیوه کاری خوتان بکه ن و سیاسه تیش بو نیمه به جیه ییلن،
به داخه وه نه م نه زمونی عه ره بیسه له هه موو کۆبوونه وه کۆنگره سیاسیه کانیان،
که له دوا جاردا هه موو بیروا گۆرینه وه بریار دانه کان ده بنه وه به هه لم و له نیو
راواوه کانی ده سه لاتی سه رکرده کاند پهر شه بنه وه به داخه وه من چاوه رپی نه ووم نه م
دکتوره به ریزه ده کرد که بلیته: ریفرا ندوم مافیکی سرووشتی خومانه و گه یشتن به
نیگه یشتن یکی سیاسیه له نیو خوماندا له شیوی ریفرا ندوم بیته یاوه کو هه ر
پرژه یه که وه بیته مادامه کی له سنووری لوجیکی نه قلاتی و دیموکراسیه ته ده رنا چیته،
جیگه ی پشتگیر کردنی هه مووانه، چاوه رپیم ده کرد بلیته که ریفرا ندوم ته هه ر شونیه کی
نیرا قدا بیته جیگه ی هاندانه مادامه کی له چوارچیوه ی لوجیکی نه قلاتیایه و له دژی
ماهی که سیش کارناکات، به لام پیده چی عاده تر، موجه له ی هیزه نادیموکراسی و
حه زه ویه کان هیشتا پشته وینه ی نه و جو ره ته سهر یحاته کالو کرچانه بن، که هیوادارم
له داها تودا تو زیك سیاسیه ترو له کلتووریکی فهره هنگی سیاسیه وه نه و مه سه لانه
بروانری.

بۆ وەلامدانەوێ ئەوێ ئەوێ گومبەنتە لاوازی کە دەلیت: سیاسیانە نیە ئیستا باس ئە
 پرۆژەییەکی مۆدێرنی فیدرالی خوویستی کوردی بکریت و دەبیت دواخەری بۆ
 نایندەییەکی دیکە. کە ئەمەش چاوەڕوان دەکری ئە هیزە سیاسەتەکانی ئێمە، لەبەر
 ئەوێ ئەوێ ئیستا دەبینین تەنھا ترسیکی گەورەییە ئە تۆوانەوێ دەسلەلاتی
 حزبەکانیان گەر بچنە نیو بۆتە ئیراقییە دەولەتیدا، دەنا ئەگەر پێشینیاری ئەوێ
 بکریت، کە هەولێر و سلیمانی و دھۆک بەفیدرالی بمانیتەوێ کەرکوکیش وەکو
 کەشمیری پاکستان بۆ چەندەھا ساڵ بەهەتووسراوێی بمانیتەوێ، تاوێ دەستوریکی
 ئیراقی کاری تێدادهکات. ئەوێ من پێمانیە ئەوێ نیمچە چارەسەر، ئەگەر
 پێشینیاری کردنی هەبێ ئەلایەن هیزەکانی دیکە نیو مەجلیسی حوکم و
 چاوەڕوانکراویشە کە حزبە کوردیەکان پێی رازی بن !!، ئەمە ئەسەرێکەوێ دەسلەلاتی
 ناوچەییان دەپاریزی و ئۆکالیەت بەپاریزراوی دەمانیتەوێ و ئەلایەکی دیکەشەوێ
 خۆیان دەپاریزی ئە هەموو شەڕیکی سیاسی و فیکری ئە پێناو مەسەلە
 میژووییەکانیاندا، کە شەڕی ناوێ ئەگەر فەوتاندنی دەسلەلاتیان ئەنیو مەجلیسی
 حوکم و لەبەرەمبەر ئەمریکاییەکاندا دەخاتە مەترسیەوێ، هەرەوێ ئەبەر ئەوێ
 ئەمان خاوەنی پرۆژەییەکی بەرەنگاریبوونەوێ سیاسییەکی جیدی نین سەپارەت بە
 مەسەلە کوردی، چ لەبەر ئەوێ ترسی ئەوێان هەبێ گەر بچنە نیو شەڕی ئەوێان
 هیزە کوردستانیەکانی پارچەکانی دیکە و سەرچەم کوردی دەروو و ناوێ پشنگیریان
 دەکەن و ئەمەش مانای ئەوێ کە ئەرکی زۆر چارەنوسازیان دەکەوێتە ئەستۆ و بەرە
 جەنگی سیاسی و کلتوری ئە سنووری شەڕی پارچەییەکی کوردستان تێپەر دەکات،
 ئەمەش بەپێچەوانە پیلانی ئەمانە لەمانەوێان ئەنیو چوارچێوەی سیاسەتیکی
 ئۆکالەکی. دیارە ئەمە خەونی ئەوان نیە و مانەوێ ئەوان بەکوردی و کرمانجی هەر
 ئەو سنوورە نەبیت هیچ ئاسۆگەییەکی دیکە نیە و جگە ئەوێ خوشیان توانای خۆیان
 باش دەناسن کە شەڕی ئەوێان بەو رابوردووە شیواو و بەو تەشکیلە سیاسییەکان
 ناکریت. ئەمە ئەگەرێکی ترسناکە کە نابیت ئێمە کورد ئەوێندە بەحەماسەوێ ئەو
 تەسریحات و تۆزە گوشارە ئێمە دواپێ بروانین. ئەوان تەنھا کێشە ئەوێان هەبێ
 پەراوێز ئەکرین و ئەو پەراوێز کردنیان ئەم دواپێدا بەدی کرد، کە وەک ئە
 گوتارەکە پێژدار مەسعود بارزانییدا بەناشکرا تەعبیری ئەخۆی کردووە.

ئەلتنەراتىفى فېدرالىيەتى كوردستان بە ھەولير و سليمانى و ھەوگەو و ھىشتنەو وى كەرکوک بە ھەئاسراوھىي ، ماناى ھەنگيرسانى فېتنەيەكى بەردەوامە ئە كەرکوکدا و كەشميرىكى دىكە دروست دەبىت ئەناوچەكەدا كەسالانىكى زۆرى شەرو پىكدان و موئامەرە و پەراويزکردنى كورد و ئەوانى دىكە ئە خۆدەگري. ديارە (سيستانىيەت)يش وەك دياردەيەكى سياسى مەترسیدار ئەكەشميرى داھاتوودا رۆلىكى خراپ دەبينىت، ئىدى ئەو شارە ئەك ھەر كىشەكە بە ھەئاسراوھىي دەمىننەو بە ئكو كىشەى دىكەى بۆ زیاد دەبىت، كەواتە چارەسەر چيە؟!

بۆ وەلامدانەوئى ئەم پرسیارە پىوئستە ئاورپك بدەينەو ئەو سەرچاوەى ترسەى كە كەمايەتيەكانى دىكەى نىو كەرکوک ھەيانە بەرامبەر بەكورد وەك ھىزىكى بەھىزى بەگزاچووى حكومەتە ئىراقىيەكان و قورسيان ئە ناوچەكەدا، بەلام چى وایان ئیدەكات ئە ئیمە بترسن؟! دەتوانم بلىم ئەوئى كە وا ئەوانى دىكە دەكا ئە وپروژەيە ئیمە بترسن ئەو بىرکردنەو ھىلەكيانە و مومارەسانەيە ئە دواى راپەرنەو تەوئەكو ئىستا دژى يەكترى ئواندومانە، ئەوان بينيان چۆن ئیمە بەھەزارەھامان ئەيەكترى كوشتووە و مال و حالى يەكترمان تالانكردووە و يەكترمان بىكەرەمەت كردووە. ئەو ترسە ئە دئى ئەو كەمايەتيانەى نىو كەرکوک و كوردستان بۆتە ئەوئى بروامان پىنەكەن ولىمان بترسن!!، ئەوان بينيان كە ئەكاتى كەوتنى بەغدا و ھاتنە نىو موسل و كەرکوكەو ئەو ھىزانە چ كەم و چ زۆر تالانيان كرد و مائيان داگیركردو ئە نىو خۆشياندا ئەسەر پارە و غەنیمە چ ھەرايەك دروست بوو كە ماوئەيەكى زۆر بوو ھۆى ساردیەكى سياسيانە ئە نىوان ئەو ھىزە سياسیە كوردیانە.

لەبەر ئەم ھۆيانە گۆرپنى ئەو وینە ناشرینە ئەركى يەكەمى ھەموو ھىزە سياسى و رۆشنپىرانە ئەم قۇناغەدا، ئەمەش بىگومان ئە نىو خۇمانەو دەستپیدەكات، (سەرنجى خوینەر بۆ گوتارىكى رپىن ھەردى رادەكیشم كە ئە ژمارەكانى رابوردووى ھاوتیدا ئەمەر مەسەئى كەرکوک گشتووگۆئى ئەسەر كردبوو) ، گۆرپنى ئەو وینە دزیو بەو دىت كە ئیمە ئە پال پروژەى فېدرالى، باشتەر سەرەتا باس ئە پىكەينانى دەستەلاتىكى كۆمونيكايشى ھاوئەش بكەين كە ئەكەرکوکدا ئەگەرى تاقىكردنەوئى ھەيە ، ئە پال ئەوئەدا دەكرىت رېفراندۆم بۆ بەرھەمىنانى [بەئگەنامەيەكى مېژووئى] تەرخان بكرىت، بەئگەنامەيەك كەخەئكى كوردستان ئەسەر دوو مەسەئى گرنگ برپار بەدن

یه که میان: مافی میژوویی خویان به سنوور و زمان و کلتووره و دووهه میان: مافی هه لێژاردنی سوستیمیکی سیاسی که بناغه ی مامه له ی کورد بیته له گهله دهستووری داهاتووی ئیراق.

ئه ز پیمووایه ده بیته سیکولاریزم، به مانا باوه که ی علمانیته که له جیاکردنه وه ی ناین له دهوله تدا خوی ده بیته وه و پلورلیزم که نه ویش هاو به شی عادیلانه ی سیاسیانه و کلتورانیه هه موو حیزب و ریکخوا و نه ته وه و ناینه کانی دیکه ده گریته وه له کوردستاندا، به ردی بناغه ی ئه و سوستیمه سیاسییه فیدرالیه کوردیه بیته . ئه م دوو خاله گرنگه که ده کریته و ورده کاری دیکه ی لی بیته وه بناغه ی ریفارندومیک ده بیته که هاو به شی هه مووان و یه کلا کردنه وه ی هه موو کی شه کان زامن بکات. ئه مه زه مان تیکی میژوویی ده دات به کورد و ترسی نه ته وه کانی دیکه ی سنووری کوردستانی میژوویی ده ره وی بیته وه، کاتیک بینن که سوتیمی سیاسی له کوردستانی فیدرالدا دان به مافه کانیاندا ده نیته و پلورالیزم ده کات به سوستیمی گه مه ی دیموکراسی، ئه مه چه نده هیزه کۆنزه قاتیف و سه دری و شه تواجیه کان توره ده کات ، ده نه وه نده هیزه بی شه که وتوخا وه کان لیکنیزیک ده خاته وه، به تاییه ت کاتیک ئیه باس له به شداری هاو به شی هه مووان بکه ی ن، به دان پیدانی به یه کتری ده ستی بکات، به به ره مه هی نانی به لگه نامه یه می میژوویی له لایه ن هه مووانه وه که سنووری میژوویی کوردستان دانی پیدابنری و ئیمه ش دان به و عه ره بانده بان بن که له کۆنه وه له که رکوک و کوردستاندا ده ژین و تورکمانه کانیش به هه مان شی وه ، ئه مه کلدانی و نا شووریه کانیش ده گریته وه، به لگه نامه یه کی میژوویی ناو ها گه ره له چوار چی وه ی ریفارندومدا بیته، ریکره له به رده م ئه وه ی که شمیریکی دیکه له ناو چه که دا قوت بیته وه.

ده بیته عه ره بی سونه و شیعه ش له وه تی بگه ن که مه یه سستی ئیمه ده ستگرتن نیه به سه ره نه وتدا و مه حروم کردنی نه وان نیه که سالا هایه پیکه وه له ژیر سوتیمیکی دیکتا توریانه دا نالاندومانه و هاو به شی مان زۆرتره وه که له جیاوازی ، نه خیر ئیمه ته نها داوای دانی پیدانی ئه و فا کته گرنگه ده که ی ن، که پییده ئین مافی میژوویی ، ئه وه ی ئه و ترسه ده ره وی بیته وه ته ره کاردنی سوستیمی علمانی و پلورالیزمه له داهاتوویی ده سه لاتی سیاسیدا.

نەم تېزانە دەمانگەيەنئىتە تېگەشتىنئىكى ھاۋەش بۇ مەسەلەكان و لەۋەشەۋە بۇ
 يېڭىمەن مامەلەيەكى كۆمىنكاتىش، بۇ لەۋەى زياتر لەم چەمكەى ھاىرماز تېگەىن
 دەتۋانىنى بىلن دەسلەلاتى كۆمىنكاتىش، ياخۇد مامەلەيەكى كۆمىنكاتىشى ، لەۋ
 پەيۋەندىيە كە پابەندە بە كوردەى [نەقلانئىزەكردنى ژيان] لە ھەمۇ بۋارەكاندا،
 كاتىك ژيان نەقلانئىزەدەكرىت، سنوورى ئىۋان ئاين ونەتەۋەكان و كىشەكانيان تەنھا
 لەچۈرچىۋەى ئىلىتەى (نوخەى) سىياسى و رۇشنىرى و ھەرمانبەرى گەۋرەدا
 ھەنئاسورپىت ، بەلكو دەستەلاتى ئەۋان لاۋاتر دەبىت و ئىزىكبۈۋنەۋەكە لەۋ سوتىمە
 كۆمىنكاتىشە پتەۋتر دەبىت، چىدى كىشەكان لەسەر بنچىنەى نەتەۋەچىتى و مۇرالى
 ئاينى و عادەتى ئارتۇدۇكسىيەنە چارەسەر ئاكرىت ، بەلكو لەسەر بنچىنەى رۋانىيىكى
 گشتكۆبى ھاۋەشەۋە مامەلەى لەگەلدا دەكرىت.

ئەز پىئەۋاىيە گەر رېچكەى پرۇژەى رېفراندۇم و ھەر پرۇژەيەكى دىكە لە گەل
 بەرھەمەنئانى [بەلگەنامەيەكى مېژۋىي] ئاۋەھادا يەكبگىرىتەۋە، لەپال ئەۋەشدا
 سۈستىمى سىياسى و جۇرى سۈستىمى سىياسى لە كوردستانى فېدرالدا ئامانجى ئەۋ
 پرۇژەيە بىت، كەخۇى لە سكولارىيەت و پلورالىزىمدا دەبىئىتەۋە، بەۋ مەرجەى كە
 سكولارىيەت و پلورالىيەت لەھەمۇ ھىزە ئىراقىيەكانى دىكە تېگەيەنرئىت ، كە بەھىچ
 شىۋەيەك جىياكردنەۋەى ئاين لە دەۋلەت دژ بەرۋى ئاين نىيە لە كۆمەلگەدا ، گەر
 پابەند بىت بە بنەما سەرەكىيەكانى دەستورلىك بىرۋاى بەمافە سرووشتىيەكان و
 پلورالىزم ھەبىت، گەر شەرىكى ئاۋەھا شان بەشانى شەركردن لەسەر فېدرالىيەتى
 كوردى لەنىۋ خۇدى دەستەلاتى تازە لەدايكبۈۋى ئىراقىدا نەكرىت ، ئەۋا وامان لىدئىت
 ھەمۇ كىشەكانى دىكە بەھەنئاسراۋىي بىمىنئىتەۋە. جەۋزە و سىيىستانى و سەدىيەكان
 گەر بزاقن ئىستە ھىچيان بۇئاكرئ لە كوردنى خۇيان بە بەباۋكى رۇخى ياساۋ دەستورى
 ئىراقى ، ئەۋا ھەنئەدەن ھەمۇ كىشەكانى دىكەى ۋەك كىشەى پلورالىزم، سكولارىزم،
 كەدەبىت لە دەستوردا جىگىرىكرىت ، ھەنئەۋاسن ، ھەنئاسىنىش ، ماناى دروستبۈۋنى
 كەلئىنئىكى گونچاۋ بۇ يارى فەتۋاۋ و گەۋرەكردنى ترس لە عەلمانىيەت و پلورالىزم و،
 بىگومان فېدرالىيەتى كوردىش!!

بەم شىۋەيە مۇستەھىلە فېدرالىيەتى كوردى بەنەنجام بگات ، بەبى نەم دوو مەرجە
 سەرەكىيە ، يەكەمىيان دانىيدانانى مېژۋىي ھەمۋان لەشىۋى [بەلگەنامەيەكى

میژوویی] و دووهه میان جیگیرکردنی عه‌لمانیته و پلورالیزم له‌نیوهه ریمی فیدرالدا، بیگومان به هه‌وڵدان به‌کردنی هه‌موو پرۆژه‌کانی وهک ریفراڤدۆم به‌ نیوه‌ندیکی گفتوگۆ میژوویی، که نه‌لته‌رناتیف بخاته به‌ردهم حزبه چه‌پیندراوه‌کانی نیوه‌ندی سیاسی کوردی. گهر ئهم دوومه‌رجه پینکرا کاری بو نه‌کریت، گهر ئیستاش فیدرالیه‌تیش بسه‌پینین، نه‌وا له‌سایه‌ی حکومه‌تیکی ناوه‌ندی دیسپۆت و پر فته‌واجی و ده‌ستوری کاتی و دژه عه‌لمانیته‌دا، نه‌و فیدرالیه‌ته له‌هه‌ره‌شه‌دا ده‌بیته.

ده‌رباره‌ی مه‌رجی دووهه‌می به‌شداری هه‌مووان له‌هه‌لته‌رژاردنی جوړی سوستیمی فیدرالی و نه‌خشی داها‌تووی شیوه‌ی گه‌مه‌ی سیاسی له‌ کوردستانی فیدرالدا، پێویسته نه‌و‌ه‌بیلین که له‌م گه‌مه ترسان‌که‌دا هه‌مووان به‌شدارین و نه‌وه‌شی گه‌روی نه‌وه ده‌کات به‌ته‌نها که‌مانچه‌ژنه‌ی ئهم کۆنسیرتنه‌ خۆنایه‌ بیته، گه‌رویکی دۆرا‌وانه ده‌کات له‌ سه‌ر خۆی و سه‌ه‌ینیش خۆی و ئیمه‌ش ده‌بینه ژێر ده‌ست وه‌قاجی نه‌وانه‌ی رقیان له‌ هه‌موو جوانیه‌که. سیستانی نه‌ موسیقای ده‌ویتی و نه‌نه‌ده‌ب و نه‌نافه‌رت و نه‌ رۆناکی و نه‌هوشیاری و نه‌گفتوگۆ، نه‌به‌وه‌ش خۆش‌حاله که‌نیمه‌ خاوه‌نی هاوکۆیه‌کی گشتی بین، ئهم قسانه‌م بو‌نی قه‌ومه‌یه‌تی لێدیت، به‌لام ده‌بیته نه‌وه بزانی که‌چنده دژایه‌تی نه‌وان له‌ خزمه‌تی کیشه‌ی کوردیدایه، نه‌وه‌نده‌ش له‌ خزمه‌تی عیلمانیته‌دایه، شه‌رکردن بو‌ سکولاریزم، شه‌رکردنه نه‌ک بو‌ به‌ده‌سته‌ینانی فیدرالیزم، به‌لکو زامنی پاراستنی نه‌و فیدرالیه‌ته‌ چاوه‌روانه‌کروایه، نه‌فلا‌نیته دژه مافی چاره‌ی خۆنووسین نیه، چونکه به‌ مافیکی سرووشتی تیده‌گات، دژه گه‌تووگۆ نیه، چونکه گه‌تووگۆ و تیگه‌یشتن له‌یه‌کتری بنچینه‌ی نه‌فلا‌نیته‌ و له‌دۆزی سیکۆلاریه‌تیش جیا‌نا‌یته‌وه.

ئیمه ناتوانین هیچ ریفراڤدۆمیک به‌نه‌نجام بگه‌یه‌نین، که‌تاوه‌کو ئیستا پیاوانی فایله‌کان له‌نیوماندا به‌ناسوده‌گی و بیلپیرسینه‌وه‌ی توند و عادی‌لانه گالته به‌را‌ب‌وردووی ئیمه ده‌که‌ن، تۆ ناتوانیت به‌ که‌سیک بلیت شه‌و بێخه‌م بجه‌وه و دیموکراسیه‌ت گه‌شه‌ده‌کات و ریفراڤدۆم نه‌نجام ده‌ده‌ین و ده‌بین به‌ خاوه‌نی ده‌نگی خۆمان، به‌مه‌رجیک هه‌زاره‌ها تاوانباری جه‌نگ و دز و پیاوکۆ به‌نیو کۆمه‌لگه‌دا به‌ناسوده‌گی یاری خۆیان ده‌که‌ن، من پیموایه بو‌ نه‌وه‌ی باس له‌ ریفراڤدۆم بکه‌ین، ده‌بیته باسیش له‌کیشه‌ی ریگه‌ره‌کانی ریفراڤدۆم بکه‌ین!!، که‌خاوه‌ن فایله‌ و تاوانبارانی و بازرگانه‌کانی جه‌نگی چهند ساڵه‌ی ئیمه‌ن له‌ دژی دیکتاتۆریه‌ت. پیموایه شان

بۇ ئەۋەي كېشەي جەبھەي ئىنقاز دووبارە ئەكەينەۋە دېموكراسىيەت ئەبىيە دار دەستىك بۇ سەرگەۋتنى ھېرە ئىسلامى و ھەۋزى و قەۋمەجىە دواگەۋتوۋەكانى ئىراق

و دۆزى كوردى نەكەۋىتە ژۇر دەست و قاچىانەۋە، تەنھا يەك چارەسەرمان ھەيە
 كەتەنھا يەك رېگەى لەبەر دەمدايە، ئەۋىش دىموكراسىيەتتىكى ئەقلاى كوردى و
 شەركەنە ئەپپىناۋى پەرەپپىدانى ھەموو پەرۋەيەك ئە گەتوگۇ و شەفافىيەت نىزىكىمان
 بخاتەۋە، بۇ ئەمەش پىۋىستمان بە رۇحىكى كوردانەى بەھىز ھەيە بەرامبەر
 پىداچوۋنەۋەى مېژۋى پر جەنگمان ، بەھەمان ھىزىشەۋە پىۋىستمان بە برپارى
 نازايانە ھەيە لەدژ ھەموو ھىزىك كە دژى مافە سرووشتيەكانمان كار دەكەن،
 پىۋىستمان بە پەرۋەيەك ھەيە كەدەكرى ئەك ھەر رېفراندۇم بىت بۇ فېدرالى، بەلكو
 پەرۋەيەك بىت بۇ سوستىمىكى سكولارىزم لەسەر بنچىنەى دىموكراتىيەتتىكى راتسىونال
 (ئەقلاى) دامەزراى ، ئەك دىموكراسىيەتتىكى زۆرىنەى فەتۋاچى و قەۋمەچى و
 سىتانىيەكان....

پیشانگای کتیبی فرانکفورت و

راوېوچوونیکى کال وگرچى نه ندام په پله مانیکى کورد ..

پیشانگای کتیبی فرانکفورت میهره جانیکى یه کترناسینى ناشقانى کتیبه به کتیب و ناهه نگیكى شادبوونه ودى نه دهب و هونه ره له نیو روو به ریکى فراونتردا، لهو قه ناعه ته وه سهرچاودى هه لگرتووه که ده زگاکانى چاپ و بلاوکاره کانى کتیب (ناشر) و نوسه رکان و خوینه رى هه موو میله تان و کلتور و رکان یه کترى بناسن و هه لیکی ره خساوه بو تیگه یشتن له ده وى دیکه، له کلتورى به رامبه ر و نه هه مانکاتیشدا خو نیشاندانیکی ره وایه بو هه موو کلتوریک که کتیبى خو نیشاندا و نه هه مانکاتیشدا شانازى به جوانیه کانى نه دهب و شیعر و کتیبى چاپکراوى بکات، هه موو سالیك له نه لمانیا و نه مانگى نوکتوبه ردا نه م پیشانگایه بوماووى چهند روژیک ده کریته وه و به هه زاران ده زگای چاپ و نوسه ر ناشقانى کتیب و روژنامه و گوشاره کانیش به شدارى تیدا ده کهن. دیاره من لیره دا نامه ویت باس له وهش بکه م که نه وانه ی به شدارى ده کهن له نوسه روه و بیگره تاوه کو بلاوکار و گوینگر و ناشقانى کتیب نه ناستیکى خویندنه وهدان و جیدین له گوینگرتن و به شدارى، به تاییه ت که هه موو سالیك ویستگى شه منده ره و فروکه خانه و شوینه گشتیه کان له فرانکفورت ده خرینه ژیر کوئترولیکی تاییه ته وه و هه ولده دریت به ییى توانا ریگه ناسانى بکریت بو له و ژماره بیشتوماره ی ناشقانى نه دهب و کتیب که له هه موو شاره کانى نه لمانیاوه بو نه وى سه فهر ده کهن و پاره یسه کی زور بو شه منده فهر و کتیب کرین و مانه وهش ته رخان ده کهن، نه مه جگه له وهى نه هه موو نه وروپاوه موسافیران به خویان و جانتاکانیا نه وه له فروکه خانه و ویستگى شه منده فهر ریگای نوټومبیلی خیرا درده کهن و خویان ده کهن به و پیشانگایه دا. دیاره نه مسال به شداربوونى تاییه تی ده زگاکانى چاپى عه ره بن به و ژماره تاییه ته موزیکى زیاتر سهرنجراکیشی پیبه خشى، به تاییه ت له وای یازده ی سیپته مبه روه روژشنبیرانى نه وروپى ده یانه ویت زیاتر زانیارى دربارى نیسلام و عه رهب و نه ته وه کانى نه وناوچانه، به کوردیشه وه، بزانن. هه لنديك له وانه نه باگراوه ندى زانیاریان نه مه ر زورانبازیه کانى نیستای دنیا و تیورؤو نیسلامیزم و سیاسه تی

نيوكۇنۇزەرقاڭزىمى ئەمىرىكايى ۋە ھەلۇكانى پىنڭاگۇن ۋە كۇشكى سىپىيە ۋە ، ھەلۇدەدەن
رۈۋى دوۋھەمى ئەۋ زۇرانىبازىيە بىناسىن كەبەتيرۇر ۋە پىش مۇدىرنە ۋە نادىمۇكراس ۋە
.. ھەتد ، پىناسە دەكرىت.

بەشداربۈۋىنى كورد ۋە ھەلۇدانى ئەۋ گە نچە دىسۇزانە بەرىڭخستىنى بەشيك بۇ كىتىبى
كوردى جىڭەي خوشچانلى ۋە دەستخوشانە ۋە ھاندانىانە ، ۋەك يەكەم جار بەشداربۈۋىنى
لەبۇنەيەكى ئاۋەھادا ، جىڭەي سەرنج ۋە دەستخوشى ۋە ھاندانە . ئىدى كاتى ئەۋەش
ھاتۋە كەدەسەلەتى كوردى بەجىدى بىر لەكتىب ۋە رۇژنامەبىكاتەۋە ، كاتى ئەۋە ھاتۋە
ئەۋ ھەقىقەتە سادەيە تىبىگەين كەكتىب ۋە كىتۈر ۋە شىعرى جوان ، جوانترىن نوينەرى
جەۋھەرى كۆمەلگەكان ۋە ئەۋ ھىزەشى جەخت لە سەربەستى پاپ بۇچۈۋىن دەكات ،
گرەۋىكى سىياسى دەباتەۋە كە بەردەۋامى پىدەبەخشىت بۇ تازەكرەنەۋەي خۇي ۋەك
ھىزىكى سىياسى .

بەلام بەداخەۋە ھەمىشە ئەۋانە نوينەرى رۇشنىيران بوۋىن كەلىۋار (نانوسىن) ۋە غىبابى
جىياھىبىنى رۇشنىيرى بۇ دەۋرۈبەر پادەستۋان ، ئەۋانە كاتىك دەنۇردىنە ئەۋ بۇنانەي
كەنامۇيە بەئەۋان سەريان لىدەشۈيۋىت ، لەبەر ئەۋەي ئەۋى ، بەتايىيەت پىشانگاى
كىتىبى فرانكفۇرت ۋە كۆرەكانى جىڭەي كارى جىدىن ۋە پاپۇچۈۋىنى جىدىيە ، نەك كۆرۈكى
موجامەلەي حزب ۋە مەجسۇبگەرەنەي ئەۋ ۋەۋە ئەسەر حسابى رۇشنىيرى .

لەبەرۋارى ۹۱ نۇكتۈبەردا ، بەرپىز خەسرەۋ جاف خۇي [ۋەك نوينەرى رۇشنىيرانى
كورد لە پەرلەمانى كۆزدىدا] پىشكەش كورد ، لە يەكەك لە كۆرەكانى پىشانگاى
كىتىبى فرانكفۇرت بەشى ئىراقىيەكان كۆپلەيەك شىعرى خويندەۋە . كەئەگەر ئەۋە تاكە
بەشدارى بوۋايە قەيدى نەبوۋ ، لە ئەزمۈنى خۇمەۋە ۋەك خوينەرىكى ئەدەب ،
دەتۋانم بلىم ئەۋ چەند دىرە شىعريە زۇر ترسناك بوۋىن !! ، بەھەرچال ئەۋەش كىشە
نەبوۋ لاي من ، گرنگ ئەۋەيە كورد ئەندامىكى پەرلەمانى ھەيە شىعەر دەنوسى ۋە
دەيخونىيەۋە !! ، تەنھا بوۋىنى ئەۋ بىرۈكە سانايە ۋە جولاندنى لە نىۋو نىۋەندىكى
ئەئمانى ۋە ئىتتەرناسىۋىنالى بەخشىنى ۋەنەيەكى جوداۋازە بەدەمۋاچاۋى ھىزىكى سىياسى
كەھەلۇدەدات لەرپىگەي كىتۈرەۋە خۇي بىناسىنىت ، گەر نەكەۋىنە ۋەھمى
ناسىۋىنالىستانەۋە ، كارىكى خراپ نىيە ، بەلام بەداخەۋە ۋەك گۈۋىتەم ھىچ دژى ئەۋەش
نىم كە پىپاۋىك بەتۈبىزى بىت ۋە خۇي بىكات بەنوینەرى ھەموو رۇشنىيرانى كورد !! ،

نه و هه شم پښ قوونده چوو، منيك كه به خوم و جانتايه كي شانه وه به ريكهوت به لای نه و
 كوره دا تنيه ربووم، كه (عزیز خه يون و نه مه ل جبوري و خه لیل شه وقي و روماننوسی
 ناسراوی ئيراقی فوناد نه لتكرلی) به شداريان تيدا كرد و بيگومان به ريز خه سرو جاف
 و عه لی شه لاهی شاعيريش به شداربوون، منيش وهك هه موو ناشيكي كتیب له م پيشانگا
 بو نه وی ديكه، له و كوره بو نه وی ديكه گويمده گرت، وهك هه موو گوگيريك هه ستم
 ده كرد ده بيت نه وانه قسه بكه ن كه داودت كراون و ئيمه ش ته نها پرسيار بكه ين و گه ر
 پيوستيش بكات راو بو چون ده گورينه وه، كار ه ساته كه نه و كاته ده ستی پيكر د كه بر ياردا
 مي زگرديك له مهر مه سه له ی ئيراق به ستریت و ئيمه ی گوگيريش پرسياره كانمان
 ئاراسته ی به شداربووان بكه ين، بيگومان (نوينه ی روشنيراني كورد له به رله مانی
 كوردستانيش) يه كيك بو له به شداربووانه، پرسياری سه ره كي نه وه بوو: نایا
 هه ئويستی روشنيران چيه سه بارت به دا گير كردن و سياسه تی نه مريكا له ئيراق و
 ناوچه كه دا؟!، سه رده تا خه لیل شه وقي ويستی وه لامبداته وه، به لام كه بينی خه سرو
 جاف به حه ماسيكي سه يره وه ده ستی هه ئبری و ديوويست له پيش هه مووانه وه
 وه لامبداته وه، مايكرو فونه كه يان دايه ده ستی و به ريزی به حه ماس و سووربوته وه ديه كي
 سه ير گووتی: ئيمه ی كورد سوپاسی نه مريكا ده كه ين كه رزگاری كردين له سه دام، نه گه ر
 نه مريكا نه بووايه نه وا ئيمه بو سه د سالی ديكه له ژير پوستانی سه دامدا ده بووين.

بيگومان نه م قسه يه هه مووانی سه رسامكرد. سه رده تا نه ئمانه كان و بيگومان نه و چهند
 ئيراقيه شی كه له كوره كه دا دانيشتبوون، به تاييه ت نه و دوو ژنه ئورينتاليسته ی
 به ناوبانگه ی نه ئمانيش له وئ دانيشتبوون كه چه ندها كتیبيان له عه ربه يسه وه
 وه رگير او دته سه ر زمانی نه ئمانی، نه وه جگه له وئ نه وانه ی گو بيان ده گرت هه موويان
 خوينه ی جیدی و گوگيری جیدی بوون. راستی من له شوینی خوم سووربوومه وه، ئاره قه م
 كرد به و راساده وكا نوكرچه ی كه (نوينه ی روشنيراني كورد) ده ريبی، كه نه مه
 قسه يه كي ساده ی سه رجاده يه، به لام هه رگيز ناكاته ناستی ليكانه وه ديه كي منه جی
 روشنيرانه، چ جای له دیداری فرانكفورتدا بگوتريت!!، نه گه ر نه و براده ره وا
 مه زنده بكات سياسیانه قسه ی كردووه، نه وا له و بر وایه دا نیم سياسی كورد نه وه
 ساده بيت له ژير سایه ی نه و بر وایه بژی، گه ر هاتوو ميديای حزبیش پر و پا گه نده بو
 نه و مه سه له يه بكات، نه وا نه وه ميديايه كي تاييه ته و مه رج نيه هه موو گوتراوه كانی

كه به شدار بوون ، گووتم : يه كهه نهوه راي نهو به ريزه خوييه تي و له وېروايه شدانيم
لايه ني ره سميش كه نهو به نيويه وه قسه دهكات نهو ونده ساده بيت ، دووه هم رۇشنبيري
كورد و مروى كورد نهو ونده ساده و بن بيره وهرى نيه كه نهوه له بيريكات كاتيک سه دام
به كيمياوى كوردى جينو سايد ده كرد و نه نفالى ده كرد ، رامسفيلد وهه لوكان يه كهه
پشتگيري سه دام بوون، نيمه نهو ونده ساده بن كه له ماوى بيست و چوار كاتر ميړدا هم موو
نهو رووداوانه له بيركه ين، نيمه نهو ونده ساده بن بېروا بهو له وروپاش بكه ين ،
جكه له وهه تيناگهه سوپاسى چى بكه ين و بوچ شتيك ؟ ، نيمه نهو ونده بن ياده وهرى بن
و جياوازي راي رۇشنبيران وده سه لات له كوردستاندا ، له مهر زور مه سه له خاوه نى گفتوگو
و زورانباز به كي تاييه ته و خاوه نى خاسيه تي خوييه تي ..

به ههر حال من ليړدها نه مانه دهنوسم بو نهو زاته ، له بهر نه وى و اېزانم وه رگيړه
عه ربه به كه له وى قسه كانى منى به باشى له نه لمانيه وه بو خه سره و جاف وه رنه گيړايه
سهر عه ربه ي، بو نه وهش نهه چنده ديړه دهنوسم بو نه وى به ريزى جياوازي بكات له
دانيشتنى كورپكى موحامه له و براده رايه تي له سهر حسابى رۇشنبيري و كورپكى جيدي
له شويينيكي و لك فرانكفورت و له چوارچيوه كوش وهه وايه كي (رۇشنبيري نه لمانى) دا

نهوانه ي به شدار بوون ، نيگه ران بوون له وى كه نه ده ب و رۇشنبيري ميلله تيك بهو
سه لبييه ت و كال و كرچيه بخريته روو .. دوا وو شهه بو به ريز خه سره و جاف نه ويه
تكايه له مه و دوا له و بونا نه دا به ناوى خوتنه وه قسه بكه ، نهك په رنه لمانيك كه
دوا زده سال زياتره هه نه بزيړدرا وده وه .. پاشان هه و ليريان ده لين ههر به رده كي بخه يه
سهر باشتهر ..

گەندەلى ئىدارى لى..

نيوان ئەزمونى ئىمە و فەلەستىنەكاندا

-۱-

ئەز يەككىم ئەوانەى بەدرىژاى ژيانم گىرنگىم داوۋە بە مەسەلەى فەلەستىن،
ھۆكەرەكەى پابەند نەبووۋە بەۋەى كەمن ئەزەمەنى ھەرزەيدا ماركسىيەكى تەقلىدى
رۇژھەلاتى بووم ، نەخىر بەھىچ شىۋەيەك وانەبووم ، تەنانەت داۋى ئەۋەى زۆربەى
ھاۋرىكانىشم بەر ئىشاۋى (شەبائى ئازادى و دىموكراسى) نەۋەدەكان كەۋتن و ئىدى
بەبى ھىچ ئاۋرادانەۋەيەك ئە كىتۋورى شۆرش و پىرسىيەكانى ، ئەۋ ھەزخۋازىيەيان
ئەما بۇ رەدۋەكەۋتنى مەسەلەى فەلەستىننى ، مە ھەزەك جارەن مەسەلەى فەلەستىنم
لا گىرنگ بوو . دىيارەلاى خەينەرى ئەم چەند دىيارە ئاشكرايە كەزەمەنى خۇى فەلەستىن
سۈمبۈلىك بوو بۇ زۆربەى ئەۋ ئەۋ ئەدەب و شانۋەيەى لەژىر ناۋى ئەدەبى بەرگىرى خۇى
نیشانەدا و چالاكى شانۋىى و ئەدەبى و ھەنەرى تابلۇسازى لەژىر ئەۋ ناۋەدا
پىشكەش دەكرا ، كۆمەلىك كۆدى جوانى شۆرشگىرى لەرگەى سۈمبۈلى كىشەى
فەلەستىندا دەنئىردرايە دەرەۋەى پىكەتەى بىنراۋ و زانراۋى ھەنەرى ، ئىدى
زەمەنى ھەشتاكان شانۋەسەر فەلەستىن و ئەدەب بەنىۋى فەلەستىنەۋە ، ئەجىياتى
ئەۋ وىژدانە كوردىيە برىندارەى دىناخقى ، كەچەۋساندەۋەۋ زۆردارى رىگەى دەربرىنى
سەرەستى ئىگرتبۋون ..

داۋى راپەرپىن مەسەلەى فەلەستىن ئەۋ قورسايەى لەنىۋەندى گىفتۋگۋى سىياسى و
رۇشنىرىدا بەرەۋ كىزى پۈكانەۋە دەچۋو ، مەنىۋايە دوۋەۋى سەرەكى ھەبۋون ،
يەكەمىيان : ئەۋەبوۋ ئەداۋى راپەرپىنەۋە كەش و ھەۋاى سىياسى كوردى بەرەۋ
رۈۋەكردنەۋەى مانا لەسىياسەت ھەنگاۋى دەنا ، چاكتر واىە بلىم بەرەۋ جىاكردنەۋەى
سىياسەت ئە كىتۋورى خۇى (كىلتۋرى سىياسى) ، خۇى شىۋەباز دەكرد ، دوۋر كەۋتنەۋە
لەھەموۋ ئۇنىقىرسالىيەتىكى سىياسىانە ئامانجى ئەۋ ئەقلە مىلىشىايە بوو . دىيارە مەن

نەۋەكان و گەزەلاۋەكانيان..

ئېرەدا سەرنجى خوينەر بۇ ئەو رادەكىشم كەئەز مەبەستم حزبىك يان كۆمە ئەيەكى
سىياسى نىيە بەدىيارىكراوى ، بەئكو من قىسان ئەسەر سەرجهەم كەش و ھەوای سىياسى
كوردى دەكەم بەھەمووانەوہ.

ئەم دابراڭەى سىياسەت ئە كلتوور كېشە جىھانىيەكانەوہ ، دوور خستەنەوہى سىياسەت بىو
ئە گەتوگۇخوواى سىياسىانە ، كەزەمەنى دواى راپەرېن پېيويستىيەك بىو بۇ ئەوہى
مېلىشيا بتوانى تەوونى دەسلالتى جالجالۇكەيى خۇى بېجىت بەسەر ھەموو ئەو كۆن و
كەلەبەرەڭەى سىياسەت و كلتوورى سىياسى بىركەرەوہ، ئىوہى بېنە ژوورەوہ و رېووبەرىك
دروست بېت بۇ پرسیاركردن ئەسەر شەرعیەتى سىياسى ئەم ھېز یاخود ئەوۈ دىكە،
شتىك دېئك بېت كە پىندەلېن توانای بەراوردكارى .

مەسەلەى فەلەستىن چىدى خەمى بىركردنەوہى ئېمە ئەما و ئەقلى مېلىشيا و كەشى
سىياسى بەشېوہىيەكى بېئگا دوور دەكەوتەوہ لەو مەسەلەيەو گرنكى كەمكردنەوہى
گەبىشتۇتە رادەيەك كەئىستا زۇر دەگمەنە رۆشنىبىرىكى سىياسى (بېگومان ئەكەوانەدا)
بېيىن باس ئە مەسەلەى فەلەستىن بكات.

ھۆكارى دووھەمى فەرامۇشكردن مەسەلەى فەلەستىنى، ئەو ئەمريكانىزە گۇچ و
ئىفلىجە يە بەشېوہىيەكى زۇر ھەزەلىانە لەم لاو ئەولا ئەئىر تىايتلى رەشەبى
دىمۇكراسى تەعبىرى ئەخۇى دەكرد . ئەز بىرم دىت جارېكىيان سەركردەيەكى كورد
لەبەردەم كۆشكى سېى قسەى بۇ كامېراى تەلەفىزۇنى حزبەكەى خۇى دەكرد، خودايە
بۇيانى چ ھەراو ژاوەژاو و خۇشەك ئەئىو سىياسى و بەئىو رۆشنىبىرەكانى ئەو حزبەدا
دەنگىدايەوہ! چەند تەفسىرو دەلايەت و بونىادگەرپانەم بېستەوہ، (دىارە ئەو زەمەنە
بساوى بونىەويەت بىو ئەك وجودىست!!). ئەوسا كەئانائى ئاسمانى ومۇبائىل و
كۆمۇنىكاسىون ئەوئەندە پىشكەوتوونەبوو، ئىمەى گەنجى ھىلاكى ئىو شەرەكان ،
نەماندەزانى كەئەو شۆئىنى سەركردەكەمان قسەى ئىوہ دەكرد ، شۆئىنىكى ئاساسىيە
ومرۇف دەتوانىت بەدەرپى كورت و شۆرتىشەوہ ئەبەردەمىدا پىياسەبكات و تەبەيانش
گۇرانى بلىت .. ئىرەوہ ئەمريكانىزمى شىواو، مەسەلەى فەلەستىنى ئەئىوئەندى
بىركردنەوہى سىياسىانەى كوردى ئورپەئەدائە دەرەوہ.

ئەم دووھۆكارەى سەرەوہ باسكردن ئەو تەفسىرانە بىوون كەمن پىمەوابوو ھۆكارى
دووركەوتتەوہى سىياسى كوردىيە ئە مۇتەبەئەو رەدوكەوتنى سىياسىانەى ھەوالى سىياسى

فەلەستىنەكان و دەسلەلاتى فەلەستىنەكان، چ نەبىت ھۆكۈرى ساردبۇنەوھى راگەيانىدن
 و گەتوگۇيە لەسەرى، ھۆكۈرى سىيەمىش، ئەو بازارگانىيە ھەرزانىيە سەدام حوسىن بوو
 بە مەسلەي فەلەستىن كەزىياتر ئە گەرمى رۇوداودەكانى فەلەستىن ساردى دەكرىنەو،
 ئەمەجگە لەوھى ئىسلامىيەكان و پروپاگەندەي ئۇنىفىتسىيەلىك گوتارى ئىسلامى و
 رىكەوتنى ھەمووان بەجىياوازي نەتەوھو زمانەوھ لەسەر پزگاركرىنى (قۇدس
 /ئورشلەيم)

لەكافرو خاچپەرستان و ھەلەلەي قەومەجىيە ەەرەبەكانىش، ئەو ئارەزووھى لاي
 زۇربەمان مراند كەمەسلەي فەلەستىنى بەمەسلەيەكى زىندى پز دەرس وعىبەرت
 تەماشاكەين، ەك رىئايىك كەنيزىكە لەواقى ئىمەو.

-۲-

زۇر جار مرقۇف لەھەندىك شۆين و كەس دوور دەكەوئەو، كەخۇشى نازانىت بۇچى ئەو
 شۆين و كەسانە بىيازى دەكەن، بۇچى ئىيان دوور دەكەوئەو، بۇچى ئارەزوومەندى بۇ
 ئەو كەس وشۆين وبابەتەنە ئەماو. ھەمان پرىسار بوو جارجارە لەخۇم دەكرى، ئەو
 چەند ھۆكۈرى سەروھ كەباسم كرىن، بىگومان ھۆكۈرى سەركەين، بەلام لەھەمان
 كاتىشدا ھەستەم دەكرى سىياسەتى كوردىش نايەوئەت زۇر ئەو مەسلەيە شارەزايىت،
 ئەوھش زىياتر مەن دەخستە سەر ئەو برىوايە كەدەسلەلاتى كوردى دەموچاوى خۇي ئە
 ئاوينەي لەدەسلەلاتى فەلەستىنىدا دەبىنىتەو،!! مېلىشىيائى فەلەستىنى وبزوتەوھى
 قەتەن ئەو (ئاوينە) يە بەشپەيەكى بىناگا و ئەستىيانە ئەقلى سىياسى مېلىشىيا ەك
 مىكانىزىكى بەرگىرى لەخۇي، ھەولئى رۇو ەركىپران ەفرامۇشكرىنى دەكات، دەترسىت
 سەرنجى ئەوانى دىكە (الآخر) بۇ ئەو ئاوينەيە راكېشىت.

لەھەموو رۇوداودەكانى فەلەستىندا خۇم لەبەر دەم ئەزمونى كوردىدا دەبىنىيەو، رۇژ
 بەرۇژىش ئەو برىوايەم زىياتر رەگى خۇي دادەكوتا، كەكۆمەئىك سەركردەي بەتوانا
 چەندەھا حزبى خاوەن مېژوو لە سەر رۇوبەرى زۇرانبازي پەردەيان بەسەردا دەدراو
 رۇئى سىياسىيانەيان كورت دەكرىيەو بۇ چەندەھا كارى لاوەكى، لەبەرەمبەرىشدا
 دەزگايەك خۇي رادەكىشا كەلەپشتىيەو سەركۇيكى ئەبەدى ەستاو، ئىلھام بەخش و
 دانەرى ھەموو جۇئەكانە لە سەروھ تاوەكو ەزار. سەركۇيك تەنانەت كىلىي

دورگا کانی نوؤفيسه کانی حزبيشی کردؤته ملوانکه و لهگه له خويدها دديياتنه نيو گؤر ،
 ينگومان نه گهر مردني له يهر چاو بئته .

موخابه رات و ميليشياكانى خۇي ده جوليئيت بۇ دەمكوتكردىنى ھەموو نەيارىك. ديارە نابيت نەو ەشمان لەيادچيت كەسەر كردهى كوردى بەداخەو ە لەكاتى تورەبوونيدا ەمان دەزگاي ئاسايش و پاراستن و زانيارى حزب دەخاتە گەر ، بىگومان ەەرەشە كەردنیش بەنان بېرىنى ئەم نەياري سىياسى و ئەم كادىر و رۇژنامە نووسان ، دەخريتە گەر ئىدى لەنيوان چەكوشى دەزگاي ئەمنى حزب و سەدانی نانېرىندا دەنگەكان بىدەنگ دەكرين ، ئەمە چ لای ەرفات و چ لای خومان كرۇكى يەكەمى ئەو شتە يە كە پىدەلین گەندەلى ئىدارى ..

-۳-

سەرۆك ەرفات يەكەم كەس و دوا كەسە لە پشت ەموو بېريارەكانى پەرلەمان و مەجلىسى تەشرىعى ەلەستىنى و دەزگاكاني حكومەتەو ە وەستاو ، تەنانەت لە پشت بېريارى وەزىرەكانى حكومەت ، كە سنوورى دەولەت و ەزارەتەكانيان لە دووشارى بچوك و ەزار نەبیت ، ەيچى دىكە تىپەر ناكات .

كە حكومەتى ئەبو مازن پىكەتات ، رېكەوتنىكى دىكە لەنيوان ئىسرائىل و ەلەستىنيەكاندا ئىمزاكرا و پرۇژەيەكى دىكە ەاتە سەر مېز كەنيوى (نەخشەى رېگا) بوو ، مەبەستيان ئەو رېگەو بانەيە كەبەرەو ئاشتىەكى جىگىريان دەبات . بەەرەحال چەند رېكەوتنامەكان لەگەل بەكرەدەيىبوونيدا يەكيانگرتوتەو ، ئەو ەمەسەلەيەكى دىكەيە ، ئەلام ئەبو مازن لای ئىسرائىلى و ئەمريكايەكانيش رۇئىكى سىنتراالى دەبىنى ، بەشيودەيەك كە سەرۆك ترسى ئەو ەلەلانىشتبوو ، لەداهاتوودا ئەو بېيتە قسەكەرى يەكەم ئەمەسەلەكاندا ، ەرفات و ئەبو مازن كەوتنە راكيش راكيش و زۇرانباىزى ، دواچار ئەبو مازن دەستى لەكاركيشايەو ە نەحمەد قرىع بوو سەرەك وەزىران .. وا ماو ە چەند ەقتەيەكيش دەبیت كە ئەبو ەلاش داواى قبولكردى كەنارگىرى خۇي لەەرەفات دەكات و لەغەزەش بىكەى پۇلىس دەسوتىنرىت وەشيك لە كادىرانى فەتە و ئەندامانى مەجلىسى تەشرىعى ئەو كيشانە دەتەقيئەو ە دەيخەنە بەردەم جىهان ، كە ئەبو مازن نەيدەويست باسى بكات ، ئەو كيشەيە ئەژىر كيشەى ەسادى ئىدارى خۇي پىناسەدەكات .

دېاره دامه زړاندې خزمېځې نېزېكې سەرؤك عدره فات (موسا عدره فات) له پوښتيكې
 نه منى بالاذا نهو پزېسكه بوو كه وته نيو پووشى وشكه وه. مانگرتن وخوېشاندان و
 ته قينه وهى مه سه له كان به شيوه كه بوو كه هه نديك لهو كه سانهى پوښتى بالاىان له
 ئيداره و حكومه تدا داگير كړدوه، هه ستيان ده كړد گهر هه لمه تى پاكر كړدنه وهى
 ئيداره فله ستينى سهر بگريت ، نهوا زوريان به رده كه ون ، تاكه چاره سهر نه وه بوو
 نهو خوېشاندانه و هه ستانه وهيان به ده سېسې نيسرائيل و مؤساد له قه له مې بدن.

— ۴ —

له م كورتيه چيرؤكهى سهر وه شدا ئيمه و فله ستينيه كان يه كده گرينه وه ، ههر وهك
 چوڼ نه زور خالى يه كتردا يه كده گرينه وه. بونمونه نابيت خوښه ر دوو فاكته رى گرنكى
 به راو دكارى نيوان ئيمه و فله ستينيه كان له ياد بكات ، يه كه ميان نه وه يه كه ئيداره
 فله ستينى و بزوتنه وهى فته و حربه كانى ديكهى چوار دهورى، بزوتنه وهى كه
 چه كدارى پارتيزان و بهرگرى بوون، دووه ميشيان هيژيك بوون به شدارى شه رى ناوخى
 (لوبنان) يان كړد بوو، نه زور كاتيشدا له دژى يه كترى كوشتاريان كړدوه،
 نه مه جگه له وهى كاتيك نه مريكا مه سه لهى غزه و نه رى حاي هينايه كايه وه و شه معون
 پيريز له گهل عدره فات كه وته گفتوگو و رېكه و تنامهى ئوسلو له مه دريد ئيمزا كرا ،
 هه موو بزوتنه وه كه له سهر زهوى نيشتمان نه بوون !، به ماناى له مه نفاكانى نه وروپا و
 ده و له ته عدره بيه كان بوون. له هه مووى گرنگتر نه وه بوو پيوستيه كى نه خشه
 سياسته تى نويى جيهانى نه مريكايى نه و ميشياو فيدانيه يه فله ستينيه كانى كړد
 به ئيداره بيه كه و عدره فات و پياوه مه نفى كراوه كانيشى گه رانه وه بو فله ستين، به لام ههر
 يه كهى پاسپورتىكى ده و له تيكى ديكهى له باخه لدا بوو، خو گهر نه و گورانكاريه ده وليه
 نه بووايه ، ده بوايه زور بيه يان له نه وروپا و ده و له ته عدره بيه كان كارى كيان بو بژيوى
 خويان بدوزيانه وه.

نه مه ش حالى ئيمه بوو كاتيك هه مووان له ئيران كه و تېووين و زور بيه لېسراوه كان يان
 له نه وروپا بوون، ياخود نه وهى نه دار بووايه له ئيران به كورده ناموسى ژيانى به سهر
 ددېرد ، گهر نه و گورانكاريه ده و نيه نه بووايه و چه ند سائيك دواكه و تايه ، ته نكيد
 بووين هه موو بزوتنه وه كه به هه موو حربه كانيه وه ده پوكانه وه، چونكه نه و انيش وهك

فەلەستىنىيە كان ، سەرپەراي ئەو ئابەرا بەرى ھىزە غەسكەرىيە دژيان كارى دەكرد ، لەنيو خۇياندا مېژوويەكى رەشيان لە شەرى ناوخۇ وبراكوژيان لەدوو خۇ بەجىھىشتبوو . ئىمەو ئەوان دوونزوتنەوويەن ھىشتا حكومەتىن و حكومەتیش نىن ، ئاوەھا بەئەمريكاىيەكانەو پابەندبووين ، گەريەكك مېژوويى شۆرشى ئىمە و ئەوان نەزانى ، وا مەزندە دەهكات ھەمووان لە قوونى CIA وە ھاتووينە دەرى ..

—۵—

سەرۆك لە پشت ھەموو بېريارەكانەوويە ، ئەووى بىەوئيت پېرۇژيەك پېشكەشى وەزارەتئيك بكات ، ئەوئەندەي رەزامەندى وەزارەت گرنگە ، سەد ئەوئەندە رەزامەندى مەكتەبى سەرۆك و قەيتولى سەرۆك و فەراشى سەرۆك و خرمى سەرۆك گرنگترن لە حكومەت ، حكومەت و بېريارەكانى پلنگى لە كاغەز ولە پەرۇ دروستبوون ، شىرى راستەقىنە و خاوەن نەعرەتە و نەرن ، سەرۆك و مەكتەبى سەرۆك و ھەموو دەزگا ئەمىيەكانىش ھەموويان لەژىر دەست و پابەندى بېريارى سەرۆكن .

ديارە لىرەو مەحسوبيەت و بەرتىلدىن بە پىاوانى سەرۆك و حاشىيەكەى ، مەرجىكى پىيوستە بۇ سەرگەوتنى ھەر پېرۇژيەكى ئابووورى و تەنانەت سىياسىش ، گەندەلى ئىدارى لەنيو ھىزىكدا كەھىشتا ھەرەشەى لەناچوونى خۇى و مىللەتەكەى لەسەرە ، مەترسىدارتر و ترسناكتەرە لە دوژمن خۇى ، بىگومان گەر گەندەلى ئىدارى خۇى لەخۇيدا دوژمنىكى سەرەكى كۆمەلگەى مەوفايەتى نەبىت .

ئەمرو لە كوردستانى خۇماندا ، مەحسوبيەت و گەندەلى ئىدارى خەرىكە دەبىتە فېنۆمىنىكى ديارى بەرچاو ، دەبىت بەياسا و رىسايەك كەمروفا لەبەردەمىيدا تووشى سەرسامى دەبىت ، تەنانەت شىعر و چىرۆكىش بەمەحسوبيەت و ناسياوى بلاودەبىتەو ، مېھرەجانەكانىش ھەر بەو شىوئەيە بەرپۆدەدەچن ، بەشىوئەيك كەھىچ فىلتەرىك نەماوە بۇ ئەووى بزانىن فلان يان فېسار كەلەو پلەى لىيسراوئىتە دامەزراو ، بەتوا نای خۇيەتى ياوەكو مەحسوبيەتە . سەيرىش ئەوئەدايە كەشاعىرىكى وەك شىركۇ بېكەس لە چاوپېكەوتىيىكىدا لەگەل گۇفارى گولان ژمارە ۳۹۴ ي ۲۲ ى تەموزى ۲۰۰۴ دەئىت : بۇيە بەراستى ئەو نازادىيەى لەكوردستاندا ھەيە ئەسوئەنيە!! ، دەزگای (سەردەم) ى كەخۇى سەرپەرشتى دەكات ، كەردويەتى بەنمۇنە!! . ديارە كاتىك گەندەلى ئىدارى لەشىوئەى

نەوكان و گەرەلاوژەكانيان ..

مه‌حسوبيه‌ت بگاته ده‌زگايه‌کی رۆشنییری ، ئیدی ده‌بیته‌ ئه‌و فه‌رمانگه‌کانی دیکه‌ چۆن بن‌!!، من ده‌توانم بڵیم هیج ده‌زگايه‌کی رۆشنییری نیه‌ له‌دنیادا رۆمانی رۆماننوسیك بشوینیته‌ و به‌سه‌قه‌تی بیخاته به‌رده‌م خوینه‌ران و بن‌ هیج ریزدانانیك بۆ ساناترین پرنسیپی بلاوکردنه‌وه‌، مومارسه‌یه‌که‌ له‌ ده‌زگایه‌ی خویدا کراو په‌یمانیدا چاره‌سه‌ری بکات ، که‌چی پێده‌چیت ئه‌و نازادیه‌ بۆ مه‌حسوبيگه‌ران بوو ، نه‌ک بۆ نوسه‌ران ، بیگومان ئه‌م قسه‌یه‌ به‌ناسانی ده‌سه‌لینریت، نمونه‌یه‌کی دیکه‌ هه‌ر ئه‌و ده‌زگا نازاده‌ی خۆیه‌وه‌، وه‌رگێرانیکی جوانی دلاوه‌ر قهره‌داغی شاعیر وه‌اوړیم پێوو (مه‌سیح له‌خاچ ده‌دریته‌وه‌) لای ده‌زگایه‌ی خۆی (سه‌رده‌م) چاپ نه‌بوو ، نه‌ک له‌بهر ئه‌وه‌ی ده‌قه‌که‌ جوان وه‌رنه‌گێردا رابوو سه‌ر کوردی ، یاخود فیلتهریکی راسته‌قینه‌ هه‌بوو که‌له‌و برۆایه‌دام دلاوه‌رو هه‌موو نوسه‌ریکی جیدی پینی خوش ده‌بیته‌ ، به‌لام ناخ له‌ده‌ست مه‌حسوبيه‌ت!!، له‌بهر ئه‌وه‌ی چهند که‌سیکی نیو ده‌زگایه‌ی دلاوه‌ریان به‌دل نه‌بوو ، چونکه‌ ئه‌و هه‌رگیز له‌تاقمی مه‌حسوبيگه‌ران نه‌بووه‌ و ناشیته‌، رۆمانه‌که‌ی بن‌ هیج هۆیه‌ک ره‌تکرایه‌وه‌، له‌تاو مه‌حسوبيگه‌ران دلاوه‌ر قهره‌داغی شاعیر په‌نای برده‌ به‌ر ده‌زگایه‌کی دیکه‌ ، به‌سوپاسه‌وه‌ ئه‌و ده‌زگایه‌ ده‌قی باشی بۆ خوینه‌ری کورد لاگرنگتر بوو ، وه‌ک ئه‌ ناسینی شه‌خسی نوسه‌ره‌که‌ و رۆمانه‌که‌ نیسته‌ له‌به‌رده‌ستی خوینه‌ری کوردیه‌.

گه‌ر ئه‌و قسانه‌ که‌له‌شاعیرنیکی به‌ناوبانگه‌وه‌ بکریته‌ و ئه‌و شاعیرد ئه‌و نازادیه‌ به‌راورد بکات به‌ سوید و به‌ئکو به‌زیادیشه‌وه‌، ئه‌وا ئه‌و ته‌سریچه‌وه‌ ده‌زانی که‌که‌ش و هه‌وای پێداهه‌لدان و شاردنه‌وه‌ی راستیه‌کان گه‌یشته‌وه‌ چ ئاستیکی ترسانک! ، که‌زۆر جار هه‌وزا له‌ که‌ش و هه‌وای گه‌نده‌لی ئیداریدا به‌نازادی پێناسه‌ ده‌کریته‌ ، بیگومان له‌ژێر چه‌تری ونبوونی یاسایه‌ک ، (بۆنمونه‌ یاسای مافی نوسه‌ر ومافی ده‌زگای بلاوکردنه‌وه‌) که‌به‌سه‌ر هه‌موواندا بن‌ جیاوازی جێبه‌جێبکریته‌، هه‌وزا ده‌بیته‌ به‌نازادی ، بیگومان هه‌وزا ئه‌و رۆویه‌ره‌ فراوانه‌ بۆ گه‌نده‌له‌کان ده‌ره‌خسینی به‌نازادی لیژنه‌دانیین و ئه‌م ونه‌و فه‌رامۆشکه‌ن و زه‌وی بۆ ئه‌م وه‌رگیر و پله‌ بده‌ن به‌و ونه‌وی دیکه‌ی به‌تواناش که‌نارگیر بکه‌ن..

ئەم شارەنەۋى راستىيەكان لەنيو فەلەستىنيەكانىشدا ديارەديهەكى باۋە، ۋەك ئەو تەسرىجاتانەى لىيسراۋە فەلەستىنيەكان ، كەدەيانگۈۋوت لای ئىمە ھەموو شتىك ئازادە ، بەمەرجىك دنيا لەتاۋ فەسادا رڭابوونە سەر جادە!!

ديارە ئىستاكاتى ئەو ھاتوۋە بى پەردە قسەبکەين و تۈزىك لەموجامەلە دوورکەوينەۋە بۇ ئەۋەى بتوانىن شتىك ئەو گەندەلە تىبگەين كەخەرىكە ۋەك كەروۋى ھار بەديۋارى مائى كوردیدا ھەلدەگەرىت، ھەمان گەندەلى ئىدارى وچە پەخۇرىە كەئىستا دۆزى كوردى دەخاتە مەترسىيەۋە و رىگەنادات پرسىيارو گومان لەنيوۋەندى سياسى كوردیدا چەكەرەبكات ، خەلکانيك دەکاتە پالەۋانى سياسەت وئىدارە ، كەلەيەكەم قەيراندا پشت دەکەنە ھەموو كۆمەلگەى كوردى ، گەندەلى ئىدارى بەشيۋەيەك لەكوردستان چەكەرەى کردوۋە، كەماجستىرو دکتورا بوۋە ۋەرقەيەك ، ئەۋەى يەكىك بناسىت ۋەرزەۋەندىيەكى پىن جىيەجى بکرىت دەتوانىت دۋاى ۋەرگرتنى چەند كۆرسىكى ئاسان و چەند تاقىکردنەۋەيەكى رۈۋكەشى بىيت بەخاۋەنى برونامە، ديارە نابىت ئەۋەمان لەيادچىت كەئەمە بەبەرچاۋى خەلکانيكى دلسۆز و خاۋەن توانا دەكرىت، كەئىستا لەقۇناغى تەماشاکردنى ئەو گالته جارپەدان ، بەلام لەداھاتوۋدا ئەو ھەموو گالته كارىيەيان پىن قبول ئاكرىت ، ئەو ھەموو تىكۆشەرە دىرىنە دلسۆزانەى نىۋ ھەموو حەزبەكان لەداھاتوۋدا ناتوانن ئەۋە قىۋىبکەن ، كەفايلداران سەرپەراى ئاشکراۋونىيان لەشۋىناى خۇيان ماۋنەتەۋە ھەندىكيان بەچەند ۋەلامىك لە سەر لاپەرەى رۆژنامەكان خۇيان دەربازکرد، ئەمىيان لەپىناۋ ئەۋە پىاۋانى ئەمن خىزان و مال و مندانلەكەى ئازاد كەن و يەكىكى دىكە پەيۋەندى بەسەفارت و سەفىرى ئىراقىيەۋە تەنھا ئەۋەندە بوۋە كەدايىكى سەفىرى حكومەتى (ئەنفال و كىمىياۋى) مردوۋە، ۋەك موسولمانىكى ئۆرگىنال سەردانى سەفىرى کردوۋە و دئەۋاىى داۋەتەۋە، نازانم كى دئەۋاىى خىزانى ئەنفال و كىمىياۋانى ھەلە بچە و خىزانى بارزانىەكان دەداتەۋە؟ كى ئەئىمە كەس و كارى ئەئەمن وئىستخباراتدا زىندانى نەكران و كى ھەيە بەدەستىيان ئازارى نەچەشتىت؟ ، بەلام ئەۋەى ئەو پۆرشانەيان بخوئىتەۋە ۋامەزندە دەكات كەتەنھا كەس و كارى ئەم زاتە زىندانى كراۋن وخەلكى دىكەش لە ئوتىلى پىنچ ئەستىرەيىدا ماۋەى زىندانىيان بەسەر بردوۋە. ھەر ئەۋانەن ئىستا رىگرن لەبەردەم يەكگرتنەۋەى دوئىدارەكە بەھەموو كىشەكانىيەۋە، ھەر ئەۋانەن لەبەر

چاۋچىنۋىكى و دزى و ھزىيان چەندەھا ترس و دلەپاۋكى فرېدەدەنە نىۋ كەشى سىياسى كوردىيەۋە، ترس ئەۋەى گەر ئىمە ئەۋەندە كورسى وەزارەتەمان لە ھەكۆمەتى يەكگرتوۋ كەمتر بەرگەۋىت ، ئىدى ئەۋە پۇرۇ ھەشرى ھزبە و دۇراندنى ھزب مسۆگەرە! ، ھەر گەندەئى ئىدارى ولىپسراۋە گەندەئىۋەكەنن خۇيان بەسەرۋكەۋە ھەئاساۋىيە و دەيانەۋىت سەرۋك بەكەنە فىگورىكى دىكتاتورى بى جىيەننىنى وپاشان بىكەنە فىگورىكى كارىكاتۇرى !! ، بەبى ئەۋەى ئەۋە بزانن كەسەركرده مەزەكانى دونىا ئەۋانەن ھاكتەرىكى بەھىزى پالپىۋەنەرى كۆمەنگەن لەقۇناغىكى نزمەۋە بۇقۇناغىكى دىكەى بالا، سەرۋك ئەۋ فىگورە سەدامىيە نىيە كەگەندەئىۋەكەن دەيانەۋىت دايتاشن، بەۋشۋىۋەى كەخۇيان دەيانەۋىت، نەك بەۋ شىۋەيەى لەنىۋ كىشمەكىشمى روۋداۋ گۇرانكارىيەكاندا پەيدادەبىت. ھەر ئەۋانەن دژى ھەموو دەرگەۋتنى ھىزىكى دىموكراسىن، دژى ھەموو شتىكن لە ژىر ناۋى (رەخەنە) دا خۇى شىۋەباز بكات و بەردەۋام خەرىكى راپۇرت نوسىنن. ھەر ئەۋانەن ئەۋ قەدەرپەتە سەخىفە لەنىۋ نىۋەندى سىياسىدا بلاۋدەكەنەۋە كەنەمىكاۋ ھىزى دەۋلى برىاردەرن ، ھەر ۋەك چۇن كاتى خۇى دەيانگوت ئىران و توركىا و ھىزدەلەكان برىاردەرن، بۇ ھىچ نا بۇ ئەۋەى خەك و نىۋەندى سىياسى لە بىنومىدى و قەدەرپەتەكدا نىۋەمبەكەن، بۇنەۋدى ئىدى چۈۋنە نىۋ باۋدش و لەگ لەگەۋ ماستاۋساردكردەۋەۋە مەحسۇبىيەت و ھەساد دىرژى ھەبىت. دەبىت ئەۋانە ئەۋە بلىن ، بۇ ئەۋەى خەلكى كوردستان مىژۋوى خۇيان لەبىر بەكەن. ئەۋانە بىريان چۈۋ كاتىك شۇرشى كوردى خەباتى كرددوۋە تەنانەت خوداش لە پىشتى نەۋەۋە، ئىدى ئىستا بۇچى نەتۋانن ئىدارۋۇچكەيەك رىكېخەين ۋەئەۋىستەيەكى يەكگرتوۋىمان ھەبىت سەبارەت بەكەركوك و فراۋانكردن ئازادىيەكان لەكۆمەنگەى كوردىدا؟!، ئىدى بۇچى ئەۋەندە رىشى خۇمان بدەين بەدەست ئەمىركايىيەكان ، بەمەرچىك ئەۋەتەى سىياسەت ھەيە كىشمەكىشم ھەيە!!.

ۋەلامى ئەۋ پىرسىيارە سادەيە ئەۋەيە، گەر سىياسەتىكى جىدى بوۋنى ھەبىت ، ئەۋ برادەرە ناتۋانىت بىت بە ئەندامى پەرلەمان، خۇ گەر مەحسۇبىيەت نەبىت ئەۋا ھەندىكىان دوكانىكى لاكۇلانىشىان بدەيتى ، ناتۋان بەرپۋەى بەرن !! ئىدى چۈنە گەر ھەموو شتىك جىدى بىت و لەسەر وورد و درشت موحاسەبە بكرىن؟!، مەبەستم ئەۋەيە ، چۈنە گەر ھىزە دىموكراسىيەكان لەبرەۋپىداندا بن و ئەۋان بخرىنە ژىر

چەتري دادگايي كردن و موخاسە بە كردن، كە ئىستا خوشحالاڤە لە كوردستاندا ھىزە ديموكراسيەكان وگروپەي گوشارەكان ئېرە ولەوئ دژى ئەو فەسادە لەكارن و زۆربەي رۆژنامە و مائپەرە نازادەكان گەواھى ئەو راستيەن، ديارە ئەمانە لە ناستى پيويستدا نين و بەردەوام ئەلايەن گەندەلبووەكانەو ھەولئ پىچكەگۆرپينيان لەگەندا دەدرىت، ئەمانە ئەھەموو شۆينىكدا ھەن ھەميشە كاريان ترس لاوكردەنەويە ، ھەموو كاريكيش جىدى بىت ولەبەرژەوئەندى ئەوان نەبىت ئەوا ئەقلى مونامەرايەتيان ئەوئەندە بەعسيانە كار دەكات، بەكردنى سەرۆك بەو داھۆئەي ئەوانى ديكەي خاوەن پرۆژەي پى دەترسيين و ھەك دوژمنك ئەلاي سەرۆك دايدەتاش و كيشەي خويان و ئەوان ، كيشەي فايەكانيان و خەلك دەكەن بەكيشەي نيوان خەلكانى خاوەن رەخنەو مەكتەبى سەرۆك و سەركرەدە و سكرتيرى گشتى و ... ھتد ، و خويان بەو شيوەيە قوتار دەكەن ، بەشيوەيەك پياو ھەستدەكات كە سەرۆك لاى ئەوان كار دەكات ، نەك ئەوان لاى سەرۆك كاربكەن ..

-٦-

عەرەفات لەم ماوەيەدا ئىنكارى ئەو كرد كە ھىچ كيشەيەك ھەبىت ئە نيو دەسەلاند!، كاتيك ئەو وەلامى رۆژنامە نوسەكانى دەدايەو ئە پشتيەو (ئەبو رديڤنە) راويژكارى بەگويچكەيدا دەچرپاند تەنانت عەرەفاتى نەگەت و رديڤنە ئەوئەيان لەبىر چووويو كەكامپرەيان لەسەر ، ئەوئەي لىوجولاندنى رديڤنەي سەرچ بەدايە ، دەيزانى دواي يەك چركە عەرەفاتيش ئەو دەلييت، ديارە گەندەلبووئەي ئىدارى وايكردوو كە سەركرەدە بكا تە بوكەشوشەيەكى گالتەجارو ھەلسورا بەدەزووى نەبىنراوى راويژكار و گۆرەوى شۆر و مەيتەرەوان و قەيتول و لىيوك و چىشتلىنەري سەرۆك و سەركرەدەش دەكاتە برياردەري جىبەجىكەر و كاريكاتۆر ..

ئەو دووبارە كردنەوى ووشەكانى ئەبورديڤنە، عەرەفات بى بىركردنەو ووشەيەكى ئەوى دووبارەكردەو ئەوئەي ووشەي (تنقلا ت) بوو ، ديارە رديڤنە مەبەستى ئەبەكارھىنانى ئەو ووشەيە شيواندنى چەمكى ريفۆرم و جەنگ دژى فەساد بوو ، بەوئەي ئەو ئىجرائاتانەي ئىستا دەكرين ملدان نيە بۇ داواكارى ئەوانە ، بەلكو تەنھا گواستەوئەيەكە (تنقلا ت) ئە پۆرسيوئىكەو بۇ ئەوى ديكە!!، بەلام كە رۆژنامەنوسە زيرەكەكان ئەو ووشەيان گويىلييوو ، ئەيانھىشت وابەئاسانى تىپەر بىت بەسەر

عەرەفاتدا و داواي رۈونكر دىنەۋى ئەۋ ووشەيان لىكرد ، ئىدى ئە تۈانادا نەبوۋ ئەبو ردىنە و تاقىمى سەرۈك فرىاي كەۋن، عەرەفاتى ھەژار بەرۋۇنامە نووسىكى گۈوت كە پىدەچوۋ بىناسىت : سەيرە تۈ لىم دەپرسىت تنقلات چىيە ، بىرام خۇتۇ پىاۋىكى عەسكەرى بوۋىت !! .. ئەۋكاتەدا قاقا پىكەنم ئەبەر ئەۋى شتىكى نۈكتەيەكى ئاۋەھام لاي خۇمان بىر كەۋتەۋە، كەسەركردەيەك كاتى خۇي لىيان پرسىبوۋ رات چىيە بە شەرى جەمسەرەكان و شەرى سارد؟ ، دىارە ئەۋىك كە كوردايەتى لاي ئەۋ ھەر پارەكىشانەۋەبوۋ ئەنىتلاعات و مېت و موخابەرات و خوادەزانى كىھاي دىكە ، ئە شەرى جەمسەرەكان تىنەگەشتىبوۋ ، بەلام ھەر كەشەرى ساردى بەرگۈيكەۋت گۈوتبوۋى : بىراۋ بىكە كات ھەبوۋە ئىمە شەپمان كىروۋە، كەتا نىۋەمان ئە بەفردابوۋە..

گەندەئى سىياسى وئىدارى ئەكوردستاندا ۋەك ئاۋىكى ئەسەرخۇ ۋەھايە كەبۇ ژىر بالاخانەي مالى كوردى بەردراۋەتەۋە، پىش ئەۋى نارازەيى و گۈتارى رەخنەيى جىدى بىيە تۈرەبوۋن، دەبىت بەزۇر بەھاۋ ھەئسۈكەۋتدا بچىنەۋە، كەرىگرە ئەبەردەم پىكەتتى كىتوۋرىك بۇ دىموكراسى ، كىتوۋرىك بۇ دىموكراسى بىچىنەي پەرەپىدانى دىموكراسىيەتە بەھەموۋ مانافراۋانەكەيەۋە، باناۋرىكى كورت ئە ئەزمۈنى ھەئەستىنىيەكان بەدىنەۋە، بۇئەۋى ئەئاۋىنەئى ئەۋانەۋە ئەۋ ھەموۋ شايىلدارو كۈنەبەغسى و ماستاۋساركەرەۋە و مەحسۇبىيەتە بىيىن گەر لەرگەۋە دەريانىكىشىن ئەۋا ئەك ھەر كۈمەلگە بۈگەندەكەن، بەلكو سەرگىردە ئە فېدانى و سەرگىردەيەكى بەرپىزى مىللەتەكەيەۋە دەكاتە ئەۋ داھۇلە گائەتە جارەي گەر گەندەلبوۋان بەگۈچىكەيدا ئەچرىپىنن ، ئەۋا خۇي ھىچى دىكەي پى نىيە بىلىتتا، ئەجىياتى ئەۋى (ياجىل مايەزك رىج) جەماس بەخش بىت، خەلكى ۋەك نۈكتەيەكى خۇش شاقاي پى پىدەكەنن...

زىللىيەك بىدە ئە سەركردە ، بۇ ئەۋەدى ۋە ئاگا بېتەۋە....

ئەمانىكى رابووردودا مامۇستايەكى بېكار (يىنىس ئامۇسىر) ئە بەيەگە يىشتىكى نىۋان ئەندامانى حېزبى سۇسىيال دېموكرات و گېھارد شروۋەرى سەرۋك ۋەزىرانى ئە ئەمانى ، زىللىيەكى دا ئە شروۋەر !! شروۋەرىش ۋەك ھەموو ھاۋلاتىيەكى ئە ئەمان بە حۈنچەتى تەشەرە پىكردن و ئازاردانى جەستەيى دەعوای ئەسەر مامۇستاكە قەيد كىرد ، مامۇستا بېكارەكەش ئە لايەن خۇيەۋە بۇ بەرگىرى ئە خۇي پەنای بردۇتە بەر پارىزەر ، ئىدى يان دەبىت شروۋەر دەست ئە داۋاكارىيەكە بېكىشىتەۋە ياۋەكو دەبىت ۋەك ھەموو ھاۋلاتىيەك و شاكايە تكارىك بەرامبەر دادگا بېتەۋە.

ئەم زىللىيە ئە لايەن زىللىيەرى شروۋەر ، زىللىيەكى تەشەرە پىكردن ئە بوو ، بەقەد ئەۋەندەدى ۋەك [ھاۋارىكى ئازەزايى بېكاران] ئەقە ئەم درا ، ئەك ۋەك ھىچ كىردەيەكى نامەسئولانە ئامانجى برىندار كىردى كەسى شروۋەر بېت ، بە ئكو مەبەستى شروۋەرى سەرۋك ۋەزىرانى ئە ئەمانىا بوو ۋەك قەرمانبەرىكى گەۋرەى حۈمەت و ئەندامىكى بالاي حېزبى سۇسىيال دېموكرات ..

يەكك ئەو پىسيارانەى ئەخۇم كىرد ئەۋە بوو ، چ دەبوو گەر ھاۋلاتىيەكى كورد ئەدۋاى دەرچوۋنى ياساى ئەتەۋە يەكگرتوۋەكان زىللىيەكى بىدايە ئە سەرۋكك !! ئەخىر بۇ ئەۋەى خۇيئەر زياتر بە ئانارشىست و قەۋزەۋى ئەقە ئەم ئەدات ، داۋاى ئەۋە ئاكەم بە ئكو چ ئەبىت ئە ئىسراۋە حېزبىيەكەى خۇي تۈرە بېت ؟ !! چ ئەبىت بىتۈنەت ئە ھەۋشەى مقەرى حزب ھاۋار بكات و تۈرە بېت ، بىئەۋەى بە شەق بىكەنە دەرۋە !! تۈبلىنى شتى ۋەھا رۈۋىدات ؟ ، كە سەرۋك كاتىك ھەست بە ئىھانە بكات ئە لايەن ھاۋلاتىيەكەۋە ئەۋىش ۋەك گېھارد شروۋەر رېگەى ياسا و دادگا بگىتە بەر ؟ !! ، بىئەۋەى بە حىمايەكانى بلىت : ئا بزائى بۇ ئەۋەندە بىجۈرمەتە !!... خۇ ئەۋەتا حاكىمىكى دادگاى سلىمانى ئەجىياتى ئەۋەى راۋىژ بەياساناسان بكات ، دەيەۋىت بىرسىت : ئايا دەشيت ۋەزىرىكى ئافرەتى حۈمەتتىكى ئۇكانى بىتە ئىۋ ھۈلى دادگا ئەبەر ئەۋەى دەعوای قەسادى ئىدارى ئەسەر قەيد كراۋ !!... ئەمانەۋ چەندەھا پىسيارى دىكە ئەۋە ساتەدا ئەخۇم دەكرد و ئىنەزەدى ئەۋە ھەئۈيستانەم دەكرد كە

له كرده يه كى ئاوه ها ده كه ویتته وه، خه یانم بۆ ئه وه ده چوو گهر شتیكى ئاوه ها پروو بدات
 ئه وا ده توانین هه ناسه يك هه ئبكیشین و بلیین مالى كوردی هیشتا خیری تیدا ماوه.
 مؤله تیكى كورت له خوینهری نازیزم و مرده گرم بۆ ئه وهی ئه مجاره له جیاتی باسكردنی
 كیشه ی دیموكراسی له نیوان نمونه جی ئه وروپی وئه مریكایی و په یوه ندى به دۆزی
 نه نتي ئه مریكانیزم، خه یال و مه زنده ییه كانی خۆم سه ربه ست بكهم بۆ ئه و زلانه ی
 كه پێویسته هاولاتی كورد له چوارچیوه ی پرۆسه ی به دیموكراسیزه كردنی مالى كوردیدا
 له زۆر دوست و لێسه راو و رۆشنیری بدات، نهك خاونه خواسته بۆ ئیهانه كردنیان،
 به ئكو بۆ ئه وهی ئه و بیهوشیه یان وه ناگیان به ئیتته وه. زله كان ده بیته بدریت له زۆر
 كهس و له زۆر شوینی و بۆ ئه ی جیاوازا ده بیته به ئه نجام بگه یه نریت، له بهر ئه وه
 مه جبوورم به م شیوه یه ی خواره وه كلاسیزیان بكهم :

یه كه م زله بده له فایلیچهك: تافیکه ره وه هاولاتی خوشه ویت و زله یهك بده له
 فایلیچهك كه سالاهاى ساله ئیمه ی هه ئخه ئه تاندووه، بزانه ئه و زله یه هه زار قات له
 زله كه ی (ینییس ئامۆسیر) کاریگه رتر نابیت. ئیدی مه ترسه بانه و فایلیچه ئه ندامی
 مه كته بی سیاسى یان عه سكه رى حزب یاه وه كو هه چ ته نه كه خۆلىكى سیاسه ت و بیروباوهر
 بیته كه ئه وه ی له خو گرتووه، گهر نه ویش جورنه تی هه یه بابیت و دادكات لێبگریته،
 ئینجا بزانه ئه و رۆژه ش په شیمان نابیتته وه كه برۆای به فیدرالیه ت و دیموكراسیه ت
 هینا..

زله یهك بده ئه ئه ندامی په رله مانیک: كه به قاتی فه ره وود و (سه رانه سه ندنه وه)
 ده چیته نیو هوئى په رله مانه وه و نوینهری زیاتر له چه نده ها هه زاری خه ئكى وهك
 ئیمه یه، لئی بپرسه جیاوازی له نیوان كۆبوونه وه كانی په رله مان و حیزب چیه؟!، گهر
 وه لامه كه ی زانی ئه وا خۆت بچۆ له داداگا داوی لیبووردن بكه و بریارى مه كه مه ش
 پیاوانه بگه نه ستوى خۆت، به لام ته نكید به ئه و هه میشه هوئى كۆبوونه وه ی
 په رله مان و حزبى لى تیکه ل بووه، به ئگه ش شه ری ناوخۆ و... هتد

زىللىيەك بىدە ئە شاعىرىك و كۆلكە رۇشنىرىك: زىللىيەكى ئىيدە، ئاقەيدى نىيە، وەكو چۆن ئەسەر مەسەلى ناردنى فرۇشتىنى زىيۇش بە تۈركىيا چەند سالىك ئەمەويەر ئەندامىكى حزبى سەوزى ئەلمانى يۇشكافىشەرى بەر تەماتە و رەنگى سووردا ، تۇش ئەى ھاوولاتى بۇ ئەوئى بزانىت دىموكراسىيەت و رۇشنىرى جىدى و شاعىران ئەچ شۇنىيەكى ئەم دىنيايە وەستاون و زورنا بۇ كامە وەزىر و گزىر و قاچاچى و فايلىچى و مەيتەرەوانى پاشا و قەيتولى دىوانى وەزىرەكان ئىدەدەن ، ئە كۆرىكى شىعرى يان ئە مېزگىدىكى تەماتەيەك بگرە ئەو كۆلكە رۇشنىرانەى ھەموو گەندەليەك شەرىعەدەكەن و وەكو چىكمەت بەخەللى دەفرۇشنەو !! ، گەر بانكى ئاسايشى بۇ ئەكردى ، (بىگومان دەيكەن ، چۈنكە پەيەندى نيوان ئاسايش و ئەوان زۇر ئەو پتە و ترە كەتۇ تەسەورى بكى ، ياخود بەينى خۇمان بىت ئەوانەيە دەزگاي (..) ياخود (...) ئەنيەشەودا بتفرىنن و تىنگەيەنن تەماتە چۆن ئەسەر كىلگەى دەمووچا و سوور دەبىت!! ، گەر ئەوئەيان ئەكرد و دادگايان ليكرتى ئەوا ئەوانىش ھەزار خۇزگە دەخوازن بۇ زەمەنى دىكتاتور، كەدەرسى كوردىيان بەموخەبارات و ئەمن دەگووتەو و بەدزىيەو بەرازىلى و توتىتا فەلاحيان وەردەگرت و ناوى ئەو ئەدىب ورۇشنىرانەيان دەدا بەموخەبارات كە سەربازى ھەلاتوون يان ئەدەرەوون و ھەمان دەستەواژى جارانيان ئەراپۇرتەكانى ئىستا دووبارە دەكرەو [ئەمانە دژى شۇرش و سەركردەن]...

ھاولاتى و شاعىرى راستەقىنە و نوسەرى جىدى زىللىيەك بىدە ئە پەناگوئى ئەوانە و مەترسى ، چۈنكە چەندەھا كۆلى موحەبەتى شىعر بەو زىلە و تەماتە تىگرتنە ئە رۇختدا دەگەشنىيەو ..

زىللىيەك بىدە ئە دىكتۇرىك: كەوەك قاچاچى شەكروچاى زەمەنى شەرى ناوخۇ ، مامەلەى ئەووت ئە گەلدا دەكات بەچەند ھەزار دىنار نەشتەرگەريەكت ئە خەستەخانەى حكومىدا (ئەك ئەھلى) بۇ دەكات و يەك فلسىش نايەتە خوارەو،

لەوانەشە قنچە جگەرەدە کیش لە وورگت یا وەکو لەمیزە ئداندا جیبەیلنی . زلەیه کی
لێبەدە و مەترسە ... خوگەر هاتە دادگاوە ئەوا وەکو عیراقیەکان دەلێن: نور علی نور ..

زلەیه ک بەدە ئەو سیاسیه کوردە ی زۆر بێشەرمانە چەمکی ناستبوونە وە ی نیشتمانی
پاڵەست دەگاتە وە بە چەمکی ناستبوونە وە لەگەڵ حزبی بەعس !!، کە هاتە خوار وە
یە کسەر بەرە وە ی پێبگرە و زلەیه کی لێبەدە !! گەر دادگاشی لێگرتی ئەوا تە ئێکێم
بە کۆمە ئێک قیدیۆ کاسیتی دۆکۆمینتاری قەتلعوام و گۆللە بارانکردن کە لە لایەن
بە عسیه کانه وە تۆمار کراوە، لەگەڵ خۆتدا دەبەیه هۆنی دادگا، هەر بۆ هیج نا، تەنها
بۆ ئەو وە ی بتوانیت باس لەو زلە بە مزیه بکە ی کە دژی پاڵەند کردنی چەمکی
ناستبوونە وە یە لە نیوان ناشتی وتاوانکاریدا ...

ئەندامانی حزبه کوردیه دلسۆزه کان و تیکۆشەرە دێرینه کان زلەیه ک بەدە ی
کۆنە بە عسیه کی بێ چاو و روو : کە لە لایەن مەسنوولیکی حزبه کە تە وە لە تە نیش
نە گە تیکی وەکو تۆ قوتیان کردۆتە وە، ئەوێک کە کاتی خۆی ئە لایەن ئە بوو فلان
وفیسار وە لە فەرمانگە یا وەکو هەر دەرگا یە ک بوو بێت وە ک سەگی پاسەوان جاسوسی و
شتی تربیشی بۆ کردوون، ئیستا وە ک تۆ یە ک کە چە ندها سائە بۆ کورد و کوردایە تی
لە رێگە ی هەر حزبیکی سیاسی کوردیه وە بێت خوینت بوو بە ناو، ئەوێکی کۆنە بە عسی
بە ئسانی دێتە ناو کۆبوونە وە کان، وە ک تۆو بگرە زیاتریش دەنگی دەروات و دەنگ
بۆ ئەم و ئەو دەدات ...

بێشەرگە و کادیزیکی دلسۆزی حزبیکی پێیگوتەم : بڕوا بکە گەر ئەو کۆنە بە عسیانە
دەنگت بۆ نە دەن، ئەوا هەزارەها دلسۆز و کادیزی چالاکي ئەم حزبه دەبیست پال
بە عەرە بانە وە بنین .. قەیدی نیە هاوڕێم ئە مجارە تاقیبکە تە وە، بە تاییە ت لەو
کاتە ی ئەو کۆنە بە عسیانە لە کۆبوونە وە کاندا باسی بە هەشتی بارزانی یا وەکو
شەهیدانی شۆرش گۆلان یا وەکو شەهیدانی رێگە ی کوردایە تی دەکەن، چونکە ئەوان
کاتی خۆی قیرە پێدا هە ئدانی قانییدی زەر وەرو شەهیدانی قادیسیه و نۆمۆلە عاریک بوون
، ئەوان لە ئیوه زیاتر باس لە شەهیدانی رێگای رزگاری دەکەن، هەر لەو کاتە دا بۆیان

ههستن و یهکی زللهیهکیان لیبدن ، چونکه نهوانه دوا کهسن لهم دنیایه کهباس
 له شههیدان بکهن ، خو گهر ههموو یهکیک ناوههای کرد نهوا ههموو حزبه کوردیهکان
 پاکده بنهوه ، گهر ههموو کونه به عسیهکانیش بچن دادگاتان لیبگرن نهوا ئیدی حزب
 و خوشتان لهو ملوزمانه قوتار دهکن . بیرتان نه چیت نهی نهندامان و کادیوانی ههموو
 حزبه کوردیهکان نهو زلله نهنتان به نه بهردیکی گه وره له قه لهم دهرئ ، ناوه هاش
 له ههموو که سیکی بیروکرات و فساد دهکات له داهاتوودا پیش نهوهی قاچ خوار دابنیت
 حساب بو زلله کانتان بکات.

زللهیهک بده لهو ئیپسراوهی له پرله موخه ریبه وه بووه به پاسهوانی (البوابه
الشرقیه للوطن العربی) و کاتیکیش یهکیک له که ناله عه ره بیهکان لیبان ده پرسن نایا
 خهونی کوردیتان ههیه ، به سه ره خوئی؟! ده ئیت نه بابه .. نهی نهوه نیه ئیمه
 راکه راکه مانه بو بهردهمی عه ره موسا و جامعیه کهی!! زللهیهکی لیبدن نهک
 خوانه خواسته بو نهوهی که راهه تی بریندار کهیت ، به لکو بو نهوهی نه بیت به ژیر دهست
 و قاچی نهو عیراقبانهی به عه گال و چه راویه وه نوینه رایه تیتان دهکن و گهر ته نها
 باسی کورد بکهی به سه هوش بیت . نهوا خیرا بیت ده لین : یابه شنو عیب ماکو کردی
 وعربی کلنا عراقیین!! زللهیهکی لیبدن و پیی بلن بچو بهو سه روکه بلن مادامه کی
 ره مره نه ته وهیی و مه زه بیهکان لای ئیوه مانای نیه و ههموو عیراقیینین ، بی زحمه ت
 نهو عه گال و چه راویه دانن ، بو نهوهی ئیمه ش وه زیری دهره وه مان به جلی کوردیه وه
 نه نیرین .. زللهیهکی لیبدن بو نهوهی نهو سه رکرده یی سانه هایه به شاخه وهیه نه بیت
 به فه راشی نهو سه روکهی که تا وه کو دوینی بازگانی ده کرد و نه مرۆش به یهک
 چه قه نهی کوردان به خوی عه گال و عه شیره تی وه هاته سهر حوکم ...

زللهیهک بده له روژنامه نووس و ئیعلامیهکی درۆزن و بیتوانا: یه کهم زلله من ئیی ددهم
 چونکه ده بیت پیش نهوهی ریپورتاژ بنووسیت فیره کوردی بیت!! ، نهک فاریزه به گو نیه و
 و نو فته و سه ری دیریش بهر جاده بکه ویت و دیر به یه رنیت و ده ستکاری تی کسته کان
 بکات ، گهر دادگای لیگرتم نهوا ده توانم به ئسانی باس له په یوه ندی نیوان

دروستبوونی میژوویهك بۇ كلتوور بكمه كه ههركیز بى زمانىكى پتهو و دارپژاو نه بىت ناتوانىت بىت به دهمووچاوى كلتوورى مىللەتیک ..

ئەو چىرۆكىكه دەتوانم بەباشى بیگیرمەو، بەلام تۆ زلەلى لەسەر ئەو ئەیدە، بۆچى رۆژنامەكەى پرە ئە نووسىنى مەحسوبىهت و برادەرانى گەرەك و حیزب و چایخانەى تاوڵەچیه موحتەریفەكان و ئەو هەموو مەعریفە كالو كرچە و وفۆكۆ ساویلکەیه و وڤیریدا و نیتچە سەقەت و بێتامانە؟! ، بۆچى ئەو هەموو گووتارە جوان و لیكۆلینەو بەسوودانە بلاوناكەیتەو كه ئەچەكمەجەى میژەكەتدا فەرامۆشت كردوون؟ گەر یەككىش لیت ببیرسیت دەلییت: كوا شتى وام بەدەست نەگەیشتووە یاخود گەر نوسەرەكە ئەمەنفا بژى ئەو دەلییت كوا ئیمایەكەم بۆ نەكراوەتەو!!، یاخود دوا نوكتە ئەوویه، كە ئەمەشیان لەمن رەویدا دواى ئەوێ دەزگایەك سى فەسلێ رۆمانەكەمى سەقەت كرد لەدواى لیكۆلینەو و لیژنە و لیژنەكارى گووتیان : قیرۆس داوێت ئە داتای رۆمانەكەت، بەدەش ئەو دەستابوون پیمیان رابواردوو نووسیویان : خۆشت دەزانى كە قیرۆس بیدات ئە فایل چى لیڤەكەت... گەر خوینەر یاوەكو هەر رۆژنامەیهك وویستی ئەوا ئەو نامەیهى بۆ فاكس دەكەم كە ئەو دەزگا عەلەمانیه وە كاتى خۆى پیم گەیشتبوو، گەر زیاتریش بیهوێت ئەوا دەقى گفتوگۆی تەلەفۆنى حۆم و سەرۆكى ئەو دەزگایەشى بە تۆماركراوى لەسەر كاسیت بۆ دەنیرم كە پەیمانى دامى ئەو مەسەلەیه دەكۆلینەو و منى رۆمانووسى ساویلکە چاوەریم كرد كە چى دەرکەوت كاك قیرۆس رۆمانەكەمى شیواندوو!!..

تاوەكو ئیستا من دەمەوێت ئەو قیرۆسە بناسمەو كە ناوى نیە لە جیهاندا ، قیرۆسیك هەقە دەزگای چاپ و لیژنەكە بۆ دكتور نۆرتنى بنیرن و ناوى لیبنین ئەو قیرۆسەى زیرەكەى رۆمان دەخوینیتەو وە زیرەكانەش دەیشیونى ...

هاولاتی كورد زلەیهك بەدە ئەو دەزگا ئیعلامیانەى، ئەدەب تیكتست و راستیهكان دەشیونین، بەرهەمى داھینەرەن فەرامۆش دەكەن و فەسادى ئیدارى دەخەنە نیو مەسەلەى كلتووریەو و شیعو ئەدەبیش بەدەعووت و مەحسوبیەت بلاودەكەنەو، گەر زۆریش پێداگری قەناعەت پێدەكەن كە ئەدەب و چیرۆك تەنھا بۆ پاشكۆكان باشە و

كى چىرۇك دەخوئىيىتەۋە و ئىگەرپ بائەم ھەموو تىكىستە سەقەتە تىپەرپىت ، ئەۋە
باشترە لەو ھەموو تىكىستە جىدىيە زەرەد بەنەتەۋەو سەرۇك دەگەيەنىت ..
زىللەيان لىيىدەن وگەر ھاتىشە دادگا ئەۋساكە بەبەلگەۋە باس ئەو ھەموو ژەرەيان
بەكەن كەلەرپىگى ئەۋانەۋە كۆمەللىك نەخوئىندەۋار بوۋن بە ئەسپسوارى سياست و
موفەكىرى مىللەتى كوردى ھەژار ..

دوا زىللە بدە ئەو سەركردانەى ئەھەست كىردن بە كەمى و پىلە دوۋەمىيان گەر بۇ
دوۋرۇژىش بوۋايە دەبوۋايە خۇيان بېۋونايە بە سەرۇكى ئىراق ، ياخود يەكىكىيان
لەناشورى وگىلانىيەكىيان ھەلپژاردايە ، بۇ ھىج ئاتەنھا بۇ ئەۋەى لەدنىاي تىپىگەنن ،
كە لەۋلاتى فیدرالدا سەرۇك بوۋنىكى رەمى نىشتەمانىيە و مەرجىش نىيە پەيۋەندى
ھەبىت بەزۇرايەتى وگەمايەتەۋە ، سەرۇك ئە ۋلاتىكى فیدرانى ۋەك ئەلەمانىيا
تەنھا ئەپرسىارە گەرەكانى كۆمەلگە و مۇۋال و ئاين و كىشە فېكرى و
مەزھەبىيەكانى نىۋ كۆمەلگە و تەنانەت موزىك و پەرۋەردە قسە دەكات . مەرج نىيە
تەنھا عەرەب ئەم ۋلاتە بېيت بەسەرۇك ، بائىستا ناشورىيەك ياۋەكو كىلانىيەك بېيت
بەسەرۇك ، بۇ ئەۋەى نەۋزەجىكى تازە پىشكەش كەين لەماناى پىكەۋە ژيان و
فرەنەتەۋەىي ئىراق ..

زىللەيەكىيان لىيىدەن كاتىك دواى ئەۋەى ھەمانەكەيان لەدەست دەرچوۋ ، ئىنجا بىر لە
گوشار خستە سەر ئەمىرىكا دەكەن و دواى ئەم ھەموو خۇگىف كىردنەۋە ، زۇر بەناسانى
پاشگەز بوۋنەۋە !! دەتەنەۋىت دل بەۋە خۇش بەكەن و خۇتان و خەللى
ھەلخەلەتتىن و پشى پشى خەللى كوردستان بەكەن ، بەۋەى قەيدى نىيە ، ئەى ئەۋە نىيە
ۋشەى فیدرانى ھاتوۋە ئە پىرۇتۇكۇلەكەى نەتەۋەيەكگرتوۋەكان ..

زىللەيەكىيان لىيىدەن و پىيان بلىن ئافەرىن سىستانىيەكى خرفى ئىرانى زۇر لە ئىۋە
باشتر لەماناى سياست تىدەگات و باشىش سياست پابەند دەكات بەجىھانىيەك
كەخۇى بىرۋاى پىيەتى ھەر بۇيە مەلایەكى ئاۋەھا پىر پىۋىستى بەۋە نىيە بىتە نىۋ
حكومەتتىكى كاتى و لەبەردەم ئەمىرىكىيەكاندا دابنەۋىت ، لەبەر ئەۋەى ئەو پۇرژنامە و
كتىپ دەخوئىيىتەۋە ، دەزانىت ئەمىرىكا چى دەۋىت و چۈنىش گوشارىيان لىدەكات . كەچى

ئىۋە ئەم ھەموو پۇشنىپرو سىياسىيە دىئسۇز و رۇژنامە ئەھلىيە نازادانە، پۇژنىيە راۋىژتان پىشكەش نەكەن ، كەچى ھەر ئاگات لەخۇشتان نىيە و گوى ئەكەشىش ناگرن.

زىللەيەكيان ئىيىدەن ويىانيىرن بۇ قوتابخانەى ئاخوندىكى ۋەك سىستانى بۇ ئەۋەى
فىرى ئەۋە بن كەسىياسەت و جىيەننىنى دوۋشتن لىك جودا نابنەۋە، ئەۋەشى سىياسەت
بى جىيەننىنى دەكات ، ئەلايەن بىيىرتىرن ھىزى سىياسى ئەم دونايە بەھىند
ۋەرنانگىرەت ..

زىللەيەك ئەسەركردە بدە ويىنى بلى : بىرۇ گەر ەەرەبىش نازانى ، بچۇ دوو لاپەرەى
رۇژنامەيەك نازاد بخوئىنەۋە ، ياخو چ نەبىت رۇژى كاتىرمىرنىك تەرخان بكة بۇ
سەركردى مالىپەرە كوردىەكان ، بۇ ئەۋەى بزانىت ئەم دنيايەدا چ باسە....

ئىدى من لەبرۋايەدام زىللەكەى يىنىس نامۇسىر زۇر زىللەى رەمىزى دىكەمان
لابەجىدەھىلىت ، كەھىوادارم خوئىنەرى نازىز و ھاۋلاتى كورد خۇى بىر لەھەندىكى
دىكەى بكاتەۋە ، زىللەيەك بۇ ئەۋەى بەشنىك بىت ئە ترادىسىۋنى دىموكراسىيەتىك
كەخەرىكە ئەلايەن قەسادى نىدارى و كۇنە بەعسى و نەخوئىنەۋارنى سىياسەت و بەناو
ئەدەبىيى كال ۋكرچەۋە بەرەۋ شىۋاندىكى ئىجگار ترسناك ۋەرىدەگىرن، زىللەيەك
كەپىۋىستە ھەموۋان ئەم ئەمرۋبەدۋا بىرى لىبكەينەۋە و ئەكاتى خۇيدا بەئەنجامى
بگەيەنن ...

لەنيوان مردن و ونبووندا

بەيادی مەرگی (عوسمان شەيدا) ی شاعیر

۱

زۆرم ییویست بوو هیژ بدەمە خۆم بۆ ئەووی ئەبەرەمبەر لاپەرەیهکی سپی رابمێنم و
ئەم چەندە دێرە بنوسم، کەنەک تەنھا بەئازارەبۆم ، بەئکو بەتۆپزی چەندەها
یادووری بەدووی خۆیدا رادەکیشت، بەبیئەووی بزەنم بۆچی من ئەماناواوی هەتایی
هاورنەمان (عوسمان شەیدا) ترساوم! ترسیک کەلەزۆر کون و ئەبەرەو پەلاماری دەدام
بەبیئەووی بزەنم چیه و ئەکوێو سەرپەلداو، بۆچی بەدوومەوێه ، وەک بەشیک
لەتارمایی نوسینیک کەهیشتا کەم ئەبوو، بیوازم دەکات !، هەموو نوسینه
ناکاملەکانیش وەک تارماییەکان وەهان هیلەک و ترسناک و دوژمنکارو بیوازکارن.

۲

لەيادی شەيدای شاعیردا هەولەدەم ئەو تارماییە تیئەم کەبەدوژمنکارو تیکدەر
ناوەدەمکردن، بەجۆریک کەهیچ بواریک بۆ گومان نەهێلمەو کەنوسینه ناتەواوەکان ،
مەرگ راگەیانندیکی نوسەرن ، مەرگیک زیاتر ئە گومکردنی نوسەرکە و ونبونی لەنیو
باخچەمامەخوئەیهکانیدا خۆی نیشاندەدات، مەرگیک مەرگیکی داھینەرانیە نیە بە
چەمکی پۆلان بارت ، بەئکو مەرگیکی راستەقینەیی جەستەیی کۆمەلایەتی و بوونی
کۆمەلایەتی نوسەرە لەنیو پۆژانە ژياندا، ئەک ژيان خۆی.

۳

جاک دێریدا لەيادی (مۆریس بلانشو) دا دەئیت: ون بیت بەبیئەووی بمريت ، یاخود
بمريت بەبیئەووی ون بیت، ئەم ئەتەرناقیانە ئەوێندە ئاسان نین ... ئیەم دەتوانین
بلیین کە ئەو مردوو بەبیئەووی ون بیت، بەلام ئەهەمان کاتیشدا دەتوانین بلیین کە ئەو
ون بوو بەبیئەووی بمريت.

جاك دیریدا : له یادی بلانشو، چرکه ساتی مهرگم ... ل ۲۱ ، بلاوگراوه کانی میرقی
/ بهرلین ۲۰۰۳

۴

من ییمووايه عوسمان شهیدا ونبوونی خوی له پيش مهرگیه وه بوو ، نه وهشی شهیدا و
به ره مه کانی بناسیت به ناسانی کاراکتهری شاعیریکی به توانا و مروقیکی هوشمه ندی
تیزروانیی تیدا ده بینیه وه ، که ونبوونی نهو به ونبوونیکی هه ئیرآرده و ونبوونیکی
ئیراده گه ریا نه بوو . نهو بیده نگیه سه ختهی سیمای نهوی گرتبووه ، نهو شهرمه ی
به ردوام له بهرام بهر رۆژانه ژياندا بوو بوو به به شیک له کاراکتهری ، نهو خو
په نگخواردنه وه یه له دنیا ی دهره وهی دلرق به هه روزه نای شته کان که له چاوه کانییدا
ده بینرا ، نهو گوگیرتنه له سه رخویه که نه ناست قسه کاره کانی بهرام بهری
هه ستیپیده کرا ، نهو خاوه هه نگاوانه ی له کاتی رۆشتنییدا ، نهو تیرامانه ی که
پیده چوو له به تالایه کی گه وره بروانیت ، به تالایه کی تیزو بینامان ورهش و بییناسه
ته نانه ت له لای خویشی !! ، نهو ناوردانه وه لامسه لایه ی بۆ هه موو هه رایه کی دهوور بهر
وهک نه وهی بیه ویت بلیت نه مانه هه مووی له دهره وهی من و له دهره وهی خودی مندا
ده سورینه وه ، من تازه ونبووم نازیزانم ! ، نهوانه هه مووی وینه ی نهو شاعیره یان
پیکده هینا که بریاری دابوو خوی ونیکات.

۵

نه مهش ترسی ئیمه یه له وهی له گه ل مهرگی هاوړیکانماندا ، مهرگی خومان ناویندی
بیته وه ، چرکه ساتی مهرگی جهسته یی نهو چرکه ساتی پیدا چوونه وهی ژيانی ئیستاکیی
خومان ، یاخود له وانیه بیرکردنه وه بیت له داهاتوو به بینیه وهی سهیری ئیستاکیمان
بکهین ، ئیدی کاتیک شاعیریکی ناوه ها گرنگی نیوه ندی رۆشنیریکی پر قهیران بۆ
هه تایي کۆچ دهکات ، جاریکی دیکه هه موو پرسپاره نه کراو و هه موو
ههسته په نگخواردووه کان و هه موو لیږه بوونه کانی خودی خومان و هه موو کیشه کانی
جهوه هر و شیوه کۆمه لایه تیه کانمان و هه موو بیرکردنه وه یه ک نه داهینان و ژيان
له گه ئیدا به دووی خویدا به کیشده کات.

لە ژيانى پۇشنىرى كوردیدا ، نېمە لەبەرامبەر دووڤىگورداین ، يەككىيان ئەوانەن لەدواى مەرگیان ھەسان ھەراو زەنای ساتەکانى ژيانى جەستەییان دووبارە دەبیتهوه، کەئیدی کاردانەوهکانى دواى مەرگیان جگە لەچەند کۆرپىكى ماتەمىنى و دووبارەکردنەوى ئەو بەرھەمانەن کە ئەو دەووبەر نوسراون ، ھەر وەك چۆن ھەمان نوسەر لەژيانى جەستەیی خۆشیدا بەپىنى بوونى لە تروپىكى ناوبانگدا دووبارەى کردونەتەوه، مادامەكى ناوبانگ ھەمیشە چواربارە لە چاپدانەوى بەرھەمە کۆنینهکانیشى پى ڤوتدەجیټ مادامەكى بەردەوامیەك ھەيە لەدەرکەوتن و بەو شیوہیە نوسەر نایەویټ ون بیټ و دژى ونبوونىك دەوستیټەوه کەمەزندەى ئەو دەکات بەو دووبارەيە و بوونى لەنیو ڕوناكى ڕۆژنامە و میدیاکاندا پارىزراوە لەوونبوون، بەلام ئەو ڤیگورە نازانىټ کەوونبوون پابەند نیه بەدەرکەوتن بەقەد ھیندەى پابەندە بە داھینان و کیشەبەندیەکانى.

ڤیگورى دووھەمان ھەيە کە لەسەرخۆ و ھیمە و بەرھەمەکانى لەبەر ئەووى لەرەمەنىكى کەف وکولدا ئەگەل ھۆشمەندى باوى ئەو سەردەمەدا ناگونجیټ ، زۆر نابات لە پەراویزىكى ھیمندا دەمینیټەوه ، بەلام لەبەر ئەووى خۆینەرى نوخبەوى و نیلیتەى پۇشنىرى بۆ خۆى ڤادەکیشیټ بوونىكى ھەيە بەقەد بارستایى خۆى ، بارستایەك کەفوکولى میگەلى کۆمەلایەتى پیننەبەخشیو، پڕوپاگەندەى میدیا پیننەبەخشیو، بەقەد ھیندەى جیھانىبینى خۆى ئەو ئەقە ھیمەنى بۆ پیکھیناوه، ئەو ڤیگورە ئەوئەندە حەزى بەدەرکەوتن نیه بەقەد ھیندەى لەنیوان ھەئېزاردنى ونبوندا خۆى دەبیټەوه، ونبوونىكى داھینەرەنە لەنیوټیکست و ھونەرى بالادا ..

(عوسمان شەیدا) ڤیگورى دووھەم بوو، ئەو شاعیرە بوو لە کاتیکیدا ھەمووان لەنیوہراستی حەفتاکان و ھەشتاکاندا خەریكى خۆجەراندن بووین بۆ بەرھەمەنەنى حەماس کە پینخۆرى ئەوزمەنەبوو، ئەو بەپێچەوانەو ئەشیرەکانیدا باسى لەمەرگ و پایز و عەدەمیەتى ژيان و خەمە ھەرە ووردەکانى مروی دەکرد، ئەکاتیکیدا کوردایەتى داواى لەشاعیران دەکرد کوردە ناموسی بکەن و بۆ شاخ و ناگر و پۆلا بنوسن ، بۆ ئەووى

له چه ماوه دوا نه که ون له به ردی ئهم سهر کرده وه به رده بازینیان بیت بو ئه وی دیکه ،
 نه وا هر له وساته دا کاتیك شهیدا وهك هه موو مروقیکی کورد له گهل
 به گزا چوونه وه کاندای بووه ، به لام گهر له هه موو شتیکیدا کورده ناموسی کردبیت نه وا
 شیخری نه کردوته قوربانی هیچ سهرده میك که نوسین به ئهرك بزانیته به رامبه ری !
 نه خیر . نه و نه و سهرده مه دا خه ریکی شان و وه رگیان باسکردنی جوانی بوو ، هر
 وهك بیهویتی بلیت من دهمویتی له نیو جوانی هونه ری بالا دا مانایه کی دیکه بدم ژبانی
 کوردی . نه و هه میسه نه و فیگوره هیمنه بووه که مهرگیشی به هه مان هیمنی ژبانی
 ره وتیگردد و تیه ره بوو .

۸

مه رگی نه و له زه مه نیکی ناجوردا بوو ، ناجور به وهی کاتیك نه و دهریت ، ته واوی خه لك
 له ژیر کاریگه ری ده سه لاتی لوکالی کوردی و میدیا که ی دهرژینه سهرجاده بو ئه وهی
 له خوشیدا سه مابکه ن بو سهر کرده یه کی کوردی ، که بووه به سه روکی حکومه تیکی
 بیگه اته له چه ند مه لا و کۆنره قاتیقیك و کۆمه لیک لایرالی لنگه وقوچ ! سهره ، مردنی
 شهیدا خوی له خویدا نه و ده لاقه که وریه نیشان ده دات له نیوان روشنیری و ده سه لاتدا ،
 چاکتر وایه بلیم له نیوان نه ده ب و ده سه لات و خوینه ریک که هیشتا دروست نه بووه ،
 هیشتا له سه ر جاده کان به فیکه ی سهر کرده کان سه ما ده کات . هه ره وه نه ده ش نا به لکو
 زمه نی ناجور نه وه دایه کاتیك که به خته وه ری به رو که شهیه کان ده گنه ناستیک به
 هه زاره ها له ژیر دروشمی بریقهداره کاندای سه مابکه ن له و کاته دا شهیدا دهریت ، مردنیک
 که میدیا و رۆژنامه و گوشاره کان سه رقالن به سهر کرده وه ، نه و له نیو نه و قهریالغیه دا
 دهریت : به هیمنی و بیده نگی ، هر وهك نه وهی مردنیشی جوړیک بیت نه و
 هیمنه ره وته ی به نیو ژباندا ، مردنیشی به جیهیشتنی هه موو قهره بالغیه ک بوو که
 تاسه ر نیستان رقی لای بوو ، نه و ژاوه ژاوه ی که به رده وام به هوی هه ژاری و ژبانی
 له چه وشه یه که ی که وره که ره کی قه زاره کان ، له خانویه کی گلین ، که مانی کۆنی بیرمه یرد
 بوو و پری بوو له کریچی و دراوسی هه ژار و هیچ شتیکی تییدا نهینی نه بوو ، هیچ
 که سیکیش ناتوانیته نه و هه رایه دا ساتیکی ته نهایی به خوی ببه خشیت ، نه و هه رایه
 به رده وام به دوویه وه بوو ، نه و نه ده دژوار و هه را بوو که من و نه نوهر له سه ردا نیکه مانه دا ،

لەژوورەبچکۆلەکهیدا نەمان دەتوانی بەتەواوەتی گوێرادیلین بۆ یەکتەری، چونکە ئاوا ناتاویک بەقیزەییەک یاخود ھەراوزەنایەک سەرئەجی ئیھەمی بۆ ھەوشەکە رادەکیشتا، گوێگرتن لەو یەکتەری لەو ھەوشە گەورەییەدا جوێریک بوو لەیاریکردنی ئەکرۆباتیک لەسەر پەتیکە باریکی تیز ھەرەشەیی کەوتنەخوارەووی لەسەر بیت بۆ ئیو قەرەباڵغیەکی ترسناک .. ئەو ئیوارەییە شەیدا بەپیکەنینەووە گووتی: نوکتەیی من ئەووەیە، خەلک دەتوانن من دەچمەووە لەمانەووە سەرخەویک دەشکینم، بەلام من بۆ ئەووی پشوو بەدەم دەیت بەچمە دەروو...

٩

لەنیوان ڕاکردن لەقەرەباڵغی و گەڕان بەدووی ھێمنیدا، لەنیوان ھەراو زەنای میگەلی و تاکاخوازی و ئیندیئیدوالیەت و بیدەنگی و پەستیەکی شاعیرانەدا، لەنیوان ھەموو ئەمانەدا، شەیدا ژبانی بەسەر دەبرد، بەسەر بردنی ژبانیەک کە ئیستاک لەژیانی زۆربەیی داھینەرەکانی کورد لەنیوولات و لەمەنفاکاندا درێژ بوونەووەییەکی کوشندەیی ھەیە...

١٠

وئەوون لەنیو تیکستی داھینەرەدا لەنیوھەندیکێ پر ھەراو قەرەباڵغی کوردیدا، سەرکێشیەکە مرۆ ئازانیەت لە چ کەناریکدا دەگیرسیتەووە، ئەو وئەوونە گەر ئەگەل خوێنەرێکدا نەگونجێت کە فیری خوێندەووی قول نەبوو، ئەوا ئاومیدەیی ترسناک بەدووی خۆیدا رادەکیشت، پرسیارەکە ئەووەی کێ من دەخوینیتەووە لەکاتیەک ھەمووان سەرقانی کێشەیی نەتەوون بەبێ بوونی کولتور!، لەکاتیەکدا کولتور لە پرسی نەتەووە جیاکراوەتەووە و گەر بوونیشی ھەبێت ئەوا بوونیکێ پاشکۆیەتیە ئەک سێنترالی، کێ ئەو تەئیدەگات کەگەشتن بە پلە بالاکانی جوانی لەنیو زماندا خۆی بینەووی بانگەشەیی بۆ بەکەیت دەموچاویک بۆ نەتەووە پیکەھینیت!، کێ ئەو تەئیدەگات؟!، ئەوانەشی کەتەئیدەگەن ئییتەییەکی (نوخە) زۆر دەگەنن و قەرەباڵغ بە بەدگومانەکانی رۆحی، لەنیوھەندیکدا رۆژ بەرۆژ بەرەو زۆری و بۆری پەلەکیشت. من ئەوئەندەیی ئەو ماوە کورتەیی پیکەووە ئەگەل شەیدا قسەم کردبوو، (بێگومان رستەکانی

ئەو كۆرت وچر و زۆر جار ئېچر پېچر بوون، ھەر وەك ئەوۋى لە ناخشىن بېۋاز بوويىت، ئەو ھەم بېۋازىيەم ھەستىيەدە كەلەنئەو ھەممو بەنئەو نوسەرە مەسلەكسانەدا ژيانى بەسەر دەبەرد، لەنئەو ئەوانەى كە وامەزىندە دەكەن ھەممو قەسەيەك تەواناى ئەوۋى ھەيە بېيىت بەنوسىن. شەيدا لەبەيدەنگى خۇيدا زۆرى ئامازەى ترساناى بېدەبەخشىم كەتەو كە نوسىنى ئەم دېرەنە بابەتەى بېر كەردنەو ھەم لە نئەو ئەندەك كە بەتەۋبەى بەنئەو ئەندەى رۇشەنبەرى كوردەى نئەو ئەندەى دەكەين.

۱۱

چۇن دەژىت ؟، چۇنئەى ژيان چەيە و پەيۋەندەى چەيە بەنوبوونەو، ئەمانە ئەو ئامازە سەيرانەن كە لەمەرگى ئازىزم عوسمان شەيداۋە ھەۋلى تېگەشتەى دەدەم، بەجۇرئەك كە ھەممو شەك ئە بۇشايدەكدا بسۇرئەتەو، كەچەىدەى ھېچ بېرورايەك تەيدا جېگەر نەبېت بەقەد ھەندەى بابەتەك بېت بۇ قەلكرەنەوۋى بېر كەردنەو. رېگە بەخۇم دەدەم كە بەس لەنئەو رەيەكى ھاۋىنى ۲۰۰۱ بىكەم كاتەك مەن و ئەنەۋى رەشى عەۋلەى شاعەر ھاۋرى بېكەۋە بەرەو ئەسەبە سېى خۇرۇبوۋىنەو، مەن و ئەنەۋە ماۋەى زىاتەر لە دەسالى رەبەق دەبوۋە يەكترمان نەبېنئەو، ۋەنەى ئەنەۋە، ۋەنەى ئەو شاعەرە بوو بەنەزەمەكانى خۇيدا تەبەر دەبوۋ. ئەۋەك كە تەۋەكو ئىستە شېۋە نوسىنئەى تەبەتەى خۇى ھەيە، ھەمىشە ئەو ماۋەيەى كە لەسلىمانى يەكمانگرتەو، خەرىكى تەفسىر و ئىكەنەۋەى شەكەن بوو، جۈانتەرىن شەت و خراپەتەرىن عادەتەى ئەنەۋە لەۋەدەيە كە ھەمىشە خەرىكى بەشەرىيە نكەردەى دىنەيە، ئەۋەتە دۋا دىۋانى ھەۋلەنئەكە بۇدەدانانى فەرەھەنگىكى ئەلفا ۋەبىى، تەيدا جەھانى شەكەن شەخەۋاز دەكات، ئەو ئىۋارەيە مەن و ئەو بېكەۋە بۇ سەردانى شەيدا شۇرۇبوۋىنەو... مەن و ئەنەۋە ماۋەيەكى زۆر لەيەكتەرى ۋەبوۋ بوۋىن، ئەۋەك لەسكەندە نەفەۋىلەند گىرەسابوۋە و مەنىش لە ئەلمانىا، ھەممو پەيۋەندەيەكەن كۆمەلەى دەنگ و تەلفۇنات كەردن بوون. زۆر جار ھەستەم دەكرد كە ئەمانە كۆمەلەك دەنگن لە نئەو خۇمەۋە و لە رابوۋر دەۋە دىنە بەرگەۋىم. ھەممو ھاۋرىكەنم ئەۋەندەى بوۋىنئەى ئەبەستەركەتى فەزۋالى نئەو ئىمىل و دەنگى نئەو تەلفۇنەكانن، ئەۋەندە رەستەقەنەيى نەن، بەلام رېكەۋەتەى پەر بەختەۋەرى بوو كە ھەممو ھاۋرى كۆنەنەكانى زەمەنى نوسىن و جەنگ و رەكەرەكە و خۇشاردەنەو، جارئەكى دىكە يەكتر بېنەنەۋە،

هيوأ قادر و نه نوهر و به هرؤزی و هرگيری رۆمانی (جيهانی سؤفيا)، نهو هاوړی دیرینهان
 که همیشه ناگامان له یه کتری بووه و لیکدانه بپراوین، جاریکی دیکه له هه مان شارو
 له هه مان شوین یه کمان گرتوه، دیاره نیمه گورابووین، به چاویکی دیکه سهیری دنیا مان
 ده کرد، ژیا نمان له نیو نه وروپادا به هه موو زوانبازیه کانیه وه، نیمه ی په لکیشی جوړیکی
 دیکه نه هه سترکردن به شته کان کردبوو، تیروانیکی دیکه بو کولتوور و نه دهب و
 زیاتریش هه سترکردن به گرتگی نه دهب هه مووانی پیکه وه گریده دابوو، نیمه نهو
 مه سهله کیه ته مان ده بیینی که دزی کردبووه که سایه تی هاوړی دیرینه کانمان، به لام شهر ی
 ناو خو و که مارو و بیروکراتیه تی میلیشیا بهس بوو بو نه وهی له زور فینومین و
 گورانکاری ناو ها تیبگه یین، له ریگا بو مالی شهیدا و بولای شهیدا، نهو نیواری
 هاویندا من و نه نوهر باس مان له م مه سه لانه ده کرد.

نه مان هه و لدانیک بوو بو تیکه یشتن له بیدهنگی و گوشه گیری شهیدا له نیوان مه نفا ی
 شوین و مه نفا ی زه مندا، دیاره نه م بو نه نوهر جیگه ی بیرکردنه وه یه کی قوئبوو، بو
 هه ردوو کیشمان هه و لدانیک بوو بو تیکه یشتن له جیهانی نیوه وهی شاعیریک که به
 خواستی هوشمه ندانه ی خو ی برپاری دابوو خو ی نه فی بکات، خو ی تاراوگه بکات له
 نیو زه مندا نه ک له نیو شوین، له و پر وایه دام نه م ش سه خترین تاراوگه یه که نوسر
 له ساته وه ختیکی به ریبه که وتنی له گهل ژیا ندا هه و لی کردنه وهی ده رگاکانی ددات و
 نیدی که نوسر چووه نیو نهو زه منده هه لبرآرده یه وه، چووه نیو نهو تاراوگه
 زه منیه، هاتنه ده ره وهی کاریکی نه ستم ده بییت، زور جاریش لهو تاراوگه یه دا نوسین و
 داهینان مانا کانی خو یان ونده که ن، نه م ش نیزیک بوونه وه یه که له مردنیکی رۆحی که
 مردنی جهسته یی دریز بوونه وه یه کی نهو مردنه رۆحیه ده بییت. من و نه نوهری ره شی
 عه ولا که به کولانی قه راز ده کاندا هه نگا ومان دنا، هه ر وه ک جاران، وه ک کوره کونه کانی
 سلیمانی هه موو خانوو و شوینه کانمان گریده دا به که س و نه و ده کانیان، هه ستر دنیک به
 گه رانه وهو سه ریبه نیشتمان بوون ده گه رایه وه نیومان، که چیدی نیمه بیگانه یه ک نین.
 نه نوهر باسی شهیدای کرد، باس مندالی خو ی له گهل شهیدا و په یوه ندی به شیعه ره وه،
 باسی نهو زور انبازیه سه ختانه ی کرد که شهیدا له نیو خیزانی مو حافز کارانه ی نه و سای
 سلیمانیدا، له پیناو شیعر و بو شیعو بو نوسین تیدا ژیا وه، شهیدا وه ک نمونه یه ک
 وابووه، نمونه ی فیگوریک ی زور راسته قینه که چیدی له وینه ی برا گه وره یه کی

تەقلیدیدا پېنئاسە ئاكرىت، بەقەد ھېندەى وىنەى شاعىرىك بوو بەكۆمەللىك بىرو جىھانبىنى ئالۇز و پېر ئىشكالىيەتى زمان و بىرەوۈ لەبەرەمبەر كۆمەلگەيەكدا ئاسەر ئېستىقان دژى ئەو فىگورە شىعەرىيە بوو، بەھۇى ئەو ھۇكارە مېژوويەيە كەكۆمەلگەى كوردى تىدا دەژيا، ھەمووان دژى ئەو جىاوازيە بوون، دژى ئەو ئالۇزيە بوو كەچىدى نايەوئىت لەگەل مىگەلدا وەكو ئەوان شىوہى ژيانى خۇى رېكبىخات و بژى. ئەمە رېگەيەكى دوورو دېژى شەيدا بوو، ئەنومەر لەپەر راوہستاو گووتى : شەيدا لەخانوەكەى پىرەمېردا تەنھا ژورو ھەيوانىكى كرىى ھەيە.. ئەمەش لەلای من ئەو پىرسىارەى ھاروژاند ئايا بەھەقەت نوسەرە راستەقىنەكان فىرە ژيان بوون؟!..

۱۲

شەيدا ماوہى زياتر ئەھەقتەيەك دەبوو خۇى لەمالەوہ گۆشەگىر كىردبوو، كەئەو ئىوارەيەش چووین بۇلای، ئەنومەر ھەئىدەدا لەو گۆشەگىرە بېھىنئەتە دەرى، بۇ ھىچ نا، تەنھا بۇ ئەوہى زياتر لەئىو ئەو تارىكايىيە رۇحيە پشووئەكى دىكە بدات، شەيدا ئەو پىاوہ دىپاكە بوو كەحەزى ئەھەموو شىوہجوانەكانى ژيان بوو، پىياوئىك بوو غەمباربوو بەو ھەموو شىواندەنى ژيان و جوانى، ھەموو ئەو خۇ گىرمۇلەكردنەوہى لەئىو بىدەنگى و ھەئىژاردنە سەختەى ونبوون، جۇرىك بوو لەھەلگەرانەوہ دژى ھەموو ئەو دىژىوانەى ئازارى ئەويان دەدا، شەيدا كەئىمەى بىنى وەك مندال گەشايەوہ، ئەو ئىوارەيە دوا ئىوارەى من بوو لەشار، دەبووايە رۇژى دووھەم بگەپمەوہ بۇ شام و لەوئىشەوہ بۇ ئەلمانىا، پىكەوہ ئەنومەرە من و كۆرەجوانكىلەكەى شەيدا سوارى تەكسىيەك بووین، كەلەبەردەم باخچەى گشتى دابەزىن، من و شەيدا باوشمان كرد بەيەكتەدا، ئەو پىاوہ وەكو ئەوانى تر سەيرى منى نەدەكرد، ھەستى دەكرد كە تارواگە چ وەك شوئىن و چ وەك زەمەن جۇرىكە لە جەنگ دژى ونبوون، دژى وشكبوونەوہى خەيال و داھىئان، دژى خەونبىنن و ژيان وەك نوسەرىك. ئەو دەيزانى كەئىمە ھەندارانيانە نىن بەدوو ئىوارە دانىشتن، شارو ژيانى شار و نىشتمان ھەئىسەنگىنن، دەيزانى ئىمەش وەكو ئەو لە تارواگەدا دەژىن، جىاوازي ئەو و لەمەن، لەودابوو، ئەو بىرارى دبوو ون بىت و منىش ھىشتا لەونبوون ئىزىك نەبوومەتەوہ، ونبونى ئەو جۇرىك رەتكردنەوہى ژيانىكى ناچور بوو.. بەچاويكى پىر فرمىسكەوہ

مالئاوايمان لهيهكترى كرد، چاوهكانى شهيدا زور شتى دهگوت ، كه تاوهكو ئىستاش ههولئى نهوه ددهم ئاسهوارهكانى بهينمه نيو توهرهكانى هوشمهنديهوه، نهوه دوا ساتهكانى من وشهيدا بوو..

١٢

(بهلام نهوه شهيدايه كه مردووه، هاوريكهـم.. له دوا جارد ا نهوه نهوه كه مردووه، نهوهى كه ئىستا باسى دهكهين شهيدايه .. بهلام شهيدا مرد نازيم ..) ، نهمه قسهكانى نهوهر بوو له تهلفوندا، كه دواى داخستنى تهلفونهكه ههستم به بهتالاى ژورهكهـم دهكرد گهـوره و گهـورتر دهبيت، ههستمدهكرد تارواگهـى ئىستام قوتلر ووهـحشيتـر و بيئهـمانتـرو تيكوييكشكيهـرتـر دهبيت، ههستمدهكرد نوسين قورستر وبيئهـمانـتر و گوشگيرتم دهكات، ههستمدهكرد لهـبردهـمى دهـرگاـكانى ژياندا درندهـى نوسين ههـرهـشه لهـهـمـوو شيوه ژيانيك دهكات كهـبوونى ههـبيت، بهـتاييهـت ژيانى جهـستهـيى.. (لهـدوا جارد ا نهوهـشهـيدايه كهـمردووه..) ، رستهـيك كوتايى بهـهـمـوو گفتوگويهـك دهـهيتـيت. چونكه مردن نامادهيه، مردنيك كهـگومانـيك و ههـستـكرديـك بهـتاوان بهـجـيدهـهليت بو نهـوانهـى كهـهـيشـتا لهـژياندا ماون، بهلام لهـسهـريـكى ديـكهـوه مردن كوتايى هينانه بهـو ونبوونـى شهـيدا كهـلهـم سالانهـى دوايى تهـمهـنـيدا مومارهـسهـى دهـكرد، چـيدى شهـيدا نهـو تيـكـستـانهـى نهـدهـنـوسى كهـپـيوسته بنوسرين و بيانوسيتا، نهوهى سهـرنجـى راكـيشـام لهـ هاوينى سالى ١٩٩٧ بوو ، لهـنيـوارهـيهـكى درهنگدا لهـ يانهـى فهـرمانـبهـران شهـيدا نهـمـلاو نهـولـاى ماچـكـردم و نامـيلـكهـيهـكى پيشـكهـشـكـردم كهـ چهـندهـها شـيعـرى كارـيـكاـتـورى توهرى لهـخو گرـتبـوو، لهـريـگهـى گهـرانهـوهـمدا بهـردهـوام بـيرم لهـو شهـيدايه دهـكـردهـوه كه بهـجـياوازي دهقهـكانى پيشـوو خويهـوه، بهـجـياوازي كارـهـشانـويهـكانى كهـبهـشـداربووه تيـدا وهـك وهـرگـيرـيـكى بهـتاوانا، بهـجـيا لهـو وورـدبوـنهـوهـيه لهـ دنياكانى شـيعـرو زمان، شـيعـرى كرـدـوته هـوكـاريـك بوـدەرپـرينى توهرى، توهرـبوونـيك وهـك ههـنديـك نهـبوته جـنيـوهـروشتـنيـكى ههـرزان بوـ گرـدـكرـدنهـوهـى خوـينهـر لهـخوى ، زياتر پهـلبـكـيشـيت بوـ قولـكرـدنهـوهـى سـادهـخـوازي لهـروحي خوـينهـرى كوردـيدا، نهـخـير، گهـر نهـو نهـوهـى بـكرـدايه نهـوا ههـميشه لهـنيـوهـراستـدا دهـبوو، چونكه حـزبـى كوردى ههـميشه مـوجـامهـلهـى نهـو جـنيـو فرـوشـانه دهـكات و خهـلاتـيان دهـكات و ناشـتـيان دهـكاتـوه

بۇ ئەۋى جىنىۋى بىر بەنەيارەكانىيان، ئەۋ جىنىۋانى خۇيان نايەۋىت بىلەن. شەيدا ئەۋ شىعرەكارىكانىيەستىيانەيدا تۈرە بوۋ بەرامبەر زۇلمى كۆمەلەيتى كەتاۋەكو ئىستى لەم كۆمەلگە كوردىدە بەردەۋامى ھەيە، زۇلمىكە كە شۇرەشگىرە دىرەنەكان دەيكەن و كولتورى بەس بەشۋەيەكى دىكە دووبارە دەبىتەۋە، شەيدا ھەستى بەۋ زۇلمە دەکرد و نەيدەۋىست ئەگەل مەسلەكىەكاندا كەمانچەژەنى پلەدوۋ بىت لەدۋاى دەسلەتەكەۋە پۇژ بەرۇژ گەندەل دەبىت. ديارە ئەمە بەخشىنى ھىچ بوعدىكى سىياسىيە نە بە شەيدا، بەلكو ۋەلامدانەۋەيەكە بۇ ھەموۋ ئەۋانەي كەۋامەزەندە دەكەن شەيدا بەتەۋاۋەتى لەنىۋ خۇيدا گىرمۇلە بوۋ و چىلى بونەۋەرىكى كۆمەلەيتى نەمابوۋ. من و ئەۋ ساتەۋە بىرم ئەۋە دەکردەۋە كەنىدى ئەۋ نايەۋىت خۇى دووبارە بىكەتەۋە، ھەروەك چۇن نايەۋىت ئەسەر شىكۇى رابووردى دابنىشىت و بىت. ديارە تەنھا ناۋى عوسمان شەيداش ۋەك ناۋ گەر خۇى بىۋىستايە زەمانەتەك بۇ ئەۋى باشتر بىر ئەۋى كەتيا بوۋ. بەلام نايەۋە ئەۋە مانا ئەۋەيە كە ئەۋ نەيزانىۋە بىت؟، نايەۋە ۋەنىۋەنە لەدەھىنان، ماناى ۋەندىنى ژيانە ياخود بە پىچەۋانەۋە؟، نايەۋە بەھەقەت داهىنەرەكان و نوسەرە جىدىيەكان دەزانى بىن؟..

۱۴

لەمردىنى شەيداۋە ئەۋ پىرسىارە جارىكى دىكە خۇى قوتدەكەتەۋە، نايەۋە شەيدا و زۇرى ۋەكو شەيدا كەدەھىنەر بوۋن و شۋىنەيەكىان ئە كولتورى ئەم نەتەۋەيەدا ھەبوۋە، زانىۋىانەبىر؟، نايەۋە بەھەقەت ھۆشەندىەكى سىياسى ھەيە كە خۇى بەرپىرس بىكات ئە پاراستىنى داهىنان؟، نايەۋە دەبىت چارەنوسى نوسەرى داهىنەرى كوردى ژيان بىت ئەگۈشەگىرەكى ناۋەھا كوشندە ۋەك عوسمان شەيدا تىدا ژيا، ياخود شەرىك بىت ئەگەل ژيانى ماتىريالىدا كە زۇر جار بە كوشتنى داهىنان كۇتايى پىدەت؟، نايەۋە دەبىت كەمانچەژەنى دوۋەمى سىياسەتەكى خراب بىت ياۋەكو دەبىت ئەمەنفاكاندا بەدوۋ كەسايەتەۋە بىت يەكىكىان كرىكارىكى ھەززانە و ئەۋىدەكە نوسەرىكە ئەژىر ھىلاكى و پەستانى دەروۋىدا دەنوسىت؟، ئەۋە چ دەسلەتەكى سىياسىيە قىۋل دەكات داهىنەرەكانى ناۋەھا گۈشگىرەكىن و ناۋەھا كۇتايىان پىبىت، ئەۋ دەسلەتە دەبىت

شەرم لەخۆی بکات... بەمەرجیک کەمانچەژەنەکانی دوینی بەعس و ئەوانەى لەژێر دروشمەکانی بەلێ بەلێ بۆ سەرکۆندا ژێر لەژێرەوه پارە و ئیمتیازاتیان وەرەگرت، هەر هەمان ئەو دەستە بۆگەنانە بوون، جاریکی دیکە بەو هونەرەى لەبەعسەوه فێری بوون، کە بەهەلە نیوی دەنن هونەری ژیان، دەزانن چۆن بژین و دواجار بەداخەوهخوێان لەتەنیشت دەسلاتی نوێی کوردیدا بینیهوه، ئیدی کۆلتوری بەعس هێشتا جیکە پەنجەى لەسەر ژیانى رۆشنیریمان جیهیشتوووه و هەولەدریت هەموو داھینان و رۆحى رەخنەیهک و دەنگیک خەفەبکریت، نوسەرە جیدیەکان رام بکریت و بیانکەن بەکەمانچەژەنیکى خراپى نەشان، هەر لەناو ئەو دەزگایانەشدا دواى شیلانینا وەك هەویریك، شوینی هەلەچنیکیشیان پینەدەبەخشین!، پارەیهك بەمنەتەوه بەشى مەمەرو مەژى دەدرا بەداھینان بەمەرجیک جیئو فرۆشان و تەنانەت ئەنفالچیهەکانى دوینی لە پارە و ئیمتیازاتدا نقومبوون، ئەوەندەش نا بەلکو چەندەها گزگلی بەنیو نوسەر و رۆژنامەوانى نیوەزمانیان بۆقوتەکردنەوه بۆ ئەوى نەیهەن لەویش، ئەو شوینا پیسەشدا کە بەناچارى تییکەوتوون، ژیانیان لێ تالەبکەن.. شەیدا لەژێر ئەم هەموو پەستاوتە و لەنیو ئەم هەموو زۆلمەدا ئەوەندە پیاویکی ناسک بوو کە ونبوونى هەلبژارد، ناخر ئەو زۆر ئەو ناسکتر بوو بچیتە ئەو شەرە وەحشیانەى ئەوانەى کەبەکۆلتورى بەعس گۆشبوون، ئەو نە سەر بەکۆتلە بوو نەسەر بەهیچ گروپیک، ئەو دەبیوست تەنھا شاعیریك بیت و وەك شاعیریك بژیت، دیارە ئەو بەپەلە یەكەم کیشەى لەگەڵ داھیناندا هەبوو، کیشەى ونبوون و دەرکەوتن..

١٥

دەبیت دەسلاتی کوردی شەرم بکات لەخۆی بەوى داھینەرەکان بەنیوێ کۆنە بەعسیەکیان پێ نەبەخشاوه. زۆریش هەبوو بەمنیان دەگوت ئاخر شەیدا نازانیت بژی !!!

١٦

ئەوانەیه ئەوانەى لەسەرەوه باسکردن بەشیک بیت لە تیگەیشتن لە مەرگی شاعیریك، کەناکریت ناوہا بەیادکردنەوہیەکی ئاسان و باسکردنى چەند دیرپیک یاخود تەنھا لەچاپدانەوى چەند سەد نوسخەیهکی دیوان و نوسینەکەى، وەکو باوہ، کۆتایی

يَبِيئَت، نەخىر مەن يىمىۋايە مردنى نوسەرەكان زۇر كىشەي گىرەنگ لەگەل خۇياندا دەھاروژىنن كەنىۋەندى بەنىۋ رۇشنىرى كوردى نايەۋىت تىيىگات، ياخود لە ساناكردنەۋەو سانخۋازىيەك و بەئاسانى رۋانن لەژيانىان و لەكلىشەي يادكردنەۋەو چلەكاندا زياتر هيچى دىكەيان يىناكرىت ، ئەو نىۋەندەي ئىمە بەئاسانى رىگەدەدات ھەموو شتەكان تىيەرىن ..

۱۷

بەگەپانەۋە بۇ مۇرىس بلانشۇ لەچىرۋكى ساتەۋەختى بەرانگەربوۋنەۋەم لەگەل مردندا، دەتۋانن لەساتەۋەختەكانى مەرگى بۈنەۋەرىكى بىرەكەرەۋە لەجىھان تىيىگەين، بەۋەي مردن زۇر جار قوتاربۈنە لەژيان ، كرانهۋەيەكە بەسەر بىكۈتايىيەك كەنوسەر قوتار دەكات لەو ھىلاكىيە رۇجىيەي يىۋەي دەنالىنىت.. لەسەرىكى دىكەۋە مەرگى ئەۋانى دىكە وامان لىدەكات ھەمىشە بىرۋا بەۋە بگەين كە مردن لە دەرۋەي ئىمەيە ، ئەۋانى دىكەيە دەمرن نەك ئىمە!! ئاخىر (لەدۋاجاردا ئەۋە شەيدايە كەمردۋە...) ، ئەۋە ئەۋە مردۋە و ھەر ئەۋىشە كەباسدەكرىت، ئىمە باسى ئەۋ دەكەين بۇ ئەۋەي بىر لەمردنى خۇمان نەكەينەۋە، لەھەمان كاتىشدا باسكردنى مردۋەكان بەباشى و مەزىكردنىان خۇ دوورخستەۋەيە لە ھەستكرن لەبەرپرسىياري ئەۋ بارودۇخەي تىدا ژيان، ھەموۋان دەمانەۋىت بەشان و بالاي مردۋەكانمان ھەئەين و ئىستاكىنى خۇمان و مردنى خۇشمان لەبىرەكەين..

۱۸

ھەموو نوسەرىك ئەۋ جۈرە مردنە دەترسىت، چۈنكە ھەموو نوسەرىك دەزانىت كە لەداھىنان ونبوون سىبەرىكى سەختى مردنە و ھەناسەي داھىنان توند دەكات و خەيال بەسەر پۇژانەژياندا وشكەكاتەۋە . ۋەستان لەبەرەھەمەينانى تىكىستى داھىنەرەنە، ئەۋ تىكىستە ناكاملانە بەرەھەمدەھىنىت كە بانگەشەي ونبوونى نوسەرەكەيەتى..

شەيدا سالانىكە بەھۇشمەندىيەۋە ونبوو بوو، ئەۋ نەيدەۋىست خۇي لەنيو تىكىستى
 دووبارە بەرھەمبەينتەۋە، ئەۋەش زياتر لەرۋناكيەكان دوورى خستەۋە بۇنيو تاريكايە
 سەختەكانى پەراۋىز، تەنانەت زۆر ھەبوون نەياندەتۋانى وينەي ئەۋ شەيدايە
 پىكېيەنن، كە زەمەنىك لەنيۋەراستى رۋناكيەكاندا بوو، تەنانەت خودىب خۇيشى
 نەيدەۋىست ئەۋەبىرخۇي بەيىنيتەۋە! ئە دژى ئەۋ فيگۈرە شىعريە بوو، لەدەرۋەي ژياندا
 دەژيا، لەبەر ئەۋە مردنى ئەۋ مردنى ونبوويەك بوو، مردنىكى دووبارە بوۋە بوو،
 ئەمجارەيان مردنىكى جەستەيى بوو.. جەستەيى و ھىچ تر...

تېرۇر و سېكسوالىيەت

ھەندىك رووداۋى بچوك ھەن روودەدەن ،دوچار دەبنە پېچىكى گىرنگى مېژوۋىيى و مروڧەكان دەخەنەبەردەم ئەو ھەقىقەتە تالانەى سەردەمانىكە دەركيان پىنەكردوۋە و لەگە ئىشىدا ژياۋن . لەم رووداۋە بچوكانەۋە راستىيەكان زەق و بىلنامان ھەلدەكشېنە سەر رووبەرى ھۈشمەندى كۆمەلايەتى و پىرىشاتەمان (كەسى و تايىيەت) كەزەمەنىكە خەفەبوون و ساتىكى مېژوۋىيان پىيۈست بوۋە بۇ سەر ئاۋكەۋتنى.. ھەر ۋەك ئەۋەى ھەقىقەت كۆمەلىك لاشە بن و لەشەۋىكى تارىكى زەمەنىكى دېرىندا نىقووم بوۋىيىت ، نىقوومبوۋنىك كە شىيىبوۋنەۋەى پىيىست و گۆشتى بۆگەنبوۋىيان رووبەرى ئاۋەكانىيان بە تىپەبوۋنى زەمەن بۆگەنكردىيىت ، تاۋەكو بۆژىك ماسىگىرىك يادەكو مىندالىكى چەتوون ،يان بارانىكى لەپر و زىيانىك بەرىكەۋت سەرئاۋىيان دەخات، ئەو ساتە ۋەختە، ساتى مېژوۋىي دەركىيىكردنى ھەقىقەتە تام و بۇنى سەيرى ئەو ماسىيانەن كە ماۋەيەكى دوورودىرژ بوۋە لەو رووبارەدا راۋمانكردوون و خواردومان.

رووداۋى ئاشكرا بوۋنى باندەكەى (شېخ زانا) ئەو لاشانەى ھىنايەسەر رووبەرى ئاۋى رووبارەكانى ژيانى ئىمە كەدەمىكە ئەو لەت لەتىكردبوون و بۆگەنيان لەژىر خۇلەۋە خەۋى ئىمەى زىراندبوو، بىنەۋەى بزىن ئەم ھەموو بۆگەنيە ھى گۆرەۋەيەكانەمان يادەكو بۇنى لەشى ئەو بىروكراتىيە مشەخۇرەيە، كە سىبەرى قورسىان ژيانى ئىمەيان ھەراسانكردوۋە.. ئىدى لەگەل ئاشكرا بوۋنى لاشەى قوربانىيەكان ھەموو بۆگەنيەكانى كۆمەلگەى ئىمەش ئاشكرا بوو، كە بەراى مەن چەندەھا دوورى تىكچىرژاۋ وپەھەندى جۇراۋجۇرى لەخۇ گىرتوۋە .

يەككى ئەو كىشانەى ئەو باندە تەقاندەيەۋە ، كىشەى لاشەيەكى رەمىزى و سۆمبۇنيە لە كۈنەستى كۆمەلگەدا، كە نىشانەكانى بەسەر لاشە سەرئاۋكەۋتوۋەكانەۋە جىھىشتوۋە ، ئەۋىش لاشەى زايەندە و سېكسىكى تېرۇرگىراۋ و لەتسەتكرائە بەچەقۇى ئىسلامچىيەكان.. لەم پېچەدا چەمكەكان جارىكى دىكە بەتۈبىزى ھەقىقەتلىكەمان لەلا ئاشكرا دەكەن، كە بەدەرىسزايى زەمەنىكى دوورودىرژى مېژوۋىيى لەقۇلايى گۆمەلەبىركاۋەكاندا چە پەو خەفەبوون .

تیرۆر و سیکس دوو چه مکی ئالۆز و تیڭچرژاوان و پروودای ئاشکرا بوونی باندەدەکی شیخ زانا و خویندەوێ ئەم دووچەمکە دەکەین بەدەر وازەیکە بۆ تیڭە یشتن لەو بۆگەنێی بەدریژایی میژوو مان هەناسە توند کردوین .

لەم تراژیدیایە دەتوانم بڵیم: گەر دانیێدانانی گروپە تیرۆریستییەکی (شیخ زانا) تەنها تاییەت بووایە بە گروپە یەکی ئیڕهابی وەک زەرقاوی و سەبەوایەکان کە خەڵکی بیتاوانیان قەسابی بکردایە ، ئەو ئەو کاریگەریە قوڵی نەدەبوو سەر کۆمەڵگە کوردی و ئێمە و ئەو هەموو مەلا و رۆشنیر و سیاسەتمەدارانی نەدەهینایە سەر شاشە تەلفیژۆنەکان و ئەو هەرا گەورەییە نەدەنایەو . گرنگی ئەو مەسەلەییە پابەند بوونی تیرۆر بوو بە تابوترین و قەدەغەترین و بابەتی نیو کۆمەڵگە ئێمە ، کە بەسەدەها ساڵە وەک تابو و قەدەغەییەکی ترسناک تەماشاکراوە و چە پێنداراو ، ئەو تابوێە بابەتەکانی (سیکس و ھۆمۆسیکسوالیەت) بەھەموو دەرکەوتەکانیەو . ئەمەش بۆ یەکەجار پەيوەندی نیوان دەسلەت و نۆرگانیزکردنی سیکسوالیەت لە کۆمەڵگە ئێمەدا بەھاروژینی، کەدووری و ئەرکیکی دیکە دەبەخشیت بەدەسلەت و بیگومان دەسلەتیشی خستۆتە بەر لێسراویەتی کەچیدی ناتوانی ئی قوتار بیت، گەر هاتوو هەزارەھا مەلای مژگەوتیش بین بەھانایەو! . ئەوانە لەدوارجا هەموو ئەم کێشەنەش پێکەو گرێدەدات: پەيوەندی دەسلەت بەدۆزی رۆشنیری کۆمەڵگەو و لەدوايشدا یرسی جۆری مامەتە دەسلەت لەگەڵ رۆشنیری دەھاروژینی.

(شیخ زانا) و گروپەکی پڕۆدیکتیی کۆمەڵگە کوردین و لەدەرەوێ ئەم کۆمەڵگەییەو نەھینراو، زمانی ئەوان کە قەسە پێدەکەن کوردیە و دیالەکتیی ناوچەکی خۆیانە و هیچیشیان لەنیوەندی کۆلتوری دەرەوێ ئەم کۆمەڵگەییەو نەھاتوون، ھەر ئەبەر ئەو هەموو ترس و گومان و دڵپاویکیە ، ترس و گومانیکە لەخودی کۆمەڵگە کوردی، ھەموو مامەتەکردنێکی دەسلەت لەگەڵ ئەم گروپانەدا مامەتەیکە نیە ئەگەڵ دیاردەیکە لەدەرەو هاتبێت بۆ نیو کۆمەڵگە ئێمە و جەستەییەکی نامۆ بیت بەجەستە کوردی ، بە پێچەوانەو ئەنیو هەناوی کۆمەڵگە ئێمە و کۆلتوری ئێمەو سەریھەڵداو و بەشیویدیەکی ترسناک و وحشیانە ئەو دیاردەییە بەرامبەر ھۆشەندی گشتی کۆمەڵگە خۆی نیشانداو .

ئەۋەى ئەيەكەم سەرئىچەۋە ھەموۋانى ھەژاند، پابەندبوۋنى تىرۇر و تاۋان بوو بە
 سىكس و ئەۋەش خراپتر ئەۋەيە كە تاۋان پابەند دەبىت بە ھۇمۇسىكسۋائىيەت و
 ئىربازىيەكى كوردىيەۋە، بەمەش دوۋ قەدەغەۋ تابۇ (تاۋان و سىكس) لەكونجە
 تارىكەكانى چەپاندنى سەدەھا سالاىان بە شىۋەيەكى ھەياچوۋنى و سكاندال
 ئامىزانەۋە دىنە سەر ۋوبەرى تەلفىزۇنەكان و باس لەخۇيان دەكەن . گەر ھاتوۋ
 گرىمانەى ئەۋەش بەخەينە بەرچاۋمان كەئەم چىرۇكە بەشىكى دروستكراۋى دەرگاكانى
 ئاساىش بوۋىت بۇ زياتر رىساۋكردنى تىرۇر. ئەۋا ئەم بارەشدا ھەر لوتمان دەبىت
 بەلوتى بابەتئىكەۋە كەتاۋەكو ئەمرۇ قىزەۋەر بوۋە و لەرىگەيەۋە دەرگاىەك دەيەۋىت
 باندىكى تىرۇرىستى زىدە رىساۋترىكات و ئىستاش بۇتە ديارەيەكى كۆمەلەيەتى
 سىاسى زەق و جەستەى كۆمەلگە ژىرپە نەجەى دەكات بە تاۋانەكانى، پرىسارەكە
 ئەۋەيە. بۇچى دەبىت سىكسۋائىيەت ھەمىشە پابەند بىرئىت بەتاۋانەۋە؟! بۇچى دەبىت
 كۆمەلگە ژيانىكى نەيىنى شارۋەۋ نەيىنى بۇخۇى پىكىبىنىت و ئەتەنىشت ژيانى ئەخلاقى
 گشتى ئىسلاخۋازىيەۋە؟ بۇچى دەبىت مەۋقەكان بەدوۋ دەمچاۋ و بەدوۋ مۇرائى
 كۆمەلەيەتى و بەدوۋ كەسايەتى دەرئەيەك بىزىن؟... ئەمانەۋ زۆرى دىكە پرىسارى
 ھەنۋەكە يمان دەبن و ھەۋلى خويندەنەۋەيان دەدەين.

ئەۋەى تىبىينى ئەۋ تاۋانبارانەى بىكردايە ، ئەۋ راستىيە سادەيەى بۇ دەرەكەۋىت كە
 مىكانزىمىك ئەنارادايە بۇ (داپۇشىنى ژيانى سىكسى) بەشىۋەيەك كەمەۋقەكان بەرۇژ
 مومارەسەى ژيانىكى بالاي پىر نۇرم و ئەخلاق دەكەن (ەك وانەگۈتەۋە بە قوتابيان و
 خويندكارانى زانكۇ و بازىرگانى و پاراستنى ئاساىش) و لەنىسۋارە بەدۋا مائەكانيان
 دەكەنە شانۋىي ئىربازى و سەرپىن و تىركردنى ئارەۋوۋە سىكسىيە نەخۇشەكانيان،
 ھەرۋەك چۇن ئە ئىخشاندىنى چەقۇۋ ھەسانەكەى نىۋ ژوۋرەكاندا ەك ئەۋەى
 ئارەۋوۋەكى چەپىندراۋى چەندەھا سائە بەرەلاكرابىت، ئاۋەھا يەكىك ئەۋ
 تاۋانبارانە بەھىزىكى شىتەنەۋە ژوۋرەكە پىركىرەبوۋ لەدەنگى ئەۋ ئىخشاندىنە ەك
 تىنۋىيەك بۇ لەت لەتكردى جەستەى قوربانىيەكەى، دەنگى ئىخشاندىنى چەقۇ و
 ھەسان دەيۋىست بەئىمە بلىت كەئىۋەش قوربانىيەكى دىكەى ئىمەن و چەقۇۋەسانىكى
 دىكە لەشۋىنىكى ئەم ۋلاتەدا چاۋەرىنى نىۋەيە . ئەۋ ساتەدا مەن بىرم ئەۋ ھىزە
 دەرەندەيە كىردەۋە كەئەنىۋ كۆمەلگەى كوردىدا خۇى ھەشارداۋە و ئەمرۇ لەرىگەى

كەسكى ئاۋەھاۋە خۇي نىشانىدا ، دەشت لىدەھاۋەدا ھەموو يەككىك لىدەئىمە بىيىن بەقۇربانى ئەو ھىزە كۆپرە دېرەندەيەي ، سالاڭىكە كۆلتۈرىكى چە پاندن بەرھەمى ھىناۋە.

بۇچى دەبىت (ژيانى سىكسۋالىيەت) لىدەكۆمەنگەي ئىمەدا بەو شىۋىيە تەبىر لىدە خۇي بىكات ، لىدەشىۋەي دۆڭمىندارىيەكى ترىسناك و تاۋان ، بەشىۋەيەك كەژيانى ئىھىنى و سىكس و تاۋان لىكجودا نەكرىتەۋە ، ئەو پىرسىيەرى لىدەدا خۇي زەقەدەكاتەۋە ئەۋەيە ، بۇچى دەبىت ئەم پەيۋەندىيە بەو جۆرە بىت و بۇچى دەبىت سىكس بىت بەو ھەۋىرە ماسى دېرەندە بۇخۇي بىگىت و رامىيان بىكات بۇ كارى تىرۋىستى؟! ئەمە پىرسىيەكە كەدەبىت بۇ ماۋەيەكى دۈۋرۈدۈز جىگەي گىتوگۇي نىۋەندەكانى زانكۇ و دىزگاكانى خىزەتى كۆمەلەيەتى و كۆمەتى كوردى بىت.

كەسەكانى نىۋەگروپەي شىخ زانا ھەر خۇيان جەلادن و ھەر خۇشيان قۇربانىن ، جەلادى ئەو كەسانەن كەسەريان لىدەشىيان كىرۈنەتەۋەو خۇشيان قۇربانى خەزە چە پىندراۋەكان و بىرۈر سادەو كالى وكرچەكانىيان بوون ، لىدەمەز دىياۋ نىسلام و كۆمەنگە . ھەموو يەككىك ئەۋان لىدەنىۋە ژىنگەيەكى سەختى كۆمەلەيەتەۋە ھاتوون ، ژىنگەيەك جگە ئەۋەۋىنى و بىكارى و بى شۋىن وپىگەيى ، ژىنگەيەكى زاخاۋدراۋە بە ۋىنەكانى چە پاندن ، ئىدى دۆڭمىنەيەتى ئەو ژىنگەيەدا ۋەك قايرۇسىكى ترىسناك كەشەدەكات و كارىگەرى خۇي لىدەسەر كەسەكان دىيەرى دەكات . شىخ زانا ئەو كەسەيە كە دەستى ئەۋ ھەموۋە دىگىت و پىيان دىت : مەن نىۋە دەكەم بە كەسكىك كە گىرگىستان ھەبىت ، مەن كارتان بۇ دىدۈزەۋە ، مەن بىگەتەن دىدەم كچان بىنە خانۋەكەم و لىگەلىاندا بىخەۋن ، ئىدى ھەموو تابۇكان (قەدەۋەكان) رەۋاخۋاز دەكات لىدەژىر ناۋى جىيەد و شەرى پىرۈز و پەيىمانى ژيانى لىدەبەي بەھەشتىكى پىر خۇرى ۋووت و قوتى جۋانكىلە ھىلاكى پىگەي جىيەد بىرۋىنەۋە . پەيىمانىكە لىرۋى سىكسۋالىيەۋە لىدە ژۋورو خانۋەكانى شىخ زانادا مومامەرسەدەكرا . لىدەژىر سىبەرى ئەم پەيىمان و شىۋەژيانەدا كەشىخ بۇنەۋانى نامادەكردۈۋە ، ھەموو ئەو چالاكىانەي دىكە (لە كۈشتەۋە بىگرە تاۋەكو لىدە تەكرىدن) ئەو كارىگەرىيە دىرۋىنە قولى نابت لىدەسەر كەسەكان ، مادامەكى لىدە ژۋزانى داھاۋودا كىژىك دىتە باۋەشىيان كە بەرەي ئەۋان بەشىكى بچۈكە لىدە چىژىكى گەۋەرى چاۋەروانكراۋ لىدە بەھەشتىكى بەرىندا ، ياۋەكو پىكەۋە كوردى سىكسى ياۋەكو

نەۋەكان و گەۋەلاۋەكانىيان .

هؤمؤسئكسوالئيه ت دهكهن وهك به شئك له تئگه يشتن لهو (چئژه) مهزنهئ خوادوه ند
پئيان دهبه خشئت .. ئه مه به كورتئ داينامؤى چالاكئيه كانئ ئه و گروپه يه بوو. كه له پشت
ئهم ديارده يه وه كؤمه ئگايه كه خؤى دهرده خات لئواو لئوه له چه پاندن و دوزمنائيه ئى و
له گه ئئشيدا شارده وهو دا پؤشئنى هه موو كئشه كان ..

كاتئك (سئكسوالئيه ت) ده بئته تابؤيه كئ ناوه ها و مومار سه كردنئ له دهره وهئ (دهزگائى
خئزان) ده بئته گونا هه يه كئ گه و ره و سزائ جه سته ئى و ئه خلاقئ به سه ردا
ده سه پئئريت، ئا له و كاته دا سئكسوالئيه ت هه موو ربه وه سروشتيه كانئ خؤى ونده كات و
تئكه ل ده بئت به گومان و دله راو كئ و په شئويه كئ رؤحئ ناوه ها كه چئژئ سئكس وه كو
چئژئكئ جوانكارئ و خزمه ت به مروف كاري خؤى ناكات، به ئكو چئژ له و باره دا زياتر
قولكرده وهئ هه سكرده به تاوان ، ئهم هه سكرده به تاوان مرو زياتر توپه تر و
نائارام تر ده كات ، زياتر هئزئكئ دوزمنكارئ تئدا ده هاروژئئنى، هه موو
به تالكرده وه يه كئ ئه و دوزمنائيه تيه هئوربوونه وه يه كهئ رؤحيان پئنده به خشئ ، به لام
ماوه يه كئ دئكه نايات هه سكرده به تاوان و هه زئ سئكسوالئيه ت ده بئته خولئايه كئ
خراب و ئئدى ديسان وه گه ران به دووئ ئئچئرى سئكسئ و گه ران به دووئ له ت و
په تكدزنئ جه سته يه ك ده سئپئده كاته وه و به م شئويه ئهم بازنه شئئانئ به سه رده وامئ
به خؤى ده دات.

كؤمه ئگائى كوردئ وهك هه موو كؤمه ئگايه ك كه ئائئنى ئئسلام و شئوه ژئانئ ئئسلامئانه
زاله به سه ر په يوه نديه كؤمه لايه تيه كانئدا، كؤمه ئگه يه كه پئئستئ له چه پاندن
به هه موو شئوازه توندوتئژدكانئانئ وه، سئكسوالئيه ت به جورئك چه پئئندراوه كه
تسابؤترئى و قئژه وه رترئى هه زئ مروف بئت، به جورئك باسكردن له (چئژ) و
(تروپكه چئژ / نؤرگازم) باسكردئكئ هه رام بئت، گه ر باسئش له سئكسوالئيه ت بكرئت
له ئئو دهزگائى خئزاندا له وا ته نها له ووه به ره مه ئئئان وه كهئ باس ده كرئت ،
كه نه وئش به ره مه ئئانئ مندائه باسه كرئت و هئچئ دئكه . له لايه كئ دئكه گه ر ئهم
بابه ته باسكربئت له وا له چوارچئوه قه حبه بازئ و سؤزانئدا پئئاسه ده كرئت ، ئهم
بابه ته هه رام ترئى بابه ئى ئهم كؤمه ئگايه ئ ئئمه يه و به جورئك چه پئئندراوه كه
ژئانئ ئه ئئنى سئكسوالئى و په يوه ندى ئه ئئنى له و جوړه بوته شئوازئ ئه و په يوه نديانسه ،
هه موو مه سه له كان له كؤمه ئگه ئ ئئمه دا ته وا به په رده يه كئ پئ حورمه ئى درؤزنانه

داپۇشراۋە بۆتە ھۇي يېڭىيىننى ژيانىكى دېكە ، ھاۋشان ئەگەل ژيانى كۆمەلەيتىدا رېئەكات، ژيانىك جىھانىكى ئەينىيە ۋە مومارەسى ھەموو تابۇكان ۋە ھەزەكانى تىدا دەكرىت ۋە ھەر يەكەي بە يىيى تواناۋ ۋە بەردەستى ماترىالى ۋە مەنەۋى ئەۋ ژيانە بوخۇي يېڭىيىت. ھەر ئەمەندالەيەۋە ئىمە فېر دەبىن درۆبەكىن ۋە ھەزۈ نارەزۈۋە سادەكانمان بچە پىنن ۋە بېشارىنەۋە گەر ھەلمان بۇ رەخسا بەدى ھەموۋانەۋە مومارەسى بىكەين، ئىدى ژىنگەيەك يېڭىيىت كە بەردەوام مرقۇسى دوومۇرال ۋە دوۋەموچاۋ ۋە دوۋنەخلاقى دژ بەيەك بەرھەم دىنىت، ھەر بۇيە راستى بىراكرىن بەقسە ۋە (زمان)ىش ۋە رېزگرتنى ھەموو پىرۇتۇكۇلىك ئەلەي ئىمە ئەسەر كاغەز دەمىنىتەۋە، چۈنكە ئەۋەي كەبىرىدەرە ، ئەۋە نىيە كەقسان دەكات بەلكو ئەۋەي بىرىدەرە دەموۋچاۋى دوۋەمە ۋە كەسى دوۋەمى نىو ژيانى دوۋەمى ئىمەيە. مەن پىمەۋايە كەچە پاندنى سىكىسى ئەك تەنھا مەسەلەيەكى لاۋەكى نىيە ئەكۆمەلگەدا بەلكو كرۇك ۋە چەق ۋە دايەمۇي ھەموو چالاكىەكانى كۆمەلگەيە. ئەسەسەتەۋە بىگرە تاۋەكو ژيانى رۇشنىرىمان، ئىدى دەبىت چىژ ئەۋ مانا كەسىي ۋە تەسكبارەۋە بچىتە نىو بارزەيەكى گەۋرەتر ۋە فراۋانترەۋە كەئەۋىش بۋارى گشتى كۆمەلگەيە بەھەموو دوۋرىەكانىيەۋە.

ئىمە بەۋە توۋشى شۇك ئەۋۋون كە باندىكى تىرۇر ھەيە ۋە مومارەسى كۈشتى ۋە ئىۋان دەكات، ئەمە گەر بەشېك ئەۋۋوبىت ئە ژيانى رۇژانە، ئەۋا بەھۈكى بارۋۇخ بەشېكە ئەۋ دىاردانەي كە دوۋبارەۋونەۋەيان سۈشتىكى ئاسايى پىيەخشيۋە، كۆمەلگەي كوردى بەۋە توۋشى شۇك ئەۋۋو، بەلكو بە مومارەسى سىكۋالىەتى نىر ۋە مېنەكان ئەنئو ژۋور ۋە خانۋە تايەتەكان ۋە نىشاندانى چەند بەشېكى بچوك ۋە تەماۋى ئەسەر شاشەي تەلفىزۋەكان ئەۋ شۇكە گەۋرەيەي ئەنئو كوردى نىۋە دەۋەۋى ۋەلاتدا درۈستكر.

ئەم شۇك ۋە بەريەكەۋتە دەروۋىيەكە چەندەھا پىرسىيىرى ھارۋژاند ، ئەۋانە: ئىمە ئە نىو چ جۇرە كۆمەلگەيەكدا دژىن، كۆمەلگەيەك بەرۇژ پاك ۋە بىگەرە ۋە ئەنئىۋارە بەدۋا نىرباز ۋە پىاۋكۇرە؟ ئايا ئىمە ھەر ئەۋەھا بوۋىن ۋە ئىستا بەھۇي دەستگىر كوردى ئەم باندەۋە مشتىك ئە خەروارىكى ترسناك ئاشكرادەبىت؟ گەر ئەنئو ئىسلامىيەكاندا كە زاخاۋدراۋن بەفېكرى جىھادى ئەۋە روۋىيات، ئەي دەبىت ئەنئو گرۋپەكانى دىكەدا ئەسەر چ شىۋازىك بىت؟ گەر سىكىس دەكەيت بۇچى دەكوۋىت ، گەر دەشكوۋىت بۇچى ئەۋەھا بەۋ شىۋەيە ئەنجامى دەۋەي؟! بۇچى نىربازى ۋە (گەمەي سىكىسى) نىربازى

لەنيوان بکوژکان؟، لەدوا جاردا ئەو پرسىيارە زەقەدەبێتەووە بۆچى تاوان و سېکس؟، دەبێت کەى من ياوهکو مندا ئەم ياوهکو هەر کەسێکى دیکە ئاوهها ببنە قوربانى باندیکى لەوجۆرە، دەبێت چەندە باندی ئاوهها هەبن!! ئەى کوا دەسەلاتى حکومەت...!!

ئەمە و چەندەها پرسىيارى دیکە لەمەر پەيوەندى دەسەلاتى کوردی و کۆمەلگە هاروژاوهو دەسەلاتیش هەولەدەت لەرێگەى مەلاکانەووە ئەم پرسىيارو هاروژاندنە هیور بکاتەو، کەبەرەى من مەلاکان وچالاکردنى رۆليان و نەک هەر کیشەکان چارەسەر ناکەن، بەلکو ئەوان هۆکارىبێکن بۆ قوڵکردنەوى چە پاندن، کەمژگەوت و نوینەرکانى بەدریژایى چەندەها سەدە بە مەوعزە و ئامۆژگارىیە وشکەکانیان ئەو چە پاندنە قوڵتر دەکەنەو. ئەودى ئێرە من دەمەویت بیلیم نەفیکردنى رۆلى مەلایەکان نیه لە چارەسەکردنى کیشە کۆمەلایەتیهکان، بەلکو دەبێت جارىکە دیکە بەو پەيوەندیهدا بچینهو کەسالاهايه بەنەگۆرى ماوتەو، کەئەویش پەيوەندى نيوان (مژگەوت و کۆمەلگە)یه.

بۆ تیگەشتن لەو پەيوەندیه پێويستە چاویکى خیرا بە (پەيوەندى نيوان سیکسوالیەت و کۆمەلگا) بخشین، ئەمەش پێنەوى بمانەویت لەبەردەم تێۆرەو تیزەکانى (قلهیم رايخ) دا خۆمان دەبینینەو. کەلەو بپروایەدايه پەيوەندى نيوان کلتورەکان و هیزى سیکسوالى پەيوەندیهکى ئاواز و تیگچرژاوه، پەيوەندیهکە نەک تەنها لە چوارچێوهى حەرە چە پیندراوهکانى تاکدا هەلەسۆریت و کارىگەرى خۆى هەیه بۆسەر کەسەکان، بەلکو ووزیهکى گرنگى جولانەوى مێگەلێ کۆمەلایەتیه بەرەو ئاماژەکان، نمونەى فاشیزم و ناسیونال سۆسیالزمى ئەلمانى ئە سەرکەوتنیاندا بەسەر پەیزەکانى دەسەلاتدا کاریان ئە (کۆ نەستى جەماوەرى) ئەلمانى وئیتسانى کردووە لەرێگەى جولاندنى سۆمبۆلە سیکسوالیهکان و هیزە دوژمنکارە خەفەبووهکانى نێو قوڵایى کۆنەست . سیکسوالیەت و کیشەکانى لای رايخ چىدى ئەنیو عیادەو پراکسیسهکانى دەروونشیکارو خەستەخانەکاندا خۆى نابینیتەو، بەلکو رەهەندیکی کۆمەلایەتى گەورەى هەیهو ئەنیو کۆمەلگەدا چارەسەرى خۆى درێژە پێدەدات، گەر سېگمۇند فرۆید ئە کلاسیکیهتى دەروونشیکارى خۆیدا زیاتر لە (نساک و کەس) کارى کردبێت و تێۆرەى خۆى پەرە پێدا بێت، ئەوا رايخ دەروونشیکارى پابەند دەکات بە رەهەندە سیاسى و کۆمەلایەتیهکانیهو، ئەو ئە شیکارکردنى فاشیزم ئەو بپروایەدا بوو کە هیتلەر ئەو

هیزه سیکسوالیهی هاروژاند که ده میکه له نیو هاوالاتیانی چینی بچوک و خوارام ناوهندی پهنگی خواردبوو، هه موو یه کیځ به پای رایخ خووی وهک هیتلریکی بچوک دهبینی، رایخ له کتیبی (سایکولوژیای جه ماوهری فاشیزم) دهئیت :

هه موو ناسیونال سوسیالیستیک سهره پای ره دوک وهتی و ژیرده ستهیی، خووی وهک هیتلریکی بچوک دههاته بهرچاو... ۸۹ل

Wlihelm Reich. Massenpsychologie des Faschismus. Kiwi ۱۹۷۷

هیتلر به دانپیدانانی وشهکان و هاوارکردن و هاروژاندنی راسیستیهت و ترس له ناوچوونی توخم و یه کگرتوویی جه ستهی نه لمانی و رهگهزی ناری له رهگهزه ناجور و بیگانهکان، بۆلی نهو پالنهوان و باوکهی دهبینی که مندالنهکان دهپاریزیت له هه ره شهکانی دهرهوه، سهره پای ترس و هه بیته له باوک مندالان له قوناغیکی دیکه دا دهیانه ویت له گهل نهو وینه یه دا به کبگرته وه، سۆمبولی خاچی شکاو خووی له خویدا ده بیته سۆمبولیکی سیکسوالی و هیز و جهزه سیکسوالیهکان ده هاروژینیت، له ریگهی تورهیی و میگه لخوازی و راسیستی نهو سۆمبول و هاوار و گوتارو جولانه ده بنه وینهی زال به سهر هوشمندی باوی کومه لگه دا و فاشیزم بهو شیوهیه توانی جه ماوهر بۆخوی راکیشیت.

فرۆید له تیورهی خویدا باس له وه دهکات که چه پاندنی پرسیاره سیکسیهکان که مندال له دواي پینج سالیه وه له دایک و باوکی دهکات وهک نیمه له کوینه هاتووین و مندال چون دروستده بیته و له هه مانکاتیشدا یاریکردنی مندال (به تاییهت کوپ) به نه ندانی نیرینهی و هه سترکردنی کچی بچوک به جیاوازی نه ندانی خووی له هی کوپ، یاوه کو دوزینه وهی جیاوازی له نیوان نه ندانی کوپ و نه ندانی مینه !، نایا دایک بیت یاوه کو هه مینه کی دیکه بیت، نه مانه هه مووی له ریگهی ده زگای خیزانه وه وه لامی جوراوجوری دهرینه وه، یاوه کو له حاله تی کومه لگهی نیمه دا که نیسلام به شیکی زوری کولتوری هه لسوکه تی پیکده هیئیت، ده چه پینریت و وه لامادریسته وه، یساوه کو وه لامدانه وهی ده گه ریته وه بۆ ناین، ئیدی نه م (پشیویه رۆحیه) له گهل مندالدا گه وره ده بیته و هه موو چه پاندنه کان شیوازی دیکه له خۆده گرن، که زیاتر له شه رمنی و دوزمنکاری و خهفه بوونی بۆخی خووی ناوینهیی دهکات، بۆنمونه مروقی رۆژه لاتی

مرؤقیکی شهرمنی پر ترس و په شنیوه و له بروی زمانه وانی و ږیتوریک و فسهاحه ته وه به گشتی که سیکي په رتبوه.

شپوای چه پاندنی بیروړاکان خوئی نه خویدا چه پاندنی هیژیکي شاراوهی سیکسوالیه که له گهل مرؤقدا گه وړه ده بیټ. گهر کومه لکه ژیرخانی نابووری هه بیټ. نهوا ژیرخانی نابووری تاکه کان، هومونه سیکسوالیه کانن که به شیکي گرنگی گه شه پیدانی له شن و نه اها توشدا گرنګترین هومونی کردهی له دایک بوون، هومونه کان کاردانه وهی رۇحیان ههیه و سایکولوژیته مرؤقه کان دیاری ده کن، له تورهیه وه بیگړه تاوه کو پیکه نین و ته رګیز کردن و چالاکي و سستی مرؤقه کان، به تاییه ت له منداندا که به راسته وخو به غه ریزه رهمه کیه ته وه به نده وه که له سوستمیکی بالای په روه ردهی به ها کان که له دوایدا پییده گات و کاریگه ری خوئی ههیه له سهری. نهام سهره تا کلاسیکیانه وه رګیزانی رایخ بوو بو تیورهی فرؤید له سهر کومه لکه و په یوه نندیه کانی. قلهیم رایخ له وبروایه دا بوو که سوستیمی ده ولت و دام و دهرگاننی نهو روله گرنګه ده بینن له چالاکي و ږیره و خوازیکردنی (ووزهی سیکسوالی)، مزگوت و کلیسا کاریان چه پاندنی نهو هزانه یه به بالا کردنیان، هه موو مه وعزه و گوتاره کان و ته نانه ت له ته نیشتیه وه سزا کان رولی نهو (زبری چه پاندن) ه ده بینن که سیکسوالیه ت ده که نه تابویه ک و قه ده غه یه کی باسلینه کراو، له ژیر ناوی فدریله ت و پاکیتیډا هه موو نهو ووزیه به روه بالای رایچده کریت، بالایک که ناین پیمان ده لیت: هه تاوه کو نیوه سیکسوالیه ت له بیربکن، نهوا نیوه بونه وه ریکی کومه لایه تی پاک و بیگه ردن و له خه لکه ږیزداره کانی کومه لگن، به پیچه وانه ی نهو وه ده بنه که سه قیزه وره کانی نیو کومه لکه. له سهر نهام بنه مایه به داخه وه کومه لکه (به نیو نیسلا میه کان) بناغه ی خوئی دامه زرانده وه و له گه نیشیدا پارتنه کونه خوازه کان بهو به ها و نورمانه پابه ندن، مادامه کی رده ووه وتنی نهو به هاو نورمانه زمانه تیکی راکیشانی جه ماوه ریکی به رفراوانه، ته نانه ت پارتنه به نیو رادیكال و لیبرال و مارکسیه کانیش له پیچه کاندنا مواجهه له ی نهو به هایانه ده کهن و تانه وه نده بانگه شه ی گورانکاری ده کهن که له شوینایه کی لاوازن و دوورن له ده سه لاتوه، به لام کاتییک یاری ده سه لات ده ستپیده کات، نهوا دیموکراتیرین پارتی کوردی له نیسلا میه ک نیسلا میتره. له بهر نهام دوو ده موچاویه که سوستیمی چه پاندنی سیکسوالی له رۇحی مرؤقه کانی کومه لکه

(ئىسلامىيەت) بىناي دەكات ، مەۋقۇى بارئۆيت و دەسە لاتخاۋى پىر ۋوزەيەكى تىكەدەرەنە و تورە لە پىچەكانى مېژۋوياندا قۋوت دەينەۋە لە مۇجامەئە كەردىيان بۇ بەھا كلاسەكانى شەرف و كەرەمەت و مەزگەوت ، ئەقلى باۋى زاخاۋدراۋ بە چە پاندن دەدۋىن . لەبەر ئەۋە سەير نىيە كە لەجىاتى هيتلەرىك سەدەھا هيتلەر لەم ۋلاتانەدا پەيداين . ھەر لە پاكستانى (موشەرف) ۋە بىگرە تاۋەكو ئىراقى سەدام و داۋى سەدامىش كە لەھەموو شۋىنىكدا سەدامۇچكەيەك ياۋەكو بن لادنىك ياۋەكو زەرقاۋى وسەبعاۋىيەك ئى پەيدا دەبىت كە بەناۋى شەرف و كەرەمەت و حورمەت ھەۋلى جەماۋەر كۆكردنەۋە مەۋزە و پراكىتە كەردنى زەبەر دەكات لەژىر ناۋى حوكمى نەتەۋە و حوكمى ناين و حوكمى پىرۋىلتارىيا و ھتد . بەم شىۋەيە قۇرەكانى چە پاندن سىكسۋالىيەت لەمومارەسى سىياسى و كۆمەلەيەتيدا خۇى نىشانەدات . رايخ تاۋەكو مردنى لەزىندانىكى ئەمريكادا كارى لەسەر ئەۋ پەيوەندىيە نىۋان سىكسۋالىيەت و كۆمەلگادا كەرد .

رايخ پىنى ۋەھابوۋ كە ناكىرىت لەفاشىزم بىرواين بەبى ئەۋ ھۆكارە ئابۋورى و كۆمەلەيەتپانەى دەۋرۋەرى تەنىۋە ، بەبى ئەۋ ژىنگەيەى تىدا گەشەى كەردۋە ، ناكىرىت زۇرانبازى چىنەكۆمەلەيەتپان لە شىتە كەردنەنەۋى چە پاندن ۋوتتەكەينەۋە ، بەمەش دەيوست تىۋەرى زۇرانبازى چىنەكانى كارل ماركس پەيوەست بكتەۋە بە تىۋۋەرى چە پاندن سىكسۋالى شىكارە دەرونىيەۋە . بە پىچەۋانەى فرۆيدەۋە رايخ ئەگرىۋن و چە پاندن بەھۆكارە دەركىيەكانى ئابۋورى و كۆمەلەيەتى پابەندە كەرد ، يەككە لەۋانە دەزگاكانى ناين و كلىسا بوۋ كە ئەۋ بە رۇلى پۇلىسى گەۋەرى ئەخلاقى دەچۋاند .

ناين بەگشتى و خۇى لەخۇيدا و (ناينى ئىسلام) بەتايىيەتى ئەۋ ۋوزە چە پاندنە دۋژمكارەى لەنىۋان دېرەكانيدا ھەشارداۋە كەھەموو قۇلبۋونەۋەيەك لەۋ دىرەنە ، زاخاۋدانى دوو ھەزە ، يەككىيان بۇ چە پاندن خۇد و ھەزىكىش بۇ چە پاندن ئەۋىدىكەيە ، ۋەشەى (كۋشت) و بەتايىيەت سۈرەتە جىھادىيەكان ، پىتى لە شەى ۋەك (ئىرھاب) و سەربىن (نەز) و لەت لەكەردنى دۋژمەكان ، كەمىژۋوى ئىسلام و مېژۋوى ناينەكانى دىكە بەتايىيەت مەسىچىيەت لەسەدە تارىكەكاندا پىنى بەناۋانگ بوۋن ، ئەۋەى قۇلبىيەتەۋە لەئىسلامدا بەرامبەر دوو چەمكى دەبىيەتەۋە ، يەكەمىيان

(نازايه تی و به نس) و دووهه میان (سه بر و دان به خوداگرتن) ، نه مه دووه پیکهاته ی دیارو بهرچاوی که سانی موسولمانی راسته قینه نه ن، نیسلامیه نوییه کان به گشتی خه لکانیکن له دهره وهی نیوه ندی نه کادی میه وه نه هاتوون ، به لکو له نیو نه کادی میه ته وه په رورده بوون ، دان به خوداگرتن و جیهادی علیمیان وه هایان لیناکات که سیفه تی دووهه م له بیربکه ن که نه ویش (نازايه تی/ شه جاعت و به نس) ه، له وانه یه فیگوریکی وه کو (حه جاج بن یوسف نه لسه قه فی) باشتیرن نمونه ی کوکردنه وهی نه و دوو سیفه ته بوو بیت، له ماموستایه کی ناینی که وانه ی قورنانی ده گوته وه و بیت به نه و سه رکرده دلرپه قه ی که له نیراق و حجاجزاسه ری هزاران نه یاران نه مویه کانی په راند، میژووی سیاسی و جیهادی نیسلام پر له هه زاره ها نمونه ی ناوہا ، هه میسه شه رو پیکدانه کان له سه ر میژ و له کتیب و نویسه کانه وه سه رچاوه هه لده گری و ده گوازیته وه بو سه ر گورپانی ژیان، هیچ شه ریگ نیه له م جیهانه دا به بی کولتوریکی تاییه ت به خوی و تیوره زده دیه کی تاییه ت که نه و شه رانه ره وازه دی بکات، توانای به رده وای هه بیت. کاتیگ نیمه ده چینه نیو لا په ریسه کی نینته رییت و پیش نه وهی کلیبی سه برینیک ته ماشا بکه یی ، نه و له سه ره وهی لا په رکه سوره تیکی سه حیحیان هی ناو ته وه له سه ر سه برین (نه حر) و نوسراوه که سه برینی دوژمن ره وایه تاو ده کو شه ر کوتایی پیدیت، هه روه ک نه وهی بیانه ویت بلین که نه م سه برینانه زه روره تیکی شه ر نه ک حرزیک بو خوین رشتنیک کی کویرانه ، ته نانه ت له قید و کلیبه کانیا ندا کاتیگ ته قینه وه یه ک نیشاندنه دن ، خیرا سوره تیک تیلاوه ده که ن که ده لیت نیمه بو نه و انمان نه هاویشته ،(بیگومان مه به ستی بوم و خوته قینه وه کانه) به لکو خودا ده یهاویت بویان (وانما الله رمی).. نه مانه و چه نددها نمونه ی دیکه هیه له سه برین و کوشتن و له ته تکردنی جهسته و سه برین، که کهش وهه وای تاییه تی فیکری جیهادین.. لیروه تیور و نیرهاب لای نیسلامیه کان نه ک سیفه تیکی ناشرین نیه . به لکو یه کیکه له سیفه ته باشه کان که نیشانه ی به نس و شه جاعت ته، نه و تا نیسلامیه ک له لا په ریسه کی نینه ته رنیتدا کوتاریکی سه رنجراکیشی نووسیوو ، تیدا هاتوو، که نیمه خوشحالین به وهی پیمان ده لین نیرهابی و نیرهاب کردنی دوژمن واجبیکه و وه سیله که شی هه رچیه ک بیت مه شروعه ، نه م تیزه جیگه ی بیرکردنه وه تیگه یشتنه له تیور که له سه رچاوه یه کی ناینیه وه، نارگومینتخواری نه م دیره به چه نددها نییه ت و سوره ته وه ده کات و به رووداوه کانی

فەلەستىن و ئىراق و گوانتانامۇ پۇرشى بۇ دەھىنىيەتتە، ئەمەش بەدىيىكى دىكەدا رەھەندىكى دىكە كىشەبەندى و ئىشكالىيەتى گۇلبالى ئەمريكانزىمە ئەجىھاندە. كەواتە ئىمە ئەبەردەم تىرۇرداين بەدوورى و بىنىنىكى چەپاندەنە، بە نوپىنەرى بەھايەكى بالەۋە كە خۇى بە پارىزگارى دەزانىت، ئەدنىايەكدا بەراي فۇندەمىنتال دىنبايەكە ئەخلاقى خۇى فەوتاندوۋە، دىنبايەك كە نۆرمە تەقلىدىيە كۆنەخوۋەكانى تىلدا ونبوۋە و تەلفىزۇن و ئىنتەرنىت و كۆمۇنىكاسىيۇنى ھاۋچەرخ كولتورىكى دىكەى ئە جىھانگىرى (گۇلبال) ھىناۋەتە نىۋ كۆمەلگە ئىسلامىيەكان، ئەمە بۇ ئىسلامىيەكان مەترسىيەكى گەۋرەيە و ئەمريكانىزىمىش، (كە ئەمەش جىگەى باسكىكى دىكەمان دەبىت)، بەتۈزى خۇى كىردوۋە بە نوپىنەرى دىناي (پۇست مۇدىرنە و دىموكراسى) ، كەبىلگومان ئەم تىزە جىگەى گومانە، بەلام ئەدەركەۋتى و بەرەنگاربوۋنەۋەدا بەرەكان ئاۋەھا دابەشبوۋن و گەيشتونەتە ترۇپكىكى خۇيناۋى.

بەگەرەنەۋە بۇ ئەۋ شۆكە گەۋرەيەى گروپەكەى شىيخ زانا و نىشاندانى دانپىندانەكانىيان، ئەۋەمان بۇ ئاشكرا دەبىت كە شۆكى گەۋرە ئە سەربىن و كوشىتىندا نەبوۋە ، بەلكو ئەھارۋاندىنى ئەۋ تابۇ و قەدەغەيە بوۋ ئەكۆمەلگەى ئىمە ، كە ئەۋىش (سىكس) ە و ئەۋەۋىش خراپىتر (ھۇمۇسىكسۋالىيەتە) ، ئەۋەش خراپىتر ئەشارىكى ۋەك ھەۋلىر رويىدا كە شارىكە خۇى بەھەلگىرى نۆرمە ھەرە كۆنەخۋاز و كۆنەرقائىقى كوردى و ئىسلامى دەزانىت!، ئەمەش سەختەر ئەۋەبوۋ كە فىگۇرىكى ۋەك (شىيخ زانا) ئەخىزانىكى زىدە ئارتۇدۇكسى ئىسلامى و كۆنە پارىز پەرۋەردە بوۋە. ئەلايەكى دىكەۋە بۇ ئەۋەى تەنبا ئىسلامىيەت و ژىنگەى كۆنە پارىزى تاۋانبارنەكەين ، دەتۋانن سەرنجىك ئەنەندامانى ئەۋ باندەبەدىن ئەۋا ئەنىۋەندى ئەكادىمىيائى كوردىشەۋە دوۋ كەس بەشدارن و ئەمەجگە ئەۋەى باندەكە ئەندامى تىلدا بوۋ كە ئەھكۈمەتى ھەرىم و ھەستىياتىر دەرگاى ئەمىنيەۋە ھاتوۋە، ئەۋانى دىكەش ئەچىن و تۈپزەكانى دىكەى كۆمەلگەن. ھەر ۋەك ئەۋەى ئەمانە نوپىنەرى ھەموۋ چىن وتۈپزەكانى كۆمەلگەى كوردى بن و دوۋەسەلەى گىرنگ ھەموۋانى بەجىياۋازى رۇشنىبرى وپلەى كۆمەلەيەتپەۋە كۆكرىيەتتەۋە، كە ئەۋىش سىكسە ئەفۇرمى تىرۇردا.

(شىيخ زانا) گەر ئە دەۋونىكى نەخۇشەۋە بىت يادەكو ئە تىگەيشتىنپەۋە بىت ئە كۆمەلگەى كوردەۋارى، (سىكس)ى كىردبوۋە خالى سىنترال بۇ راكىشان و ئەكتىقكىردى

گروپه گه ی، نه وانه بهر ژ پیاوه موخته بهر هکانی کومه لگه بوون و شه ویش هزی خوینر شتن و له ته تکر دنی جهسته و ههوسبازیان به شیوه یه کی نه خوشانه تیر کردوو، نه مهش له شیکاری دهر وونیدا خو ی له خویدا تیر کردنیکی هیژیکی نه گرسیونه پایه نده به هیژی سیکسوالیه ت، سیکس کردن و کوتای هینانی به کوشتنی قوربانی خو ی له خویدا ناره زوویه کی نه خوشانه تیر ده کات، نه و دیارده یه له هه موو جیهاندا بوونی هه یه، به لام لیره دا جه زده که هه لو یسته یه کی کورتبکه م، نه ویش نه ویه، که له کومه لگه رۆژ ناوایا به کاندایارده کانی نیربازی و هوموسیکسوالیه ت و دیارده کانی سیکس کردن له گه ل یه کی کدا و له دویدا کوشتنی، (به تاییه ت فراندنی مندالی کج و کور و کوشتنی یاوه کو دیارده ی نه ووی که هه ندیک که سیش هه ن نه و ده که ن)، نه مانه و زوری دیکه که له کومه لگه ی رۆژ ناوایدا رووده دن نابیت له گه ل نه و لادانه سیکسوالی و موزال مروقانه ی نیمه تیکه ل بکری، نه وانه یه به گشتی بتوانین بلین که له کومه لگه ی نیمه دا له چه پاندنی سیکسوالی و کومه لایه تیه وه لادانی سیکسوالی کومه لایه تی سه ره لیدات، به لام له کومه لگه ی رۆژ ناوایا دا ژبانی پو ست مو دیرنه و تیگه یشتنی خراپ له مه ر گه یشتن به دوا ی چیژ و (پو ست چیژ) هوکاری نه و لادانه کومه لایه تیا نه بن (به تاییه ت کوشتن و له ت له تکر دن) و نه و کردانه ی له سیکسوالیه ته دهر ده چی ت و ده چی ته خانه ی تاوانه وه، نیل دی لیره وه نه و جیاوازیه دهبیته جیگه ی بابه تیکی دیکه.

چه پاندن و سیکس و هوموسیکسوالیه ت و ده سه لات، نه و پرسیارده سه ختانه بوون که گروپه که ی شیخ زاندا هاروژانندیان و ده سه لاتی کوردی چاوه ری نه و هه موو کاردانه ویه ی نه کرد، به لای نه وانه وه ناشکر کردنی نه و پاندانه له سه ر ته لفریژون سه ر که وتیکی ده زگا نه منیه کانه و پيسوا کردنی نیسلا میسته کانی نیشانددا، گه ر بیانزانییا نه و هه رایه دهنیته وه، له و پروایه دانه بووم له سه ر شاهه کانش نیشانیان بدایه، گه ر نیشانیان بدایه نه و وه کو هه موو گروپیکی توند ره و ی نیسلا می که له سه رانه سه ری دنیا دا تیر و نه نجام ده دن نیشاند هه ران. نه ک به و شیوه یه ی که بینیمان. نه وان نه یانده زانی که فری دانی به ردیک بونیو گو میکی پر چه پاندن هه موو نه و مه سه لانه ده ته قینیسته وه که به در یژایی میژوومان له گه لماندا ژیا وه و خه فه مان کردوو. هه موو سو ستیه ییکی کومه لایه تی وه که کومه لگه ی نیمه له سه ر

دەرگایهك بېت له سهر كېشه ی چه پاندن و له پیناو (دووباره بینا كړنه و د یه په یوه ندی نیوان نیر و میی كوردی) بېت.

همه میسه كۆنزه رقاقیه كان ههستیارتړن بهرامبهر مهسه له كانی مۆال و نۆرم و بهها كۆمه لایه تیه كان (شهره ف و كهرامه تی نه ته ووه ناین و نیشتمان و نیسلامه تی.. هتد)، نهوان، به تاییه ت نهیمه باس له كۆمه لگهی رۆژه لاتی دهكهین كه نیسلام سینهریكی قورسی به سهر هه موو هه نس و كهوت ویاساو مامه له كۆمه لایه تیه كاندا جیهیشتوه و له پشت هه موو دهرگایهكی كۆمه لایه تیه وه كاری خوی دهكات، ههستیاری نهوان له ووه دایه نهوان خاوه نی میراتیهكی پړن و جیهانبینیهكی پړون و ناشكریان هه یه، کریستیک كاتیك قسه دهكات خاوه نی پاكه تیكی ته واهه له بیروړاو و لیكدانه وه، ماركسیهكی ته قلیدی كاتیك قسه دهكات خاوه نی كۆمه لیک هیلی گشتیه و پیکهاته كانی دیارن، نیسلامیه كیش هه رووها و به هه مان شیوهش كاتیك مه لایهك قسه دهكات نۆرم و بههاكانی پړون و ناشكران، لیرووه له وه ههستیاریه ی نهوان بهرامبهر هه موو لادانیك له سهر له و نۆرمانه، له ههستیاریه كه كهسی لادهر یاوه كو گروپی لادهر به هیژرتن مادامهكی نهوان خویان به پاریزهری له و نۆرمانه تیده گهن. دهسه لاتی كوردی زور زوو دهرکی به لیكه و ته كانی نیشاندانی تاوانه كانی له و بانده كړد، زور به ووردی ههستیانكرد كه ته نها مهسه له كه له پرسیاری نه منی دهرچووه، به لكو نه وهی كه كېشه كه ی هاروژاند كېشه سیكس بو، له یه كه م كاردانه و یاندا بو پیچانه وه و گۆرینی ناراسته مهسه له هاروژاوه كه مه لایه كانی هه و لیریان خسته سهر ته لیفرۆن و زیاتر ته نكید له تیروركرا و تاوده كو نیستاش هه و لده دریست تیروړ بگهن به مهسه له ی سیسترائی گفتوگو، گهر بره و به وه بگهن له و د دووایه نهوان له وای ته قینه ووه كانی بیروكانی (مه كته پ) پارتی و یه كیتیه وه ناووها به گهر میسه و باسیان لیبگر دایه، مهسه له كه دۆزینه وهی زیگه قوتار بوونیکه له كېشه یهكی گهره تر كه لایه نیكی ناكیتیش (سیكس و چه پاندن) ه كه نه میس بیگومان به سوود وهرگرتن له نیرزده كانی رایخ پابه ند دهبیته وه به (پرسی نازادیه كان) و ووردتر قسه بكهم به پرسى (جوری نازادیه كان).

دهسه لاتی كوردی به یه رده وای مامه له یكی نه گونجای له گهل نیسلام و نیسلامیه كاندا كردوه، له لایهك موجه له ی كردوون و له گه نیاندا دانیشتوون و سازشیان له گه لدا كردوون و له لایه كیش به سه ختی لییداوون، ههر دوو مامه له كهش له خرمه تی نهواندا

بووه، هه مووشی ژینگه یه کی پیکهینه اووه که تیدا ئیسلامی توندروو گه شه بکات، تاوه کو
 ئیستا نه و راهه له یه زاله به سه ده سه لات و ته نانه ت زور به ی رۆشن بیرانی ره سمی
 کوردی، به وهی چاره سه ری توندرووی ئیسلامی له نه کتیشکردن و چالاکردنی رۆلی مه لا
 و ئیسلامیه مام ناوه ندی و هیمنه کانه، نه وه دایه، مه لایه کان به ئیدانه کردنیان بو
 تیرۆر ده توان پایه گه کانی فیکری جیهادی تیک و پیک بشکین، تاوه کو ئیستا نه و
 بر وایه دان که مه وعزه ی وه کو (ئیسلام به ره که ته بو نومه تی مو حه د) ده توانی زینی نه و
 نه سپه خویناویه بکات که سه کو لانی له نیو خوینی ئیمه ی سی قیلدا وه رده دا و ده یه ویت
 تیکمان بشکین، تاوه کو ئیستا نه و بر وایه دان که ده بیته مه لایه کان و پیاوه نایینه کان
 هه ئو یست وه رگرن و له ریگه ی مه وعزه وه ده توان بهر به نه و شه پۆلی توندروویه بگرن،
 به لام گهر سه رنجیکی خیرای ولاتیکی وه ک عه ره بی سعودیه بده ی، که له گه ل نه وه ی
 حکومه ت به رده وام هیزو توانای خو ی ته رخان کردوه بو چالاککردنی ئیسلامی مام
 ناوه ندی و هیمن، له گه ل بوونی چه نده ها نیوه ندی فه توا که دزی فه تواکانی قناعیده و
 جیهادیه کان به سوره تی سه حیح و هوشمه ند کردنه وه ی ناینی هه لده ست، که چی تیرۆر
 له و نیوه نده دا په لاماری خودی نه و ده سه لات ه ده ات که خو ی له سه ر بنچینه کانی ناین
 دامه زراوه. نه و رایه تاوه کو ئیستا خالی بنچینه ی کارکردنی زور به ی میدیا و
 سیاسیه کانی ئیمه یه، به رای نه وان گهر هاتوو نایه تی ره حمه ت گه شه پیدریته، نه و
 نایه تی جیهادی پاشکشی ده کات، به بیسه وه ی نه وه بزانه که هه ردوو نایه ته کان
 ته واکاری یه کترن و نه لقه ی زنجیره یه کی دوو رو دریژن له ده سه لاتیکی ناینی
 که ده یه ویت ده سه لاتی خو ی قایم بکات. دیسانه وه ده سه لاتی کوردی په نا ده باته بهر
 نه و مزگه وته ی که ژینگه ی نه و توندروو نه بوون، له شیخ زانا وه بیگه ره تاوه کو ده گاته
 مه لا کریسکارو زه رق ساوی و نه بو قوتاده کان. ژینگه یه که له سه ر ته تا دا به هیمنی و
 مام ناوه ندی ده ستپیده کات و له گه ل قو لبو نه وه به به به شه جیهادیه که ی ته واکاری
 ده بیته، هه موو توندرووه کان ئیرهاب وه ک وه سیله یه ک ده بینین بو گه یشتن به ناما نجی
 بالا و پیرو ز، سه رده تا له نایه ته کانی ره حمه ته وه ده ستپیده کات و له دوایشدا ریگه کان
 ده چنه وه سه ر جیهاد.

نه مه سه رده نایه کی ساده یه بو ریگه یشتن و هه موو توندرووه کانیش له شه و و رۆژی که وه
 نه بوون به و درنه انه، لیرو وه گه رانه وه بو مزگه وت و چالاکردنی مزگه وت په ره پیدانیکی

نینگە تەيفانەي رۇلى ھېزە ئاينىيە كانە لەكۆمە ئگەي ئىمەدا، ئەوۋى مەن تىببىيىم كەرد
 لەقسەي مەلایەكان لەسەر شاشەي تەلفىزۈلەكان قۇرمىك بوو لەقۇرمەكانى
 پەرەپىدانى دەسلەلاتى ئاينى و داواکردنى سەلاحىياتە بۇ ئەوۋى بتوانن زىياتر
 خۆھەلقۇرتىنە ئەو دەزگا كۆمەلایەيتە مەدەنىيەتە كەلەداي راپەرپىنەو بە ئازارو
 زۇرانبازيەكى سەخت ئىستا خەرىكى پەرپىدانى خويانن، لەبەرەمبەر ئەوۋدا مەلایەكان
 دەيانەوئىت دەسلەلاتى كوردى بخەنە سەر ئەو بىروايەي كە رۇلى ئەوان لەكۆمە ئگەدا
 فەرەمۇشكراو، لەبەرەنەوۋىيە تونلەرەو ئاۋەھا ھاربوو و مەسلەكان گەيشتونەتە ئەو
 ئاستە خويىناوۋىيە، مەلایەكان بەدەشەوۋە نەوۋەستان و لەبەرنامەيەكدا مەلایەكى گەنج
 داۋاي پىكەينانى ئەلئەرناتىفيكى كەرد بۇ فەتۋاي ئاينى كەبەرەي ئەو رېزدارە گويگرتن
 ئە فەتۋانى ئىسلامى عەرەبى و وەرگرتنى لەلاپەرەكانى ئىنتەر نىتەوۋە والەگەنج
 دەكات كە بىيىت بە تونلەرەو، مادامەكى مەرچەيىكى فەتۋاي كوردى نىيە رىگەي
 نىشانىدات!! گەر ئەمە خەۋنىك نەبىيىت بۇ بەرپۆۋەردنى ژيانى كولتورى و كۆمەلایەتى
 ئىمە لەژىر سىيەرى فەتۋادا و داواکردنى زىياتر دەستۇرۇشتىۋىي نەبىيىت بۇ رىگەگرتن
 لەكولتورى بەئازارى دىموكراسىي و قەتئىيەتە ئەوۋى ھەيئەتەكى ۋەلە عولەماي
 موسلىمىنى كوردى لەشېۋەي ئەۋەي بەخدا، ھېچى دىكە نىيە. ئەۋەي گويىيى لەو
 بەرپزانە بوۋايە تىببىيى ئەۋەي دەكرد كە مەلایەكان دوو خال پىشنىيار دەكەن يەكەمىيان
 ئەكتىقكردنەۋەي مەزگەت و سىنتراكردنى خوتبەي ھەيئەيە، و درۋەدەمىيان ئەۋەزىياتر
 پىدەھاۋىزىيەت و داۋاي دامەزادنى ھەيئەيە و سىنتەريك بۇ شەتۋا و ئەكتىقكردنەۋەي
 رۇلى ئەوان دەكات زىياتر لەۋەي كە پىدا بەخشاۋە لەكۆمە ئگەدا. گەر دەسلەلاتى
 كوردى ئەم داۋاكارىيەنە جىيەجىيەكات و مەلەمەلەيان بىكات، ئەۋا دەبىيەت لەداھاھاتۋەدا
 ئەك شېخ زانا بەئكو ھەۋلىر پىردەبىيەت ئەكەنجى رېش كە ھەر يەكە و فەتۋايەكە و
 مەزھەبىكى لەبن ھەنگىدا دەبىت.

خىيالىكى دىكەي ئەۋەيە: كەدەمىكە كۆمە ئگە (بەتايىسەت ھەۋلىر) لەژىر دەسلەلاتى
 مەلایەكاندا دەنالىنى، بۇنمۇنە ھەر ئەو زەمەنەي زانكۆي سىلمانى گۋاستىرايەۋە بۇ
 ھەۋلىر و بوو بەسەلاھەدىن، دىياردەي قىبۇلكردنى خويىندكارى زانكۆ ئەكۆمە ئگەي
 ھەۋلىردا قىبۇلكردنكى نىگەتەيفانە و تۆبىزىيەي ھەبوو، زانكۆ جىاران و بەتايىسەت
 خويىندكارانى، زۇريان دەۋىست لەكۆ ئەقلى كۆمە ئگە تىببەگەيەنن، كە كۆرۈكچەكان

نهودکان و گهردلاوژدکانیان

مەلەيەكان و مزگەوتەكان و نوپۇنەركانىيان قولكردنەودى ئەو چە پاندنە سىكسوالايانەن كەكۆمەلگەي ئىمەي كىردۆتە بەندىخانەيەك بۇ رۇج، مەوققەكانى ئىمەي كىردۆتە مەوققەكەبەدوو دەمووچاوه وە بژىن، ژيانى نەينى بۆتە ژيانى راستەقىنە و ژيانى راستەقىنەش بۆتە رووكەشېك و پەردەپۇشكردنىكى بىماناي ژيانى نەينىمانە. ئەكاتىكدا نوپۇنەرانى چە پاندن لە كلىساوه بىگىرە تاودەكو مزگەوت و ھەموو دەزگانايىنەكان ، مەوققەكان ناچار دەكەن لەسەر شىوہ ژيانى و لەجياتى مۇرائىكى مەوققى ، مۇرائىكى ئاينى دەسەپپىنن بەسەر كۆمەلگەدا، ئەكاتىكدا مەلا و قەشەكان دەستەرىشتووېان دەگاتە ناسىتەك كە تەواۋى تۇرى پەيوەندىيە كۆمەلەيتەكان بە ئەمرو نەھىيەكانيان داپۇشن، ئىدى قۇرمەكانى چە پاندن لەشىوہيەكى فەرمانى دەرەكەيەو دەبىتە سوستىمىيىكى چاودىرى لەنىو دەرۋوندا و لەۋىوہ ھەموو ھەرامەكان گەر مومارەسەش بىكرىت ، ئەوا دەبىت لە بواريكى دىكەي ژياندا مومارەسەبىكرىت ، ئەۋىش مومارەسەي ژيانى نەينىيە، فونەمىنتالتىرىنيان نمونەي نمونەي باندەكەي شىخ زانا بوو.

توند دەوى ئەو ژىنگەي چە پاندەدا زياتر گەشەدەكات و زياتر سنورەكانى ژيانى
 ئەينى خۆي پەريىدەدات. كارى ئىمە قولكردنەوى چە پاندن نىە بە پىكەينانى
 سىنتراى دىكەي فەتواو زىادكردنى سىنتەرە ئاينىەكان، بەلكو كردنەوى سنورەكانە
 بەرەو نازادى پەيوەندىەكانى نىو كۆمەنگەيە ئەچوارچىوئى رىكخستنىكى شارستنىانەي
 راتسىونال و ئەفانيدا، گەراندەو بەتنگەيشتن ئە مافە سروشتىەكانى مەرۇف و
 دووبارە رىكخستنەوئىان ئەرنگەي ئەو هەموو توانا رۆشنبرى و ئەكادىمىەي
 ئەكۆمەنگەي ئىمەدا بوونىان هەيە ، دەبىت ئەركىكى دىكەي دەسلەت كوردى و
 هەمووان بىت. دەبىت ئىمە پىناسەي زۆر بەهاو نۆرم بەكەين كەتاوەكو ئىستا تەنها
 ئەوشە و دىزى نىو گوتارە سىاسى و ئاينىەكان ئەبىت هېچى دىكە ئەبوو، ئەوانە داب
 و نەرىتى كوردەوارى چىە و كامەن تاوەكو ئىمە پىيانەو مۆلتەزىم بىن؟ ئايا ئەمانە
 نەرىتى ئىسلامى نىن ، ئىدى جىاوازيان چىە ئەگەل نەرىتىك تايىەت بىت بەهاكانى
 ناسىونا ئەو؟، بۆچى دەبىت مۆلتەزىم بىن پىوئى و ئەخرمەت چ شارەستانىەتدا
 پابەندبوومان بەسوودە! ئەم سالانەي داويدا رۆشنبرىكى چالاک ئە
 هەولدانەكانيدا وىستى نىزىك بىتەو ئەو بەهاو نۆرمانەي بە مەزندەي ئەو بەهاى

پیاویتی و ئازایەتی کوردانەییە و بەرپای وی سەردەمی کە ئه پیاوانی کورد و دوازد
 بە سەرچوو، سەردەمی کە پیاو ئازاکانی کورد، سەردەمی کە ئه میگردان و جوامیری
 غروری کوردان بە سەر چوو، سەردەمانیکە من گومان ئە هه بوونی دە کەم بە و شه باره
 کە باسی ئیوه کراوه و خۆشی سەرپای بە گەر خستنی ئە و هه موو توانا ئە کە نیمی
 ناتوینیت پیمابلیت ئەم سەردەمی جوامیریە کە و چوون بووه!! (ئەوانەییە - سەری
 ناوبراو ئەم دەرکپینە کردنەم بە جەهل و کولتوری کۆیلە تیگات کە جوامیری
 نابینیت)، یاخود ئە و رقه سەیرە ئە و فیکورە ئە کە ئه نیو کۆمە لگە ئی ئەدا
 کاری خۆی دە کات و توانیویەتی دە سەلات و کۆمە لگە کوردی ئە بەر دد ئیسرا
 راستە قینەدا پابە ندبکات، ئە و فیکورە ئە تاوینک بە ناوی دژە (بە هاکانی کە
 ناو دە بریت و تاوینک بە ناوی (رژناوا پەرست) و تاوینک بە نیوی (غەیرە دین) و
 مۆدیلیش، مۆدیلی فاروق رە فیک ئە وه بوو کە (رۆشنیری کورد) ئەم جاسارد
 ئە لە هه و رۆشنیری کورد بە (کۆیلە و ئە مریکانزم) و دژە (جوامیری کە ئە بە
 کوردانە) تاوینار کرا. هه موو نوینە رکانی چە پاندن رقیان ئە و دۆزەییە. رقیان
 فیکورەییە کە نیوی (رۆشنیر) و رۆشنیریە.

بە گەرانه وه بۆ تیزه کانی (رایخ) تیزه گەین کە کارکردن ئە سەر جەستە ئە چە پین
 کیشە بە ندی گەورە کولتوری بە ره مەدی نیت و ئە نیو ئەم کە لێنە سەختانەدا ئی
 سیاسی کاری خۆی دە کات و پەر ددات بە مومار دە سی چە پاندنی سیکسوانی وە ک
 هه نگاو بۆ دە ستبە سەر اگرتن بە سەر هه موو رە هه ندیکی ئازادانە کۆمە لگە بە ره و
 بە ریت، ئیدی دەرکە و تن و فۆرمە کانیان ئە چە ندها شیوهی جیاوازدا نوینە
 خۆیان دە کەن، هه موویان پیکرا ئە نیوه ندا کاریان ئە سەر جەستە - خە
 ئە چە پاندنی وه بیگره تاوه کو ئەت ئە تکر دنی و سزادانی.

ئە سەر رۆشنایی ئەم و تووینژە سەر وه ئە و پرسیارە مان ئاراستە دە کړیت. کە نایا چ
 بکەین بۆ ئە وهی ئیسلامی توندروو سنوردار بکەین؟، گەر مە لایە کان ئە و نە راور ددە نە کە
 و ئایە تە کان بە دیوی رە حمە تدا تە فسیر نە کەن ئە ی چ رینگە یە چار دیکە دیکە هە
 گەر نە گەر یه وه بۆ تیز کردنە وهی بە ها کوردیە کان و (رۆشنیری جوامیران و کە نە
 و غروری کوردی) ئە ی کە واتە پشت بە چ بە هاو نۆرمیک بە ستین بۆ هه ل

رئیس کومه لایه نیمان؟، گەر مۆرالی ئیسلامی جەلوه ندمان قەدەر، کامەیه مۆرالی ئەلته رناتیف؟!.

ئیمە لەبە شیک ئەم نوسینە ماندا باسمان ئەوە کرد کە شۆکی خەلکی لەمەر گروپە گەیی شیخ زانا ئەوەدا نەبوو کە ئەمانە باندیکی تیرۆست و خەلکی دەکوژن و سەریان دەبڕن، ئەمەش جیگە شۆک نیه لەبەر ئەوەی کۆمەلگە ئیمە لە تیرۆری حکومەتە مەزکەزیه ئیراقیه کانه وە بێگەر تاوەکو تیرۆری پیاوانی بەعس و تیرۆرەکانی دیکە ئەوە نەدا نایخاتە سەر باریکی پشپۆی، بەتایبەت هەولێر کە شەقام و جادە و کۆڵانەکانی شانۆ چەندەها رووداوی خوێنای سەخت و بێبەزەیی بوون، شۆکی گەورە لە دارمانی کۆشکی شوشەیی (کۆمەلگە کوردی پاکیزە) بوو، وەهەمی ئەو پەردە پاکیزەیه بوو کە سالاھایە مەزگەوت ئەکۆنەستی کوردیدا چاندوویەتی و ئەپرێکدا لەنیو موخافەترین خێزانی شیخانە وە باندیک سەرەلەدات کە نەک تەنها خۆی مومارەسەیی هومۆسیکسوالیەت دەکات، بەئێوە هەموو وێنەکانی (ژیانی نەینی) کۆمەلگە ئیمە، لەکیژی چە پێندراو کە مومارەسەیی سیکس دەکەن، تاوەکو میردەمنانی زاخاودراو بە حەزەکانی هومۆسیکسوال لەسەر شاشەکان دەردەکەون و دەبنە قوربانی باندیکی تیرۆریستی. ئەمە کەوکی ئەو مەسەلەیه کە دەسەلاتی کوردی بەیارمەتی مەلایەکان و بە پشتیوانی میدیاکانی هەولێر بێچانە وە دات و دەیه گەڕینی وەبو نیو پرسی تیرۆر، کە وەک هەمووان دەرانی ئیستا تەنها هەولێر و سلیمانی نامانجی تیرۆر نیه، بەئێوە میسر و ئەندەن و باریس و بەرلین و مەدرید و هەموو پایتەختەکانی دنیای تازە. دەبوایە ئەو پرسیارە بکرایە بۆچی (سیکس) ئەو جادوو وە دەبەخشیت بەرادەیه کە گەر کوشتنیشی قوربانیه کەشی بە دوو دابیت!!، لەچاوی هیچ یەکی کە ئەوانە پەشیمانی ئەوە خوێنرایە وە، لەگێڕانە وە هەموویاندا ئەو سەرنجی رادەکیشام کە زۆر بە (ناسایی) رووداوەکانیان دەگێرایە وە، هەر وەک ئەوەی باس لەکڕینی کیلویه ک تەماتە بکەن لەبازاریکی قەرەباڵغا.

ئیستا لەهەموو دنیا باس لە تیرۆر ناکریت، بەئێوە باس لە بنەبەرکردنی هۆکارە کارەکانی تیرۆر دەکرت، باس لەو تەرەزە بیرانە دەکرت کە تیرۆر لەکۆیه سەریهێندراو و بۆچی و چۆن مامەلەیه ئەگەلدا بکەین، دیارە ئەمە لەدنیای ئیمەدا خەمییکی جیهانیە و کوردیش بەشیکە ئەو جیهانەیه کە لەنیوان زۆرانبازیەکاندا

ھاوکیشەییەکی تاییەت بە خۆی ھەیە. گەر دەوڵەتانی ئەوروپا جاریکی دیکە بەسیاسەتی دەرەوێ خۆیاندا بچنەو ھەمەر پەییوەندیان لەگەڵ کۆمەڵگە (بەناو ئیسلامیەکاندا) و جاریکی دیکە ھەوڵبدن جەمسەرکانی ئەو ھاوکیشەییە ڕاڤەبکەن و شوێنای خۆیان و ھەلۆیستی خۆیان لەکێشە سەرەکیەکان دیاری بکەن، ئەوا لەپرووی ناوخۆی ولاتەکانیانەو ھەوڵدەدەن جاریکی دیکە پەییوەندیان بە گروپە کلتوریەکانی نیو کۆمەڵگەی خۆیان دووبارەبینابکەنەو، ھەوڵدەدەن ئەو پیکھاتەییە تێبگەن کەنەتەو و گروپە بیگەنەکان لەنیو توۆری پەییوەندیە کۆمەڵایەتیەکانی ئەواندا پیکیان ھێناو و بەدەر لە تەفسیر و مامەڵەکانی ئەو ھەوڵ بەر جاریکی دیکە گفتوگۆ مامەڵی ئەگەڵدا بکەن. ئە دوا یازدە سێتەمبەرەو ئەو پرسیارە بەردەوام دووبارە دەبارە دەکریتەو، ھەڵە ئەکویدا؟، کەلێنە فیکری و رۆشنیرەکان ئەکویدا و ئەم قەیرانی کەلەھەناوی کۆمەڵگەی شارستانیەتەو بەرھەمھاتوو، بەرھەمی ھیزیکی ئاینیە بەتیزەکانیەو، یاخود بەرھەمی ھەڵە مامەڵی مۆدیرنیە ئەگەڵ کولتور و ئاینەکان؟!! ... ئەمە و زۆر پرسیری دیکە لەدواي خۆکێشانی فرۆکەکانی باندەکە (موحەمەد عەتا) بەبورجەکانی مانھاتنەو، بەردەوام سەرھەڵدەدەن و دەکرینەو دووبارە ڕاڤەکردن و گفتوگۆ لەنیو ئەلەفە فەلسەفی و فیکری و ئاینی و سیاسییەکاندا بەردەوامی ھەیە تاوھکو رۆژانی ئەمرو.

(شیخ زانا) و باندەکە ئەو فرۆکە سمبولیانە بوون کەخوێان کێشا بەبالاخانەکانی کۆمەڵگەی ھەولێردا، ھەموو ئەو نۆرم و بەھا کۆنەخواری و ئیسلامخواریەکانی سالانیکی دووردیژە مزگەوت لەھەولێر بینای کردبوو، لەساتی بیستن و بینینی ئەو دۆکۆمینتانە و ئەو دانپیدانانە، دارپمان و ئیستا دەسلەلات ھەوڵدەدات لەجیگەی داروپەردووکی جاریکی دیکە دوو بورجەکە لەرێگەی مەلایەکانەو بینابکاتەو.

ئەمەش ئێشکالیەتیکی گەورەییە کە دەسلەلات لەجیات یێداچوونەو بە پەییوەندی خۆی ئەگەڵ مزگەوت، دین و جاریکی دیکە ئەو پەییوەندیە قووتر دەکاتەو و دەییەوینت مەوعز و فەتواکان، (کە ژینگەی توندپەروێ ئیسلامین)، بێن بەرپێنیشاندەریک بۆ دوور کەوتنەو ئە توندپەروێ!!، ئەمە کاریکی دژ بەیەکە و پیموایە ژینگەییەکی فراوانتر و گونجاوتر بۆ توندپەروێ پیکدەھینیت. ئەمە پێچە بەدەورە و ھەڵاتنە لە جەوھەری کێشەکە، لەسیحری ئەو باندە کەھەموو پیکھاتەکانی کۆمەڵگەی کوردی لەخۆگرتبوو،

ئەو سىجىرى كۆر و باوك و قەساب و مامۇستاي زانكۆي پىكەو گرىدا بوو، سىجىرىك كە (سكىس) كۆپەندى ھەموو باندەكە بوو . من پىمووايە دەبووايە دەسلەت كوردى تۆزىك دانى بە خۇيدا بگرتبا و نىوۋەندى رۇشنىرىشى بە ھەمان ھىزى پىشتىگىرى خۇي لەمەلەيەكان بەشداركردبا لەو گىتوگۇ سەختەي كەنەك تەنھا تاييەتە بە ھەولەيىر، بەلكو تاييەتە بە ھەموو كۆمەلگەي كوردى و ئەگەرى ھەلتۇقىنى ھەيە لە ھەر شۇنىيىكى دىكەي جەستەي كۆمەلەيەتە كۆمەلگەي كوردى . دەبووايە ئەم مەسلەيە جىگەي لىكۆلىنەوئى قول و جۇراوچۇرى ئەكادىمى بىت و دەسلەتەش پىشتىگىرى ئەو پىرۇژەيە بىكات و ھەموو رەخنە جىدەيەكان بە ھەند وەربگىرىت.

بەگەرەنەو بە ھەموو ئەو ھىپۇتىزە و گرىمانەي باسما نىوۋەندىر ، بەگەرەنەو بۇ خالى سىكسوالىيەت و چەپاندن لەكۆمەلگەي كوردەوارىدا و پەيۋەندى بەتيرۇرى جەستە و رۇجەو دەتوانىن چەند ھىلىكى گىشتى دىكەي گىتوگۇ و پىشنىار بەيەنەروو ، كەلەمانەي خوارەو پىكىدىن.

* دووبارە بىناكردنەوئى پەيۋەندى نىوان مەگەوت و دەسلەت : لەكۆي دەبىت
دەسلەت سنورى خۇي كۆتايى پىبىت و لەكۆش دەبىت مەگەوت سنورى خۇي دەستىبىكات و ھەرەھا بە پىچەوانەو . تاوۋەكۆ ئىستا مەگەوتەكان لە پىشت بىرىارى سىياسەو كارى خۇيان دەكەن و سىيەرىكى قورسىان خىستۇتە سەر ھەنگاۋەكانى دەسلەت و دەسلەتەش بەردەوام خۇي بە پەراۋىزەكانى مەگەوتەو ھەلۋاسىو.

كاركردنمان لەسەر بىنەماكانى سىكولارىيەت (عەلەمانىيەت) و گوتارىكى راتسىئونال و ئەقلاى نىزىكىمان دەخاتەو لە ناشكراردنى ئەيىنەكانى ووردەكارىيەكانى ئەو پەيۋەندىيە نىوان دەسلەت و مەگەوت و تىگەيشتىن لىي ، ئەمەش لە دوابازنەدا سنورى دەسلەتە رۇجى لە چوارچىۋەي سىروشتى خۇيدا دەپارىزىت وەك سەرچاۋەيەكى رۇجى و پەيۋەندى نىوان خودا و مەۋشا . لەلەيەكى دىكەو دەبىت ھۇي رىكخستەوئى پەيۋەندى نىوان مەۋشا و دەسلەت لە چوارچىۋەي پىرۇسەيەكى سىياسى دىموكراسىدا جولىچەي خۇي ھەبىت.

• دووباره بیناکردنه‌وی په‌یوه‌ندی نیوان کومه‌لگه و مزگه‌وت. نه‌مه‌ش به شیوه‌یه‌کی گشتی له‌په‌یوه‌ندی نیوان ده‌زگا مه‌ده‌نیه‌کانی نیو کومه‌لگه و مزگه‌وت خوی ده‌بینیته‌وه. نه‌م په‌یوه‌ندی ده‌بیت چیدی وه‌کو جاران نه‌مینیت و ده‌بیت ده‌زگاکان نه‌و‌ندی گرنگی ده‌دن به‌په‌سه‌ندنی سروشتی خویان به‌پنی خیرایی گورانکاریه‌کانی په‌یوه‌ندی مرو‌ف به‌کومه‌ل‌ه‌وه، نه‌وه‌نده په‌چاوی به‌هاکانی مزگه‌وت نه‌که‌ن، به‌لام ناین له‌و چوارچیوه‌ ر‌وحیه گه‌وره‌یه‌دا ته‌ماشابکه‌ین که‌ه‌یه و ده‌بیت پیناسه‌ بکریت. گه‌ر نه‌وه‌ن نه‌کریت، نه‌وا لو‌تره‌نینی راسته‌وخوی مه‌لایه‌کان له‌ه‌وه‌نه‌کانی بیناکردنه‌ی کومه‌لگه‌ی مه‌ده‌نیدا و به‌کاره‌ینانی توندوتیژی زمانه‌وانی له‌شیوه‌ی خوتبه‌ی جومعه و خه‌ک هاندان دژی نه‌و دیارده‌ شارستانیانه‌ی سه‌ره‌له‌ده‌دن، ده‌بیته‌ هو‌ی قولکردنه‌وی قه‌یرانه‌کانی نیوان مزگه‌وت و کومه‌لگه‌ ب‌نومنه‌ کاتیک لاوی کوروکچ ویستیان وه‌کو هه‌موو نه‌و گه‌نجان‌ه‌ی دنیا که‌ گوران‌بیژ و موزیکه‌ی خویان هان ده‌دن و قاش ده‌که‌ن، ک‌ونه‌وه‌ له‌ده‌وری ته‌خته‌ شان‌وی ک‌ونسیرته‌کاندا، مه‌لایه‌کانی هه‌ولیر نه‌وه‌ندیان خوتبه و مه‌وعزی تو‌رده‌دا دژی نه‌م دیارده‌یه، که‌چیدی گه‌نجیک نه‌و‌یریت جاریکی دیکه‌ موماره‌سه‌ی نه‌و مافه‌ی خوی بکات.

• دیاریکردنی په‌یوه‌ندی نیوان ئیرو‌تیک و پ‌ورنو‌گرافی: گه‌ر جوان‌ترین په‌یوه‌ندی له‌ژیانی نیمه‌دا، په‌یوه‌ندی خوشه‌ویستی و لیت‌گه‌یشتن بیت، نه‌وا ئیرو‌تیک و سیکس‌والیه‌ت و موماره‌سه‌کردنی دروستی نه‌و په‌یوه‌ندی، کومه‌لگه‌ دو‌ور ده‌خاته‌وه له‌هه‌موو لادانیکی نادروست و له‌هه‌موو توندوتیژی‌ه‌ک له‌سه‌ر جه‌سته. له‌لایه‌کی دیکه‌وه ده‌بیت نیمه‌ به‌هه‌موو نه‌و په‌یوه‌ندیانه‌دا ب‌چینه‌وه‌و بزاین له‌کویدا نیمه‌دا باس له‌ئیر‌وتیکا ده‌که‌ین وه‌ک په‌یوه‌ندی‌ه‌کی سروشتی نیوان نی‌رو می‌ی‌گوردی و له‌کویشدا نه‌و په‌یوه‌ندی‌ه‌ ده‌بیته‌ پ‌ورنو‌گرافی‌یه‌ک که‌له‌ پشتیه‌وه قازا نه‌جه‌که‌سیه‌کان و نار‌ه‌زووه‌کان له‌چوارچیوه‌یه‌کی به‌رژه‌وه‌ندی نامیزدا موماره‌سه‌ده‌کریت. تاوه‌کو نیستا مرو‌قی کورد ناتوانیت سنوره‌کانی نه‌م له‌وی دیکه‌ جودا بکاته‌وه، پیاوان هه‌موو

خەوتنىڭ ۋە مومارەسە يەككى بېش ژنەينان لە گەل ئەشقە كانياندا بە خەوتن لە گەل سۆزانيە كدا تېدە گەن ، كەمن ئەو گە نجانەي لە گەل ئەو ئافرە تانە دا بەردەوامى بە پەيوەندى خوشەويستى بىدەن ، گەر ھاتتو لە گەل ئەشقە كانياندا يېكەو مومارەسەي سېكس يىاودەكو جۇرىك لە سېكسيان كرىبىت. بېرىنى مەكى قوربانيە كاني باندەكەي شېخ زانا سومبۇلىكە بۇ ئەو مافدانە بەخۇ بە لەناوېردنى سۆزانيە كان ۋە پاكردەنەوئى كۆمەنگە لېيان كە مېژوويەكى دوورودرىچى ھەيە لە نەستى ئىسلامى ۋە ئاينىدا. لە ھەمان كاتدا تېكە ئكردنى ئەم دوو جۇر مومارەسەي سېكسوانە، (ئىروتىك ۋە پۇرنرگراف) ۋە نەبوونى ھۆشەمەندى سېكسوانى دەبىتە ھۇي ئەو نېگەرانى پشېويەكى ترسناكى رۇخى ، كەزۇر جار ئەك ھەر پەيوەندى خوشەويستى ۋە لېتىگە يىشتن تېكەدەت ، بە ئكو توندوتىژى دژى جەستەش رەواخواز دەكات ، مادامەكى ئەمە جەستەي ئافرەتېكە لە گەل مندا ھاتۆتە جېگەو بە بى بوونى رەوا بەندى پېرۇزىيە كاني ئاين ۋە مژگەوت ، كەواتە ئەمە سۆزانيەكە ۋە رەوايە كۆمەنگە لە سۆزانيە كان پاكېرىنەو.

- تېگە يىشتىنىكى دېكە لە سۆزانيەت ۋە پۇرنۇگرافى: گەر شتېك ھەبىت يېبگوترىت شار ، ئەو سۆزانيەت دياردەيەكى سروشتى دەرھاويشتە كۆمەلەيتى ۋە تەنانەت لايەنە بازارگانىەكەي دەبىت. پۇرنۇگرافى پابەندە بە بەرژەوئەندىەكى ماتىريالىەوئە سۆز ۋە لېتىگە يىشتىنى سروشتيانەي نىوان نىرو مى رۇلىكى ئەوتوى تىدا ناگېرى. دەشېت خۇتىر كىردنە كاتىە كان لە پۇرنۇگرافى ۋە ھونەرەكانى تېر كىردنە كۆيكەينەو، بەلام ونبوونى پېناسە ۋە لېكۆلېنەوئى تايبەت بەو دياردەيە ۋە ونبوونى ھۆشەمەندى سېكسوانى بەرەو تېگە يىشتىنى ھەلە ۋە دوا جارىش بەرو توندوتىژىمان دەبات.

- ئۆرگانىزە نەكردنى ئەم دياردەي سۆزانيەت ۋە تېنەگە يىشتن ۋە پەرەز كىردنى ئەم بابەتە لە لايەن دەسلەت ۋە كۆمەنگەو دەبىتە ھۇي ئەوئى سۆزانيەت بەشېوئەيەكى نادروست ۋە تاوانكارىانە تەشەنەبكات. دەبىت نىوئەندە

ئەكادىمىيە و حكومىيەكانى ئىمە ئەم دىياردەيە پىناسەيە بىكەن و چوارچىۋەكانى دىيارىيەكەن و خاسىيەتە سەرەكەيەكانى خالبەندى بىكەن ئە چەندەھا تەۋەرى گىرنى لىكۆلىنەۋە . ئاشكرايە لەۋەتەي كۆمەلگە ھەيە دىياردەي سۆزانيەت نامادەگى خۇي ھەيە ، بەلام كۆمەلگەي كوردەۋارى ئەژىر كاريگەرەيەكانى مزگەۋت ئەم دىياردەيەي ھەرامۇش كوردەۋە و ھەۋنى پەراۋىزكردنى داۋە و لەدژى توندوتىژى بەكارھىناۋە ، تەنانەت زۇرجار تىرۋىش كراۋن .

• دىيارىكردنى پەيۋەندى ئىۋان مزگەۋت و زانكۆ و رەھەندە توندوتىژىيەكانى :

گەر سىيەرى قورسى مزگەۋت نەبوۋايە لەسەر كۆنەستى كۆمەلگەي كوردەۋارى ئىمە ، ئەۋا مەيۋەندە ئەكادىمىيەكە ئەۋەندە وىران و ترسنۆكانە نەدەبوۋ ، گەر ئەۋانىش ئەۋەندە لاۋاز و خۇكۈنتىرۇلكراۋ نەبوۋنايە ، مزگەۋت ئاۋەھا كۈنتىرۇلى ژيانى تاييەتى ئىمەيان نەدەكرد ، تەنانەت بۋارە ھەرە تاييەتەيەكانىش زاخاۋدراۋن بەپشتەۋىنەكانى مزگەۋت و دەرھاۋىشتەكانى . تاۋەكو ئىستا ئىمە لىكۆلىنەۋەكانى بەشەكانى دەروونزانى و كۆمەلناسى زانكۆكانى لەۋ بۋارەدا بەپىي پىۋىست نەبوۋن ، گەر ھاتتو بەھەتەت بوۋىيان ھەبوۋىت . نىۋەندە ئەكادىمەكانى ئىمە ئەژىر كاريگەرى مزگەۋت و ئىسلامدا خۇيان نادەن لەھىچ بابەتلىك كە ھەرامەكان بەراۋىژىيەت و تەنانەت ئەۋ بەشە تاييەتەنەي پىۋىستە لەچۋارچىۋەي داخراۋى زانكۆكاندا باسبىكرىن لە موحازەرەكاندا لادەبرىن ، بۆنمۇنە بابەتلىكى ۋەك (پەرۋەردەي سىكىسى) و (سىكسۋالىيەت) نەك ھەر لەموحازەرەكاندا لادەبرىت و بازى بەھەردا دەدرىت و ۋەك تابۋىيەكى ترسناك تەماشا دەكرىت . لىرەۋە سىبەرى مزگەۋت لەبۋارى زانستە مەۋىيەكاندا ، سىبەرىكە ھەناسەي ھەموۋ تىزىكى زانستىيەنەي دروست توند دەكات ، بىگومان گەر ژەھراۋىشى نەكات .

• كۈنتىرۇلكردن و پىرەو خاۋزكردنى دۈژمنكارى و تورەيى لەنىۋ كۆمەلگەي

ئىمە : كوردستانى ئىمە ۋەكو لەۋەۋپىش باسانكرد پىرىتى لەتورەيەكى

بەردەوام كە (چە پاندن) ووزدەدریستی، چە پاندن لە پشتیەوه وەستاودەو دە یجۆنییەت. لە هەموو شوێنێکدا دەموچاوی تۆردەو مۆن سیمای کۆمەلگەی ئێمە، دیارە نارەزایی لەم فەوزای ژبانی ئێمە و ئەو هەموو بیروکراتیەت و جەردەییە بە شێکی زۆری ھۆکارە کۆمەلایەتیەکانی بەخشینی سیمایەکی تۆردەن بەم مەرقەکانی ئەم کۆمەلگە. ئەگرسێۆن (دوژمنکاری) لە هەموو کون و کەڵبەریکدا بەرووبەروو دەتەقیتەوه، ئەوێ سەیری جولچەکی ئۆتۆمبیلەکان و شێوژی لیخوڕینیان ریکات، هەستدەکات کە شۆفیری لای ئێمە قوڵکردنەوهی دوژمنکاریەکی بیۆنیە، شەڕکردنیکە لەگەڵ خود و ھامووشوکاران و عەدە و دارو بەرد، بە ھەمان شێوە لە قوتابخانە سەرەتایەکانمانەوه بیگرە تاووەکو دەگاتە زانکۆیە کە پڕیستی لە ماجستێر و دکتۆرای ساختە و ئەگرسێشیەت (دوژمنکاریەت) دەگاتە ئاستیکی ترسناک کە ئیدی هیچ شتێک بۆ ئاتەکیستی زانکۆیی نامینتەوه. ئیدی لەم نیوەندەدا بزە ونە و دەموچاوی بە بزە خزمەتگوزاری بە خەلکی ونە و لیڕەشەوه ئێمە لە بەردەم ناگفتوگۆیەکی بیۆنیەداین....

ھەر یەک لەم ھێلەگشتیانە باسمانکردن خوێ لەخویدا تەوەرەییەکی باس و خواستی تایبەت، ئێمە بە سوود وەرگرتن لە تیزەکانی قەلێلم رایخەوه توانیمان وەک ھێو تیزەییە ک (گریمانە) یەک بینیای چەندەھا بیرو ئیدی لە مەر ڕەھەندەکانی (چە پاندن) و (سیکسوالیەت) و (دوژمنکاری) بخەینە بەر تیرۆرە تیشکەوه.

ئەوێ هەموو ئەم مەسەلانی تەقاندەوه ئەو فرۆکانە باندەکی شیخ زانا بوون کە خۆیان کیشا بە بورجەکانی چە پاندنی دیرینی کۆمەلگە ئێمە. بە سوود وەرگرتن لە رایخ دەتوانین بڵێن ئەمڕۆ ئەرکی دوورودریژی ھەمووان ئەوێە لە ڕەھەندەکانی چە پاندن و سیکسوالیەت و پەروردە نییەزیک بینەوه و ھەولبەدین لەو ھاوکیشە ئالۆزە تیپگەین کە بە دریزی سەدەکان لە گەڵ کۆلتوری ئیسلامدا پیکەینتاو، ئەرکی ئێمە وەرگرتنەوهی (دار و عەسای بە ئەدەبکردنی ئیمامی عومەرە) لە دەستی مرگەوت و تۆردانی بۆ نیو رابووردەییەکی ناشرین و کردنەوهی

په نجره ديك له سهر سيكسواښت و خوشه ويستی و پيكنه نين و گفتووگو. باندكهي شيخ زانا له م گوشه نيگايه وه فينومينيكيه كه ده شيت بكريت به بابه تيكي بهرده وام بو تويزينه وه و له ميژوي ليكولينه وه زانستی دروون و كومه ناسی كوردیدا دووباره و دهباره و سهرنه نوي لچكولينه وه زانستیانه ی درنه نجامېدريت.

به گه رانه وه بو رايخ ده توانين بلين نه و داره ی نيمامي عومهر هه يبوو بو ليندانی هه موو خواروخيچيه ك له گهل پوزيدا نه گونجيت، نه و داره ی كه مه لايه كان و مرگه وت خه ونی به وهرگرته وه ده بينين، نه و داره ی سهرده مانيكه به ده ستی ماموستا و په روه رده كارو و ته واوی پياو و ژنه نيپسراوه كانی كومه لگه ی نيمه وه يه، هيچی به رهدمنه هيناوه جگه له چه پاندين و شيواندنی په يوه ندى سروشتی نيوان نيرومی و خيزان و قوتا بخانه و ده سولات و خه لکی، نه رکی روشنير نيسه ندنه وه نه م داره يه له ده ست نه و نيمامانه ی به به رگی جوراوجوره وه كومه لگه ی نيمه به ره و بيمانايی و په ره پووتی په لكيش ده كهن..

هه لێژاردن و دابه‌شکردنی دیموکراسی

ئه‌هه‌ لێژاردنی یه‌که‌می کوردستاندا په‌نجا به‌ په‌نجا یه‌که‌م شێوازی به‌شکردنی ده‌سه‌لات بوو که‌تێدا هه‌موو مانایه‌کی خودی پرۆسه‌ی هه‌لێژاردنی بێماناکرد و ڕووتیکردوه‌ له‌ هه‌موو ناوه‌ڕۆکیکی جیدی که‌ پابه‌ند بیت به‌ چه‌مه‌کی هه‌لێژاردن . گهر نه‌و زهمه‌نه‌ پارتی ویه‌کیستی حووجه‌تی ئه‌و دبیان هه‌بوایه‌ گوایه‌ بۆ هاوسه‌نگکردنه‌وه‌ی هه‌یزی هه‌ردوو له‌م ڕیگه‌یان گرت به‌ر، گهر ئه‌وسا له‌ژێر ئه‌و حووجه‌ته‌بوو که‌ شه‌ری ناوخۆ هه‌لنه‌گیرسێت و کاره‌سات ڕوونه‌دات، ئه‌وا ئه‌زمونی دواى هه‌لێژاردن ئه‌وه‌ی سه‌لماندا که‌ هه‌له‌کاریه‌کانی ئه‌و جوړه‌ دابه‌شکردنه‌ی ده‌سه‌لات شه‌ری خۆینه‌وی و نه‌خۆشی کۆمه‌لایه‌تی ئاوه‌های لێکه‌وته‌وه‌ که‌تاوه‌کو ئێستاش زۆریان به‌چارده‌سه‌رنه‌کراوی ماونه‌ته‌وه‌.

گهر هاتوو په‌نجا به‌ په‌نجا له‌ژێر ناوی ئه‌وه‌ پێداهه‌وه‌ ده‌کرا که‌ گوایه‌ خه‌ڵکی کوردستان فێره‌ هه‌لێژاردن نه‌بوون و هه‌شتا پێکهاته‌ی کۆمه‌لایه‌تی و نه‌خشی سیاسی کوردستان ئه‌و هاوسه‌نگیه‌ی پێویسته‌ و تێکه‌یشتن له‌ بوون به‌ ئۆپۆزیسیۆن و گرتنی کورسی په‌رله‌مان وه‌ک هه‌یزیکی ئۆپۆزیسیۆن، چوارچێوه‌یه‌کی دیاریکراوی قبۆلکراوی وه‌رنه‌گرتوو و زۆریه‌ی کادیان و حزبی ناته‌وان به‌رگه‌ی ئه‌و ژبانه‌ بگرن له‌ده‌ره‌وه‌ی ده‌سه‌لات و هه‌شتا پێویسته‌ سه‌بر بگرن له‌سه‌ر ئه‌و دابه‌شکردنه‌ی ده‌سه‌لات تاوه‌کو قوناغیکی دیکه‌ . ئه‌و رایانه‌ که‌ پۆزشی بۆ ئه‌و ده‌سه‌لات به‌شکردنه‌ ده‌هه‌یانه‌وه‌ زۆر زوو له‌نیو خۆینی ڕژاوی شه‌ری ناوخۆ مایه‌پووچی خۆیان راگه‌یاندا..

ئه‌وه‌ی سه‌یری نه‌خشی هه‌لێژاردنه‌کانی ئێراق بکات خۆی له‌به‌رده‌م دوو وشه‌ی دابه‌شکردن و گونجاندن (المحاییه‌و التوافق) ده‌بینێته‌وه‌، هه‌ر ئه‌م دوو بنه‌ما سه‌ره‌کیه‌ی یاری هه‌لێژاردن و له‌ده‌هاتووشدا شێوه‌ی بێیاردان و دارشتنی ده‌ستوری ئێراقی له‌سه‌ر داده‌مه‌زێت ، هه‌ردووکیان ڕیگریکی گه‌وره‌ن له‌به‌رده‌م به‌دیموکراسی بوونی ئێراق به‌گشتی و کوردستانیش به‌تاییه‌تی.

خانی یه‌که‌م و سه‌رنجی یه‌که‌م ئه‌وه‌یه‌، گهر دابه‌شکردن و موخاسه‌سه‌ وه‌ک خۆیان ناوی دین، ئه‌وه‌وه‌ سه‌رچاوه‌ی هه‌لگرتبێت که‌ ئێراق له‌ تایه‌فه‌و نه‌ته‌وه‌و مه‌زه‌ب و نایینی

جیاواز بیکهاتیبت و دابه شکردنی دهسه لات کورسیه کانی په رله مان پیشوخت به سه ر
 شیعه و سونه و کورد و سابینه و کریست و ئیزیدیه کاندای له سه ر بنچینه ی نه و جیاوازیه
 قولانه وه سه رچاوه ی هه لگرتووه، دابه شده کریت . نه و نه و نارگو مینته دووباره
 کردنه و دی هه مان تراژیدیای نموزه ی یه که می حکومتی هه ری می کوردستانه له ژیر
 فۆرمی کی دیکه دا، دابه شکردنی کی دیکه یه که پابه نده به هه موو شتی که وه جگه
 له تیگه یشت نه بیته له دیموکراسی . کاتیک من و تو دهسه لات پیشینه به ش بکه ی ن .
 نیدی ده بیته هه لبرآردن چ مانایه کی هه بیته !! له کامه فهره نگی سیاسی دیموکراسی
 دهسه لات پیش هه لبرآردن به شکاروه و دیاریکاروه، خو نه گهر من پیشینه ۵۵ کورسیم بو
 دیاریکرایت، نیدی هه لبرآردن چ مانایه کی ده بیته !! خو نه گهر مه سه له ی دابه شکردن
 نه و نده گرنگ و هه ستیاره ، نیدی بوچی هه ر له ئیستاوه که سه کانتان ناخه سه ر
 کورسیه کان و له په رله مانی کوردستانیش هه ر به و شیوه یه یازده مه لاکه ی یه کگرتوو
 ناهین و چل و نه و نده که ش ناهینه سه ر کورسیه کان و به پیی رپیره ی حکومتی کی
 نیتلافی که دهسه لات تیدا دابه شکاروه به پیی ته رزاووی هیزه کان حوکم ناکه ن و نیمه ش
 له م پروپاگهنده ی دیموکراسی قوتار ناکه ن . گهر وانیه ، من تیناگه م که هه ردوو
 په رله مانه که (کوردستان و ئیراقیش) به شکردنی برایانه ی کورسی بیت ، نیدی نازانم
 هه ر پیناسه ی په رله مان چ مانایه کی هه یه !!.

خائی دووه م نه و دیه گهر دهسه لات ناوه هاش دابه ش بیت و گریمان پیی رازی بووین !-
 نه ی له ده نگدان و بریارداندا (گونجاندن و توافق) مانای چیه ؟! . باتۆزیک و وردتر
 بروانینه نه م مه سه له یه ، حزبی کوردی ده لیته نیمه ته واقفمان پین باشه بو نه و دی رپگر
 بین له زالبوونی دهسه لاتی زۆرینه ، که دژه پرژه ی کوردی زۆرن و سوستیمی گونجاندنی
 رایه کان بو نه و مه به سه ته میتۆدی کی باشه . گهر نیمه قه ناعه ت به و سوستیمه بکه ی ن
 که واته ده بیته ماف بده ی ن به و ی به رامبه ریش که هه مان میتۆد به کاربه ی نریت، بو نمونه
 گهر زۆربه ی نه ندامانی په رله مانی داهاتووی ئیراق ده نگبدن بو چه سپاندنی مافه
 شارستانییه کانی ژنان ، نه و به پیی سوستیمی ته وفاق و گونجاندن ده بیته نه و ده نگدانه
 دیسانه وه چاوی پیدا بخشیریته وه و بگونجینریت له گه ل ده نگی ئیسلامیست و هیزه
 ناینیه کان که داوای په ی ره وکردنی شهره ده کن له مه سه له کانی خیزاندا . گهر نه م رایه
 وانیه نه ی که واته ته وفاق چیه ، هه ر خو ی نه م وشه یه چه نده ها ته فسیر هه لده گریت و

توانای دريژکردنه و هو کورتکردنه و هو گونجاندنی پلاستیکی هه یه له گه له هه مو را و بۆچونه کان به پيی نه و قالبه مه زه بهی و سیاسی و نه ته و دیانه ی ده سه لاتیان هه یه . ته و اق گونجاندنی دیموکراسیه تیکی رو و که شیه له گه له ده سه لاتدا ، به پیچه وانه شه وه ، دیموکراسیه ت نه وه یه که پیویسته ده سه لاته کان خویان له گه له فورمه جه وه هریه کانی دیموکراسیه تدا بگونجینن .

خالیکی گرنکتر نه وه یه که دارشتنی یاساو بنچینه کانی هه لبراردن دوورن له روون و ناشکرایي و شه فایه ته وه ، روونکردنه و هو روونخوازی و شه فافیه ت یه کی که له بنچینه سه ره کیه کانی زمانی دارشتنی ده ستوو یاسا بنچینه یه کانی نه و هیژانه ی دیموکراتخوازان و ده یانه ویت دیموکراسی بچه سپینن . زمانی ته مومژاوی و دارشتنی چه مک و ده سه ته واژه ته مومژاوی و گه لیک ماناهه لگره کان زور نیازی شاراهوی ناشکرانه کراو له دوو تووی خویاندا هه لده گرن ، هاو لاتیان مافی خویانه له مه سه له گشته جه ماو هریه کاند ، به راسته و خو له ریگه ی خودی تیکسته کانه وه له پرۆسه ی سیاسی و یاسایی تی بگن ، ده سه ته واژه کان دوو روو نه بن له مانا و ته مومژاوی نه بن . نه ک نه وه های لییت هه ر حزب و ده سه لاتیک ده سه ته واژه و چه مکه کان به شیوه یه ک ته فسیر بکات که ده گونجیت له گه له جه ماو هرخوازی خوی . به داخه وه هه ر وشه ی گونجاندن / ته و اق خوی له خویدا چهنده ها ته فسیر هه لده گریته که له وانه یه یه کیکی دیکه بیت و ته فسیریکی دیکه ی بداتی . هه مو نه و وشه و ده سه ته واژانه ی چهنده مانایه کی دژ به یه ک هه لده گرن یاخود ته مومژاوین خزمه تی ده سه لاتیک تاییه ت ده کات ، به لام هه رگیز ناچیتنه نیو خانه ی دیموکراسیه ته وه .

نه وه به شکردنه ی ده سه لات وایکردوه که باس له لیست بکریته و ده نگدان بۆ لیست بکریته و که سه کانی نیو لیسته کان گرنگی پله دوو وهر بگرن ، نه م گشتگیریه و ناشکرانه کردنی ناو و که سه کان که پیویسته له ریگه ی نه وانه وه پرو پاگهنده ی هه لبراردن ده ستی بکات ، به شیوه یه ک هه مووان بزاین له لیستی کدا کین نه وانه ی بۆ ماوه ی سالتیک هه لده لبراردین و لیستیش ناشکرای بکات که نه م که سایه تیانه به قه د هینده ی لیسته کان گرنگن و لیست و که سه کان په یوه ندییه کی نۆرگانی پته ویان هه یه پیکه وه و نه وانه ش له داها توودا لیسراویتی ده گرنه نه ستۆ . به لام به داخه وه ئیدی که سه کان وه ک هه لبراردنی یه که می کوردستان بوونه ته قوربانی لیستیکی گه وره تر

وزده به لاحت، به جوریک که ده نگدر بهروونی نه زانیت کین نه وانیه نه م پرۆسه یه
 تاوه کو جه و له یه داهاتوو بهر یوده بهن. بۆ نمونه له هه ئبژاردنی یه که می کوردستاندا
 ددنگدا به نیست و نیست له پیش که سه کانه وه بوو، تاك و تواناكان له ژیر هیزی
 لیستی گشتیدا کز و لاواز کرا. به جوریک که هه ر دوا ی هه ئبژاردن هه ندیک نه ندام
 په رله مان لاده براو هه ندیکیش ده خرایه جیگه ی. نیدی په رله مانی کوردستان بوو
 به فهرمانگه ی لابر دن و ته عینکردنی نه م و نه و. به مهش هه موو نه ندامیک نیو
 لیسته که له به رده م نه و هه رده یه دا بوو سه یینی لابریت. که نه مهش بیگومان ئازادی
 راده برین و ده نگدانی لاواز و مه رجدار کرد. گهر هاتوو نه و که سهش له بهر توانا و
 دئسۆزی دهنگی سی وینج هه زار هاوالاتی کوردی بۆ خوی و لیسته که ی راکیشا بوو ییت
 نه و له بیچیکدا لاده براو یه کیکی دیکه ده خرایه شوینی. مادامه کی خه ئکی دهنگیان بۆ
 لیست داوه!!

حزبیکی وهك سۆسیال دیموکراتی نه ئمانی و زۆریه ی حزبه کانی دیکه راسته سوستیمی
 لیستیان هه بوو و دهنگت بۆ لیست ددها، به لام مرۆ دهیزانی که نه مانه هه ئسۆرینه ی نه و
 لیسته ن و نه واننه له سه رجاده و له کو بوونه وه کاندایاسیان له بیر و اوبۆ چوونه گانیان
 ده کرد. که سه یاتیه کان گرنگن بوون و له نیوه ندا بوون نهك په راویزی لیستیك بن.
 نه مانه هه رگیز پاشکوی لیست نه بوون، ته نانه ت له داهاتوو شدا زۆری نه ندام
 په رله مانی سه وزه کان بۆ نمونه له گه ل زۆر پیشنیاری حزبه که ی خویان نه بوون. نه واننه
 هه ر خویان له سه رتاوه دروستکاری لیست بوون به بی زیاد و که م. نهك لیسته که نه وان
 دروست بکات و توانای که نارگیری نه وانیشی هه بییت. به لام له سیناریوی دابه شکردنی
 ده سه لات پیش هه ئبژاردن و سوستیمی مو حاسه سه، لیست حوکمی نه م لابر دن و
 ته عینکردنانه بۆ خوی قورغ ده کات. بیگومان نه مانه هه مووی دهر نه نجامی نه و
 مو حاسه سه و به شکردنه ی ده سه لات که به گشتی ده سه لات پیش هه ئبژاردن به شده کرییت
 و به گشتیش لیست مافی ته عینکردن و لابر دنیش و ده رده گریت.

دیارینه کردن و نه بوونی شه فافیه ت له دیاریکردنی چه مکی لیست و که سه کان و بوونی
 شیوه یه که له (مه تاتیه ت و لاستیکیه ت) له بانگه شه کردن و بلاو کردنه وه دا، نه و ژووره
 بیناده کات که یاری بکریت به دیموکراسی وهك چه مکیکی لاستیکی بکشینریت به یی
 دابه شکردنه وه ی ده سه لات.

دوا خال كه ده مه ویت باسی بگه م نهویش باسکردنی گشتیه كانه و ده لانی وورده کاریسه
 گرنگه کانی مه سه له سه ره کیه كانه. بونموئه به ناراسته وخو نه و رایانه بلا وده كه نه وه
 گهر تو دهنگ نه دهیت كه واته كورد نیت، كه نه مهش مافی هاو لاتی بوونی ده خاته به رددم
 مه ترسی له كه لمداي هاو لاتییت له كه لمدا نیت ببهریت له هاو لاتی بوون!! هاو لاتی بوون
 به گشتیده کریت له ژیر ته نها دهنگدان و دهنگنه دان. یاخود باسکردنی نه مه سه لانه
 (كهركوك و فیدارلیهت و عه لانیهت) هه موویان به گشتی باسده کرین. به بی چوونه نیو
 وورده کاریه کانیه وه، تاوه كو نیستا دهسته واژه ی جیا كرده وهی ناین له ده و له ت باس
 ناکریت، كه جه وهری ژورانبازی مه سه له ی جیا كرده وهی ده و له تی نیراقی ده بیت
 له داهاتوودا. گهر نه و مه سه له یه باس بكریت به لاوه کیه وه باسده کریت، مه سه له ی
 كهركوك و شیوازی فیدارلیهت و حوكم باس ناکریت، باس له دابه شکردنی سامان
 ناکریت كه گرنگترین مه سه له یه بو دیار یکردنی په یودندی ده سه لاتی كوردی
 به مه ره كه زه وه، به و سیفه ته ی له سه دا حه فتا زیاتری نه وتی نیراق له كوردستانه. ژۆر به ی
 مه سه له گرنگ و هه ستیاره كان به گشتگیری باسده کریت، بو هیج نا، ته نها بو نه وهی
 بواریک بمینیته وه بو سازش و گونجاندنی پلاستیکی.

مه سه له ی دا پیدانان به دیموكراسی و عه لانیهت له سه ره دیکومینتیتیک ده بوایه پیش
 هه ئبژاردن نیمزای له سه ره بكرایه ورك مهرجیکی پیشینه ی چوونه نیو گه مه ی هه ئبژاردن
 و دیموكراسیه وه، نهك نیمزاکردن له سه ره یاسایه کی کاتی كه هه ره خویان دوا ی نیمزا
 پاشگه زبوونه وه لیی به حوكمی نه وهی کاتییه. نیمزاکردن له سه ره دیکومینتیتیکی جیگیر
 وناشکرا ورك به شیک له دانپیدانانی هه مووان به پرۆسه ی دیموكراسی و دانانیپیدانان
 به كومه نگه ی مه ده نی و له سه ره بنچینه ی جیا كرده وهی ناین له ده و له ت، مهرجیک ده بوو
 بو ریگه گرتن له و هیزانه ی شورا له دیموكراسیه ت به باشتەر دزان. نه مانه هه مووی ورك
 به شیک بو خولقاندنی كه شو هه وایه کی كونتوری دیموكراسی كاریکی گرنگ ده بوو،
 ده بوایه به سه راحت و ببیره ده بگوترایه و خه باتی ناشكرا، (نهك شه رمن) ی بۆكرایه.
 ده بوایه ورك مهرجی یه كه می دیموكراسیه ت هه موو نه مانه یه كلا بكرایسته وه و
 له كوردستان و نیرا قدا به هه موو هیزه كان نیمزابكرایه، ده بوایه نه وه بكرایه و
 باس بكرایه و هیله گشتیه کانی پوون بكرایه ته وه. نهك به خشینی كورسی پیشو دهخت به

ئىسلامى شىيعەكان و مەسەلەى ديموكراسىيەتیش دوا بخارىت بىو دەستورەكاتى و
ياساكاتىهكانى داھاتوو..

ئىستاش دواى ئەزمونى پەنجا و پەنجا و شەرى ناوخۆ ، دەبىت ئەو پەرسىيارە بکەين :
ئایا دووحزبە سەرەکیە خاوەن یادەوورەى سیاسین و ئەزمونى پەنجا بە پەنجایان
تەجاوەزکردوو؟ ئایا بەهەقەت بەشیک بۆمن و بەشیک بۆتۆ (المحایيە) و خاترخوایانە
و مەحسوبیەتى بریاردان بە (توافق) و ریکەوتنى بریارانە ، درێژکردنەوێ ئەو ئەزمونە
تائە نیە؟ بەشیوەیەکی دیکە بۆم پرێدوکردنى یارى دەسەلات و بریاردان نیە ئەسەر
هەمان نمۆزەج لەسەرەنەرى ئیراقدا؟..

ئەم پەرسىيارە بەکراوێى بۆ خوینەرى ئازیز جیئەلەم..

زانکۆ و شەری فیلە پەرۆینهکان

ئەوانەى لەگەڵماندا دانىشتن، كۆمەڵىك مامۇستاي زانكۆى سلىمانى بوون سالاڻىكى دوورودرێژ بوو لەتاراوگەومەنضاي خۆياندا و لێرەو ئەم كۆمەڵگەيەدا و لەخوێندكارى درێژەريان بەخويندن دابوو، بەو هيوايەى پۆژىك لەپۆژان بتوانن خزمەت بەخويندكارى كوردبەگن. هەروەها ئەوانى دىكەش كۆمەڵى خويندكارى زانكۆ بوون، خەونيان بەو دەدەى لەئاستىكى بالاى تىگەيشتنى زانستيانەدا بن، بەلام ئەم خەوانە زۆر زوو بەر بەردى واقىك كەوتبوو، تىدا كۆمەڵىك كىشە لەبەردەمياندا قوت بوو بۆو، ئەم كىشانە هەر شتىك بن ئەم دنيايەدا، ئەوا لەجەوهەردا كىشەى زانكۆ و زانست نين، دەتوانم بلىم كىشەى شەركردنە لەگەڵ فیلە پەرۆينهكان.

ئەم فیلە پەرۆينهكانە مەجازىكى ئەدەبى و يارىەكى زمانەوانى من وەك چىرۆكنوسىك، هەولداڻىكە بۆ پىناسەكردنى چەند فىگورىك كە لەكۆمەڵگەى ئىمەدا بوون بەواقىعەى تال و پۆژانە ژىاو. ئەم فیلە پەرۆينهكانە ئامازىەكن بۆ ئامازەبۆكرائىك كە بەرهەمهاتوو ديارەدى گەندەلى ئىدارى و بىروكراتىەتىكى رەشن، ئەم فیلانە لەهەموو كون و كە لەبەرىكى ئەم دەقەرە پرەهرايەدا هەن. ئە نىوهندى سياسىيەو بەىگرە تاوەكو دەگاتە نىوهندى بەناو رۆشنىرى و لەهەمووشيان تراژىدتر لە نىوهندى زانكۆكانىشدا وەك فىنۆمىنىك ناشكراو ديارن. من پىموايە ئەمانە فیلە گەورەن. زل و زەبەلاحن، بەلام لەجەوهەردا پەرۆينهكن، لە پىچىكى بىروكراتىەتى كوردیدا بەرهەمهاتوون و سال لەدواى سال گەورەبوون، بەلام گەر دژاىەتىەكى رەوا و ئەقلانىان بكەيت، هەستەئەيت، تواناي پلىشانەئەوى مىشولەيەكيان نىە، جچاى تۆى مامۇستاي جىدى و رۆشنىرى جىدى و هاوالاى جىدى و راستەقىنە.

ئەم فیلانە زۆرن، بەلام بائىمە باس لەفیلەكانى نىو زانكۆ بكەين و خوينەر دەبىت بمبورىت كە لە ئەنە نجامى گەتوگۆى نىوان من و كۆمەڵىك خويندكار و مامۇستاكانى زانكۆو، تەئها باس لەفیلە پەرۆينهكانى نىو ئەو نىوهندە دەكەم، دەشزانم فیلە پەرۆينهكانى بوارەكانى دىكە زۆرن و لەهەژمار نايەن و هەندىكىشيان بۆ داهااتوو هەلەدەگرين، بەتايبەت فیلە پەرۆينهكانى نىوهندى رۆشنىرىمان!

سەر دتا مه حوسوبيه ت و وهرقه کاری و حزبایه تی و گهنده ئی به گشتی یاری خوی دهکات و نهو فیله په رۆینانه بهر هه مدینن که نه مرؤ ریگرن له بهردهم هه موو پرۆسه یه کی پیگه یشن و نه شو نما کردنیکی زانستی له نیو زانکۆکاندا، یه کی که له مامۆستا کان گووتی : هه ندیک جار محازهره کان به شکرده کرین . به شکرده کانیش به پیی کوتله کانن، هه ر کوتله یه ی بریک محازهره ی بهر که ووتوه، هه ندیکیان تاییه تمه ندیتی نه وان نین . یه کیکی دیکه گووتی : نه وهش گرنگ نیه، به لام نه م فیلانه توهرن و قبو لکردنی ره خه ی زانستی لای نه وان ده بیته کیشه یه کی نیداری و خواده زانی چیدی لیده که ویتته وه . یه کیکی دیکه له مامۆستا کان گووتی : توندوتیژی له نیو مامۆستا کانیشدا له فورمیکی تاییه تی نیداری و زمانه وانیشدا بونیکی ترسناکی هه یه . له قسه ی نه وانه وه و نمونه کانیانه وه گه یشتمه نهو دهرنه نجامه ی هیشتا نه قلیه تی که هه یه که برۆای به (ته مبی کردن) هه یه ، نه مهش ره نگدانه وه ی هه یه بوهر په یوه ندی نیوان مامۆستا و نیداره و خویندکار ، نه وهشی لییده که ویتته وه، سه رقالبوونی هه مووانه به کیشه ی لاوه کی ناوه هاوه ، که ده بوویه کیشه کان زانستی و فیکری بن نه ک نهو جوهری که هه یه . نه مانه هه مووی له دلسۆزیه وه ده گوتری نه ک هه و لدانیکه بو تیکدان، فیله په رۆینه کانی گهنده ئی هه موو توندوتیژی هه کی وشه و ره خه ده که نه مملانیی نیداری و یاسایی و گهر پینان بکری ت برگی یاسایت بو دهرده یینن بو نه وه ی دادگا هیلاکتر بکات و پولیست ده که ن به گژدا، نه وانه کیشه کان وورد ده که نه وه بو سه ر چهنده ها کیشه ی لاوه کی و دووری ده خه نه وه له جه وه ره ی خوی ، که ده کری ت هه مان کیشه له نه نجامی گفتوگۆیه کی نه قلا نی چاره سه ر بکری ت.

نهو خویندکاره ی پارتیه سیاسیه که ی هیناویه تی یاوه کو پارتی سیاسی پشتگیری دهکات. نهو خویندکاره یه پشیوی رۆحی و دهروونی له لای مامۆستای زانکۆ ده خو ئقیینی و نهویش وه که هه موو مرؤقی که توانای بهر هه مه یینانه وه ی توندوتیژی هه یه مادامه کی نهو بهر اعه بهر نهو خویندکاره ده سه لاتداره ده بیته وه که کوتله و مو تله ی حزبه کان نار دیانن بو وهر گرتنی باکا لوریۆس و گهر ده رفه ت هه بوو ماسته ر و دکتۆرا. نهو خویندکارانه نهو فیله په رۆینانه ن که کوتله چیستی و حزبایه تی بهر هه می هینان و فر پین داوه ته نیو نیوه ندی زانکۆ وه ، یه که م بو هیور کردنه وه یان و دووه مه ییش بو پیدانی ئیمتازیک. نه مانه به لایانه وه گرنگ نیه شتیک هه بی ت پینی بلین وزانست و

جەۋھەرى دىيىلىنى زانستىيە، ئەخىر ، ئەمانە ھاتون بۇئەۋى بىرونامەيەك
 ۋەرگىرن. بۇ ئەۋى بتوانن جارىكى دىكە بەھىمەتتىكى دىكە بچنەۋە نىۋ شەرى كوتلەكان
 ۋ پۇستىكى بالاتر ۋەرگىرن. ئەمانە ئەۋ فىلە پەرۋىنانەن كە مامۇستاي جىدى ۋ ھىزى
 زانستى دەخەنە بەردەم چەندەھا كىشەى بچوك ۋ بىماناۋە. بەم شىۋەيە خويندكارانى
 راستەقىنەش ھىچ پالپىۋەنەرىكى زانستىيان نامىنىت بۇ بەردەۋامبۇون.

لېرەۋە دىاردەى توندو تىزى ئەنىۋ زانكۇدا، دەپىتە دىاردەيەكى زەق ۋ ئاشكرا ۋ
 كىشەبەندىەكى ئالۇز، تەنھا تاييەت نايىت بە مامۇستايەكى بىروكراتەۋە، بەلكو
 تاييەتە بەكاراكتەرى خويندكارى زانكۇ ۋ ئاستى تىگەيشتىنەۋە. بەم شىۋەيە ئىمە
 لەبەردەم توندوتىزىيەكدەين كە ھەر مامۇستا لىي بەرپىسىرانيە، بەلكو خويندكارىش،
 ئەۋى ھەردوۋكىشيان گرېدەدا، بىروكراتىيەت ۋ كەش ۋ ھەۋاى سىياسى ۋ ئىدارى گشتىيە
 ئەم كۆمەلگەيەدا. لە پال ئەمەشدا ھىزىك ھەيە پىت دەلىت : تۆ معاشى خۆت ۋەرگىرە ۋ
 ۋاز لەم سەرتىشەيە بىنە. مامۇستايەك ھەيە تايىنەققاى تورەيە، ھەندىكىيان
 لەبەر ھۇكارانەى باسكردن ۋ بەدىۋىكى دىكەدا ھەندىكىيان تورەن ئەك لەبەر ئەۋى
 ناعەدالەتى سوستىمى خويندن ۋ كەش ۋ ھەۋاى سىياسى بىزارى كردوون، بە پىچەۋانەۋە،
 لەبەر ئەۋىيە كە تواناكانىنان دىيارىكراۋە تواناى زۇرانباىزى فىكرى ۋزانستىيان نىيە ۋ
 پەنادەبەنە بەر بىروكراتىيەت ۋ كوتلەى حزبى ۋ دەسلەتەش بەداخەۋە بۇ شەرەكانى
 خۇى كەسانى ئاۋەھى پىۋىستە.

لەم شىكردنەۋە سانايانەۋە دەگەينە بەرامبەر دىاردەيەكى ترسناك، مە ناۋى دەنىم
 (پەرپوتكردنى جەۋھەرى شتەكان) ، ئەمەش ماناى لىسەندەۋى ھەموو جەۋھەرىكە
 لەزانست ۋ كارى راستەقىنە، ئەسەر دوو ئاست ئەم پىرۇسىيە ترسناكە ھەلدەسورپىت ،
 ئاستىكىيان (زۆرۈ بۆركردنى) ھەموو شتىكە ۋ ئاستىكى دىكەيان (ئاسانكردنى) ھەموو
 شتىكە!!، لەزانستەۋە بىگىرە تاۋەكو كاركردن لەھەموو بۋارەكاندا.

لەم دەقەرەى ئىمەدا ژمارەى زانكۇ ئەۋەندە زۆرن كەمرۇف دەگەيەنىتە سەر ئاستى
 سەرسامبۇون، ئەدايكبۇونى زانكۇكان لەبەر خاترى ناۋچەكانە، ئەك پىداۋىستى
 زانستى ۋ بەرھەمەينان، ئەمە جگەلەۋى بىريارى سىياسى دامەزرىنەرى زانكۇكانە.
 بەشىكى دىكەى كىشەكە ئەۋىيە كەئاسانكارىيەك دەكرىت بۇ ھەموو كارىك ۋ
 مەجسۇبىيەتتىكى ترسناك پەيرەۋ دەكرىت، بەرادەيەك مامۇستاي زانكۇ راستەقىنە

گه مار و داه و خویندکاری راسته قینه شی تووشی پشیوی کردووہ. نهمه جگہ لہودی من
 باس لہ جہوہدی لہو و تایبہ تمہ ندیانہو پر و گرام و شیوازی وانه گوتنہ وانه ناکہم،
 کہ زوریان بابہ تی بہ سہرچوون و گورانکاریان بہ سہردا نہ ہاتووہ. لہم پیچہ سہ ختاندہ دا
 توندوتیژی بہرہ مدیت، مادامہ کی زانکو بۆتہ شانویہک بۆ وەرگرتنی برونامہ لہ سہر
 لیستی زانست و فساتوری زانستی، مادامہ کی گہ ندہ لئ نیداری و حیزب بہ ہہموو
 ہیژیکہوہ لہ تہ شکیلہی نیداریہوہ بیگرہ تاوہ کو دامہ زانندن و ہیژدان بہ کوری فلان
 و فیسار و پشت نہ ستوری بہ پلہی حیزبی، پرؤسہی خویندن ئیقلیجده کات، مامؤستای
 زانکو سنوردار دہ کات لہ مومارہ سہ کردنی دہ سہ لاتہ زانستی و پەرورده دیہ کانی. نہ مانہ
 و زوری دیکہ نہو فیگورہ ناشرینہ بہرہ مدینن کہ من لہ سہرہ تای نویسنہ کہ مدا بہ فیلی
 پەرؤینہ ناوژدہ مکردن. لہم خالہ قورسانہوہ توندوتیژی خوی لہ ہہستیارتین و
 گرنگرتین دہزگای نهم کۆمہ لگہیہی ئیمہ بہرہ مدینیت کہ زانکویہ.

نہ مانہی سہرہوہ مشتیکن لہ نمونہی خەرواریکی گہ ورده گران، بہ داخہوہ بۆتہ کاراکتہر
 وسیفہ تی نیوہندی زانکو زور و بۆرہ کانی ئیمہ، نہو پرسیارہی کہ دہیکہین نہو دیہ: نهم
 بارودوخہ تاوہ کو کە تی توانای بہرہ دہوامی دہ بیت؟ کە ی فیلہ پەرؤینہ کان واز لہ زانکو
 دہیین بۆ نہودی سہرقال بیت بہ کیشہ زانستیہ کانی، نہک کیشہ کوتلہ گہری و
 بیروکراتیہ کانی؟ سہیر نیہ لام زانکویہک بہ بریاریکی سیاسی دامہ زریست و
 بہ ئاسانیش ہہ ئوہ شیتہوہو تیکہل بہ زانکویہکی دیکہ بکریتا، سہیر نیہ کاتییک
 دہرچووہکی زانکوی ئیمہ زور بہ خوشحالیہوہ پولیسی پی باشتر بیت، من نہو
 برہوایہ دا نیم گہر دہرچوو زانکویہک بہ ہہ قہت برہوای بہ برونامہ و تایبہ تمہ ندینتی
 خوی ہہ بیت. بجیتہ ہواریکی دیکہ کہ پیویتی بہ برونامہ نہ بیت، باپاردی زیاتریش
 وەرگریت، نهمہ عہ بہ سیترین ہہ ئبژاردنہ گہر پیکہ نینہینہر نہ بیت.

نہو مامؤستایانہی کہ ہاتوونہ تہوہ و دہیانہویت خرمہت بکەن و پەيامیکی زانستیان
 پیبہ، لہ گہل نہو مامؤستایانہی لہم ولاتہدا لہزہ منی گہ مارو و نہ ہامہ تیدا
 خرمہتیان کردووہ، ہہردوو گروپہ کہ پیکہوہ یەک پەيام کۆیان دہکاتہوہ، ئہویش
 خرمہتکردنی زانست و پیگہ یاندنی خویندکاریکی جیدیہ، کہ لہ داہاتوودا نهم
 کۆمہ لگہیہ لہم ہہموو خوار وخیچہ قوتاریکات، بہ داخہوہ ہہر دوو گروپہ کہ بہر

دیواری فیله پهړینه کان دهکون، نهو فیلانه ی نیوخانیان پریتی له لؤکه ی پیسی
 بیروکراتیه ت و خه میک بو ده سته سه راگرتن و لوژدانی هه موو ته پرو وشکیک ..
 ماموستا کان گووتیان و خویندکاره راسته قینه کان گووتیان و منیش گووتم و هه مووان
 ده ئین و له دوايشدا گر گر ده چینه وه بهردهم نهو فیله پهړینه نه ی گه نده ئی و زؤرو بؤری
 و ناسانکردن و پهړپوتکردن بهر هه می هیناون .. وهکو هه موو مروقییک که سروشتییک
 لاوازی هه یه و حه زکی هه یه بو هه لھاتن و له بیرکردن و فھراموشکردنی هه موو شتییک
 ویستم هه ئبیم بو ناشوینییک نهو فیله پهړینه ناشرینانه و چیرؤکه کانینان نه بیستم
 که سواری تاکسیه که بووم شو فیره که باسی فیله پهړینه کان ی سواری کاره که ی خو ی
 بوکردم ، له رهنگی دیکه و له جوړی دیکه، ویستم خو م له تاکسیه که فرییده مه خواردوه
 ، هه ئویسته یه کم کردو و بیرم له وه کردو وه که من نه گه تم و له وانه یه
 له خسته خانه ش فیله پهړینه یه کی دیکه، که هه موو شتیکی له لا رده وایه وهه رگیز جیدی
 نیه له ژیانیدا، مقه ستیکی هه له له ورگمدا جیبه یلیت یاوده کو له وانه یه له ژیر به نجدا
 بمرم، په شیمان بوومه وه لهو بیرؤکه ی خو فریدانه و بیس نه ووی به ته واووتی دابه زم و
 هیشتا قاچیکم له نیو تاکسیه که دا بوو به شو فیره که م گو ت: نه زانی چی برادر نه وانه
 فیلی پهړون ، پهړؤ و هیچی دیکه... له وساته وه بیر له وه ده که مه وه گهر ئیمه ئیمه
 درآیه تیه کی نه قلانی نه م دیارده یه نه که یین ، نهوا پیگه یشتنی کومه لگه و بزوتنه ووی
 کومه ل زامنی بزین و بوگهن بوونیانه ، به لام نهوسا بوگه نیان نه وودش ژهراوی دهکات
 که له م کومه لگه یه دا به سه وزی ماو ته وه ..

نەوەکان و گەرەلاوژەکانیان

۱

کاتیڭ گەرەلاوژە و پینکادان و توندوتیژی سەرچادەکان دەستپدەکات، ساتیڭ لەساتەکانی سۆستەمییکی کۆمەلایەتی و سیاسی درزی تێدەکەوێت، بێرۆکەییەکی چەسپاوی چەند سائە و بیروراجیگیرەکان دەلەرژین و پرسی مۆرال و ئەخلاقیاتی جیگیر دەکەونە ژێر سیبەرەکانی بەدگومانییەوه، لەگەڵبێشیدا ئەو پرسیارە دیڤەکیەوه : بۆچی ئەمانە روودەدا ؟، هەئە لەکوێدایە و درزتییبوونەکان ئەچ زەویەکی فەشەل خۆی درێژ کردۆتەوه؟، تاجەندە ئەم گەرەلاوژانە توانای بەردەوامیان هەیە؟ دەشیت ئەمانە نوێنەری نەوەییەکی نوێ بن بە جیهانبینییهکی تازەوه؟ یاخود تەنھا گەردبوونەوهییەکی ناپەرەزایی کاتین؟، نایا ئەم گەرەلاوژانە مانای ئەوویە کەسۆستەم کۆنێنە و پەرپۆت و پیرە و نەوە نوێکان و شورشۆچکە نووییەکان و داواکاریە نووییەکان زەنگی ئەناوچوونی کۆنەخواریەکی دەسەلاتییکی سیاسی و کۆمەلایەتیە؟، یاخود هەژەیی و هەلچوونی چەند داواکاریەکی رۆژانە ژبانی کۆمەلایەتین و لەپشتیانەوه هیچ بێرۆکەیک گەشە ناکات؟!! .. ئەمانە و زۆر پرسیاری دیکە، پرسیاری دەسەلات و لەهەمانکاتیشدا پرسیاری رۆشنییرانی چالاک دەبێت.

۲

رووداوەکانی ئەم ماوەیە گێتۆ و قەراغ شارەکانی پارێس، کە ئە سەرەتای نۆفیمبەری ۲۰۰۵ دا گەیشتە ئاستی پینکادان لەنیوان لاوانی ئەو گەرەکانەوه و پۆلیسی فەرەنسی و تەنێهوه بۆ شارەکانی دیکە دەروربەری پارێس، زۆر سەرسامبوون و سەرسۆرمانی هیئایە سەر ئاستی دیار و لە نادیارەوه کردی بە دیاردەییەکی زق و قوتبۆوه لەبەردەم حکومەتی فەرەنسی و کۆمەلگەی فەرەنسیای بەتایبەتی و ئەوروپاش بەگشتی. سوتاندنی ئۆتۆمبیلەکان لە گەرەکه داخراودەکان کەدەتوانین بە (گێتۆ) ناویان بێنین، ئەک هەر تەنھا کردەییەکی توند وتیژی کۆمەلایک گەنج و هەرزه نەبوو لەدەرباینی بێزاری و ناپەرەزاییان بەرامبەر سیاسەتی (کۆچبەری و ئاویتەبوون) ی چەندەها سائە حکومەتە یەک لەدوا یەکەکانی فەرەنسا، بەئکو خۆی لەخویدا چەندەها دووری دیکە هاروژاوی هەبوو. ئەم لەکاتیڭدا، کەس ناتوانت باوا بە لیکدانەوهکانی وەزیری ناوخوای فەرەنسا (سارکوزی) بکات، بەوهی کە ئەم گەرەلاوژە و

ئازادىيە تەنھا رەھەندىكى تاوانباريانە و ئىككىدەۋىيەكى ئاسايش خاۋازيانە ھەندەگىرى
 و ھىچ رەھەندىكى دىكەى مېژوۋىيى و زۇرانىزى كۆمەلايەتى ئەپشتەۋە نىھ...
 ھەروەك چۆن گەر ئەم رووداۋانە پايەند بەكىنەۋە بە كۆمەلگەى كوردىمانەۋە،
 ناتوانىن قەناعەت بەدەسەلاتى كوردى بەكىن ، كە ئە مانگرتنى خويندكارانى زانكۆى
 سىلمانىيەۋە بىگرە تاۋەكو دەگاتەمانگرتنە توندوتىزەكەى كەلار و ئەۋىۋە بۇ
 سوتاندنى بەنزيخانەكانى ئاكىرى و ئەۋلاشەۋە سەرھەندانى گروپەى دژ بەگەندەلى
 ئە سىلمانى و بىزوتنەۋەى تارمايى ئەھەۋىيىر... ھتە، كەئەم فىنۆمىنانە تەنھا
 گەرەلاۋژەن و دەستى تاوانبارانى يارىان تىدا كروودە و گەرەلاۋژەكان خاۋەنى ھىچ
 سەرچاۋەيەكى كۆمەلايەتى و سىياسى تاييەت بەخۇنىن..

ئەم دوۋىازنەيەى گەرەلاۋژە سىياسى و كۆمەلايەتبانە ئە ھەرەنسائو كوردستان ،
 چەندە ئەروۋى شۆيئەۋە دوۋىن ئەيەكتىرى، ئەۋەندەش ئەروۋى زەمەنى ئاۋەكىيەۋە
 جىاۋازن، سەرپەراى تاييەتمەندى ھەريەكىيان ئەروۋى كونتورىيەۋە و خال جىاۋازيان،
 ئەزۇر روودە، زەمەنەكان ئەچەند خالىك يەكتىرى دەگرنەۋە ، ئەۋىش نەۋەكان و
 گەرەلاۋژەكانىيانە، داۋاكارى و شۆرشۆچكەكانىيانە...
 ئەم گوتارە كورتەدا ھەۋلەدەدەين ئەو خالانگىرى و پىكەۋەيە زەمەنيەى
 گەرەلاۋژەمېژوۋىيەكان دىارىيەكىن و پايەندى بەكىنەۋە بەپرسى ئەۋە نوپىيەكان و
 گەرانيان بەدوۋى شوناس و جەۋھەرى بونگەراياندا ..

۳

چەمكى (شۆرشۆچكە / رېۋولۋىتە Revolte) ماناى دژايەتى و دژەۋەستانەۋەى
 گروۋىكى دىارى كراۋى كۆمەلايەتتە ئە پىناۋ بەدپەينانى ئامانچىكى تاييەتدا،
 ئە پىناۋ بەدپەينانى دەستەكەۋەتەكاندا كە ئەگەل دەستەكەۋەتنى كۇتايى پىدپت.
 بەپىچەۋانەى شۆرشەۋەيە كە رەھەندىكى فراۋان و درېژخايەنى ھەيە، شۆرشۆچكە ئە
 زەمەنىكى دىارىكراۋ و ئەچۈرچىۋەيەكى دىارىكراۋدا چالاكە و ئەگەل بەدپەياتنى زۇر ئەو
 داۋاكارىيانە كۇتايى پىدپت. دەشپت ئەروۋى تىۋرىيەۋە شۆرشۆچكەكان زۇربىروپاى سىياسى
 ۋقەئسەفى نوۋى چەكەر پىيەكەن و زۇر بىرۋاۋ قەناعەتى دىزىنىش بگۇڭىن و بىلەرزىنن،
 دەشپت زۇر جىيەنابىنى نوۋى و تىروانىنى نوۋى بېيىتتە ئاراۋە. ئەز ئەۋىروايەدانىم
 كە(شۆرشۆچكەكان) بەئاسانى بە ژيانى كۆمەلگەكاندا تىيەپن ۋھىچ گۇرئانكارىيەكى
 رۇخى و كۆمەلايەتى ، گەر رېژەشپىت، ئەھىنە ئاراۋە. ھىچ مۇدەيەكى جلى تازە و
 تاييىكى نوۋى ھەئس و كەۋت و موسىقا و مۇدە ۋ ھەئس و كەۋتى كۆمەلايەتى ئەگەل
 خۇيدا ئەھىنەتتە ئاۋەۋە. مېژوۋى شۆرشۆچكەكان و كرۇئۇلۇژيان و يەك بەدۋاھاتنى
 رووداۋەكان و جۇرى ئەو داۋاكارى و ئىدۇلەكانىيان (رەمز و بىروپا و رەنگەكانىيان) ،

پېنكاته‌ی نه‌و شوږش‌چكه و گه‌یشتنيان به ئامانجه‌كانيان ديارى ده‌كهن. ليږدوه ده‌بيت
 نيمه بگه‌رپينه‌وه بو سهره دواى (شوږش‌چكه) و بزائين له كوڼوه ده‌ستپېدكاته، له‌كوئ
 ژبى مه‌ترسېدارى خوى وازى ده‌كاته، له‌كويدا هاور ده‌كاته، ده‌له‌رزيت و شه‌پوليكى هيمن
 پېكدينيت، به‌لام ترسناك بو ده‌سه‌لاتى هه‌بوو، شه‌پوله‌كان رايچى گيږمه و كيشه‌ى خوى
 ده‌كاته. نه‌و سهره داوه ده‌مباته‌وه سهر نه‌و شوين و زمه‌نه‌ى كه (گه‌ره‌لاوژه) ى تيدا
 رووده‌دات، كاتيك له‌ رووداويكى بچوكه‌وه، كيشه‌ هه‌په‌سيږدراوه‌كان ده‌گه‌نه‌ ناستى
 دارمان و گه‌ره‌لاوژه!، نيدى زمه‌نه‌ى گه‌ره‌لاوژه ده‌ستپېدكاته و دوورپه‌كى توندوتيزانه
 له‌خوى ده‌گريت و ده‌گاته ناستى پېكدادان له‌گه‌ل پولىس و ناسايش و ده‌زگاكاني
 حكومه‌ته‌كان و چيدى زمه‌ن، زمه‌نه‌ى ږوژانه ژيانى كومه‌لگه‌ نامينى، به‌قه‌د هيڼده‌ى
 زمه‌نه‌ى گه‌ره‌لاوژه ده‌بيته‌ زمه‌نه‌ى بالادست و ژياوى كومه‌لگه‌، ده‌بيته‌ زمه‌نك هه‌موو
 رووداوه‌كاني ديكه له‌نيو خويدا ده‌تونينته‌وه.

(گه‌ره‌لاوژه) ههر له‌خوږا پېك نايه‌ت و بى ميژووگه‌را ناكريت، خاوه‌نى ميژووى خوى
 و زمه‌نه‌ى خويه‌تى و نه‌فينه‌وه‌كاني خويه‌تى له‌ ساته‌وه‌ختيكى ديارى‌كراودا،
 ده‌رهاويشته‌ى نه‌و كيشه‌ چاره‌سه‌نه‌كراو و هه‌په‌سيږدراوانه‌يه، كه (هوشمه‌ندى
 كومه‌لايه‌تى) زمه‌نپكه له‌ياده‌وره‌ى دوورى خويدا هه‌ليده‌گرى و نيدى به‌رديكى بچوك
 به‌سه‌ بو نه‌وى نه‌و شپره‌ نوستووه برسيانه بهاروژنينيت و نه‌وانيش زمه‌نه‌ى دره‌نده‌ى
 خويان بنوسنه‌وه، (نيدواردو گاليانو) ى نوسهر و ږومانوسى نوروگوايى ده‌ليت: تاوه‌كو
 نه‌و ساته‌ى شپره‌كان ده‌ست ده‌كهن به‌نوسينه‌وه‌ى ميژووى خويان، ميژوو ههر ميژووى
 راوچيه‌كان ده‌بيت ...

Eduardo Galeano: Das Buch der
 Umarmungen. Hammer Verlag ۱۹۹۱.

نيدى نه‌م به‌رده سهره‌تاي گومى ميژووى راوچيه‌كان ده‌خاته شه‌پول و شله‌قانه‌وه، نه‌و
 به‌رده سهره‌تاي نه‌و گه‌ره‌لاوژانه‌يه كه له‌نه‌ره و بيژاريه‌وه ده‌ست پېدكاته، به‌لام نيا
 شپره‌كان ميژووى خويان دنوسنه‌وه، ياخود ته‌نها نه‌عهره‌تن له‌هه‌وادا و دواچار
 كه‌انه‌ويه بوژير سيڤه‌رى دره‌خته پيره‌كان ؟.

گه‌ره‌لاوژه‌كان نه‌و هاروژاندانه ده‌جولننه‌وه كه سهرجه‌م كولتورى كومه‌لگه‌ ده‌خاته
 به‌رده‌م پرسىارى گرنگ و ميژووى، چه‌نده له‌رووى زمه‌نه‌ى هه‌لچوون و سوزداريه‌وه كورت
 و سهر تويزكه‌وتووه، نه‌وه‌نده پاشماوه و ناسه‌واره‌كاني بو ماويه‌كى دوور و دريژ
 كاريگه‌رى خويان دريژ ده‌كه‌نه‌وه، به‌لام نه‌وى پيوسته ليره‌دا هه‌لوسته‌ى له‌سهر بگه‌ين
 نه‌ويه، كه‌هه‌موو هه‌راو گه‌ره‌لاوژه‌يه‌ك و نياساغيه‌ك و كوڼوونه‌ويه‌ك له‌م گوتاره‌مدا
 به‌ (گه‌ره‌لاوژه) له‌قه‌له‌م نادهم، به‌لگو مبه‌ستم له‌گه‌ره‌لاوژه: نه‌و چالاكيه‌ ناره‌زايى
 ده‌رپينه‌يه كه‌هه‌ولنده‌دات كيشه‌كان بخاته سهر ناستى جوته و هه‌ولېدات فوريه‌يكى
 داواكارى له‌خويگرن و خاوه‌نى ميژوويه‌كى خويان بن. نيدى نه‌م داواكاريه له‌شيوه‌ى

رېفۇرم و چاكسازى ياوهكو نارەزايى و لابرەن و گۆرپىنى رېشەيى زۆر بارودۇخى كۆمەلەيتى و ياسايدا بىت، ياخود ئەدۋاي خۇى تىۋوردى سىياسى و رۋانىنى كۆمەلەيتى و فەلسەفى نوئى بېيىتتە ئاراۋە. ھەموو ئەم جۇرە گەرەلاۋژانە بەرۋاي مەن مېژوۋىن، چونكە ئېرە و ئەۋى و بەنەرمى پەيدا دەبن و ئەدۋاجاردا رېگە خوشكەرن بۇ ھۆشمەندىيەكى نوئى و بېرۋەكو جۈلەيەك، تەنانت بۇ شۇرشىكى نوئىش، ياوهكو زۆر جارەن دەسەلەيتىكى تاييەت سىياسى و فېكرى دەخەنە گومانەۋە و قوۋن گەرمى ئەۋ ئايدۇلۇژيە و بالادەستىيە دەخەنە بەردەم پىرسىارى سەختى لەۋدوۋېش ئەكراۋ. بەماناى، ھىلە جياكەرەۋەكان و ھىلە جياۋازەكان كەمەن ئەم گوتارەمدا بە (ھىلە گەرەكان) ناۋيان دەبەم، ھىلى جياكارەۋە و گەرەمەن ئەنۋان توندوتىزىيەكى بى سەرۋەرى بەرژەۋەندخۋازى گروپەيەكى سىياسى ئەكەتتى ھەلئىزەندە ياخود بۇ مەبەستىك بىلى ھەلئەستىت و ئەنۋان ئەۋ گەرەلاۋژانە ئەقۇلايى زامىكى دېرىنە و كېشەيەكى قولى سىياسى و كۆمەلەيتەۋە دەتەقنەۋە. بە جۈرۈكى دىكە دەتۋانم بلىم، ھىلە گەرەكانىش ئەۋ ھىلە سوۋرانەن كەسەرەتا بە كالى دەكېشەرن و ئەدۋايشدا دەبەنە ھىلى جياكەرەۋە (نەۋەكان) و (بېرۋەكان) ئەيەكتى، ھىلە گەرەكان ئەدەبىياتىكى تازە كۈلتورى ھەنۋەكەيى مەۋقەكان ئە بەردەم كېشە گەرەكە مەۋىيەكانىان، بوۋنىكى تازە ئىندىدۋالى (كەسى وتاييەت) نوئى ئە قۇرمى گەردبۈۋەۋەيەكى ھاۋبەشى كۆمەلەيدە، ئە پىناۋ بەرەمەھىنانى پىرۋدۇكت و بەرەمەيىكى نوئى كۈلتورى سىياسى كۆمەلەكە، ھىلە گەرەكان سەرەتەي ھۆشمەندىيەكى نوئى و فرىش و تازەن و خۋيان ئەبەردەم ئەزمۈنەكانىياندا ھەلاۋىردە و جياكار و كېشەبەندە ئەزمۈنەگەر دەكەنەۋە، تازەبۈۋەۋەيەكەي جەستەي كۆمەلەكەن ئەبەردەم گەردوۋنىكى دىكە، كەلەگەل كەش ۋەۋەي نوئى گۈلبال و جىھانگىرى سەردەمدا بگۈنجىت. ھىلە گەرەكان ئەۋ سۈرۋانە جياۋەكەنەۋە، كە دەسەلاتى چەسپىۋو و پىر بەرى دەكەۋىت و بېرۋە چەسپاۋەكان و مۇرالى باۋ و كۈنەزەراتىف دەخاتە بەردەم ئەگەرى لەق بوۋن و پىندا چۈۋنەۋە.

۴

نەۋەي ئەم (ھىلە گەرەمانە) دەكېشەت، گەرەلاۋژەكان، كۆمەلەيەكن، گەردبۈۋەۋەيەكى نارەزاخۋازىانە مەۋقەكان كەكېشەيەكى كۆمەلەيتى و سىياسى و نەۋەۋى و مېژوۋىي كۈيانەكەتەۋە، ئەۋ كېشانەن لەژىر پىستى كۆمەلەكەدا ھەلئەتۇقن و ئېرە و ئەۋى جەستەي كۆمەلەكە دەخەنە بەردەم نەخۇشى و تىكچوۋنى رۇتىنى رۇژانەژيانى، ئەگەر ھاتوۋ سۈستىمى كۆمەلەيتى وەلامى گۈنجاۋى نەبىت و ئەقۇلانگەريانە فرىاي خۇى نەكەۋىت، ئەۋا ھىلە گەرەكان كە خۇلئىنەرى

(گەرەلاوژەكان) و مەرجى سەختى (مىژووى بوونى) ئەو گەرەلاوژەكانى ، كۆمەلگە و دەسلەت بەتايىبەت، دەخەنە بەردەم گومان و توندوتىژىيە.

ئەوئەى ئە (گەرەلاوژەكانى فەزەنسا) دا خۇى كۆرپەيى كرد، تەنھا سوتاندنى ھەزارەھا ئۆتۆمبىل نەبوو ، تەنھا زەرەدى مېلۇنەھا ئۆيرۇ نەبوو، بەئكو دەمامك لا بردن بوو ئەسەر كىشەى پاسبست و رەگەزپەرستى و كۆچەرى كە رەگەكانى دەگەرپتەووە بۇ زەمەنى كۆلۇنيال، ئەك ھەرئەوئەندە بەئكو لەرووى فېكرىشەووە دەتوانریت باس ئە درېژە پېدانى كۆلۇنيال و ئەقلىيەتى كۆلۇنيالى بكریت ئە فەزەنسادا، دەتوانریت كىشەكە وەكو (دۆمىنيك قىدال) ئە مانگەنامەى (ئۆمۇند) نوسىويەتى : ئەم رووداوانە ئەو شەوق و رۆشائەى نەدەبوو، ئەگەر ھاتوو ئەم خالە سوتینەرە كۆمەلایەتبانە ، پېكدادانى سى قەيران نەبوونايە و بەرپەكترى ئەكەوتنایە: قەيرانى كۆمەلایەتى، قەيرانى نوینەرايەتى سیاسى و قەيرانى پۆست كۆلۇنيالى .. ئەم سى قەيرانەى دۆمىنيك قىدال باسى لىوەكردوو، سى خالى گرنكى مىژووى و سیاسى و كۆمەلایەتىن و پشەوینەى گەرەلاوژەكانى ئەم دوايەى فەزەنسان .

Le Monde diplomatique. Dezember ۲۰۰۵.

Deutsche Ausgabe.

دیارە زۆر ئە نوینەرى ئەو ناوچە جیاوازانەى پارىس باسیان ئەم قەيرانانە كرددوو، رەخنەیان ئە حكومەتە يەك بەدوايەك ھاتووەكانى فەزەنسا گرتوو، بەوئەى ھېشتا بەچاوى مېللەتى ژېر دەستەووە سەیری مەغریبی و جەزائیری و ئەفریقایی نیو فەزەنسا دەكەن، ئەگەل ئەوئەى كە دوونەووە ئەم ولاتەدا تپپەر بوون و بەرەگەزنامە فەزەنسن، كەچی ھېشتا ئە گەرەكە تايىبەتەكانى پارىس، ئەسەر شیوازی گیتۆ و ئە (گیتۆكاندا) دەژین! حكومت و بەرپۆبەرايەتیە حكومیەكان بەچاوى ھاولاتى ژمارە دوو سەیریان دەكەن و مامەلەیان ئەگەلدا دەكەن. ئەم ئەقلىيەتە كۆلۇنيالیە زیاتر ئەنەوئەى دووھەمى كۆچەراندە زیاتر رۆدەچیت و چیدی ئەوئەى دووھەم نایەوئەى وەكو كۆچەرلیكى ھاتوو مامەلەى ئەگەلدا بكریت ، ئەو ئە پارىس ئەدايكبوو، مندالى بەسەر بردوو و دەپەوئەى مافەكانى خۇى دوور لەزەمەنى كۆلۇنيال پراكیتیزەكات، دەپەوئەى كۆتایی بھینیت بەو زەمەنە. ئەمانە و زۆر كىشەى دیکە بەدرېژایی چل سال زیاتر دەبیت كەلەكە بوو و نیدی لەرووداویكى بچوكى پېكدادانى پۆلیس و چەند گەنجیكد، كىشەكە تەقیەووە ، كار گەشتە ئەو رادەپەى ئیواران ئە وەشانەى پارىس قەدەغەى ھاتوچۆ و ھاتنە دەرەو رابگەپەنیت، حكومت ھانا بەرپتە بەر سوپا ... گەرەلاوژەكان ئیستا كۆتاییان ھاتوو ، بەلام قەتەاغەى ئەو برینەیان ھەلداپەووە كەكۆلۇنيال و زەمەنى داگیرکردن و سیاسەتى پۆست كۆلۇنيال و پاشماوەكانى، ئەرپگەى چەند پارتیكى سیاسى و بەرپۆبەرايەتیەووە مومارەسەى دەكرا ، بوو ھوى بەرپەكەوتن و كىشە وەل ملانیی و گەرەلاوژە .

بەدىيىكى دىكەدا ئەم گەرەلاۋزانە، ئەو كىشەبەندىيە گىرنگەي ھىنايە سەر ئاستى گىتوگۇ، بەھەي، بۇچى ئەم مېژوۋە دوورودرىژە لە شۆرشى پىشەسازىيەۋە بېگەرە تاۋەكو شۆرشى قەرەنسى و پىرنسىيەكانى رۇشنگەرى و پاشان مۇدىرنە، ئەيتوانىيە چەمكى تۆلەرانس (لېيوردن) و (پېكەۋەژيان) لە ھۇشمەندى كۆيى ئەورپايدا جېگىركات؟ بۇچى ھېشتا زەمەنى كۇلۇنىيال و (رەگەزپەرستى شاراۋە و ئاراستەۋخۇ) ھېشتا پىشتەۋىنەيەكى ئاشرىنى زۆر مومارەسەي بىرۈكراتىيەنى سەرچەم ئەۋروپان لەبەرەمبەر (ئەۋى دىكەي بېگانە)، كارىگەرى ئەم مېژوۋە دوورودرىژەنى (رۇشنگەرى) بۇچى تەنھا لەخولگەيەكى ئەۋروپايى ياخود ناسيونالى ئەۋروپايى مومارەسەدەكرىت و لەدەرەۋى ئەم نېۋەندەندە ھەموو ئەۋانى دىكە بەر سىياسەتى قەرامۇش كىردن دەكەۋن؟! ئەم ئەقلىيەتە چۈن درىژە بەخۇي دەدات و خالەقۇرسەكانى بەردەۋامبۈۋنى لەكويدان و لەھەمان كاتىشدا كەلپنەكانى بىرۈراكان و رۇشنىبران بەگشتى لەكويدان و كارىگەريان لەسەر كۆمەلگە لەچ شۈيىكىدا لاۋازە و درزىيۈۋە، ھۆكاردەكانى چىن و درزىيۈۋەنەكان تاۋەكو كۆي درىژ دەبنەۋە؟! ... ئەمە و زۆر لەبىركىرنەۋەي دىكە گەرەلاۋزەكانى ئەم دوايەي قەرەنسا ھاۋوزاندى و لەسەر ئاستى كولتورى سىياسەتلىش پىرسىياري دىكە سەرھەندەدات و بەردەۋامى ھەيە...

كەۋاتە بەرىزان ئايا دەكرىت ئەم جۆرە (گەرەلاۋزانە) ئاۋەھا بەئاسانى تىيەرېيت؟ دەكرىت ئىمە بلىين كەنەۋە (ھېلەگەرەمەكان) ى پىش و دواي گەرەلاۋزەكانى ئەم مېژوۋەگەرەيە و پىچەگۇرانانە زامەن دەكەن و بەردەۋامى پىدەدەن.. لىرەۋە و لەم تىزەۋە دەتۈۋانن ئاورېك لەخالىكى دىكە بەدەينەۋە و ئاكرىت بەسەرىدا تىيەرېين . ئەۋىش رۆلى (نەۋە نۆبىيەكانە) لە ئاست ھەلايساندنى (گەرەلاۋزەمېژوۋەكاندا) ، لەم تىزەۋە جارىكى دىكە دەرگەرېنەۋە بۇسەر نەۋەكان و كىشەكانيان..

۵

نەۋەكان كىن؟! ئەۋ پىرسىيارە ھەمىشە دەمانخاتە بەردەم كىشەبەندىيەكى ھىومانىيەۋە، بەھەي ئىمە زىاتىر لەنەۋەكاندا چۈرچىۋەيەكى بوۈنگەرايى بۇخۇمان دىياري دەكەين، چۈرچىۋەيەك بۇ ژيان و شۇناسىك مەن ئەۋى نەۋەيەكى دىكە جىياكتەۋە، نەۋەكان چۈرچىۋەيەك دەۋزەۋە بۇ ئەۋى تىدا دەرەكەن، پەنجەرەيەك تىدا بتۈۋانن خۇيانى تىدا دەرەكەن و بلىين: ئاھا.. ئەۋە ئىمەين، نەۋەيەكىن خاۋەن زەمەن و رەنگى خۇمانىن، بەجىاۋازى ژىنى تاييەتمان، ئىمە لەم چۈرچىۋەيەدا خۇمان پىنئاسەدەكەين و دەتۈۋانن رەنگىك بەدەين بەخۇمان، مېژوۋەيەكى تاييەتمان ھەبىت لەم كۆمەلگەيەدا كەئاسەۋار و جىگە پەنجەي ئىمە بە روۋداۋ و دوستۈۋەۋە و روخانەكانەۋە دىيار بىت، ھەموو زەمەنەكان ۋەكو يەك نىن و ئىمە پالەۋانى زەمەنىكى تاييەتەين، ياخود دەبىن بەپالەۋانى زەمەنى خۇمان، زەمەنىك كە زەمەنى ئىمەيە دەد

وچاویکی دیارین له میژوویه کی تاییه تدا.. نه وەکان نه و چوارچیوه شوناسیهن که هیلیکی گهرم راده کیشن و سه ره تای گهره لاوژیه کن له میژووی کومه لگه دا، نه و گهره لاوژانه ناوه ها به ئاسانی به ژییانی کومه لگه دا تیپه رنابن و زور جارانش بیچیکی که ورن له میژووی جیهاندا..

له م وده سه رومانیکه یه ی سه ره وه نه و ه مان بو ئاشکرا ده بیته، که شوناس و نه و ه کان و بیناسه یان له چوارچیوه یه ک و زمه نیکی میژووی تاییه تدا، نه و ه کان ده خاته به رده م بیناسه ی جیاوازه وه، به لام نه وه ی که ده بیته هه قیقه تیک نه وه یه، که ئیمه خومان له به رده م نه وه یه کدا ده بینینه وه په رده کانی خوی به ته نافی ژییانی کومه لگه دا هه ئواسیوه و له و یو ده ر شه ری بوونگه رای خوی ده کات. نه وه ی جه نگ، نه وه ی شه سته کان، نه وه ی جه فتاکان، نه وه ی دوا یاپه رین، نه وه ی روانگه، نه وه مارکسیسته کان، نه وه کانی شوړش و نه وه کانی بوونگه رای، سوریا لزم و نه وه ی شوړشی فه رهنسی و هتد... ئیدی له هه موو کون و که له به رکانی لیکدا نه وه و را قه کردنه وه گوی بیستی کیشه ی نه وه کان و ناو لینه کانیان ده بین، به شیوه یه ک که نه وه کان به شیکی زوری نه ده بیاتی دنیا ی ئیمه یان دا گیر کردوه. له گه ل جیاوازی بیناسه کان و ره خنه گرتنه کاندا، هه موو له سه ر نه وه پیکدین که نه وه کان گردبونه وه یه کی مرویین له چوارچیوه یه کی تاییه تدا که شوناسیکی تاییه تمه ند ده دن به خویان و نه چوارچیوه یه کدا میژوویه کی تاییه ت به خویان بیناده که ن..

له نه ده بدا کیشه ی نه وه کان له تام و بونی زمه نه ی گیرانه وه ی چیرۆکه کانیان به رجه سته بووه، رۆحی نه وه کان له هونه ره کانی گیرانه وه ی وه (هونه ری رومان) دا زیاتر خوی به رجه سته ده کات، بۆنمونه هاینریخ بول له نه ده بی له ئمانیدا جواتترین نمونه ی کیشه سایکولوژی و کومه لایه تی وشیه ژییانی نه وه ی جه نگ له نویسینه کانیدا به رجه سته ده کات، گوته رگراس له سه ریکی دیکه وه باس له نه وه یه کی دیکه ی نیو روودا وه کانی جه نگ ده کات، نه و نه وه ی به شداری جهنگی نه کردوه، به لام له نیو کهش وهه وای جهنگدا ژیاوه و ناسه واره کانی هه لگرتوه، کیشه ی نه وه کان و پاشما وه کانی راسیسته ت و په یوه نده یه کانی نیوان نه وه ی دوا ی جهنگ به کیشه کانی جهنگ و کاریگه ریه کانییه وه، به شکلی زوری جوگرافیای نه ده بی گوته رگراسه. له رۆمانی (بیروپایه کی ره بین) باس له گهرانه وه ی مردوه کانی پۆلۆنیا و نه ئمانیا ده کات بو گوهره سروشتیه کانی خویان!!، نه و نه ئمانه په ره وازانه ی به هیوا بوون چ نه بیته فه بریکیان له نه ئمانیدا هه بیته، چ نه و پۆلۆنیانه ی به هیوا بوون بسته خاکیکیان له پۆلۆنیای نیشتمان بیته به فه بریان. له رۆمانی (بیروپایه کی ره بین) دا گوته رگراس باس له وه ده کات، که چۆن ناسیونال سو سیالزمی نه ئمانی (نازیزم)، کیشه ی گه وریه بو نه وه کانی دوا ی جهنگ به جیهیشتوه، به جوریک که ژییانی پریقات و که سی له نیوان نافره تیکی پۆلۆنی و پروفیسوریکی نه ئمان له به رده م چه نده ها کیشه ی میژووی و

یه کلا یکردنه وه و تالیدا خوئی ده بینیتنه وه، نه وه بیرکردنه وهی نه وهی دواى جهنگه که گراس باسی لیوه ده دکات ، نه وه جهنگ نیه وهک بابته، به لکو گهرانه وهی ژبانیه وهی ناساییه بو مردووه کان. مردووه کان مافی نه وهیان هیه به سروشتی سه ربیننه وه ، ههر وهک له زاری فیگوری رومه که وه باس له مافی (مافی گهرانه وهی مردووه کان بو نیشتمان). ده دکات.*

(Grass. Unkenrufe. S. ۳۸) ..

له نیوان هاینرخ بۆل و گونته رگراسدا کیشهی دوونه وه و دوو زمه نهی جیاواز ده ستپیده دکات و له زۆر خالدا یه کرده گرنه وه، به لام نه وندهی هاینریخ بۆل کیشهی نازاره کانی جهنگ و وورده کاره یه کانی ژبانی نه وه نهویه ده گیریتنه وه و ده یخاته بهر کیشه به ندی گیرانه وهی ریالستانه وه، نه وندهی جهنگ له لای هاینریخ بۆل وهک وورده کاری چه وسانده وهی سه ربازه کان، که به زۆره ما* له بهر ده کاندای خه ون ده بینن و برسی ده بن و به دیل ده گیرین و که منه ندام ده بن و له کاتی گهرانه وه شیاندا به رام بهر خیزانیکی هه لوه شو برسیتی و تیکشکاندنای سایکولوژی ده بنه وه، هیلای سه ره کی گیرانه وه کانی نه ون. نه ونده گونته رگراس گرنگی نادات به خودی نه و فیگوره ، نه و سه ربازه تیکشاه و نه و جهنگه خوئی له کاتی هه لگیرسانیدا، به لکو کیشه کانی دواى جهنگ و کاردن له رابورد و ودا و کیشه کانی نه وهی دواى جهنگه له به رام بهر پاشماوه کانی نازیته و نه وه کانی جهنگ و پیره کانی ناسیونال سو سیالزم: نه مانه به جیاواز له هاینریخ بۆل هیلای سه ره کی کاری هونه ری گیرانه وه و فیکری رومه کانی نه ون. نه گهر به کورتی له خزمهت نه مانه باسه دا له کیشهی نه و و کان پروانین، نه و هاینرخ بۆل نوینه ری نه و نه وه جهنگه یه که به شداره و نازار و یاده وهر ده یه کانی به دووی خویدا راده کیشیت، نه و گراس نوینه ری نه ویه کی دیکه ی دواى جهنگه که ناسه واره کانی جهنگی له لاگرنه گتر وهک له کیشهی جهنگ خوئی، له نیوان نه مانه دوونه وه یه دا ، نه وهی جهنگ و نه وهی دواى جهنگی نه مانیدا، خالی جیاوازی و یه کدگیری هیه: به مانه شیوه یه له نه ده بدا نه و و کان به جوانی ته عبیر له خویان ده کن و مرؤ ده توانیت چه نده ها نمونه ی زیندووی نه مانه بابته، له نه ده بی کوردی ده رها ویشه بکات.

دیاره نابیت نه ومان له بیر بجیت، بوونی چه نده ها (هیلای گهرم) ، که له شه سته کانی نه وروپادا و به تاییته له کوتایی شه سته کاندای کیشهی نه مان دوونه وده ی (نه وهی جهنگ) و (نه وهی دواى جهنگ) ی خسته سه ر ناستیکی پیکدادانی سیاسی و نیدی گهره لاوژنه کان له نیوان نه مان دوونه وده یه گیشته پیچیکی تیژ که بووه هو ی سه رته ی گهره لاوژنه کان ، (له هیلای گهرمه کانه وه) جیاوازیه کانی نه مان دوونه وده ی تیژ و تیژتر ده بووه، هیلای گهرمه کانیش نه و جیاوازی شیوه ژبان و بهر وراو جیهان بینانه بوون که نه مان نه ویه ی له و دیکه ی جیا ده کرده وه، به جوړیک که نیدی نه و و کان له گرده بوونه ویداندا، بتوان (فۆرمیکی بهر ورا) بوخو یان تیژه به ندی بکه ن، که له دوایدا

زۆر بىريارو رۇشنىبىرى گىرنگى جىيەنئان ئەخۇيان كۆكردەۋە. شەرى ئىۋان فىكىرى تەنھا ئەنئەنىۋان كۆرۈ باۋكەكان نەۋو، بەلكو گۈاسترايەۋە بۇ بەدگۇمانى ئەخۇدى بوۋنى سۈستىمى سىياسى ۋەپەرۈردەۋىيى و كۆمەلەيەتى ، كەنەك تەنھا كىشەي ئەسەر ئاستى خويندكارانى زانكو تەقاندەۋە بەداۋاكردى رېفۇرم بەلكو پىرسىار بوۋ ئەخۇدى رۇخى سەردەم خۇي ، بەباشى دەزانم بۇ ئەۋەي خوينەرى ئازىزم بىخەمە بەردەم ۋەنەيەكى رۈۋن و ئاشكراۋە و ئەكرۇكى بابەتە ئىزىك بىمەۋە، ئەبەشىكى دا ، موودا ، چەند خالىكى گىرنگى شۆرشۇچكە و گەرەلاۋژەكانى سالى ۱۹۶۸ ئەقەرەنساۋ بەتايىبەتەش ئە ئەلمانىادا بەهارۋزەنن.

۶

كرۈنۇلۇژى شۆرشۇچكەي ماي ۱۹۶۸ ئەقەرەنسادا باشتىرىن نمۇنەمان بېشكەش دەكات ئەسەر سەردەتاي گەرەلاۋژەكان و دۇزىنەۋىي خالە قۇرسەكانى كىشەكان. كەسەختىۋونىيان ئە بەرپەكەۋتەكاندا خۇي دەبىئىيەتەۋە، دەبىئەت ئەۋەش بلىن كەھىللەگەرەكانى ئىۋان دوۋەۋەي جىاۋاز رۇژ لەۋاى رۇژ و سال لەۋاى سال كىشەي نوۋى كەلەكە دەكرە سەرىپەك ، بەجۇرىك كەئىدى جىاۋازيەكان كەيشتە ئاستىك كەچىتر مارشى ناسىۋونالىستى حكومەتى ژەنرەل دىگول و پاراستنى نەتەۋەي قەرەنسى ئەقەرەشەكانى دەرۋە، كارىگەرى نەۋو بۇ سەر ئەۋەي داھاتوۋ، ئەك ئەبەر ئەۋەي ئەۋەي شەستەكان سەدەي رابوردو كورانيكى لاسەلەيى بوۋن ، ھەر ۋەك چۈن ئاۋەھا ئەلەيەن كۈنرەقشائىفەكان (كۈنەپاريز) و ناسىۋونالىستە پىردەكانەۋە ۋەسەف دەكران. نەخىر ، بەلكو ئەمان ئەۋەيەكى نوۋى بوۋن بە مۇتىشىكى نوۋى و ژيانىكى نوۋىيەۋە دىيانەۋىست ھەمو ئاسەۋارەكانى جەنگ ئەنئەنىۋەقلى باۋى سىياسى و كۆمەلەيەتى ئەۋ سەردەمە دەرگىش بگەن. درىژە پىدانى ئەۋ كۈنەخۋازيە چىتر لەگەل خەۋەكانى ئەۋاندا ئەدەگۈنچا، ئەۋروپاي داۋى جەنگ ، ئەۋروپايەك بوۋ زاخاۋدراۋو بەخەۋن بەدۋارۋژەۋە، خەۋنى دۋارۋژىش لەگەل درىژۋونەۋەي دەسەلاتى دىگۈلەيەكان و ژەنرەلەكانى ناسىۋونالىست و كۈنەپاريزەكانى قەرەنسادا دەۋوۋە كابوسىكى ناخۇش و ھەناسەتۈندىكى ئازادى، چىتر ئەۋ سۈستىمە سىياسى و ئىدارىە نەيدەتۋانى لەگەل ئەۋ سىبەرە ۋەكەش و ھەۋا كۆمەلەيەتە بگۈنچىنەيت كە ئەۋەي نوۋى خەۋنى پىۋە دەبىنى، ھۈشەندىيەكى دىكە جىگەي ھۈشەندى بەرگى و گوتارى نەتەۋەيى و ناسىۋونالى دەگرتەۋە، ھۈشەندىيەك بە دۋاكارىي رېفۇرمى بىچىنەيى ئە بۋارەكانى پەرۋەردە و سىياسەتى خويندىنى بالا و زىاتىر فراۋنكردى پەيۋەندىيەكانى نىرومى ئە كۈلۈژ و بەشەناۋخويىيەكاندا سەرىپەلەددا. زانكو تەقلىدىيەكان كەھىشتا ئە بالاخانە كۈننىەكانىاندا مابۋونەۋە، بەۋ بەرپۈبردەنە و مامەلە تەقلىدىيە كۈنەپاريزە لەگەل

خویندکاراندا، جیگهی نارهزایی خویندکاران بوون، که خهونی نویی مؤدیرنیزه کردنی کۆمه‌لگه بووه خه‌میکی گهروره‌یان، رۆژ به‌رۆژ داواکردنی ریفۆرم و نارهزایی له‌سه‌ر شیوزای سۆستییمی زانکۆیی پهری ده‌سه‌ند تاوه‌کو ئه‌وه‌بوو له‌ مانگی مای ۱۹۶۸ دا گهره‌لاوژه‌کان ده‌ستیان پیکرد و لیبره و له‌وی ته‌شه‌نه‌ی سه‌ند تاوه‌کو له‌ شۆرشۆچکه‌ی ۱۹۶۸ ده‌موچاویکی میژوویی بوخۆی پیکه‌ینا، نه‌ک ته‌نها له‌فه‌ره‌نسا به‌ئکو هه‌موو نه‌وه‌ی نویی له‌گه‌ل خۆیدا هه‌نایه‌ نیو شه‌ر و ئیدیا و کیشمه‌کیشمه‌کانیه‌وه ، که‌له‌دایدا به‌یه‌کیک له‌ درزتیکه‌وتنه‌ گرنگه‌کانی میژوویی ئه‌وروپایی و جیهانی‌ش ده‌زمیریت، به‌وه‌ی ئه‌وروپای جاریکی دیکه‌ هه‌نایه‌ سه‌ر پیداجوونه‌وه‌ و نوییوونه‌وه‌ و مؤدیرنیزه‌کردنی کۆمه‌لگه‌کانی خۆیان له‌هه‌موو به‌اره‌کاندا.

هه‌روه‌کو ئاماژه‌مان پێدا که (هه‌یله‌ گهرمه‌کان) سه‌ره‌تای ئه‌و دیاریکردنی ئه‌و هه‌یله‌ جیکاریانه‌ بوون له‌نیوان دوونه‌وه‌دا، له‌نیوان دوو ئیدیا و جیهانبینییدا ، به‌شیوه‌یه‌ک که‌یه‌کیکیان له‌فۆرمی ده‌سه‌لاتدا خۆی به‌رجه‌سته‌کردبوو، له‌وی دیکه‌یان که‌نه‌وه‌ی (مندا له‌کان) بوون له‌فۆرمی جولا نه‌وه‌ی خویندکاری و فیکری و بلاوکراوه‌ و سیمینار و گۆڤار و رۆژنامه‌ی تایبەت به‌خۆیان ده‌سه‌لاتی باوکه‌کانیان خسته‌ به‌رده‌م پرسپاری پر گومانه‌وه‌، به‌لام نازیزانم له‌کۆی (هه‌یله‌ گهرم) کیشرا له‌وینده‌ری پیکدادان ده‌ستیپێده‌کات . گهره‌لاوژه‌کان سه‌ره‌تای دهرکه‌وتنی هۆشه‌نده‌یه‌کی کۆمه‌لایه‌تین که‌ نۆرم و به‌ها و مۆرال و نه‌خلاقێ کۆمه‌لایه‌تی و ئیدیا‌ی باوی کۆمه‌لایه‌یتی ده‌خه‌نه‌ به‌رده‌م پاکه‌تێک له‌ نۆرم و به‌های تازه‌ی جیاواز و پیناسه‌ی نویی و هه‌ولدانیکه‌ بو‌نه‌وه‌ی شوناسیکی نویی بده‌ن به‌خۆیان . گهره‌لاوژه‌کان فۆرمیکی نویی نه‌وه‌ و و بیروپارێیه‌کانن له‌ گهردوونیکی توره‌ و دهرماگیردا.

كرۇنۇلۇزى شۇرۇپچىكەي ۱۹۶۸ بەم شىۋەيەي خواردوۋە بوو :

* ماى ۱۹۶۸: دواى ئەۋەي خۇپىشانداڭنىكى خۇيىندىكارانى زانكۇي سۇرېۋىن قەدەغەكرا ، خۇيىندىكاران ھەستەن بەگەرەلاۋژە و زانكۇيان بۇ ماۋەدەيەكى دۈۋر و دىرېژ داگىر كرد ، تاۋەكو پۇلىس ناچارىۋو بىتە ناۋ زانكۇۋە و زىاتر لە دوۋسەد خۇيىندىكار بەندىكران، ئىۋارەكەي لە گەرەكى (لاتىن) كەزۇرەي دانىشتۋانى خۇيىندىكارانى زانكۇ بوۋن گەرەلاۋژە دەستى يېكرد، بەگشتى شەش سەد كەس بەندىكران.

* سەندىكاكانى كرىكاران و رېكخراۋە جەماۋەرىەكان و بېشەبىيەكان ھاۋكارى خۇيان و پشتىگىريان لە دواكارىيەكانى خۇيىندىكاران نىشاندا، خۇيىندىكاران دواى رېفۇرمى رادىكالىيان دەكرد لەزانكۇكاندا، لە شىۋازى ۋانە گوۋتەنەۋە ۋە بېگرە تاۋەكو پىرۇگرام و زىاتر فراۋانكردنى پەيۋەندىيەكانى نېر و مى، بۇنەۋە داۋاى تىكەنكردنى بەشەناۋخۇبىيەكانى خۇيىندىكارانىيان دەكرد و دواى زىاتر فراۋانكردنى پەيۋەندىيە سىكسۋالىيەكانىيان دەكرد لەسەر بىنچىنەيەكى مۇدىرن نەك كۆنەخۋان.

* نەقەبەكان دواى كرىي زىياد و باشكردنى بارى گۈزەران و جۇرى بىمەكانى بىكارى و كۆمەلەيەتى و تەندىروستىيان دەكرد ، لەھەموۋ لايەكەۋە گەرەلاۋژەكان دەستىيېكردبوۋ، چىيدى زەمەنى باۋى رۇژانە ژيان نەدەجولە، زەمەن زەمەنى جولۋى گەرەلاۋژەكان بوۋن كەفۇرمى داۋاكارى و فۇرمولەكردنە و شىۋەبازكردنەۋەي كۆمەنگەيان لەخۇ گرتبوۋ.

* ۱۳ ي ماى ۱۹۶۸: زىاتر لە يەك مىيۇن كەس بەشدارى خۇپىشانداڭنىكى گەۋرەيان كرد، دوۋ رۋوداۋى گرنگ لەۋ نىۋەندەدا زىاتر گەرەلاۋژەكانى دەكرد بە مانگرتن و دواكارى فۇرمولە كراۋ و گوتارىكى تاييەتى پىدەبەخشى و شەرىعيەتى سىياسى پىيەخشى، يەكەمىيان ئەۋە بوۋ، كە سەرەك ۋەزىرانى ھكۈمەتى فەرەنسا(Pompidou) باسى لەئازادكردنى بەندىكراۋەكان كرد، دوۋەمىيان بەشدارىيكردى نەقەبەكان و كرىكاران بەتاييەتى لە خۇپىشانداڭكەدا، بەمەش مەسەلەكە لە گەرەلاۋژەيەكى نەۋەيەكى نويى خوين گەرەمەۋە گوزرايەۋە بۇ نىۋ بۋارىكى فراۋانتر و گەۋرەتر ، ئەۋىش دواكارىيەكانى چىن و تۈيزەكانى كۆمەل بوۋ بۇ مۇدىرنىزە و چاكسازى بارى ژيان.

* مەترىز و يېكدادان و ئۆتۈمبىل سوتاندىن زۆربەى ناوچەكانى بارىسى گرتبۆۋە،
(ژەنرال چارلس دىگول) پلانى ئەۋەى دادەنا بە سويا ئەو خۇپىشاندا نە خاموش
يىكاتەۋە.

* ئەھمەت دىۋار و سوچ و پەنەى شارى پارىس دروشمى جۇراۋجۇر ھەئاسراپوۋ.
ئەھمەت كۈن وگە ئەپەرىكىدا بەياننامە پلاۋدەكراپەۋە، ھەمەو بەگشتى داۋاى رېفۇرمى
بەنەرتيان دەكرد، سۈستىمى بەرپۈەبردنى كۆمەنگەيان بەگەندەلى و كۈنەپارىز و
نەگۈنجاۋ ئەگەل رۇجى سەردەم ئەقەئەمدەرا. زىيادكردى كرى و چاكسازى بەنەرتى
ئەسۈستىمى خۇيىندىن و فراۋانكردى پەرەۋىزەكانى ئازادى تەۋەرى ئەو ھەمەو كفتۈگۈ
و مېزگردانە بوۈن كەخۇيىندكارانى زانكۇ و رۇشنىيران و نۆينەرى ئەقەبەكان ساربان
دەدا.

* دروشمى ۋەكو (چاكسازى ورېفۇرم) و (يېكخاۋە پېشەپە رەسمىيەكان
قەجەخانەن) (فانتازى بۇگرتنە دەسلەت دەپتە واقع) و (ئېمە جېھانمان دەۋىت.
ھەر ئېستاش دەمانەۋىت) ئەمە و چەندەھا دروشمى دېكە كەئەۋەرۈكەكانى كۆتاپى
ھېئان بوۈ بە دەسلەتخۋازى پېرەكانى جەنگ. دەسلەت پېرەكان بەگشتى. دەپت
ئەۋەش بېيىن كەشەرى قىتنام و زۇرانىازى ئېۋان دەۋلەتە گەۋەركان ئەسەر دابەشكردى
دەسلەت خۇيان ئە كېشۈەركاندا. بەتايىت ئەنېۋان ھەردوۋ براۋەى سەركى جەنگى
جېھانى دوۋەم، ئەمريكا و سۈشەت، سەردەت دابەشبوۈنى كەش و ھەۋاى
كۆمەنگەكانى رۇژئاۋا بوۈ بەسپەسەتېكى جەنگخۋازانە و درېژە پېدانى ياساكانى)
بارى ئاناسايى) بۇ زياتر كۆنترۆلكردنى كۆمەنگە و ئازادىيە كەسپەكان. ئەم بارە
ئاناسايىيە ئەھمەتۈ لايەكى دىيادا، ئە ئەمريكا و ئە ئەلمانىشدا، خۇيىندكارانى
ھېناپە سەرجادە.

* چەمكى (شەرى شەقامەكان) و (پەرلەمانى شەقامەكان) دەھاتە نېۋ ئەدەبىياتى
سىياسى و فېكرىيەۋە، دەپت ئەۋەش بېيىن كارىگەرى ھونەرى موزىكى (رۇك) كارىگەرىيەكى
تايىت بوۈ، دېسكۇكان شېۋازى نۆپى سەماكردىن پېشكەشكەكرد، كەزىاتر ئە
روۋىي دەرخستى پېستى رۈۋت و سېكسۋاىيەتەۋە خۇى رېرەخۋاز كرددوۈ
ئەئەمريكادا دروشمى (دندارى ئەجىياتى جەنگ) ئەسەر ھەمەو زارىك بوۈ. گۇرانىبېز و
موزىكەيكى رۇكى ۋەك (رۇلېن ستۇنگ) گۇرانىيەكى بەناۋى (شەركەرى شەقام)
"Street Fightin Man" بەرھەمېنا، زۇرى نەبرد حكومەتى ئەمريكايى
ئەۋسا ئەو گۇرانىيە بايكۆت كرى و سانسۇرى خستە سەر بەۋەى ئە ئىزگەكاندا

ليبيريت، له بهرامبەر نه ودها، مليونه ها كاسيت وقه وان فرورشان، موزيك و هونه رى روك
 كاريگه ريه كى گه وريان هه بوو له سه ر دروشمه كان، له هه مانكاتيشدا گه رلاوژه كانيان
 له كesh و هه وايه كى هونه ريدها فورموله ده كرده وه، ده ربرين بوو له تورده ي نه وه
 نوويه كان له بهرامبەر (پيره كانى جهنگ). له چاوپيگه تنيكي روژنه مانه وانيدا گورانبيژ
 وموزيگه يه كى وهك (Frank Zappa) له گهل گوڤارى (Konkret)،
 كونكريت) گووتى : پيوسته نيمه جى به پيره كان لهق بكه ين و بچينه شويى نه وان
 ... لهم رسته يه به رسته يه كى سه رته انى ده ژميرديت، به شيويه كى زور ساده ده ربريني
 كه شو هه وای گه رلاوژه و شو روشچكه ي ۱۹۶۸ بوو.

سه رچاوه - ۱۹۶۸ - Jörg von SZ DISKOTHEK
www.titel-forum.de Bilavsky,

* حكومه تى ديگول له ناچاريدا هه ليزاردنى راگه ياند، راسته گونزه رقاتيفه كان
 لهم هه ليزاردنه شدا كورسى زوريان به ده ست هينا، به لام حكومه ت ناچار بوو زور ريفورم
 به نه نجام بگه يه نيبت، له ژير نه و په ستانه ي جولانه وهى خويناكارانى ۱۹۶۸ دا له هه موو
 بواره كاندا، كومه لگه كرانه وهى به خويه وه بينى، جوته و نازاديه كان گه يشتنه ناستيكي
 ديكه و ديموكراسيه ت له نه وروپادا خوين گه رميه كى ديكه ي پي به خشا، له هه مان
 كاتيشدا زور بيريارى گه وده ي به تاييه ت (بنه ماگه ره كان) ي وهك فوكو و شترواس
 وبارت و دولوز و بورديارو و زورى ديكه ي وهك نادورنو و هيبريتر ماركو و هابرماس
 سارته ر و سه رانى قوتابخانه ي فرانكفورت به شدارى ره خنه گرانه و شيكارانه ي نه و
 جولانه وديان كرد، بزوتنه وهى ره خنه يى نه وان كاريگه ريه كى گه وده ي هه بوو بو
 به خشيى ره نه نديكى ديكه به بزوتنه وهكه، دياره پرسيارى نيوان تيوره و پراكتيك،
 خهون و واقع، نايدولوزيا و يوتوبياي رومانسيانه، چهپ و دوژمنكارى، كرانه وه و
 سيكسواليه ت و ده سه لاتخوازي، ده وله ت و كومه لگا، كومه لگه ي گه نده خو رو شتومه كى و
 مروقى تاك ره هه ند و زور پرسيارى ديكه جيگه ي هاروژانى قوتابخانه ي فرانكفورت
 بوون، له هه مان كاتيشدا فهيله سوغه كانى فه رده نسا له سارته ره وه بيگه ر تاوه كو بورديار
 پرسيارى داگر كردن و كولونيال و دژه ره گه زى و گونزه رقاتيف و كرانه وه و تراديسيون
 و په يوه نديه كانيان خسته وه به ر پيداچوونه وه و وتوير...

بۆلۈمى بەشىكى دىكەي ئىم پانوراما خىرايە تەواو بگەين ، كەلەخمەنتى
 باسەكەماندا دەپھاروژىنن ، بەپىيۇستى دەزانم كورتەيەكى پىنئاسەيى شۇرشۇچكەي
 ۱۹۶۸ لەنەئلمانىادا بىخەيەنە روو ، بەو سىفەتەي ئەئمانىاي دواي نازىيەت و جەنگ
 ھىشتا لەنىو ئاسەوارەكانى جەنگدا دىژيا ، نەوئى باوكەكان و كورەكان ،
 ئەزۇرانىازىيەكى تىزبەردا بوون . ۱۹۶۸ لە فەرنسادا جارىكى دىكە ھەموو كىشە
 ھەئپەسىرداۋەكانى تەقاندەو ، دەبىت ئەوئى بلىين كەچەپ و بزوتنەوئى چەپى
 خەيالى كارىگەر بە چەمكى پارتىزانى و شەرى جادە و ئەنتى فاشىزىمى خەيالى لەنىو
 خويندكارانى زانكۇدا ھىكى پان و پۇرى بوخۇى فەراھەمكرىبوو ، بوونى چەند
 ئەكتىشىستى وەك رۇدى دوتچكە (Rudi Dutschke) لەنەئمانىا و (كۇن
 بىندىت Cohn-Bendit) لە فەرنسا زىاتر رەھەندىكى (نەوئەخوئى) بەخى
 بەجولانەوئەكە ، پەيۋەندى پتەوئى ئىدۇلۇزى و سىياسى لەنىۋانىاندا و لەھەمان كاتىشدا
 پەيۋەندى كارىگەرى نىۋان ھەموو گەرەلاۋرە و شۇرۇچكەكانى ۱۹۶۸ لەبزوتنەوئى دژى
 جەنگى قىتنام و رەش پىستى وەرەگەزپەرستى لە ئەمەرىكاندا بەشىكى دىكەي
 كارىگەرىيەكانى ئەو جولانەوئەيە بوو . موزىكى رۇك و مۇدەي قۇر دىژى و نىشانى
 جەستەي رووتى و پانتۇلى جىنسز لەجىياتى قاتى كۇنەخوئانە و دەركرىنى چەندەھا
 گۇفارى سىكىسى و ئازاد كەباس لە ئازادى جەستە دەكات و نىشانى چەند فۇتۇيەك
 كە پۇرنۇگراف نىن بەقەد ھىندى سىكسوانى ئازاد و سىكس پابەند دەكەندەو بە
 ئاشتىخۇزىيەو وەك چەكىك دژى جەنگەكانى دواي شەرى جىھانى دووھەم و كەش
 وھەوئى ئەخۇشانەي جەنگى سارد ، ئەو كەشو ھەوا ھاۋتەرىيەنە بوون
 كەگەرەلاۋرەكانىان لەنىو كەشو ھەوايەكى بزوتنەردا ئۇرگانىزەدەكرد .

لەنەئلمانىادا بزوتنەوئى خويندكاران ئەرووى ئاۋەرۇكەو بەھەمان كرۇنۇلۇزى
 لىكچوۋدا تىپەر دەبوو ، بەلام زىاتر كولتورى چەپى خەيالى بەسەردا زالبوو ،
 بزوتنەوئى وەك (ئاپۇر APO) كەكورىتكرادى (ئۇپۇزىسۇنى دەروئى پەرلەمان) بوو
 ، ئەگەل گروپەكانى دىكەي خويندكاران و كرىكاران جۇئىنەرى گەرەلاۋرەكان بوون .
 (رۇدى دوتچكە)ى رابەرى بزوتنەوئى چەپى خويندكاران لەلايەن راسترەويكى توندرەو
 (باخمان) تەقەي لىكراۋ بەسەختى برىندار بوو . برىندار بوونى دوتچكە بوو ھۇي
 ھەلايساندنى تونلوتىزى ئەنىۋان خويندكاران و پۇلىسدا ، ئۇتۇمبىل سوتاندن و
 مۇلۇتۇف ھاۋىشتن و(تونلوتىزى دژى شت و مەك) ، گەيشتە ئاستىكى ترسناك ،
 دوتچكە تاۋەكو ۱۹۷۹ ژيا و لەدەرنەنجامى ئەو ئەو ھەوئى تىرۇرە كۇچى دوايى كرد .
 باخمانى راستەدەو لەزىنداندا خۇي كوشت ، بەم شىۋەيە دواي تەقەكرىن لە دوتچكە ،
 لەبەرئىن و دەورەبەرى شەرو پىكدان لەنىۋان خويندكاران و پۇلىس دەستىپىكرد و ۱۹۶۸
 بەم دەروازە سەختە دەستى پىكرد . لەھەموو شۇيىنىك خويندكاران و ئەندامانى (ئاپۇ)

باسيان له (پارتيزانى شاره كان) ده كړد، باسيان له توندوتیښي ده كړد و هك هوكاريك
 بو گه یشتن به نامانجه كان ، باس له درزتيوونى سوستيمى باوى نيدارى و سياسى نه و
 ساكه ده كړا، كوږوونه و بېروراي جياواز و توندو تيږى سينه تى ديارى گه رولاوژانه بوو،
 كيشه ي چهپ و توندوتیښي چه پرموى چندها تيږى له خو گرتبوو كه جيگه ي
 گفتوگويون، بهم شيوه يه تهغه كړدن له دوتچكه و برينداربوونى، نه و هممو كيشانه ي
 هينايه كايه وه كه سرده مانېك بوو له دواى جهنجه وه كه لكه بوو بوون، زانكوكان و ژوورى
 پروفيسوره كانيش بهر داگير كړدنې خوښكارانى توره كه وتن، ته ناندت خوښكاران
 بېرؤى قهيله سوفى خوشه ويستيان (تيږوړ ئادوړنو) داگير كړد ، ئادوړنو له نامه يه كيدا
 بو (ماركوژ) كه له ۱۴ ي فيبرورالاي ۱۹۶۹ دا نوسويه تى :

[ئازيزم هيربريت ، نيمه مه جبروويين ته لفون بكه ين بو پوليس، به لام
 مه سه له كه وا بلاوكرايه وه هر و هك نه وى نيمه توندو زيمان به كارهي ناييت نه ك
 خوښكاران، زور پروياگه نده و قسه لوكيان بلاوكردوه و زوربه ي نه و هوالانه
 به چندها رنك بوو ليړه و له وى بلاوكرانه و ته و و لنگه و قوچ كراوه ، بيگومان نه و
 جوړه هواله لنگه و قوچانه ت پيگه يشتوه.]

ډاينهارد موړ : ماسيه كى تير . گوڅارى شپيگل ۲۰ / ۱۹۹۸.

Reinhard Mohr , Der satte Fisch. DER
 SPIEGEL ۲۰ / ۱۹۹۸

ئادوړنو مه جبرو بوو بانگى پوليس بكتات و له لايه ن زور له خوښكارانى
 خوښگه رمى ته و باوى ئادوړنو ش به پياوى حكومت ناوړه كړا، له لايه كى ديكه وه
 تيزه كانى ئادوړنو و قوتا بخانه ي فرانكفورت نيلهام به خش و پشته وينه ي نه و
 بزوتنه و ديه بوو، ده خوښدرايه وه و گفتوگويان له سره ده كړا. له گهل نه وه شدا گرنگى
 نه و شوړ شوچكه يه له لاي يه كيكي وهكو (ئادوړنو) له و درز تيږوونه دا خوى ده بينيه وه
 كه خوښكاران له دزى سوستيميكى (ديموكراتى له فوړمدا) نه نجامياند و نه و
 سوستيمه يان خسته به رددم پرسيارى سه خته وه، گه رولاوژه كانى نه وان نه و پرسيارى
 ديموكراسى و مؤديرنيزه كړدنې كومه لنگه ي جاريكى ديكه فوړموله كرده وه، چه مكى
 (ديموكراسيه كى فوړمال) ماناى نه و ديموكراتيه ده گريته وه له شيوه و ده ركه و تندا
 بوونى هديه، به مانايه كى ديكه ديموكراسيه تيكى بى ناوړه و ك و جه وه ره و روژ به روژ
 مروقى ده خسته به رددم كيشه ي (گنده خوړى) و كاريگه رى بيه زوى كومپانيكانه وه،
 به (كومپانيزه كړدنې كومه لنگه) زور كيشه ي كومه لايه تى و سياسى قولى هينابوو گورئ،
 ديموكراسيه ت به ره و ديموكراسيه تيكى فوړمال و رووكه ش خوى رپړه وخواز كړد بوو.
 خوښكاران هره شه يه كى هه قيقى بوون له بهرامبه ر سوستيميكى سياسى كه سياسه تى
 (ديموكراسيه تى فوړمال) ي پراكتيزه ده كړد، ده سلات له مرنلدى نه وه دا بوو، به و نورم
 و بيه ها باوانه ي دواى جهنجه وه ده توانيت كومه لنگه به رپړه به ريت. ئيدى له م كه شو هوالا

قهیرانه و یه دا، چه مکه کانی و هک نازادی و ربالستی و نه قلانیهت و زانین و دخنه و کوئه لگای پیشه سازی و مروقی تار هه ند و مروقی گه نده خور و شمه کخواری و ئیگوئیزی (خوپه رستی) نه و چه مکه بوون به دریزایی سالانی دوی جهنگی جیهانی دووهه م: تیزی رده خنه ی فله سفی و سیاسی رۆشنییرانی چالاکي نه ئمان بوو. دهره اویشته کانی سوستیمی کاپیتالیستی و کیشی به ها و نۆرمه تازه کان و لیبرالیهت و عوسابییه تی که رتبوونی نه ئمانیا به دووبه شی رۆژه لات و رۆژناواو کیشی نه و دکانی پیشوو و ئیپسراوئیتیان به رامبه ر هه ئبژاردنی ناسیونال سوئیانزم و رده و و که و تنی هیتلر و ملکه چیان بو تیزه کانی رگه ز و پاکتاوکردنی جوله که و ئاسه واره کانی له سه ر نه ئمانیان و باجه کانی جهنگ و داگیرکردن، نه مانه هه مووی نه و پرسپاره هه ئواسراوانه بوون له په راویزی ۱۹۶۸ دا جاریکی دیکه گشتوگۆیان ئیده کراو (هیله گهرمه کانیان) راده کیشا بو مۆدیرنیزه کردنی کومه نگه و فراوانکردنی بواره کانی نازادی و دیموکراسی.

نه مه له کاتیکدا بوو، که جیاوازی بیرو را هه بوو له نیوان سه رانی فله سفی قوتا بخانه ی فرانکفورت که خوی له خویدا پشته وینه ی تیزی نه و جولانه ویه بوون، بۆنمونه (له کاتیکدا ژهنرال دیگول له تاو خویندکاران و شه رکه رانی شه قامه کانی پاریس هه لات بو ناوچه ی بادن بادی نه ئمانیا، هه ر له و کاته دا (هیربیرت مارکوز) له به رده م چواره زار خویندکاردا باسیکی به نیونیشانی (میژوو و بالابوون و گۆرناکاری کومه لایه تی) پینشکه شکرد و باسی له له دایکبوونی (مروقی نوی) ده کرد ..

Reinhard Mohr, Der satte Fisch. DER SPIEGEL ۲۰/۱۹۹۸

له لایه کی دیکه وه هابرمز له نویسنیکیدا به ناوی (شه ش تیز دهرباره ی تاکیک و ئامانجه کان وشیکردنه وه ی هه ئویستی لاوانی ئۆپوزیسیۆن) دا خویندکاران ئاگادارد هه کاته وه له (شورشیکي ته ویاوی و خه یالی) و داوایان ئیده کات که جیاوازی بکه ن له نیوان تیۆره و دنیا ی واقیعه دا، له نیوان خه ون و هه قیقه ته دا. داوی لیکردن که پشت به سه تن به میدای نوی و کاریگه ریان هه بیته له سه ر رۆشنییرانی نه کتشف و تویژه کاریگه ره کانی کومه نگه. به مانایه کی دیکه هابرمز رده خنه ی له رۆمانسیه تی شورشگیرانه ی توندوتیژ ده گرت و داوی زیاتر نه قلانیزه کردنی و فۆرموله کردن و بیرخواریکردنی داواکاریه کانی ده کرد، له رپه گه ی به رده وامیه کی نه قلانیانه ی رده خنه گرانه وه، داوی دۆزینه وه ی رده خنه میژووینه گرنه کان ده کرد. نه م تیزانه له لایه ی نه لایه نگرانی ئاپو APO و چه په کانه وه چه نده ها گشتوگۆ و وه لمانده وه ی رده خنه گرانه ی له خو گرتبوو.

له وانه یه جواتترین لیكدانه وه له مه ر شورشۆچکه ی ۱۹۶۸ نه م چه ند دپره ی کلاوس لیگه فی چر بیته وه که ده لیته: خویندکاران ویستیان به رگی پرۆلیتاریایه کی بالایی و

ئاقانگراد بېيۇشن ، كرىكارنىش خەونيان بە سۇسيالىستى و سۇسيالىزەبىوونى
كۆمەلگەۋە دەبىنى، ئەم بەروارە ۱۹۶۸ يېناسەى قوناغىكى گواستەۋەى ھەئس و كەوت
و ژيانە بۇ نىو كۆمەلگەى پۇست مۇدىرن و پۇست پېشەسازى ...
سەرچاۋە : كلاوس لېگەفى : ۱۹۶۸ مېژۋىيەكە بۇخۇى ، گۇقارى سىياسى و مېژۋى
ھاۋچەرخ .

Claus Leggewie, ۱۹۶۸ ist Geschichte. Aus
Politik und Zeitgeschichte (B ۲۲-۲۳/۲۰۰۱

ھەروەھا بىروانە

<http://www.dhm.de>

لەم كورتە باسەى شۆشۈچكەى ۱۹۶۸ ۋە ئەۋەمان بۇ دەردەكەۋىت كە بەھەۋانئە گرتنى ھەموو ئەم جۆرە گەرەلاۋزانە ، ھەئەى فېكرى وسىاسى لىدەكەۋىتەۋە ، ئەھەمان كاتىشدا تىببىنى ئەۋەمان كرد كەشۆشۈچكەكان خاۋەنى بنەما و تىگەىشتى خۇيان بۇ جىھان ، بەتايىت كاتىك لە رىزەكانى خۇيىندكارانى زانكۋە سەرھەئىدەن و خۇيان لەشۋەى نارەزايى و خۇيىشاندا قۇرمولەكەن . بەدىۋىكى دىكەدا ھەموو خۇيىشاندان و مانگرتنىك ھىزى بەردەۋامبوۋنى نابىت ، گەر ھاتوو لەسەر بنچىنىەكى پتەۋى تىۋرى و فېكرى ئەۋەستابىت و خاۋەنى جىھانبىنىەكى ۋوون و ئاشكرا نەبىت لەمەر داۋاكارىەكانى .

بۇچى مەن باس لە گەرەلاۋزەكانى فەرەنسا دەكەم و بۇچى دەبىت ئەۋە گرېئەمەۋە بە گەرەلاۋزەكانى ئەۋسەرى دىنا كە لەشارى (كەلار) ۋوويىدا و خەلگانىكى زۆرى تىدا بەندكران و دەسلەتلىش پەناى بردە بەر پۇلىس و توندوتىزى بۇ كوزانەۋەى ئەۋ مانگرتانە!! ديارە مەبەست لىرەدا بەخشىنى ھىچ رەھەندىكى ئىنتەرناسىيونالانە نىە بە خۇيىشاندانەكانى كەلار و ئاكرى ، بەلام ھەر ۋەك لەسەرەتاي باسەكەدا ئامازەم پىدا كە ھەندىك زەمەنى ناۋەكى و كرىدى گىردبوۋنەۋەى مەۋىى لەدنىادا ھەن ، لىكچوون لەۋۋى جولانەۋە و ئاراستەكانىانەۋە . بەمانايەكى دىكە ، لەۋۋى بەراوردكارىەۋە زۆر خانى يەكدىگرىان ھەيە لەگەل يەكدىدا . خۇيىشاندرانى گەرەكە ھەزارەكانى پارىس ، خۇيان بە ھەلگىرى مىراتى ۱۹۶۸ تىدەكەىشت ، زۆريان باسىان لەۋە دەكرد كە ئەمە ھۇشيارىەكى نۆبىە و دەبىت زىاتر بەردەۋامى پىيدىرىت . لەگەلىشىدا مۇسقىاى (رەپ) ھاتەرىب لەلايەن كۆمەلىك گۇرانىزۋ موزىكەۋە ھەۋندانىك بوو بەخشىنى رەھەندىكى دىكە بە گەرەلاۋزەكان ، ديارە بەخشىنى رەھەندىكى ئىسلامىش ۋەك شوناسىكى خاۋزاۋ بە كۈچەرە عەرەبە جەزائىرى و مەغرىبىەكان ، لايەنىكى دىكەى سىروشتى ئەم گەرەلاۋزانە بوون ، كەئەمەش خۇى لەخۇيدا دۆلەنن و (دژ ەخۇدى) قۇرمى ئەۋ گەرەلاۋزانەبوون ، بەلام ئەمانە ھەموۋى گەرەلاۋزەبەك بوو ئەقۇرەدا !!

لىرەدا مەن دەلىم (قۇرم) ياخود (دەركەۋتن و ديار) و باس لە (جەۋھەر) يان (ناۋەرۈك) ناكەم . ئەۋەى كەدەردەكەۋىت ئەۋە نىە كەتەعبىرە لە جەۋھەر ، لەۋانەيە زۆر جار لەقۇرمى مەسلەكانەۋە بگەينە جەۋھەرىكى نوستوو و شاراوۋە و ھەستىيەنەكراۋ ، ھەر ۋەك چۇن لە دەروونشيكارىدا مەۋقەكان لە قۇرمەكانەۋە دەستپىدەكەن و لەدۋاجاردا قۇرمەكان ئەۋ قۇناغى گۋاستەۋەيەن بۇنىۋ جەۋھەرىك و ناۋەرۈكىكى دەركىيەنەكراۋ . ئەم ھاۋكىشەيە بەشۋەيەكى رىزەبى بەسەر گىردبوۋنەۋە كۆمەلايەتىەكانىشدا دابەشەدەبىت ، دەكرىت بلىن كە گەرەلاۋزەكان ئەۋ قۇرمانەن كە

هېشتا جهوههري خويان نه دوزيوته وه. دوزينه وهی جهوههري کيشه کان و
 فورموله کردنی کردهیه کی نالوزی مه عریفیه و زور نه زمونی خوی هدییه که پیدا
 تیده پهریت، لیروهه دوزينه وهی جهوههري له پریزی گه په لاوژکاراندا، خوی له خویدا
 قوناعیکی گرنکه بو دوزينه وهی خود و شوناسیکی تهواو، که خوی له داواکاریه کان و
 ههنگاهه کانی داهاتوودا داده پزیتیت. نه وهی که ناوی ده نین (نه زمون) له زور فورمی
 جیاوازا خوی ده بینیتته وه، یه کیک له وه فورمی دهر پزینانه نه وه جوړه گه په لاوژانه که
 له پیچیکی رووداوه کانداهه قته وه، هه ندیکیشیان نه وه بیروراو په خنده و ته نانه ت
 گله یی و گازانده نه که له لاو له ولا ده کرین و هیچ جوړه ریکه ریه کی زنجیره یی
 بیروبوچون به خویه وه نابینیت، به لاه له هه مان کاتیشدا ته عبیره له کیشیه کی هه بوو.
 به شیکی دیکه له وه فورمانه دهر هایشته ی (جهوههري کی نوستون)، نه وه گوتارو
 دوکومینته نوسراو گفتوگو تیزانه نه له ژبانی کراوهی کومه لنگه دا و له چوارچیوهی دهرگا
 کومه لایه تی و روشن بیره کانداهه موماره سه ده کرین. بالاترین فورمیش گوتاری
 په خنده گرانه ی جیدی و راسته قینه یه که شیکردنه وه و رافه کردن به خویه وه ده بینیت ،
 نه مهش به شیک له دهسته بزیری (نوخه ، نیلیته) روشن بیری و سیاسی پییسه لدهستن،
 یاهوه کو نه وان له نه نجای رووداوه کانه وه نه وه دهر نه نجامانه روشنده که نه وه.

ههروهک چون له دیاریکردنی هه ندیک هیلی گشتی پیناسه یی شوروشچکه ی ۱۹۶۸
 دا نامازهمان به سهرانی بزوتنه وه که وهک (رودی دوتچکه Rudi Dutschke و
 کون بینیت Cohn-Bendit) و فیهله سوف و بیریارانی قوتابخانه ی تیوردی
 په خنده گری فرانکفورت دا، به جیاوازی بیروپزینانه وه، روویدا. نه مانه هه موو فورمه کانن
 که هه ندیکیان ده شیت پیش بکه ون و هه ندیکیشیان ده کریت له دوایدا بینه سهرشانو،
 ده کریت گه په لاوژه کان زور کیشیه نوستووی و چه پیندراوی نیو هه ناوی کومه لنگه
 بهاروژینیت ، که تاوه کو ساهه وختی گه په لاوژه کان نه وه گرنگیه ی بینه دراوه، به لاه نه وه
 ناوه روکی کیشانه له ریگه ی گه په لاوژه کانه وه ده بنه خاوهی جهوههري دیاری خویان و
 فورمی کیشیه کی ناشکرا ورده گرن، که پیوستیوونی مامه لیه کی نویی گونجاو
 له گه لیدا ، هوشیاریه کی سیاسی و کومه لایه تی و فیکری نویی ده بینیتته ناراه. به لاه
 هه کاتیک گتوگووی گونجاو و پردی گتوگووی گونجاو نه دوزراییه وه ، نه وه ده سه لات
 توشی کیشیه جهوههري ده بیت، ده سه لات دوو چاره سهری هه یه، یان نه وه دتا ده بیت
 هه ولیدات بگاته ناستی نه وه هوشمه ندیه نوییه که داواکاریه کان خستوبانه ت روو ،
 یاهوه کو به پیچه وانده نه وه، سووره له سه به کارهینانی میتودی ته قلیدی توندوتیزی و
 ریگه چاره سهری نه منی و یاریه کانی سیاست و هه لیزاردن و گورینی فورمی ده سه لات
 نهک جهوههري، که نه مهش کیشیه حکومتی دیگول یوو، له گه ل یردنه وهی
 له هه لیزاردنه دا نه یوانی هیلی سیاسی دیگولی بالاده ست بکات و کاریگه ری
 بیاریزیت. گهر به پهرینه وه نه وه بهری کیشیه که و بیچینه نیو خودی پیکهاته ی سایکولوژی

و بیروبوچوونی خویپشاندهران یان چاکتر بلیم (گهره لاوژکاران) وه، بهر فینومینیک دهکدهین که یه کدگیری نیه، به قهده هیندهی پهرش و بلاوه، یه کیوو نین به لام له فورمی ناره زاییدا کۆبونه ته وه، به مانایه کی دیکه، نیمه له بهردهم کۆمکه لیک مرقی جیاواز داین له رپوی پیکهاتهی ئیندقیدوال و تاکرهوی که سییتی خویانه وه، به لام نه وهی گردیان دهکاته وه. نهو پرۆسیسی گهره لاوژیه که هه ناسه دانیکی سایکولۆژییه له شیوهی توندوتیژی دژی شت و مهک و ریکه گرتن له ژبانی ناساییدا خوی دهنوینیت، به وهی وهک کیشیه کی بوونگه راییه دهیانه ویت بلین : نهوا نیمه ش ههین ، به خومان و کیشیه کانه مانه وه. نهوه سهره تایترین جوژی گهره لاوژیه که زورجار ناوه ها به ناریکی دهست پیده کات و له گه ل بهرده وهامیدا جه وهه ری خوی دهنوژیه وه و ده بیته بیرو را و داواکاری و بهرنامه ی کارکردن ، که نه مه ش شیوازی بالایه و گهره لاوژیه ده بیته قوناغی گواستنه وه بو گۆرانکاری دۆزینه وهی جه وهه ری کیشیه کان. نه مانه هه مووی کاراکته ری هوشمه ندی ده ویت، گهر پیکهاته ی هوشیار و ره خنه گر کاری خوی تیدا نه کات نهوا گهره لاوژیه کان به یه کهم به کارهینانی توندوتیژی دهوله تی کۆتاییان پیدیت و ته مه نیان کورت ده بیت.

له نه ئمانیادایه کیکی وهکو (دوتچکه) و زۆری دیکه ی له رابه رانی بزوتنه وه که یه کسه ر خانی جیاکاری خویان کیشا له نیوان خویان وهک بزوتنه وهیه کی چه پی داواکار و خاوه ن گفتوگۆی نه قلا نی و شیوازه کانی بلاوکرده وهی هاوچه رخ ، له گه ل ریکه راویکی وهک (RAF) ، که سوپای سووری کۆمه نیستی رپره و دژ به کاپیتال بوو ، توندوتیژی نۆرگانیزه کراوی وهک کوشتن و سوتاندنی رهواخوازه کرد له پیناو به دهیپانی ئامانجه کان. هوشمه ندی نه وهی ۱۹۶۸ له وه دا بوو که وه ره قه کانیا ن تیکه ل نه کرد و هه ئو یستیکی روون و ناشکریان هه بوو له مه ر شوینای خویان و نهوانی دیکه دا و گهره لاوژیه کانیا ن گواسته وه بو قوناغی ریفورم و ناچارکردنی گوتاری سیاسی بو. خوگونجاندن له گه ل کهش و هه وای نویی کۆمه لایه تی بزوتنه وه که. گرنگی نهوان له وه دا بوو که کیشیه ی سیاسی نوییان خسته بهردهم کولتوری سیاسی . کولتوری سیاسی دوا ی شۆشۆچکه ی ۱۹۶۸ زاخاودا به چه مکه کانی وهک ئازادی و دیموکراسی و ریفورم و کارکردن له رابوردووی جهنگ و ناسهواره دهروونی کۆمه لایه تی و پهروه ده ییه کانی و سوستیمی کۆمه لایه تی و زه مانه ته کانی ته ندروستی وکری. له دوا جاردا ده توانین بلین شۆرۆچکه ی ۱۹۶۸ ئامانجه کانی زیاتر مۆدیرنیزه کردنی کۆمه لگه بوو ، فراوتکردنی په یوه ندیه سیکسوالی و کۆمه لایه تیه کان بوو، له قاندنی پیکه ی جهنگا وه ره کانی جهنگ بوو که له یه کیکی وهکو (ژهنرال دیگولدا) جهسته یی ده بوو. نهوان ده یانگوت : چیدی جهنگا وه ره کان ناتوان سهرکه وتنه کان به نیمه بفرۆشه وه ، چیت به نیوی نیشتمان ونه ته وه و نۆرمه کۆنه کان ناتوان نه وهی نیمه ش به رهنگه کانی خۆتان و

بەكلىشەكانى خۇتان سنوردارىكەن... لەھەردوو بارەكەدا ئىمە لەبەردەم قۇرمى
گەرەلاۋژەي نەوەكانىن كە جەوھەرى خۇيان دەدۇزئەوہ...

۹

نەوى كەدەمەوئەت ھەلۋىستەي لەسەر بىكەم شەش تىزى يورگن ھابىرمازە لەمەر
شۇرۇشچەكى ۱۹۶۸ ، گرنگىرىنىشيان كەلەخەمەتى ئەم باسەدا دەيخەنە بەر تىشكى
گفتوگو، چەمكى (شۇرۇشكى پۈكەش) ياخود (شۇرۇشكى شىۋەخواراۋ). يورگن ھابىرماز
و سەرانى قوتابخانەي فرانكفۇرت ھەروا بەيىدەنگى لەپەراۋىزى پۈوداۋەكاندا
تەماشاكارىكى بى لايەن نەبوون، ئەمانە تەنھا ئەو پۈفۋىسۇرانە نەبوون كەكارىان
لەخولگەي ھۆلى خويندن و بىرۈكانياندا بسۈرپتەو، ياخود كۆمەلىك مامۇستاي زانكۆ
بن تەنھا لەسنورى زانكۆ و رۇتىنى لىكۆلىنەو ئەكادىمىيەكاندا كارىان ھەلسۈرپت.
ئەمان لەگەل نەوى خۇيان مامۇستاي زانكۆ بوون و وانەيان دەگووتەو و بزوتنەوەكە
لە زۆربەي گەرەلاۋژەكانىدا ھۆلى خويندن و تەننەت بىرۈي مامۇستاكانىشيان داگىر
دەكرد و ھەوزايان دەنایەو. لەگەل ئەمانەشدا بىرۈواي مامۇستايانى زانكۆ و
پۈفۋىسۇرانى قوتابخانەي فرانكفۇرت جىاواز بوو، لەزۆربەي راي ھاۋكارەكانىان،
ئەوان ئەم گەرەلاۋژەكانىان لەچارچىۋەيەكى دىكەي مېژۋىي و كۆمەلەيەتى و
فەلسەفەيدا دەخويندەو. ديارە ھەر وەك ئامازەشمان پىدا كە گرنكى ئەم بزوتنەوۋىيە
لەوۋەدا بوو، كە لەھەموو لايەكەوۋە خويندەوۋى جىدى لەخو گرتبوو، پۈوداۋە نەبوو
لەدوايدا كۆبوونەوۋە و سىمىنارو رەخنەگرتن و كۈنترۆلۋىرسە (مل ملانىي) فىكىرى و
رۇشنىرى بەدوۋدا نەنەيەت، ھەموو ئەكسىيۈن وچالايەك پايەند بوو بە ھەلسەنگاندىن
و سىمىنار و بىرۈبۈچۈنى جىاواز، ئەمەش وای كرد كە ئەو ھىلە گەرمانەي لەنيۈان
نەوەكان و بىرۈبۈچۈنى نەوەكان و دەسلەت و خويندكاران راكىشراپوو، بەردەوامىيەكى
رېفۇرمى ھەبىت، تەننەت دواي خامۇشبوونەوۋى گەرەلاۋژەكان، ساتى خامۇشبوونەوۋە
يەكسان نەبوو بەساتەوۋەختى راگەياندىنى جولانەوۋەكە، بەلكو لەدواي خۇي چەندەھا
ناسەوارى فىكىرى و تىۋرى لەدوۋى خۇي جىيەشت، كەتاۋەكو ئىستا جىگەي گفتوگو و
نوسىنى جۇراۋجۈن بەگەرەنەوۋە بۇ تىزەكانى ھابىرماز كە دىدىكى رەخنەگرانە بوو
لەبزوتنەوۋەكە، ھابىرماز شەش تىزى گرنكى لە نوسىنىكىدا لەژىر

ناونىشانی Sechs Thesen über Taktik, Ziele und
Situationsanalysen der
oppositionellen Jugend (شەش تىز دەربارەي تەكەيك و
ئامانجەكان وشىگەردنەوۋى ھەلۋىستى لاۋانى ئۇپۇزىسۇن) يىشكەشكرد، يەكەيك
لە تىزە سەرنجراكىشەكانى ئەم گوتارەي ھابىرماز ئەوۋەبوو، كە ئامانجى بزوتنەوۋەكە
بەرامپارىزەدەكردى (پۇلىتەزەكردى / بەسىياسەتكردى) ژيانى كراۋى كۆمەلگە

بووه، ئەمەش بەرای ھابرماز ئەوئەندە پەییوئەندی بە پرسی (رەواپەتی بئەماکانی سۆستیمی کۆمەلایەتی) وە ھەبە، کەزیاتر ھەوئەدات لەپێگە (پریقاتیژەکردن و بەتایبەتکردنی بوارەکانی ژیان و سەرلێشواندن) دڵسۆزی بۆ ھاوڵاتیان لەبەرەمبەر دەوڵەت و دەسەلات زامن بکات. ئەمەش بەرای ھابرماز، خۆی ئەخویدا (ھێج پێرەوخواریەك بۆ فۆرم و نۆرم و بەھاکانی بەختەوئەری و پێکەوئەژیان پێشکەش ناکات)، بەمانای، ھەموو تاییبەتکردنەکانی کۆمەلگە و سۆستیمی بازاری نازاد و کاپیتالستی و پریقاتیژەکردنی زۆربەیی بوارەکانی ئابووری کەبەرکەمائیەتی پارە و جوړیک لەخۆشگۆزەوانی پێژەیی وەبەر دینن، بەلام ئەھەمانکاتیشتا غیابی فۆرم و بەھاکانی پێکەوئەژیان و بەختەوئەری کۆمەلایەتین، ئەمە ھۆکاریکی ئەو کاردانەوئە گەرەلاوژەبیانە بوون ..

تێزیکێ دیکە ئەوئە بوو، کە بزوتنەوئە کە زیاتر لەسەر بئەمایەکی سیاسیزەدەکردن (پۆلیتیزەکردن) و فانتازی سیاسی و تەکنیکی ھینراو قیرتویل (وینەکراو) سەرپێھەندا. کاریگەری بزوتنەوئە درژە جەنگی قیئنام و فۆرمەکانی شەری پارتیزانی شارەکانی و کۆلتوری چی گیشارا و شۆرشێ روئنبیری ماوی لەچین و جامەدانەیی قەلەسەتینی وەك سۆمبول بۆ ھاویشتی و سۆلیداریتی ئەگەل بزوتنەوئەکانی جیھانی سیھەم، فۆرمەکانی گالتهکردن و ئیرونیەت بە سۆستیمی باو و تورەکردنی دەسەلات، ئەو وینە خواریوانە بوون کەبزوتنەوئە کە دەییوئەست لەسەر زەویەکی دیکە و شارێکی دیکە جیاواز و باروئوخیکی جیاواز پراکتیزەیی بکات. ھابرماز ئەمەیی بە تیکەلکردنیکێ ھەلەکاری نیوان (سۆمبول و ژبانی ریاالستی) ئەقەلەمدا، کە ئەمەش مانای خواستنی سۆمبولەکانی شۆرش و تاکتیکیک بوون کە ئەگەل زەوری ریاالستی و ژیاندا ناگونجین، ئەمە رەگەزیکە و بەشیکە لە وینەیی (شۆرشیکێ شیوہخواری و رووگەشی)، ئەك شۆرش و بزوتنەوئەییکی ریاالستی. جگەلەوئە تیکەلکردنی کاردانەوئە پۆلیسی دەوڵەت لەبەرەمبەر خویشاندان و زیانەکانی خویشاندەرەن بەشۆنەگشتیەکانیان وەك (ئۆتۆمبیل سوتاندن و سوتاندنی بازارەگەرەکان و ھتد...)، ئەلایەن خویندکارانەوئە بە(فاشیەتی دەوڵەتی) ئە قەلەمدرا.!! بەمەرچیک ئەو توندوتیزێ دەوڵەتێبە زیاتر پرسیاری پۆلیسی بوو ئەك پرسیکی فاشیانە! جیاکاری نەکردن و تێنەگەشتن لە جیاواری کردن لەنیوان ئەم دوو کاردانەوئەیی، خویندکارانی بەرەو وەھمی ئەوئە پاکیش کردبوو کەئەوان بەرامبەر فاشیەتی جیھانی خەبات دەکەن و ترۆپیکێ ئەو وەھمە ئە پێکھینانی (پێکخواری سوپای سور RAF) ناسراو بە (بادر- ماینهوف) خۆی جەستەیی کرد، ھەر وەك چۆن ئەئەدەبیاتیاندا گەرەلاوژەکانی ۱۹۶۸ بە سەرەتای بزوتنەوئە شەری جادە و پارتیزانی شارەکان وەسف دەکەن، بەمەرچیک ھەلومەرج و پێکھاتەیی دەوڵەت و کۆمەلگەیی ئەلمانیا ی رۆژناوا، دوور بوو ئەو جوړە

کاروانانه‌ودی که پیویستی به‌و خه‌باتی چه‌کارانه‌ی و توندوتیژی بیٚت که له پۆلیشیاو
 قیٚتنامدا هه‌بوو.

بنه‌ماکانی بزوتنه‌وه‌که له‌تیزه‌کانی ره‌خنه‌یه‌کانی یۆرگن هابرمازدا له‌به‌ر مه‌ترسی
 ته‌وبایه‌یت و فه‌وزایه‌کی پر وه‌همدا خۆی ده‌بینه‌وه. (شۆرشی ڕوکه‌ش) به‌پیی ئه‌و
 تیزانه‌ زیاتر له‌سه‌ر بنه‌مای نه‌بستراکت و موجه‌رد دامه‌زراوه ئه‌ک له‌سه‌ر زه‌وی مل
 مالا‌یه‌کی تیۆره‌بوکی‌شراو و خاوه‌ن ستراتیژی ریالستی که زه‌مانه‌تی به‌رده‌وامی
 پی‌به‌خشیت... دیاره ئه‌م تیزانه هه‌موو له‌خزمه‌ت ئه‌وه‌دا بوو که ئه‌م بزوتنه‌وه‌یه
 له‌سه‌ر هیلێ ریالستی خۆی هه‌نگاو بنیٚت. هابرماز و زۆربه‌ی فه‌یله‌سوفه‌کانی
 قوتابخانه‌ی فرانکفۆرت به‌چاوی ره‌خنه‌ی کۆمه‌لایه‌تیانه‌وه بزوتنه‌وه‌که‌یان
 هه‌له‌سه‌نگاند، راسته ئه‌مه زۆر له چه‌په‌کانی نیگه‌ران کرد، به‌لام له‌هه‌مانکاته‌شدا
 توانی بزوتنه‌وه‌که‌پاریزیت له‌ ڕۆچوون بو ئیو فه‌وزاو وه‌همی چه‌په‌کاری ته‌وبایانه.
 ده‌بیٚت ئه‌وه‌ش بلیٚن که یه‌کیکی وه‌ک هابرماز له‌سه‌ره‌تادا بزوتنه‌وه‌که‌ی له‌ژێر ناوی
 (چه‌پی فاشی) پیناسه‌ کرد، به‌لام له‌دوایدا به‌تایبه‌ت دوا‌ی ئه‌وه‌ی پۆلیسی ئه‌لمانی
 له مانگرتنیکی خویندکاران له‌درژی سه‌ردانی شای ئی‌ران (موجه‌مه‌د ره‌زا په‌له‌وی)
 خویندکارێکی زانکۆیان (بیٚنۆ ئونه‌زۆرگ Benno Ohnesorg) کوشت، و دوا‌ی
 تیژبوونه‌وه‌ی ڕووداوه‌کان هابرماز ره‌خنه‌ی له‌و پیناسه‌یی خۆی گرت و به‌هه‌له‌کاریه‌کی
 خۆی له‌قه‌له‌مدا، ئه‌مه‌ش ڕۆحی ئه‌و تیۆره ره‌خنه‌یه‌یه‌ بوو که هابرماز له بزوتنه‌وه‌که‌دا
 ده‌یویست بیخاته ڕوو له‌ پیناو زیاتر نه‌قلانیکردنی ئامانج و تاکیک و قۆمه‌کانی
 جولا‌نه‌وه‌که...

بو‌زیاتر زانیاری:

Habermas : Frank Schubert, Andreas Gohr-
 und die RAF.

Was heißt kritische :Heide Berndt -
 Theorie der Gesellschaft heute? keine
 Laudatio auf den kritischen Theoretiker
 Jürgen Habermas. .

ئىمە باسماڭ ئەدوۋ مەسەلەى گىرگىز كىرگىز، يەككىيان چەمكى ئەدوۋكان و پاڭەندىمان كىرگىز بە چوارچىۋەدەكى زەمەنى ناۋەكى و دەرەكى و جەستەيى مىژۋويى و فېكىرى ئەدوۋەيك، ۋەدەدىارەكراۋ قىسان بىكەم، پاڭەندىمان كىرگىز بە چەمكى شىۋاسە و تايىتى ئەدوۋەيك ئەدوۋەكان و گوتىمان دەشىت بىرۋاپەكى سىياسى ياۋەكو پېرەۋى فەلسەفى بېيت مۇركى ئەدوۋەيك، بۇ نەمۇنە ھابىرماز بە ئەدوۋى دوۋەمى قوتابخانى ئەفرانكفورت ئەفەلمەدەرىت، ھەرۋەھا شىك بە ۋوردى باسماڭ ئەبىزۋتەنەۋى ۱۹۶۸ كىرگىز ئەفەلمەنسا و ئەنەلمەنىادا، باسماڭ ئە فورم كىرگىز و گوتىمان كەفورمەكان ئەزۇر كىرگىز كۆمەلەيتىدا رېگەبارىك و پېچاۋپېچەكانى جەۋەرىكى نۇستۋون و گەشىتن بە ناۋەرۇك و جەۋەەر، گەشىتن بە جېھانپېنىەكان. گەر فورمەكان ۋەك شىۋە ۋەرگىز (گىشتات) ئە پىرۋەسى سايكۇلۇزى دەرپىكەردنى شتەكاندا راقەبەكىن، دەتۋانېن بېلىن، كە دەرپىكەردنى فورمەكان و شىۋەكان رېگە راستەقىنەن بۇ گەشىتن بە ناۋەرۇكى شتەكان، رېگەيەكن بۇ بېنىن و تېگەشىتن ئەبابەت و كېشەكان. ئەدەيدىكى فەلسەفى ۋەفېكىرىيەۋە دەتۋانېن گەشىتن بە جەۋەرى ھەقىقەت، بە بوۋىكى نۇستۋوى دەرپىكەنەكراۋ. بەدەيۋىكى دېكەدا فورمەكان تەغىپىر ئەو جەۋەەرە نۇستۋانەكى كەھىشتا ھۋشەندى بەرۋونى و دىارەكراۋ دەرپى پېنەكردۋە و تېپەر بوۋى بە ئەزەمنى خۇى كە ئەھەندىك كاتدا ئە (كىرگىز پەرچەكردارە تۋندۋ تېزەكاندا) خۇى بەرچەشتە دەكات، ئەزەمىنېن، ئەگەر كىرگىز ھۋشپارى و باگراۋندىكى رۇشنىپرى ھاۋتەرىب ئەگەل پىرۋەسى ئەزەمەكاندا چەند نېزىكى تېۋرى ئەگەلىدا خۇى دىرې ئەكاتەۋە، ئەۋا گەرەلاۋزەكان ئە گەل پىرسپارى ئەمى دەۋلەتېدا و بەكارھېنەنى ھۋكارەكانى ناسايشى گىشتى كۆمەنگە خامۇش دەبېتەۋە. ئەلەيكى دېكەۋە ھاۋتەرىب بوۋى بىرۋاۋ جېھانپېنى و دژە بىرۋاۋ تېزى جۇراۋجۇر، دەبېتە بەشىك ئەپىرۋەسى بەمىژۋويۋونى گەرەلاۋزەكان، گەرەلاۋزەش ئەفورمىكى دېكەدا كاردەكات، خامۇش دەبېت ۋەك كىرگىيەكى ديارو جولۋ، بەلام دەبەنە لېكەنەۋە و راقە و بىرۋاۋ دژەيەك، ئەۋەش گىرگىز ئەدوۋەيك، كەش و ھەۋاى نۇى دەھىنېتە كايەۋە، تېدا بىرۋاۋ نۇى و رېفۇرمى نۇى و كىرگىز نۇى بەرھەم دېنىت، ئەدوۋەكان دەخاتە بەرھەم پىرسپارى مىژۋويى خۇيانەۋە.

(شۇرپىكى رۋوكەش) ياخۇد (شىۋە شۇرپ) بەسۋود ۋەرگىز ئە تېزەكانى ھابىرماڭ دەرپىت بىرگىت بەتەۋەرىيەكى كراۋە و زۇر تېزى رەخەگراۋە ھەلېگىرگىت، دەشىت پېناسە و خۇپېناسە دېكە ھەلېگىرگىت، ۋەك مېتۋدىكى شېكارى زۇر ديارەدى گىرگى كۆمەلگەى كوردى و جولانەۋەكانى بېخەينە بەر تېرۋزە تېشىكى راقە و گىفتوگۇ. مېن پېنۋاپە، (بېگومان بەسۋود ۋەرگىز ئە ھابىرماڭ)، كە شۇرپى رۋوكەش ئەۋ شۇرپى و ئەدوۋەكان و گەرەلاۋزەكانىيان...

شۆرشچكە و جولانەوانەن كە تەنھا لە فۆرمدا دەسورپنەو و ناگەنە هەقیەقەت و جەوهەری مەسەلەكان. یاخود ئەو شۆرشانەن كە فۆرمەكان دەگۆرن، شیوەیهك لە دەسەلات دەگۆرن بە دەسەلاتیكی دیکە، بەلام هیچ گۆرانیكی ناوەکی و جەوهەری روونادات، یاخود دەتوانریت ئاوەهاش لە پرۆسەى ریفۆرمەكان تیئگەین، كە ئیترە و ئەوى گروپە و كۆتله حیزبیهكان بانگەشەى بۆ دەكەن، گەر نەتوانن گۆرانی جەوهەری بە نە نجام بگەیهنن، ئەوا جگە لە دووبارە دا بەشكردنەوى دەسەلات نەبێت هیچی دیکە نابێت. بەدیویكی دیکەدا دەتوانم بڵیم كە فۆرمەكان لەم بارانەى باسم لیوێكردن ناگەنە ئاستی (فۆرمیكى بالا) كە تیندا بیروراكەن چەكەر بگەن و پێیگەن و جیهانبینیەكان ببە تیزی سیاسى و فیکرى و كۆمەلایەتى. بەپێچەوانەى ئەمەو كاتیك فۆرمەكان دەبنە كۆلتورێك بۆ سیاسەت و بزواتەكان، ئەوا جیهانبینیەكان و پێناسەكان ئاشكراتر و رووتتر داواكارى و ئامانج و تاكیکەكانیان دیارى دەكەن.

شۆرشێكى رووكەش دەكریت وەك تێكەڵكردنێكى نیوان (سۆمبول و واقع) و خەیاڵ و جیهان پێناسە بكریت، ئەوەشى لەنیو وەهەمەكانى ئەم شۆرشە رووكەشانەدا هەلەدەسورپن، ئەو شۆرشگێڕانەن كە بە (شۆرشگێڕى رۆمانسى) ناویان دەبەم. پێمووایە هەموو یەكێك لە ئێمە لەقوناغێكى تەمەنیدا (شۆرشگێڕێكى رۆمانسى) بوو، بەلام ئەمە قوناغێكى سەرسامبوونە و قوناغى داهااتوو دەبێت (قوناغى خوێندنەو) بێت، قوناغى تێگەیشتن و جیهانبینی و رەخنەى زانستى بێت. ئەوى تێكەڵكردنى نیوان سۆمبول و واقع بوو ئەكۆمەلگەى ئێمەدا، بەشێكى زۆرى سالانى جەشتاكان و هەشتاكان و ئاوەكو نەو دەهەكانى ئێمەى داگیركردبوو، دیارە حزبى كوردى ئاوەكو پرۆپاگەندەكانى ئەمروى هەلئێژاردن، لەكاتى پێویستیدا ئەو فێگورە (شۆرشگێڕى رۆمانسى) یە وەشاگادینیئەو و كارى لەسەر دەكات، بێنیمان چون حزبى كوردى (لێژەرە حەماسیەكان) لەوسەرى دنیاو بەنگهێشت دەكات بۆ ئەوى لەكاتى هەلئێژاردندا ئەو فێگورە (شۆرشگێڕە رۆمانسیە) زیندوو بگەنەو، ئەوى گوییى لەو تێكستە حەماسیە بووایە هەستى دەكرد كە شەرێك هەلگیرساو و و ئالای سەرکەوتن بەسەر هەموو پانتایى جوگرافیای زەوى دۆژمندا هەلكراو، بەلام لەواقیعدا گەرانهوى سەردەمى پێشمەرگە یەكە، كە دەمێك لەمۆزەخانەكانى بیروكراتیەت و گەندەلێدا لەبیركراون. دەكریت بڵین داينەمۆى پابەستبوونى جەماوەر بە دەسەلاتى كوردیەو، بەشێكى زۆرى دەگەڕێتەو بۆ جولانەنەو ئەو هیزە سۆمبولیە خەیاڵیەیه كە لەنەستى ئێمەدا درێژبوونەوى هەیه. ئیدی تەوقەیهكى جۆرج بۆش و گۆتەیهكى دەربارەى كورد وەك بریارێك تەفسیر دەكریت نەك وەك موحامەد یەكە دبلۆماسى، دەرکەوتنى سەرکردەیهك لەسەر جادەى كۆشكى سپى و قسەكردنى لەبەردەم كۆشكى سپى بۆتەنھا یەك كامپیرای تەلفیزۇنىكى لوكاى حزبى، دەبیتە خۇراكى میدیا و ئاوەكو ئیستاش لە پرۆپاگەندەى لیستى دووحزبە دەسەلاتدارەكەى كوردستاندا زیندوو كوردنەوى ئەو (شۆرشگێڕە

رۆمانسیه) بۆلۈكى سېنتراى دەپىيىت. بەلەم دەپىت ئەۋەش بىلېن سىياسەتى تەنھا جۇلانەۋەى ئەۋ (رۆمانسىيە تە شۇرگىرانەىيە) و وىنە خەۋازىيە، وورده وورده لەبەرەدم واقىقى تالى تەپىرانى دىيەۋكراسى و نەخەدەلەتى كۆمەلەيتى و گەندەلى سەرەنسەرى ئىدارەدا، رەۋنەقى خۇى وندەكتە.

تیکه لگردنی نیوان (سومبول و ژیان) و (خهون و ژیان) دهگه زینکی بنچینه یی
پیکهاته یی بیرکده دهوی (شورشگری رومانی) یی ، بهداخه ده شورشی نیمه به شیکه
زوری له خوخله یه ده سوروده ته میکا نیوزمی کارکردن نه ونددی له بهر (جوش و خروش
شورشگری) بووه ، نه وندده به بهر به نه کانی سترانیتری دوورودریژ و بهرنامه یی
کوهه لایه یی نه بووه ، ددوانه بنیم نیستایا تهماردی لهو شورشگریه رومانیسمانه
که دنیای سومبول و دنیای واقعی و ریاستی تیکه ل دهگه ، تاوه کو نیستایا له کوئتوری
جه یی دنیادا ماره ته وه .

[illegible]

ژورانبازیه‌کانی، دنیا له پیش وینه و سۆمبۆله‌کانه‌وه بیهیئت. نه‌وه‌ی نه‌مڕۆ سه‌رنجیکی دوا هه‌لبژاردنی نه‌لمانیا بدات، ده‌یهیئت که (چه‌پی نه‌لمانی) به‌به‌شداریکردنی له‌هه‌لبژاردندا و سه‌رکه‌وتنی و به‌ده‌سته‌یهانی چه‌نده‌ها کورسی له‌په‌رته‌ماندا، نمونه‌یه‌کی دیکه‌ی چه‌پن به‌جیاواز له‌و فۆرمه‌ ته‌وبواوه‌ی که‌هه‌یه‌وو ئیستاش له‌دوا کۆنفرانسیاندا هه‌وێی بیه‌ناکردنه‌وه‌ی کلێشه‌یه‌کی کۆمه‌لایه‌تی و سیاسین بۆ چه‌پ که‌له‌گه‌ل رۆحی سه‌رده‌مدا بگۆنجیئت. له‌گه‌ل یاسای باج و یاری هه‌لبژاردن و ده‌ستوردا که‌مه‌ی خۆی بکات. چیدی نه‌م چه‌په (وینه‌خواز / قه‌رتوێل) نیه به‌قه‌ده‌ هینه‌دی خودیکی بیه‌رکه‌روه‌یه له‌جه‌هان.

هه‌روه‌ها له‌نیۆ ریزی ئیسلامیه‌کاندا نه‌و (موجاهیده رۆمانسیانه) ده‌یهیئن ، که‌ده‌یه‌انه‌وێت دنیای پۆست مۆدێرن به‌حوکمی کلاشینکۆف و جیهادی ته‌قلیدی به‌یه‌نته‌ ژێر کۆنترۆله‌وه، ئیدی شه‌رواتی نه‌فقانی و ریشی درێژ و حیجابی فۆنده‌مێنتال و خواستنی وینه‌کانی نه‌فغانستان، ستایل و وینه‌زه‌دی و وینه‌خوازی نه‌و گروپانه‌ن... به‌م شێوه‌یه ژیان له‌نیۆ وینه‌کاندا، له‌نیۆ سۆمبۆله‌کاندا و ده‌رنه‌چوون له‌بازنه‌ی نه‌و سۆمبۆلانه، نه‌و (کاراکته‌ره قه‌رتوێله یارکاره‌یه) که هه‌برماز له‌بزوتنه‌وه‌ی ۱۹۶۸ دا باسی لێوه کردووه.

مانه‌وه له‌نیۆ فۆرمدا و قه‌تیس بوون له‌نیۆ فۆرمیکی تاییه‌تدا و کاراکته‌ری وینه‌خوازی و شوێشگێری رۆمانسیانه ، نه‌و مه‌ترسیانه‌ن که گه‌ره‌لاوژه کان له‌یه‌ک فۆرمدا قه‌تیسده‌کات و به‌کوژانه‌وه‌ی گه‌ره‌لاوژه‌کان، ته‌مه‌نیان کۆتایی پێدێت. نه‌م مه‌ترسیانه ده‌شێت هه‌میشه له‌به‌رچاویگه‌ریته‌ له‌کاتی پێکهاتنی (گروپه‌ی فشار) یاخود (خوێشاندا) یاوه‌کو (په‌رته‌مانه‌کانی سه‌رجاده). به‌مانایه‌کی دیکه که‌وته‌نه نیۆ نه‌و چالانه‌وه، ته‌مه‌ن کۆرتکردنی نه‌و بزواتانه‌یه و ده‌یخاته نیۆ کۆلانیکی ته‌سه‌کوه که به‌رازیکردنیکی نیوه‌چلی یاخود به‌ به‌رپه‌رچدانه‌وه‌یه‌کی ده‌زگاکانی پۆلیسی ده‌وله‌تی کۆتایی پێدێت. به‌شیوه‌یه‌کی دیکه بلیم ده‌رچوون له‌ فۆرمی نا‌ره‌زایی و گه‌ره‌لاوژه و خوێشاندا بۆ نیۆ فۆرمیکی دیکه که جه‌وه‌ره‌ ئامیژ بیت، رده‌نگدانه‌وه‌ی جه‌وه‌ه‌ریکی تاییه‌ت و جیهانبینی بیت و به‌رنامه‌ریژ بیت، نه‌وا گه‌ره‌لاوژه‌کان ده‌بنه‌ پێچی میژوویی نه‌وه‌کان و سه‌رده‌تای له‌فکردنی هه‌موو پرسینه‌ مۆراسی و زمانه‌وانی و نه‌خلاقیه‌کانی کۆمه‌لگه‌یه و پێکهینه‌ری که‌ش و هه‌وایه‌کی نوێیه بۆ مۆدێرنیزه‌کردن و دیموکراسیزه‌کردنی کۆمه‌لگه.

له‌ (شوێشی رۆکه‌شدا) هه‌موو کرده‌کان له‌ بازنه‌ی فۆرم و رۆبه‌ری دیارده‌کاندا ده‌وستیه‌نه‌وه، هه‌موو هه‌ولده‌کانیش گیرسانه‌وه‌یه‌که به‌ رۆبه‌ری واقه‌یکی هه‌بوو ، که‌شوێش یاوه‌کو خوێشاندا و یاوه‌کو بزوتنه‌وه‌که له‌جه‌وه‌ه‌ردا گۆرانی به‌سه‌ردا نه‌هیناوه. نمونه‌ی نه‌زمونی کوردی له‌گه‌ل به‌عسیزم و کۆلتوری به‌عسدا نمونه‌یه‌کی زیندووه، قه‌یرانی نیوان هاوکیشه‌ی شوێشی کوردی و کۆلتوری به‌عس هیشتا بابته‌تیکی

نه‌وه‌کان و گه‌ره‌لاوژه‌کانیان..

ئىستانكئىيە، بابەتى چەندەھا ئىكۆلئىنەو و تىزى رەخندىي بەپىزە ، ئەوۋى سەيرى
 واقىيى كوردى ئىستانكى بىكات و خويندەوۋىيەكى ووردى ھەبىت بۇ كۆلتورى بەعس ،
 دوورى ئەو قەيرانەى بۇ ئاشكرا دەبىت كەلەننىۋان شۆرش و بەعسىزما درىژ بوونەوۋى
 ھەيە . (شۆرشى رووكەشى) كوردى نەيتوانىوۋە كۆلتورى بەعس لە ژيانى رۆژانە و
 موماردەسى ئىدارىدا رېشەكئىش بىكات ، نەك ھەر ئەوۋە بەلكو خۇي بەشەرمىنەوۋە درىژ
 بوونەوۋى ئەو كۆلتورەيە ..

ئاوردانەوۋىيەك لە مانگرتنەكانى ۱۹۸۲ ى خويندەكارانى زانكۆ و قوتابيانى
 ئامادەيى وناوۋەندىەكان* ، ئەزمونىكى تاييە تەمان بېشكەشەكات لەمەر بەريەكەوتنى
 نىۋان خەون و واقىع ، ياخود سۆمبۆل و ژيان، لەننىۋان ئەم دووانەيىيەدا ، چەندەھا
 فيگورى (شۆرشگىرى رۆمانسى) بەرھەسەتەن و لەھەمانكاتىشدا لەنىۋ زىندانەكاندا
 وندەبوون و ئەناوۋەبران.. لەھەشتاودوۋدا، بەريزان، سوستىمى خويندەن
 لەعەرەبىيەكردنەوۋە بىگەرە تاوۋەكو بەزۆركردنە بە (تەلەيە و قتوۋە و جەيش شەعسى) و
 مەشقى سەربازى و سەرەتەنكىيى حزبىيە بەعسىيەكان بۇ نىۋ قوتابخانە و ئامادەيىەكان
 و تۆقاندەن و چالاکردنى (ئىتجاد تەلەيە) و بەبەعسىيەكان، ئەو ھاكتەرەنە بوون
 كەلەپشت ئەو مانگرتنەكانەوۋە وەستابوون، لەپىكىدا لەسەرەنەسەرى كوردستاندا
 مانگرتنەكان پەرەيان سەند و ئىدى سەرەتەنە كورسى پۆلەكان و تەختەرەش دەشكېنراو
 پەنجەرە ھارەى ئىدەھات ، پاشان وىنەى سەدام دا دىگىراو ھەموۋان راماندەكردە
 سەرچادە و ھاوارمان دەكرد (بروخى بەعسى فاشى ، بەخۇي و تۆلە و جاشى) و
 (جىتان دەوۋىت كوردەكان .. ئازادى بۇ كوردستان و تۆپ تۆپ تەيارە .. دەرمان ناكات لەم
 شارە) ئەمە و چەندەھا دروشمى قەبەى دىكە، كەزۆرەيى بۇنىيەى قوتابى نادىار و
 ناتەبابوون، ئىمە لەشارى خۇمان بووین و تۆپىشيان نەنابوۋ پىمانەوۋە، نەماندەزەنى
 فاشىيەت چىيە و رقىشمان لەجاش بوۋا، ئىدى لەنىۋ ئەو ھەموۋ نادىارەدا ،
 لەھەستەكردەنىكەوۋە بەچەوسانەوۋە ھەلەدەزەيىنە سەرچادەكان، تۆپەلەيەك بووین لە
 تۆرە بوون ئەك تەنھا لە بەعس، لەراستىدا ئىمە نەماندەزەنى چىماندەوۋىت، نەك ھەر
 ئىمە لەو زەمەنەدا نەماندەزەنى، بەلكو سەرکەردايەتى شۆرشى كوردىش بەتەواوۋەتى
 نەياندەزەنى چى دەوۋىت ،(سەيرى بەشى دوۋەھى بىرەوۋەريەكانى نەوشىران موستەفا
 بىكە لەمەر گىفتوگۆي نىۋان حەكومەتى سەدام و شۆرش) . بەھەر حال ئىمە لەنىۋ
 كۆمەللىك وىنەى خوازراۋى دەرەوۋى ژيانى خۇمانەوۋە ھەلەدەسوراپىن و ئەوۋى كە ئىمەى
 ھاندەدا ئەو بىژەرە حەماسىيانە بوون لە شاخەوۋە ھاوارىيان دەرکەرد، لەلەيەكى دىكەوۋە

ئەم مانگرتنانه ھېزىكى چە پىندراۋى سېكسوالىيەنەش ھانىدەدا، خۆشتىن كاپىتالىش ئەم مانگرتنە خويناويا ئەم تىكەنبوونەدى كۆر و كچانە بوو، كەمانگرتن بوو شايەكى خويناوى و دەرچوون ئە نەرىتە چە پىندراۋەكانى كۆمەنگە، ھەروەھا خۇى ئەخۇيدا دەرچوون بوو ئە كەش ۋەھۋاى خنكىنەرى سۈستىمى پەرورەدە و مامۇستا تەقلىدى و چاكەت كۆنەكانى موعزە و نەسىجەت !! ، ئەھەمانكاتىشدا ھەستكردن بەچەوساندەنەو و زۆلمى بەعس ئەم نىشانەيە بوو كەدەبوۋايە بېيىكىن ، زۆرى نەدەخايەند بەخوينەرزان و گرتن و تەقە و ھەرا و راكەراكە كۆتايى پىدەھات... ئە ۱۹۸۲ دا ئىمەى قوتابىيان ھەموۋان پەست بوۋىن ئە سۈستىمى پەرورەدە، پەست بوۋىن ئەھەزارى ، پەست بوۋىن ئە چەپاندن و نەرىتەكان، پەست بوۋىن ئە بى كەرەبائى و بى ئاۋىي...ھتە، بەلام ئەمانە ھەموۋى ئەمىكانزىمى بەرگىرى دىرۋى داگىرگەرى بەعسىدا خۇى گەرمۇئەكەردبوۋە ، بەعس ئەم ەلاگە جەلە بوو كە پەستىيە كۆمەلەيتى و سېكسوالىيەكانى خۇمان پىدەھەندەۋاسى، كەسمان باسما ئەم نەدەكرد كە قوتابخانەكانمان ەلادىنە شكاۋى تىدا نىيە، ئاۋدەستەكان تەۋەكو رادەى بۆگەنى پىس بوۋى، تىكەنبوۋىنى ئىۋان كىزان و كوران قەغەبوۋ، پەرگەرى، خوينەن و سۈستىمى نەمە دابەشكردن و ئاۋتورىتېتى (دەسلەتگەرى) مامۇستا گەيشتبوۋە ئاستىكى دىكتاتورى ترسناك، زەلەلىدان و شەق ھاۋىشتن و تېپەلدان و دەرگەردن ئە قوتابخانە پىشەى ئەم مامۇستايەنەش بوۋىن كە خۇيان ئەھەموۋان زىاتەر بەكوردەپەرورە تىدەگەيشت، سەير ئەمەدەبوۋ جەھەنەم ئەسەر ئەپى دەستمان بوو ، كەچى ئىمە ئەدەرەۋى قوتابخانەدا بەردەمان تىدەگرت.

ئەمە سەرەرەى ئەۋەى وىنەخەيئەلخۋازىيەكانى كە ئىزگەكان دەيانەخىش بەئىمە، وىنەى قارەمان و پالەۋانى نىشتەمان و شىرەكۆر و ھەئۇكان و نەرەكانىان ، ئەمانە ھەموۋى (كاراكتەرىكى فېرتۋىلى يارگەرى)، بەتەعبىرى ھابىرماز ، پىدەبەخىش. ئىدى جادەكانمان لىدەبوۋە بەرەكانى شەر و پىكدادان ، ئىمەى شۆرشگىرى رۇمانسى شەرمان بۇ كوردايەتتەك دەكرد كەنەماندەزانى چىيە و چۆنە و بەتەۋاۋەتېش نەماندەزانى چىماندەۋىت. ديارە ئەم مانگرتنە (رۈكەشىانە) تەنھا بە مانگرتن مانەۋە و ئەۋانەشە كارىگەريان ھەبوۋىت بۇ سەر دەسلەت بەعس، بەلام كارىگەرىيەكى كورت و كەمخايەن و بى پاشماۋەى قول بوو.

تەۋاكەردى ئەم ئەزمونە ئە ۱۹۸۴ دا بوو، كەخوينەكارانى زانكۆ سەلاھەدىن بىرپارپاندا ئەدۇرى بە(جەيشى شەعبى) كردن و مىلېتارىزەكردنى ژيانى زانكۆ مان بگرن، ئەۋان وىنەى شۆرشىكى راستەقىنە و خاۋەن ستراتېژىيان ئە ھەردا بوو، وىنەيەك بۇ شۆرش كەتەنھا ئە نەدەبىياتى نوسراۋى كونتورى سىياسى ئەم زەمەنە و كەش و ھەۋاى ئەم سەردەمەدا ئەزۇر شوۋىنى دىيادا بوۋى ھەبوۋ ، بەلام ئەلەى ئىمە تىكەنەيەكى سەيرى ئايدۇلۇزى و سىياسى بوو، ئەسەر زەۋى واقىيەش فاكتەرى خىل و

ته حالوفاتی ناوچه که له پشت هه موو هیزه کانه وه یاریان به قهدهری شۆرش دهکرد ، شۆرشیکی قهدهری بوو وەك له وهی نیرادره گه ریانه بیت . به لام نهو هاوکی شهیه له هزری خویندکاراندا نه بوو ، خویندنه وهیه که نه بوو ، به قهده هیندهی (وینه بهی کی قرتویلی) که (کاراکته ریکی فانتازی نامیزی یاریکار) ی پینده به خشین ، نهو بازنه ی شیوه بیرکردنه وهیه که ده ، خویندکارانی زانکو بریاریاندا به شداری تاقیکردنه وهکانی کوتایی سال نه کن . دیاره ده بیت نه وهش بلین ، که له نیو پیزهکانی خویندکارانی نهو زمه نه ده ها هوشیاریه کی بالا بوونی هه بوو ، به لام به شیکی زوری خویندکاران لهو (رۆمانسیه شۆرشگیرانه) بوون ، که ته نه ها له فۆرمیکی هه ژه پیدا (حه ماس) قه تیس بوون بوون ، تاکه تیز که بالا ده ست بوو ، تیزی ئیدولۆژی مارکسی لینینه تیکی دوگمای بوو ، پابه ست بوو بهو نه ده بیاته ی که له لایه که وه (کۆمه لهی ره نجده رانی کوردستان) و له لایه کی دیکه وه (حزبی شیوعی ئیراقی) به ره می هینابوو ، نه مانه ش نهو تیکستانه بوون له توویرانی ماتریالزمی دیاله کتیک و زۆرانبازی چینه کان و نه ئقه رۆشنیری ئیدولۆژی به کانی نیو حزب نه بیت ، هه چی دیکه نه بوو . له ژیر کاریگه ری نهو وینانه مانگرتنه کان به ریوه ده چوو . خویندکاران به هه ردوو جوړه که یه وه ، (شۆرشگیره رۆمانسیه کان) که له مارکسیسته کان پیک هاتبوون و جوړی دووه م (وینه خوارهکانی پینشه مرگه و جهنگاوه ری پارتیزان) که نه وانه پیکهاتبوون وینهکانی قاره مانیتی . زال بوون به سه ریاند ، زور زوو تووشی نوشستی و شۆکی گه وره هاتن ، کاتی که نوینه رکانیان چوون بو (سورداش) و زور به ناسانی پینانگوتن : نیمه نیستا له گه ل حکومه تدا له دانوستانداین و بچن جهیش شه عیبه که تان بکه ن . نه م ره تکردنه وهیه نهو وینانه ی به ته واهوتی شیواند که مانگرتنه کان خویان له سه ر بینا کردبوو .

خراپترین موسیبه ت بو (شۆرشگیری رۆمانسی) ، شکاندنی نهو بالاخانه شوشه ییه که (وینه و سۆمبۆله کان) له کۆنه ست ، یاوه کو له نه ستی تاکه که سیدا بینای کردوو . ئیدی نه م مانگرتنه به خامۆش بوونه وهیه کی ئیجگاری کوتایی پیهات ، له دوا ی نه وه ئیدی تاوه کو سه رده می دوا ی راپه رین مانگرتنی ناوه ها رووینه دایه وه ...

دیاره نه ک تاوه کو نیستا خویندنه وهی سۆسیۆلۆژی و فیکری بو نهو دیاره کۆمه لایه تی و سیاسیه نه کراوه . به لکو ته نانه ت له نیو نه ده بیاتی حزبییدا خویندنه وهی سیاسی بو نه کراوه . من پیموایه نه م مانگرتنه له بووی کولتوری سیاسیه وه ، فۆرمیکی ره تکردنه وهی به عس بوون له گه رانیدا به دوا ی میتۆدیکی دیکه ی به رگریدا ، به جیا له شه ری چه کداری !! ، گه ر هاتبا نهو مانگرتنه خاوه نی تیۆره و تیزی خویان بوونایه ، نه و دهیتوانی رووبه ریکی فراونی بگریته خو و ته نه ها له نیو توویری قوتابیاندا سو ری نه ده خوارد و ناوه اش به ناسانی له لایه ن حزبی کوردیه وه کۆنترۆل نه ده کرا . نه م جهگه له وهی میتۆدیکی دیکه ی داده هینا که تاوه کو نهو زمه نه به کورد نامۆ بوون ، نه ویش میتۆدی ئیفلیجکردنی ژیا نی حکومی بیروکرات و دیکتاتور

بوو، له‌رېگه‌ی خوپيشاندان و دوكان داخستن، كه‌نهمه‌ش شان به‌شانی مانگرتنه‌كاني هه‌شتاو دوو بۇ پښتگيرى له قوتابيان وخويندكاران كاسبكاران نه‌نجامياند، نه‌مه نه‌زمونيكي گرنگ بوو له‌دووركه‌وتنه‌وه‌ي ميتودي شه‌ري چه‌كداران و داهيناني ميتودي شه‌ريكي ديكه بوو كه تيدا چه‌ك رولې گرنكي گه‌وره‌ي نه‌ده‌بيني، نه‌مه‌ش ترسيكي گه‌وره بوو له‌ليسه‌ندنه‌وه‌ي سه‌ركردايه‌تي له‌جه‌نگاوهران و سه‌كردايه‌تي ته‌قليدي، به‌مانايه‌كي ديكه، له‌ده‌ستداني كوونترول بوو له‌گوږه‌پاڼيكدا زياتر فيكرى سياسى رولې خوى تيدا ده‌بيني نه‌ك ته‌حالفاتي خيله‌كي. خه‌م ساردى ياخود تينه‌گه‌يشتن ياوه‌كو ده‌ست نه‌نقه‌ستى بوو؟! مانگرتنه‌كاني خويندكاراني به‌ره‌و توله رېگا پينچاوپينچه‌كاني شاخ برده‌وه، نه‌و توله‌رېگايانه‌ي رېگر بوون له‌به‌رده‌م كونتورى (شار) و (به‌شاربوون) و له‌به‌رامبه‌ريدا (هيژى خيل) زياتر بالاده‌ست كرد، كونتورى خيليشى تاوه‌كو روژى نه‌مرو دريژ كرده‌وه. له‌روويه‌كي ديكه‌وه، نه‌م نه‌زمونه يه‌كه‌مين درز بوو له‌نيوان شوږشگيره‌كاني شاخ و خويندكاراني زانكوډا، له‌نيوان ويينه‌خواراوه‌كان و دم و چاوى راسته‌قينه‌ي شوږش، له‌نيوان رهمز و دنياى ربالدا، له‌نيوان روځمانسيه‌تي شوږشگيرى و شوږش خويلا، كه‌پري بوو له‌ته‌حالفات له‌گه‌ل ده‌زگا نه‌منى و عه‌سكه‌ريه‌كاني دراوسى و ناوچه‌كه. نه‌وهاوكيشه‌يه‌ه خه‌ونه‌كاني نه‌وه‌يه‌كي خه‌وبينه‌ري شوږشگيرى تيگشكاند، نيدى له‌و برژه‌وه به‌دوا هيچ مانگرتنيك روپينه‌دا تاوه‌كو ميژووى تازه‌ي نه‌م چه‌ند ساله‌ي دوايى. نه‌م درزه دريژه‌ي ميژووى هه‌يوو تاوه‌كو له‌زمه‌نه‌نيكي ديكه‌دا، خويندكاراني نه‌وه‌يه‌كي ديكه به‌رامبه‌ر شوږش بوونه‌وه، به‌لام نه‌مجاره چيدى شوږشگيره‌كان پيشمه‌رگه نه‌مابوون، به‌لكو كومه‌ليك بيروكرات بوون له‌وديوو بيروكانيانه‌وه و له‌نيو نوټومبيله‌كه‌شخه و كوڅكه‌كانيانه‌وه ده‌ماره زيندووه‌كاني كومه‌لگه‌يان كونترول كرده‌وو. نه‌مه جگه‌له‌وه‌ي هه‌نديكيشيان له‌نيو چيروكه‌ دريووه‌كاني شه‌ري ناوخو و ده‌ركه‌وتنى هاليله‌كانياندا ناشكرا بوون، هه‌نديكيشيان بوون به‌نه‌ستيره‌گه‌شه‌ي گه‌نده‌لى نيدارى. جاريكي ديكه خويندكاراني زانكو هاتنه‌وه به‌رده‌م ده‌سه‌لات و نه‌و درزه ديريئه جاريكي ديكه ده‌سه‌لاتى شوږش و خويندكاراني ليكتر دوورده‌خسته‌وه... نه‌م درزه به‌پيواريه‌وه دريژ بووه، تاوه‌كو نه‌وكاته‌ي خويندكاراني زانكو سليمانى له‌درزى زانكو ناينده مانيان گرت و زانكوكه‌يان خسته‌به‌ر پرسیارى قورسى ناوه‌ها كه به‌داخستنى كوتايى پيه‌ات. به‌لام به‌داخه‌وه له‌ده‌رگاي پشته‌وه‌ي زانكو سليمانيه‌وه خويندكاراني ناينده كرانه‌وه ژوورده‌وه، نيدى نه‌م مانگرتنه به‌راى من له‌گه‌ل گرنكي ميژوويى خوى و نوينه‌رايه‌تي نه‌وه‌يه‌كي نوئ، ده‌توانم به‌ (مانگرتنيكي رووكه‌ش) پيناسه‌ي بكه‌م، فاكته‌ري گورپن تيدا له‌سه‌ر ناستى سفر بوو، نه‌وه‌ي گورپانكارى تيداكر ته‌نھا گورپان بوو له‌فوزم و شيوه‌دا، هيچ گورپانيكي جوه‌ه‌ري روپينه‌دا، ديووى دووه‌ميشى فاكته‌ري (سوبيكتيف / زاتى / خودگه‌رايى) هوشمه‌ندى خويندكاران بوو، كه هوشمه‌نديه‌كي رووكه‌شى بوو، تويزائيك بوو له‌مامه‌له‌ي

سیاسیانه ئەك جیهانبینیهك و دنیابینیهكی دیکه بۆ زانکۆ و کۆمەنگە و ژیان. ئەوان باسیان لە داخستنی زانکۆیەکی ئەهلی دەکرد و بازیان بەسەر ئەو هەموو گەندەڵیە دێدا کە زانکۆکانی سلیمانی و هەولێر پێوی دەناینین، هەر لە پڕۆگرامی خوێندەوێ بیگرە تاوەکو مومارەسە توندوتیژی نێداری و هەره‌شه‌ لەخوێندکار، تاوەکو دەرگاتە لوتزەنینی راستەوخۆی حزبی کوردی لە ژێانی زانکۆیی، ئەمە سەرەرای ئەم هەموو قەبۆل خاسە کە لە کۆلتوری بەعسەو بە خەستی پێدەکراو، تاوەکو ئەو هەموو ماجستێرو دکتۆرایە کە جەنگاوەران و هێران گرتبوو!! ئەمانە هەمووی فۆرمولە ئەکراو، هەژەبێهەک بوو (حەماس)، تۆرەبوونیەک بوو، زۆر زوو بەچەند رازیکردنێکی بچووک دامرکایەو. سەیر لەو هەدایە تاوەکو ئەمڕۆ هیچ یەکێک لەو دیاردە جەوهەریانە چارەسەر نەکراو، لەگەڵ ئەوێ بەردەوام بۆلە بۆلە هەیە!! ئەک رەخنە گەر رەخنەش هەبێت، ئەوا رەخنە کورت و رەستە کورتی دابەشبوو بەسەر چاک و خراپ و رەش و سپی، ئەک رەخنە شیکاری و دۆکۆمینتاتیسیۆن و ئەرشیفکردنی گەندەلی واقعی ترسناکی نیو زانکۆ، کە دەکرێت بەناو و لیستی ئەوانە بەساختە وەرگیراون و ئەوانە تەنها لە تاقیکردنەوەکاندا پێیدا دەبن و ئەوانەشی حزب بۆ وەرگرتنی بڕوانامە دەیانرێت و دەیانکات بە زانکۆدا بە ئەنجام بگەیەنرێت، یاخود ئەو هەموو مائێپرە بە لاشە هەیە چوار مائێپرە خۆکردمان نەبینی پشتگیری پڕۆسە ئەرشیف بکات، خوێندکاران تەنها بۆ ئەیان دیت تاوەکو ئەمڕۆ دوا چالاکیش بێگەرێت بوو لە هاتوچۆکۆدنی ئۆتۆمبیل، وەک نازەزایی لەمەر باری بە شەناوخوێهەکان! ئیدی بەم شێوە پێچەر و نائۆرگانیزە، تەنها گەرەڵاوەیە کە خۆی دووبارە دەرکاتەو و تەنها لە یەک فۆرمی تاییبەتدا دەمییتەو، کە دەتوانم بلیم میشتولە یەک نافرینیت لە شوینی خۆی.

بە داخەو مەترسی ئەو هەیە کە فۆرمەکانی گەرەڵاوە بێ بەمۆرکی چالاکیهەکانی ئەوێ نوێی کوردی و خوێندکارو رۆشنیری لای کوردی. ئەمە مەترسیهە کە لە بەردەم ئەوێ نوێدا خۆی قوتدەکاتەو، بە شێوەیە کە ژیان تەنها لە نیو فۆرمەکاندا قەتیس بخوات و ئەو یەک دامالیت لە جەوهەری سیاسی و پرسی بونگەرای خۆی. ئەمڕۆ شۆرشگیرەکان بوون بە بیروکراتە حکومیەکان و خوێندکارانی ئەوێ نوێش دینە سەرچادە و شەقامەکان و دژی گەندەلی دەستتەو... ئەنیوان ئەم دوو میژوووە بیست ساڵ هەیە، مەبەستم ئەو یە کە مانگرتنی خوێندکاران لە کوردستاندا میژووویەکی دوورو درێژ و نائۆرگانیزە هەیە، بێ میژوو نیه و کاری مائەورکە نیه. وەک هەندیک لێسراوانی حکومی پێناسەیان کردبوو، بە لکو لەگەڵ هەموو کەلنەکانیدا نابیت ئەو لە بیرکەین، کە لە نیوان شۆرشگیرەکانی دینی و بیروکراتە حکومیەکانی ئەمڕۆ و خوێندکاراندا، میژووویەکی گەورە (بە دگومانی) لە نیوانیاندا درێژ دەبیتهو، لە بەر ئەو خەمی دەسەلاتی لۆکالی کوردی هەمیشە پیاوانکردنی ئەو کایە بوو بە چیرۆک و

دەستكرده و بەرھەمھێنراوی ژيانى تازەى سەرمايەداريە. مەزھەكان پابەست بە
 پەڕدۆختەكانى كۆمپانیاكان. كۆمپانیاكانیش زیاتر لەریگەى سەرنجراكێشى و
 ریگەناسانى بۆ كەین خەلكى وابەستەى ئەو شت و مەكانە دەكەن. چێژ زیاتر لە كەین
 و زیاتر كەین و زیاتر بە دەستەینانى شت و مەكانە خۆى دەبینییەتەو، پەڕدۆختەى نێوان
 مەزھەكان و مەزھەكانى زیاتر ئەبەستراك و دوور و بێ مانا و ڕووكەش دەبێت. مەزھەكان
 سۆستیمى كاپیتالیستیدا ئەوەندە وابەستەى شت و مەكانە، بە جۆریك كە ناتوانیت ژيان
 بە بێ شت و مەكانە مەزھەكان، دیارە بە شێكى زۆرى ئەو شت و مەكانە زیادەن و پێویست
 نین، بە قەد ئەوەندەى مەست بوونە بە كەین كە من لێردا بە (خومارى گەندەخۆرى)
 ناوى دەبەم، مەبەستیشم ئەگەندەخۆرى، كەینى شت مەكێكە كە زیاتر دەچیتە قەلبى
 كەمالیات و ئۆكسۆسەو، بۆنەنە ئەوانەى مەبایل لە هەموو كاتێكدا پێویست نەبێت،
 مەبایل بۆ بەكێكە كارێكى گەرنكى هەبە و دەشیت قەسەى كورت و چەرى پێ بەكەیت، گەر
 مەزھەشیبێت دەبێت بزانیت كە هۆشەندێك هەبە بۆ بەكارھێنانى مەبایل، بەمانای
 رەستەى كورت و چەرى و بەكارھێنانى ئەكاتى پێویستدا، نایا هەموو كەس ئەو
 دەكات؟! بێگومان نەخێر، یاخود گەرنكى ئەو یە تەلفۆنى پێ بەكەیت و نیدی پێویست
 ناكات ئەگەر هەر مۆدیلیكى تازەدا خوێنا و كە ئەگەر ئەو ئەو خومارمان بكات كە هەر
 دەبێت ئەو مۆدیلە تازەى بە دەست بەین. ئەمە نمونەى بەكێ بچوكى (خومارى
 گەندەخۆرى) كە ئەگەر ئەگەى كاپیتالیستدا كەش و هەواى كۆمەلایەتى داگیر كردووە.
 مەترسى فێگۆرى (خومارى گەندەخۆر) ئەو یە كە مەزھەكانە مەزھەردە ئە پەڕدۆختە
 كۆمەلایەتییەكان، تەكەروێكى گەندەخۆر، ئەجیاتى ئەو یە تەكەروێكى بێرەدەبێت.
 دامەزرێوە ئەژيانى كۆمەلایەتى. لە ژێر كارێگەرى بێرەدەدانى وەك (ماركۆز و
 هۆركاھیمەر و ئادۆرنۆ) و قوتابەندەى رەخنەى فرانكفۆرت، بزوێنەوێ ١٩٦٨ دژى
 (ژيانى ڕووكەش) یارەكو (شیوێ ژيان) چالاکیان نواند، ئە كۆنفرەسىكى تاییبەت بە
 كۆمپانیاكانى رێكلامە ئە شتوتگرا كە لە ماى ١٩٦٤ دا دەستیپێكرد، چەند كەسىك ئە
 گروپەك بە نێوى (بەرگەرى چالاك) كە ئە نێویاندا (رۆدى دوێچكە) بە شداربوو،
 بە یاننامەى كیان بە نێو هۆلەكەدا بلاوكردهو و ویستیان رێوڕەسمى كۆنگرەكە بشوین،
 كە ئە دوایدا ئە لایەن پۆلیسەو دەستگیركران و غەرامەى پارەیان كردن. ئەو
 بە یاننامەى ئە دژى رێكلامەى كۆمپانیاكان بوو، دژى ئەو (گەندەخۆرى) بوو كە مەزھە
 سانای كۆمەلەگەى پێ هەندە خەڵكە تێنرا و زیاتر خومارى دەكرد بە شت و مەكانە كەینەو
 ئەك ژيانى راستەقینەى خۆى، دەبێت ئە پێناو تێركردنى ئەو خومارىەى زیاتر
 كاربكات، ئە پێناو ئەو یە مۆدیلیكى دیکەى تازەى ئۆتۆمبیل و تەلفۆن و تەلفیژۆنى
 هەبێت، بۆ ئەو یە ئەو قەرزە بەداتەو كە بەردەوام بە سووى بەرز دەیدرێت، دەبێت
 تاوێكو مەردن قیستى ئەم كۆمپانیاو ئەو یە دیکە بەداتەو، مەترسى پێكەتەى كە
 سايكۆلۆژى كە زۆر جار بە (مەزھەكان تەكەروێكە) ناو دەبرێت. مەزھەكان كۆمەلەى شت و مەكانە

و زور به ئاسانی هه ئه دسه سوریت و یاری پێده کریت، لهو به یاننامه یه ی گروپه که ی رودی دو تچه و هاوه ئه کانیدا هاتبوو: خه می ئیوه ئه وه یه که مروه کان زیاتر کاربکه ن بو ئه وه ی زیاتر که نده خور بن، به جوریک که که نده خوری و کارکردن پیکه وه گریدراوه...

Ulrich, Chaussy: Die drei Leben des Rudi Dutschke. H. Luchterhand Verlag

۱۹۸۲, S ۴۵.

به ره مه یانی ئه وه مروه ی پرۆدیکتی ریکلامه ی ته لفیژونه کانه، مه ترسیه ک بوو له دوا ی جهنگی جیهانی دووه مه وه بیرمه ندانی قوتابخانه ی فرانکفورت وه ک مه ترسیه ک ده یانی، مه ترسی کومه لگه یه ک که به ناوی (کومه لگه ی به رخواره Konsumgesellschaft) ناوزه دیان کرد، دیاره ئه مه باب ته یکی گرنگه و ده شیته وه ک باب ته یکی سه ره خو باسی لیوه بکریت، ئه وه ی لیوه دا بو ئیله گرنگه چه مکی (شیوه ژیا نه) که مروه ییک به ره مه دینیت، به روو که شی ژیا نه دا خوی هه ئیواسیت و له دوا جاردا هه موو کاردا نه وه کانیشی دوور بیت له به رده وای و چه ره درێژی، به رازی کردنی که م و کورتخایه ن خاموش بیت وه، مروه ییکه دووره له هه موو جه وه ره هیومانیه کان که مروه والیبکات هه ستبکات له چه قی جیهاندا یه نه ک له شوینیکی دیاریکراو، مروه ییک شیوه ژیا ن به ره مه ی دینیت که ده یه ویت بگات و بگات، به هه ر نرخی ک بیت و له سه ر شانی هه ره یه کیک بیت، ئه وه ی له ده رده و ی ئه و رووده دن گرنگ نیه و په یوه ندی دار نیه پیه ی! گرنگ نیه گه ر ئه و کریکار بیت له کومه یانییه ک یاخود شه رمان به ر گه ر هه زار کارمه ند ده ربکرین، ئه و ناجو لیت و هوشمه ندی ئه وه ی نیه که سه ی ئه وه ی ئه و دیت، له به ر ئه وه به ریزان سه ی نه بیت لاتان، که له ئه ئه ئه ئه ی ئه م سالانه ی دوا ی به هه زاره ها کریکار و شه رمان به ر ده رکردان به ییله وه ی هاوه ئه کانیا ن ئاو ریکیان لیبه دن وه، گو نه ره گر اس له چاوپیکه و تیکی رۆژنامه نویسدا گووتی: کریکارانی سه ده ی هه ژده و نۆزه هوشیار تر بوو له کریکارانی سالانی دووه زارا!!

(شیوه ژیا ن) مه ترسیه که له گه ل بلا و بوونه وه ی ئه مریکانیزم وه ک ستایلیکی ژیا ن و شیوازیکی ژیا ن زیاتر په رده ده ستینی که کومه لگا کان له کومه لگای مروه یه وه ده بنه بازاری گه وه به مانایه کی دیکه (به بازار پیکردنی کومه لگه) و دامانیی له مانا جه وه ره یه کانی ..

له کوردستانی ئیله د (شیوه ژیا ن) له پیکهاته ی به ئیو دووباره بینا کردنه وه دا خوی ئاوی نه یی ده کاته وه، که به شیکی زوری شیوه خوازیه کی ژیا نه به هه موو دووریه کانیه وه: ئیدی شیوه خوازیه کی شار و ژیا نی شاریه، شیوه خوازی دیموکراسیه، شیوه خوازی پرۆسه کانی هه ئبژدان، شیوه خوازی ژیا نی مۆدیرنه یه. ئیله به شیوه و روو که ش له (کومه لگه یه کی مه ده نی و سیقیلین) به لām له راستیدا خیل و مقه راتی حزبی به رپوه مان ده بن!! ئیله رۆژنامه مان هیه به لām گه ر ئازادی نویسنیش هه بیت ئه و خوی نه ریکی جیدی ده گمه نه و کاریگه ره یه کانی له باز نه یه کی ته سکی پرویا گه نده دیا یه!! دادگا و

دادمان ههیه، به لām سوستمیک نیه بۆ سه ره خویی دهسه لات دادر، خیل و شه ریعت له شت دادو دهوه حوکم ده که ن!، نیمه مۆدیرین له ژبانی کۆمه لایه تیماندا که چی پرۆگرامی خویندن و یاسا و ریساکان و کهش و ههوای قوتا بخانه کانهان و ته نانه ت زانکو کانی شمان وهک مزگه وتیکی ده ماکدار وهان!، نیمه باس له نازادی مروقی کورد ده کهین، که چی سوستیمی فه رمانگه و قوتا بخانه له سه ره چه پانندن دامه زراوه!!، نیمه باس له گلۆبالیزم ده کهین که چی ناومان نیه خو مانی پی بشوین و گهر خویندکارانی زانکو مان بگرن له بهر نه بوونی ناو، پیمانده لێن : ناخر نیوه کهم خوتان بشوین!! حزبی کوردی به سه ده ها خولی ئینته رنیت ده کاته وه که چی له گه ره کی نه و دیوو مقه ری حزبه وه کاره با نیه و کیشه ی ناوه کی و دیموکراسی و گهنده ئی سیاسی و ئیداری له ناستیکی ترسانکدایه!!... نیمه له شاردا ده ژین به لām شار گوندیکی که وهری خیله ده سه لاتداره کانه، به کورتی و به کوردی هه موو ژبانی نیمه له نیو باز نه کانی روو کهشی و شیوه خا زیدا ده سو رپه ته وه.

له م که لێنا نه وه له دژی ئەم (ژبانه روو که شیوه) خو پیشان دانی که لار که شه ی سه ند و له گه ئیشیدا نا کرئ و ئیستاش به رده وام لی ره و له و ی مانگرتنی خویندکارانی به شه ناو خویه کان و فه رمان به ران و ما مۆستیان تو یژه کانی دیکه له م لاو له ولا به شه رمنیه وه ده ستی بیکردوه، دیاره هیشتا نه مانه قورعی خو پیشان دان و ناره زایی بۆ نه بۆ لکارن و هه یجیان نه بوونه ته به رنامه ی کار، هه یجیان نه بوونه ته (گرو په ی فشار) ی به رده وام، که له نه لئه وه تا وه کو یای مروای دوا ی مه سه له خان بکه ون و دوا ی چاره سه ری کیشه کان بکه ون، له داوا کاری زیاتر هه یجی دیکه نین، هه یجی پر سیار نین له شه ریعه تی ده سه لات و شیوه ی به ریوه بردنی کۆمه لگه و به تالان بردنی سامانی نه ته وه یی کوردستان. هه یجیان پر سیار نین له خودی کیشه کان، له جه وه هری مه سه له کان، هه یجی پر سیار نین له مه ر ده وایه تی سوستیمی به ریوه بردن و په روه رده له کوردستاندا. به لām له گه ل نه مانه شدا ناتوانین بلیین که ئەم خو پیشان دان و گه ره لاوژنه گرتگی میژوو یان نیه و له (خودیکی بی ناگا) وه نه نه جامداران، نه خیر، خودیکی هوشیار به کیشه کانی، له قورمی نه زموندا یه و نه بوته کاری جه وه هری و به رده وامیه کی تپوری و زه مه نی پیگه یشتنی خو یان پیویسته. گه ره لاوژنه کان خا وه نی نا مازه گه ربی خو یان، به لām هیشتا له (قورمیک ی بالا دا) خو یان دانه رشتوه، هیشتا کهش و هه وایه که هیه که حزبی کوردی رینگه له به رده میداو خه ریکی شیواندینتی، بۆ نمونه به کاره ینانی میتودی گه ره لاوژنه بۆ ئیدانی حزبیکی سیاسی دیکه، هه ر وهک ئەوه ی چۆن بینیمان گه ره لاوژنه کاران به ئورگانیزه کراوی مقه پاتی (یه گرتووی ئیسلامیان) له مانگی دیسمبه ری ۲۰۰۵ دا داخست و ناوچه کانیان ئی پاکژکردنه وه. نه مه تیکه لکردنیک ی وه ره قه کانه و به کاره ینانی میتودیکه که له ناره زه یانی که لار و نا کرئ و خو پیشان ده رانی زانکوی سلیمانی به کاریان هینا، به مانایه کی دیکه، ره دل و به ده لکردنی میتوده کان و په واخا زیان ده خاته به رده م

هه مان پرسیاره وه به وهی: گهر له ناکری جه ماوه ری توره به نزیخانه بسوتینیت له بهر هوی گران و ترسی بیکاربوونی شۆفیره کان، نه دی بۆچی له دهۆک و ناوچه کانی دیکه که دژ به مقدراتی حزبیك نازا وه بنینه وه، نه وه مان پی قووت نه چیت !! به کارهینانی کهش و هه وای ئۆپوزیسیونی خویندکاران و خۆپیشاندهرانی دژ به دهسه لاتی کوردی و به تاییهت به کارهینانی له پیش هه ئێژاردندا بۆ ئامانچه کانی حزبی کوردی، به شیکه له و یاریه ی که دهسه لاتی وهک میتۆدیک سوودی ئیوه ده گریت. له بهر نه م هویانه دهسه لاتی ده توانیت زیردکه تر له خۆپیشاندهرانی دژ به خوی، میتۆدکان له وان قهرزبکات، دهسه لاتی خاوه نی لوتیکی ههستیارتره له به هه ند وه گرتنی ئۆپوزیسیونه کانی، وهک له ئۆپوزیسیون خوی.. نه مانه و زۆری دیکه له خولگی پرسیا ری جه وه هریدا بوونیان هه یه و هۆشمه ندیه کی نوی پیوسته که توانای هه بیته خوی له گه ره لاوژه ی نه وه کاندای خوی فۆرموله بکاته وه و له گه ره لاوژه وه ببن به رنامه ی کار و کهش وهه وای نوی ببه خشن به کومه نگه.

یه کیك له ئامانجی نه م گوته ره په رییدانی نه و تیوره ره خنه ییه که گه ره لاوژه کان پیاریزیت له مانه وه بیان له فۆرمی گه ره لاوژه و خۆپیشاندان، به لکو بوونیانه به (گروپه ی فشاری به رده وام) که ئامانجی لیانی کۆیرانه ی دهسه لاتی حزبی کوردی نیه، به پیچه وانه وه ئامانجی په رییدانی دۆزی ره خنه گرته له پیناو زیاتر به نه قانیکردنی ژیا نی مروقی کوردی و په ره پییدانی کۆلتوریکه بۆ سیاسهت و ده رجوون له باز نه ی (شپوه ژیا ن) به هه موو دووریه کانی وه.

۱۲

یه کیك له راشه کردنه کانی نه م دوا یه ی پۆلیسی فه ره نس ی نه وه بوو، ترسی حکومه تی فه ره نس ی نه م گه ره لاوژه یه ی دوا یی پاریس تارا ده یه ک ترسیکی زیده ر بۆ بوو. پۆلیسی فه ره نس ی رای وابوو، راسته هۆکاری کومه لایه تی و کیشه ی کۆچه ر و نه وه کان بوونی هه یه و ده بیته به جیدی ناو ری لیبیدیته وه، به لام نه مه مانای مه ترسی به رده وام بوونی گه ره لاوژه نیه، له بهر هویه کی زۆر ئاسان نه ویش، نه وه یه که تا وه کو نیستا پۆلیس خوی له به رده م که سانی رابه ریته ی و تیۆریکاری (تیۆره کار) بۆ ده ستینیشان نه کرا وه که له پشت نه م گه ره لاوژانه وه رابه رایته ی بکه ن و تیۆر و راشه کار بن بۆ گروپه کان، نه مهش به رای پۆلیس نه و گه ره لاوژانه ته نه ا له چوارچیوه ی گه ره لاوژه و فۆرمی گه ره لاوژهدا پیناسه ده کات که توانای خۆنورگانیزه کردنی نیه !!، که نه ک مه ترسی، به لکو توانای خودناسینی کیشه جه وه ره یه کانی خوی نیه، هۆکاری سه ره کیشی غیا بی بو نیادیکی یه کگرتووی خاوه ن گوته ریکی تاییه ته..

له‌رابووردشدا ئه‌و راستیه‌ ئاشکرایه‌ که نه‌وه‌ی ۱۹۶۸ نه‌یتوانی به‌راسته‌وخوئی ده‌سه‌لاتی سیاسی بگوریت، به‌لام توانی ژیا‌نی نه‌وه‌یه‌ک ئازایانه‌ بکات به‌شوناسی خوئی، و که‌ش و هه‌وایه‌کی نویی سیاسی و کۆمه‌لایه‌تی ئاوه‌های هی‌نایه‌گۆری، به‌جۆریک له‌هه‌لبژاردنه‌کانی داهاتووی نه‌ورپادا، ئازادی سی‌کس و کرانه‌وه‌ی کۆمه‌لایه‌تی و زه‌مانه‌تی کۆمه‌لایه‌تی و دژی میلیتاریزه‌بوون، بی‌یت به‌ دروشمی ئه‌و پارته‌نی که‌ده‌یانه‌ویست له‌ هه‌لبژاردندا سه‌رکه‌وتن به‌ده‌ست به‌ینن. نه‌ک هه‌ر نه‌وه‌نده. به‌لکو توانیان له‌ریگه‌ی گه‌ره‌لاوژه‌کانیانه‌وه، هه‌موو دنیای مۆدیرنه‌ بجه‌نه‌ به‌رده‌می پرسپاری گومان و نوی بوونه‌وه.

من پیم‌ووایه‌نه‌وه‌ی نویی کوردی دوا‌ی چواره‌ سال زیاتر دوا‌ی راپه‌رین، که‌ش و هه‌وا‌ی نه‌وه‌ی بۆ خه‌ملیوه‌ که‌ له‌ گه‌ره‌لاوژه‌وه‌ و بۆله‌ بۆله‌وه‌، ژیا‌نی خوئی بگوازیته‌وه‌ بۆ نیو‌رووبه‌ریکی ئازادانه‌تر و ئاسووده‌تر، کاتی نه‌وه‌ هاتووه‌ (هیله‌گه‌رمه‌کانی) خو‌یان رابکشین و شوناسی‌ک به‌خشن به‌خو‌یان، کاتی نه‌وه‌ خه‌ملیوه‌ که‌ مندا‌له‌کانی شۆرش داوا نه‌شۆرش نه‌که‌ن، به‌لکو گومان نه‌خودی شۆرش بکه‌ن، به‌دگومان بن نه‌ هه‌موو کۆنزه‌فانیشه‌ت و کۆنه‌خواری گوتاری سیاسی و کۆمه‌لایه‌تی هه‌بوو، به‌دگومان بن نه‌ هه‌موو موقه‌دسانتیکی پروپاگه‌نده‌بۆکرار.

ته‌واو

Günter Grass: Unkenrufe. (1)
Büchergliede Steidl Verlag. ۱۹۹۲.

Ulrich, Chaussy: Die drei Leben des (2)
Rudi Dutschke. H. Luchterhand Verlag ۱۹۸۳.

: Frank Schubert, www.rafinfo.de (3)
Andreas Gohr: Habermas und die RAF, ۲۷.
Januar ۲۰۰۱.

Was :: Heide Berndt www.studien-von-zeitfragen.net (4)
heißt kritische Theorie der Gesellschaft heute? keine
Laudatio auf den kritischen Theoretiker Jürgen Habermas.

von Jörg SZ DISKOTHEK - ۱۹۶۸: www.titel-forum.de (5)
von Bilavsky.

Claus Leggewie, ۱۹۶۸ ist Geschichte. Aus Politik und (6)
Zeitgeschichte (B ۲۲-۲۲/۲۰۰۲.

Wolfgang Krauschaar/ Jürgen Hrmann: Die Aura der (7)
Gewalt. Lettre International ۵۲ Deutsche ausgabe ۲۰۰۱

<http://www.dhm.de/lemo/html/۱۹۶۸/> (8)

Eduardo Galeano: Das Buch der Umarmungen. (9)
Hammer Verlag ۱۹۹۱.

Dominique Vidal: Eine französische Unruhe. Le (10)
Monde diplomatique, Dezember ۲۰۰۵, Deutsche Ausgabe.

فۆتۆ : هابرماس بۆ خويندكاران دىدوئىت

فۆتۆ ۲ دوتچكه له فيبرواري ۱۹۶۸ له بهرلىنى پۇژئاوا بۆ خويندكارانى زانكو
دىدوئىت.

بهر هیهکی دیکه دهکاته وه بۆیان بۆ نه وهی زیاتر بتوانن بۆ خه لکی بیهه لێنن که ئیسلام و
 (شه هاهمه تی ئیسلامی) له مه تر سیدایه، بۆ نه وهی بیهه لێنن که دابه شکردنی دنیا به سه ر
 شه ری ئاینه کان، ئیسلام و مورته د، ئیمان و ئیلحاد و غهیره دینه کان دنیا
 هه لده سوڕین، هه موو دابه شکردنه کانی دیکه به به لگه ی نه م شه ره، بیمانای خۆیان
 ده سه لێنن. له بهر نه وه سه یر نه یه که ئیسلامیسته کان له پێش هه موو که سه یکه وه هه له له ی
 نه خه یر بۆ نه م جه نجه لیده ده ن و گه ره ویشیان بۆ جه نجه ل و نه گه ری بوونی جه نگیش
 به دیویکی دیکه دا شه ریکی دیکه ی مه عنه ویه و پته وکردنی پایه یه کی دیکه ی نه و نه خشه ی
 زوران بازی نیوان کوفرو ئیلحادیه، که ده مه یکه خۆیان له سه ر دامه زران دووه و کاری له سه ر
 ده کن. گه ر عیراقی و کوردیک بلیت: نه م شه ره دوا شه ر ده بیته و چ نه بیته کۆتایی
 به سه ده ده یه ک تاریکایی و شکاندن نه و به ندیخانه گه وه یه که نیوی عیراقی سه دام
 حوسین و به عسه، (گه ر له لایه ن شه یانه وه بیت)، نه و ته ئۆتۆماتیکی ده چیه به ره ی
 نه مریکی یه وه بیگومانیش مورته دیکه ی نه فره ت لیکراویشیت، نه خه یریشته بۆ نه و شه ره
 ئۆتۆماتیکی ده خاته نیو به ره ی سه دام و نه و ئیسلامیانه ی دژ به نه مریکا له گۆشه نیگای
 ئیسلامیستیانه وه دژ به نه مریکان، گاته جه جاریه کی تراژیدییه نه م به ئی و نه خه یره
 نه عه له تیه که دیکته تۆره کان ده یخوێنن. نه وه ی جیگه ی پیکه نه نه که کۆمونیست و
 ئانارشیت و بیئیمان و نه نه وروپاشدا به شیک له پانکه کانی سه رجاده و گروپه ی
 هۆمۆسیکسوا ته کان و ناشتی خواز و سه وز و شۆرشگیره کانی دژ به گنۆبالیزه و سۆسیال
 دیموکرا ته کان و ته نانه ته چه ته کانیش دژی جه نجه ل ده وه ستنه وه، گه واه ی نه وه ش نه و
 هه موو خۆپیشاندا نه گه ورا نه بوون دنیا ی گه رته وه، سه یر له وه دایه له هه موو ملیونه
 خه لکه دا ناتوانیت ته نانه ته هه زار عیراقی بدۆزیته وه، (بیگومان پیاوانی موخه بارات
 و بالیۆزخانه کانی عیراقیان لیده ر بکه)، که سه نابینیت نه وه ی که به ده ده ستی سه دام
 نالاندویه تی، به شداریه کی بهرچاوی هه بیته، بۆچی نه و چوار ملیونه عیراقیه ی له
 ده وه ده یه، لایه نی که می ده هه زاری ده بایه دژ شه ربین؟، نه وه ی ده ییینی نه وه ده یه، یان

ئەوانە بېدەنگەن يان گائىتەيان بەو خۇپىشاندا ئە دىت، سەيرىش ئەوۋەدايە ئەوانە
 ھەموويان خۇپىشاندا بۇ عىراق و كىشەى عىراق دەكەن بەبى ئەوۋى لايەنى كەم ئەيەك
 دروشماندا باس ئەو كارەساتانە بكەن ناوچەكەو عىراق بەھۇى سەدامەوۋە تۈۋشى بۈۋە
 ، ئەوۋى ئۆزىك ئەبەر دەمى دا بەسەر سورماويسەوۋە دودوستى ئەوۋەيە ، تۈبلىنى ئەمانە
 ھەموويان گىل بن!! ، ياۋەكو بە ئارەزوو خۇيان گىل بكەن؟ ، ياخود ئەمە تىكەن بۈۋى
 وەرەقەى ھەموۋانە ئەسەر مېزى كەراتىيەكانى سەدام حوسەين و پزىمەكەى!! ، ئەم
 حائەتەدا ئىسلامى و كىافرى كورى كىافىر و ھۇمۇسەكسۋال و پىئانكى سەرجادد و
 شۆرشگىيەردەكان ئە دورمەنەيە تىياندە بۇ ئەمريكا يەكەدەگرنەوۋە ، بەلام گائىتە جارەيەكە
 ئەوۋەدايە ئە ھىچ سەنگەرىكدا يەك ناگرنەوۋە ، جگە ئە سەنگەرى بەرەكانى سەدام حوسەين
 ئەبىت!! .

بەئى و ئە خىرەكان لىرەشدا تىكەنى يەكلاكرەشەوۋى حىسابانە كۈنەنەكان دەبنەوۋە ،
 حساباتى ئىمەى كورد ئەگەل سەدام و حىسابى شىجە و ھەموو عىزاقىيەكىش ئەگەل سەدام
 بە حساباتى چەپ و ئىسلامى و كۆمۇنىستەكان .

خانكى دىكە ئەوۋەيە ، كە ئەم جەنگە جەنگىكە ژوورى باش و فىراوان بۇ ھەموو
 ناسۇئالىستەكان دەكاتەوۋە ، مەبەستە بەشكى توندەروى بىرى ناسىۋنالىستىيە كەنيزىكە
 ئە كەرايە تىيەكى بىركردنەوۋە ، ئەوانەى كە ناسىۋنالىزم ئە خودى خۇيدا ۋەك ئامانجىك
 دەبىنن ئەك ھۇكارىك بۇ بىناكرەنى كۆمەنگەيەكى ئازاد ، بىرى ناسىۋنالىزمى ئەمانە كە
 زۇر جار بەشەرم و پىۋارىيەوۋە خۇى لەقەرەى راسىسزم دىدات و ئە ھەكشان و داكشاندايە
 ئەگە ئىدا .

ناسىۋنالىستى عەرەبى سەرەپاي بوۋى چەندەھا كىشەى نىۋەكى نىۋە خودى خۇى ، ئەم
 جەنگە بە خە نەجەرىكى دىكە دەبىنىت كە ئامادەيە جارىكى دىكە ئەو بىرىنەى بداتەوۋە كە
 ھىشتا سارىژ نەبوۋە ، بىرىنى دوايى پزگار بوۋن ئە كۈلۈنيال و ھاتنەسەر حوكى پزىمە
 پۈست كۈلۈنيالەكانى جەنەرال و شىخ ودىكتاتورە ئوكالىيەكانى نىۋە ھەناۋى نەتەوۋەى
 عەرەبى خۇى ، ئەو بىرىنە ناسىۋنالىستەى زىاتەر دواى پزگار بوۋن ئە

د لگير کړ، چه وساندنه وده کی وه حشی دیکه ی هینایه کایه وه له سهر شیوه ی سهدام و جوړه کانی، هیشتا نه و برینه سارېژ نه بووه که نه و ناسیونالستانه هه ست ده که ن خه نه جریکی دیکه یان له لایه ن بیگانه ی نه مریکيه وه لیږده دریت، له و سهری دهریاشه وه ئیسراییلش چاوه ریښان دهکات، ئیدی گهر عیراقی داهاتوو نه مریکای سیاست بیت و نه و سهریشه وه ئیسراییل نامیری جه نگی خوی بخاته گهر، ئیدی نه وه به پای نه و ناسیونالسته عه ره بانه مانای مردنی حه تمی نه ته وه ی عه ره بی و بیری نه ته وه یه عه ره بی شه، نه مه وایکړدوه که هیچ چاره سهریک نه مینیته وه به وه ی نه و هه سترکړنه به مه ترسی که نه و روحی ناسیونالی هه موو عه ره بی کدا هه یه، له لایه ن ناسیونالسته عه ره به کان بهارو ژینریت و نه و خه نکه ی پیده ئین (جاده ی عه ره بی) بجوئینن بو لای خویان، بیگومان له مه شدا ئیسلامی عه ره بی ده چیته نیو نه م به ره یه شه ووه جاده ی هه ژاری برسی و چه وساو به دروشمه کانی خویان سهدام ده جوئینن.

من له و بر وایه دام نه مه به شیکی زوری عه ره ب ده گریته وه، به لام له و بر وایه شدام که عه ره بی عیراقی نا گریته وه، چونکه کورد گووته نی عه ره بی عیراق باش دوزانی که (مشته ی نیو هه مانه که) کوشتوویه تی، عه ره بی عیراقی باش دوزانی که نه م سوار چاکه له کاتی کدا هه موو به نیو جاده ی عه ردی به نیوی پاراستن له قه لای روزه لاتی عروبه و نیشتمانتی عه ره بی بو خوی راکیشابوو، له کاتی کدا له میسریه وه بیگړه تاوده و نوردنی و سودانی بو صهدام هه لده په رین، عه ره بی عیراقی ده بوايه باجی نه و که رایه تیه بدات و له جیاتی هه لپه رین بجیت له بهر ده کان و خه سته خانه و (مرکز توزیع الشهداء) کاندا به دوا ی لاشه ی سوتاوی میړد و کورو باوک و خزم و که سوکاریدا بگه ری!!، بوچی؟، بو پاراستن له ده رگایه که ته نه ا له میشکی شوفینییه کی عه ره بی نه خوشی وه که صهدامدا بوونی هه بووه، نه و کاته ش زور له ناسیونالیسته کان ته نانه ت به شیکی زوری فله سستی زیه چه په کانیش وایان مه رنده ده کرد که سهدام عروبه و عه ره بایه تی ده پاریزی، تاوه کو ئیستاش زور له بیر یاره به توانا کانیشیان که وتوونه ته نیو چائی نه و وده مه ناسیونالستی وه،

به‌داخه‌وه یه‌کیکی وه‌ک ئادوارد سه‌عیدیش وا مه‌زنده ده‌کات له‌ گوتاریکیدا که به‌ناوی (معلومات مجله عن العراق) که له‌ ۲ کانونی یه‌که‌می ۲۰۰۳ له‌سه‌ر لاپه‌ره‌ی ئینته‌رنیتی ئه‌مین بلاوی کردوته‌وه، هه‌مان تیژی ئه‌و ناسیونالیسته‌ کوێرانه‌ دووباره‌ ده‌کاته‌وه. ئه‌م بیریاره‌ی که هه‌موومان ریژی لیده‌گیرین وده‌یخوینینه‌وه له‌ ساتیک له‌ ساته‌کانی خوییدا ده‌که‌وینه‌ نیو چانی ئه‌و ناسیونالیسته‌ کوێرانه‌ی که چاو له‌ بوونی غه‌یره‌ عه‌ربه‌ ده‌نوقینی و هه‌ست ده‌که‌ن که ئیدی فیدرالیته‌ و عێراقی داها‌توو مانای لی‌دانی جه‌رگه‌ری عه‌ربه‌باهه‌ تیه‌، ئه‌دوارد سه‌عید له‌و گوتاره‌یدا که بو‌هه‌مووان شوکیک و داخگرانیه‌ک بوو، به‌و رستانه‌ی که نعان مه‌کیه‌ په‌سته‌ که باس له‌ عێراقیکی (غه‌یره‌ عه‌ربه‌ی/ناعه‌ربه‌ی) ده‌کات، ئه‌و فه‌یله‌سوفه‌ی دژی هه‌موونا پارتید و وه‌ک فه‌لستینییه‌ک دژی هه‌موو راستیه‌که‌، خوی پیناگیر و په‌سته‌ به‌ فیدرالیته‌ و نه‌مانی مه‌رکه‌زیه‌تی حکومه‌تیکی عه‌ربه‌ی له‌ عێراقدا، هه‌ر وه‌ک ئه‌وه‌ی بلیت مانه‌وه‌ی مه‌رکه‌زیه‌ت به‌ده‌ست سه‌دامیکی عه‌ربه‌ باش‌تره‌ له‌ عێراقیکی فیدرالی هه‌مه‌ ره‌نگی نا عه‌ربه‌ی!! ده‌بینین به‌ ئی و نه‌خیره‌کان و گه‌روه‌کانی ناسیونالستی عه‌ربه‌ی له‌م جه‌نگه‌دا خوی له‌به‌رده‌م چاره‌سیکی زور ناجوردا ده‌بینینه‌وه، خو گه‌ر عه‌ربه‌یکی عێراقی وه‌ک که نعان مه‌کیه‌ دژی سه‌دام قسه‌ بکات و باس له‌و ملیونه‌ها کوژراو دربه‌ده‌رانه‌ بکات، چه‌ند بشیرینیت ئه‌وا هه‌ر ده‌چینه‌ خانه‌ی پیاوی ئه‌مریکایی، (هه‌ر وه‌ک چۆن ئه‌دوارد سه‌عید به‌ ئاشکرا به‌ئه‌وه‌ تۆمه‌تباری ده‌کات) گه‌ر نه‌خیر بو‌ ئه‌م جه‌نگه‌ هه‌ل‌بێژریت ئه‌وا له‌ ده‌ست دانی فرسه‌تیکی گه‌وره‌یه‌ که میلیه‌تیک به‌ هه‌موو نه‌ته‌وه‌کانیه‌وه‌له‌ ده‌ست به‌ند یخانه‌ی ئاسن و کیمیاوی ژوری نه‌شکه‌ نه‌جه‌دان رزگاریان ده‌بێت!! ئه‌م جه‌نگه‌ بو‌ ناسیونالستی عه‌ربه‌ی تاقیکردنه‌وه‌یه‌کی باشی عه‌ربه‌باهه‌ تیه‌کی کوێرانیه‌ به‌ نیسه‌ت ناسیونالیسته‌ نه‌مانی وه‌رنسایش، به‌شیوه‌یه‌ک له‌ شیوه‌کان له‌ پشت به‌رژه‌وه‌ندی خویانه‌وه‌ له‌ عێراق و نه‌وتی عێراق و ئه‌وه‌ی که ناوی ده‌نین (به‌شکردنی کیکی نه‌وت) و شه‌ریان له‌سه‌ر ئه‌و قه‌رزانه‌یه‌که‌کاتی خوی له‌ شیوه‌ی چه‌ک و ماده‌ی کیمیاوی و ته‌نانه‌ت شاره‌زایی زانستی

پيشكهشى حكومهتى سەدام كراوه ئەوانە روخانى سەدام بەفەرودانى ئەو قەرەزە
 تەدەگەن، بېگومان ئەو خەونە كۆلۇنيالىيە كۆنەش كە دەبىت ئە ھەموودابەش
 كەرنە ۋەيەكى دىكەى ۋولائانى دەرەۋى ئەورۇپاشدا ، ئەوانىش بەشيان ھەبىت ، ئەو دىدە
 ئەتە ۋەيەۋە ھەستىك روخانى سەدام بىردنەۋى گەرەۋىكى دىكەى ئەمەرىكايە
 ، ئە ھەمووشيان گەنگەر ئەۋەيە خە نەجەرەكە ئە يەكەتتى ئەورۇپايى كە نىستە بە ھۋى
 مەسەلەى غىراقەۋە ھىچ مانايەكى يەكەتتى يەكەرتۋىيە ئەماۋە . ئەو يەكەتتەى وايسان
 مەزەدە دەرە بە ئەھبىشتى سنورەكان و بوۋنى يەك دراۋ ، ئەورۇپايەك پىكەتتەى يەك
 سىياسەتى دەرەۋە و يەك ھەتەنەستەى دەبىت . بېگومان ئەم خەونە ئەورۇپىيە خۋى
 ئەخۇيدا خەۋنىكى ناسىونالىيە ئە شىۋەى ئەورۇپايەكى گەرەدا ، بەۋەى بە ئەورۇپى بوۋن
 زىاتەر ماناي بالابوۋنە بەسەر چەمكە ئەتەۋەيە تەسكە لۇكاليەكان ، ئە ھەمانكەتتەشدا
 خۋى ئەخۇيدا گۆرۈنى ناسىونالىيەتىكە تەسكە بە ناسىونالىيەتىكى شىۋە جىلاۋازدا كە
 نىۋى (ئەورۇپاي گەرە) يە ، ماناي ھەۋلەنە بۆ بالابوۋن بەسەر ھىزەكانى دەرەۋى
 ئەورۇپا . ئە يەكەم ھەنگاۋى پراكتىكى ئەم ئەورۇپا يەكەرتۋە ساۋايە ، ھىزەكانى
 دەرەۋى ئەورۇپا يارى خۇيان دەكەن و سىياسىانە پەرتى دەكەن ، گەر سەدامىش بىروخى و
 غىراقىش ئە ژىر ھەر وىسايەتتىكى نىنگلىزى يان ئەمەرىكايى بىت ، ئەۋا ماناي درز بىردى
 ئەو پىرۇسىيە بە ئەورۇپا يەكەرتەى سەرچەم ئەورۇپايە . ئەمانە بەتەيەت كەفەرنەسا
 خۋى بە ھەنگرى كەلتورىكى ئەورۇپىيە دەرەتتە ، (بېگومان گەر تەنە ئەدەتتە سىياسەتتىكى
 ناسىونالىيەتىۋە سەير بىرەت) ، زىاتەر سوۋرە ئە بەرگى ئە سەدام رېژىمەكەى و چەۋى
 خۋى دەپۇشى ئە تەۋانەكانى و تەنەت ئەكەلەكەى تەپشدا باسى ناكەن . سەيرە
 ۱۱ ، ئەمەى سەدامىكى شۇفەنى دىكتاتور دەبىتە گەرەۋىكى كاريكتورىيەنى زۇرانبازى نىۋان
 ناسىونالە ئەورۇپىيەكان و ئە ساتتىكى گائە جەرى مېژوۋىدا مانەۋەى ئەو رېژىمە ، جۇرەك
 ئە ھاۋسە نەبۇنەۋەى سىياسەتى ئەورۇپاۋ كەلتورى ئەورۇپى دەرە شەرو دىيەى شەرانى

نه مریکایی پر پرموناغه سهی بیبه زدهی کومپانیانو نه هه نگه کانی بۆرسه و شیوه ژبانی نه مریکی به ئی ونه خیره کان بۆ جهنگ ، به ئی و نه خیره له دوو شونای جیاوازی به دهر له کیشه سه ره کیه که ، که سه دام و تاوانه کانیتی ، تیوه گلانی زۆر چه مک و بیرو رایه له یه کتری ، دوور له واقعی عیراقي و مانای شهرو ناشتی لهو به ندیخانه گه وره یه نیوی عیراقه .

به هه موو شی وه زاکانی ته فسیر کردنی ئهم شه ره و دۆزینه وهی چه نده ها دووری ترسناک و کیشه ی نووستووی هه مووان تیدا ، نه وه مان بۆ ساغ ده بیته وه که گه وره ترین ته نرگه یه ، کانیک به به ئی و نه خیره وه لام بدینه وه ، له هه مانکاتیشدا توانای نه ووت نیه خۆت له پۆزیسیونیکی نیوان به ئی و نه خیره دا بدۆزیتته وه ، له هاوکیشه یه کدا که ته نها به ئی و نه خیره ی قبۆله . نه ئته رناتینه کانیش له به رامبه ر ئهم دوانه یه لاواز و بیکه لکن . به هه مان ئاستیش گه ر سه یزی گۆره یانی سیاسی کوردی بکه یین و نه گه ر ی زۆرانبار یه کی دیکه . دهر نه نجامی شهر ، وهک هیرشی چاوه روان کراوی تورکیا بجه ینه به رچا و ، ییا وه کو هه ئۆسته وه رگرتن له ئۆپوزیسیونی عه ربه ی له حکومه تی داها تۆوا . که ئیستا لاوان و له سه به یدا یه یمانه گانیان ده که ویتته به ر ئاتیکردنه وه ، لیکن ده بیته وه . له نیو ئهم هه موو شه و زایه دا و به ده گوما نمان له خوگری دریش خایه نی حزب هه ئسۆزیه ره کانی سیایه تی کوردی له م قۆناغه ناسکه دا سه ره لده داته وه ، به تایبته ئه وانه ی نه وندده میژوو یه کی پاکژو خه مخۆر ن به دووه نیه که نه توانین گومان یان لینه که یین ، گومان ه یه له وهی ، نه وهی که ده یین برۆای بیبکه یین ، چونکه نه وهی له نه نقه ره و به ده و له ته کانی دراوسی به نه یینی ده وتری نه وانه یه شتیکی دیکه بیت له وهی به ئاشکرا و له به ر خری به هاردا ده گوتری ، هه ر وهک چۆن له نه زمونی تاامان دا زۆر لهو سیاسیه تی دوو فاقیه مان بیینیوه . له نیو ئهم هه موو گومان و ترسه ی شه ریکی ناوه ها چیمان به سه ردا دینیته ، به ئی ونه خیره کان له هه موو ئاسته کاندرا پۆشنیبر ده خاته به رده م مه ترسیه کی گه وره ، مه ترسی ره دوو که وتنی سیاسه تیکی دارژراو .

نه وهی خو م وهک کوردیک هه ستی پیده که م گومان یکی گه وره یه له م یازیه ، نه وه یه ، نیمه خومان لبه رده م نه گه ری نه زمونیکی شکسته خواردووی وهک یاسر عره فاته و فه له ستینییه کان

ببیننه وه؟ سیناریوییه کی ئاوده اش له ئاسوگه دا خوی په خشه دکاته وه، که جاریکی دیکه
 ببینه وه به فهرمانبهری پله سی له ده زگای ده و له تیکی دیکه ی عیراقی، له بهرامبه ر
 پیدانی چه ند هه ییه تیکی ره مزی و ناولینانیک، وهک چون نه وه هه ییه تیه یان له ژیر ناوی
 زلی (ده و له تی فه له ستین) به خشی به فه له ستینه کان. نه مانه وه چه ند هه گومانی دیکه و
 له بهرامبه ریشدا چه ند هه گه شبینی له شیوه ی نه وه ی نه مه دوا فرسه ته و نیمه ش ده بیت
 بزانی به کاری بهینین و یه گگرتووی پارتی و یه کیتیش شتیک له وه هیوا یه زیندوو
 ده کاته وه، به وه ی که پیده چی نیمه ش له نه زمونه کا نمانه وه فیرووین!! به لام نه مه له
 به شبوونی و که رتبوونی شیرۆفرینیایی روشنیری کوردی و ته نانه ت عیراقیش
 که مناکاته وه، که له م حاته دا جوړیکه له عوسابیکی فیکری و بریاردان، جوړیکه له
 هه ئبرزادن له نیوان خراپ و خراپترینیان که سه دامه، له نیوان نه وه ی ده تکوژی و نه وه ی
 سه یینی ته نه ا جنیوت پیده دا، وهک قسه یه کی عیراقی هه یه که ده ئیت له نیوان تال و
 تاتر.

روشنیری کوردی نه وه کاینه بچوکه نیه که توانای بیرکردنه وه ی نه بیت، له بهر نه وه ی
 چه ند سیمیناریکی فه له سی له زانکوانی نه وروپا وهرنه گرتووه!!، روشنیری کورد دنده
 له نیوان تیوره کاندایه ده نه وه ند هه پهرتده بیت له نیوا یاری ئاوه ها چاره نووسی و
 هه ئو یسته ی جهری ئاوه ها دا که لوجیک تینا کارناکات، روشنیری که له نیو پارادوکسه
 به سه ر سه پینرا و ده کاند ده ئی، له مه نضاو له نیشتماندا تووشی نه وه جیوانه دابه شبووه
 توندوتیژانه ده بیتته وه، که به ناچار ی به سه ر سه ر بازگه کانی شه ری سیاسی توندوتیژدا
 دابه شبوون. نه م کاینه وهک روشنیریکی نه مریکی مان نه وروپی نیه که به شدار ی
 مانگرتنیک ی کرد دژی شه ر، بتوانی به هیمنی و به ویرژدانی ئاسووده ی وه فابوون بو
 پرنسیبه کانی ناشتی و دژه شه ر ئیواره

شەراب بخواتەو، کە لەگەڵیشیدا بکەوێتە گەشتوگۆ پێتدەئیت : ئاخەر شەرمال وێرانى بەداودیه!!، ئەم قەسەیه چەندە جوان و ئاسانە لە هەمانکاتیشدا ڕەنگەکانى قوڵە لەنیو سەلماندنى تێوردا، دە ئەوەندە بۆ ڕۆشنبیریکی کورد قورسە بە ئاسانى ئەو ڕستەیه دووبارە بکاتەو!!، چونکە هەمیشە ئاسانە دەر بارەى ئەویدیگە (الاخر) قسان بکەى، ئاسانە هە ئۆیستە لەشتیک وەر بگرى سەد دەر سەد تۆ ناگریتەو، ئەوانەیه تەنها بیروراکان بگریتەو و هەقابوون بۆ بیروراکان پێور بیت، ئەو کاتە ئاسانە : بلیت من ناشتیخوارم یان شەڕکارم، بەلام کاتیگ دەر بارەى شتیگ قسان دەکەى کە ئەتەوقى سەرتهو تەواوەکى بنى پیت چارەنووستە، ئەوسا هاوکیشە کە قورسترو جیدی ترەو ئە مناقەشەیه کى زمانەوانى دەر دەجیت و دەچیتە نیو گەشتوگۆیه کى دیکەو. ئەو عەرەبە غەیرە عێراقیه یاوێکە ئەوروپیه وێکو ڕۆشنبیریکی کورد نیە لە مەنفاى پۆژئاوایی، کە بە گومانیکى گەورە ترەو قەسە دەکات، ئەو ناتوانى بە ئاسانى بلیت من دژی شەرم چونکە ئەو دەزانى مانهوێ سەدام مانای شەڕیکى ئە بەدى تۆقینەرە، ناتوانى ئاودەها بە ئاسانیش سەرى ڕەزامەندى بۆ شەڕ بەلقینى، دەبیت وێکو ئادوارد سەعید دەئیت (حکایەتە کە لە سەر تەواوە بگری ئەو)، ئەو ڕۆشنبیرە ئە نیو ئەم چەپ و ناسیونالى و ئانارشىست و دژە گلوبالیه کان و ئەوانى دیکەدا هەوڵ دەدات چیرۆکی خۆى، چیرۆکی ئە نضال و هە ئە بجه و میژووی دوور و نزیگ بگریتەو، بێنەوێ بە تەواوەتى بتوانیت ئە نیوان بە ئى و ئە خیردا خۆى بدۆزیتەو. ئەو ڕۆشنبیرە گەر بە راستى خەمى ڕۆشنبیری هەبیت، وێک بوونە وەر یکی هەبووی بیر کەرەو ئە جیهان، بە مەجبووری خۆى (لە نیوان) بە ئى و ئە خیردا دابەش دەکات، بۆ ئەوەش پێویست دەکات چیرۆکە کە بگریتەو. گێڕانەوێ ئەو چیرۆکەش خۆى ئە خۆیدا چە قەبە ستندا لە نیوان مۆرال و سیاسەتدا، هەستى مەروئى و ڕیالستیه کى تاندا، ئەو چە قەبە ستنەش لە نیوان بە ئى و ئە خیردا، بە تۆپزى ڕۆشنبیر دەکاتە فیگوریکى کاریکاتیری دیکتاتۆریگ، بە کە رایتیه کانیهو ئەو هە ئۆیستەى بە سەر دا سە پاندووە، دیکتاتۆریگ، خۆشى دەمیکە بۆتە کاریکاتۆریکی خە ئە فاو، پێش کۆتایی هاتنى زۆر مانا تیکەل بە یه کترى دەکات و زۆریش بێمانایى حساباتی ناجۆر لە دووی خۆى جیدیلى.....

رېفۆرم ، پرسيكى كراوى نەوھەكان

—نەوان لە خۆرسكەووە درۆيان نەدەكرد، بەئكو لە پرنسيبەووە ...

ئادۆرنۆ (مۆرائە بچوكەكان)

رېفۆرم و پيناسەيى كورت

چەندە رېفۆرم لە چوارچيۆيەكەى زمانەوانى و گوتارناميزانەو دەستپيڤدەكات، ئەو نەو نەو نەو سەرەتاي سەرەلەدانى قەيرانىكە، سەرچاوەكەى بۆلەو دەگەریتەووە كە بارودۆخىك هەيە رۆژ بە رۆژ كە ئەكە دەبیت و هەرەشە لە سەر جەم مانەووى هيزىكى سىياسى و كۆمەلایەتى دەكات. بە ديوىكى ديكەدا دەتوانن بليين كە رېفۆرم (دووبارە پيناسكردنەووى دنيا) رادەگەيە نيت، هەولەدانىكى راتسيونال و ئەقلانىيە بۆ تىگەيشتن لەو زەويەى لە سەرى راوەستاوين، پيڤاچوونەووەيەكە بەهەموو ئەو (پرنسيبە سىياسى و ئەدەبىياتەى) گروپ و هيزە سىياسى و كۆمەلایەتەيەكان، سالانىكى دوورودريژە خويان لە سەر دامەزراندووە. (رېفۆرم) ئەگۆشە نىگايەكە ديكەو، كاريكى كولتورى، دژوارە و بيركردنەووەيەكە ديكەى جياوازە، ئەوانەيە سەرەتاي پيگهاتەى هيزىكى نووى بىت ئەكۆمەل و كولتورى سىياسيدا، دەربرين بىت ئە خەونى ئەووەيەكەى نووى سىياسى و كۆمەلایەتى و تەنانەت ئەدەبىش لە سەر زەوى هيزى كۆنينە. ئيدى رېفۆرم دىت و دەلێت : ئەم زەويە فشەل بووە بۆ بيناسازى خەونى نووى ئيمە، دەلێت: چيتر پرنسيب و هيلەگشتيانە ناگونجيت ئەگەل سەردەمدا... ئەم نيوەندەدا، رېفۆرم خوى بەنوينەرى (رۆحى سەردەم) تيدەكات .

ئەووى ئەم گوتارەدا هيلى گشتى گەتوگۆمان دەبیت، سەرەتايەكەى گفتوگۆناميزانەيە بۆ تىگەيشتن ئە (ئەقلىيەتى رېفۆرمخوازي كوردى)، بەمانايەكە ديكە، نيزىكبوونەووەيەكە لەو بيركردنەووە رېفۆرمخوازانە كە دەيەويت بارودۆخىكى كۆمەلایەتى و سىياسى بگۆریت، چ نەبیت چاكسازى بكات. نيزىكبوونەووەيەكە لەو ئەقلىيەتەيەى خوى بەهەلگى چەمكى (دلسۆزى) تيدەكات، چ بۆ پرنسيبە سىياسىيەكانى، چ بۆ كوردستان وەك

نیشتمانیکى پارچه پارچه کراو ؟!، له دوا جاريښدا خوى به دلسوزى (روى سهردهم)
تیده گات!!.

نهم نه قلیه ته (ریفورمخوازه) خاوه نى کیشه به ندى خویه تی ، تیگه یشتر له و نه قلیه ته
به نیو (ریفورمخوازه) که میژوویه که ترادیتسیونى سیاسانه ی له پشته وه وه ستاوه ،
نیزکبوونه وه یه کی یه که لایه نى نیه له ته نها گروپه یه که ، به لکو نیزکبوونه وه یه که له
کوى پیکهاته ی نه قلیه تیکی پیاده کراوى چهنه سائه ، رهنگدانه وه و جیگه په نچه ی
سه ختی له سهر حکومت و به ریویردن و ده گه زیندو وه کانی ژیانى پوژانه ی کومه لنگه وه
هه بووه و هه یه تی. نهم گوتاره هه ول ددات له و موره له تیگات که (نه قلیه تی
ریفورمخواز) لیوه ی سهرچاوه ی هه لگرتووه ، نیزکبوونه وه یه که له چه مکى (رهواخوازى /
مه شروعیه تی) نه قلیه تی ریفورمخواز ، نهم گوتاره دا هه ردو چه مکى (موره له و رهوايه تی
) به پیکه وه به ندى مامه له یان له گه لدا ده کړیت و نهم ، له و په لکیش ده کات بو له و ی
دیکه و هه رو هه به پیچه وانه شه وه .

بو له و ی له و کاتیگوری و خانه به ندىه تیگه ین که ریفورمى بانگه شه بوکراوى کوردی
له سهرى وه ستاوه ، پیوستمان به وینه یه کی روون و ناشکرای سهره تاکانى چه مکى
ریفورمه به گشتی، به مانای پیوستمان به گه رانه وه یه کی هیمنانه هه یه بو نیو چیروکى
(ریفورم) خوى، به هه مان شیوه ش من پیمووايه چیروکى ریفورم په لکیشمان ده کات بو
ناوردانه وه له چه مکه موره له یه کان، نهمانه هه مووی گه رانه وه یه کن بو میژووی بیروکه و
بیریارانى ریفورمخوازان له سه ده کانی رابوردو، بو هیچ نا ، ته نها بو له و ی روه یی
به راوردکار قوتارمان کات له غروره کانی بیروبوچونى ره ها و دوگمایى و خوتبه نوسین

له و ی که سهره تا سهرنجه مان راده کیشیت له چه مکى (ریفورم) نیوه روه یی پیناسه کاریه تی،
وه که جولانه وه یه که ، مه به ستی تیگدانى سوستیمیکى بیرکردنه و ی ناینى یاوه کو سیاسى
، یاخود فیکرى نیه ، به لکو مه به ستی دووباره دامه زرانده وه و بنیاتنانه وه ی سوستیمه
له چوارچیه و ی خانه به ندى و کاتیگوریه کانی خویدا. خانه به ندىه کان که ده شیت بیرورای
سیاسى یاوه کو ناینى یاوه کو کولتورى کومه لایه تی بن ، ده که ونه به رده م گومانه وه ،
به لام گومانیک نا بو گورانى ریشه یی و رادیکالنى ، به لکو بو دووباره بنیاتنانه وه ی
به شه کونین و دارازه وه کانی تی. به مانای، پرژوډى هه لوه شانده وه ی خانه به ندىه کان

نیه. پرۆژەى تیکدانى سوستیم نیه و دانانى ئەلتەرناتیفى رادیکال نیه. بەقەد ئەوەندەى دووبارە بیناکردنەوێ سوستیمە لەنیۆ خودى خۆیدا. لیڤدووە ئەقلیەتى (چاکساز و ریفۆرمخۆان) ئەقلیەتیکە لەدەرەوێ ئەو خانەبەندى وکاتیگۆریانە هەئاسوریت کە مەبەستى بێت سوستیم رادیکالانە رابەمالیت و پرۆژەى بەدیلى سیاسى و جیگر بخاتە شوینای، بەپینچەوانەو، لەنیۆ کاتیگۆریەکانى سوستیمی پێشوو هەئەسوریت و دەیهوێت ئەو بیرو را سیاسى و ناینى و کولتوریانە زیاتر پتەو بکات ئەک لاوازی بکات.

بەم شیۆیه کردەى گۆران لەنیۆ چوارچیۆەى خودى ئەو پارته سیاسى و ریکخواوە کۆمەلایەتیارانە دا روودەدەن، ئەک لەدەرەوێ، هیژەکانى کە دەیانەوێت گۆرانکاری بەئە نجام بگەیهنن هیژیکى دەرەکى نین، بەئکو لەنیۆ دەزگای کۆمەلایەتى و حزبى و حکومیدا سەرھەئەدەن. ئامانجى ئەمان پاراستنى دەزگاو حزب خۆیەتى. ئەک لەپیناو رووخاندن و جیگە لەفکردنى. دەبیت ئەووش بلیین لەسەرەتادا پڕۆسەى ریفۆرم وادەردەکەوێت کە مەبەستى هەئەو شانەندەوێ دەزگای سیاسى و حوکومیه، لەم دەرکەوتنەو لەلایەن ئارتۆدۆکسیەتى ناینى و سیاسى و کۆنەخوای ئیدازى هەموو پڕۆژەیهکى ریفۆرم بە (سەرەتای ئازاوە و نەیارخوازان) تاوانبار دەکریت، بەشیۆیهک کە دەبیتە دروستبوونى بەردى جیاواز لەچوارچیۆەى دەزگا حکومى و حزبى و ئیدازى و کۆمەلایەتیارەکاندا. لەم خانەو دروستبوونى بەرەکان، کە نوێنەرى بیرو راى خوێنان و دەرھاویشتەیهکى سروشتى پڕۆسەى ریفۆرم، کاراکتەر و شۆناسى دیارى شیۆازى زۆرانبازی سیاسى و ئیدازى و کولتورى دەبن لەچوارچیۆەى دەزگا و پارتن سیاسیدا. بێگومان لیڤدەدا پێویستە ئاماژە بکەین بۆ ئەوێ کە چەمکى (بەرەکان) لە چەمکى (کولت) کان جیاوازترە و جیاوازیەکی جەوھەرى هەیه لەنیوان ئەم دوو چەمکەدا، چ لەرووى جۆلەى سیاسیهو، چ لەرووى جۆلەى کۆمەلایەتیهو. (بەرەخوای) وادەشبوونى دەزگای کۆمەلایەتى و سیاسى بەدوو بەرەو یان چەند بەرەیهکەو، سەرەتایەکی جۆلەى چاکسازانەیه بۆ گۆڕینی شتروکتورى نیۆەکی و دەرەکی پارتن سیاسى و شوینای لەنیۆ رووداوەکاندا، بەمانای، ئەمە کاتیگ روودەدات کە ریفۆرم خواوەنى پاکەتیکى پرنسیپى سیاسى و مۆرالى نوێى تاییەت بەخۆى بێت، بەشیۆیهک، کە ئەم پاکیتە کاریگەرى هەیه بۆ سەرچەم تەشکیلە پارتن سیاسى و جیگرە سیاسى و

ئەخلاقیەتەکانى . (كوتلەگەرى) بەيپچەوانەود خاوەنى هيچ پرۆژەيەكى سياسى و ئيدۆلۆژى نيه، كوتلەكان لەسەر بنچينهى بەرزەوانەيەكان دادەمەزێن و هەلەوهشیئەنەوه و پیکدین، ئەخولیكى سەیری زۆرانبازی و تەحالیفاتن لەسەر بنچينهى بەدەستەینانى بەرزەوانەندى . كوتلەكان سوپاوانەون لەنیو هەمان جیگیرى سياسى و نەريى دەسلەلات. كوتلەچینی هاوکیشی تەرازووی هیزەکانى ناوخوی دەزگایەكى سياسى یان ئیدارین ، خاوەنى هيچ دنیابینیهى جیاوازتر نین لە كوتلەيەكى دیکە . بەره سياسیەكان بەيپچەوانەود شەرى ئیدۆلۆژى و فیکرى پیکیاندهینیت و لەدواجاریشدا شەریکە لەسەر بەرنامە و دنیابینى سياسیانه . ریفۆرمى راستەقینە بەرەيەكى نوێ پیکدینیت لەنیو خانەبەندى دەسلەلاتەوه هەولەدات بەرنامەى خۆى بانگەشەبكات .

لەم کاراکتەرەوانەوه كە خۆى یەكەم : لە گۆرینی نیووەكى و جۆلە لە نیو کاتیگۆریەکانى دەسلەلاتى سياسى و فیکرى گروپەدا دەبینیتەوه و ئامانجى تیکدانى کاتیگۆریەكان نیه ، بەئکە گرتەوێ هەموو ئەو ناشرینی ناھەمواریانەيە كە بە پێى زەمەن و مومارەسە گروپەى ئاینى كۆمەلایەتى تووشى بووه و هەولەدانیکە بۆ پارێزگارى لە و سۆستیمە و پەرەپێدانى خانەبەندیە سياسى و ئیدارى و فیکریەکانینى . دووھەمیش دەرئەنجامى پرۆژەى ریفۆرم بەرەى دژ بەیەك پەیدا دەبن و کێشە و مەلانى لەنیوان ئارتۆدۆکسیەتى سياسى و (جیگیر پارێزانی) نیو دەزگا و (بەرەى ریفۆرم) هەلادایسى و دەگەنە چەندەھا ئاستى پیکدانی سياسى و فیکرى . وسیهەمیش كە ئەم نیوەندەدا گومان و پرسىار دەھاروژینیت کێشەى (مۆرالى و جیگیرە ئەخلاقیەکانینى) كە ئەز بەچەمكى (رەواخوازیەى) گریئەدەمەوه و لەدواجاریشدا هەموو پروسيسەكە دەرژیتە نیو کێشەى قەیرانەکانى كۆلتور لەكۆمەنگەدا...

دواى ئەم تێپەربوونە پێناسەییە و بۆ زیاتر رۆشنایی خستە سەر چەمكى ریفۆرم و تیگەیشن لە پرۆژەى ریفۆرمى كوردی، پێمان باشە ئاورێك ئەچیرۆکیكى گەورەى ریفۆرم بەدینەوه و بگەرێنەوه بۆ سەرەتای سەدەى شازدە و رەگەکانى لەنیو خودى گوتارى ناییندا تاوتوێ بكەین...

مارتین لوتەر و رېفۆرماتىسيۇن

مارتین لوتەر (۱۴۸۳-۱۵۴۶) ئەو پياۋى ئە سەرەتاي سەدى شانزەدا رابدىرى بروتەنەۋى (رېفۆرم) بوو كە بە (رېفۆرماتىسيۇن) ناودەبرا، ئەو قەشە (ئۇگستىن) يە بوو كە كلىساي خستە بەردەم پرسیارى ئوئ لەمەر ئاين و دەسلات و بازىرگانی بە مېهرەبانی خوداۋەندەۋە. دوا جار ئىفانگىلىزم بوو رېيازىكى جياۋاز ئە كلىساي كاسىۋلىكى دىرىن و تاۋەكو ئەمرو ئىفنگىلىزم رېيازىكى دىكەى كلىسايە. چاۋخشاندىكى بەپەلە بەئىان و ھىلى گشتى رېفۆرمى ئاينى مارتین لوتەر و زۇرانىزى دەسلالتى (شازادە و مېرەكانى) ئەوساي ئەلمانىا و دەسلالتى پاپى (رۇما) و تىكەلبوونى ۋەرقەكانى سىياسەت بە بىرى ئاينى و رېفۆرمى ئاينى، ئەو ئەزەمۇنە مروپەمان پىدەبەخشىت كە ئە ھاۋكىشەى (رېفۆرم) و (كولتورى رېفۆرم) نىزىكىينەۋە. ئەدوايدا دەگەرپىنەۋە سەر ئەم دوو چەمكە بۇ تىگەيشتن ئە ئەقلىەتى رېفۆرمخۋازى كوردى.

مارتین كورى خىزانىكى جوتيارى دەۋلەمەند بوو، سەرەتا بىريارى دابوۋ بىيت بە دادوۋر و ياساناس، ئەپرىكدا و ئەكاتى گەرەنەۋى بۇ مائەۋە ئەنيزىك شارى (ئىرفۇرت Erfurt) بابۇرئانكى سەخت دەستىپىكرد و ھەۋرەبروسكە ئىيدا، گالىسكەكەى ۋەرگەر و ئەو ساتەدا ھاۋارى پىرۇزان (ئانا) دەكات و دەئىت (دەمەۋىت بىم بەقەشە) ئىدى ژيانى قەشائى ئەو ساتەۋە دەستىپىدەكات!! ئەم رېۋوداۋە بە رېۋوداۋى ھەۋرەبروسكە ناسراۋە. ھەئىزاردنى ژيانى سەختى قەشەى كەبرىتى بوو لەبەرەبىانەۋە كاركردن تاۋەكو ئىۋارە درەنگ، ئەكاركردەۋە بىگرە تاۋەكو دەرۋزىي بەناۋى خوادوۋە بۇ نان و خويندىنى لاتىنى و تىگەيشتن ئە كىتپە پىرۋزەكان، ھەموو ئەمانە، ھەئىزاردنىكى ئىرادەگەرىانەى مروقىك بوو كە لەبەر ئەۋەى لەخىزانىكى دەۋلەمەندەۋە ھاتبوو، دۋارۋژىكى ماترىالى رۇشن چاۋەرىپى دەكر، بەلام جگەلە رېۋوداۋى (ھەۋرە بروسكە)، ئەۋپىش ئەۋەش ئەگەل خودى خۇيدا بىريارى بەقەشە بوونى دابوۋ... مارتین لوتەر ئە ژيانى قەشاتىدا بەۋوردى كىتپى پىرۋزى بەزمانى عىبرى و مېژوۋى قەلسەفە و ئەنتىكاي خويندبوو و لەزمانى لاتىنىدا قول بوو بوو،

ئەمانەت ھەممۇ ، جگە كارىگەرى ئەمۇ بە (ھيومانىزم) ۋەك چەمكىنى ئاينى و ئەھمان كاتيشدا قەلسەقەى گرىكى (يۇنانى)، سەرەتاي قۇرمۇلە بوون و دارشتى (گومانىك) بوو ئەمەر ئەمۇ پەيۋەندىيەى ئىۋان كلىسا و خەلىكى و كلىسا و چەمكى پىرۋى. كارىگەرىشى بە ھيومانىيەتى ئاينى بەشىكى دىكەى لە بىرى ئاينى ئەمۇ پىكەيئابوو، ھيومانىيەت لاي مارتىن لوتەر بىرىتى بوو: گەرەنەۋە بۇ كىتەبى پىرۋ بەزىمانى ئۆرگىنالى عىبرى و كىتەبى ئىنجىلى ھيومانىزم. . سەرچاۋە www.Luther.de

كەش ھەۋاي سىياسى و فىكرى سەدەى شازدەھەم ، كەش ۋەھۋايەكى پىر جۈلە و زۇرانبازى خوينىۋى بوو، ئەلەيك ئەنپوخۋى ئەلمانىادا دەۋلەتتىكى يەكگرتوو بوونى ئەبوو، بەقەد ئەۋەندەى شازادە و مېرەكان ئەنپو خوينىادا ھەرىمەكانىان دابەشكردبوو، ئەمە جگە ئەۋەى زۇرانبازى و جەنگ و دوۋبەرەكى ئەنپوانىاندا گەيشتبووۋ ئاستىكى خوينىۋى ، سەرەراى ئەۋەى بوونى دەۋلەتى قەرەنساي پادشايى و ئىنگلىزى و قەيسەرى رۋوسى و پىرۋزكردنى ھەممۇ ئەم پادشايانە ئەلەيەن پاپى (رۇما) ۋە ، زىاتەر ئەمۇ دەلاقەيەى ئەنپۋان كلىساي رۇما و پاپ ئەلەيكە و شازادەكانى ئەلمان ئەلەيكە دىكەۋە، گەرەكردبوو. ئەسەرىكى دىكەۋە پەرەسەندى بىروراي ھيومانى ۋەك (كەرەمەتى مەۋف) و (لېبوردن/ تۆلەرانس) . . ھەتتە تەۋەردى ھيومانىيەتى ئىنجىلى بوو كە بەناۋابانگىترىن ھيومانىيەتى قەشە ئىراسموس قۇن رۇتەردام بوو Erasmus von Rotterdam بىرۋاكانى ئەمۇ كارىگەريان ھەبوو ئەسەر لوتەر، ھەرچەندە ئىراسموس لەرپىزى (رېفۇرم) دا بوو، بەلام ئەدۋايدا ئەگەل لوتەردا كەۋتەنە جىۋازىيەۋە. ھەرۋەھا ھاۋەنى ژيانى بىرمەندى لوتەر (فېلىپ مىلانختۇن Philipp Melancthon) يەككە بوو ئە ھيومانىستە ئاينىيە ئىنجىلىيەكان. ئەمانە ھەممۇ ، كارىگەرە سەرەتايەكانى پىكەيشتنى بىرى (رېفۇرمخۋازى) مارتىن لوتەر بوو كە ئەدۋايدا ئە ۹۵ تىزە بەناۋابانگەكەيدا ئەدۇ كلىساي كاسىۋلىكى و گەندەلى ئۇتۇكراتىيەتايان خۇى قۇرمۇلە كرد.

ئەمۇ زەمەندە قەشەكان بەناۋى عىساي پىرۋز و ئاينى مەسىحى پىرۋزەۋە سامانىكى ئىچكار دېرەندە و ۋەخشان بۇخۇ گرد كىرەبۇۋە، بەشىۋەيكە كەپەنجەكانىان پىر بوو ئە ئەنگۋستىيەلى پىر مروارى و بەردى گرانبەھا و ئالتونى جۇراۋجۇر، عەباكانىان ئەئاۋرىشىمى جوان و دانسە دوۋرابوو، سامانى ئەۋان رۇژ بە رۇژ ئەزۇربووندا بوو،

لوتەر تیئینی دەکرد کە جوتیاران کە نامادەنین لە گەڵ قەشەکانیاندا باس لە گوناهەکانیان بکەن. بۆ نمونە لەو شارە کە مارتین لوتەر قەشە ی سەرەکی بوو (قیتین بیرگ) Wittenberg، جوتیاران دەچوون بۆ دەروە ئەم شارە و لە بازارکانی یۆتەر بۆگ Jüterbog یان Zerbst تەسیرباست گونەهەکانی خۆیان دەشتەوه!! نەک هەر گوناهی خۆیان، بە ئکو گوناهی مردوو وەکانیشیان دەشتەوه، بە کورتی بە هەشتیان بۆ خۆیان زامەن دەکرد.. ئەمە چۆن رووی دەدا؟!، بە ئسانی دەچوون بۆ لای قەشەکان و (نامە ی لیبوردن) Ablassbrief یان دەکری و بە پیی بری پارە کە یان دەیان توانی گونەهاکانیان بشۆنەوه، کە ئەمەش بە پای لوتەر بە کارهێنانی گەندەلی لیبوردنی خودایی و مەسیحیتە بۆ قازانجی تایبەتی قەشە و کلیسا و پای پۆما.

هەر لەو سەر دەمەدا نامەکانی لیبوردنی خودایی کە لە بازارەکاندا دەفروشان، قەشە ی گەورە ی بە ناوبانگی شاری براندنبورگ کە ناوی ئالبریخت Albrecht بوو ئەلایەن کلیسای پای پۆماو راسپیڤردابوو نامە ی لیبوردن بفرۆشیت، بە شیکێ قازانجە کە ی بۆ گەورە قەشە ئالبریخت خۆی بوو، ئەویش ئەلایەن خۆیەوه (نامە ی لیبوردنی) قەشە ی دۆمینیکانی (یۆهان تیتسل Johann Tetzel) ی دەفروشتەوه، کار وای ئیھات کە قاچاچی و دوکانداری گوناهە پاکردنەوه پەیدا بوو، گەر هاتوو پیاو کوشتنیش بوایە!!، ئەمەش زیاتر کار گەیشتە ئەو ڕادەیە ی گوناهە ی مردووانی خوشیان بە پارە دەشتەوه، یەکی ئە گۆتە بە ناوبانگەکانی قەشە تیتسل ئەوه بوو: ئەو کاتە ی پارە ئەدەخیلەدا دەزنگیتەوه، پۆخی مردووانیش ئەناسماندا باز بازنیانە..

لیرەوه بیرکردنەوه ی مارتین لوتەر ئە خالیکی قورسەوه دەستیپیکرد، کە ئەویش چەمکی (دادپەرەوێ) یە بە مانا ئاینی و دووریە خودایە کە ی، بە شیوەکی دیكە بلیم بیرکردنەوه ئەخودی نوێنەرانی خوادەوێند و دادپەرەوێ ئەوان و مەشروعیەتیان بوو بۆ بەخشینی گوناهەکان و هاوسەنگکردنەوه ی تەرازووی پاکە و گوناهە ئەسەر زەوی خودا. کیشە ی مارتین لوتەر ئە گەڵ کلیسادا ئەم خالەوه دەستیپیکرد، مارتین لوتەر پیی وابوو: (دادووریی ئە ئیو ئیماندا خۆی دەبینیتەوه)، لوتەر ئەو ڕوایە داوو ئیمان و ڕوا هیئەن مەسەلە ی پەییوەندیەکی پۆخی گەورە یە ئەنیوان مەو و خودا، مەو و ئەوێکان و گەڕاوەکانیان..

باوەڕی بە پیرۆزی، تاکە دادوەر دئی کەسی برۆاکارە بە پیرۆزی و ھەر خۆشی دەتوانیت گوناھەکانی خۆی بشواتەووە ئەک دەزگایەکی کلیسا بە پارە و سامان بۆی بشواتەووە. (لەئەنجامی لیکۆئینەووی قوئی ئە نامە رۆمانیەکان ئەووی بۆ دەرکەوت کە مەروڤ دادپەروەری لەرێگە بەزەیی خوادووە بەدەست دەھێنیت ، ئەک ئە رێگەیی خۆنقەووەکانیەووە، (Röm. ۱۷) ، بەمانای دادپەروەری ئەباوەرەووە و بۆ نیو خودی باوەر دەگەریتەووە.

Luthers Thesenanschlag in Wittenberg.

<http://www.mdr.de/geschichte>

بەپای لوتەر مەروڤ خۆی وەکو پیغمبەر عیسا فەرمویەتی بونەوهریکی خاوەن گوناھەیی بەردەوامە و برۆابوون و کاری بەردەوامی رۆحی لەسەر برۆا بە نۆرم و بەھا پیرۆزەکان ، وەھای لیدەکات کە بەردەوام بیرلە پاکیتی و گوناھە بکاتەووە، ئەم دوالیزدی گوناھە و پاکێ تەنھا ئەئیمان و برۆادا خۆی یەکلایی دەکاتەووە . گەراندەووە بۆ برۆا و بۆ خودی مەروڤی ئیماندار و بۆ قەشە وەک یارمەتیدەریکی رۆحی و گەفتوگۆ و راویژ ، بەپای لوتەر رێگەیی راستەقینەیی نیزیکیبوونەووەیە ئە شتەووی گوناھە. ئەو مەروڤ و رۆحی خودی مەروڤەکان و برۆایانە بە پیرۆزی و پاکێ و مەسیح و کتیبی پیرۆزە کە گوناھەکان دەشواتەووە، ئەک کەپینی نامەیی لیئوردنی کلیسای رۆما و نوینەرەکانیان!! ئەم بیرکردنەووە لوتەر ئەو برۆایەدابوو کە کلیسا ئە قەیرانیکی خراپدایە و پاپ و نوینەرەکانیان دەسەلاتی ئایینی بە خراپ و قازانجی خۆیان بەکار دەھینن ، ھەر ئەم خالەووە کەوتنە نووسینی ۹۵ تیزە بەناوبانگەکی لەدژی نامەکانی لیئوردن، ئەووەبوو ئە بەرواری ۳۱، ۱۰، ۱۵۱۷ بەخۆی و چەکوشیکەووە لەسەر دەرگای کلیساکەیی خۆی چەند پەرۆیکی داکوئی کە پیکھاتبوو لەنەوود و پینچ تیزە بەناوبانگەکی ، ھەرچەندە ئەم تیزانە بۆ عەوامی خەلک نەنوسرابوو ، بەلام زۆر زوو لەناو خەلکیشیدا بلۆبۆووە. داھینانی چاپکردن و ھونەری چاپەمەنی ئە ئەوروپا وایکرد زۆر زوو ئەو تیزانە لەلایبزیك و نورنبیرگ و شاری بازلی سویسرا بلۆبیتەووە، دووھەفتەیی نەخایەند کە لەھەموو ئەلمانیدا بلۆبۆووە.

تیزەکان لەلایەن شازادەکانی ئەلمانەووە پینشوازی لیکرا، بەتایبەت ئەکەسایەتیەکی ئایینی پایەبەزێ وەک لوتەر وە سەرچاوەی ھەنگرتبوو ، گەفتوگۆیەکی زۆری ئەو

نیوهندهدا جولاندوه، هر له ناردزایه وه بیگره تاوه کو پشتیوانی کلیسا و قه شه که کانی ناوچه کانی دیکه ی نه ئمانیا. لیږدوه به باشی دهرانم پیناسه باسیکی نه م ۹۵ تیزانه بکه م.

نه م تیزانه به گشتی له ۹۵ خالی ژماره بو دانراو له لایهن لوتهر خوږه وه فورموله کرابوو، لوتهر نه م تیکسته گرنکه ی بو خه لکی عه وام نه نویبوو، به لکو بو قه شه کانی نه ئمان و و رومای نویبوو، شوینای نه و وه قه شه یه کی بالا و تیولوگیک له کلیسای فیتینبیرگ، وایکردبوو که تیزه کان زیاتر ره واخواز کرده بن، به تاییه ت لوتهر نه و قه شانه نه بوو که خاوه تی پاره و سامانیکی زورییت، له گه ل نه وه شدا که نه و دهیتوانی شوینای خو ی بو کو کردنه وه ی سامانیکی بیشومار ته رخا ن بکات. ره وایه تی لوتهر نه و ده بوو که به شیک نه بوو له گه نده تی کلیسا و هیچ میژوویه کی دوورو نیزیکی له گه ل سامان و ژیا نی دنیایدا نه بوو. نه م دوو فاکته ره رولیکی گرنکیان بینی له بر واکردن به ره وایه تی و ناوه روکی تیزه کانی.

✓ له تیزی ژماره ۲۸ دا ده لیت : گومان له وه دانه به کاتیک پاره له ده خلیه کاندای زرنگه ی بیت سوو خوړ و قازانج خوړ و چاوچنوکان زیاد ده که ن، به لام نه وه ته نها رابه ری به زه یی خودایه، رابه ری کلیسایه، که له به رامبه ر نیراده ی خودا ده وستیت.

✓ له تیزی ژماره ۳۶ دا ده لیت : هر دیانیک که په شیمانی دهر بریت و راستگو بیت له په شیمانیه که ی، مافی ته واده تی به خشینى خودایى هه یه، به خشینیک که پیویستی به نامه ی لیبوردن نیه.

✓ له تیزی ۳۷ دا ده لیت : هه موو کریست و ئیمانداریکی راسته قینه، زیندوو یان مردوو، مافی ره حمه ت و خیراتی مه سیح و کلیسای هه یه، ئیدی گه ر هاتوو نامه ی لیبوردنیشی نه بیت.

✓ له تیزی ٤٣ دا ده ئیت: مړو ده بیټ له هه زړه تی مه سیحه وه فیږی نه وه بیټ که بده بیټ به هه ژان و یارمه تی نه داران بدات، نه وه زور له فروشتنی نامه ی لیږودن باشته .

✓ له تیزی ٤٤ دا ده ئیت: ته نها له ریگه ی کرده ی خوشه ویسته یه وه، خوشه ویستی گه شه ده کات. به لام له ریگه ی نامه ی لیږودنه وه باش نابیت، به لکو ته نها نیمچه تاوانیکې له سهر لاده جیت.

✓ له تیزی ٨٦ دا لوتهر به راسته وخو هیږش ده کاته سهر پاپی روما و ده ئیت: تیناگم، بوچی پاپ که نه مړو له هه موو ده و له مهنیکې قه له و ده و له مهنده ر، له جیاتی نه و دی پاره له نیماندران بسه نیت، له گیرفانی خوی کلیسای سانت پیته ر بینا کاته وه ؟.

Thesen www.luther.de/ ٩٥ سهرچاوه:

پیموایه له م چهند نمونه یه وه لوتهر وک ریفورماتیسټیک دوو پرسیاری گړنگ ده هاروژینیت، یه که میان (رخواخوازی) و دوو هه میان (مورال)، له نیوان له م دووانه شدا (دهسه لات) یاری خوی ده کات. ئیدی کلیسا وک دهسه لاتیکی ناینی نه ک له و سهرده مه دا ته نها به خشنده یی رخواخوازی بووه به دهسه لاتی پادشاکانی فهدنسا و بهریتانیا و روسیا، به لکو خوشی دهسه لاتیکی بووه له سه روو هه ردوو دهسه لاته که وه. هه ر خوشی سینترائی به خشنده یی مورال بووه، به مانایه کی دیکه (پاپ) دهیتوانی رخواخوازی بدات به پادشا و موباره کیان بکات، پاپ دهیتوانی بروای نیماندران قورغ بکات و متمانه بدات به دهسه لاتی پادشایه کانی نه وروپا، پاپ پیودانگی مورالی دهسه لات بوو، پاپ و کلیسای روما، هه ردوو دهسه لاته دنیا و ئاسمانیان له دهستدابوو، به جوریک که کرینی گونا هه کانه کانیش رده بوو به مه رجیک رازیوونی کلیسای رومی له سهر بیټ. به لام له نیو سالی کریستدا. له نیو بارنه ی قه شانیدا. یه کیک ده رده که ویت و هه موو

ئەم كېرەنە دەخەتە بەردەم گۆمانەو، ئەيىوخۇ مائىدا باس ئەچاكسازى دەكات، چاكسازىكە كە بەتوندى و رەقىيەو دەواي گەرانەو دەكات بۇ سەرچاوەكانى ئاين، بۇ سەرچاوەكانى سەرەلەلانى دەسلەلانى ئاينى مەسېچى بۇ (شېوۋە ژيانى) جەزەرتى مەسېچ، بەكوردى و بەكورتى گەرانەو دەيەكە بۇ ئەو مۇرانی خىانەتى لىكراو.

ئەم خەلەو رېفۇرمخواز دىت و دەلىت : ئەو سەرچەم سۈستىم نىيە كە رەواخواز نىيە، بەلكو بەشىكە ئەسۈستىم كە پېيۋىستە چاكسازى تىدا بىكرىت. ئوتەر دەيگوت ئەو ئاينى مەسېچى و كىتېبى پىرۇز نىيە كە ھەلەكارى دەكات، بەلكو ئەو ئەوانەن كە نۆيەنرەيەتى خۇيان بەكار دىنن بۇ كېنەوئى گۆناھە و سامان پىكەوئەن. ئوتەر لەدواي ئەم تېزانە چەندە تېزىكى دىكەي نۆسە كەلەھەمان بابەلەتى پەيۋەندى نىۋان كلىسا و دەسلەلانى خەلەكى دەوا، ئوتەر دەيۋىست خەلە نۆيەنرە پارەخۆرەكانى جودا بىكاتەو. بەمانىيەكى دىكە دەسلەلانى رۇجى و دىيانى لىكتىرى جودا بىكاتەو و ئاين و پىماۋانى ئاينى بىگە رېيىنەو بۇ ئىمان ئەكە بۇ گىرفان ھەر بۇيە زۇر زوو كلىساي كاتولىكى بىپارىدا، ئوتەر و رەدوگە و تۈۋەكانى بە (بى باۋەر و كافىر) لەقە ئەم بەدن، مېژوۋى رېفۇرماتسىيۇن مېژوۋى سوتاندن و لەخاچدان و راونانى نىۋان كلىساي كاتولىكە كە دەسلەلانى پادشاكانى ئەدورپايان ئەگەلدا بو، لەدزى رەدوگە و تۈۋەكانى ئوتەر و ئوتەر خۇى بوو كە بە ئىفەنگىلىزم ئاۋدەبران گىتوگۇ نىۋان ئەم دوۋەيە، رەواخوازى كلىساي كاتولىكى ئەفكرد و ئىفەنگىلىزم وەك باۋەرىكى رېفۇرمخواز بەتەۋەمىكى دىكە پەيۋەندى نىۋان خەلەك و خودا و كلىساي دارشەو. تەۋەمىك، جىاۋاز بو، ئەۋۋى كۆمەلەيتى و ئاينەو، ئەمەش ئەشېۋازى ژيانىانەو خۇى بەرجەستە دەگرد. بۇنەۋە قەشە رەدوگە و تۈۋەكانى ئوتەر جلى زۇر سادە و زېريان لەبەر بو، ئەوان گىرفانىيان ئەبوو. پەنجەكانىيان ئەپازاۋە بەئەنگۈستىلەي زېرىن و موت و موۋۋى جوان بە پىچەۋانەي شېۋەژيانى قەشەكانى رۇم و كاتولىك كەعەبا و جەلەكانىيان گرانىبەھا و جۇرىك بوون ئە نەمەشكردنى سامان و تىرى، رېفۇرماتسىيۇن و چاكسازەكان بە پىچەۋانەي ئەوانەو، سەرەپاي تواناي ئاينى و تېۋلۇگىيان و پايدىيان خەلەكانىك بوون سادە و ساكار و دوور ئە نەمەشكردنى سامان و رۈۋەكەشگەرايى بوون، يەكەنك ئەو پستە بەناۋىانگەنەي كە لەدزى كاتولىكەكانى سەدى شازدە بەكارىيان دەھىنە ئەو بوو : جەزەرتى مەسېچ گىرفانى ئەبوو، ئازانە نىۋە بۇچى ھەتەنە...

ليئروە گەرانهوە بۇ خودا ئەك بۇ كلىسا، گەرانهوە بۇ باوەر ئەك بۇ دەسلەتتى پاپ و قەشە، گەرانهوە بۇ كتيبي پيروز ئەك نامەى ليئوردن ، سى خالى جياوازى و گفتووگۇ بوون كلىساى كاتولىكى زياتر لاواز كرد و زياتر دەسلەت ئە نايىن جياەبۇوە و نايىنى دەگەرانهوە بۇ شوئىناى رۇخى و پيروزىهكەى خۇى و پەيوەندى مرۇقى دەگەرانهوە بۇ پەيوەندى نيوان خودا و مرۇق خۇى و پاشان هيژى راويژ بۇ پياوانى، نايىن، بەماناى سەرتا پەيوەندى رۇخى باوەر ئەناووەرا خۇى ئاراستەايژ دەكات بۇ دەرەوى خۇى ، ئەك ئە دەرەو و لەپىگەى قەشە و نامەى ليئوردنەوە بۇ نيو ناووەو ، رۇخى مرۇقەكان باكبكاتەوە.

ئەۋەي ئەبزوئەنەۋەي رېفۇرماتسىيۇنى ئوتەرىداسەرنىچ راكىشە بوو . ھىزى پائىيۇدەنەي بوو ئەبەرەنگار بوۋەنەۋەي كلىساي كاسىۋىلىكى كۈنە پارىز . شىۋازى ژيانى) ئوتەر و ھاۋبىردەكانى بوو . ئەم خالەۋە چەمكى (شىۋازى ژيان) بەشىكى گىرەنگى ھەموو كىرەيەكى گۇرانكارى و رېفۇرمخۋازىيە . ئەۋەي لەژىر زور ناۋىشەنى خىدار ژيان) خۇي پىناسە دەكات ، دەتۋانېن بەمەبەستى روونكرەنەۋە بلىن: شىۋازى Style بىرىتى يە لەو سىفەت و كاراكتەرە گىشتىانەي كە دەبىتە مۇركى گروپەيەك يادەكو كەسلىك ئە بەرپۇدەردن ياخود جۇرى كارىكى تايىبەت، كەلەۋانەيە جۇرىكى تايىبەت لەژيان يادەكو جۇرىكى تايىبەت ئە ھونەر بە ستايلىك ياخود شىۋازى يان شىۋازەيەكى تايىبەت كاراكتەرىزە و پىناسە بىكرىت و خالى جياكەرەۋەي بىت لەۋانى دىكە . لىرەۋە شىۋازى ژيان ، ستايلى ژيان، شىۋازىكى ژيانى تايىبەتە كەمۇدىلىكى تايىبەت ئە ھەئس و كەۋت و جىھاننىيەكى تايىبەت ناۋىنەي دەكانەۋە . بۇ نەمۇنە ئەۋەي سەرنىچ راكىش بوۋە لەژيانى ئوتەر و رەدوۋكەۋتوۋە و ھاۋرېفۇرمخۋازەكانى ، ئەۋ شىۋازى ژيانەيە كە بەسەريان بىرەۋە . شىۋازى ژيان خالى جياكرەنەۋەي تاكە (ئىندىقىدوالە) ئە مىكەنى كۆمەلەيەتى ، ياخود خەلى رەشۇك و مەسلەكى و بەرپۇدەرانى ئايىنى و دەسلەت لەلەيەك و گروپەي رېفۇرمخۋاز لەبەرەيەكى جىاۋازدا . بەمانايەكى دىكە: لەرېگەي شىۋازى ژيانى تايىبەتەۋە فېگورىكى تەۋاۋ جىاۋاز لەنەيە ژيانىكى باۋدا دەردەكەۋىت و بەشىۋەيەكى دىكە ژيان بەرپۇدەدەبات .

باتۇرىكى دىكە بىيەنە بەردەم بىرمەندىكى ۋەك (فۆكۆ) و ئەم چەمكە (شىۋازى ژيان) ى لى قەرر بەكەين و پاشان ھەۋبەدەين لەرېگەي ئەم چەمكەۋە بەشىك ئە قەيرانى (ئەقلىيەتى رېفۇرم) و كونتورى سىياسى كوردى تىبگەين ...

فۆكۆ دەربارەي (شىۋازى ژيان) دەلىت : ئانتىكا ھەرگىز نەۋەستەۋە لەپرسىياركرەنى بەردەۋام ئەمەر شىۋازەكرەن، شىۋازەكرەن بەپەيۋەندىداركرەن لەگەل خۇدى خۇدا ، بەماناي بەشىۋازەكرەن ژيان و شىۋازى ژيان بەسەربەردن، بەشىۋازەكرەن ھەئس و كەۋتكرەن ئەبەرامبەر لەۋانى دىكەدا . ئانتىكا و گرىكى كۈن نەۋەستەۋەن لەپرسىياركرەن

لەوێ ، ئایا چۆن بێتوانیشت ئەگۆمە ئێک بوازی جیابوازی هەئس و کەوتەوه شیوازیکی هاوئەنگ و یەكدگیر بێك بەینریت. شیوازیکی پێناسەیی یەكگرتوو پێکبەین. لەراستیدا دۆزینەوێ ئەو شیواز و ستایله پێخۆشکەریک بووه بۆ پێناسەکردنی خود . یەكگرتوویەك بۆ (مۆرالیك بۆ شیواز) لەمەملەكەتی رۆم و لەسەدی دووهم و سیپەمدا بیری لیکرایەوه، لەهەمانکاتیشدا یەكسەر بووه کۆدیک و هەقیقەتێک .

سەرچاوه : میخیل فۆکۆ. گەڕانەوێ مۆرال . دەزگای بلاوکردنەوێ دیتریخس ۱۹۹۸
Foucault. Die Rückkehr der Moral.
Diedrichs Verlag ۱۹۹۸. S ۴۸۵

ئەوێ ئەو رسته چر و پرانهی فۆکۆ دەرئە نجامی دەکەین ، ئەوێهه، که گریکی کۆن و شارستانی کۆن (ئانتیک) بەردەوام پرسی کراوێ هەبووه لەمەر (شیوازی ژیان) . ئەم پرسه بەرای فۆکۆ یەكگرتوویەکی بەخۆیەوه نەبێنیهوه ، وەك ئەوێ ئەوێ له سەردەمی شارستانی رۆمانیهکاندا فۆرمی تایبەتی خۆی هەبووه، ئەوێ لەژێر ئەم چەمکی ستایل و شیوازه تیپدەگەین. کۆمەلێک هەئس و کەوتە لەبەرانبەر ئەوانی دیکه، فۆرمیکه پێویستی به ئەخلاقیات و مۆرالی تایبەت بهخۆ هەیه، که ئەمە فۆکۆ به (مۆرالی شیوازه) ناو دەبات. مۆرالی شیواز ، ئەو نۆرم و پرنسیپانەیه که شیوازیکی ژیان لەوێ دیکه جیا دەکاتەوه ، بەمەش (تاکرەو و تاکخواز) جۆرێک له بوونگهراپی خۆی دەسەلمەنیت، بەمانایەکی دیکه دەمانگەیهنیتە بەردەم به (شیوازیکی بوونگهراپی)، یاخود دەبێتە مەسەئەتی بوون و (لێرەبوونی) تاک لەنیوهدیکی کولتوری و کۆمەلایەتیدا .

گریکی کۆن بەرای فۆکۆ ئەم پرسیارەیان بەردەوام دووبارە کردۆتەوه و لەچارچێوێ دەوڵەت و کۆمەنگە و جۆری پەییوەندیەکاندا گفتوگۆیی فەلسەفیان لەسەر کردووه. ئەم پێیوایه مۆرالی شیواز لەئانتیکادا (ژمارەیهکی کەمی تاکرەو و ئیندوقیدوالن که داواي ئەوه ناکەن گۆیاریەلی شیمایهکی تایبەتی هەئس و کەوت بن) فۆکۆ / هەمان سەرچاوه . بەمانای بوونی پاکەتێکی تایبەت له مۆرال و شیوێ هەئس و کەوت و داسەپاوی نیه که کەسەکان پابەندبن پێوێ ، بۆنۆنه و بۆ مەبەستی رۆونکردنەوێ ئەم دەستەواژەیه. لەئاینەکاندا شیمایهکی تایبەتی ئەخلاقیات و نۆرمی چاکه و خراپه هەیه که دەبێت کەسەکان پابەند بن پێوێ ، لەوانەشه ئەنایدۆلۆژیایهکی تایبەتیشدا ئەمە بوونی هەبیت، بەلام له گریکی کۆندا شیمایهکی یەكگرتوو بوونی

نەبوو، بەقەد ئەوئەندەى جۇرئەك ئە كراودىيەك هەبوو ئە جۇرى شىۋازى ژيان. بۆنمۇنە
 زياتر باس ئە كەمىنەيەك كراو كە پىۋىستە شىۋازىكى تاييەتى ژيانى ھەبىت .
 بەتاييەت كەسە ئازاد و سەربەستەكان و قۇرمى سەربەستىيەكان ، (بۆنمۇنە چەندەھا
 قۇرمى ئازادى ھەبوو، ئازادى سەرۋكى دەۋلەت ..فۇكۇ ..ھەمان سەرچاۋە) .. كەواتە
 ئىمە بە پىيى ئەم چەمكەى فۇكۇ و راۋەكردنى لەبەردەم چەمكىكى خويندەئەوئەداين .
 كەبەچەمكى (مۇرائى شىۋازى ژيان) پىناسەدەكرىت.

چەمكى شىۋازى ژيان و نەۋەكان

نەۋەكان ۋەكو لەگوتارىكمائدا (نەۋەكان و گەرەلاۋژەكانيان/ بېروانە گۇشارى متمانە ژمارە ۱۰ سالى ۲۰۰۶) پېنساسەمان كىردوۋە، مەرج نىيە تەنھا لەجىياۋازى تەمەن و زەمەندا خۇي بېيىنئەۋە، بەلكو زۇرچار نەۋەتازەكان پېكھاتەيەكى فېكرى ۋەئەسەفېن، دىئابىيىنەكى دىكەن لەنيۇ كۆلتور و كۆمەلگەدا، بەلام نەۋەى كەھىلى جىياكەرەۋەيە، خەسلەتە دىيارەكانى ئەم گروپەيە نەۋەى دىكە لەروانىيان بۇ پاشەرۇژ كەزىياتر گونجاوترن لەگەل گوتارىك، كەئەز بەگوتارى (دوارۇژخوار) ناۋى دەبەم، بەمەرچىك نەۋە كۆنەكە لەوبازنەيەدان كەدەيائەۋىت دىئاي ھەبوو ۋەكو خۇي بېيىنئەۋە! ئەمەش كېۋكى كېشە و مل ملانىيە لەنيۇان دوۋنەۋەى جىياۋازى سىياسى و فېكرى و لەنيۇ بازنەيەكى تاييەتى سىياسى يان كۆمەلەيتىدا. بەھەمان شېۋە دا بەش بوونىيائە بەسەر (نېرادەيەك لەگۇران) كە نەۋەى نۆي ھەلگى دەبىت و نەۋەى كۆننەش خاۋەنى (نېرادەيەكە بۇ راگېرى)!! لەوانەيە ئىستا ھەريەكك بلىت: ئەمە زۇرانبازى نەۋەكان نىيە، بەلكو زۇرانبازى ئىدىيا و جىھانبىيەكانە!! كەدەيائەمۇى كارى سىياسى و فېكرى سىياسىيە. ئەمە لەسەرىكەۋە راستە، بەلام نەۋەى خالى قورس و پېچە بەدەۋريە. شىۋازى گوتارە لەگوتارى گۇران ۋەئىندەيى ياخود شىۋازى گۇرانكارى و مانەۋەخوارى، كەدەكرىت لەسەرىكى دىكە بەزۇرانبازى كۆنەرفاتىف و گۇرانكارىخوار لەقەلەمى بدەين، بەلام بەشېۋەيەكى ئۆتۆماتىكى نەۋەى نۆي لەگەل گۇرانكارىيە و لەبەردى گۇراندايە.. دىيارە ئەم چەند دېرە ئەم ئىشكالىدەت و كېشەبەندىيە تىۋوريە چارەسەرناكات، بەۋەى بەكى دەگوتارىت نەۋەى نۆي و مەرچەكانى چىن و چۆن دەجولېن، بەلام بەگشتى ئىيە لەگۆشەنىگى (گوتارى گۇران و ئايندىي) پېنساسى دەكەين، كەدەشېت بەچەندەھا دوۋرى جىياۋازى دىكەۋە خويىلدەنەۋەى دىكەى بۇ ئەنجامبدرىت.

نەۋەنۇيەكان يەكەم ھېزىن كەبە پېرۇسەى (پېفۇرم) ۋە دەنوسىن و ھېزى راكېشانى رېفۇرم لەۋەدەيە، كە گەۋرەترىن پائېشتى لە نەۋەى نۆيى سىياسى و فېكرى و پېشەيى بۇ خۇي قۇرخ دەكات، ئەمەش نەينى بوونىيائە بە ھېزىكى دىكە لەنيۇ كۆمەلگە و نەينى بەئەنجامسگەياندنى پېرۇسەى گۇرانكارىيە لەھەموو بوارەكانەدا. ئەو گروپە

سیاسی و فیکریه ی بیهویت ریفورم به نه نجام بگه یه نیت ، ناتوانیت سهرکه وتن به ددست بهینیت ، هه تاوه کو گره ی خوی له سهر نه وه ی نوئ دانه نیت. نه وه ی نوئ خاوه دی نه و وزدیه یه که نهک ته نه ا ریفورمخواز دهیدوزیته وه و بره ی پینده دا. به لکو هه موو نییدا و کولتوریکی نوئ پشتی پینده به ستیت.

به لام نه مانه چ په یوه ندیان به (شیوازی ژبان) وه هه یه. چ کیشه به ندیهک (نیشکالیهت) هه یه له نیوان نه م شیوازی ژبان و ریفورمخوازان و له نیوه ندیشیان نه وه ی نوئ !! نه م هاوکیشه یه چوئ لیکدی جودا ده کرینه وه و چوئ چوئ پیکرا گریده درین و دیاله که تیکی نیوانیان چوئه؟! نه مه نه م پرسیارانه ن که به دریزایی نه م گوتاره کیشه به ند نامیزی دهکین و مه و دایه کی کراوه یی رافه کردنی بو جیدیلین.

شیوازی ژبان وه کو باسمانکرد، فیکوریک (که سایه تیهک) به ره هه مدینیت که به شیوه یه کی جیاواز دهژی ، شیوه ژبانیکه به کومه لکه قووت ناچیت و سهرتا نه م فیکوره نامویه کی دهره کی و خو هه لقوئتیندیریکی ژبانئ ناساییه. بیرده وه فیکوری شورشگیر (وهک نمونه یهک) ، فیکوریک جیاوازه به ستایلینکی جیاوازی ژبانیه وه، یاخود گرویه یه کی قژدریز و ریش دریزی (هییی) سالانی شهسته کان ، شیوه ژبانیکه تاییهت بوون که خوینهر له رومان و چیرۆکهکانی ههردوو نوسه ری مه غریبی (موحه مه د زه قراف) و (موحه مه د شوکری) دا مه زنده یان دهکات، یاخود له هه شتاکانی نیوه ندی نه ده بی و سیاسی و کوردیماندا، دوو فیکوری جیاواز هه بوون. یه کیکیان مارکسیستیک شورشگیر و دووه میان وجودیه کی خه یانی، هه ریه کیان له گه ل جیاوازی بیروبووون و جیهانبینیان. (که ده توانیت له سهر ناستیکه ریزه یی گه متوگۆیان له سهر بکریت)، جیاواز بوون له هه لئزاردنی شیوازی ژبانیان، له وانه یه وهک نمونه یهک بتوانین بلین که مارکسیسته کان زیاتر کومه لایه تی خواز بوون و زیاتر گرنگیان به گه متوگۆ ده دا و قه ناعه تکردن و به گروپه یی و سوسیالی له ژباندا و له په یوه ندیه کانه دا بو نه وان له کاره گرنگه کانیان بوو، به مه رجیک نه و که مه خه لکانه ی که له ژیر ناوی وجودیه ت خویان ناساندبوو، مه سه له کومه لایه تی و قه ناعه تکردن به نه وانی دیکه بو هاوکاریکردنی یه کتری، له پیناو گه یشتن به نامانجیک، جیی گرنگی نه بوو !! ته نانه ت له شیوه ی جل و بهرگدا مارکسیسته کان دووربوون له لوکسوسییه تی جلو بهرگا، هیچ رهنگیکیان به سهر رهنگیکه دیکه به باشته نه ده زانی، وجودیه کان به پیچه وانه وه کراسی رده ش و

ساقوی پەشی درێژ و کاوبۆی نیمچه دراو مۆدی ئهوان بوو. دیاره نه مانه له بهر سیخا نخبوونی کۆمهڵگه به ترادیسیۆن و هه ئس و کهوتی خێله کانه وه ، کهشاره کانمان له کۆبوونهوی کۆمهڵیک خیل نه بیت هیچی تر نه بووه، نه یانده توانی ببن به (کولتیک) یاخود به شیوه کولتوریکی تایبەت، به لام هه بوونیان به شیوازیکی ژیا نه وه نکولی ئیناکریت...

له سه ر ئاستی تاکره ویش (ئیندی قیدوال) ، شیوازی ژیا ن خالی جیا که ره وهی نه مه له وهی دیکه ، ناکریت فیگوریکی ریفورمخواز بیت به شیوه ژیا نیکی بیروکراتیه وه، ریفورمخواز نه و که سه یه جو له ده خاته نیو ژیا نی را وه ستاوی کۆمه لگه ، شیوه ژیا نیکی دیکه پێشکهش ده کات، نه مهش به ریزان نیینی هیزی را کێشانی نه وهی نوییه و بیرخوازی نویه بو پڕۆسه ی نوییو نه وه و ریفورم ، لی ره وه ده توانین بلیین که نه وهی ریفورم به نه وهی نوی گری ده دات ، شیوه ژیا نی نوییه ...

ریفورمخوازی کوردی و قهیرانه کانی ریفورم

له م ماوه یه ی دوا یه دا کۆمه لیک سه ر کرده و کادری سیاسی، بانگه شه ی ریفورمیا ن کرد و کێشه یه کی سیاسى له سه ر شیوه ی ده سه لات هه لگیرسا ، په یوه ندی سه رکر دایه تی و سه رتیری گشتی و دیاره ی گه نده لی ئیداریش با سی لی وه کرا. نه و جو ره روانینگیری ه ی (ئینتیبا ع) سه رته تا له م بانگه شه یه ها روژان دنی ، نه وه بوو ، که کۆمه لیک کادی ر ی سیاسى حز ب یکی سۆسیال دیموکراسی کوردی که له ئاستی لیپسرا ویتیدان ، په یوه ندیه کانی حزب له نیو خویدا ده خه نه به رده م پرسیار و له ئاستیکی دیکه شدا په یوه ندی نیوان حزب و حکومت یشا ن حکومت و خه لکیان خسته به رده م لی دوان ... نه وهی ته واوی سی لا په رکه ی بخویندایه ته وه، ده که وته سه ر نه و بڕوا یه ی که له به را مه به ر پلاتفۆرمیکى نوی دایه ، ئاما نجی ریفورم کردنه وهی سه رجه م دۆزی سیاسه ت و ده سه لات، گه را نه وهی سیاسه ته بو کولتوریکی دیموکراسی ، به وهی ده سه لاتى سه رتیری گشتی سنو ردار ده کری ت ، نه ک هه ر نه وه ، به لکو به روونی ئاما ژه بو نه وه کرا وه که (له نه نجا مدا گه نده لی دارایی، گه نده لی سیاسى ، گه نده لی کارگیرى و به رپویه رایه تی، ته نه انه ت گه نده لی خو و ره وشت ، سه رانه سه ری دام و ده زگا کانی حیزب و حکومتی گرتۆته وه

(...) سەرچاۋە: نامەى بەرپىزان نەۋشىروان مۇستەفا و كۆسەرت رەسۇل و عومەر سەيد
عەلى بۇ بەرپىز سىرتىرى گىشى ۲۰۰۵.

ئەۋەى ئەم سى لاپەردەيە بخوینیتەۋە دەكەۋیتە سەر ئەۋ برۋايەى كە گۇرانكارىەكى
كۆمەلایەتى و سیاسى و ئىدارى بەرپۆۋیە و ئىدى سەردەمى (رېفۇرمى كوردى) بۇ
یەكە مجار پروى شەفافىەتى خۇى و دەردەخات، زۇر لە نوسەران و بەشیک لە كادیرە
خەيالاۋیەكانى دەروەى ولات، تەنانت بەشیکش ئەوانەى لەتەۋاۋى پىكەتەى
سیاسى و كۆمەلایەتى حزبەكەیان تینەگەیشتون، مەزئەى ئەۋەیان كرد كەئىدى
سەردەمى كارىزمای باۋكسالارى حزبى كۇتایى پىدیت و دەرخستنى جىاۋازىەكان ئاۋەها
بەناشكرا نامازەيەكە بۇ مۇدیرنیزە بوون و دیموكراسیزەبوونى حزبى سیاسى.. بەلام
ئەمانە ھەموۋى ەك بلىقى سەر ئاۋ زۇر زوۋ تەقین و ھەموۋ ئەم رېفۇرمە بوۋە ھۇى
دابەشبوۋنەۋەى جارېكى دىكەى دەسلەت لەنیۋ خۇدا، دابەشبوۋنیک لەنیۋ دەستەيەكى
دىارىكراۋى (خۆتەيمانكردوۋ) بە دروشمەكانى پىرۇزى و موقەدەس، رېفۇرم
لەبەیاننامەيەك زياتر ھېچى دىكە نەبوۋ، ئەۋى دىكەى لەۋ دىۋو پەردەكانى دانۇستان
و براۋەشكردن چارەسەرکرا. ئىدى كادىرى سیاسى خەيالاۋى كە لە كوتلەبازى يىزاربوۋ
جارېكى دىكە خۇى لەنیۋ دابەشبوۋنیکى دىكەى كوتلە بازىدا بىنیەۋە، يەكېكان
كوتلەى سەرۋىكى ئەۋانەى دىكە كوتلەى رېفۇرم، لەداۋىدا دىسانەۋە زۇرانبازى كوتلەكان
دەستىپىيكردەۋە بۇ گرتنە دەستى شوینای حكومى و ئىدارى و قازانچى كەسى. ئەۋ
پرسىارەى كەدەكریت ئەۋەيە: بۇچى ناتۋانریت پروسەى رېفۇرم ئەنجامبەدریت؟!
لەۋانەيە ئاسانتىرین ۋەلام و لەھەمانكاتىشدا كىشەبەندىرین ۋەلام ئەۋە بىت، كە
بەنیۋ رېفۇمىستەكان ھەلگىرى خەسلەتەكانى رېفۇرم نى!!.

رېفۇرم بەرپىزان پىۋىستى بە كۆلتۈرىكى تايىبەت بەخۇى ھەيە، كۆلتۈرىك گەشەكردوۋ و
خاۋەن گوتارىكى ئايندەيە، رېفۇرم لە تەرح و كرانەۋەيدا جىھانبىنیەكى ئاشكراۋ بوون
و شەفاف و ەەرەب گوۋتەنى خال دەخاتە سەر وشەكان. رېفۇرم خاۋەنى ئاسۋیەكى
كراۋەيە بۇ نەۋەكانى داھاتوۋ، خاۋەنى گوتارىكى رەخنەيەكى زانستى شىكارىە،
بەلاپەردەيەك و دوۋان كۇتایى پىنايەت. رېفۇرم لەسەرىكى دىكەۋە گردبوۋنەۋەيەكى
كۆمەلایەتى، سیاسى، كۆلتۈرىە، بىگومان لەسەى سەركرەدە پىكنايەت!!، بەلكو
دەربىرنە لەرەخنەيەك كەزەمەنىكە لەبەر ھەر ھۇكارىك بوۋىت جەۋ كراۋە، بەلام

لەكاتێكدا كەئەو هەستە گەشە دەكات بەگوتن و ئاشکراکردنی ئەو ڕەخنانە،
 لەگەڵئێشیدا ھێزێکی نوێ دەھێنێتە ئێو دەزگای کۆمەڵایەتی و سیاسییە. ئەمە برادەران
 ، پڕۆسەیەکی دوور و درێژ و تیۆر و مەلانیی فیکریە وەك ھەنگاوی یەكەم ، پاشان
 ووردەکاری پراکتیکی ھەیە وەك کارە ئێداری و دابەشکردنەوی دەسەلات و
 پەییوەندیەکانی بەدوادا دێت. بەکورتی و بەکوردی ، ریفۆرم خاوەنی پرنسیپەکانی
 خۆیەتی کەئەك تەنھا تیۆری نین ، بەئەكو کردەین و تیژ بڕن و خاوەنی کادیتری
 ئامادەکاری خۆیەتی. جگە ئەو سێ سەرکردە بەرپزە و کوتلەکانیان نەبێت،
 کەئەو و پێشیش ھەبوون، ھیچ کادیتریکی دیکە نەبوو سیمینار بگێرێت، قسان بکات، بۆ
 ڕۆژنامەکان بدوێت، نەخشەی داھاتوو و تەشکیلە داھاتووی حکومەت و کەسەکانی ناو
 بنییت ، گەندەلی و ھۆکارەکانی شیکاربکاتەو، ھەر کوتلەکۆنەکانی ڕەدوو کەوتوو
 ئەو سەرکردە بەرپزانەن، ئەکوتلە فائان یان فیسارو، ناوی خۆیان نا کوتلە ریفۆرم
 و کوتلە سەرۆك !!.. ئەمە تراژیدۆکۆمیدی کۆلتوری سیاسی حزبیکی سووسیال
 دیموکراتی کوردیە کەگۆرپانکاری و مل ملانی تییدا ئە ناستی قسە و ناوینانداپە ئەك
 تیۆری سیاسی ..

لێرەدا ئەز نامەوێت ئەم قسانە سەرەوھمدا بەو تەوانبار بکریم کە لایەنگری
 (ریفۆرم) نیم و ئیدی بە پێی ئەقڵی دابەشبووی کوتلەگەرایەو، ئەزێك کە پەییوەندیەم
 بەھیچ پارتیکی سیاسییەو نیە، بچمە خانە کوتلەکە دیکە. مەسەلە کە پرسیاری
 کۆلتوریکی سیاسە کەئەقەیرانداپە، ئەك حزبیك، کاتیکیش حزبیکی سیاسی ئێو
 گۆرپانەكە، ڕۆشنیریکی جندی، ڕۆژنامەپەك دەکەوێتە ئێو تەنگەژە فیکری
 و سیاسییەو، ئەوا کێشەبەندی ئەو ئە خانە خودی خۆی دەردەچێت و دەبێت
 بەکێشەپەکی ڕۆشنیری گشتی و کاریگەری ھەیە بۆ سەر ژبانی کۆلتوری کۆمەڵگە، گەر
 ئەو ڕوایەدابین ، حزب بیەوێت و ئەیەوێت ، جوړیکە لە دەزگای کۆمەڵایەتی و بەشیکە
 لەزۆرانبازی کۆمەڵگە و خەون و مل ملانییەکانی .

ئەوێ ئەم چیرۆکە کورتخایەنەدا جیگە سەرئەجە ، ئەوێ ، کەبۆ یەكەمجارە
 (ریفۆرم) وەك چەمک بەکاربھێنرێت و گروپەپەك لەسەرکردەکان بیکەن بەمال بەسەر
 خۆیانەو، کەئەناوەرۆکدا دابەشبوونەوێکی نوێی دەسەلات بوو لەنیوان سەرۆك و
 سەرکردەکانی دیکە ، کەدەتوانینی بە(کۆدیتایەکی سپی) ناوی بەرین .

ئەمە بەشىكى ۋەلامەكەمان بوو ئەمەر: بۇچى نەتوانرا پرۇسەى رېفۇرم
 ئەنجامدەيت؟! بەشىكى دېكەى ۋەلامەكەمان ، پرسى رېفۇرم و ئەۋەكەنە، ئەۋ
 رېفۇرمەى سى لا پەرەكە بانگەشەى بۇ كرابوو ، دەرپرېن ئەۋوو ئە خواستى ئەۋ نۆيە
 سىياسىيەكان ، بېگومان ئەگەر ئەۋەى نۆيى سىياسى بوونى ھەبىت! ئەمانە ھەموۋى
 گلەيى و شېۋە ھەرەشەيەكى (پېرە سىياسىيەكان) بوو ئەيەكتىرى ، ئەنەۋانەى تۆزىك
 ئەخۇيان (پېرتەر) بوون . بەرپزان ئەم دېزانە بخوئىننەۋە : (سەرتىرى گشتى تەمەنى
 ئە ۷۰ سال تېپەپوۋە ، كاتى ئەۋە ھاتوۋە ، ئىتەر ۋەكو (رەمىكى بەرپز) خۇى ئەدەست
 تېۋەردانى رۇزانەى يەكىتى بېشىنئىتەۋە . ھ.س.پ) . ئەم ئەۋى دېكە تاۋانبار دەكات
 بە جۆزىك ئەپىرى و لاۋازى ھوكمى ئۆزىكى و دەستەگەرايى و خەزم خەمىنە و
 مەجسۇبىيەت . ئەم نوسىنە ئەۋ قەسە ئاساسىيانەن كە ئەسەر جادەو كۆلانەكان دەكرېن،
 ئەھەموۋ شۆيىنىكى ئەم ۋلاتەدا ، تەنەت ۋەزىرەكانىش ئەم جۆرە (بۆلە بۆلە) دەكەن،
 بەلام ئايا دەبىت (رېفۇرم) دووبارە كەرنەۋەى بۆلە بۆلىك بىت كەھەموۋان دەيزانى؟
 ياخود دەبىت دارشتەنەۋە و نەخشە بۆكىشان و ۋەرقەيەكى كارگردنى دېرېخايەن بىت بۇ
 سەرچەم پېداچوۋنەۋە بەۋ بىنەما و كارانەى ئەۋپىش ئەنجامدراۋن . راستە ھەموۋ
 رېفۇرمەكان ئەدنىادا سەرەتا بە چەند لا پەرەيەك و چەند ھېلىكى گشتى دەستېدەكەن
 ، پاشان دەبىتە بەرنامە و نەخشەكىشان ، ھەرۋەك ئەنمۇنەى ۹۵ تېزەكەى مارتىن
 ئوتەردا ئامازمان پېدا . ئەمە جگەنەۋەى نابىت ئەۋەمان لەبىر بېجىت كەدۋاى ھەموۋ
 ۋەرقەيەكى ئاۋەھا كەبانگەشەى رېفۇرم دەكاتەۋە ، بەرنامە و نوسىن و پلاقفۇرەى دېكە
 دەنوسرىت، ئەكە جگەنەۋەى چەندەھا جۆلە و گەتوگۇى سىياسى و رۇشنىرى ھەيە
 كەجىۋاۋازيەكان قۇلتەر دەكاتەۋە و سەۋرەكان ديارى دەكات . ئارگومېنت و ھونجەتكارى
 نۆى دېتە كايەۋە بۇ نەۋنە ۋەكو باسەمان كەد كە (رېفۇرمستانى ئوتەر) دەيانگوت :
 مەسىح ھەرگىز گېرفانى نەۋوۋە ، كەچى ئېۋە پەنجەكانىشتان ۋەكو گېرفان زېر و
 بەردى ناياب بەخۇى ھەلدەگرېت . ئەھەموۋ شۆيىنىكى سەدەى شانزەدا گەتوگۇى جىۋاۋ
 بوو ئەسەر پەيۋەندى مۇۋق و خوداۋەندو كەنىسە و ئەۋەشى بازەنى ئەم گەتوگۇيانەى
 زىاتەر گەرەمتر دەكرەۋە ، نوسىنەكانى ئوتەر خۇى بوو ، ئەدۋاى ئەۋ ۹۵ تېزە ئوتەر
 كىتېيىكى دېكەى نوسى، ئەمجارەدىان بەرمانىكى سادە كەخەنكى عەۋام تېيىگات ،
 تېزەكانى شېكردەۋە . ھەموۋ رېفۇرمىك گەر رېفۇرمىكى راستەقىيەنە بىت، خاۋەنى

پیشینه‌های تیوری و فیکریه و پرسپاری جوراوجور ده‌هاروژنییت، به‌لام به‌داخه‌وه نه‌و ریفورمستانه‌ی که‌بانگه‌ش‌ی ریفورمیان کرد نه‌ک هه‌ر خاوه‌نی تیوره‌یه‌کی نویی نه‌بوون له‌مه‌ر (په‌یوه‌ندیه‌کانی ده‌سه‌لات به‌خوی و ده‌روی) ، به‌ئکو ئامانجیان دابه‌شکردنه‌وه‌ی ده‌سه‌لات بوو، دانه‌شبوونی‌ک له‌سه‌ر هه‌مان هه‌یکه‌ل و ته‌شکیله‌ی ده‌سته‌گه‌راییی پیشوو ، نه‌وه‌ی که‌گورا چه‌ند سه‌لا‌حیاتیک و به‌رژه‌وندیه‌ک بوو له‌یه‌کیکه‌وه بو نه‌وی دیکه و دابه‌شکردنه‌وه‌یه‌کی دیکه‌ی به‌شی هه‌ر یه‌کی‌ک بوو نه‌ کیکی ده‌سه‌لات و مال! . ئیدی دووباره ریفورم له‌ بواری سیاست و هه‌ل‌بژاردنی نوی له‌سه‌ر بنه‌ماکانی بیر نوی و پرژه‌ی نوی و پاکسازی و چاکسازی ده‌زگاگان له‌نیو ته‌مومژی زانیاری و دانوستانی پشت په‌رده‌کانه‌وه له‌بیرکران، نه‌وه‌ی روویدا گۆرینی فلان بوو به‌فیسار ، نه‌وا زه‌مه‌نی‌ک به‌سه‌ر ریفورمیسته‌کان تیپه‌ر بوو و ناوی خوشیان ناوه ده‌سته‌ی (ریفورم) ، نه‌ک هه‌ر ریفورم به‌ئه‌نجام نه‌گه‌یه‌نرا ، به‌ئکو بارودوخی حکومت و ده‌سه‌لات له‌جاران خراپتر بوون . نه‌وه‌تا جاریکی دیکه چه‌ند وه‌رقه‌یه‌کی دیکه به‌ره‌مدین و کۆمه‌لیک کادی‌ر وه‌رکرده‌ی دیکه باس له‌ریفورم ده‌که‌نه‌وه نویسیویانه که‌له‌وه‌ته‌ی حزب بوونی هه‌یه له‌زه‌مه‌نی شاخ و شاریدا ، کاتی ئاوه‌ها سه‌ختی به‌خویه‌وه نه‌بینیوه، نویسیویانه‌که گه‌نده‌لی بۆته‌ مۆرکی په‌یوه‌ندیه‌کان .. له‌مه‌و زۆر شتی دیکه ..

ئهم گروپه‌یه‌ش هه‌ر وه‌ک گروپه‌ی یه‌که‌م ، بو له‌ بۆلیانه و ئیستا وای ئیها‌تووه ، هه‌موو که‌سی‌ک ده‌یه‌ویت ئهم بۆله‌بۆلانه دووباره بکاته‌وه بۆنه‌وه‌ی نه‌ژیر ناوی (ریفورم) دا گه‌نده‌لی (نوی‌بشاریت‌ه‌وه، خوی بخاته به‌ره‌ی نه‌وانه‌ی دیکه‌وه که‌دری گه‌نده‌لی ئیدارین ، که‌چی گه‌ر سه‌یری لیستی مووچه‌ی ده‌سمیان و ژبانی راسته‌قینه‌یان بکه‌یت ، نه‌ک هه‌ر جیاوازی ، به‌ئکو ده‌لاقه‌یه‌کی ئیجگار ترسناک له‌نیوان ئهم دوا‌نیه‌دا به‌دی ده‌که‌ین .. ئیدی کین ریفورمیسته‌کان؟! ، ئایا هه‌ر به‌هه‌قته‌ بوونیان هه‌یه؟! ، یاخود هه‌ر بوونیکی خوتبه‌بیزی و قسه‌فرێدان و هه‌یچی دیکه !! .

نه‌وه‌ی نوی له‌ئه‌نجامی ژبانی له‌گه‌ل ئهم که‌ش و هه‌وا سیاسی و ده‌رئه‌نجامه‌کانی ، هیچ پرۆسه‌یه‌کی ریفورمی ئاوه‌ها به‌هه‌ند وه‌رناگرئ ، نه‌ک هه‌ر نه‌وه‌نده ، به‌ئکو پیموایه‌ بانگه‌شکردنی (ریفورم) نه‌و به‌دگومانیه‌ ترسناکه ده‌هاروژنییت که‌نه‌ک ته‌نها له‌ (ریفورم) و ریفورم‌خوازان ده‌یکه‌ن ، به‌ئکو له‌سه‌رحه‌م نه‌و پارته‌ سیاسییه‌ی

بانگەشەي كۆمەلگەي مەدەنى دەكات، ئەم بەد گومانىيە رۇژ بەرۇژ تىژ و تىژتىش دەپىتەوہ !!

رېفۇرمخوزان و شىۋە ژيانىان

كىن ئەوانەي بانگەشەي رېفۇرم دەكەن و تاج پادەيەك رەوايەتى و مەشروعىيەتيان ھەيە بۇ ئەو جۆرە بانگەشەيە؟ كىن ئەوانەي كەدەتوانن بلىن ئىمە رېفۇرمستىن و دەمانەويت گۇرپانكارى بكەين ، كىن ئەوانەي مەشروعىيەتى قەسەكرىنيان ھەيە و كىن ئەوانەي ھىزى برۋاپىكرىنيان ھەيە؟! .. ئەم پرسىيارانە دەپىت ئەسەرەتادا بىكەين بۇ ئەوئى ئەسەرەتادە برانين برۋا بەكى دەكەين و ئەگەل كىنھادا سەمادەكەين ، ئەمانە ھەموئى خوينەرى ئازىزم ، پرسىيارى مۇران كەمرۇقەكان پابەند دەكەن بە ئىدىيا و بىرۋېچۈۋنەكانىانەوہ. ئەوہ (شىۋازى ژيانە) كەبرىيار دەدات برۋا بەكىنھا بكەين و كامەش بەدرۇن تىيگەين، ئەوہ ھەئس و كەوت وئەخلاقيياتى ئىدارى و مېژوۋى كەسىيە كە ئىمە پابەند دەكاتەوہ بەپۇرسەي برۋاكرىن بەبانگەشەكان. ئەوہ مۇرالىكى كەسى و خۇدىكە كە يەكەدەگرىتەوہ ئەگەل مۇرالىكى مۇۋىيى بالا وامان ئىدەكات برۋابەيەكتىرى بكەين ، ئەك ئەو بانگەشەنى كەئەم سەركردە يادەكو ئەم گرۋپەيە ، ئەملا و ئەولا بانگەشەي بۇ دەكەن.. بەكورتى و بەكوردى، ئەوہ مۇرانە برىاردەدا كى جىگەي برۋايە و كىش دەيەويت فېلمان لىيكات و بەناۋى ھالان پىرۇژە و فېساردەوہ ، خەۋنەكانمان بەاروژىنىيت و ئەنەنجامدا بىخاتە نىۋ كۇلانەكانى قازانچى كەسى خۇي و دەستەكەيەوہ .. بەداخەوہ ئەمە واقىيىى ھالى گۇتارى سىياسى كوردىيە كە دژبەيەكەيى نىجگار قوئى ھەيە ئەگەل مۇرانى بانگەشەبۇكراد ، كەخۇي بەخاۋەنى ئىدەكات، لىبرەوہ دوۋفاقى ئەخلاقيياتى كۆمەلايەتى و سىياسى مۇركىكى دىارى پەيۋەندى سىياسى خاۋەن برىيار و مەسەلەكەيەتى ، چاۋخشانەنىكى سانا بەئەدەبىياتى حزبى ئىمە ، ئەو دوۋفاقيە ئەخلاقيە ئاشكرا دەكات ..

ئەھەردوۋ بانگەشەي رېفۇرمەكەدا باس ئەگەندەئى كراۋە، باس ئە گۇرپىنى پەيۋەندىەكانى دەسەلات ئەنىۋ خۇيدا كراۋە، بەلام باس ئە پىرسىيەكان ئەكرادە!! بەمانايەكى دىكە، ئەوہ پىرسىيە سەرەتايەكانە كە كۆيى گىشى رېفۇرم دەكاتە

بەرنامەییەکی سیاسی و کۆمەڵایەتی و کولتوری درێژ خایەن، ئەو پرنسیپەکانە سەرچەم دەم و چاوی نوێی ریفۆرمخواز دیاری دەکات، ئەو پرنسیپەکانە کە سەرچەم پرۆسەی ریفۆرم دەکەنە پلاتفۆرمیکی ئاشکرا و شەفاف. ووردهکاریهکانی دیکە، وەک دیاریکردنی دەسلەتاتی ئەم سکرتیری گشتی یان ئەم دەزگاو دامەزراوە، ئەمانە هەمووی ئەسەر بنەمای پرنسیپە نوێیەکان کاری بۆ دەکرێت و برەوێ پێدەدرێت و بەرنامەی کار و نەخشەی زۆرانبازی نوێی بۆ دیاری دەکرێت، ئەمە جگە لەوێ تیۆریەکی هەیه بۆ ریفۆرم و تیزی گشتی هەیه کە هێلی گشتی ریفۆرم.

ئەوانە سەرەتا باسیان لە ریفۆرم کرد، تەنها ویستیان دەسلەت دابەشکەنەو و تەرازووی هیژەکانی نیو خۆی حزبی سیاسی هاوسەنگ بکەنەو، ویستیان زیاتر لە پیاوێ نخواستی سکرتیری گشتیەو بگۆڕنەو بۆ جوړیکی دیکە ئە مۆنۆپۆلکردنی دەسلەت، کە ئە دواجاریشدا دانۆستانەکان و دابەشبوونەو پلەکان ئەو راستیە سەماند.

گروپێ دووهم کە نیستا دیسانەو بەناوی (ریفۆرم) وە خۆی بە بزگاری حزب دەزانێ و بەتۆزێ خۆی دەخاتە خانە (ریفۆرم) وە، دەیهوێت خۆیان ئەو هەموو حەیاچوونە سیاسی و گەندەلیە بێبەری بکەن، کە بێگومان خاوەن بریارەکانی نیو حزب و حکومەت لێی بەرپرسیارن، ئەگەر خۆیان بەشێک نەبن ئەو گەندەلیە.

ئەمانە سەرەو نێزیکمان دەکاتەو ئە کرۆکی کێشەکە و پرسباری ئەوێ بۆچی ریفۆرم ئەو کاریگەرێی نیە، ئەگەر ئەوێ کۆمەڵێک سەرکردە بەهێز و خاوەن بریار ئە پشتیەو وەستان؟! بەدیویکی دیکەدا پرسبار بکەم دەئیم بۆچی بەجدی وەرناگیریت؟! گەواهی ئەسەر جدی وەرناگرتنەکە ئەوێ، کە ریفۆرم بۆتە کوتلەییەکی گەورە و ئەسەر هەمان میکانزمی کوتلەچێتی بەردەوامی بەخۆی دەدات. ریفۆرم ئەدەرگای پشتهوێ حزبەو خۆی دەکاتەو بەنیو ژوورەکانی کوتلەچێتی و حکومەت و دەرگاکیشی ئەسەر ئەو بنچینەیه بەریوبەر و تەنانەت وەزیرەکانیشیان دەپالێون بۆ پلەگرتەکان.

کەواتە بۆچی ریفۆرم بەجدی وەرناگیریت؟! دیویکی دیکە وەلامی ئەم پرسبار بەناسانی ئە (شیوازی ژیانی ریفۆرمیستەکان) دا خۆی ئاوەنەیهی دەکاتەو. هەروەکو ئە گشتوگۆی میشیل فۆکو ئامارەمان پێدا کەشیوێ ژیانی پابەندە بەپرسی مۆرال و

شیمایه کی کراوه بهرام بهر به ژیان .. به داخه وه نه وانیه که بانگه وازی ریفورم ده که نه
 خاوه نی نیشانه ی پرسیان له مهر شیوازی ژیانان ، نه مه جگه له وهی مۆرائیک نه
 که نه وان به پرنسیبه کانی بانگه شه که ی خویان به سیتته وه ، به کوردی و به کورتی *
 نه مان خویان دروستکاری نه م گنده ئی و هه رایه ن و ئیستاش ده یانه ویت قه ناعه ت به
 ئیمه ی هاوالاتیان به ئین که نه وان بهر پرس نین ، یاخود به شیوه یه کی ناراسته وخو
 بهر پرس نین له و باره ناهه مواره ی که هه مووان ده یزانین ، هه ر له بوونی کونتوری
 به عسه وه بیگره تاوه کو ده گاته ته راتی نی تاوانبارانی جینوساید و نه نفال و فایلدان
 تاوه کو نه و هه موو دزینه گه وره یه ی سامانی کوردستان و گه نده ئیه ی که نه مپۆ خه ریکه
 نازادی رۆژنامه نوسان و نوسه رانی ش قورخده کات . ئیدی کامانه ن ریفورمیسته کان؟! ..

ریفورمیسته کان خاوه نی هیچ شیوه ژیانیکی ناوه ها نین له نه وانی دیکه جودیان
 بکاته وه ، که ره خه نه یان لیده گر، هه ر له دابه شکردنی پله و پایه وه بیگره تاوه کو
 ده سه ته گه ری و کوتله گه ری و تاده گاته خاوه ندریتی مۆک و مال و ره ده دل و به ده ئی
 بازرگانی به ناوی نه م یان نه ویک که سه ر به خویانن ، به داخه وه وه رفقه کان ناوه ها
 تیکه ل بووه ، که ریفورمیست و به نیو کۆنزه رفقاتیف ، سوسیال دیموکرات و ئیسلامی و
 خپله کی ، هه موویان تیکه ئی یه کتری بوون و هه مووی له هه لپه یه کی سه یری سامان و
 پاره و مۆک کۆکردنه وه یه که ن که تیروونی نه ..

ریفورمیستان ده بیته شیوه ژیانان جیاواز بیت نه وسا ئیمه ده توانین باس ((مۆرال و
 ره وایه تی) بکه ین ، نه وسا ده توانین بروا به (چیرۆکی دلسۆزی) بکه ین که ره وانه
 که نه ئه کانی راگه یانن بۆ ئیمه ی هاوالاتیان دووباره و سه د باره ده که نه وه .. (شیوه
 ژیان) به پیزان سه نگی مه حه کی هه موو پرۆسه یه کی ریفورمه . به ئیننه بهرچاوتان که
 مارتین لۆته ر وه کو قه شه کانی رۆم په نهجه کانی پرن له نه مگوستیه ی گرانبه ها و
 نه ئماس، عه ره بانه که ی گرانبه ها و باشتین نه سپی ناوچه که رایکیشابایه ، نه وه نده ی
 پاره ی هه بووایه که داروده سه که شه ی خه نی بوونایه .. له وه ره وایه دان لۆته ری ناوه ها
 ده ی توانی به بیته مه زنتین رابه ری (ریفورماتسیۆن) له میژووی مرقایه تیدا؟! ..

پرسی پرنسیبەکان و مۇرال

مۇرال و نۆرمەکان ، ھەئسورپنەری بىنچىنەى ھەموو کردەيەكى كۆمەلایەتى و سیاسى و كولتورىن، ونبوونى مۇرال و نۆرمەکان لە ھەر يەكێك لەو پرۆسانەدا، ئىفلىجى ئەو ئىدىيا و بیروپایانە ئاشکرا دەکات. ناكریت لەدايکبوونی ئىدىيایەكى نوێ مەزندانەبکەین ، بەبى بوونی مۇرال و نۆرمى تايبەت بەخوى. ئەوى كە بەگشتى لەژێر مۇرالدا تىیدەگەين ، ئەودەيه ، ئەو ياساو رێسا مۇیانەن كەچاکە و خراپە و ئەخلاقیاتى گشتى ئىدىيایەك لەوى دیکە جیادەكاتهوه. ھەئس و كەوتى مرۆفەكان لە كۆمەلگەدا نۆرگانیزەدەكات. گەر مۇرال لە تىزىكى ئاينیدا گوپرايلى بىت بۆ ھىزىكى ئاينى ، ئەوا مۇرال لە پىچىكى عەئانیدا گوپرايەئیه بۆ لۆژىك و ئەقلائیەت. گەر سۆستىمى سۆسیالستى زیاتر جەخت بکاتە سەر بەھا و نۆرمەکانى دەولەتى سۆسیالستى و رۆلى خیزان و ناسیونالیەت و مۇرالەکانى پەيوەندى نەتوهدى كەمكەنەوه و بىگۆرپیت بۆ مۇرالێك بۆ جیھانگیرىەكى كرێكارى ، ئەوا لە كەش و ھەواى نەتوهدىیدا گيان فیدایى كردن لە پیناو نىشتماندا و خۆبەخت كردن ، مۇرالێكى بەرھەمھاتووى ئەو كەش و ھەوا كولتورىە دەبىت. مۇرالى ئىسلامەویەك جیاوازه لەمۇرالەكانى ماركسىتيك و سىكولارىستيك. بەلام ئەوى ئەم نمونە كورتكرانەدا دەمەوێت بىلیم ئەودەيه. نۆرم و بەھاكان ، كەووردەكارى پىكھانەى مۇرالن، خالى جیاكاردەوى گروپەيەكن لەوى دیکە. حزبىكى سیاسى لەوى دى ، چىن و توێژ و ئاينێك لەوى دیکە. بىگومان مۇرالیش بە پىی سەردەم و قوناغەكان دەگۆرین و ئەخلاقیاتیش كە لەزۆر كاتدا بە ئىتیک ناوى دەنین ، لەیەكێكەوه بۆ ئەوى دیکە و ئەكولتورىكەوه بۆ ئەوى دیکە دەگۆریت.

ئەوى كە حزبى سیاسى دەكاتە حزبێك میژوو بگۆریت و كۆمەلگە لەقوناغیكەوه بگوازیتەوه بۆ ئەوى دیکە، تەنھا گۆران نیە ئە شىوێ دەسلەلات، كە ئەوه بە كۆدیتا و موناھەردى موخابەرەتیش ئەنجامدەدرین، بەلكو گۆرانى بەھاو نۆرمە كۆنینهكانە بە بەھاو نۆرمى تازە ، لیروە قسەكردن لەسەر (مۆدیلىكى كۆمەلایەتى) ئەركى ئەو حزبە سیاسیانەن كەخاوەنى پرۆژەيەكى گۆرانكارین لەكۆمەلگەدا. ئەمانە ھەمووى كاتێك روودەدا كە ئەو پارتە سیاسیه خاوەنى (دەوايەتى / مەشروعیەت) خوى بىت، ئەودەكان و گەرەلاوژەكانیان.

بەمانايەكى دىكە خاۋەنى مۇراتلىكى تايىدەت بىت بەخۇى كە پىچەوانەىى خەۋنى
سىياسى و كۆمەلەيتى و كونتورىيان بىت بۇ داھاتوو. ئەود مۇرالە كە ئىدىا گرىدەداتەۋە
بەژيان، ھەر كاتىكىش ئەو مۇرالە لە قەيراندا بوو، ئىدىا تەنھا مەرەكەبى سەر
كاغەز و وىنەى بىماناى مىدياكان دەبىت. ئەم گۆشەنىگايەۋە دەتوانىن سەيرى
پەيوەندىەكانى پارتى سىياسى كوردى بگەين بەخۇى و ئىدىاكانى بانگەشەى بۇ دەكات
و پەيوەندىشى لەگەل خەلك و ژياندا بىخەينە بەر رۇشناىى راڧەكردنەۋە.

لەۋېروايەدا نىم پارتىكى سىياسى بتوانىت گۇرانكارى گەۋرە لە كۆمەلگەدا بەدى بەنىت
، بەبىنەۋەى نۆرمە دىرىنەكان نەخاتە ژىر پىرسىارەۋە، خاۋەنى مۇراتلىكى تايىدەت
نەبىت بەخۇ.

مۇرال پىكەتەيەكى گىرنگە لە چەمكى (شىۋازى ژيان)، ئەۋە مۇرالە كە شىۋازى
ژيانمان دىارى دەكات، شۇكۇ مۇرال ۋەك (كۇدىك بۇ ھەقىقەت) پىناسە دەكات،
دەزبەردن لە مۇرالدا، دەزبەردنە لە ھەقىقەتەى ئەو ئىدىا و بانگەۋازانە، ھەتاۋەكو
پىرسىارە گىرنگەكانى يەكلانەكرىنەۋە، ناتوانىت باس لە ھەقىقەتتىكى نۆى بىكرىت،
مۇرال ئەم گوتارەماندا پىرۋەيەكى گەيشتنە بەبرۋاكرىن، بىرۋاكرىن بەھەر پىرۋەيەكى
سىياسى و ئىدۇلۇژى، ھىزىكى نەخلاقى و پاكەتتىكى پىرى لە نۆرم و بەھى تازەى
پىۋىستە كە جىگەى بەھاۋ نۆرمە كۆنىنەكان بگىرىنەۋە. شۇرشى شەپەنسى ھەموو
بەھاكانى پىرۋى سەدەى ناۋەراست و مەكەچى بۇ پادشا و نۇرستۇكراتىيەت و
نەخلاقىياتى خانەدانانى ئەۋرۋپاى خستە ژىر پىرسىارەۋە، لە ھونەرى نىگاركىشاندا
شۇرشى (روانىنىگىرەكان / نىنتىبىايەكان / نىمپىرسىۋنىستەكان) ئەۋەدا بوو كە وىنەى
نىگاركىشىان گۇرى، لەرىگەى شىۋازى كاركرىن و شىۋازى ژيانى
خۇيانەۋە، جىھانبىنىيەكى نىجگار جوداۋازيان ئەمەر مامەنەكرىن لەگەل رەنگ و دىيادا
كرى. لەفىگورىكەۋە، لەيەكىكەۋە كەلەھەۋلداندانىيە بۇ گەيشتن بۇ نىۋ كۆشكى
نۇرستۇكراتى و شازادەكان و كلىساگەۋەردەكان و چىرۋكى ئەۋان و پۇترىتى ئەۋان
نىگاركىش بىكات، گۇرا بۇ فىگورىكى نۆى، بۇ جورىك لە بۆھىمىيەت و چەركەزى شارە
تازە پەيداۋەۋەكانى پىر لەجولە، لەۋىۋە ئەكۆشكەكانەۋە بۇ نىۋ بۇ نىگاركىشانى
جوتىاران و سىروشت و دەم وچاۋەكان ۋەكو خۇى بەبى گىپانەۋەى چىرۋكەكانى پىرۋى
كارىيان دەكرى. بە شىۋازىكى دىكە فلچە دەۋەشىندرا كە لەخالى پىر رەنگى جىا جىا

دەچوون ، ئەو ووردەكارىيەى كەكلاسىكدە ھەبوو ، كەدەرپىنى كۆيىكردنى مەخلوقاتى
خودا بوو، ھەر وەك كلىسا سىبەرى خۇى بەسەر ھونەرى كلاسىكدە
بەجىھشتەبوو، لەتابلۇكانى ئەواندا گۆرا بۇ وەشاندىنى فلچەى پىر رەنگى گەرم
كەلەنيزىكەو ھە خال وىنتكى ھاويزارو دەچوون كە ھاوۆمنىيەتى تىدا بەدى نەكرىت.
بەپىچەوانەو ھە تۆزىك دوورتر لە تابلۇكە ھاوۆمنىيەت تەواو رەنگى گەرم و ژيانى
رەنگى جىيەانى سىروشت و شتەكان و مەركان و شارەكانى پىچەوانەى دەكرەو ھە. ئەوان
بروايان بە تىكدانى ئەو فىگورە پىكانەى ژيان بوو لەنىو كلىشەيەكى نوپى پىر رەنگدا.
چىدى ئەمىرەكان بەخۇيان و لوتبەرزىانەو ھە تابلۇكاندا نامادە نەبوون و بۇ نەبەد
لەو شىوازىيەدا نادىاركران، ئەوان چىدى دىار نەبوون وەك ئەو ھەى كلاسىكدە بوونى
ھەبوو، بەلكو بەپىچەوانەو ھە، كرىكارانى كىلگەى پەتاتە، لە تابلۇكانى (قان كوخدا)
و ئافرەتە رووتەكانى دوورگەگەرمەكانى (ھايتى) لە تابلۇكانى (كۆگان)دا، و ژيانى
شارەكان و گازىنۇكان لە تابلۇكانى (دىگاس) و خۆرەلاتن لە تابلۇ (مۆنى) جىگەى
ژيانى كۆشك و كلىساو ئەفسانەكانى گرىگ و رۆمى گرتەو ھە. ئەمانە مۆرالىكى نوئ
بوون ، ئەو پىرۆزىيەيان درز پىبەرد كەھونەرى نىگاركىشى كلاسىك خۇى پىو ھەند
كرەبوو .

مۆرالىكى نوئ بۇ وىنەكىشان، بوونى لەشىو ھەى ئاتىلىرى (مرسم) بچوك و داخراو ھە ،
بۇ ئاتىلىرى كراو ھەدا خۇى كۆرپەى دەكرە، ھەموو سىروشت شىوئى وىنەكىشانى
نىمپىرىشىنستەكان (روانىنگىرەكان) بوو، ئەوان خۇيان بە رارەو ھەكانى خانەدانانەو ھە
ھەننەواسىبوو ، پىرۆزى ئەوان گەرەنەو ھەبوو بۇ رەنگەكانى سىروشت و شتەكان ، ئەك
چىرۆكى خوداكانى گرىك و بونەو ھە ئەفسانەكان، چىرۆكى پىرۆزى مەسىح و
لەخاچدانى و قەشەپىرۆزەكان لەم شىوازەدا جىگەى نەبوو ھە. گەر ئەم چىرۆكانە
لەخەيالىكى پىشت بەستو بە ھەستىكى ئەفسانەى يادوكو ئاينى يادوكو شكۆمەندى
نەتەو ھەپەرسىتى و خانەدانى نىو كۆشكەكانەو ھە سەرچاوى ھەلگرتىبىت، ئەوا
نىمپىرىسىوئىستەكان بەمۆرالىكى دىكەو ھە دوور ئەو مۆرالى پىرۆزى و شكۆمەندىكرەنى
گەرەنەو ھە بۇ سەرچاو سەرەكىيەكانى پەيوەندى سانا و لەھەمانكاتىشدا ئالۆزى نىوان
مروفت و جىيەان، فانتازىيا و خەيالىش تەنھا لەرىگەى رەنگەكان و وەشاندىنى فلچەو
كارىگەرىيەكانى چاودەو ھەبوو ، مۆنى جارىك گوتەبووى : [من حەزمەدەكرە بەكوپرى

لەدايکبوومايه و لەپرێکدا رۆشنایى چاوم بۆ بگهرايه تهوه، تهنها بۆ نهوهى شتهکان بیکاریگهري پيشينيهيان. وهك خۆى ببينم...] ، چيدى بابەت گرنگ نهبوو بۆ تابلۆ ، بەلکو مۆتیف و روناکی و سیبەر و رەنگەکان جیگهی سەرنج و کاکردنیان بوو . لهگه‌ئیشیدا خه‌یال و بابەت و نده‌بوون ، نه‌وه‌ی ده‌مايه‌وه‌، (مۆنى) گوته‌نى: (چاو و ده‌ست و ته‌نها چاو و ده‌ست وه‌یچی دیکه) ..

بۆزیا‌تر زانیاری برۆانه (جیهانی ئیمپریشیزم : نه‌و هه‌نه‌رمه‌ندانه‌ی له‌خۆشه‌ختیه‌کانی ژیا‌نه‌وه‌ ، نیگارکیشیان ده‌کرد .. نویسنی : هانز خافى . وه‌رگێرانی هاویه‌ش له‌ ئه‌لمانی و هه‌له‌نده‌یه‌وه‌: ئیسماعیل حه‌مه‌نه‌مین و حه‌مه‌ی نه‌حه‌مه‌د ره‌سول . چاپ و بلا‌وکراوه‌کانی سه‌رده‌م / کتییى گێرفان ۲۰۰۴) .

خۆینه‌ری به‌رپێز له‌م نمونه‌یه‌وه‌ نه‌وه‌مان بۆ ئاشکرا ده‌بی‌ت که‌هه‌موو ئی‌دیابه‌کی نوێ، مۆرالیکی نوێ و شی‌وزاده‌ کاری نوێ و شی‌وازژه‌ ژیا‌نی نوێ له‌گه‌ل‌ خۆیدا ده‌هێنێ‌ته‌ ئی‌و کۆمه‌لگه‌وه‌، له‌گه‌ئیشیدا زۆریه‌ی مۆراله‌ جیگه‌ریه‌کانی کۆنینه‌ ده‌که‌ونه‌ به‌ر گومان و نیشانه‌ی پرسیار. شی‌وه‌ ژیا‌نی نوێ، مۆرالی نوێ به‌ره‌مه‌ده‌هێنیت و (جیگه‌ری) له‌خه‌وی قو‌لی خۆی وه‌ناکا دی‌نی، به‌لام نه‌مه‌ نه‌وه‌ ناگه‌یه‌نیت که‌ هه‌موو مۆراله‌ شکاندیکى کۆنینه‌ ، مانای پرۆژه‌یه‌کی گۆرانگای نوێیه‌. هه‌موو مۆراله‌ و به‌های نوێ جیگه‌ریه‌وه‌ی مۆراله‌ و به‌های کۆنینه‌ نه‌یه‌ ، به‌لکو زیاده‌کردن و درێژکردنه‌وه‌ و خستنه‌سه‌ری نوێشه‌!! مۆراله‌ نه‌و چه‌تره‌یه‌ که‌شانه‌شانی ئی‌دیای نوێ به‌رده‌وام له‌سه‌ر بنجینه‌ی ئی‌دیا و پرۆژه‌ی نوێ خۆی بیناده‌کاته‌وه‌..

ئه‌ز یم‌وايه‌ مۆراله‌ زیاتر پابه‌نده‌ به‌ (ده‌وايه‌تی) و له‌هه‌مان کاتیشدا پرسیکی گرنگی ژیا‌نه‌، به‌شی‌وه‌یه‌کی دیکه‌ نه‌مه‌ر کۆلتوریک بۆ سیاسه‌ت قسان بکه‌م . ده‌ئیم : به‌کرده‌بوونی پرۆسه‌ی (گۆرانکاری و ریفۆرمه‌) پارتيکی سیاسى و ده‌زگایه‌کی کۆمه‌لایه‌تیه‌ له‌ قوناغیکی می‌ژوویی گرنگدا...

نەوەكان و پرسی رېفۆرم

لەدوای راپەرینەوه هەموو کێشە سیاسی و ئایدۆلۆژی و مۆرالی سیاسیانە بەشیوەیهکی رادیکالانە گۆرانکاریان بەسەردا هاتوو. گۆرانکاریەك كە رۆژ بەرۆژ هەموو خەونیکی مۆدێرنیزەکردن و بیناکردنەوهی کۆمەڵگەی کوردەواری دەخستە نیو کۆلانیکی تەسك و تەنگەبەری پێشەیرانەوه. گەر لە شۆرشى شاخدا یاسای شەڕ و خۆراگری و لەخۆبوردن و قارەمانییتى، هەلسۆرپینەری شەڕى پێشمەرگانە بوو بێت و بەشێك بووبێت لە مۆرالی بەرگریکردن لەخەلكى بێتاوان لەبەرامبەر هیرش و پەلاماردانى شۆفیڤىستى بەعسیەكان و پرۆژەى (پاكتاوى رەگەزى و نەتەوهیان)، گەر لەو سەردەمەشدا هەتەو كەم و كۆریش هەبوو بێت، ئەوا خۆشەویستى بۆ ئەو (شیوازه ژيانە سەختەى) شاخ، پۆرش و پشتگیری هەموو كردهیهكى بەرگریکردن بوو. ئەمانە هەمووی ئەو شیوه ژيانە بوون كە رەوايهەتى بە پارتى سیاسى دەبەخشی و تارادەیهك رۆحى ئیپوردنى لەلای هەمووان دەبزواند. فێگورى پێشمەرگە و سیاسى كورد بەهەموو پارتەكانیانەوه، فێگورى مەرفێك بوو كە دژ بەفاشیەت دەجەنگی، شیوه ژيانى سەختى هەنێژاردووە لەپێناو نازادى و سەربەستى بۆ خەلكان، ئیدى هەریهكەو بەشیوه و بیروپرای خۆى لەخانەى پارتیكى سیاسیدا بوو دژ بە فاشیەت.

شیوه ژيانى ئەوان نەوهی نوێى سروش بەخش دەکرد بە وزهیهكى نوێ، ئەوان فێگورێك بوون كەنەوهی نوێ بەسەرسامى و پێ لەشەوقەوه لییان دەروانین، ئەوانە پالەوانى فێكرى و سیاسى و پێشمەرگهیی شەڕیكى سەخت و بێنامان بوون لەدژی بۆگەنترین و وهحشیترین سۆستیمی حوكمى رەگەزپەرستى پان عەرەبى فاشى. ئەمە شەریعەتێك بوو كە ئەوان هەیانبوو لەرێگەى هەنێژاردنى شیوه ژيانى سەربەست و خۆ بەختکردن لەپێناو جوانى و نازادى لەكوردستاندا، هەموو پرۆژیهیهكیش گەر ئەوان پێشكەشیان بكردایە، جیگەى گفتوگۆ و لیدان بوو، ئەوان خاوەنى رەواخوازیهكى ئاوهەا بوون، كەزۆر ووردهكارى ناجۆر و نهێنى ترسناك هەبوون لەژێر ئەو شەریعەتەدا داپۆشرا بوون، بەشیوهیهك ئەو ووردهكاریانە لەو زەمەنەدا لەبەرامبەر ئەو شەریعەتە ئەوان هەیانبوو، جیگەى برۆاكردنیان بەخۆ نەدەپچرێ.

هەر لەدوای هەفتەكانى یەكەمى دواى راپەرینەوه ئەم مۆرالە درزى تێكەوت و وورده وورده ئەم فێگۆره گۆرا بەشتیكى دیکە كەسەرەتا لای زۆربه شوکیكى گەوره بوو،

فروشتنی کەل و پەلی خزمەتگوزاری گشتی لە پرۆژە (بیخە) وە بێگرە تاوەکو شۆڤل
 و کارگەیشته ئەوەی ئامیری خەستەخانە گشتیەکان و لیفتی (مەسەدە) ی گەوردی
 خەستەخانە و داینەمۆی کارەبا و کارگە ی قیر و کابلی تەلفۆناتی ژێر زەوی و بۆری و
 چی شتومەکی خزمەتگوزاری و ئامیر هەیه لە ژێر هەرەشە ی دزین و ئاودیو کردندا بوون.
 بەداخەو شۆرکەشکێرەکانی دوینی بازارگەنە بیبەزەیهکانی ئەمرۆیان لێدەرچوو. گەر
 سەرەتا ئەووە حائەتیک بوو بێت ، ئەوا ئەدوایدا بوو بەدیاردەیهک و ئیستاش
 بەمۆدیلیکی سیاسی. دیارە مەبەستی من چوونە ئەو ووردهکاریانە نیە کە هەمووان
 دەیزانن ، بەئکو مەبەستم درزنیبوونی (پەروایەتیە) لەنیوان پارتی سیاسی کوردی
 و خەڵکی. ئەم درزە ، ئەم کەلێنە ، ئەم دەلاقیە ، بەداخەو و ژۆ بەرژۆ لە فرانبووندا یە
 و شەری ناوخۆش دواویستگە ی کۆتایی هێنان بوو بەو پەییوەندی (برواکردن) بە پارتی
 سیاسی ، نەک تەنها بەدگومانی بوو لەنیوان خەڵک و پارتی سیاسیدا، بەئکو بەد
 گومانی لەنیوان ئەندامی پارتە سیاسیهکان بە سەرکردایەتی و بەرنامە ی کاری خۆیان
 !! ئەوەی کە لە دوا ی شەری ناوخۆ ماوەتەووە وەک پەییوەندی نیوان مری کورد و پارتە
 سیاسیهکان، پەییوەندیەکی (بەرژۆندیخوازانە یە) نەک ییرواوەری سیاسیانە ،
 پەروایەتی و مۆرالییک نیە کە پارتی بەستیتەووە بە مرقەکان، بەئکو پەییوەندیەکانی
 بەرژۆووەندی ماتریائی، (بەتایبەت دوا ی رووخانی رژیمی سەدام) ، جیگە ی ئەو کوردە
 ناموسیە ی گرتەووە کە زۆربە ی کادییر و پیشمەرگە و ئەندامە دیڕینەکانی بە حزبەووە
 دەبەستەووە..

من لێردا نامەوێت باس ئەو کادییر و ئەندامە دلسۆزانە ی نیو حزب و پیکخواوەکان
 بکەم ، کە تاوەکو ئەمڕۆ دژی ئەو دیاردانە دەجەنگن و زۆربەشیان باجی گەوردیان دادە
 ئەو پیناوەدا و هەندیکیشیان کەبۆیان گونجاو مەنفایان هەبژاردووە. ئەوانە گەر
 تاوەکو ئیستاش لە پارتی سیاسیدا ماییتنەووە هۆکارەکی ئەویدە تەمەنیکی زۆریان لەو
 پارتەدا بەسەر بردووە ، جگە ئەووە لەلای هەمووان ڕوون و ئاشکرایە ، کۆمەلگە ی
 کوردی ، کۆمەلگە یەکی خێلەکی حزبیه، ژیان لەدەرەو ی حزب ، مانای ژیانە لەدەرەو ی
 ژیان خۆی ، هەموو رێگەکانی ژیا نی ئاسایی دەتگەرێنەووە بەردەم حزب ، کۆمەلگە ی
 کوردی حزبیکی گەورە یە ، خێلە سیاسی و کۆمەلایەتیەکان لەنیوان خۆیاندا بەشیان
 کردووە. ئەوانە یە داها تەووی ئیراقیش بەسەر هەمان نەخشەدا دا بەش بێت..

بیرهوه و نهم په یوه نډی بهر ژده و نډیدا که بوته نه ریتیکې باوی ژبانی سیاسی و ته نانت نیوه نډی رښنیریشی له گه ل خویدا راپیچکړدوه، هه موو پرژده کی (ریفورم) له لایم هه ر گروپه کی سیاسی و کومه لایه تیه وه بیت، نه رکیکی گران ده بیت. نه رکیک ده بیت که سهره تا پرژده کی رښنیریشی سیاسی و کومه لایه تی ده بیت، پاشان شورده بیت هه بونو ریفورم له نیو بونیادی په ویه نډیه کانی ده سلات. له هه خاله وه چنده هیلیکی گشتی پرژده ی (ریفورم) دیاری ده که ین که ده شیت خوینه ری نازیز و ژور نه رښنیرانی چالاک چنده ها هیل و پرنسیبی دیکه ی بو زیاده که ن، نیمه به شیوه کی دیاریکراوه چنده هیلیکی گشتی ده خینه روو، که پرؤسه ی (ریفورم) ی راسته قینه کاری له سهر بکات:

- ریفورم به پرؤسه کی شه فاقه یه ت دستپیدکات: ریفورمخوازان، هه روه که له نمونه ی مارتین لوتره وه فیبری ده ین، نه و که سایه تیانه پیبیه لده ستن که کرانه وه به رامبه ر خه لکانی خوینان له سهر ناستی ناوخوی گروپه که ینان و له سهر ناستی دهره ی گروپه که شیان، کاراکته ری که سیبتی نه وانه. نه وانه که سیبتیه که ین ناوچه گهر و ده سته گهر و کوتله چی ین، نه وانه که سانیکن خاوه نی هیلیکی سیاسی و بیروای خوینان و له سهر ناستیکې بالای مؤالی کولتوری سیاسی بوونیان هه یه.

- ریفورم پرؤسه کی که شتکړنی خو گه نډه لیه: نه ز پیوه وایه (خو گه نډه لیه) نه و خودیه که گه نډه ل بووه، یاوه کو شاجی که وتوته نیو ژونگاوه پر قه وزه ژه هراویه کانی گه نډه لئ نیداری و سیاسی. له سهره وه هه موویانه وه ده بیت نه وانه ی به (ریفورم) هه لده ستن، خوینان له و گه نډه لیه وه نه هاتن، دنا ریفورم وه کو نه و هیلکه پیسه ی لیڈیت که مریشیکې تووشبوو به نه نقلونزا هه لیده هیبت.

- ریفورم کارکړنه له رابورده ودا: کولتوری به عس و مانده و ی فایلدران له شوینای خوینان و ناسه واره کانی شه ری ناوخو، نه و مه سه له گرنگانه ن که دم و چاوی

گه‌نده‌لی ئیستانیان پیکه‌یناوه. به‌بن کارکردن له‌و سێ دۆسیه گرنه‌گانه‌دا ریفۆرم له‌ناستیکی خیتابیدا ده‌مینێته‌وه ..

- ریفۆرم ئاشکراکردنی سه‌رچاوه‌ی پاره‌ و سامانی که‌سیه: گرنه‌گترین فه‌یس له‌ پرۆسه‌ی ریفۆرم ئاشکرا کردنی له‌و سامان و پاره‌ و پوله‌یه‌ که‌ به‌پله‌ی یه‌که‌م ریفۆرمخوازان هه‌یانه. ئهم پاره‌یه‌مان له‌کوێ بوو؟! ئهمه‌ پرسیاریکی جه‌وه‌هه‌ری و وه‌لامی راسته‌قینه‌ و کرانه‌وه‌ی ده‌رگای و دۆسیه‌کان بۆ لیژنه‌کانی (پاکتاوی گه‌نده‌لی)، ئازایه‌تییه‌کی بن وینه‌ی پیو‌سته‌ ، ده‌بیته‌ یه‌که‌مجار به‌ ریفۆرمخوازان به‌ ئاشکراکردنی سه‌رچاوه‌ی پاره‌ی خۆیان ده‌ستپیکه‌ن.

- ریفۆرم به‌رنامه‌یه‌کی ئاشکرا و روونه: ریفۆرم خاوه‌نی به‌رنامه‌یه‌کی ئاشکرا و روون و هه‌مه‌لایه‌نه‌ و ته‌نها له‌چوارچۆیه‌ی به‌یاننامه‌ و گوتاردا نامینێته‌وه‌، به‌ئکو وه‌رده‌گیردریته‌ سه‌ر زمانی ئیداری و لیژنه‌کاری و تئۆری .

- ریفۆرم خاوه‌نی میکانیزمیکی دیموکراسیانه : به‌مانای ریفۆرم به‌شیوه‌ی هه‌ره‌می دانابه‌زیت و کۆمه‌ڵێک سه‌رکرده‌ و کادیڤر له‌سه‌ره‌وه‌ (سه‌رکرده‌ی ریفۆرمخوازان) بن ، هه‌روه‌ک چۆن له‌وه‌و به‌ر سه‌رکرده‌ بوون، ریفۆرمخوازان واز له‌شوینا گرنه‌گه‌کانیان دی‌ن و نه‌وه‌ی نویی سیاسی پێده‌گه‌یه‌نن و خۆیان ده‌بنه‌ راویژکار و تیۆره‌کار ، ئهمه‌ میکانیزمیکی دیموکراسیانه‌ی پیو‌سته‌، که‌(کۆلتوری هه‌لبژاردن) رنجۆشکاری ئهم میکانیزمه‌ ده‌بیته‌، ریفۆرم کرده‌یه‌کی جه‌معیه‌ و به‌فه‌رمان دانابه‌زیت.

- ریفۆرم خاوه‌نی کۆلتوری هه‌لبژاردنی نوییه (کۆلتوری هه‌لبژاردن) مه‌رجیکی سه‌رده‌کی پرۆسه‌ی هه‌لبژاردنه‌، ناتوانریت هیچ هه‌لبژاردنیکی له‌ژێر رۆشنایی ریفۆرم ئه‌نجامبدریت، به‌بن بوونی کۆلتوریک بۆ هه‌لبژاردن. ده‌نا دیسانه‌وه‌ ریفۆرم ده‌بیته‌ به‌ دابه‌شکردنه‌وه‌ی ده‌سه‌لات له‌فۆرمیکی جیاوازا.

• رېفۆرم يەكەم ھەنگاوی چارەسەری ژيانى بنچينەيى كۆمەلگەيە: كە حكومەتى ھەريىمى يەكەم دامەزرا، كارەبانەبوو، خەستەخانەكان لە ژيەر نەبوونی دەرمان و ئامير و كادييرى پزىشكىدا دەينالاند، حزب دەستی ھەبوو لە ژۆر بنەما سەرەكیەكانى ژيانى خەلكى، بە جوړيك كە ژيانى مەدەنى مراندبوو. ئىستاش ھەر وەكو ۱۳ ساڵ لەمەوبەر كارەبا نیه و خەستەخانەكان لە بەردەم قەيرانى گەندەليدا لە جاران خراپتر بوون، ئەو جگە لەوێ بازركانيەكى سەیر ھەيە لەو بوارەدا. كوردستانیكى بەو جوړە نەخۆشیه بنچينەيانەو، مانای كوردستانیكى داگیركراو بە نەخۆشى و نەبوونی و كارەساتى مەوێى ..

• رېفۆرم پێداچوونەوێ بە ھەموو پێناسە دێرینەكان: ھەموو پێناسە كۆننەكان ، لە كوردایەتییەو بیگرە تاوێكو بۆچوونمان بۆ دەسلەت و ژيان ، دەبیت دەستەى رېفۆرم و رېفۆرمخوازان خاوەنى پێناسەى نوێى بن گونجاوییت لە گەل رۆحى سەردەم.

• رېفۆرم پێویستی بە رابەرایەتى و توانای نوێیە: دەبیت دەم و چاوى نوێى بەتوانا و بەتایبەت لە گە نجاندا بەشێكى گەورەى رېفۆرم پێكبهێنن. ناكړى باس لە رېفۆرم بكەین ، بەبێ توانا گە نجه نوێیەكان لە ھەموو بوارەكاندا ..

• رېفۆرم پرۆسەيەكى گواستنەوێە لە (برواکردن) وە بۆ (گەران بەدووێ ھەقیقەتدا): گەر تاوێكو ئیستا برۆای كۆیرانە بەسەرکردایەتى و پارتي سیاسى پرنسیبى كارکردن بیت، ئەوا كاتیك باس لە رېفۆرم دەكەین ھەموو برۆاكرەنە دەبیت گەرانێك بیت بەدووێ ھەقیقەتى ھەموو ووردو درشتیك ، بەشیوێەك كە ھاوشان بیت لە گەل پێداچوونەو و فۆرمولەكردنى پێناسە نوێیەكان بۆ چەمك و جیھانیبینەكان ..

• رېفۆرم بەرپێزان، گیرفانى نیه

نهو دهكان و پرسياړكردن له ريفورم

نهو دهكان بهم شپوهيه بهرامبهړ ريفورم ددېنه وه . ناووها نهو دی نوئ له نیو کونټوری سیاسیدا پیددگات. مدرج نیه ریفورمخوآزان دهسلات بگرنه دست ، نهوسا میژووکرده دهن و گوزانکاری به نه نجام دهگه یه نن. نه خیر ، نهوه تیژدهکائی نهوانه که ته مه نی نهوان له نیو میژووی کومه لگه دا دریژ دهکاته وه. شورشچوکهی ۱۹۶۸ ی نهوړوپا و نهامریکا نه بووه هوئ هیئانه کایه ی دهسلاتیکی سیاسي راسته وخو ، بهلام سهرجه م دهسلاتی سیاسي و ته نانه ت پارتی دژ به ریفورمه کانیشی ناچارکرد له هه موو بواره کانی نازادیه که سیه کان و نازادی بیرواده برین و گوینی پروگرامی خویندن و شپوازه کانی وانه گوتنه وه و زور وورده کاری دیکه ، پشتگیری له ریفورم بکن.

ریفورم کاش و هه وای سیاسي و کونټوری سیاسي باو و کونه خواز ده خاته ژیر پرسیارده وه و کاش و هه وایه کی نوئ کونټوری ده هیئتته ناراوه. نهو دی جاران عه ییه و نابو نوو. نه گهل چرکه ساتی ریفورمدا جیگه کی خوی له نیو نورمه کاند دهکاته وه. نورم و بهای نوئ جیگه به نورم و بهای کونه خواز نه فده کهن. موالیکی دیکه به جیهان بینیه کی دیکه وه له ریگه ی ریفورمه وه . ده بینیه جیگری موالی کونه خواز.

له کورده ستاندا تاودکو نیستا وانه زنده ده کزیت که نه نه یاسا ناسمانیه کانن خاودنی موال و نه خلاقیاتن و نهوی دی لهو چوارچیوانه ددرباز بیت قبول نیه و نابویه. یاساکان به شیکي زوریان له شه رعیتوه هه لقولاون . که نه مانیش نیجتیهادی کومه نی فقهییه سده دیرینه کانی نیسلان. ته نانه ت دستوری نیراقی به نیو قیدرال، به داخه وه که (ریفورمخوازه سوسیال دیموکراسه کان) دهنگیان پی به خشی و خه لکیشیان له سهر دهنگنه دان نانبروا و تیروزی معنه وی کرد ، یاساکانی نیسلام دهکاته بنچینه کی بو لیدانی دیموکراسیه ت!! لیدی بوچی ریفورم پیس هه موو شتیک، نهو پرسه جهوه ریه ناخاته ژیر گومانده وه !!؟

نهو دی نوئ هیچ جیاوازیه کی میژوویی نابینیت له نیوان چرکه ساتی ریفورم و زمه نی پیس بانگه شه ی ریفورم، مادامه کی جاده و خیابانه کانمان نه ک هه تاریک و پیسن ، نه ک هه نه وه نده، به لکو به ره مهینه ری برینداری کومه لایه تی و سایکولوژیین. مادامه کی هه مه لایه کان و خیله میلیشیاکانن ژیانی نهو دی نوئ کونټرول دهکهن. لیدی ده بیت ریفورم مانی چی بیت !!؟

رېفۇرم دەبىت پىرسىك بىت ئە بەردەم نەۋەى نۆى بۇ گۆرپىنى نۇرم و خوۋ پەۋشتە
دواكەۋتوۋەكان، كەچى ئەۋەتا ئەمپۇ بەناۋى پىرۋى ئاين و سەركردەۋە ،ئازادى
بىرۋاى نوسەران بەنىۋى ئەۋ بىرگەيەۋە قۇرخ دەكرىت و بەشىكى زۇر لەرېگەى دادگای
ۋەھمىيەۋە فرېدەدرېنە نېۋ زىندانەكانەۋە . دەبىت رېفۇرم ئەچ شۋىنايەكى ئەم دنيا
كوردىيەدا بىت؟! .

رېفۇرم دەۋۋاىيە پىكھاتەى پەرلەمانى كوردى بخاتە ژېر پىرسىارەۋە، بەۋەى
پەرلەمانىك ھەيە لەنىۋ ئەم ھەموۋ كېشانەدا لەتەمەئىدا ۋەنەۋ دەدا. ئىدى دەبىت
رېفۇرم لەكۋى پىرسى ھەئىزاردن و خەسلەتى پەرلەمنتاراندا بىت؟! .

ئەمە و زۇر كېشەى جەۋھەرى ھەن كە بەنىۋ گروپەى رېفۇرم و پارتە سىياسىيەكەيان
خۇيانى ئى دەدزەۋە. رېفۇرم بەرېزان، كولتورىكە بۇ ژيان ، بۇ مەۋق، بۇ ژىنگە.
ئەك دابەشكردنى دەسلەت لەنىۋ ئارتۇدۇكسىيەتى سەركردەپىرەكاندا. رېفۇرمى
راستەقىنە پىرسىكى كراۋەى ئەۋەكانە...

سەرچاوه‌كان

۱. ژبانی مارتین لوتەر: www.Luther.de

۲. تیزه‌كانی مارتین لوتەر له‌فیتین بێرگا. Thesenanschlag in Wittenberg

<http://www.mdr.de/geschichte>

۳. سەرچاوه: میخیل فوکۆ. گه‌رانه‌وه‌ی مۆرال. ده‌زگای بلاوکردنه‌وه‌ی دیتریخس ۱۹۹۸
Foucault. Die Rückkehr der
Moral. Diedrichs Verlag ۱۹۹۸. S ۴۸۵

۴. تیۆدۆر ئادۆرنۆ: مۆرانه‌ بچوکه‌كان. چاپی ۱۹۹۷. چاپخانه‌ی زانستی دارمشتاد
Theodor W. Adorno. Minima Moralia.
Wissenschaftliche Buchgesellschaft. ۱۹۹۷

۵. نامه‌ی به‌رێزان نه‌وشیروان موسته‌فا و کۆسره‌ت ره‌سۆل و عومه‌ر سه‌ید عه‌لی بۆ به‌رێز
سکرتیری گشتی. کوردستان پۆست & هاوالاتی.

۶. نامه‌ی گروپه‌ی دووه‌مه‌ی ریفۆرم. رۆژنامه‌ی ئاوانه.

لەنيۋان مۇنۇمىنت و دەخيلەدا

-۱-

سوتاندنى مۇنۇمىنتى شەھيدانى ھەلە بچە لىدان نىە لە ماناكانى شەھيدان، بەلگو سەرەتايەكى ترسناكى قەيرانىكىدا بۇ ماۋى زياتر لە پازدەسائە كەلگەبوۋە و لەخالىكى ئاۋەھا نەرم و ھەستياردا تەقىيەۋەتەۋە. ئەمە نەدەستى رەشە و نەپلانى لايەنەيكە و نە تەخالوفايكى بېگانەيە ، بەلگو تىژبوۋنەۋى ئەو فەرامۇشپە دەست ئەنقەستەيە كەلەلايەن سەرمايەدارانى ميليشاي حەزبەۋە ۋەك مۇدىلىكى بەرپەۋەبردن سالاھايە پىادە دەكرىت، بەجۇرىك، كەئىدى سىياسەتى (گويچكەي كەپ) لەئاست ھەموو سكالانامە و كۆر و كۆيۈنەۋە و تەنانت نزاۋ پارانەۋى خەلگى ، سىياسەتەيكە سالانىكى دوورودرىژە ھەر ساتەي لەژىر بەھانەيەكەۋە پەپرەو كراۋە. ئەو سىياسەتەي كەدەئىت : باقسە بكن ، بابنوسن ، با خۇپىشاندانى ھىمانە بەرپەۋە بەرن و نىمەش گويچكەي كەپى خۇمانيان دەدەينى . بۇتە سىياسەتى پەيۋەندى نيۋان خەلگ و دەسلەت، بۇتە تاكە كۆمۇنىكاتىۋىك لەنيۋان خەلگ و دەسلەت كوردىدا، ئەو گويچكە كەپە تاكە كەئالى گويگرتنى دەسلەت كوردىيە لە داخۋازى دژە گەندەلى و داۋاكردى ديموكراسىزەكردى كۆمەلگەي كوردى. گويچكەي كەپ و فەرامۇشكردى و دەستى بەدەستى پىكردى بۇتە شىۋازى دىارى مامەلەكردى حكومەت لەگەل خەلگىدا . بەداخەۋە ئەمە كورتكرۋەيەكى سادە سىياسەتى دەسلەت كوردىيە بەھەردوۋ حەزبە دەسلەتدارىيەكەيەۋە و بېگومان بە بىدەنگى ۋەبەشدارى حەزبەكانى دىكەي نىۋ تەخالوفاتەكانيان. لەبەر ئەۋە سەيرنە كاتىك ھەر سومبۇلىك بىستونىرەت، بەھىرشى تىنەگەين لەسەر ماناي مېژۋىي و ناۋەپۇكى شەكۋدارى و پىرۋزى ئەو سۇمبۇنە نىشتمانى و نەتەۋەيى يان ئاينىيە، بەقەد ئەۋەندەي ئەو سۇمبۇنە پابەندە بە چىرۋكى دەسلەتەيكەۋە رۇژ بەرۋژ شەرىعەت وندەكات. لىرەۋە دەتوانم بلىم سوتاندنى مۇنۇمىنتەكە ئاشكرادىنى لەدەستدانى شەرىعەتى دەسلەت كوردىيە.

پەيوەندى نىۋان سۈمبۈلەكان و مەۋقەكان پەيوەندىيەكى ئەزەلىيە، پەيوەندىيەكە دەبىت ئەسەر بىنەماكانى مۇراتلىكى ھەمىشەكارلەسەر كراۋ دابمەزى، دىنا ئەو سۈمبۈلەنە چەندە ئەروۋى مېژوۋىيەۋە رەگيان ھەبىت، پابەندە دەن بەدۈزىكى تايىبەتى دەسلەتەۋە، ئەگەل بېزراۋى ئەو دەسلەتە، ئەو سۈمبۈلەنەش دىكەۋنە بەر ھېرشى تۈرەيى خەلىكى. ئەمە ئەلف و بايەكى سادەو ساكارە كە بەنىۋ ئەقلى سىياسى كوردى ئەك ھەر لىي تىناگات، بەلكو دەيكات بەسەرمايەكى ماتىريالى و بەردەوام بەرھەمەيىنانى سۈمبۈلەكانى قوربانى ۋەك (ھەلەبجە و ئەنزال و شەھىدان) بۇ قازانچى پروپاگەندەيى ھەلېزاردن و كردنى مۇنۋىيەتتەكان بە دەخىلە يارمەتە، و نكردنى ئەو ھەموو پارەيە ئە نىۋ كەنالا پىچاۋ پىچەكانى گەندەلى مېلىشاي حەزىي و يارى دەسلەتە. ئەمە وايكردۈۋە ئەگەل يەكەم رەۋىرەۋوبۈنەۋەدا، ئەو سۈمبۈلەنەدا بەر ھېرش بىكەۋن، كە (كۆ ھۈشمەندى) كۆمەلگە. نۆتۈماتىكى پابەندى بىكەتەۋە بە دۈزى دەسلەتە گەندەلەۋە و تەجرىدى دەكات ئەھمەۋ رەگ و چىرۈكە مېژوۋىيەكانى.

بىگومان ئەمەش، سەرەتايەكى سادەى زانستى سايكۇلۇژىيەتى جەماۋەر و جۈلەيەتى ئەكاتى ھەلچۈۋەدا، كاتىك ئەقلى گشتى تۈرە دەبىت و خۇى دەداتە بەر نالەقلانەتى تۈندۈتۈرشى، ھەموو ھاكتەرە راستەقىنەكان و ھۈكارەكانى كىشەكە، كەسالاىتىكى دوۋرۈرۈزە ئەكۈنەستى كۆمەلەيەتپىدا كەلەكەبۈۋن و بىرىندارىيەكى رۇخى بىگەيىناۋە. ئەم ھەستە پەنگىخواردۈۋانە بەشۋىۋىيەكى زۈر خىرا تېكەلى كاردانەۋە خۇرسكى عەفەۋىيەكان دەن، ئىدى ھەموو تۈرەبۈۋىيەك بەرەۋ ھۈكار و سۈمبۈلەكان خۇى ئاراستەخۋاز دەكات، خۇى ئاراستەى ئەو سۈمبۈل و ھەبۈۋانە دەكات كە رەمەن بۇ ئەو دەسلەتەى ئازارى داۋن، بىرىنى وېژدانى قولى تپىدا بەجىشتۈۋن. ئە ھەشتاكاندا قوتابىيانى ناۋەندى و دۈۋانەۋەندىيەكان و ھەندىك ئەخۈىندىكارانى زانكۇكان، مېزو تەختەرەشىان دەشكان، پەنجەرەيان دەشكان، ئەگەلىشىدا وىنەكانى دىكتاتۈرۈش دەدەيىنرا، راپەرىنى ۱۹۹۱ راپەرىنىك بوۋ بەتالانى و تۈرەبۈۋن دەستىيىكرد، ئەبەرەبەيەنەۋە دەستىيىكرد تاۋەكو رۇژانى دوايى، ھەر لەسۈتاندىنى ھەرمانگەكانەۋە بىگرە تاۋەكو تالانى كارگەى جگەرە و عەمبارەكانى چەك و زەخىرە و خۋاردەمەنى. ئەمانە گىرەشۋىۋىنى نەبۈۋن بەقەد ئەۋەندى تۈرەبۈۋىيىكى مەشروع بۈۋن ئەناست

هه موو ئه و سياسته ئى برسيكردن و عهسكه رتاريه ت و چه وساندنه وه و تيروروى حكومه ئى به عس پياده ئى ده كرد، ئىدى هه موو ده زگا حكوميه كان كه وتنه بهر ئيشاوى ئه و توهره يه، له كاتى رووخانى به غذا ئه و ديارده يه جاريكى ديكه دووباره بووه. ئه مانه هه مووى دوژمنداريه ك نه بوون درى خزمه تگوزارى، به ئكو توهره بووني ك بوو له ئاست شه يرانى خويندن و ديكاتوريه ت و خوينرپژى و برسيكردن.

-۳-

سيناريو ئى ده سه لاتی ديسپو ئى له هه موو زه مه نه كاندا خو ئى دووباره ده كاته وه، به وه ئى گووايه له هه موو توهره بووني كى ئاوه هادا ده ستى كى بيگانه و نه يار هه يه و چه ند كه س و گروپي ك تاوانبار ده كرين. به رده وام ده سه لاتی ديسپو ئى خو ئى به خامن ئه زموني ك ده زانیت له به رده م هه ره شه دايه، ئه م هه ره شه نه ش پيويستيان به زه بر هه يه. ئه م هه سته رده وه به هه ره شه، سيناريو كان ده ستپي ده كات. به ذيارى ئه وه ئى له و سيناريو يه كاتيان پى ببه خشيت بو ئه وه ئى بتوانن رووداوه كه بپيچنه وه و راي گشتيش له نيو پروپاگه نده ئى جو اروجورى ميديا كانى خو ئياندا سه روين بكه ن. ئه م سيناريو يه ئه و ده سه لاته ديسپو ئانه ده يكه ن كه چاره سه رى ديكه يان نيه جگه له شيواندن ئى راستيه كان و به كار هينانى هي زى سه ركوتكردن نه ييت.

ده سه لاتی كورد ئى له گه ل هه موو خو ئيشاندا ئى كى ئاوه هادا بو ماوه يه ك ده كه ويته گرتن و كوشتن به ناوى گولله ئى وي نه وه!! پاشان پروپاگه نده كردن به ناوى هي زى نه يار و بيگانه و ده ستى ره ش و ئىستاش به ناوى ئىسلاميه كانه وه! له دايدا ليژنه و ليژنه كاري له سه ر شاشه ئى ته لفي زو نه كان باس له به رنامه ئى خو ئيان ده كن، به مه ش زه مه نيك تيپه ر ده بيت و ئىدى كيشه كان جاريكى ديكه هه راو شه ده كرين وه. بيگومان ئه وان چاك ده زانن كه مرو ئى كورد ياده ورى ميژوويى لاوازه و زور زو رووداوه كانينان له بير ده چي ت!! ئه م سيناريو يه له كه لار دووباره بووه، له ئاكر ئى دووباره بووه، له لي دن ئى مقه راتى يه كگرتو دووباره بووه، له كيشه ئى فراندنى مه كتور (كه مالى سه يد قادر) دووباره بوته وه، ئاوه تا ئيستايه له هه له بجه به تراژي ديائى شه هيد بوونى گه نه جي ك خو ئى دووباره ده كاته وه. ئه مانه هه مووى ئه و هاوكيشه يه مان بو ئا شكرا ده كات كه چي دى حاله تيك

نیه، دیاردیهک نیه، تۆرهوونیک نیه، بهلکو کیشی خەلکی کوردستانه له گەڵ
مۆدیلیکی دەسهلاتی سیاسی که شرعیەتی ئەدەستداه .

-۴-

سوتاندنی مۆنیمێتی هەلەبجە حەیا بردنی سیاسەتیکە بەبێ کۆلتور ، سیاسەتیکە
بەبێ پرنسیپی ئەخلاقی ، ناشکرا کردنی سیاسەتیکە دوور لەمیژوو و ئەدەب و زمان .
سیاسەتیکە لەسەر ھاکنەری رێکەوت دروستبوو ، لەسەر بنەمای هەل قۆستنهوه
پێکھاتوو، لەسەر بنچینەی خوێمانەوی ئەمرۆیە و داھاتووی مێللەت و
کۆمەڵگەییەکی بەدەرد دەست قەدەر . ئەمانە کاردانەوی ئەو سیاسەتەن که هەموو
پۆژیک خەلکی کوردستان مامەڵە لەگەڵدا دەکەن، وایسێھاتوو چیرۆکی گەندنەنی
لێسراوان بۆتە چیرۆکی بەرئاگردان و قسەیی نەسەتەق، سکاڤال و حەیاچوونەکان
بۆتە گیرانەوهکانی پۆژانەژبانی خەلکی . لەگەڵیشیدا بەداخەوه چیرۆکی شۆرش و
شەھید و ئەنفال بۆتە کارگەنیەکی باشی بەرھەمھێنانی دۆلار و خوێماشکردنی
نەرجسیانە، بۆتە بانکیک سوودەکانی ئەوانی کردۆتە بەمیلیۆنێر و نیمچەمیلیۆنێر ،
هەموو چیرۆکەکانی شۆرش کوردی بەداخەوه بوون بەچیرۆکی بیزراو و ناشرین لای
خەلک ، بەرادیەک زۆر لەخەلک لەبیزاریدا دەلێن : ناخ .. ئەوانە شەھید بوون ! ،
کی دەلێت گەر لەژێرئابوونایە وەک ئەمانیان نەدەکرد .. ئەمە گەر بەدەنگی بەرزیش
نەگوتیت ئەوا غایەلەیکە وورده وورده بەھزری هەموواندا تێپەر دەکات . بەشیوەیەک
نیکۆشەریکی دێرین شەرمبکات لەنیو خەلکیدا شانازی بەخەباتیەوه بکات لەدژی
فاشیەت .. هەموو شتیک لەم دەقەرە ئیمەدا کراوە بە سەرمايە ، هەموو شتیک
قابلیەتی بازرگانی پێدەکردنە ، ئیدی گەر باس ئە دەسۆزی و بیناکردنەوه و کۆلتور و
زمان و ئەدەب و دیموکراسی بکەیت ، خەلکی بەگومانەوه سەیرت دەکەن، چونکە
تەنکەید بە لەدنی خوێاندا دەلێن : ناھا ئەمەش گەندنەلیکی بچووکە و تازە سەری
لەھێلکە گەییەوه دەرھێناوه بۆ ئەوێ بە پارە دەمی چەوربکریت .. لەبەر ئەوه
بەرێزان لاتان سەیر نەبیت که مۆنۆمێنت ببیت بەدەخیلە و دخیلەگەش ئە تۆرەیدا
بشکێنریت ! .

سوتاندی موسمیستی هه‌به‌بجه زۆرانباری نیوان گه‌نج و پیری هینایه ناستی ته‌قینه‌وه. ئهم زۆرانباریه کاتیکی ده‌ستیپیکرد که نه‌وه‌کانی دواي راپه‌رین، که نه‌جی کوردی له‌چیرۆکه‌کانی میلیشیای حزبی بیزاربوونه، نه‌و چیرۆکه‌کانی هه‌موو رۆژیک و هه‌موو ساتیک خۆی دووباره ده‌کاته‌وه و له‌هه‌مان کاتیشدا پاسپۆرتی تیپه‌راندنی ناعه‌دالەتی و چه‌وسانه‌وه‌یه له‌ کۆمه‌لگه‌دا. بۆنمونه خۆبندکاریکی هیلاکی هه‌له‌بجیهی که به‌هه‌زار دهرده‌سهری نهردی زانکۆ به‌ده‌ست ده‌هینیت، له‌سلیمانی فریده‌دریته‌ نیو به‌شیکی ناوخواه‌وه که له‌هه‌موو شوێنیک ده‌چیت، ته‌نها شوێنی چه‌وانه‌ی مرۆف نه‌بیت. کار بگاته نه‌و راده‌یهی خۆبندکاران له‌تاو بی کاره‌بایی و بی‌ناوی له‌به‌ر ده‌می چه‌وزی مرگه‌وته‌کاندا خۆیان بپینه‌وه، به‌یانیش دواي نه‌و جه‌نگه سه‌خته له‌گه‌ل بی کاره‌بایی و بی ناوی، لیپسراویکی پیر له‌ته‌نشتیه‌وه دانیشیت، یاخود ته‌نها له‌نادی کۆلیژ و تاقیکردنه‌وه‌کاندا ده‌رکه‌ویت، یان قبول خاسیکیش به‌ناسانی له‌گه‌ل نه‌ودا له‌هه‌مان هۆلی خۆبندندا بژ! نه‌وان روومه‌ت سوور و خۆب گه‌ش، ئهم هیلاک و بیبار، نه‌وان خاوه‌نی چیرۆکی خۆیان که چیرۆکی قاره‌مانیتیه و هه‌موو ساتیک به‌هه‌مووانی ده‌فرۆشنه‌وه، نه‌میش خۆی به‌ قوربانیه‌کی زیندوو ده‌بینیته‌وه که هیشتا به‌سهر زه‌ویدا ده‌روا .. ئیدی ده‌بیت به‌ریزان مۆمینت و چیرۆکه‌کان چ هیزکی سۆمبولیان هه‌بیت، که مۆمینت سۆمبولیک بیت بۆ ده‌سه‌لاتی پیره جه‌نگاوه‌ره‌کان، که خه‌باتی خۆیان و خۆینی نه‌وانی دیکه‌یان کردوته ته‌لار و کۆشک و دۆلار و کۆمپانیا و شه‌هاداتی دکتۆرا و ماجستیری به‌لاش و نه‌ستی‌ره‌ی سه‌ر شاشه‌کانی ته‌لفی‌زۆن و سه‌فه‌ر به‌ناوی هه‌له‌بجه و کاره‌ساته‌وه بۆ ئهم ولات و بۆ نه‌وی.. به‌مه‌رجیک هه‌مان خۆبندکار ده‌بیت قه‌مه‌ره‌ بدات له‌ده‌می و قایشی پانتۆل و ته‌نوره‌کی توندتر بکاته‌وه بۆ نه‌وی پاره‌ی پاسی نیوان هه‌له‌بجه و سلیمانی له‌گیرفاندا بمینیته‌وه.. ئهمه‌ لایه‌نیکی جیاوازی نیوان پیری سیاسی ده‌وله‌مه‌نده و گه‌نجی پڕ هیواي هه‌ژاره، هه‌ر بۆیه سه‌یر نه‌بوو که له‌هه‌موو خۆپیشاندانه‌کانی که‌لار و ته‌نانه‌ت ئاکری و زانکۆی سلیمانی و خۆپیشاندانه‌کانی دیکه، گه‌نج سه‌ره‌رمی نه‌و به‌ریه‌که‌وته توندوتی‌زانه بیت..

دهسه لاتی کوردی نهوهندهی خه‌ریکی قژ و سمیل ره‌شکردنه‌وهیه بۆ نه‌وهی خۆی به‌گه‌نج نیشان‌دات ، نه‌وه‌نده نه‌و رووکه‌شیه ره‌نگدانه‌وهی دژایه‌تی و قه‌یرانی نیو هه‌ناوی خۆیه‌تی له به‌رامبه‌ر نه‌و دروشمانه‌ی که‌بانگه‌شه‌ی ده‌کات. دروشمه‌کانی وه‌ک کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی و عه‌لمانیه‌ت و جیهانگیری و دیموکراسی و ئیراقیکی نازاد و مه‌ده‌نی و لی‌بوردن و پیکه‌وه‌ژیان.. هتد . هه‌موو نه‌م دروشمانه دروشمی نه‌وهی نوئی سیاسین که سیاست وابسته‌ده‌که‌نه‌وه به‌کولتور، سیاست وه‌ک جیهانبینییه‌ک ده‌بینین، سیاست وه‌ک جوئه‌یه‌کی کۆمه‌لایه‌تی، سیاسه‌تیک که‌گه‌نجه و هه‌میشه له‌جوئه‌دایه . دهسه‌لاتی کوردی سه‌رو ریشی خۆی به‌ بۆیه‌ی عه‌لمانیه‌ت و کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی بۆیه‌ ده‌کات ، که‌چی که‌ده‌که‌وئیه نیو مامه‌له‌ی سیاسه‌ته‌وه هه‌رچی مه‌لا و کۆنه‌به‌عسی و فایلداران و کۆنه‌خواز و خێله‌ک و ئیسلامه‌وی هه‌یه له‌خۆی کۆی ده‌کاته‌وه . که‌خۆپیشاندانیکی ئاوه‌ها ده‌بیت ئیدی گولله‌بارانکردن و توندکردنی خه‌نکی له‌زیندانه‌کاندا و فرندانندی نوسه‌ره‌کان (وه‌کو حاله‌تی که‌مالی سه‌یدقادر) ، و تاوانبارکردن و زړاندنی ناو و که‌رامه‌ت و راستیه‌کان ده‌م وچاوی نه‌و دهسه‌لاته‌یه که‌هیچی که‌متر نیه له‌ رژی‌مه پیره‌کانی ناوچه‌که و داهینه‌رانی (چه‌وساندنه‌وهی رۆژه‌لاتی) . نه‌مانیش له‌سه‌ر شیوازی خۆیان و به‌و نه‌و ئیمکانیه‌ته‌ موته‌وازه‌یان درێژه به‌ زه‌بری چه‌وساندنه‌وهی رۆژه‌لاتی ده‌دن. له‌ دوا‌ی خۆپیشاندانه‌که‌ی که‌لار دهسه‌لات بیری له‌وه ده‌کرده‌وه چون پۆلیس فیربکات له‌جیات گولله‌باران و کلاشینکۆف ، هه‌راوه‌ی پلاستیکی به‌کاربه‌یین، به‌لام زۆری نه‌خایه‌ند هه‌راوه پلاستیکیه‌کانی وه‌زیری ناوخۆ به‌قودره‌تی قادر بوونه‌وه به‌کلاشینکۆف و له‌هه‌له‌ بجه به‌کاره‌یترا نه‌وه.

سه‌یر نیه خه‌یرا دهسه‌لاتی کوردی له‌سلیمانی رابکات بۆ هه‌له‌ بجه و دیسانه‌وه له‌گه‌ل مه‌لایه‌کان کۆبینه‌وه. بۆ نه‌وه‌ی مه‌لایه‌کان که‌نجه‌کان هۆشیاریکه‌نه‌وه، به‌گه‌نجه‌کان بلێن که‌نه‌مان هه‌شتا پێشمه‌رگه‌ی گه‌لن و چیرۆکه‌کانینان جاریکی دیکه سه‌رله‌نوئ بۆ جگه‌په‌نه‌وه. به‌رای دهسه‌لاتی کوردی هه‌شتا چیرۆکی شکۆمه‌ندی نه‌وان به‌پێی پێویست نه‌گه‌یژدراوه‌ته‌وه، نوینه‌ری حکومه‌ت بۆ کاروباری ئایینی خه‌یرا رایکرده‌وه به‌رده‌می مه‌لایه‌کان و داوا‌ی نه‌وه‌ی کرد که‌نجه‌کان ده‌بیت زیاتر میشکیان سیخناخ بکری‌ت به‌ چیرۆکی پیره‌کان، زیاتر دۆزی پیره‌کان خه‌ستبکری‌ته‌وه، هه‌روه‌ک چون پارتی داوا

سكاندال و حەياچوونی شیخ زانا و گروپەكەى راپكردهوه بەردەم مەلایەكان و هەمان داوايان هەبوو. دەسەلاتى كوردى لەقەیرانى ئاوه‌ها پەناده‌باتەوه بەر كۆنەخوای خێلەكى كوردى و مەلایەكانى، بۆ هیج نا، تەنها بۆ ئەوى چیرۆكى پیشمەرگە نازاكان جاریكى دیکە بگێرنەوه بۆ گەنجان، ئەو جەنگاورانەى لەنیوهرۆكدا كۆنەخواز و دیسپوتن، بەلام سمیل و ریشیان بە بۆیه‌كانى عەلمانیەت رەشده‌كەنه‌وه ...

-۷-

هیشتا دەسەلات وادەزانیّت نوسین لە رۆژنامه و گۆڤاره‌كاندا پولیک ناکات. هیشتا لە ئەقلیەتى خێلەكى ئەواندا رۆژنامه تەنها بۆ ناخواردنە لەسەرى یان تەنها پارچە كاغەزێكى قەبارە گەورەیه، ئەوان تەنها لەهیز تێدەگەن و پێزى هیچی دیکە ناگرن، هەر بۆیه زمانى هیزى خەلكى رۆژ بەرۆژ تیزتر دەبیته‌وه. ئەوى بەناسانى چاویكى خیرا بە لاپەرەى سكالانامەى هەموو رۆژنامەكانى نیو خۆى كوردستان و تەنانەت سەردانیكى مائپەرەكانى نینتەرەنیّت بكات، ئەو هەموو سكالانامەیهى بەرچاو دەكه‌ویت كە هاولاتیان زۆر هیمنانە خستویانەتە بەردەم حكومەت و بەنیۆ لیپسراون. چاره‌نوسى ئەو سكالانامانە ئەودیه یان فەرامۆش دەكرین و كەس وەلامیان ناداثة‌وه، یاخود ئەودیه بەشەكانى راگەیانندنەكانى دەرگا حكومى و حزبیەكان وەلامى دەدەنه‌وه، ئیدی ئەو وەلامدانەوى سەر كاغەز ئەبیّت هیچی دیکە نیه. لای لیپسراوان رۆژنامەكان و وەلامدانەوه و گوتارى رەخنەیی لەدەرەوى هاوكێشه‌كانى سیاسەت و دەسەلاتە، سیاسەت كاتیك لای ئەوان سیاسەتە كە لوتیان دەبیّت بە لوتیه‌وه، ئەمەش ئەو نابینیایى و ناجیه‌انبینییه سیاسیه ئاشكرا دەكات كە دەسه‌لاتى كوردى پێوى دەنالیّن .. ئەوئەندەى من ئاگادار بـم خەلكى هەلەبجە و خوێندكارانى زانكۆ و هەموو ئەوانەى ئەخوێشانندانەكانى كەلار و ئاكرو و زانكۆیی سلیمانى و مامۆستایان و چەندەهای دیکە تادەگاتە دوا خوێشاندانى هەلەبجە، هەموو ئەمانە پێش وخت هەموو رێگەیه‌كى شارستانیەتیان گرتۆتە بەر، ئەبەركاره‌ینانى رۆژنامەوه بیگرە تاوه‌كو سكالای رەسمى، لەحاله‌تى دكتۆر (كەمالى سەید قادر) داپیشینه‌وى داواى دادگایه‌كى عادیلانەى كردبوو، هەموویان رێگەنەما نەیگرنە بەر، بەشیوه‌یه‌ك فەرامۆش کران كە ئیدی خوێشاندان بێتە ئامانج و ئەدوايشدا لەشیوه‌ى راپەرین شەرە بەرد و پێكداندا

تهعبیر لهخوی بکات. دسهلاتی کوردی به خویشاندارانى ههله بجهيان دهگوت
 ناشارستانی و گیرهشوین ، بهمهرجیک گهر چاویکی خیرایان به رۆژنامه و گۆنار و
 تهناوت نهرشیفی فهزمانگهکانی خویان بخشاندايه ، نهو راستیه ساکارهیان بۆ
 دهردهگوت که نهوه خویشاندهران نین که ناشارستانین ، بهلکو نهواندن له بهر مهستی
 شهوانه و گهندهلیان نهک ههر چاویک به رۆژنامهکاندا ناخشین. بهلکو رۆژنامه وهک
 سفرهیهکی ههرزانی نان خواردن دهیین. خویندکارانی ههله بجه جهند رۆژیک پیش
 یادهکه ناگاداری ههموو لایهکیان کردبوه که نهوان نه مجاره ناهیلن هیچ لیپسراویک
 خوی بکات بههله بجهداو چیدی نایه نهویت رهمری شههیدهکانیان بییت به
 مونسابهی خواردنهوه و چه پله لیدان و هه لپشتنی فرمیسکی تیمساحانه و
 دهخيله بازی. دسهلاتی کوردی لهگهنده لیدا بییت یاوهکو مهستی و خوماری شهوانهیان
 بییت وهک ههموو گروپهیهکی مافیا، ناگادار کردنهوهی خویندکار و رۆشنبیر و سکالانامه
 به هیند ودرنهگرت و کار گه یشته تهقینهوهی توندوتیژی لیروهه نهوه
 دهره نجامدهکهین که دسهلاتی لۆکائی تهنها حساب بۆ تیلائی نیو دهستهکان دهکات.
 پیده چیته باشتر بییت لهو ههموو نوسین و دهخنه و سکالانامه و پرۆسیسی مهدهنیانه.
 دهست بدهینه تیلاو بهردوچکه ، بۆنهوهی بریک کاره بامان بدهنی . یاخود زیرابیکمان
 بۆ چاکبکه نهوه، یاخود قوتارمان بکهن له نه بوونی بئ ناوی و بئ نهوتی (ولاتی نهوت)
 و نه خوشی بئ دهرمان و خهسته خانه . پیدهچی ههمووان بینهوه سهر قهناعهتی نهوهی
 لهگه ئ نهه ههموو نه خویندواره سیاسی و گهندهلانه له جیاتی قه ئهم و زمانی
 گشتوگۆی مهدهنی ، تیلا بگرینه دهست و له فهزمانگه و پله و پایه کارتونییهکانیان
 توریان بدهینه دهرهوه ژووری مائه جهفتا ژووری و چل و سی ژووری و قیلانکیان داگیر
 بکهین و خویندکارانی زانکریان تیدانیشته جئ بکهین . بهرپزێان نههه قسهی من نیه .
 بهلکو نهوه قسهی نهو گهنجانن. که به داخهوه، گه یشتونه ته نهو قهناعهتهی
 که زمانی تیرۆر باشترین زمانی ناخافتنی مهدهنیانهیه لهگه ئ دسهلاتی کوردی ..

ئەودى لەنيۇ ئەم ھەموو رووداوانەدا ونېوۋە، رۇشنېرە بە مانا پروا پېرەكەي، رۇشنېرىك كە لەبەر دەمى مېلىشىيائە كاندا بە ئاسانى دەكرىت و نرخی لەسەر دادە نریت. ھەموو ئەوانەي ئەتە نېشت سېئەر كانی دەسلەتەو بەئەنگیان ھەئېژاردوۋە، بەشېۋەيەك لەشېۋەكان بەشېكەن لەو دەسلەتەي گەندەلېە. لەفراندنى دكتور (كەمالى سەيد قادر) بەتايىبەت، ئەو موباعەيە و پەيمابەستىيەي نېوان نوسەرانى مەسلەكى و دەسلەتەدا ئاشكرا بوو. ھەندىك ۋەك مژدە نازادكردى دكتور كەماليان دەكردە سەر كەوتن بو لايەنى دېموكراسى سەرۋەكەكان!!، بەمەرچىك دكتور كەمال تەۋەكو ئەمرو لەزىندان و بەندىخانەيەكى بېزراوى ئەم دەقەرەدا ئەشكە نەجەي جۇرۇجور دەدریت. دەبوۋايە ھەموو نوسەرانى نېو ۋلات، بەتايىبەت يەكئىتى نوسەرانى كورد، بەخۇپپىشاندان لەبەر دەم دەركاى ئاسايشدا دابنىشتنايە و تەۋەكو دكتور كەماليان ئەھىنايە دەروە وازيان ئەھىنا، بېگومان ئەمەش خەيالى دۇنكىشۋاتانەي دكتور كەمال بوو لە قىنا، پېش ئەودى بە پېنى خۇي بېتەۋە بەردەمى دەسلەتەي كوردى. كەچى ئەك بەنيۇ يەكئىتى نوسەران ھەر ئەۋەيان نەكرە بەئكو ئارەزايىيەكيشيان دەرنەبېرى .. وەزراەتى مافى مەۋقى ھەردوۋە حكومەتەكە كەئەمیان (ۋەزراەتى مافى مەۋقى ھەولېر) لەناست فراندنى دكتور كەمال و گرتن و كوشتنى بارەگاكانى حزبىكى سىياسى ۋەك يەكگرتوو و خۇپپىشاندانەكانى ئاكرى بېدەنگى ھەئېژارد، گەر بەتوندى بەرگىشيان لەمیتۋە مەۋقە دۋستەكانى ئاسايش نەكرەبېت!!، ۋەزراەتى مافى بەنيۇ مافى مەۋقى سەلېمانىش لەمەر تەقەلېكرەن لە خۇپپىشاندەرانى كەلار و لېدانى خۇپپىشكارانى زانكۆي سەلېمانى و تەقەلېكرەن خۇپپىشاندەرانى ھەئەبجە و شەھىدبوۋنى قوتابىيەكى گەنجى ۋەك كۆردۈ بېدەنگ و كرو ماتى ھەئېژارد. پېمەۋايە ۋەزراەتەكانى مافى مەۋقى حكومەتەكەمان دەركاى دوۋەمى ئاسايش و بەندىخانە نەبېت، ھېچى دېكە نېن .. خۇپپىشاندەران رۇژانە لەنيۇ ئەم ھەموو ناماقولئە سىياسى و كۆمەلەتەيەدا دەژېن، لېدى با ھەر ئېمە بلىين ئەمە مۇنۇمېنتە، ئەۋا ئەۋان ھەر دەژېن: نەخېر ئەمە دەخېلەي دۆلارە! بەرېزان، لەنيوان سۆمبۇل و مەۋقەكاندا چىرۋىكىكى نەخلاقى ھەيە كەدرۈ قېۋول ئاكات...

هاورپم ئىمە كۆرە وونبووكانى دىكتاتورىن

هاورپم ھىوا قادار نامەكەتم خويندەوۈ كە بۇ (رېيىن ھەردى) ت نوسىبوو ، ديارە نەو گەش بىنيەي رېيىن بەشېكى گەورەي لە كارى بەردەوامى نەو ۈك و نوسەريكى ھەمىشە لەبەرەي ئۆتۈپۈرسىۋىنكى فېكرى جەيدا كارى كىردوۈ ، سەرچاۋەي ھەل گرتوۈ ، گەشېنيەكى مەشروە رېيىن جۈانترىن گەشېنيە كە لە تىۋرى رەخنەو ۈكاركردن لەنيۋ پۇژەي رەخنەدا بىرواي بە دىموكراسىيەت ھەيە . سەير لەوۈدايە رۇژىك پېش رووخانى رۇژىم رادىۋى زىد (Z) لە نۇرنىرگ بۇ ماۋەي چارەكە سەعاتىك گەفتۈگۈيەكى لەگەلەدا نە نجام دا ، بەو سىفەتەي لەنيۋ ناپايلدا مىزگىدىك بۇ سازدرايوو لەمەر مەسەلەي جەنگ و ناشتى ، لە پىرسىيارىك دا لە مەر داھاتۋى عىراق ، ھەمان ۈلەم دايەۋە ، كە دىموكراسىيەت و كاركردن بۇ دىموكراتى مەسەلەي داھاتۋى عىراق دەپت ، ديارە نەمە گەفتۈگۈكارەكەمى زياتر وروژاند و گوۋتى :

سەيرم لى دىت تۇ باس لە دىموكراتىيەت دەكەيت ، بەمەرچىك ئىستا نيۋەي شارەكانى عىراق دەستۈن !! ، ديارە مەن باسەم لەوۈ كىرد لەگەل روخانى رۇژىمىكى دىكتاتوردا ، خۇمان بەرانبەر جەنگىكى دى دەبىنيەۋە كە نەۋىش جەنگە بۇ دىموكراسىيەت ، نەمەش ۈك و نەزمۈۋى كۈمەلىك مەندال وايە كە دەيانەۋىت گەورە بىن بە نوشتى و كېشەي خۇياندا تىپەر دەبن ، ن مەن ۈتەم يەكەم ھەنگاۋ بۇ دىموكراسىيەت نۇرمالىزەۋونى ژيانە ، ئاسايى بوۋنەۋەي ژيانە لە ھەموو بوۋەكاندا ، ئىمە نيۋ سەدەيە لە بارى ئاناسايدا لەژىن ، بەشېۋەيەكى دى بىلېم ھەرەشەي كۈشتەمان لەسەرە ، جارى با نەردەشەي كۈشتى و تەعداكرەنمان لەسەر لاجىت ، نەۋجا دەتۋانېن ھەناسەيەك ھەكشېش ، نەو تۈزە ھەناسە ھەكشېشەن سەرەتايەكى دىموكراسىيەتە ، لەم كۈشە نىگايەۋە تەۋاۋ لەگەل (رېيىن) دا يەك دەگرمەۋە كە نەمانى دىكتاتورەكان يەكەم ھەنگاۋە بۇ دىموكراسىيەت .

رىكەۋت ۋابوۋ لە نيۋارەي روخانى سەدام دا نىزگىرەكەم نە نجام دا چەند كاژىرىك دۋاي روخانى رۇژىم ، مەن ھەمان قەسەي رۇژى پېشۋوم دوۋبارە كىردەۋە ، چەپە ھىلاكەكان و بەنيۋ ماركسى و ئانارشىست و تۈندەرەۋە ئۆتۈنۈمەكانى دژ بە گەلۋاليزەشنى ، نەلمان گائەتەيان لە باسكردنى نەو جۈرە دىموكراسىيەتە دەھات ، ديارە نەۋان لە قەۋارەي سەدام تى ناگەن

وہک کارہ ساتیکئی گہورہ ، لای نہوان گرنگ نہوہیہ ہیزیک درئی نہمہریکایہکان بیت ۱۱ ،
من گوتہم :

بروا بون بہ خہٹک و تیوہری رخنہ وام لیڈہکات بلیم دیموکراسیہت پرؤژہیہکہ لہدوای
بہرگریکردن لہ بونئی جہستہیی و قہوارہوہ دیت ، عیزاق ہہرہشہی گہورہی جینوسایدی
لہسہر لاجوو ، گہر نہمہ سہرہتایہک نہبیت بؤ ناسایی بونہوہی ژیان ، نہی نیوہ چ
دہرمانیکئی سیجرئی پینشیار دہکمن ، کہ لہ شہو و رؤژیکدا وولات لہ نیعمہتی یہکسانی
خوازیدا میہرہبانہ کات ۱۱؟ دیارہ مہنفاکان و تیکہل بونئی کہنقورہکان و نہو مہوقہہ
دبہخشیٹ بہ تاراوگہ کراو وہک بونہوہریکی بیرکہرہوہ لہدنیا کہ زیاتر چاو لیکار و
گوئگریکی ووردبین بیت ، وہک لہوہی ووتار بیژیکئی سہرہ رؤو بکہوینتہ نیو چائی
جہماسہت خوازیدہوہ ، لہبہر نہوہی وہک خودیک لہ گنتوریک و کؤمہلگہیہکی دیکہوہ
ہاتویت ، توانای بہراورد کردنت بہہیزترہ و ہہستیارتیت ، نہمہش وات لیڈہکات کہ
بہہہمان ناست پاریزکاری بکہیت لہ بابہتیک لہ رہش بینی ، نہک لہ پیناوی
پاسیقہتدا ، بہلکو لہ پیناوی نہوہی واقعیہتی تائی کیشہکانی نیو سہدہی نہو
کؤمہلگہیہش لہبیر نہکہین کہلیوہی ہاتوین ، بہلام نہمہش مانای نہوہ نیہ
رؤشنایہکی دیموکراتیہت نہبینین وہک پرؤژہیہک کہ نیستا من و تؤ و رؤژنامہ
سہرپہست و خہٹکہ رؤشن بیرہکانی کؤمہلگہ و نہتہوہ جیاجیاکانی عیزاق بتوانن قسہی
لہسہر بکھن و قہیدیش نیہ گہر سیاسیانہش بہ جدیہوہ لہسہری بہشہر این من لہو
گؤشہنیگیاہوہ بروام بہو سہرہتایہ ہہیہ کہ ربیین بہ دیموکراتیہتی تیڈہکات تؤش وہک
(نہدوارد سہعید) گووتہنی (چیرؤکہکات نہسہرہتاوہ گیزاوتہوہ) کہ گومانئی تیڈا
نیہ ہہموان ہہر دہبیت نہسہرہتاوہ چیرؤکہکہ بؤ نہوہی دیکہ بگیزنہوہ . چیرؤکی
پہراویژہبیمان لہ ژیان و تہمہن بہسہر بردنمان لہگہل سہدام حسینیکئی نہرجسی عاشق
بہ کوشتن و لہت و پہت کردنی جہستہ و تینو بہ خوین ، نیہہ مندالی و ہہرزہکاری و
کامل بونیشمان لہژیر چہتری نہو پیاوہدا بہسہر بردوہ ، بہردہوامیش وینہی نہو
لہہہموو شوینیک بونئی ہہبوہ ، تہنانت لہ خہوینش دا ، کئی ہہیہ لہ خہوینشدا
سہدامی نہبینییٹ ، یاوہک و لہ خہویندا پیاوانی سہدام نہہاتبنہ سہری ، یاوہک و
نہگیراییٹ بہ سہریاز ۱۱ ، من خؤم تاوہک و نیستاش و لہم مہنفاہش زورجاران خہون
بہوہوہ دہبینم کہ لہیہکیک لہ تاقیکردنہوہکانی زہمہنی ژیانئی زانکوییم کہوتوم و لہ

خه و نمدا خه می نه و مه که ئیدی دهگیریم به سهرباز و رهوانه‌ی شه‌ره‌کانی ئیران ده‌کریم
 یاهوک و ده‌بیت هه‌ئێم ، زۆرجار که به‌ناگا دیمه‌وه هیشتا خه‌م و شتی که له‌ترس له‌دلمدایه
 خیرا خۆم ده‌گه‌یه‌نمه‌ بالکۆنه‌ بچوکه‌که و سه‌یری خواره‌وه ده‌که‌م ، هیمن ده‌بمه‌وه چونکه
 ده‌زانم که به‌هه‌زاره‌ها کیلومه‌تر دوورم له‌به‌ره‌کانی شه‌رو جگه‌ له‌وه‌ش زیاتر به‌وه
 دلخۆشم که به‌ته‌واوه‌تی رژیمی سه‌دام نه‌ماوه ١١ ، به‌لام نه‌و خه‌ونه‌ هه‌ر ماوه ، نه‌و ترسه
 ، نه‌و دله‌ راوکییه‌ به‌رده‌وامیه‌کی ترسناکی هه‌یه‌ له‌ رۆحماندا .. ئیمه‌ هه‌ر وه‌ک نه‌وه‌ی
 کوری باوکیکی زۆردار و دل‌ ره‌ق بو‌بیتین ، ئاوه‌ها ته‌نا نه‌ت دواي نه‌مانیشی به‌شیکی زۆری
 میراتی نه‌ومان بۆ ماوه‌ته‌وه هه‌ر له‌ترس و دله‌راوکیوه‌ تاکو بیرمه‌وری نه‌و ماوه‌ زۆره‌ی
 پێکه‌وه ژیا‌نمان وای لیک‌ده‌ووین به‌شیک له‌ یاده‌وه‌ریمان به‌ زه‌بری رۆژه‌کانی به‌سه‌رمان
 بردوون ، پ‌رپ‌ن له‌وینه‌ی نه‌و خۆ دووباره‌ کردنه‌وه‌ی وینه‌ی سه‌دام و به‌عسیه‌تیشمان
 له‌دواي رایه‌پرینی یه‌که‌مه‌وه‌ بینوو‌تیندا ژیا‌ین ..

خۆ ئیستایش هه‌ر وایه‌ چه‌یاچوونه‌کانیش هه‌ر وه‌ک و خۆیا‌نن ئیمه‌ی کورد نه‌وه‌نده‌ی
 به‌رامبه‌ر بێگانه‌کان میه‌ره‌بانین ، نه‌وه‌نده‌ حورمه‌تی نه‌و دۆست و نازیانه‌ ناگرین که‌وا
 هاو چاره‌نوسمان ، نه‌مه‌ شتیکی ناشکرایه‌ و له‌دواي رووخانی سه‌دامه‌وه نه‌وه‌نده‌ی کورد
 شه‌رمه‌ که‌سیکی دیکه‌م نه‌بینیوه‌ له‌م عی‌راقه‌ شه‌رم و موخته‌رمتر .. نه‌وانه‌ی
 چوارسائیکی ره‌به‌ق له‌سه‌ر ته‌ پۆلکه‌یه‌کی رووتن له‌یه‌ک شه‌ودا به‌کوشت داوه‌ له‌پادیوو
 ته‌له‌فزیۆنه‌کانه‌وه ته‌شه‌نه‌و چه‌کلیه‌تی خۆیا‌ن نیشان ده‌دات و خۆیا‌ن به‌ کوری کۆن
 له‌به‌رامبه‌ر یه‌کتری نیگهان ده‌دا نه‌وانه‌ ئیستا به‌رانبه‌ر مه‌لایه‌کی نیمچه‌ نه‌خۆشی نه‌فسی
 وه‌ک فه‌رتوسی و خانه‌ نشینیکی بی‌ ده‌سه‌لاتیکی وه‌ک پارچه‌چیو نه‌وانی دیکه‌ ، موخته‌رم
 ترین و به‌هرمه‌ندترین که‌سن به‌مه‌رجیک له‌شه‌ری ناوخۆدا له‌سه‌ر کراسی زه‌ردوو سوور و
 شین و سه‌وز قه‌ پۆز شکاوه‌ و به‌پی‌ له‌قه‌ چوونه‌ سه‌ر وورگی یه‌کتری و خه‌ئیک شاربه‌ده‌ر
 کراوه‌ که‌ تاوه‌ک و ئیستا په‌نا هه‌نده‌کانی سلیمانی هه‌ولێر نه‌گه‌راوه‌ ته‌وه‌ بۆ شوینی
 خۆیا‌ن ، که‌چی پێش نه‌وان (ساجده‌خان و که‌چه‌کانی سه‌دام) باوه‌شی میه‌ره‌بان و مافی
 مرو‌قیان بۆ ده‌کریته‌وه له‌وه‌ش زیاتر نه‌وه‌یه‌ نه‌وه‌نده‌ی سیانزده‌ سا‌نه‌ حیزبی کوردی
 نه‌نفال و هه‌له‌ بجه‌ به‌به‌رخورده‌ی میدیا حیزبه‌کانی و جه‌ماوه‌ر ک‌رک‌رده‌وه به‌کار
 ده‌هینی و خۆی به‌ میراتگری نه‌و ده‌زانی‌ت پیمانی ده‌فروشتنه‌وه ، چی کاتی‌ک عی‌راق رزگار
 ده‌بیت قوو‌ر قینیکی سه‌یری ئی‌ ده‌کری‌ت و که‌س با‌س له‌ چاره‌نوسیان ناکات ، تاوه‌ک و

ئىستا سەرگىرەدەيەك نەبوو بەشۆەيەكى سەرەكى و وەك مەسەلەيەكى سىياسى گىرەنگ و سەرەكى باسى زياتر لە دووسەد ھەزار نەنزال كراو و جىماوەكانى بكتات و بىكتات بە خائىكى سەرەكى و لە ھەموو مەيدىاكانى جىھاندا و لە ئىستاو بىكتات بە خائى جىاوازي داوى ميزانى بەپەلە و نىجرانەتى سىياسىانەى بكتات و مۆركى سىياسەتى كوردى لە عىراقى بەناو نووى دا ئەو ھەنگاوە دەست پى بكتات , لەجىياتى نىشان دانى رۆلى قوربانى و سىياسەتى بەزەى پىدا ھاتنەو و باسكردنى لە ميانەى ئەو مەسەلانەى پىويستى بە يارمەتى مەوى ھەيە !! , دەبوايە لە مەحفەلە سىياسىيەكان دا بە ناشرى , نەك شەرمناھە قەسەى لىوھە بكتات , ئىمە ئىستا تەنھا لە جەنە دىلىكى شەرمناھەيەت ھىچى دىكە نابىستىن و لە تەلەفزيۇنە لۇكالىيەكانەو نەبىت ھىچى دىكە باس لە نەنزال ناكرىت , نەك وەك پرۆژەى بەمەيدىاكردنەى نەنزال , بەلك و وەك بە پرۆگرام تىگەكردنەى سىياسىانەى نەنزال , وەك كاريكى سىياسى لەدەستورى عىراقى و مۆركردنى پەيمان نامەيەكى رەسمى و مۆركردنى بە ھەموو حيزبە سىياسىيە عىراقىيەكان بە ئىدانەى نەنزال بەشۆەيەكى قانۇنى كە بىيەت بە مال بەسەريانەو , ئەك سەيىنى جەكىمىكى ھەوزەش بىيەت و بىيەت خۆ لە ھەموو دونىادا گۆرى بە كۆمەل و جىنۇسايەت ھەيە , ياوەك و ەھەريكى تونسى لە پەيوەندىيەكى تەلەفونىدا بۆ جەزىرە ووتى :

خۆ ھەر عىراقىيەكان گۆرى بەكۆمەللىان نىيە , جگە ئەو كى دەئىت ئەوانە ئىرانىيە كۆزراوەكانى جەنگ نىن ؟؟ ئى خۆ كە پىاو مردووى ھەبىت چى ئى دەكات ؟ ئەوا لەچالەيدا دەيشارىتەو !! , گەر ئەمەش سەيىنى بەئىمەش ئەئىن ئەوا ناسمان كۆلەكەى دەوئىت ئەك لەلەيەن ەھەرى غەبرى عىراقى بەلكو لەلەيەن ھەزەى ھەوزەى خىلەكەيەكانى عىراقىيە ئەمانە كارى جدى دەوئىت ئەك ئەم ھەموو مەمانەلەى شىخاھە كە تاووك و دوئىنى لە پال سەدامدا پاروى چەورىان ئى دەدا , دەبوايە باس لە سەردەمى ئىمتىيازات و كردنى نەنزال بە كىشەى ھەنوكەيى لەسەر ھەموو كىشەيەكى دىكەو بوايە , ئەمانە و زۆر پىشنىارىيە دىكە جىگەى چاوەروانى ئىمەو بوو لە حيزبە سىياسىيەكانمان . ئىستا خەرىكە بەھوى ئەو شەرمىيەو گۆرى بەكۆمەلنى بەنىو شىعەكان , بىدەنگى ئىمەى كوردەو ئەمەر كارەساتەكانمان , نەنزالىش دادەپۆشرىت , گەر ئەو موحتەرمەى و شەرمىيە نەبوايە , دەبوايە ئىستا سەرگىرەدەكانى كورد زياتر لە جاران و لە چوارچىووى

دۆزىنەۋى ئەو گۆرە بەكمۇمەلانى باسيان لە چارەنۆسى ئەنفال كراۋەكان بىكرادىيە و دىنيان پىركردايە بە دىكومىنتو شىت و تەسرىحات .

ئەم گائەجايە زۆر دەم ترسىنىت ئەو بىدەنگى و شەرمە سياسىيەش كە بەنىۋى دىيلوماسىيەتى كوردىيە وە ئە نجام دەدرىت دەترسىنىت ، ئەو ئە پىر بەعيراقى بوۈنەۋە و لىدانى مەقامى عىراقى ئە مىدياكانمان دا دەترسىنىت ۱۱ ، ئە پىرىكدا ھەموۋان گەراينەۋە بۇ ھەمان بالۆرەكەى سەدام ھەر وەك ئەۋەى ئەو پىاۋە ، ئەو باۋە پىيارە دل رەقە قەدەرمان بىت دىسانەۋە دروشمەكانى گەراينەۋە بۇ رىزى نىشتىمانى و عىراقى بوۋنى شەرىفانەۋە و يەك پارچەيى عىراق ، بەكرەيى ھاتۋەتە نىۋ كوردى سياسەتى كوردىيەۋە ، ئەمانە ھەموۋى گومانى ئەۋەم ئە مەر تواناي حىزبى كوردى لاچەكرە دەكات كە سەينى گەر بەم شىۋەىنىستا بىنىنەۋە كورسى تەنقىزى و تەشرىعيە كۈنەكەش وەر نەگرىنەۋە نەخۋازەلە داۋاي كوردبوۋنى شارى كەركوك بىكەين ، خۇ ناگات لىيە دروشمەكانى قودسى كوردستان و دلى كوردستان بوۋتە شتىكى تاسوق ئە مىدياكانماندا . ئەۋەى كە گەشېنىم كال دەكاتەۋە و واى لىكردم ئەبەرەمبەر روۋخانى سەدام زۆر زوۋ سارد بىمەۋە ، ئەو پىرسىيارە بوۋ چ حىزبىكى سياسى ، ياۋەك و چ سياسەتتىكى كوردى بەھىز بوۋنى ھەيە كە بتوانىت ئەنىۋ ئەۋ ھەموۋ خومەينىيە بچوكانەى وەك فەرتۋسى و باقر و كۈيەيسى و پاچە چى و چەلەبى و جىۋورى و خەزرجى و سامەرائى و ئەۋانى دىكەدا يارى كوردانەى خۇى بىكات ؟ ، گەر ئىمە ھىشتا بەسەر دوۋ حۈكەمەت و دوۋناۋچەى ئىدارى و دوۋخەتى سياسى شىۋاز و جىاۋاز و دوۋ دونيا بىنىنى حىزبى تەسكدا دابەش بىن ، كامە گوتارى كوردى دەتوانىت وەك كورد ئە عىراقدا بوۋنى ھەبىت ، ئەك وەك عىراقىيەكى سەر لىشىۋا ۱۱ ، ئەكاتىكدا ئەۋانى دىكەى غەيرە كورد شارەزاي موناۋەرەۋ چوۋنە نىۋ دەسلەلتى حۈكەمەتن ، بى ئەۋەى يەك قەترە خوۋن ئە پەنجەيان بىت بەلام ئىمە بە لاۋاۋى خوۋنەۋە ئەبەردەم حۈكىمى زاتى مۇدىرن و خەۋن بىنىن بە چەند پۈستىكى لاۋازى وەزارەتەۋە كە بەنىۋ كورد بىگرىتە دەست دەگرىسەنەۋە و ھىچى دىكەمان لى ھەنەكراۋە و لىۋەندەش زىاترمان ناۋىت ۱۱ ھەر ئەنەزمۈۋنى زەمەنى عبدالكرىم قاسمەۋە ئەم چىرۈكە كوردىيە خەمبارە خۇى دوۋبارە دەكاتەۋە ، ھىۋادارم ئە مجارەشيان چىرۈكەكە خۇى دوۋبارە نەكاتەۋە .

شاردنەوێ نیهتەکان و نامانجەکان و خۆکەر کردن ، ئەو هەنسوکەوتە سیاسیانەن کە حیزبی کوردی لەکاتی قەیرانە سیاسییەکاندا پەڕمۆی دەکات ، خۆیان بۆدەنگ دەکەن و هیچ نالێن هەلۆستە وەرناگرن ، ئێدی هەموو شتێک لەو دیوی پەردەیی جوانی نۆتیل و پارمۆی کۆبوونەوهکان لەگەڵ حوکومەت و موخابەرەتەکان و دەزگا جوور بە جوورەکاندا ڕوودەدات ، بێ ئەوێ کەس بزانێت و ناگادار بێت کە توشی نوشتیش دەبن ، ئێنجا دێنە سەر باس کردن و ئاشکراکردنی هەندێ لایەنی مەسەلەکان ، بێگومان ئەمە ئەو کاتانە ڕوودەدات کە پێویستیان بە خەڵک و تەنانت زۆریە ئەندامانی حیزبەکەیی خۆیانە ، لەبەر هیچ نا ، تەنھا لەبەر ئەوێ بێگانهکان پشتیان تێ کردون ئێدی حەماس و دورشماکانی دڵ و قودس دیسانەووە دیچتەووە سەر زاریان .

هەموو رێکەوتنەکانی سیاسی کوردی لەگەڵ حوکومەتەکانی عێراقدا ، ئەم جوورە سیناریۆیی بەخۆیەووە بینیوە . کەچی ئێستاش هەمان بێ دەنگی و موخامەلەیی بەتال و بە عێراقیەتبوونە دەبینین لە موفاوەزاتەکانی دیکەشدا لەگەڵ ئێدا ژیاون لەبەر ئەوێ سەر نیە بەعسیە هەلواتەکانیش بێن بە پەناهەندە لامان ، دەبێت دووا بکەین کە پارچە زەوی و وزەیفەو مەدالیایی شەرەفی کوردایەتیشان پێ ئەبەخشی .

تۆ هاوڕێم ، باس لە پێشوازی لە سەرۆک عەشیرەتە عەرەبەکان دەکەیت و نیگەرانی بەو خۆ خەریک کردنە میدیایی کوردیەووە بەو مەسەلەییەووە دەردەبەری ، بەلام من بەهەفتە جیاوازیەکی نابینم لەگەڵ سەرۆک عەشیرەتێک لەوێ دیکە ، گەر بەنەتەووە جیاوازیی بێن مادامەکی هەردووکیان لە هۆزو زیندوو کردنەوێ دوواکەوتویی عەقڵیەتی خێل نێزیکمان دەخاتەووە . من تێناگەم حیزبێکی بەنیو سۆسیالیستی و دیموکرات خواز یاوەکو عەلمانی کوردی ، بۆ ئەوەندە بە پەرۆشە بۆ باوەش کردن بە خێلدا ، کە بە شیکیان کۆنە جاش و خەفیفە و مەفیفە بوون ، بگرتنە خۆی و لەسەر حسابی کۆمەڵگەیی مەدەنی ، هەبێتێان بۆ دروست بکات و پشتگیریان بکات و بیان گرتنە خۆی ، دێت و دیسانەووە ئەم دیاردە لەسەر جەم عێراقدا زیندوو دەکاتەووە ، هەمان هەئس و کەوتە سیاسییەکانی جارانی دووبارە دەکەنەووە هەرۆک ئەوێ لەبەردەم کۆبیەکی سەقەتی سەدامدا بێن ، ناوہا سیاسی کوردی چیژ ئەدانیشتنی مەجلیسی شیوخی عەشایرەکاندا دەبینیت ، یەکیەک ئەزانیت ، مەزەندەیی ئەو دەدەکات کە بەغدا و عەرەبی عێراقی تەنھا لە عەشایر و حەوزە پێک هاتوون !! ئێدی وەک ئەوێ رۆشنییران و چیرۆک نوسان و عەلمتییە جەدیەکان

و مامۇستايانى زانكۇ و ھونەر مەندان بوونيان نەبىت لەنيۇ عەرەب دا . راستە ئەو رۇشن بىرئانە پەراويز كرابوون لەلايەن رژیمی كۆنەوہ , بەلام جاريكى تر مەترسى وەلاخستتيان لەسەرہ , ئەمجارەيان لەلايەن ھەوزە و بەداخوہە حيزبە پيشكەوتو خوازە كوردیەكانيشەوہ پەراويز دەكرينەوہ , ھەر وەك چۆن لەناوچەكانى خۇمان دا و لەم دوازە سائەدا ئەم مومارەسەيە بەردەوامى ھەبوو تاوہك و ئىستە ھەول دەرديت رۇشنبىران لە عەقلىيەتى خيلى دا بخريته گەر گەر نەشكرا پەراويز و برسى بكرين . ئيمە بينيمان بۇ ليذلنى چەپكى تۈزۈك توند كە تەنھا چەند گوتاريكيان دەنوسى بەدلى خيلى و دەزگاكاني نەبوو , ھەزارەھا كلاشين كۆف دەھاتنە دەنگ , بەلام ئىسلاميەك كە دوورۇژ لەمەوبەر چەكى لەبەرەمبەر ھەنگرتبوو سياسەتيكى نەرم و گفتوگۇخواز پيادە كراوہ تەننەت تاوہك و ئىستاش موحامەدەي ئەوان بەبەردەوامى ھەيە . ئيمە لەجياتى ئەوہى ئەوہ تىبگەين كەروشنبىراني عيراقى و ھيزيكي گرتگن بۇ پيەكەوہ ژيان و پەرەپيەداني ديموكراسى , حيزبى كوردى ديت و دىيەويەت ئەوانيش بەدەردى رۇشنبىراني ديكە بەريەت , خيەلكاني عەرەب پشت ئەستور دەكات لەسەر حيسابى ھيزەكاني تری كە كە تازە لە كابوسى سەدام رژكاريان بووہ , ئەمەش نۇتۇماتيكي لاوازكردن و پەراويزكردنى رۇشنبىرانە و ھەولەدانە بۇكردنيان بە ھەرمان بەر لەدەزگاكاني خيلىدا . . من و تۆ و ريئين و زۆربەي ھاوپىكانمان لەنيشتان و لە مەنفاكان لە ريگەي زمانى عەرەبى و لە رۇشنبىرى عەرەبيەوہ پەنجەردى رۇشنبىريەكاني ديكەمان ليكرەوتەوہ , ھەرچەندە بەزمانى ديكەي بيانيش بخوينينەوہ , چيژى زمانى عەرەبى جورىك لە ريتىمى بىركردنەوہمان پيك دىنى بەھوكمى پيەكەوہژيانمان لەنيۇ ئەم رۇشنبىريەدا , ديارە چ من و چ تۆش زياتر ئەو عەرەبيە دەناسيين كە شانۆي جوان و رۇمانى جوان و تيزى ھەلسەفى جوان و شيعرى جوانى پى نوسراوہ , لەگەليشيدا لەگەل ھاوپىي چيرۆك نوس و شانۆكارو رۇشنبىرەكاني ئەو زمانەشدا ژياوين و موحىبەتيكى زۇرمان ھەبوہ بۇيەكترى , ھەر لە ھاوپىي خويندكارەكاني زانكۇ پەيمانگاكانەوہ تاوہكو ئەوانى ديكە , كە خەمى ھاوبەشمان ھەبووہ .

كەچى ھاوپىم ئەوہيەك ھەيە لەدوايى راپەرەين گەورە بوہو زۆر ئاشنا ئەبوہ بەو تىكەل بونە زمانەوانى و رۇحيە . كە بەدەر لە پەيوەنديە سياسىيەكان , وەكو من وتو بە پىي بارو دۇخى ژيانى دواي راپەرەين , ئە بەغدا و موسل و شارەكاني ديكەدا نەژياوہو

شارەزایی ژبانی ئەوانی دیکە یە بە تەواوی . نیستاش کە لە مێداووە ئەوانە دەبینیت ، تەنھا چەند عەگال بە سەرێک و عەمامە رەشیکن ئیدی هە ئەیەکی نا مۆنیفی ئەلایەن حیزبی کوردیەووە دەخرێتە بەردەم ، ئەووە زیاتر تەنکید ئەو وێنە هە ئەیە دەکات (بیگومان بە پێی ئەو خۆ هیلاک کردنە حیزبی کوردی ئەگەل هۆزەکان) . هەر وەک ئەووە عەرەبی عێراقی تەنھا ئە هۆزو هۆزە پێک هاتیبێت و ئەمانە تاکە هیزێ جولێنەری سیاسی بن ئە ناوەرست و خوارودا .

ئەم وێنە هە ئەیە - ئەم رۆت کردنەووەی مەزگەن و کۆمەلگاکان ئە هیزە رۆشنبیریەکانیان و بەرھەمھێنانەووەی تاک رەھەندی خێلەکیە ، ئە پشتیەووە ئەو بیرۆکەییە وەستاوە کە دەییەوویت بلیت : کە تەنھا خێل و دەزگاکانی شتیکی خۆ سەپاوەن وەکو رۆشنبیر دەئێن ، بە لێکو ئەم عێراقە ئە خێل پێک هاتووە ئەمە هاوکیشە و سروشتی نەگۆری هەموو عێراقە . ئەمە کاریکی مەترسیدارە بەرامبەر ئەووەیە کە ئە راپەریندا تەمەنی دە سال یان وەک و تەنھانەتە حەوت سال بیت ، کارەساتیکە ، شیواندنی دەمووچاوی ئەوی کە یە تەنخ کردنی بینینی ئەووەی نوێی کوردییە ئەناست ناسین و پەییوەندی ئینسانی ئەگەل ئەوی تەردا و کوشتنی رەھەندە رۆشنبیری و نیستاتیکیەکانی ئەوی دی کە یە .. من پێم وایە کاری داھاتومان ئەووەندە دیکە گرانتر ئەبێت ، پەرەپێدانی رەخنەو دۆزینەووەی هەوڵەکانمانەو پەرەپێدانی رەخنە جلدی و پشنگیری کردنی رەخنەییە وەک هێلیکی کارکردن لەھەموو عێراقدا ، (بیگومان ئەدەرەووەی حیزب و ئامانجە سیاسییەکان) ، وەک کۆمەلگەییەکی بەشەری کە ئە کارکردن دا بیت بۆ پیکھێنانی کۆمەلگەیی مەدەنی و لێدانی بنەما چەسپاوەکانی کۆنەر قاتیشەتی شۆقیەت و دیکتاتۆریەت و خێلاکەییەتی ، ئەرکیکی قورسی هەمووان دەبێت .

لەو تەنە عێراق هەیی ئەم هیزە خێلەکی و شۆقیەتیانە ئە هەناوی ئەم کۆمەلگایەدا کاری پێسی خۆی دەکات و ھۆکاری بەرھەم هێنانی فیگۆریکی وەک سەدام حەسین پێم وایە روخانی سەدام سەرەتایە کە و بۆ پەرەپێدان و دۆزینەووەی رۆشن بیرانی عەرەبی جلدی و پەرەپێدانی پەییوەندی ھونەری و رۆشن بیری بیت ئەنیوانمان دا ، ئەو بێرەدام ئەمە تاکە ھۆکاریکە بۆ دەست پێکردنەووەی ئەو دیموکراتییەتیە کە رێبینیش بە گەشپینیەووە بایسی لێو دەکات .

ئەوێ سەیری واقعی کوردی ئێسا بکات و خۆڵەندەوێکی
ووردی مەبێت بۆ کۆلتوری بەعس، دووری ئەو قەیرانی بۆ
ئاشکرا ئەبێت کە لە ئێوان شۆرش و بەعسێدا درێژبوونەوێ
مەبێ . (شۆرشی رووگەشی) کوردی ئەک هەر ئەبێوانوێ
کۆلتوری بەعس لەژێرانی رۆژانە و مومارەسە ئێدارەدا
پێش گێش بکات، بەلکو حۆی بەشەرمسێوێ درێژ بوونەوێ
نەو کۆلتورە بێ . . .

دیزاینی بەرگی : هەمبەشت عوسمان

لە بلاوکراوەکانی خانەی چاپ و بلاوکردنەوێ چوار چرا

